vs quid paras dentes, et ventrem? crede, et manducasti = Il disse S. Agostino explicando quel passo: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille. Si che s'intende del cibo spirituale della fede, e non dell'Eucaristia, come allegano quelli, à cui non gusta la Communione frequente, per difetto di vera divotione, e non per vera humiltà = Monsig. Gavia: guerra, della Communione part. 3.ª fol. 13.

Sentenze, que desunt subsequentibus folijs, in fine = fol. 161 = Vos itaque, fratres mei, qui uos ex-senniter ad Christi peregrinationis militiam, qui per arduum iter obedientiæ ad vitam anhelatis æternam, si non vultis in tanto laboriosi esse

fol. 163 = Thesaurus indeficiens est amor Dei, quem, qui possidet, cunctis mundi locupletibus est ditior: quo, qui caret, omnibus pauperibus est miserior. Hinc sanctus Christi dicit Apostolus: Diligen=

fol. 164 = Amor Dei honorificat animas, et facit eas à cunctis sordibus puras, et immaculatas. Amor Dei mentem in omnem cognitionem cælestium bonorum perfectam illuminat, ipsamque affectum

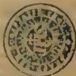
IOANNIS TRITEMII ABBATIS SPANHEIMENSIS, POSTEA HERBIPOLENSIS ORDINIS S. BENEDICTI

DE OBSERVANTIA Burszfeldensi.

Sermonum ad monachos libri duo.
Liber eiusdem Penthicus super ruina ordinis D. Benedicti nunquam antehac, quod nouerimus, impressus.

Cum duplici Indice vno à fronte, altero à tergo.

FLORENTIAE,
In Officina Georgii Marescotti. 1577.
Cum licentia Superiorum.

DOCTISSIMO, PRAESTANTIQ: VIRO D. STEPHANO CATANIO NOVARIENSI, COENOBII DIVI SISTI PLACENTIAE Abbati dignissimo,

Petrus Paulus Canusius Senensis Abbatiae Florentinae vocatus Abbas. S. P. D.

ETSI scientiae omnes, optime Stephane, inter se comparatae, atque distinctae ratione earum rerum, in quibus illae praecipuè versantur, atq; adeo finium ipsarum aliae aliis nobiliores, digni oresquè existunt, tamen ego ita semper existimaui, eas, quae nos docent honestè viuere, ne cui nocere, prodesse omnibus, nobis, qui homines sumus, omnino magis vtiles, ac necessarias esse. Socratis autem in hoc sententiam sequutus sum, de quo scripsit Aristoteles, illum, cum in moralibus plurimum laborasset, physica non attigisse. Nec non illud

etiam mihi persuasissimum fuit, in his, quæ, quoniã à theoreticis differunt, practicæ nuncupantur, idipsum frequentius euenire. Nam licet politica, quippe quæ publica tractant, sint œconomicis digniora, homini tamẽ priuato, ac domi tantum claro expedit hæc potius, quàm illa scire; adeo vnumquenque artem, cuius adamatur gloria, callere oportet; & (vt in prouerbio est) Spartam, quam inuenit, ornare. Hinc factum est, vt ipse monachus primis illis tyrocinii mei tẽporibus, antequam religionis munera ad grauiora me studia vocarent, ea, quę à doctis, ac piis viris ad monachos scripta inuenire licuit, in primis accuratè (idque maximo meo commodo) lectitarim. Quo in genere Sermones Ioannis Tritemii, quibus monachos, vt ad frugem bonam se recipiant, corrigit, me præcipuè delectarunt, illosque semper iuuentuti proposui lectitandos. Sed quoniam hi non nisi in magno volumine inueniuntur impressi, immo Thomæ à Cãpis adiuncti operibus, quare magno sumptu eos parare necesse erat, &, vtcunque empti forent, nequaquam satis aptè præ manibus haberi poterant, superioribus,

bus diebus in mentem venit, me nonnullis rem non ingratam facturum esse, si illos commodiori forma edēdos curarem. Quod cum facere in animo esset, alterum eiusdem Autoris manu scriptum opusculum in nostra hac Florentina bibliotheca casu repperi, cuius index hic profectò extat, Liber Penthicus de Ruina monastici ordinis, idque vnà cum illo, de quo supra mentio facta est, typis excudendum censui, ipso nimirum titulo delectatus, vt pote aliquid magnum, monachorumque institutioni aptum, & congruens præseferente; quæ in dies, summo omnium bonorum dolore, ruere videtur. Nec tamen (vt lectoribus erit perspicuũ) me fefellit opinio: Nam liber hic causas defectionis monasticæ disciplinæ inuestigat, easque ob oculos ponit, remediaque inuenit salutaria. Quid obsecro hac lectione monachis nostri temporis poterat proferri vtilius? Quanuis enim in his regionibus vetus illa monachorũ ratio, vitæque institutio non omnino deperierit, quemadmodum Tritemii ætate in Germania, tamen magna ex parte adeo languescere cōspicitur, vt Deum Opt. Max. pro illius instauratione de-

deprecari oporteat, eaquè ecclesiæ verba iterare: Monastico nunc ordini iam penè lapso subueni. Accessit insuper, quòd, si priorem tantum libellum Ioannis Tritemii, qui vnà cum Thomæ à Campis operibus antea editus fuerat, imprimendum curassem, minus aptum volumen fuisset, quod tamen hoc additamēto cauisse summopere gratulor. Huic autem posteriori opusculo maiorem necesse fuit adhibere diligentiā, vt correctum, emendatumquè prodiret, nec enim mihi scire licuit, num vnquam aliàs fuerit impressum. Illud certè affirmare possum, exemplar calamo exaratum à me repertum, infinitis pœnè mendis, erroribusquè scatere. Vtiliores quoque, & grauiores sententias ad oram libri adnotaui: locos diuinæ scripturæ, quorum testimonio Tritemius vtitur, sedulò indicaui: indicemquè, quoad potui, locupletaui. Hunc igitur verè aureum libellum, doctissime Pater, nomini tuo dicandum duxi, non, vt vel tibi splēdorem adderem (is enim tu es, eaquè modestia præditus, vt lumen, quod ex lucubrationibus tuis per se satis patet, quoad potes, celes, ac deprimas) vel vt operi nancisce-

rer

rer patronum, ac defensorem (is enim Autor, ea est illius autoritas, vt patrocinio non indigeat) sed cupiens hosce Tritemii Sermones à monachis nostris legi, id facilè euenturum arbitratus sum, si proposito præclaro tuo, probatoquè illis nomine, eos in manus ipsorum traderem, atque ederem. Eam nanque habes apud illos autoritatem, vt si tu illos probes, non dubitem, quin omnes sedulò huic libro legendo operam nauent: quod si facient, sperare libet, id maximæ illis vtilitati fore: idemquè illis vsu venturum, quod iis accidere solet, qui in sole ambulant, cum enim nihil minus, quàm calescere, velint, calescunt interdum tamen. Vale Stephane amantissime. Ex Abbatia Florentina XI. Cal: Augusti M. D. LXXVII.

INDEX EORVM, QVAE IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

Tituli primi libri, qui propriè dicitur Homiliarium, sunt hi.

** De

Tituli secundi libri, qui propriè dicitur Sermonum.

LIBER PENTHICVS

eiusdem, distinctus in hęc capita.

De san-

FINIS.

VITA ABBATIS IOANNIS TRITEMII PER IPSVMMET conſcripta in Libro ſcriptorum Eccleſiaſticorum.

* *
*

OANNES Abbas monaſterij Sancti Martini epiſcopi in Spanhem, ordinis Diui Patris Benedicti; Moguntinæ diœceſis, natione Teutonicus, patria Moſellanus; ex villa Tritenhen Treuerenſis diœceſis oriundus. Quanuis non ſim dignus, quòd nomen meum cum ſcriptoribus eccleſiaſticis poneretur propter ingenij paupertatem; tamen amicis vrgentibus compulſus ſum in fine huius Catalogi, mearum quoquè lucubrationum titulos, & exordia ponere; exemplo diuorum patrum Hieronymi, Gennadij, Honorij præsbyteri Auguſtudunenſis,& Sigeberti monachi Gemblacenſis; qui ſe quoque in fine ſuorum tractatuum de his ipſis rebus æditorum poſuerunt. Scripſi ergo præter hoc opus, etiam ſubiecta. Et primò quidem ex mandato pręſidentium generalis Capituli abbreuiaui.

Statuta eiuſdem Capituli.	lib. I.	Quoniam volent.
De viſitatione monachorum.	l. I.	Fratres tuos.
De modo ſeruandi capitulum.	l. I.	Quoniam in cel.
In Reg. Sancti Benedicti.	l. II.	Venite filij, aud.

Exhor-

Exhortationem ad monachos.	l. II.	Militiæ Christ.
De Tentationibus.	l. II.	Humanum gen.
De Vita Sacerdotum.	l. I.	Petis à me.
De vitio proprietatis.	l. I.	Omnes ad vitã.
De Misteria huius vitæ.	l. I.	Cum nihil sit.
De Ruina ordinis nostri.	l. I.	Cum ordinis.
De Illustribus viris nostri ord.	l. IIII.	Cogitanti mihi.
Laudes ord. Carmelitanorum.	l. II.	Precibus,& inst.
De Laude Scriptorum.	l. I.	Venerabili pat.
De luminaribus Germaniæ.	l. I.	Quoniam sunt.
Epistolarum ad diuersos.	l. I.	Petitis, vt copias.
De Sancta Anna.	l. I.	
Sermones varios.	l. I.	

Collationes verò tam in Capitulis Generalibus, quàm in obseruantialibus, vel alias habitæ sine certo numero partim habentur, partim subtractæ sunt. Hęc ergo sunt (præter ea; quæ adhuc in manibus imperfecta versantur) quę me scripsisse ad præsens recolo. Anno ætatis meæ quarto,& trigesimo: Assumpti Abbatiæ officij decimo: Conuersionis verò duodecimo: Sub Maximiliano Romanorum Rege,& Summo Pontifice Alexandro sexto. Anno Domini (quo cathalagum scriptorum ecclesiasticorum iam tertiò emendaui, augmentaui, & compleui) per septemnium fermè in eo laborans. MCCCCXCIIII. Indictione duodecima.

IOANNES Tritemius vocatus Abbas Spanheimensis, reuerendo Patri, & praeceptori suo, domino Ioanni de Colenhausen, Abbati monasterij sanctorum Marcellini & Petri martyrum in Selgenstat, quondam vero Spanheimensi, antecessori meo, reuerentiam & honorem.

Nescio, praeceptor mihi semper venerande, sub quo sydere infortunato monasterium istud Spanheimense constet extinctum, quod Abbas in eo moritur rarus, sed omnes pene tędio affecti, iam ferme ab annis septuaginta, sicut ex annalibus reperi, spontanea voluntate cesserunt. Tu etiam praecedentium exemplo, nos pauperes ante tempus quare deserueris, non penitus ignoramus, qui nostram, & inopiam acerrimam merito, & rebellem quorundam temeritatem. Experior iam nunc, proh dolor, causam, quę tuum impulit animum, vt Spanheimensem dimitteres Abbatiam, sterilem penitus, & infructuosam, in qua tredecim a reformatione praesedisti annis, non sine animi solicitudine cōtinua, & laboribus infinitis. Transeo, quas pertuleris, fratrum iniurias plurimorum, quę quidem super me quotidie omnia duplicantur. Librum Exhortationum mearum ad fratres, quem nuper inter furentes mundialium rerum occupationes lucubraui, vt paternitati tuae transmitterem, praecepisti: qui etsi tua sit lectione indignus, nolui tamen obsistere iussioni paternae. Vnde precor mansuetudinem tuam, limam correctionis dignanter adhibeas: &, si qua desunt, adijcias: superflua resecando: ineptaque vel tradas ignibus, vel certe componas. Vale dulcissime pater, memor nostri. Ex Spanheim, sexta die mensis Augusti, Anno Christianorum M.CCCC.LXXXVI.

SERMONES ET EXHORTATIONES AD MONACHOS IOANNIS TRITEMII

ABBATIS SPANHEIMENSIS,

Postea Herbipolensis: quorum sermonum duo sunt libri: primus vocatur Homiliarum, secundus Sermonum.

In Nomine Domini Nostri IESV CHRISTI, incipit liber primus Exhortationum ad Monachos.

De militia spirituali Monachorum. Homilia I.

ILITIAE Christianæ cónuenit fratres, & præcipuè monachorum, variis mundi huius subiacere calamitatibus, & sicut aurum in fornace, continuis exerceri atq; probari tribulationibus. Monachorum est enim militiæ Christianorum communem normulam altiore modo viuendi transcendere, & non solum præceptis dominicis, sed etiam consiliis obedire. Monachorum est diuitias honores, & omnes præsentis mundi voluptates pro dei amore penitus contemnere, & superatis carnalibus desideriis, soli deo iugiter vacare. Monachus nanq; quasi solitarius ab vnitate dicitur, qui etiam ipso nominis sui vocabulo ad contemptum seculi moneatur. Monachi proinde officium est secum in solitudine mundum, & purificatum à vitiis consistere, & Christum super omnia dulciter amare. Scopus enim monachorum, ad quem regularis institutio dirigitur, Christus est, quem imitari quisquis recusat, nec monachus quidē nec christianus est. Vnde fratres mei scire debemus, quoniam quisquis dominum, & Saluatorem nostrum in vera patientia & humilitate non sequitur, nihil ei prodest ad salutē quòd christianus vel monachus nuncupatur. Ipse nāque est qui in sacro euangelio dicit: Non omnis, qui dicit mihi Domine domine, intrabit in regnum cœlorum, sed qui facit volūtatem patris mei qui in cœlis est, ipse intrabit in regnū cœlorum. Quæ autem sit dei voluntas, sanctus apostolus aperuit dicens: Hæc est voluntas dei, san-

Monachorum partes.

Monachi etymon.

Monachi scopus.

Matt. 7.

1. Thes. 4.

ſtificatio veſtra. Sed cum huius præceptæ nobis ſanctificationis ne
ceſſaria conſummatio magnam requirat in omnibus tolerantiam
malorum & humilitatem, quoniam nemo ſanctus viribus ſuis:
oportet nos fratres mei cōtinuam vocationis noſtræ penes noſmet-
tipſos habere conſiderationem: vt nunquam ocio torpentes perni
1. Pet. 5. cioſiſſimo, in agone militari ab hoſte vincamur, qui tanquam leo
rugiens circuit quærens incautum & langueſcētem animo, quem
deuoret pereuntem. Milites enim ſumus dei contra aduerſarium
triplicem pugnantes, carnem videlicet, mundum, & diabolum.
Anceps bellum, & nimis durum certamen, illum pati hoſtem, quē
natura dedit familiarem. Armemus nos igitur fratres chariſsimi
ornamentis virtutum: quoniam non facile ab aduerſario vinci-
Arma ad uerſus hoſtes lōge validiſſima. tur, quiſquis bonorum operū ſplendore decoratur. In primis mu
niamus nos fide conſtantiſsima ſanctæ, ac indiuiduæ trinitatis: cu
ius deuota & ſyncera mentis, & oris cōfeſsio, cunctas dæmonum
iniquas machinationes, & fraudes procul eliminat, & maximum
Fides hoſtem deuincens proſternit, ac penitus eneruat. Arripiamus dein
Charitas de nobis feruentiſsimam dei, & proximi charitatem, quæ dæmo-
nibus ſuper omnia eſt formidabilis, maxime ſi in vera humilitate
Humilitas. chriſtiana fuerit radicata. Non demus animæ noſtræ cōfidentiam,
quoniam beatus dicitur, qui ſemper eſt pauidus: qui autem men-
Timor tis eſt duræ, corruet in malum. Ducem noſtrum ſequamur Chri-
ſtum, qui in euangelio dixit: Ego ſum via, veritas, & vita, quia ne
Ioan. 14. mo venit ad patrem, niſi per me. Nunc ergo fratres attendite his,
Dux Chriſtus. quæ in ſanctis ſcripturis de ſaluatore noſtro leguntur, quoniā qui
dicit ſe in Chriſto, hoc eſt via veritatis manere, ſtudeat ſicut ille am
1. Ioan. 2. bulauit & ipſe ambulare. Oportuit autem illum primum pati op
Luc. 24. probrium crucis, & ſic intrare in gloriam ſuam, quò moneremur
& nos milites eius quamuis indigni, quoniā oportet nos per mul
Actu. 14. tas tribulationes intrare in regnum Dei. Idcirco dominus ipſe rex
vniuerſorum nos admonuit in euangelio dicens: Qui vult venire
Mar. 8. poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, &
ſequatur me. Ecce Chriſtus via nobis ad vitam æternam proponi-
tur, qui cum eſſet dominus cæleſtium & mundanorum, pro nobis
Philip. 2. exinaniuit ſemetipſum formam ſerui accipiens, in qua voluntariè
non coactus infirma noſtra portauit, factus patri obediens vſque
ad mortem: mortem autem crucis. Itaque ſi dominum totius vni
uerſitatis primum oportuit pati, fieri certè nō poteſt, quin & nos
imitatores eius iniquos, & vilisſimos peccatores oporteat multa
pati,

pati, qui totum quod patimur, nostro merito iustè sustinemus. Nemo enim venit ad gloriam supernæ ciuitatis, nisi fuerit hic primum iustificatus à peccato, sed cum multæ sint tribulationes iustorum, nequaquam iustus esse poterit, qui aduersa sustinere pro iustitia in hoc mũdo recusauit. Imitemur ergo fratres mei charissimi, in multa patientia & humilitate dominũ & saluatorem nostrum Iesum Christum, qui homo factus pro nobis maxima voluntariè sustinuit, & in hoc mundo nunquam sine amaritudine persecutionis fuit. Ab hora enim sacratissimæ natiuitatis suæ vsq; ad exitum spiritus sui de corpore, semper in amaritudine præsentis vitæ pro nobis patientissimus extitit, & futuræ passionis amaritudo præcognita nunquam ab eius præscientia recessit. Cum enim deus esset omnipotens homo factus pro nobis, omnia nouit, omnia sciuit, omnia præuidit, nec eum quicquam eorum, quę passurus erat latere potuit, qui vt pateretur in mundo passibilis factus, deus quod erat impassibilis permansit. Natus autẽ de virgine Maria sine virili commercio, vt legem consummaret, octauo mox die circunciditur, & qui nullum habuit peccatum, pro nostris reatibus vulneratur. A facie persequentis noctu puer in Aegyptum ducitur, & qui dominus erat omnium, pauper & egens in medio gentium incognitus septennio exulat. Denique cunctis vitæ suæ diebus in hoc mundo labores continuos patientissimè sustinuit, & nulla vnquam subire aduersa pro gloria patris recusauit. Omnia nanque dura & aspera voluntariè iustus & innocens pro nobis indignissimis passus est, morte nos amarissima crucis de interitu perpetuæ damnationis redemit, & in proprio sanguine nos patri misericorditer recõciliauit. Christo igitur passo pro nobis in carne, sicut princeps apostolorum præmonuit, eadem cogitatione fratres mei armemur: vt ea, quæ pro nobis ille sustinuit, nos compatientes innocenti, ad memoriam sedulo reuocemus. Nam si compatimur, & conregnabimus gloriosè triumphanti. Ecce Christus nos vocat quo præcessit ad gloriam, arma dat, quibus ipse prius mundi principem superauit, præscripsit formam, qua miles regem sequi debeat ad coronam. Ad cœli palatium Christus milites suos vocat, quos comitantibus donis virtutum præsulum deducunt, præmiaque victores suscipiunt perpetuo regnaturos. Vnde militiam nostram fratres charissimi semper studiosissimè prosequentes, bellum vitiis & concupiscentiis iugiter indicamus: vt quemadmodum caro militat aduersus spiritum, ita nos pugnemus assiduè

Psal. 31.

Luc. 2.

Matt. 2.

1. Petr. 4.

2. Tim. 2.

Ad hortatio ad militiam spiritualem.

Gala. 5.

vigilantes in oratione, & ieiunio contra incentorem vitiorum.
2. Cor. 5. Quandiu enim viuimus in hoc mundo peregrinamur à domino, & quasi athletæ certamus in stadio, necessariũ vitæ cursum in agone cõtinuo peragentes. Pugnamus autem non viribus nostris, sed regis nostri miseratione suffulti, qui suis imitatoribus in sancto
Ioann. 15. euangelio dixit: Sine me nihil potestis facere. Et ne pugnam militiæ nobis propositam vt impossibilem refugeremus alibi dixit: In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.
Matt. 28. Et vt sciremus dominum Iesum seruulis suis in hoc mundo semper esse præsentem, ita nobis in apostolis pollicetur, Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi. Hac securitatis accepta pollicitatione ò milites Christi fratres mei charissimi, cur hæsitamus? quare non fortiter stamus aduersum omnes huius insolentias mundi? Regem & protectorem nostrum pugnantibus nobis semper habemus præsentem, & dimicare contra infirmum hostem, qui neminem superat nisi volentem, miseri formidamus? Accingite vos precor ad insuperabilem militiam Christi, quam estis duplici conditione professi, altera quando in fonte sacri baptismatis abrenunciantes Satanæ, in verba christianæ institutionis iurastis: altera vero quando hoc indumentum monasticæ religionis solemniter induistis. Magna vos proficiendi necessitas constringit, si professionem vestram debita consideratione pensetis, quoniam vt mandata seruare debeatis euangelica, ratio nominis christiani præcipit: & vt monasticæ institutionis præcepta custodiatis, votum quod emisistis voluntariè, requirit. Non vobis iam sufficit ad salutem, ea complere præcepta, quæ christianis in communi proponuntur seruanda, nisi etiam diligentissime

Monachi bis astricti, bis dederũt nomina imperatori Christo.

Psal. 75. custodiatis instituta quę promisistis monastica. Vouete, inquit scriptura, & reddite. Iterumque alia scriptura dicit: Si quid vouisti
Eccles. 5. deo, ne moreris reddere, displicet enim ei infidelis & stulta promissio, multoque melius est non vouere, quàm post votum promissa non reddere. Et sanctus Augustinus quàm sit necessarium deo reddere promissa nos admonet dicens: Sunt quadam, quæ etiam non vouentes domino debemus, & sunt quædam, quæ nisi vouerimus, non debemus. Sed postquam ea domino promittimus, necessario reddere constringimur. At nunc fratres mei quid voueritis domino deo vestro, solerter quæso perpendite, & sub qua necessitate redditionis promissorum sitis constituti, sedulo pensate. Vouistis enim deo vestro non homini obedientiam, & conuersionem

morum

morum vestrorum secundum regulam sanctissimi legislatoris nostri Benedicti, & perpetuam in hoc religionis ordine stabilitatem. Obedientiam vero, quam deo promisistis, eius vicario homini debetis, quem vices Christi gerere in monasterio ex regula quam profitemini didicistis. Conuersio autem morum qualis debeat esse secundum regulam, in capite quarto de instrumentis bonorum operum prænotato planè conspicitis, in quo totius perfectionis monasticæ summam paucis comprehēsam inuenitis. Enimuero quod faciendum circa nouitios diuus pater noster præcepit, omnes audiuistis, & in vnoquoque vestrū factum in exordio professionis suæ non ignoratis. Sic enim dicit: Suscipiendus autem, in oratorio coram omnibus promittat de stabilitate sua, & conuersione morum suorum & obedientia, coram deo & sanctis eius, vt si aliquando àliter fecerit, à deo se damnandum sciat quem irridet. Considerate nunc itaque fratres sub quanta sitis necessitate cōstituti obseruantiæ regularis: quoniam nisi opere compleueritis quod in susceptione monachici habitus promisistis, non serui dei, nō amici, non monachi, sed irrisores coram omnipotenti domino eritis iudicandi. Semper ergo memores estote eorum quæ vobis regula præcipit, secundum quam instiruere mores vestros promisistis, & laborate sicut veri milites Iesu Christi, assiduè in timore domini vigilantes, quoniā sicut dicit scriptura, nisi vos constanter tenueritis in timore domini, cito subuertetur domus vestra. Attendite vocationem vestram, quia non ad ocium, non ad huius mundi voluptates neque ad carnis prosequendum desideria: sed pòtius ad laborem continuum, ad omnium deliciarum abstinentiam, & iugem carnis macerationē sub imagine crucifixi, vt portetis in cordibus vestris eius stigmata, dominus vos vocauit. Misistis iam certe manus vestras ad aratrum sanctæ agriculturę cœlestis, in qua vobis præcipitur continuo desudare labore, & non solum retro nunquam respicere, sed proficiendo semper de virtute in virtutem ad supremæ culmen perfectionis anhelare. Nihil enim aliud est monachum viuere, quàm hominum declinare consortium, in solitudine soli deo per amoris feruentissimi desiderium actualiter placere. Hinc scriptura dicit: Bonum est viro cum portauerit iugum domini ab adolescentia sua, sedebit solitarius & tacebit, quia leuabit se supra se. Vnde si vultis esse perfecti vos qui perfectionem ex regulari instituto tenemini amare, à conuersatione quam Christus docuit incipite, & qui iam pro eius amore cōtemnitis omnia, etiam

Monachi fœdifragi non Monachi, sed irrisores.

Ecclin. 27.

Luc. 9.

Thre. 3.

etiam voſmetipſos vĩcere, ſuperare, & contemnere humiliter nõ
Seruus Christi Christus vnus ſufficit. negligatis. Seruus autem Christi nihil habet præter Christum, nihil amat, nihil curat, nihil quærit niſi Christum, vt poſſit eſſe perfectus, & ei placere, cuius militiam voluntariè eſt profeſſus. Monachus autem, qui aliquid habet præter Christum, nõ poteſt eſſe perfectus, quoniam verus amor non diuiditur, nec diuerſis atque cõtrariis mens veraciter vnitur. Propterea dominus dicit: Si vis per *Matt. 19.* fectus eſſe, vade, & vẽde omnia quæ habes, & da pauperibus, & veniens ſequere me. Vos quidem amantiſſimi fratres iam vt confido reliquiſtis mundum & quicquid habuiſtis in mundo, nec ſolum res mundi omnes, quas poſſediſtis, & habere potuiſſetis: ſed etiam deſideriũ omne depoſuiſtis habendi, veniſtiſque ad hoc diui præſulis Martini cœnobium in quo rerum temporalium paupertas eſt magna, & hoc ſolum eſt nobis diuitiarum loco donatum, auaritiæ cauſas non inuenire. Verum ſicut pœna martyrem non facit,
Pauperem beatum non inopia, ſed patientia et contemptus facit. ſed cauſa, ſic inopia beatum non efficit pauperem, ſed voluntaria pro Christi amore in ipſa paupertate patientia. Non enim quoſlibet dominus in euãgelio pauperes prædicauit beatos atque regno donandos cœlorum: ſed pauperes ſpiritu prænunciauit eſſe, vt noſtis, dumtaxat beandos. Contemptus nanque diuitiarum non ſufficit ad ſalutem, niſi renunciator auri ſtudeat etiam totis viribus *Matt. 5.* per patientiam, & humilitatem conſtanter imitari ſaluatorem. Facilius eſt enim contemnere mundum, quam ſpernere, & abnegare ſemetipſum. Attamen quicunque vult imitari filium dei, & perfectionem conſequi euangelicam, oportet non ſolum mundi, & rerum temporalium, ſed ſui quoque ipſius fieri contemptorem. Dicit nanque Saluator in ſancto euangelio: Niſi quis renunciauerit
Luc. 14. omnibus quæ poſſidet, nõ poteſt meus eſſe diſcipulus. Et ne putaremus hoc ſufficere ad perfectionem: iterum de proprio contem
Luc. 9. ptu proteſtatur apertius dicens: Si quis vult me ſequi, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Qui enim voluerit animam ſuam ſaluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam ſuam propter me, & euãgelium, ſaluam faciet eam.
Phil. 2. Christus factus eſt obediens patri vſque ad mortẽ, quem ſi, vt promiſiſtis, imitari volueritis, neceſſarium eſt fratres, vt voſmetipſos vobis abnegetis. Monachus enim eſſe non poterit, qui ſuæ voluntati propriæ non in toto prius renunciauit. Vos qui coram deo & ſanctis eius omnibus promiſiſtis ſecundum regulam monaſticam viuere, propriam voluntatem non licet vobis deinceps vſurpa-

re

re, quoniam quod semel est deo consecratum, in humanos vsus non est amplius reuocandum. Non enim vobismetipsis sed Christo regi militatis, vnde neque velle, neque nolle in potestate vestra retinetis. Mortui nanque estis, vt sacer Christophilus inquit, & vita vestra abscondita est cum Christo in deo. cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria: cum quo si gaudere sine fine cupitis, oportet vt nunc in tempore hoc pro eius amore strenuè militetis. Nemo enim coronabitur cum Christo, nisi qui legitimè certando perseuerauerit vsque in finem, cum non possit vincere qui nescit perseuerare. Coloss. 3. 2. Tim. 2.

De profectu militiæ spiritualis. Homilia II.

QVOTIENSCVNQVE fratres charissimi ad memoriam illius recordatio momenti venerit, quando reclamantem, & renitentem me vobis indignum constituistis abbatem, toties amaritudine cordis mei totus in memetipso concutior, & lachrymas etiam inuitus, & nolens fundere compellor. Noui enim quòd meritis meis non sum vobis prælatus: si autem vestris id factum sit, nescio: concedat omnipotens deus, vt demeritis non sit facta vel meis vestrisue hæc ipsa de me ordinatio. Cur ita voluistis fratres? iuuenem me indoctum, & nequaquam idoneum ad militiam, quam profitemur, erexistis in ducem, vt mihi docere simul & discere omnino iam sit necessarium, quando nec vitæ perfectio commendat doctrinam, nec ætatis consideratio necessariam pastori adhuc consequitur auctoritatē. In isto iam triennio satis experior, quantis sum miseriis inuolutus, dum omnium vestrum portare infirmitates solus ipse compellor, & à nemine infœlix ego supportor. Quis me liberauerit de mundi huius vanitatibus, in quas reuocatus sum, qui vt omnem præsentis vitæ curam & solicitudinem subterfugerem, monasterium intraui? Quoniam quidem vero necesse est onus portare humeris meis impositū, vos precor fratres, sedulo manus adiutrices mihi orationum vestrarū porrigite, quatinus in medio vestrum domino largiente ita cōuersari merear, quò spiritualis militiæ conditionē, quam regula nobis præcipit, non excedam. Eiusdem nanque militiæ sumus professores, nec votum discernit officium, quo me pastorem cum ouibus professio solennis in exordio huius vitæ fecit obligatum. Vnde

etiam voſmetipſos vincere, ſuperare, & contemnere humiliter nõ negligatis. Seruus autem Chriſti nihil habet præter Chriſtum, nihil amat, nihil curat, nihil quærit niſi Chriſtum, vt poſſit eſſe perfectus, & ei placere, cuius militiam voluntariè eſt profeſſus. Monachus autem, qui aliquid habet præter Chriſtum, nõ poteſt eſſe perfectus, quoniam verus amor non diuiditur, nec diuerſis atque cõtrariis mens veraciter vnitur. Propterea dominus dicit: Si vis perfectus eſſe, vade, & vẽde omnia quæ habes, & da pauperibus, & veniens ſequere me. Vos quidem amantiſſimi fratres iam vt confido reliquiſtis mundum & quicquid habuiſtis in mundo, nec ſolum res mundi omnes, quas poſſediſtis, & habere potuiſſetis: ſed etiam deſideriũ omne depoſuiſtis habendi, veniſtiſque ad hoc diui præſulis Martini cœnobium in quo rerum temporalium paupertas eſt magna, & hoc ſolum eſt nobis diuitiarum loco donatum, auaritiæ cauſas non inuenire. Verum ſicut pœna martyrem non facit, ſed cauſa, ſic inopia beatum non efficit pauperem, ſed voluntaria pro Chriſti amore in ipſa paupertate patientia. Non enim quoſlibet dominus in euãgelio pauperes prædicauit beatos atque regno donandos cœlorum: ſed pauperes ſpiritu prænunciauit eſſe, vt noſtis, duntaxat beandos. Contemptus nanque diuitiarum non ſufficit ad ſalutem, niſi renunciator auri ſtudeat etiam totis viribus per patientiam, & humilitatem conſtanter imitari ſaluatorem. Facilius eſt enim contemnere mundum, quam ſpernere, & abnegare ſemetipſum. Attamen quicunque vult imitari filium dei, & perfectionem conſequi euangelicam, oportet non ſolum mundi, & rerum temporalium, ſed ſui quoque ipſius fieri contemptorem. Dicit nanque Saluator in ſancto euangelio: Niſi quis renunciauerit omnibus quæ poſſidet, nõ poteſt meus eſſe diſcipulus. Et ne putaremus hoc ſufficere ad perfectionem: iterum de proprio contemptu proteſtatur apertius dicens: Si quis vult me ſequi, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Qui enim voluerit animam ſuam ſaluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam ſuam propter me, & euãgelium, ſaluam faciet eam. Chriſtus factus eſt obediens patri vſque ad mortẽ, quem ſi, vt promiſiſtis, imitari volueritis, neceſſarium eſt fratres, vt voſmetipſos vobis abnegetis. Monachus enim eſſe non poterit, qui ſuæ voluntati propriæ non in toto prius renunciauit. Vos qui coram deo & ſanctis eius omnibus promiſiſtis ſecundum regulam monaſticam viuere, propriam voluntatem non licet vobis deinceps vſurpare

Seruus Chriſti Chriſtus vnus ſufficit.

Matt. 19.

Pauperem beatum non inopia, ſed patientia et contemptus facit.

Matt. 5.

Luc. 14

Luc. 9.

Phil. 2.

re, quoniam quod semel est deo consecratum, in humanos vsus non est amplius reuocandum. Non enim vobismetipsis sed Christo regi militatis, vnde neque velle, neque nolle in potestate vestra retinetis. Mortui nanque estis, vt sacer Christophilus inquit, & vita vestra abscondita est cum Christo in deo. cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria: cum quo si gaudere sine fine cupitis, oportet vt nunc in tempore hoc pro eius amore strenuè militetis. Nemo enim coronabitur cum Christo, nisi qui legitimè certando perseuerauerit vsque in finem, cum non possit vincere qui nescit perseuerare. Coloss. 3. 2. Tim. 2.

De profectu militiæ spiritualis. Homilia II.

QVOTIENSCVNQVE fratres charissimi ad memoriam illius recordatio momenti venerit, quando reclamantem, & renitentem me vobis indignum constituistis abbatem, toties amaritudine cordis mei totus in memetipso concutior, & lachrymas etiam inuitus, & nolens fundere compellor. Noui enim quòd meritis meis non sum vobis prælatus: si autem vestris id factum sit, nescio: concedat omnipotens deus, vt demeritis non sit facta vel meis vestrisue hæc ipsa de me ordinatio. Cur ita voluistis fratres? iuuenem me indoctum, & nequaquam idoneum ad militiam, quam profitemur, erexistis in ducem, vt mihi docere simul & discere omnino iam sit necessarium, quando nec vitæ perfectio commendat doctrinam, nec ætatis consideratio necessariam pastori adhuc consequitur auctoritatẽ. In isto iam triennio satis experior, quantis sum miseriis inuolutus, dum omnium vestrum portare infirmitates solus ipse compellor, & à nemine infœlix ego supportor. Quis me liberauerit de mundi huius vanitatibus, in quas reuocatus sum, qui vt omnem præsentis vitæ curam & solicitudinem subterfugerem, monasterium intraui? Quoniam quidem vero necesse est onus portare humeris meis impositũ, vos precor fratres, sedulo manus adiutrices mihi orationum vestrarũ porrigite, quatinus in medio vestrum domino largiente ita cõuersari merear, quò spiritualis militiæ conditionẽ, quam regula nobis præcipit, non excedam. Eiusdem nanque militiæ sumus professores, nec votum discernit officium, quo me pastorem cum ouibus professio solennis in exordio huius vitæ fecit obligatum. Vnde

Vnde cum vobis loquor de spirituali militia, quam sumus deo mi ſerante professi · intentio est mea, quantum dominus Iesus donare dignabitur, & meipsum de plumis ignauiæ ac tepiditatis ad feruorem sanctæ nouitatis excutere, & vos omnes pro viribus ad custodiam militaris ordinis prouocare. Sumus enim fragiles, & infirmi, nec diu stabiles in sancto proposito consistimus, nisi quotidianis exercitiis feruorem spiritus continuè renouemus. Mei nanque ratione officij astringor vobis ea quę ad salutem vestram vobis possunt conducere, in medium proponere: ad vos pertinet loquẽtem me vt pastorem animarũ vestrarum patienter in omnibus audire. Quanuis enim ad docendum tantam multitudinem seniorum iuuenis non sim idoneus, quia tamen me vobis constituistis pastorem, compellor sub necessitate salutis gregem pascere quem suscepi gubernandum. Ego quod meum est libenter pro viribus & ago & agam quandiu in hac sollicitudine curæ pastoralis vixero: senes vos iuuenis docebo, & quemadmodum illi militare debeatis in cuius arma iurastis, sine intermissione demonstrabo. Non enim me fugit horrenda legislatoris nostri comminatio dicentis: Sciat abbas culpæ pastoris incumbere, quicquid in ouibus pater familias vtilitatis minus potuerit inuenire. Et vos fratres mei concernit quod sequitur, si me prædicãte & monente dei verbum contemptus oriatur. Tantum, inquit, iterum erit liber, vt si inquieto vel inobedienti gregi pastoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis eorum actibus vniuersa fuerit cura exhibita, pastor eorum in iudicio domini absolutus, dicat cum propheta domino: Iustitiam tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam & salutare tuum dixi: ipsi autem contemnentes spreuerunt me. Et tunc demum inobedientibus curę suæ ouibus, pœna sit eis præualens ipsa mors. Nullũ hic velamẽ excusationis relinquitur, subterfugiendi locus non præstatur sed periculum vtrarumq; partium publicè describitur. Ego nanque locum tenens abbatis, si nõ vobis annunciauero iustitiam dei, si peccantes vos non emẽdauero secundum regulam, officium meum negaui: & mihi totum imputabitur, quod minus in vobis sanctitatis inuenitur. Meum est enim ratione pastoralis officij, quid vobis ad salutem animarum vestrarum expediat, dicere: vestrum vero est ea quæ in nomine saluatoris pronunciauero, humiliter audire: & quantum vnusquisque præualet, corde magno fideliter adimplere. Audistis periculum meum si nõ clamauero: audiuistis & vestrum si me vobis cõtem-

Pastoris & abbatis munus.

Psal. 39.

tempſeritis verbum dei prædicantem. Vt autem miſeratione ſaluatoris omnes euadamus ſecuri, id ſtudioſè proſequatur vnuſquiſque noſtrum, quod ſibi in hac militia ſpirituali præcipitur: ſummopere cauentes, ne veritatis ſurdi auditores facti, domino mentiamur. Voti ſedulo recordemur, quod emiſimus: & ordinem ſanctum, quem profitemur, vſque ad mortem inuiolabilem conſeruemus. Audiamus regem noſtrum ſuis in euangelio militibus dicentem. Si quis mihi miniſtrat, me ſequatur: & vbi ego ſum, illic & miniſter meus erit. *Ioan. 12.* Miniſtri ſumus regis æterni ſacerdotes atque leuitæ, omnes monachi clauſtrales: duplicique ratione ad magnam obligati ſanctitatem: quippe qui ordinem ſimul ſuſcepimus clericorum, & monaſticæ puritatis regulam profitemur. *Monachi ſacris ordinibus in augurati ſanctitatem ampliorem debent.* Sequamur ergo præceptorem noſtrū, cui militamus, per iter aſperitatis omnium virtutum: & armemus nos per fidem rectã, ſpem firmam, dei; ac proximi feruẽtiſſimã charitatem: in qua totius ſanctitatis perfectio comprehenditur. Quiſquis enim charitatis munimine cingitur: nunquam ab aduerſario ſuperatur. In charitate nanque veraciter Chriſti dulceſcit militia: & eius feruor cũ in corde militis ardere cœperit, nulla metuit aduerſa. Charitas enim, vt diuus Gregorius inquit, nunquam eſt ocioſa, ſed magna operatur, ſi vera eſt: quod ſi operari renuit, perfecta charitas non fuit. Milites ergo clauſtrales, qui vos æterno regi perpetuo ſeruituros ſpopondiſtis, abiicite iam nunc opera tenebrarum, & induite charitatem dei & proximi, quæ eſt armatura ſalutis omnium fortiſſima: qua ſi quis indutus fuerit, nullos labores quantumlibet duros, nulla huius mundi contraria formidabit. Non timebit famem: non ſitim: non perſecutiones hominum: non opprobria: non irriſiones: non carceres: non vincula: non quæcunque dura, & aduerſa: ſed omnis, qui charitatem dei perfectè ſemel guſtauerit, inuictus contra quæcunque mundi furentia permanebit. Dei verus amator in tribulationibus gaudet: in aduerſis lætatur: in perſecutionibus propter iuſtitiam exultat. Regem ſequitur ſuũ in cœlis reſidentem: ibi mente conuerſatur, & animi deſiderio, vbi ſuum regnare non dubitat ſaluatorem. Quicquid in mundo voluptatis, & deliciarum vſpiam cernitur ſeruo Chriſti in vera charitate ferueſcenti quaſi viliſſimum ſtercus fœtorem, & horrorem generat, quoniam nihil terrenum, nihil tranſitorium, nihil caducum, ſed illum, cui ſe deuouit, ſolum tota mentis intentione amat. Verus etenim Chriſti miles nihil de rebus mundi cogitat,

non carnem, sed mentem curat, vt pote qui scriptum nō ignorat.
2.Tim.2. Nemo militās deo, implicat se negociis secularibus, vt illi placeat cui se probauit. Enimuero quicunque terreno militant imperatori, præceptis eius in cunctis semper obediunt, & statim quò iusserit ille, sine contradictione vadunt. Ducem sequuntur omnes vnū, & quicquid ille regis nomine præceperit, nemo ex omni militia cōtradicit. Vos quoque milites regis sęculorum, qui me vobis ducem eius vice, ac præceptorem constituistis, mandatum imperatoris vestri Iesu Christi per os meum audite, & quod ille pręcipit nobis in sancto euangelio, facite. Audite quid iubeat, & quemadmodum militare vos oporteat in obseruantia disciplinæ regularis cōsiderate.
Ioan. 12. Qui mihi ministrat, inquit, me sequatur. Audi monache, claustralem portans militiā attende. Dicit ad te Christus, cui militas, te alloquitur cœlestis imperator, cui ad altare ministras. Si meus vis esse minister, virtutem patientiæ, & humilitatis, quam
Ioan. 13. ex me didicisti, oportet vt sequaris. Exemplum enim dedi vobis, o milites mei, vt quemadmodum ego feci, & vos similiter faciatis.
Christū quomodo imitetur monachus, Saluberrima admonitio. Charitas o monache me compulit, vt ex virgine homo nascerer in mundo, ipsa te mei amore purum, & humilem semper conseruet in claustro. Pater quod mihi præcepit opus humanæ salutis, tui causa studui semper indesinenti meditatione perficere: & tu si me diligis, sanctum monasticæ conuersationis propositum, quod assumpsisti, pro peccatis tuis vsque ad mortem cura inuiolatum cōseruare. Ego patri meo cœlesti semper in cunctis voluntariè vsque ad mortem crucis amarissimam subiectus, & obediens extiti: tu quoque, si venire ad me volueris, abbati tuo loco mei cōstituto, in omnibus semper iuxta regulam humiliter obedi. Ego mandatum quod dedit mihi pater meus, nunquam in aliquo sum transgressus, & tu, nisi tria principalia monasticæ institutionis vota vsque ad mortem inuiolata seruaueris, inter ministros meos, & milites nequaquam es numerandus. Ego cum essem diues, propter salutē tuam factus sum pauper, & egenus: tu vero nisi amore mei cōtempseris, & dimiseris omnia, meus non poteris esse discipulus. Inopiam, famem, sitim, æstum, frigus, & continuos in mundo labores tui causa sustinui: in quibus, nisi me secundum regulam tuam pro viribus patienter, ac voluntariè secutus fueris, meus certè nec minister, nec miles, nec monachus eris. In patientia enim tua possi-
Lu. 21. debis animam tuam. Ego in hoc mundo nihil concupiui, nihil habui, nihil terrenum amaui, sed pauper humilis, & mansuetus ince-

dens,

dens, me paternæ voluntati perfectissimè semper in omnibus susce ptibilem iniuriarum, & verberum subieci. Tu autem o monache claustralis, qui monasticam regulam profiteris sub abbate vel prio re, si iam deinceps carnis tuæ concupiscentias fueris secutus, si peculium, aut propriũ in monasterio possederis, si prẹter me aliquid amaueris, si præceptoris tui mandata contempseris, si mihi nõ perseueranter in humilitate militaueris, sciens scito, quoniam non militem te habebo, nõ monachum, non ministrum, non discipulum computabo, sed profugum, apostatam, perfidum, mendacem, irrisorem, & periurum infidelem te iudicans, cum traditore meo Iuda, & recidentibus angelis in æternum (sicut meruisti) sine misericordia condemnabo. Quod mihi vouerunt labia tua, nõ amplius est tuum, sed meum. si vero, quod meum est, tibi vsurpaueris, non monachus, & seruus meus vis esse fidelis, sed fur & latro peruersus, impius, & iniustus, talem quoque te cum venero, nihil dubites, iudicabo. Si autem in sancto proposito vsque ad mortem fideliter perseueraueris, si voluntatem, quam mihi consecrasti solemniter, sub potestate vicarij mei, quem tibi constitui pastorem, inuiolatam custodieris, si obedientiam, paupertatem, & castitatem cum humilitate pro amore nominis mei vsque in finem obseruaueris, si mihi soli cõplacere in omnibus actionibus tuis semper studueris, si me per arduum iter virtutum sine intermissione sequi curaueris, sciens indubitanter certissimè scito, quoniam vt amicum ex seruo te factum charissimum, te habebo militem mecum in regno meo coronandum, te amabo, te diligam, te in medio sanctorum meorum in æternum constituam gloriosum. Audi me nunc serue meus: qui propter nominis mei reuerentiam, & honorem te militiæ inscripsisti monachorũ, & corde magno atque perfecto sequere vestigia pedum meorum, sicut præceptor ille tuus quondam Benedictus amicus meus te docuit, & totis conatibus imitatus fuit. Non te decipiant illecebræ carnis, o strenue miles: non seducant animum tuum mihi dicatum, vana, & perniciosa huius commercia mundi: numquã cedas immundi spiritus nimium dolosis suggestionibus, qui totus in tui perniciem debacchatur, sed memento tuum in hoc seculo breuissimum esse incolatũ, & ante fores mortem astare, quam subterfugere nemo vmquam potuit mortalium. Semper in memoria consistant tua illa, quæ necessario subibis, nouissima, & ex velocissimo transitu earũ voluptatũ carnis, quæ præterierunt: & futurarum pœnarum cogitatione, huius incolatus

horrorem tibi necessarium assumito,& contemptum. Quemadmodum pro me labor breuis in mundo habitus cum patientia,& charitate, fœlicitatem militibus meis æternam præparat, ita carnis desideria,& voluptates,quæ subito transeunt, animam hominis peccatoris ad inferos demergunt sine fine cruciandam. Ad me igitur sint omnia desideria tua, monache, qui mihi ministras, & qui per arduum iter obseruantiæ regularis me sequeris, præbe mihi cor tuum, si fœlicitatem desideras: me solum quærito,si vitam & salutem propriam amas.Me cum amaueris tranquillus, & sanctus esui:cum secutus fueris beatus es,& sine fine gloriosus. Quid fratres mei faceretis,si vos cõtingeret hæc verba,quę diximus nos, ex ore saluatoris,& regis nostri audire loquentis? Quid,inquã, agetis? Credo certè magnam in cordibus vestris compunctionem futuram, si Christum personaliter audiretis loquentem. Nos autem vicem Christi in monasterio gerentes, loquimur sermones,quos ille donauit,& non attenditis? contestamur vobis necessariam salutis palæstram,& signa compunctionis nulla exhibetis? Quid causę fuerit,vt ista dicerẽ, si nescitis,iam precor,intelligite. Video quosdam e vobis sacras abhorrere lectiones vanitatibus deditos, & nihil minus curare,quàm spiritualis militiæ perfectionem, quorum deus venter est,& gloria in confusione. Existimatis ne vilissimi nebulones, qui nihil spirituale sapitis, quòd Christus iterũ de cœlò venturus sit,vt ea vobis loquatur, quæ prædicatoribus suis dicenda commisit? An Paulum non audiuistis dicentem, Christus resurgens ex mortuis,iam non moritur,mors illi vltra non dominabitur. Quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel, quod autẽ viuit,viuit deo? Semel Christus in terra visus est: semel inter mortales visibilis apparuit: semel viã salutis æternæ prædicauit, secundo non adiiciet. Constituit pastores, & vicarios super familiam suam,qui doceant ignorãtes,quorum volens manifestare auctoritatem in euangelio dixit, Qui vos audit, me audit,& qui vos spernit,me spernit.Eos igitur audite,quos Christus vobis præfecit rectores, quibus tritici spiritualis dispensationem commisit,sicut in sancto euangelio dixit, Quis putas est fidelis dispensator,& prudens, quem cõstituit dominus super familiam suam, vt det illis in tempore tritici mensuram? Beatus ille seruus, quem, cum venerit dominus,inuenerit ita facientem. Exhortamur vos itaque fratres in domino Iesu, & qua possumus sedulitate rogamus, ne dies vestros in vanitate consumatis, sed considerate huius vitæ nimiam bre-

Increpatio ad inutiles monachos.

Rom. 6.

Lu. 10.

Lu. 21.

breuitatem, & facite condignos pœnitentiæ fructus, dum vobis opportunè conceditur, ne si pœnitere neglexeritis, tempus amputetur, Scitis enim, quid scriptura nobis dicat diuina. Dies domini, sicut fur in nocte, sic veniet. Cauete, precor, differre bonũ, quia nemo scit vestrum, quando sit moriturus: quin pótius verum illud poetæ lasciui Nasonis attendite ita monentis. Sed propera, nec te venturas differ in horas, Qui nõ est hodie, cras minus aptus erit. Nemo vitã sibi fratres promittat longæuam, sed vnusquisque mortem cogitet pótius instare vicinam: ideoque sic viuat paratus, tam quam crastino die de corpore migraturus. Spes enim vitæ longioris multos decepit, & à feruore sancti propositi retardans subito ad inferos demersit. Militiam igitur vestram, quæ non post multũ necessario finietur, ita perficite, vt non timeatis coram rege vestro, cum venerit, apparére. Memores semper estote, quia non habetis hic manentem ciuitatem, neque in hac vita mortali diu potestis consistere, sed mors cito veniet, quæ vos compellet emigrare. Quicunque enim verus est monachus, & miles Christi desiderat esse fidelis, omnia huius mundi oblectamenta cõtemnit, præsentem sibi dominum suum semper cogitat, & abiectis à se impedimẽtis, sarcinulisque omnibus, quemadmodum illi valeat cõplacére, super omnia curat. In conquirendis vitæ necessariis non debet esse sollicitus, cum hæc omnia subiectis dispónat prouidẽtia pastoris. Omnis cura monachi sit mundum se custodire ab hoc seculo, vt liber, & absolutus ab omnibus nihil quærat nisi deum, nihil cogitet nisi Iesum pro nobis crucifixũ. O fœlix Christi miles, cui regna promittuntur cœlorum, si fidelis, prudens, ac vigilans in dei amore vsque ad finem permanserit. Nihil certè bono monacho fœlicius: cui se dei filius pollicetur in præmium. nihil etiam laboriosius: qui constitutus in agóne certaminis quotidie de sua periclitatur salute, & nihil monacho fórtius, qui vincit mundum simul atque diabolum. nihil quoque imbecillius eo, qui à carne propria superatur. Semper igitur tibi, o monache, cõtra occultum hostem salutis tuæ vigilandum est: qui numquã facilius víncitur, quàm si procul ab introitu mentis arceatur. Vnde si contra eum victor cupis euádere, nõ patiaris tibi machinas doli, ac fraudis illius propius admouéri. Custodi sensus in primis tuos, ne mors per fenestras ingrediatur: & hostis tunc maximè cauéto insidias, cum te ad tempus in tua deuotione permiserit esse securum. Admonitionis numquam obliuiscaris viri sapientis, qui dicit. Si non in timo

1. Thes. 5.
2. Pet. 3.

Monacho bono nihil fœlicius.

Eccleſ. 24. re domini tenueris to inſtanter: cito ſubuertitur domus tua, id eſt
Prou. 2. conſcientia. Idcirco Salomon in Prouerbiis dixit: Beatus homo
qui ſemper eſt pauidus: qui vero mentis eſt duræ, corruet in ma-
lum. Mox enim vt monachus de ſecuritate præſumpſerit, iam ſine
dubio ad interitum tendit. Oportet ergo, militem Chriſti contra
ſuos aduerſarios ſemper eſſe paratū, vt quamdiu viuit in hoc mor
tali corpore, non ſe confidat illos perfectè ſuperaſſe. Semper enim
caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, & nequando ſuperetur ani-
mus, quamdiu contingit viuere, neceſſarium eſt pugnare. Quo-
tienſcunque hoſtem tuum inuiſibilem viceris, iterū ſemper inſur-
gens cum maiore ſæuitia tibi congreditur, vt qui fortitudine non
poteſt obtinere victoriam, aſſiduitate ſaltem inducat deſperatio-
nem. Tu autem Chriſti miles fortiſſime caueto ne in agone huius
breuiſſimi certaminis deficias, caue ne ante cōpletum in fine præ-
lium, arma neceſſarij muniminis deponas. Dicit enim Saluator:
Matt. 10. Qui perſeuerauerit vſque in finem, ſaluus erit: Non des requiem
animæ tuæ quamdiu tibi fuerit conceſſum in hac miſerabili pere-
grinatione morari, ſed ſemper aliquid boni facito, ne vnquā dia-
bolus inueniat te ociosum. Memento ſemper admonitionis ſcri-
Eccleſ. 9. pturæ dicentis: Quodcumque poteſt manus tua inſtanter opera-
re: quia nec opus, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erunt apud
2. Re. 14. inferos, quò tu properas. Nemo eſt enim, qui ſemper viuat: ſed om
nes morimur, & ſicut aquæ in terram delabimur, quæ amplius ad
priorem ſtatum non reuertentur. Tunc non erit amplius tempus
Gala. 6. operandi bonum ad meritum fœlicitatis æternæ, ſed quæcunque
hic nūc in tempore ſeminauerit homo, tūc pro mercede recipiet.
Eccleſ. 11. Idcirco iterum ſancta dicit ſcriptura, Mane ſemina ſemen tuum,
2. Tim. 2. & veſpere ne ceſſet manus tua. Et ſanctus Paulus Timotheum ád-
monens dicit: Labora ſicut bonus miles Chriſti Ieſu. Nemo autē
militans deo implicat ſe negociis ſecularibus, vt ei placeat, cui ſe
probauit. Nam & eorum qui certant in agone, nemo coronabi-
tur; niſi qui legitimè certauerit. Omnis autem, qui in agone con-
tendit, ab omnibus ſe abſtinet. In alio quoque loco idem Chriſto
1. Cor. 7. philus ait: Volo vos ſine ſolicitudine eſſe. Tu ergo Chriſti miles,
Pugilibus Christianis imitādi palæstritæ carnales. qui contendis in agone certaminis quotidiani, vt coram deo tuo
tandem in æternum appareas glorioſus, gymnoſophiſtam imitare
corruptibilem, qui decertans in agone, pro corruptibili quidem
corona, ne vincatur, ab omnibus ſe abſtinet, vt nudus, & liber expe
ditius currat. Itaque ſi viam dei ambulare in vera puritate deſide-
ras,

ras, si vincere hostē in agone certaminis optas, proiice abs te omnia vestimenta curarum terrestriū, capillósque depone omnes carnaliū voluptatum. Quisquis enim capillis, & vestimentis à se proiectis nudus currere didicit, nihil præter absolutum corpus, quo teneri queat ab aduersario, circunducit. Nam qui nudus currit, omni se solicitudine spoliauit rerum circunstrepentium, & nihil aliud quàm victoriam cogitat, nec quid interim penes vxorem geratur, aut filios curat. Non eum reuocat à cursu quicquam præsentium, non deterret agilitas sociorum, inter multos contendit quasi solus, ad præmium festinat anhelans quasi certus. Hunc imitare Christi miles in spirituali certamine, nudus in cruce pendentem Saluatorem nudum contemplare, quatinus tanto facilius aduersarium queas prosternere, quanto minus de mundi vanitatibus te viderit habere. Nudus itaque, leuis, & expeditus ex omni parte dimica, nudus, & absolutus ab omnibus in cælum vola. Nudus in hunc mundum venisti, nudus in terram reuersurus es. Hæc fratres mei sedulo cogitantes sic currite, vt vitam comprehendatis æternam cum omnibus sanctis. Amen.

Quæ sit armatura militiæ spiritualis. Homilia III.

SANCTVM Apostolum, fratres charissimi, hodie audiuimus ad Ephesios in epistola scribentem: Induite vos armaturam dei, vt possitis stare aduersus insidias diaboli, quoniam non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, sed aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum: contra spiritalia nequitiæ in cœlestibus. Propterea accipite armaturam dei, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. Quæ autem sit armatura dei subiungit. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti loricam iustitiæ, & calciati pedes in præparationem euangelij pacis. In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere: & galeam salutis assumite, & gladium spiritus, quod est verbum dei: per omnem orationem, & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu, & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione pro omnibus sanctis. Ad Thessalonicenses quoque similiter ait: Nos autem qui dei sumus, sobrij simus, induti loricam fidei, & charitatis: & galeam spem salutis. Hæc sunt arma, fratres, quibus induti milites Christi sæuum debellant aduersarium. hæc sunt

Ephe. 6.

1. Thes. 5.

ſunt monachorum inſignia virtutum: ſine quibus victoriam nemo conſequitur vitiorum. Militiæ humanæ, quam pleriquenimis ſtudioĉs ſectantur mortales, inſtrumenta ſunt, galea, ſcutum, thorax, gladius, púgio, loríca, báltheus, lancea, & cætera id genus multa, quibus curioſiſſimè armantur ad bellum proceſſuri homines: & niſi quam diligentiſſimè in toto fuerint corpore muniti, ad prçliandum certè minus iudicantur idonei. Spiritualis autem militiæ noſtræ arma ſunt fides, ſpes, charitas, patientia, humilitas, obedientia, caſtitas, ſimul cum ſanctis animæ virtutibus per diuum prçceptorem noſtrum Benedictum enumeratis in regula ſub capite quarto, vbi de inſtrumentis bonorum operum pulchram facit mentionem. Et vtinam, fratres mei, tam eſſemus curioſi, & diligentes pro his militiæ noſtræ armis ſpiritualibus, quàm homines mũdanos pro eorum corruptibili armatura videmus eſſe ſollicitos. Nunc autem, quod nimis dolenter dico, quoniã arma ſalutis quibus debellare omnes aduerſarios noſtros debueramus, turpiter abiicimus, quid reſtat aliud, niſi vt hoſti noſtro in certamine ſuccũbamus? Sed forſan dicetis, Si fides Chriſtiana, ſicut apoſtolus teſtatur, ad armaturam ſpiritualis militiæ pertinet, eàm certè numquam abiécimus. Crédimus enim firmiter, quicquid nobis credendum ſancta mater eccleſia propoſuit, & in ea fidei profeſſione vſque ad mortem conſtanter inténdimus permanere. Sed eſto, quid

Iaco. 2.

autem dicit sãctus Iacobus in epiſtola? Quid proderit, fratres mei, ſi fidem quis dicat ſe habere, opera autem non habeat? Numquid

Fides quæ ſaluat.

poterit fides ſaluare eum? Sicut enim corpus ſine ſpiritu mortuum eſt: ita fides ſine operibus mortua eſt. Quoties igitur cumque de fide ſcriptura loquitur, non vulgaris, & mortua, ſed bonis operibus formata, atq; diuini amoris dulcedine illuſtrata ſemper oportet intelligatur. Nemo enim ſaluabitur per fidem tantum, ſicut Iacobus dicit in epiſtola, ſed oportet fidei coniungere chriſtianæ opera pietatis. Vos creditis in vnum deum omnipotentem, creatorem cœli, & terræ, patrem, & filium, & ſpiritum ſanctum? Bene facitis. Et dçmones credunt, & contremiſcunt. Quid enim? Vbi ſunt opera, per quæ fides veſtra declaretur in Chriſto formata? Ocioſa, & mortua eſt fides, quæ ſanctis, & neceſſariis non commendatur operibus. In Chriſtum credimus bene, eſt ſi Chriſti ſequamur exépla. Nam ſi Chriſtum pietatis operibus non ſequimur, fruſtra nobis de ſola fide blandímur. Vos inquam créditis, & dæmones credunt. Cum dilectione fides eſt chriſtiani, ſine dilectione fides diaboli

boli. Rectè creditis, si deum ex toto corde pro viribus amatis. Si autem verè deum non diligitis, fidem ociosam, & mortuā habetis. Probatio autem dilectionis, sancto Gregorio testante, exhibitio est operis. Sic enim loquitur in euāgelio dominus: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Hæc ergo est fides vera, bonis, & sanctis operibus secundum Christi doctrinā ordinata. Si fide simul, & opere in dominum Iesum creditis, certè scutum salutis in manibus tenetis, in quo cunctos aduersarios ipse largiente domino facile superabitis. De hac armatura scriptum est: Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissionem. Ioannes quoq; ait: Omne, quod natum est ex deo, vincit mūdum: & hæc est victoria, quę vincit mundum, fides nostra. Et princeps apostolorum Petrus ita nos commonet dicens: Fratres sobrij estote, & vigilate, quoniam aduersarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit quærens, quem deuoret, cui resistite fortes in fide. Vera fides, & confidentia in dominum nostrum Iesum Christum est armatura inuincibilis, atque fortissima: cui nemo vmquam aduersariorum potuit resistere, sicut in libro Paralipomenon scribitur: Dixit Rex Iosaphat exercitui suo: Credite in dn̄o deo vestro, & securi eritis. In Ecclesiastico etiam sic legimus: Qui timetis dominum, credite illi, & non euacuabitur merces vestra. Et iterum. In opere tuo crede ex fide animæ tuæ, hæc est enim conuersatio mādatorum. Qui credit deo, attendit mandatis: & qui confidit in illo, non minoratus erit. Curate nunc igitur fratres charissimi, & sūmo studio semper elaborate, vt scutum hoc fidei sanctis operibus formatæ contra omnes hostium vestrorum incursus manibus portetis: quia nunquā ab aduersario vincitur, qui hoc scuto inexpugnabili munitur. Hoc diuus confirmans Augustinus de verbis domini ait: Nullæ maiores diuitiæ, nulli thesauri, nulli honores, nulla huius mundi maior est substantia, quàm est fides catholica, quæ peccatores homines saluat, cæcos illuminat, infirmos curat, catechumenos baptizat, fideles iustificat, pœnitentes reparat, iustos augmentat, martyres coronat, virgines, & viduas, & coniugales casto pudore conseruat, clericos ordinat, sacerdotes consecrat, credentes in hæreditate æterna cum sanctis angelis locat. Sicut in radice arboris nulla prorsus apparet pulchritudinis species, & tamē quicquid est in arbore pulchritudinis, vel decoris ex illa procedit: sic ex fidei humilitate quicquid meriti, quicquid beatitudinis anima susceptura est, totum ex fidei fundamento procedit. Nam

Ioan. 14. *Hebr. 11.* *1. Ioan. 15* *1. Pet. 5.* *2. Par. 20.* *Eccl. 2.* *Fidei præstantia.*

C sicut

Rom. 14. Hebr. 12. sicut apostolus dicit: Quicquid, siue omne, quod nõ est ex fide, peccatum est, quoniam sine fide impossibile est placere deo. Credere enim oportet accedentem ad deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Quanto autem quisque plus diligit, tanto in fide amplius proficit. Nam fides sine charitate, est sicut proiectum inutile, ac sine retinaculo scutum. O thesaurus omnibus opulentior fides, quæ formata in mente hominis mortalem immortalibus cõparas, dæmones vincis, & regna cũctaque dura superas fortiter, & aduersa. Fides est fundamentum omnium virtutum, sine qua nullum spirituale subsistit ædificium. Fides illuminatrix est mẽtium, & principale spiritualis militiæ instrumentum. Nam sine fidei scuto diabolus non vincitur, nec lasciuæ carnis impetus superatur. Cogitemus ergo, fratres, quàm necessaria sit nobis fides per charitatem formata ad salutem, sine qua in hac militia nobis certantibus neque victoria conceditur, neque confidentia reseruatur. Fides enim est scutum in quo facillimè hostem salutis nostræ vincimus, si ansam diuini amoris adiungamus. Dicit nanque beatus papa Gregorius: Tunc enim veraciter fideles sumus, si quod verbis promittimus, operibus adimplemus. In hac armatura fides, cũ sit fundamentum omnium bonorum operum, cunctas operationes nostras iure debet præcedere, vt mens ad amorem valeat peruenire. Nisi enim fides prius teneatur, nullatenus ad spirituale amorem pertingitur. Non enim charitas fidem, sed fides præcedit charitatem, quia nemo potest diligere vel sperare, quod bonum renuit credere. Quoniam vero iam quod etiam iubet fideliter creditis, fundamẽtum spiritualis ædificij super firmam petram collocastis: nunc oportet vt etiam reliqua ad perfectionem restantia sine mora faciatis. Pacem igitur, & veritatem diligite, quatinus in fide Christi, vt veri milites possitis omni tempore stabiles, & firmissimi permanere. Nam sicuti scriptura testatur, veritas magna est, & fortior præ omnibus, nec est enim ea quicquam iniquum. Qui veritatem diligit, verus Christi discipulus est, ipsumque amat Christum in euangelio dicẽtem: Ego sum via, veritas, & vita. Vniuersæ quoque viæ domini misericordia, & veritas: à quo Satanas per superbiam cecidit, quoniam in veritate sempiterna non permansit. Iubet ergo sanctus Christophylus Paulus milites domini in veritate se præcingere: in quo statum perfectionis, ad quem anhelare maximè debent claustrales, voluit demonstrare. Quidnam aliud est veritatem diligere, quàm esse hominem id quod esse iubetur: & ita

3. Esd. 3. Veritas inter arma christiani. Ioan. 14. Psal. 24. Veritas monachis necessaria.

viuere

viuere ad normam iustitiæ, verum, & solidum, qualem naturæ per gratiam sancta perfectio requirit? Hinc Firmianus Lactantius inquit: Qui veritati studet, abiiciat inimicas illi, & anxias voluptates, quæ animum sibi vinciunt, & liberum esse non permittunt, Semper autem præferat vera falsis, æterna breuibus, vtilia iucūdis. Nihil aspectui gratum sit, nisi quod iustè, quod piè, quod religiosè fieri possit: nihil auditui suaue, nisi quod animam reddit meliorem. Milites itaque lumbos in veritate habent præcinctos, quando carnis illecebris, & mundi vanitatibus pro dei amore contemptis, ita student pro viribus conuersari, & viuere, quatinus summæ veritati, quæ deus est, valeant in omnibus cōplacere. Post hæc miles Christi loricam iustitiæ iubetur indūere, sine qua nemo rectè ac fructuosè poterit domino militare. Iustitia vero est seruare, & distribuere vnicuique quod sibi secundum legem, vel naturam debetur. Et hæc est omnium virtutum præclarissima, sine qua nulla potest esse pietas, nulla religio, nulla sanctitas, núllaque bonorū malorúmue discretio. ipsa enim est lux, & splēdor magnus, ex qua totius boni consurgit inter mortales vis, atque dominatio. Iustitia mater innocentiæ, concordiæ nutrix, parens amicitiæ, pietatis genitrix, & seruatrix religionis. Iustitia, sicut testatur scriptura, perpetua est, & immortalis: iniustitia autem mortis est acquisitio. Quibus vero modis hanc iustitię loricam christianus miles debeat induere, ipse saluator noster in sancto euangelio denunciat dicens: Omnia quæcunque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis similiter. Itaque fratres mei hunc viuendi modum in monasterio seruate, vt vnusquisque commilitoni suo faciat in omnibus quemadmodum sibi ab aliis fieri secundum rectum rationis iudicium omni tempore desiderat. Hoc est enim primum iustitiæ munus, ne cui quis noceat, deinde vt communibus vtatur sine cuiusquam detrimento alterius: &, quod nostra vlterius requirit militia, id faciat fratri, quod ad salutem iusta ratione conducit vt proprium. O quanta pace fruerentur mortales, si hortamenta sectarētur apostoli, qua onera portare alterius alter præcipitur. Omnis, inquit scriptura, qui facit iustitiam, ex deo natus est. Hæc est lorica iustitiæ, fratres, mandata dei custodire, proximum suum diligere, & deum super omnia feruentissimè amare. Hoc est indumentū militiæ nostræ fortissimum, deo cultum, & pietatem: nobis sanctimoniam: & proximo fraternam exhibere charitatem. Omnes sub iustitiæ trophæo Christo militamus. Si quis iniustus fuerit, non ad

Veritas contraria vanitati.

Iustitia munitur miles christianus.

Et qua ea sit.

Sap. 1.

Luc. 6.

Gala. 6.

1. Ioan. 2.

Christi militiam, sed pótius ad dæmonum se pertinere cōsortium ostendit. Iustitia namque virtus est maxima, quæ vnicuique, quod suum est, distribuit: quam nisi diligentissimè custodieris, & monachi, & militis vocabulum amittis. Redde igitur deo cultū, & pietatem, superiori tuo siue rectori obedientiam, simul, & reuerentiam, quarum altera cordis, altera vero est operis. Neque enim sufficit exterius obtemperare maioribus, nisi ex intimo cordis affectu similiter de eis rectè sentiamus. Hæc namque vera iustitia monachorum est, fratres, qua vnusquisque iuxta præscriptam legis normam sine offensione conuersatur, tribuens vnicuique suam propriam dignitatem, maiori suo reuerentiam, pari concordiam, minori disciplinam, deo cultum, & obediētiam, sibi sanctimoniam, inimico patientiam, pauperi misericordiam, omnibus fraternam in domino charitatem. Ergo sacer Christophilus inquit: Debitores sumus fratres, non carni, vt secundum carnē viuamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Rectè igitur militat deo, qui distribuit vnicuique, quod suum est. Calciatos dehinc pedes habere iubemur in præparationem euangelij pacis, quatinus bonum, quod ipsi domino largiente cognouimus, etiam aliis hilariter communicemus. Lex enim nostra, fratres, secundum quam domino militare iubemur, euangelium est Iesu Christi, ad quod omnes claustralium regulæ, & constitutiones ordinantur. Non enim propter cōstitutiones monasticas euangelium, sed propter euangelium statuta sunt facta monachorum. Christianus namque saluari potest nō monachus, sed monachus saluari non poterit, nisi fuerit christianus. Pudeat quosdam nimis superstitiosos, & fatuos claustrales, qui regulas, & statuta sua pluris faciunt, quàm euangelium Christi, qui traditiones hominum custodiunt vsque ad carceres, & vincula, dei autem constitutiones, & sanctæ vniuersalis ecclesiæ non aduertunt. His verba saluatoris nostri rectè conueniunt, Iudæis cata Matthæum dicentis, Quare & vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Euangelica namque doctrina, omnibus totius mundi cōstitutionibus longè est præferenda. Post euangelium verò primum auctoritatis locum statuta obtinent ecclesię vniuersalis: & nullæ monachorum cōstitutiones, aut regulæ illis dignitate comparantur. Curemus ad euangelicam viuere puritatem, & erimus in monastica patrum conuersatione perfecti. Sint pedes nostri calciati semper in præparationem euangelij pacis.

Iustitia monachorum quæ.

Rom. 8.

Euangeliū fundamentum omniū regularum monasticarum.

Ecclesiæ sāctiones secūdum Euangelium proximi sunt

pacis, vt mortificemus in nobis desideria carnis, & per amorẽ dei, & proximi pacem habeamus cum omnibus. Nam sine pace, & cõcordia fraternitatis, nihil prodest maceratio carnis, sancto dicente Hyeronimo: Quisquis corpus affligit, sed concordiã deserit, deum quidem laudat in tympano, sed non laudat in choro. Hinc Salomon pacificum laudans virum dicit in Prouerbiis. Melior est buccella sicca cum gaudio, quàm domus plena victimis cum iurgio. Et iterum. Honor inquit est homini, qui separat se à cõtẽtionibus, omnes autem stulti miscentur contumeliis. Sanctus etiam Christophilus amator pacis nos admonet dicens. Pacem sequimini cũ omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit deum. Vnde & propheta Zacharias. Pacem, & veritatem diligite, dicit dominus omnipotens. Et Saluator noster dicit in sancto euangelio secũdum Marcum. Habete in vobis sal, & pacem habete inter vos. Non est pax impiis, dicit dominus. Is autem verè miles est Christi, qui pacem habet cum deo, cum proximo, & in semetipso. Cum deo pacem habere homo dicitur, qui bona voluntate motus, & conuersus ad ipsum per continuum amoris desiderium, cõtemptis transitoriis, mentis aciem ad superna dirigit, & omnia quæ dominus præcepit, diligentissimè custodit. Nato enim in carne dei filio, sancti angeli domino gloriam cecinerunt, qui super omnia rẽsidet in excelsis, & pacem annunciauerunt hominibus bonæ voluntatis. Impij autem, & iniusti homines hanc cum deo pacem habere nequeunt, quoniam suas à domino voluntates auerterunt. Pacem vero habet cum proximo, qui nulli facit iniuriam, qui læsus nõ reddit vindictam, sed malum vincens in bono, fraternam numquam deserit charitatem. Si contra hunc talem proximorum quispiam iniustè murmurat, non ideo miles Christi deseruit pacem, quia forsitan alius instituit sine causa iusta iniustam murmurationem. Iustus homo, qui pacem cum deo habet, nulli cupiens nocere proximorum, rectè dicetur pacificus, etiam si contra illum consurgat iniustè quicũque perturbatus. Dicit enim vir iustus. Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus: cum loquebar illis, impugnabãt me gratis. Hinc sanctus Augustinus loquitur. Apud veros dei cultores etiam ipsa bella pacata sunt, quę non cupiditate, aut crudelitate, sed pacis studio geruntur, vt mali coerceantur, & boni subleuentur. In semetipso pacem habet, qui puritate, ac sanctimonia illustratus, in conscientia sua viuit sine errore securus, quem synderesis non remordet anxia, nec iniusta cogitatio perturbat, vel iniqua

auctoritatis. Pax euangelica quæ, & quomodo possideatur.

Prou. 16.

Heb. 12.

Zach. 8.

Mar 9.

Isa. 57.

Luc. 1.

Psal. 11[9]

Pacis en co mium. qua. Vnde rursus Augustinus, Pax est serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, vinculum amoris, consortium charitatis. Hæc est, quæ inimicitias, & simultates tollit, bella compescit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat, cũctis est placida, nulli grauis, nulli molesta, nulli onerosa, nescit extolli, nescit inflari. Hanc, qui accipit teneat, qui perdidit repetat, qui amisit exquirat: quoniam qui in eadem inuentus non fuerit, à patre abdicatur, à filio exhæredatur, & nihilominus à spiritu sancto alienus efficitur. Ad hæreditatem domini numquam potest accedere, qui testamentum pacis noluit obseruare. *Psal. 75.* Locus enim dei in pace est, diaboli autem mansio in ira, & perturbatione. Omnis itaque homo, qui hanc triplicem pacem in corde suo non habuerit, qui eam in ore non præstiterit, nec in operibus ostenderit, nec monachus est dicendus, nec Christianus. *Matt. 5.* Hinc dicit in euangelio dominus, Beati pacifici, quoniam filij dei vocabuntur. Si dei vocãtur filij, qui pacem faciunt, proculdubio Satanæ sunt filij, qui pacem confundunt. Vnde fratres mei charissimi habete inter vos pacem illam quam mundus dare non potest, quæ est pax dei, & domini nostri Iesu Christi, de qua dixit Esaias *Esa. 12.* propheta. Et erit opus iustitiæ pax, & cultus iustitiæ silentium, & *1. Cor. 14.* securitas vsque in sempiternum. Deus enim pacis, & dilectionis est *2 Cor. 13.* dominus: vnde quicumque pacem, & fraternam dilectionem violat, *1. Thes. 5.* quod verus dei amator non sit manifestat. Sit pax Christi vera *2. Thes. 3.* in cordibus vestris, & nulla huius mundi aduersa formidabitis. Inter vos etiam sit pax vera, non fucata, quoniam Christus pacem nõ ex ore, sed ex corde desiderat, & affectu potius, quàm labiis vult proximum salutari. Vnde si cõtristauerit quispiam ex vobis in aliquo fratrem suum, satisfaciat illi quam primum ante solis occasum, & cauete omnes, ne sol occidat super iracundiam vestrã, quo- *Ephe. 4.* niam ira inueterata generat odium, & spoliat animam omni ornatu virtutum. Ergo, monache, si peccaueris in fratrem tuum, mox age pœnitentiam coram eo, ac procidens ad genua veniã precare.

Verbum dei gladius Spiritus. Et gladium, inquit, spiritus, quod est verbum dei, per omnem orationem, & obsecrationem in manibus Christi, milites, semper teneamus. Verbum dei, quod in sanctis continetur scripturis, victoriosum est contra omnes dæmonum incursiones, munimen, sicut Saluatoris nostri monemur exemplo, qui tentatus à diabolo, tran- *Matt. 4.* quilla mansuetudine in faciem eius scripturarum diuinarum testimonia iaculauit dicens, Scriptum est, non in solo pane viuit homo,

mo, sed in omni verbo, quod procedit ab ore dei. Et tu, monache Christo militans, quotiescunque tentaris à diabolo, fronti mox imprimito signum sanctæ crucis, & dicito cum sancto Ioanne Chrysostomo in homilia quadam. Abrenuncio tibi, satana, cum omnibus iniquitatibus tuis, & coniungo me tibi, Iesu Christe fili dei vivi, quia scriptum est. Anima quæ peccauerit, ipsa morietur. Hic est gladius spiritus ab vtraque parte acutissimus, quem si manibus in hostem mox à principio tentationis semper vibraueris, cunctas eius machinationes, & insidias deo protegente facile superabis. Dicit enim scriptura, Resistite diabolo, & fugiet à vobis. Itaque mane de strato consurgens eam mox facito, quam dixi cõtra salutis tuæ aduersariũ cõtestationẽ: & neque diabolus, neq. homo peruersus tibi nocere poterit incantatione aut maleficio, siue spaticũ sit illud, siue aliud. Hoc ipsum dormiturus ad noctem facito: & quotiens aliquam in cogitatione maligni spiritus perceperis insurgere tẽtationem. Sicque tutus eris in omnibus viis tuis, fugietque procul à te diabolus, nec tibi audebit accedere propius, nisi tua te ignauia supplantauerit in primis, vt vel abieceris gladiũ, vel mortale aliquod commiseris peccatum. Ait namque scriptura: Qui faciunt iniquitatem, & peccatum, hostes sunt animæ suæ. Salomon quoque dicit in Prouerbiis. Iniquitates suæ capiunt impium: & funibus peccatorum suorum constringitur. Ipse morietur, quia non habuit disciplinam: & in multitudine stultitiæ suæ decipietur. Idcirco, fratres charissimi, si habitare sub protectione omnipotentis dei securè volueritis, peccatum fugite: quia peccatum nos à domini auxilio diuidit: quemadmodum conscientiæ puritas, & mũditia deo nos coniungit, dicente Esaia propheta, Ecce non est abbreuiata manus domini, vt saluare nequeat, neque aggrauata est auris eius, vt non exaudiat, sed iniquitates vestræ diuiserũt inter vos & deum vestrum, & peccata vestra absconderunt faciem eius à vobis, ne exaudiret. Hieremias quoque ait: Iniquitates nostræ declinauerunt hæc, & peccata nostra prohibuerunt bonum à nobis. Omnis enim qui mortaliter peccat, ianuã cordis sui diabolo aperit, deo claudit, nec potest in adiutorium altissimi confidere, quamdiu sine pœnitentia in scelere permanserit iacere.

Contestatio Io. Chrysostomi in initio tentationis.

Eze. 18.

Iaco. 4.

Tob. 12.

Prou. 5.

Esa. 59.

Peccatum auertit a nobis auxiliũ Dei.

Hiere. 5.

Explicit Homilia. III.

De lectione, & studio diuinarum scripturarum. Homilia IIII.

2. Tim. 3.

CVM omnis scriptura diuinitus inspirata, vt sacer Christophilus inquit, vtilis sit ad docendum, vel ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, vt perfectus sit homo dei, ad omne opus bonum instructus: libenter debemus lectioni diuinarum scripturarum insistere, & omne studium literaturæ secularis, in quo aliquando desudauimus, ad huius speculationis aciem ordinare. In scripturis namque diuinis, quicquid salutaris requirit scientia, copiosissimè reperitur expressũ, vt quod ibi non inueneris, minimè ad salutem sit necessarium. Maiestas etenim diuinarum scripturarum omnem totius mundi scientiam atque doctrinam longè procul transcendit, quam spiritus sanctus hominibus dei, vt scriberetur, infudit, & vt intelligatur à studiosis lectoribus, illustrationis suæ gratiam impendit. Hanc, fratres mei, scripturam sédulo cum puritate mentis, & feruore geminæ charitatis reuóluite, quoniam quisquis deum veraciter diligit, omne tẽpus, quod inuenire potest ad ociũ, in sacris lectionibus consumit. Sint vobis incitamenta, precor, ad sálubre studium scripturarum, furiosa, vt ita dixerim, gesta amatorum carnaliũ, qui literas, & eulogia suarum accipientes amatrícum legere non cessant, sæpiúsque & relegunt, & osculantur: &, quod maioris est indicium amoris, vel ad collum suspendunt, vel ad pectus, quatinus numquam à mente recedat eius, quam cupiunt dilectæ memoria. Considerate, fratres, carnalium in amore dementiã, & vestram circa dei amorem erubescite tepiditatem. Quis vestrum circa scripturas dei sanctas tanto cordis amore afficitur, quanto cæcus amator circa literas amatorias spurcas, & vanissimas vnius meretriculę insaniens præ dilectione inflammatur? Ille propter absentis, quã cupit, amorem literas, & munuscula crebris osculis prosequitur, ápices singulos prę nimio amore considerando iteratis vicibus rimatur, in omnibus, quæ agit, semper absentem cogitat, ad eius venire conspectum anxius festinat. O si nos, qui monachi dicimur christiani, qui regi supremo, & immortali Christo Iesu militamus, qui deum nostrum super omnia iubemur diligere, & nihil in hoc mũdo præter ipsum pręcipimur amare, si inquam tanto creatorem nostrum prosequeremur amore, quanto suas amicas corruptibiles, & mortales obseruant, & diligunt homines carnaliter sapientes. Deum

Adhortatio ad studium, et lectionem sacrarum literarum.

no

nobis scriptura sancta quotidie lecta insinuat, eius voluntatem nobis manifestat, quid facere debeamus, nos instruit, &, quid cauére, pandit. Per ipsam omnipotens nobiscum lóquitur, & inuisibili nos magisterio informans consolatur, sancto dicente apostolo. Quæcunque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus. Vnde verus Christi miles, & præcipue claustralis, qui deũ in toto corde suo diligit, eique soli placere concupiscit, scripturas diuinas, & maxime sanctum euangelium affectuose amplectitur, & in eius lectione meditando assiduè occupatur. Quicunque autem diuinarum scripturarum lectiones negligit, quod verus dei amator non sit, manifestè ostendit. Sed quid ait ipsa scriptura? Qui auertit aurem suam, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Beati vero, qui scrutantur testimonia domini, in toto corde exquirunt eum. Vos itaque, fratres mei, si dominum Iesum in toto corde vestro veraciter diligitis, si complacere illi super omnia vt veri milites desideratis, si denique ad perfectionem vitæ monasticæ cupitis proficere, in lectione diuinarum scripturarum debetis vos semper cum affectione feruida occupare. Quàm sit vtilis lectio scripturarũ, beatus Hieronymus insinuat dicens. Ama scientiam scripturarum, & carnis vitia non amabis. Nihil enim post deum in hac vita suauius sumitur, nihil dulcius sentitur, nihil mẽtem ab amore huius mundi validius separat, nihil contra omnes aduersariorum tentationes militem Christi adeo confortat, nihil monachum ad omne opus bonum in tantum disponit, & confirmat, quemadmodum lectio frequens, & studium ardens scripturarum. Enimuero si omnipotentis beneficia, quæ humano impendit generi, per totam latè scripturam legendo ad memoriam studiosa deuotione reducimus, materiam, & occasionem præstabũt nobis maximam, qua in dei amore per amplius ardentes proficiamus. Tota enim series diuinarum scripturarum quid continet aliud, quàm textum quendam bonorum ordinem, quæ deus hominibus vel iam præstitit, vel etiam se daturum repromisit? Aut quid est, quod nos ad tolerantiã malorũ adeo corroborare queat, & voluntariè reddere patientes, sicut si legamus in euangelio passum innocenter pro nobis dei filium, & post eum martyrum victorias sanctorum? Sacra namque scriptura continet, quæ nobis ad scientiam salutarem sunt necessaria, & monet nos, quid in hac peregrinatione militantes vtiliter debeamus appetere, quid etiam

Rom. 15.

Prou. 28.

Psal. 118.

declinare. Hinc diuus iterum dicit Hieronymus. Noſtræ diuitiæ ſunt in lege dei meditari die, ac nocte. Præparemus igitur nobis fortitudinem, aſſumamus nobis perfectum robur, vt inter errorum tenebras, & confuſionem noctis ſcientiæ Chriſti lumen appareat, dieſque, & noctes lucem habeant protegentem, vt ſcriptura duce ad terram ſanctam peruenire valeamus. Quidnam hac eruditione melius? quid ſuauius diſciplina? Quid dulcius domino noſtro Ieſu Chriſto, qui vera eſt ſalus, & dulcedo fidelium animarũ? Sit autem nobis cõuiuium Chriſtus; ſit lectio ſacra cibus noſter, & potus. Quid enim poteſt eſſe vita monachi ſacerdotis ſine ſcientia ſcripturarum? Chriſtum non viſu, non auditu, non tactu, ſed lectione ſcripturarum cognoſcimus; & quanto plus legendo ad veram ſcientiã proficimus, tanto in ſcripturis ſanctis amplius delectamur. Quid enim dulcius, quàm dei ſcire voluntatem, & promiſſionum precia nõ ignorare? Nam ſicut Hieronymus dicit. Pinguiſſimus eſt ager diuini ſermonis, qui omnes in ſe habet delicias, &, quicquid volueris, ex illo naſcitur, ſicut tradunt Iudæi, quod manna in deſerto quando comedebatur, ſecundum voluntatem, & deſiderium in ore ſapiebat comedentis. Diuinas igitur ſcripturas fratres mei ſæpius legite, per quas poteſtis voluntatem dei plane cognoſcere, & contra inſidias diaboli fortiſſimè vos armare. Nam, ſi iuxta apoſtolum Paulum Chriſtus dei virtus eſt, & dei ſapientia, qui neſcit ſcripturas, neſcit dei virtutem, & ſapientiam, & Chriſtum quomodo ſciet? Ignorantia enim ſcripturarũ, ignorantia eſt Chriſti: &, qui neſcit Chriſtum, ad eius non pertinebit conſortium, ſancto dicente Chriſtophilo, quoniam ſiquis ignorat, certe & ignorabitur. Quanto autem quis in ſtudio diuinarum ſcripturarum magis aſſiduus fuerit, tanto ex earum lectione maiorem intelligentiam, & dulcedinem capit. Vos autem maximè decet fratres diuinas ſcripturas quotidie legendo, & diſcendo reuoluere, quibus & tempus copioſum ab occupationibus feriatum conceditur, & locus raritate occurrentium ſatis conueniens affertur. Idcirco vos hortor, & moneo, ſi veſtram ſalutem diligitis, vt diuinas lectiones in manibus ſemper habeatis, quatinus omne tẽpus, quod vobis poſt orationis cultum ſine labore permittitur, ad ſacræ ſcripturæ ſtudium expendatur. Non prætereat dies vlla, fratres mei, in qua monachus Chriſto militans non aliquid legat ex ſacris voluminibus, quod eum in ſancto propoſito faciat meliorem. Quin potius diui Hieronymi ſequatur conſilium dicentis.

Chriſtus in ſcripturis ſacris noſcitur.

Sap. 16.

1. Co. 14.

Sint scripturæ sēper in manibus diuinæ, & iugiter mente voluantur, nec tibi sufficere putes mandata dei memoriæ recondere, nisi studeas illa etiam operibus adimplere. Duo enim deus à nobis, fratres mei, requirit. Primo enim vult nos scire sanctissimam voluntatem suam, secundo vt āgnitam faciamus. Scire autem eius mandata non possumus, si diuinarum scripturarum scientiam ignoremus. Neque volūtatem dei facit, qui eam ignorat, neque scit, qui non didicit. Discito igitur, quæ sit dei voluntas beneplacens, vt facias: facito cognitam, vt amplius intelligas. Nemo enim dei voluntatem melius intelligit, quàm ille, qui cognitā ex amore facit. Itaque si doctissimus diuinarum scripturarum paraphrastes cupis euadere, non à verbis, sed à sanctis operibus scientiæ studium discas inchoare. Tunc enim sacræ lectionis vberem comprehendes scientiam, si mundum custodieris cor tuum ab omni peccato, & feruens in dei amore sanctam compunctus iugiter reuolueris scripturam. Scientia enim diuinarum scripturarum altus est mons, in quo cum domino Moyses loquitur, ad quem accedere vitiorū sordibus pollutus homo prohibetur. Sic nanque in Exodo legitur. Cauete, ne ascendatis in montem, nec tangatis fines illius. Omnis, qui tetigerit montem, morte morietur. Siue iumentum fuerit, siue homo, non viuet. Homo si quidem montem tangit, & moritur, quotiens quis litteratura sæculari turgidus in simplicitate diuinarum scripturarum scandalizatur. Bestia verò montem tangit, & lapidibus obruitur, quotiens homo carnalium furore passionum immersus ad sacræ scripturæ studium non purgatus animo progreditur. Si ergo lectiones diuinarum scripturarum salubriter vultis euoluere, si ad veram sciētiam legendo cupitis peruenire, omnem curate in primis & elationem superbiæ, & temeritatem perfidiæ deponere, ac deinde cubiculum cordis vestri ab omni immundicia carnalium voluptatum expurgare. Deus enim, vt ait scriptura canonica, superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Nemo superbus, elatus, árrogans, & temerarius, nemo carnalis animo, luxuriosus, vel inquietus ad studium sacræ scripturæ habetur idoneus, sed humilis dumtaxat, mitis, mansuetus, pudícus, castus corpore, & mente tranquillus. Hinc Prosper in epigrammate dicit. Mandata dei scrutari nisi quieta mens non potest. Vt ergo religiosum exerceatur studium, abiicienda sunt iurgia malignorum. Scrutari legem possunt vtcunque quieti, si mundi à strepitu libera corda vacent. Vt mens ergo piis studiis intenta iuue-

Quibus pateant diuinæ scripturæ.

Exo. 19.

Iaco. 4.

tur, prælia diuinus carnea vincat amor. Nam templum domini per ſacra ſilentia creſcit,& tacitè ſtruitur non ruitura domus. Mūdatis igitur animis,& corde in dei amore compuncto,atque in vera cōtritione humiliato ad ſtudium ſcripturarum procedite, quia non illuminabit vos dominus,niſi ab omni prius fecerit iniquitate purgatos. Nanque, vt ſcriptura ipſa dicit, peruerſæ cogitationes ſeparant à deo, probata autem virtus corripit inſipientes,quoniam in maliuolam animam non Introibit ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis: quia ſpiritus ſanctus diſciplinæ effugiet fictum,& auferet ſe à cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu. Ideoque orandum nobis eſt cum ſancto Dauid crebrius ad dominum. Cor mundum crea in me deus, & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis. Nemo enim ſacras dei ſcripturas vtiliter intelligit, qui ſe in toto corde ſuo ad dominum per potentiam non conuertit. Ideoque,ſi vultis diuina eloquia, & recte, & ſalubriter intelligere,ſummo in primis curate ſtudio, mundos vos ab omni pollutione peccati pro viribus cuſtodire. Non vos precor ſeducat quorundam monachorum veſana ſtultitia,qui ſuam ignorantiam trito conantur excuſare prouerbio dicentes. Ad quid nobis ſcientia ſcripturarum, qui prædicationis nullum habemus officium? Viri ſapientis amplectimur conſilium, qui dicit in libro Prouerbiorum: Qui ambulat ſimpliciter, ambulat confidenter. Sufficit nobis ſimpliciter viuere: quoniam ſeruus ſciens voluntatem domini ſui, & non faciens vapulabit plagis multis: qui autē non cognouit,& commiſit digna plagis, vapulabit paucis. O ſtulti,& perditiſſimi petrones, qui ſcientiam ſalutarem contemnitis, & ignorantiam diuinarum ſcripturarum potius, quàm intelligentiam amatis: Nunquid affectata ignorantia paucioribus vos plagis reddet obnoxios? Aut propterea delinquētes eritis coram deo innoxij,quia mandatorum dei voluntarie eſtis ignari? Duplici pœna cruciandi eritis, altera quòd ſcire viam mandatorum dei contemnitis, altera quòd ſermones eius non cuſtoditis. Non eſt, quā allegatis, ſimplicitas, ſed duplex potius impietas. Nam,ſi iuxta prophetam beati ſunt,qui ſcrutantur teſtimonia domini,quis dubitet illos eſſe maledictos,qui nec deum exquirunt, nec ſcripturas eius aduertunt,ſed indurato magis animo contemnunt? Audite, quid vobis Salomon dicat in prouerbiis: Vbi non eſt ſcientia animæ non eſt bonum, & ſtultitia hominis ſupplantat greſſus eius. De vobis etiam, ò ſtultiſſimi tenebriones, illud intelligitur ſancti Hie-

Sapi. 1. *Pſal. 50.* *In monachos ſacrarum literarum ſtudiū reiicięteis.* *Prou. 10.* *Luc. 12.* *Pſal. 118.* *Prou 19.*

Hieronymi, quoniam ibi non est ignorantia iam excusabilis, vbi scitur, quod sit illud, quod ignoratur. Magis autem cauendum vobis, ne cum illis tandem computemini, qui dixerunt deo, recede à nobis, viam scientiarum tuarum nolumus. Verbum Salomonis male intelligitis, qui de ignorantia dictum simpliciter putatis. Qui ambulat simpliciter sine aliqua deceptione proximi, ambulat confidenter in custodiendo mandata dei: qui autem deprauat vias suas, non potest latere, sed manifestus erit. Hinc rursus ait, Labia iusti erudiunt plurimos: qui autem indocti sunt, in cordis egestate morientur. Quid miserabilius sacerdote indocto, qui etiam si prędicationis non habeat officium, ratione tamen suscepti ordinis ad scientiam obligatur scripturarum? Vult enim deus, vt omnis homo sanctam eius voluntatem impleat, quam nemo facere sufficit, qui ignorat. Primo itaque iubet dominus, vt eius beneplacitum discas, secundo vt facias. Quomodo igitur legis ignorátiam putabitis excusabilem, per quam facti estis primę voluntatis dei transgressores? Quare putatis omnipotens deus volumina hominibus suarum tradidit scripturarũ? An vt legerentur ab eis, intelligerenturque, vel vt non lectæ contemnerentur? Certe vt legerent eas, mortalibus sunt datæ scripturæ mandatorum dei, postea vero, vt opere complerentur. Vos autem, qui dei scripturas animo deliberato vultis ignorare, quomodo voluntatem eius, quã insinuant illæ, potestis facere? Aut quemadmodum legis factores esse poteritis, qui auditores antea non fuistis? Fieri nanque potest, vt sciens voluntatem dei, aut obseruet eam, aut negligat, sed fieri non potest, vt eam ignorans impleat. Enimuero facilius aliquis non faciet bonum, quod nouit, quàm impleat opere, quod ignorat. Nemo autem facit bonum, quòd nescit. Dicit de ignorantibus in quodam loco sanctus Augustinus. Nõ omnis ignorans immunis est à culpa. Ille enim ignorans potest excusari à pœna, qui, quod disceret, non inuenit. Illis autem ignosci non poterit, qui à quo discerent habentes, disciplinæ operam non dederunt. Hinc & sanctus Leo Papa dicit. Si in laicis videtur intollerabilis inscitia, quãto magis in his, qui præsunt, nec excusatione est digna, nec venia? Vnde, fratres, non facit vos ignorantia diuinarum scripturarum excusatos coram deo, sed dupliciter reos, qui, ne dei voluntatem oporteat vos facere, eam penitus cupitis ignorare. Homo enim diuinæ voluntatis non debet esse ignarus, qui ad hoc in mũdo ponitur, vt per illustrationem intellectus, & puritatẽ affectus, visionis

Indoctus voluntatis diuinæ, inexcusabilis.

Cognitio duplex homini neceſſaria ad ſalutem.

viſionis eius ſempiternam fruitionem promereatur. Vtraque enim cognitio dei uidelicet, & ſui, vnicuique mortalium neceſſaria eſt ad ſalutem, quam nuſquam inueniet ſine notitia ſcripturarum. Enímuero ſicut ex cognitione ſui venit in hominem timor dei, & ex notitia dei naſcitur amor dei, ita prouenit ex ignorantia ſui ſuperbia, & ex neglecta dei cognitione cum deſperatione ſalutis contemptus. Nihil infęlicius monacho indocto, qui ſtudium ſanctarum ſcripturarū vel tranquillitate, vel cōtemnit, quia nunquā poteſt in vera cordis tranquillitate apud ſemetipſum purus conſiſtere, ſed compellitur inquietudine propria contra monaſticæ conuerſationis integritatem externis mētem, & inutilibus occupare. Videmus inter vos quoſdam ſcripturarum ignaros inſtabiles, mēte dyſcolos, & vagos, quibus eo magis imputamus ignorantiam, quo minus inclinantur ad diſciplinam. Turpe quidem eſt neſcire, quod ſcire iubéris: turpius non díſcere: turpiſſimum verò contemnere. Et ſunt inter vos quidam, qui ſcientiā ſalutarem neſciūt: ſunt etiam, qui diſcere négligunt: quid ſi addam eſſe & alios, qui ſcientiam diuinarum ſcripturarum penitus contemnant? Certè non mentior: vos ſcitis, quia verū eſt, quod dico. Nam ſtudiis meis nonnulli veſtrum vſque ad inuidiam grauiter aduerſati ſunt aratorem ſe malle habere prælatum, quàm oratorē cauillantes. Nonne & viſitatores in ſuam trahere ſententiam tentauerunt cupientes me illorū hortatu in abnegationem traducere ſcripturarum, vt ruricolam facerent, & porcorum curatorem, potius quàm animarum? Sed fruſtra conantur diuinum impedire oraculum, quo impellente omnes mundi honores, atque diuitias, quamdíu vixero, ſtudio poſtponere decreui ſcripturarū. Abbas ſum veſter, quandíu voluerit ille, qui me vocauit. ſi alterum è duobus oporteat, abbatiam malo dimittere, quàm ſancto ſcripturarum ſtudio renū ciare. Scio enim verè, nihil in hac vita homini clauſtrali ſalubrius poſſe cōtingere, quàm ſi diuinas cœperit ſcripturas veraciter amare. Quiſquis veſtrum hanc inſtitutionem meam ſequi voluerit, me ducem itineris pariter, & cómitem habebit. Qui autem ſequi diſcentem contempſerit, docentem nihilominus audire compelletur vel inuítus. Hæc dixerim in eos, qui terrena ſapientes, & cadúca timorem à ſe domini abiiciunt, qui omnia penè ignorantes díſcere contemnunt. Ego noui pecoris mei vultum: & ſingulorum inclinationes cordium veſtrorum me credo non penitus ignorare. Idcirco non ceſſabo vos cohortari ad ſancta ſtudia ſcripturarum ſciens

Neceſſaria] neſcire turpe, nō diſcere turpius contemnere turpiſſimum.

Ioannis abbatis ardor erga literas.

Prou. 27.

ſciens,quod amator ſacræ lectionis non poteſt carnalium operator eſſe vitiorum. Quanto enim monachus in perdiſcendis ſcripturis fuerit ſtudioſior, tanto minus carnalium voluptatum ardoribus inflammatur. Quanuis enim iuxta ſententiam diui Hieronymi monachus non docentis, ſed plangentis potius videatur habere officium: quia tamen Chriſti profitetur militiam, congruit, immo neceſſarium eſt, vt dei omnipotentis, in cuius verba iurauit, & arma, beneplacitam nouerit voluntatem. Verum ſicut miles voluntatem domini ſui procul abſentis ſcire non poteſt, niſi per nuncios, & epiſtolas, ita monachus æterni regis præcepta non intelliget, niſi per ſacras lectiones, atque ſermones, & euangelicas ſcripturas. Ianuam ſalutis neſcientibus lectio ſcripturarum aperit, ſtudioſum lectorem recto tramite ad dei notitiam introducit, amatorem ſui facit omnia mundana contemnere, & nihil aliud, quàm veram ſapientiam amare. Nihil autem turpius, quàm in ſpirituali conuerſatione monachum nolle proficere, & voluntatem dei ſcienter velle ignorare. Nemo ſibi de ſua infirmitate, vel ignorantia blandiatur, quoniam, qui ignorat, ignorabitur, &, qui ſcientiam odit ſalutarem, meritò condemnatur. Miſſurus in omnem terram prædicatores dominus præmonuit dicens. Prudentes eſtote ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ, ne vel ſupplanteris ab aliquo per ignorantiam, vel iniuriã ſtruas alicui per fraudem. Parum nanque diſtat in vitio, vel decipere poſſe, vel decipi. Rogo vos igitur, fratres chariſſimi, vt in regulam diui patris noſtri Benedicti veliſtis intendere, quæ vos monet in pleriſque locis frequentius lectionibus diuinarum ſcripturarũ inſudare. In ſcripturis enim docemur ad omnem pietatem informari, quemadmodum in hac breuiſſima peregrinatione huius incolatus debeamus viuere, vt domino deo noſtro poſſimus ſuper omnia placere. Monachorum nanque eſt mundum, & omnes voluptates præſentis vitæ pro dei amore cõtemnere, motus carnis illicitos viriliter comprimere, orationi quoque, lectioni, & meditationi ſcripturarum inſiſtere, & mentem à terrenis ad cœleſtia iugiter eleuare. Beatus ille monachus, qui non abiit in conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit, & in cathedra hominum peſtilentium nõ ſedit, ſed in lege domini meditatur die, ac nocte diſcens hic in ſcripturis dei ſapientiam, cuius fructum recepturus eſt poſt huius peregrinationis terminum vitam æternam.

Monachus ſacras literas diſcat.

1. Co. 14.

Matt. 10.

Pſalmi 1.

De quotidiana renouatione sancti propositi. Homilia V.

AVDIVIMVS, fratres charissimi, lectionem nobis recitatam de libro sancti Iob, in qua humani generis deplangit miseriam, & huius calamitatem vitæ, simul ac instabilem breuitatem. Homo, inquit, natus de muliere, breui viuens tempore repletur multis miseriis, qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra, & nunquam in eodem statu permanet. Ecce, inquit, breues anni transeunt, & semitam, per quam nõ reuertar, ambulo. Deficiet omnis caro simul: & homo in cinerẽ reuertetur. Quid inter hæc fratres animaduertitis, quidue cogitatis? Est ne in nobis homo, qui se nesciat esse mortalem, qui cum veritate possit dicere, non mouebor in æternum? Heu, fratres mei, quàm sumus cæci oculos tenentes apertos, quàm obliuiosi viatores sumus, & desides, qui nos certo certius nouimus esse morituros, & ita in vanitate præsentis vitæ confidimus, ac si non essemus mortales. Sed quis est homo, qui viuet, & non videbit mortem, eruet animam suam de manu inferi? Ecce ait scriptura, omnes morimur, & quasi aqua dilabimur super terrã. Idcirco memores estote fratres mei, quoniam mors non tardat, & breue computabitur omne, quod præteriit, quia, vt sãctus ait Christophilus Paulus, statutum est hominibus semel mori, quã legem necessitatis communem nemo poterit subterfugere. O si nunc venturæ mortis horã, quam vnusquisque nostrum necessario subibit in breui, quotidie ante mẽtis intuitum poneremus, taliterque vitam disponeremus, & mores, quò semper inueniremur parati, quàm felix, & tuta fieri posset emigratio nostra. Nonne & rex virorum, & mortuorũ ipse Christus dominus noster ad mortem nos semper volens esse paratos, in sancto euangelio præmonuit dicens: Ideo & vos estote parati, quia, qua hora non putabitis, filius hominis veniet? Quantum verò prosit ad mentis puritatem frequens meditatio mortis, sapiens in ecclesiastico præmonuit dicens; In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Mortis futuræ cogitatio timorem inducit: timor vero mentem necessario cõcutit, & quasi clauus malleo impulsus, omnes carnis motus superbæ ligno crucis affigit. Huius consideratione opinionis plerique philosophorum gentilium omnem viri sapientis vitam quandam meditationem mortis continuam esse dicebant. Hinc &

Psal. 29. *Psal. 88.* *Lu. 12.* *Ecclesi. 7.* *Frequens mortis meditatio, quã salubris.*

ſanctus Hieronymus dicit. Nihil æque tibi proficiet ad temperantiam omnium rerum, ſicut frequens meditatio breuis vitæ huius, & incertæ, quę ſicut folium, quod vento rapitur, defluit, & quando non timetur, in mortem cadit. Idcirco memento mortis tuæ, quam nullo conſilio potes euadere, & omnes motus carnis facile poteris ſuperare. Nam qui ſe quotidie cogitat moriturum, præſentia deſpicit, & ſe, niſi deſipiat penitus, ad futura præparabit. Scio enim, & partim me fateor expertum, quòd mentis humanæ voluntas in ſancto vitæ ſpiritualis feruore diu vniformis non poteſt conſiſtere, & propterea memoriam mortis vobis ante oculos placuit ſæpius reuocare, quatenus dum mens futurorum timore concutitur, ſancti feruor propoſiti quotidie renouetur. Animus etenim humanus colligatus pro exercitio ſui ad corpus, nimium eſt fluxus, & inſtabilis, & nunc ad illud rapitur, nūc vero ad aliud mouetur. Propterea dicit in prouerbiis dei ſapientia per Salomonem. Præbe fili mi cor tuū mihi, & oculi tui vias meas cuſtodiant. *Prou. 23.* Ac ſi dicat. Niſi totum amorem cordis tui diuinæ ſapientiæ mancipaueris, nunquam in cuſtodia mandatorum domini ſtabilis, & confirmatus eris. Sicut enim cor primum eſt principium motus in homine, ita maior eſt illius pro vitæ conſeruatione cuſtodia; quoniam ſi morborum incurſu percutitur, vita corporis iam tota periclitatur. Vnde ſcriptum eſt; Omni cuſtodia ſerua cor tuum, *Prou. 4.* quia ex ipſo vita procedit. Cordis autem nomine affectum intelligimus, quotiens ad alicuius rei declinat amorem: illi tantum inhęrens, vt totam implicet voluntatem. Hinc pſalmiſta dicit. Diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere, id eſt nolite illas ex volun *Pſal. 61.* tatis deſiderio amare. Nihil humano corde mobilius eſt, quod ad ſingulas pœnè cogitationes alteratur, & in eodem propoſito difficulter poteſt conſiſtere, niſi violenta quadam intentione reſtringatur. Quod ſanctus Dauid non ignorans ad dominum dicebat. Ego autem dixi in abundantia mea, nō mouebor in ętemum. Do- *Pſal. 29.* mine in volūtate tua præſtitiſti decori meo virtutem. Auertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus. Idcirco, fratres mei chariſſimi, ſi quis eſt veſtrum, qui domino, & ſaluatori noſtro in vera puritate cordis famulari deſiderat, ſi quis monachus eſſe & ope re ſimul, & nomine optat, diſcat in primis non ſibi, ſed deo conſi- *Sanctū propoſitū nunquam nō renouādum.* dere, & bonum ſanctę conuerſationis propoſitum, noua ſemper inſtitutione curet, non ſolum quotidie, ſed ſingulis quantum pręualet etiam horis, atque momentis renouare. Spiritualis etenim

conuersationis feruor, ad cuius operationem experimẽtalem claustralis vitæ institutio omnis dignoscitur ordinata, diu in eodem puncto non potest consistere, quoniam si non semper in anteriora proficit, ad inferiora, & quod est deterius, infirmiora necessario recurrit. Non est in palæstra spiritualis exercitij aliqua stationis morosæ consistentia, quoniam humani cordis proprietas est, suo motu naturali semper vel ad meliora proficere, vel ad id, quod malum est, recidiuare. Vnde si non proficis in conuersatione spirituali, necessario deficis: si non ad sanctiora progrederis, certè retrocedis. Quod nobis cum experientia perspicuum fecerit, non cesso admonere charitates vestras, vt desiderium vestrum in bona conuersatione semper ad vlteriora extendatis, ne ibi perniciosum incidatis deficiendi periculum, vbi proficiendi non innouastis appetitum. Feruor autem spiritualis propositi ad dei amorem dirigitur, & nõ aliterquam in ipso conseruatur. Est enim dei amor igni non absurde comparandus, quoniam sicut ignis subtracto fomento lignorum, necessario extinguitur, sic amor dei, si desint continuata bonorum operum exercitia, mox euanescens periclitatur. Hinc est illud Saluatoris in euangelio, Ignem veni mittere super terram, & quid volo nisi vt ardeat? O monachi fœlix conscientia illa, in cuius pectore pręter Christi amorem nihil ardet, qui deum diligit super omnia, qui vanitatis studia contemnit vniuersa. Considerate nunc fratres, quàm diligentissimè conscientias vestras, & examussim pensiculate, si deum super omnia diligitis, & si ardet in vobis iam ignis diuini amoris, quatinus fomentum adhibeatis necessarium, ne quando per vestram tepiditatẽ sancti feruoris igniculum sentiatis pœnitus extinctum. Credite mihi fratres, quoniã experientia me docuit: ignem in vobis diuini feruoris ardentem faciliori exercitio conseruabitis, quàm extinctum denuo succendatis. Quicunque igitur iam in se dei expèritur amorem, quicunque cœlestem in corde suo recepit charitatem, summa cum sollicitudine caueat in prioris vitæ negligentias recidere, sed fomenta adhibeat necessaria spiritualium exercitiorũ, quatinus proficientem in se dei feruorem queat conseruare. Caueat non solum peccata grandia, sed etiam negligentias paruas, & quantum poterit minimas, quoniam qui minima spernit, paulatim decidit: & qui non semper metuit periculum, spiritualis feruoris, atque propositi cito sentiet detrimentum. Dicit enim scriptura, Si non instanter tenueris te in timore domini, cito subuertetur domus tua. Beatus

Amor Dei, igni similis.

Lu. 12.

Facilius retinetur amor recti, quàm recipitur amissus.

Ecclesi. 19.
Ecclesi. 27.

Prou. 28.

tus igitur homo, qui sẽper est pauidus, qui de acceptis virtutibus non præsumit, qui certo existimat se deficere, quotiens se non inuenerit singulis momentis ad altiora profecisse. Sed vereor, fratres & vehementer timeo, nisi me operum quorundam fallat æstimatio, nonnullis in vobis ignem huius sancti necdum adesse feruoris, quippe cum vera monachorum studia parum videantur diligere, quod, ex illorum conuersatione cum sit manifestum, nullus vestrum poterit ignorare. Quos monere quidem non duxi penitus superfluum, quamuis parum hactenus videar profecisse, cum non sit abbreuiata manus domini, quo minus queat saluare pœnitentes. Confido enim in misericordia dei viuentis, quoniam propter meam in eos charitatem, & exercitia pietatis illorum, qui ad puritatem regulæ in vobis ambulant, dabit eis aliquando resipiscere, & studia sancti feruoris ardentius amare. Quid est, fratres, quod non monasticè in monasterio viuitis, & professi conuersationem spiritus secundum carnem ambulatis? An nescitis, quàm sit periculosum in cœnobio monachum seculariter viuere, & votum sanctæ puritatis, quod emisimus omnes, tepida cõuersatione violare? Cognoscite, precor, quoniam nouissima omniũ claustralium extremis sunt proxima, vt boni, & zelosi amatores propriæ salutis monachi, non vulgarium, sed maxima sanctorum in cœlo præmia recipiant; & qui male vel tepide in religione conuersantur monastica, non mediocri, aut populari, sed grauissimo, & dœmonum puniantur cruciatu. Quanto enim status, in quo quis peccat fuerit altior, tãto pœna delinquentis in eo erit & grauior. Idcirco si quis inter vos iam viam diuini amoris cum feruore spiritus ambulare didicit, progrediatur necesse est, vt amplius quotidie proficiat: qui verò adhuc iacet in torpore mentis ignauæ, conetur quantocyus, vt resurgat; quoniam sicuti iacentibus pœna promittitur, ita non perseuerantibus corona victorię denegatur. Cauete igitur, ne mentem subuertat perniciosa tepiditas, quæ nimiũ est periculosa claustralibus, quia molestissima est, & plena miseriarum, & dolorum, ac planè inferno proxima, de cuius voragine raro consurgit monachus, qui semel inciderit. Et heu quot inueniuntur hodie claustrales pusillanimes, remissi, & desides, qui sub onere spiritualis militiæ frequenter succumbunt, & raro ad verum spiritus feruorem resurgunt. Horum sanè miseranda conditio, qui nomen habent quod viuant, & mortui sunt: quos ad veram compunctionem cordis, nec memoria mortis potuit inducere, nec inferni re-

In monachos seculariter viuentes.

Monachi omnino aut felices, aut infelices.

Tepiditas letalis monacho.

Apoca. 3.

cordatio proposita emollire. Huiusmodi verò monachi, posteaquam diu ita manserint in acedia torpentes, aut opprimuntur mala consuetudine, & succumbunt, aut fiunt quodammodo in inferno, vt nunquam ad plenum respirent in lucem miserationum domini, nec in libertatem spiritus, quę sola est regno cœlorum proxima, facitque iugum domini suaue, & onus leue, perueniant. Hæc illis mala contingunt, propterea quòd voluntas eorum à carnalibus nondum est purgata passionibus, nec bonum sic volunt, sicuti nouerunt, à propria concupiscentia illecti, & abstracti. Amant enim perituræ consolationes carnis, quas & si interrumpunt aliquando, numquam tamen penitus rumpunt. Inde est, quod suas affectiones in deum rarissime dirigunt, & si quando compunguntur ad horam, non diu perseuerant, sed pigritia, & inertia fatigantur mox animo, bonum quod inchoauerant ex tristitia, & melancholia subito fastidientes. Impleri autem feruore diuini amoris non potest mens his agitata procellis, quoniam caro ad ignem posita, sæpiusque remota, sicut numquam bene coquitur, sic anima in acediam sæpius relapsa, diuino spiritu nequaquam veraciter illustratur. Dicit enim scriptura ad dominum: Qui elongant se à te, peribunt, & perdidisti omnes, qui operantur iniquitatem. *Psal. 72.* Quanto namque mens per acediam longius à feruore diuini amoris recesserit, tanto proximior inferno, & desperationi, rarius, & difficilius ad veram pœnitentiam conualescit. Quicunque igitur ex vobis, fratres mei, fugere de medio Babylonis desiderat, quicunque venire ad internum feruorem spiritus optat, summo semper conatu torporem mentis, & acediam à se studeat repellere, & sanctum diuini amoris propositum quotidie innouare. Graue nimis est fateor prauæ consuetudini carnis resistere, & in corde veteri contra morem noua cogitare. Certe, fratres, nemo cum tepida voluntate de profundis inferni potest resurgere, nec malam quis consuetudinem sine magna violentia, & diuturna consuetudine contraria poterit superare. Nam & si nemo fiat sanctus viribus suis, sed deus est, qui operatur omnia in omnibus: constat nobis tamen manifestè, quoniam dei regnum vim patitur, & qui suis inferre motibus carneis vim negligit, ad sanctorum domini consortium non pertingit. *Vim sibi inferat tepidus. 1. Cor. 12. Matt. 11.* Audi nunc monache, quicunque tepidus es ad amorem dei, & acediosus, audi inquam, & contremisce, quoniam nisi de mala consuetudine torpentis vitæ continuo surrexeris, nisi vim tibimetipsi per consuetudinem contrariam intuleris,

nisi

nisi ad feruorem diuini amoris cor tuum instanter præparaueris; numquam dei faciem in gloria videbis. Radix desperationis est, acedia,& non solum radix, sed & nutrix eius,& mater,quæ si mentem hominis deo dicati semel oppresserit, omnem viam ad salutē ilico præcludit. Non enim dormientibus regnum cœlorum promittitur, non ocio, & desidia torpentibus beatitudo æternitatis præparatur; sed his qui motibus carnis viriliter imperant,corona reponitur: &, qui spiritu, nō carne viuunt, æternæ fœlicitatis gloria donantur. Nulla sine labore virtus acquiritur; hostis sine congressu nullus superatur. si vis coronari, vince. si vincere cupis, necesse est, vt fortiter,ac perseueranter prælieris. Vsquequo piger dormies, Salomon tibi clamat,quando consurges è somno tuo? Si impiger fueris, veniet vt fons messis tua,& egestas longe fugiet à te. Qui enim colligit in messe, filius sapiens est; & qui stertit æstate, filius confusionis. Nam, qui operatur terram suam, satiabitur panibus: qui autem sectatur ocium, replebitur egestate. Nūc tempus est operandi bonum, fratres; nunc opportunitas promerendi æternam beatitudinem nobis à dominó deo conceditur, quæ subito in morte amputatur. Dicit enim scriptura: Quodcumque facere potest manus tua instanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas. Si vos delectat bonū æternæ beatitudinis, quod promittitur,oportet ne labores pugnandi mentem deterreant, qui proponuntur. Nemo enim à domino coronabitur, nisi qui legitimè certauerit: nemo perueniet ad culmen æternæ celsitudinis,nisi qui feruore spiritus illicitos motus superauerit carnis. Semper est nobis pugnandum, fratres, contra triplicem aciem diaboli, quamdiu in hac peregrinatione viuimus; quoniā nemo hic insuperabilis vsque adeo efficitur,qui non tepescens paulatim superetur. Hic sanctus proclamat Augustinus. Nemo securus esse debet in hac vita, quæ tota tentatio nominatur,vt qui potuit fieri ex deteriori melior, non fiat ex meliore quandoque deterior.Vnde & Salomon in libro prouerbiorum, Desideria inquit occidunt pigrum; quoniam sicut in vnoquoque opere bono perfectionem tribuit constantia, ita omnis religionis,& profectus animæ spiritualis interemptrix, & nouerca est acedia. Nam, vt diuus inquit Hieronymus, nihil in sancto proposito deterius est ocio; quoniam non solum non acquirit noua,sed etiam turpiter consumit prius acquisita. Sanctæ spiritualis vitæ ratio processu continuo gaudio proficit,& crescit; cessatione

Ocium monacho in primis fugiendum.

Prou. 24.

Eccles. 9.

2. Tim. 2.

Prou. 21.

ſatione vero torpet, & deficit. Propterea, fratres, quotidianis, ac recentibus virtutum incrementis inſtauranda mens eſt, & viuendi hoc iter ratio nō de tranſacto, ſed eo quod reſtat metienda. Ocioſitatem igitur, quę mater, & nutrix eſt omnium vitiorum, in primis fugite; acediam autem non fugiendo, ſed reſiſtendo fortiter ſuperate. Dicit autem ſcriptura. Multam malitiam docuit ocioſitas. In deſideriis enim vanis, & pernicioſis eſt omnis ocioſus. Semper itaque monachus, qui Chriſto in vera puritate mentis deſiderat militare, ſit in aliquo exercitio ſpirituali occupatus; ne ocium generet vitium, & inueniant pernicioſæ cogitationes, quo roborentur, locum. Quemadmodum rubigo conſumit ferrum, & veſtis à vermibus corroditur; ita mentem enervat ocium, & virtus diu intermiſſa animi paulatim defluit, ac penitus eneruatur. Ociū igitur fugite; acediam vero ſuperate. Verum cum non poſſimus in vno ſtatu diuini amoris firmiter, & ſine mutatione mentis perſiſtere, neceſſarium nobis eſt, ne defluamus penitus, quotidie ſanctum propoſitum innouare, vt quotiens per negligentiam humanæ infirmitatis quantumlibet parum torpeſcere à ſpirituali feruore incipimus, totiens noſmetipſos diſcutientes memoria futurorum, & dominicæ paſſionis intuitu ad priſtinum mox proficiendi propoſitum conſcientiam reuocemus. Hoc autem ſummopere nobis cauendum eſt, ne hunc ſanctum proficiendi conatum differamus in craſtinum, quoniam ſæpe nocuit diſtuliſſe bonum in tempus futurum, quod fieri citius potuiſſet. Hinc ſapiens in eccleſiaſtico dicit, Ne tardes conuerti ad dominū, & ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te. Auguſtinus quoque ait, Cur bonum differs in craſtinum, dicens, adhuc vita longa erit? Quis enim ſcit ſi longa erit? Et ſi bona non eſt, quid prodeſt, quòd longa erit? Sine vita bona, mors dicenda eſt conuerſatio monachi potius, quàm vita. Remedia igitur emendatioris vitæ, nullis ſunt cunctationibus differenda, ne tempus conuerſionis pereat tarditate, cum iam nulla dilatio conceditur pœnitendi. Qui enim pœnitenti indulgentiam promiſit, diem craſtinum non ſpopondit. Nemo deum timens conuerti differt ad pœnitentiam, nec in craſtinum ſalutem prolongat hodiernam. Omnis autem homo ſciens ſe in mentis tepiditate cōſtitutum, qui differt emendationem vitæ de die in diē, ſpe longioris æui decipitur; quoniam ſi ſciret ſe in craſtino moriturum, hodie procul dubio mutaret propoſitum. Multos miſerabiliter

Eccleſ. 33.

Monachus ne differat tempori irrepenti occurrere.

Eccleſ. 5.

Spes vitæ longioris

biliter decepit spes vitæ longioris: qui dum emendationem conuersationis suæ quotidie differunt, subito in mortis profundum cadunt. Quis in vobis est, fratres, qui non statuat in animo suo emendatioris vitæ assumere propositum antequam moriatur? Credo enim, quod vnusquisque vestrum adhuc maiorẽ intendat exercere pietatem ad deum, priusquam mortis periculum incidat. Et quare tam diu expectatis? Quare de die in diem differtis? Ecce, qui nunc sani viuitis, & nõ datis vos ad spiritualia exercitia diuini amoris, quando potestis, & dominus patiẽter expectat, veniet dies vnicuique vestrũ extrema, & iam properat, in qua perurgente angelo mortis, auferetur à vobis potestas, cuius effectum tantundem distulistis. Vnde iterum atque iterum vos rogo, fratres, & qua possum sedulitate admoneo, conuertite vos ad dominum deum nostrum in toto corde vestro, dum viuitis sani, & incolumes, nec differatis vlterius voluntatem, ne amittatis etiam concessam vobis potestatem. Cogitate, sæpiusq; recogitate, quoniam non sumus ciues huius mundi, sed aduenæ, & peregrini; neque habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus; & ad mortem quotidie nescientes etiam properamus. *multos fallit.*

De amore quietis, & solitudinis. Homilia VI.

DVO sunt intellectus ab initio creati: quod neminem vestrum scio latere, fratres charissimi, angelicus videlicet, & humanus. Angelicus vero quando fuerit creatus, sancta scriptura manifeste non aperit, sed patrum sententia conditionem angelorum opus dei esse, & inter opera sex dierum computauit. Sunt autem, qui scribant, angelos fuisse creatos longe ante mundũ istum visibilem, quod sicut probare testimonio diuinarũ scripturarum non possumus, ita neque temerè impugnamus. Sunt enim viri graues, & sancti complures, qui cõditionem angelorum principio mundi longe prætulerunt. Fuit autem intellectus angelicus statim à principio in omnium scibilium actu factus: & omnia nouit, quæ scire potuit; nihilque ad sui perfectionem deinceps admisit. Creatus enim à domino in sua perfectione naturali, quam habere potuit, nullius rationem incremẽti, quo intelligeret, amplius requisiuit. Enimuero cum sine medio sit deo coniunctus, purus intellectus natura factus est, nec more nostro exercitatione ad intelligendum indiget, cuius esse nullam admittit corruptionem.

Itaque

Itaque suo adhęrens obiecto per affectum amoris, deum, quem cētrum suæ beatitudinis esse intelligit, immediate, & immobiliter contemplatur, & diligit; beatus est, & nullam sui alterationem pertimescit. Humanus vero intellectus, quem nostri præceptores animam vocauerunt, à principio quidē in omni ignorantia creatus est, & nihil eorum nouit, quæ angelicus intelligit à natura. Differunt autem isti duo intellectus, sicut actus, & potentia, lux, & tenebræ, scientia, & ignorantia; habitus, & priuatio, principium, & finis, simplex & compositum, substantia, & accidens, natura & ars, veritas & similitudo. Omnia namque, scriptura testante diuina, quæ angelico intellectui à natura insunt, & à principio, humanus consequetur per artem in fine, sicut dominus Iesus in sancto euangelio dicit. In resurrectione mortuorum neque nubēt, neque nubentur, sed erunt sicut angeli dei in cælo. Vt enim mens exerceatur ad intellectum per multos labores quasi per artem, in ergastulo corporis ad breue tempus posita est; in quo si cōuersa ad deum, artificium suum per amorem rite consummauerit, egrediens tandem hinc par angelo euadit. Quòd si carnis motibus consentiēs, ordinem suum non custodierit, perturbata, & misera, ruentibus apostatis spiritibus, similis de corpore in ęternum cruicianda emigrabit. Cum enim mens nostra, siue anima in rerum omniū ignorantia, & priuatione sit creata, necesse est, vt continua actione, motu, & arte in rerum notitiam perueniat. Finis quippe humanum intellectum æquat angelico, eius potentiam commutans in actū: facietque de priuatione habitum, de vacuo plenum, de imperfecto perfectum, de priuato habentem, de tenebroso lucidum, de nocturno diurnum, de lunari solarem, & de terreno cælestem. Finis iste, fratres mei charissimi, salutis æternæ principium est: ad quē venire nemo fœliciter sufficit, qui non totis viribus ad apicem perfectionis tendit. Verum cum sit difficile in medio turbarum hunc necessarium proficiendi conatum semper infractū tenere, vbi mille peccandi præbentur occasiones, sancti patres ordinis monastici fundatores verbo, & exemplo nos docuerunt mundum fugere, & non solum animo, sed etiam corpore frequentiam declinare. Ex eis, qui fortiores erant animo, plures conuolauerunt ad eremum, vt eò mente fierent propinquiores domino, quò corpore lōgius recesserunt à mundo. De quibus dictum Esaiæ prophetæ legimus: Exultabit solitudo, & florebit quasi liliū, germinans germinabit, & exultabit lætabunda, & laudans. Alij vero cupientes pro-

Mar. 12.

Solitudo unde inducta.

prodesse multis instituerunt cœnobia, in quibus multitudinem collocarunt monachorum, quorum conuersatio segregata esset à populis, & nihilominus sibi mutuo fieret socialis. Non enim omnibus conuenit sedere in eremo, quibus in medio fratrum magis congruit domino militare. Nam & monasteria nostra solitudinē habent suam, vt qui voluerit esse solitarius, possit in medio fratrum, dum cellę, in qua moratur continuauerit secretum. Monachus enim secundum nominis sui interpretationem solitarius dicitur: propterea quòd mente, & corpore à tumultu huius mundi segregatur. Vnde sermonem hodiernum facturus ad charitates vestras, moneo vos paterna sollicitudine, & rogo, ne frustra tantundem fuerim locutus: qui nihil aliud quæro, nisi vestrum bonum: nihil magis cupio, quàm vestrum in spirituali conuersatione profectum. Rogo, inquam vos, & hortor in visceribus fraternæ charitatis, vt cellæ quietem diligatis, tanquam salutis vestræ officinam, in qua pax est multa diligentibus deum, & magna commoditas perficiendi ad cognitionem summæ veritatis intellectum. Dicit enim propheta Esaias: In silentio, & spe erit fortitudo vestra. Qui non amat solitudinem cellæ, & quietem silentij, mentis puritatem nequaquam diligit: sed corpore vagus, nouas semper animo vanitates haurit. Hinc diuus Hieronymus ait: Quid desideramus vrbium frequentiam, qui de singularitate censemur? Mihi enim oppidum carcer est, solitudo paradisus. Si nos fratres eremus delectaret, ac solitudo, magnam locus iste proposito nostro commoditatem præstaret, vbi præter pauperes rusticanos hospes, rarus occurrit, nemo turbat quietem nostrã, nemo molestat, nemo spectacula, vel rumores introducit momentaneæ nouitatis. Sed paucos inter vos amatores internæ quietis cerno; & doleo vehementer; propterea quòd optime sciam monachum non posse in spirituali conuersatione proficere, quem constat cellæ quietem non amare. Qui autem nouit, quantum animæ conferat bonum solitudinis secretum, cellam suam diligit, nec facile foras egreditur, semper metuens in tumultu perdere, quod magno in abdito labore congregauit. Nam, vt sanctus Augustinus dicit, minus voluptatibus stimulatur, qui non est vbi frequentia est voluptatũ: & minus auaritiæ molestias patitur, qui procul ab hominibus positus diuitias non videt. Cum ergo sanctus dei spiritus mentis amet secretum, horreat autem publicum, ad vos pertinet, fratres, cellarum solitudinem, vt omnium ergasterium virtutum diligere, & ab eius ha-

Adhortatio ad amorem quietis.

Esa. 30.

bitaculo sine causa rationabili se nunquam alienare. Monachus enim secreti amator non ociosus, qui didicit fortiter in cella consistere, multis interdum sanctis consolationibus fruitur, quibus vagus, & inquietus necessariò priuatur. Quemadmodum piscis, si diutius teneatur extra aquam, moritur; ita monachi omnis perit deuotio, si crebrius extra cellam euagatur. Ioannem imitemur Baptistam, quem Chrysostomus principem dicit esse monachorum, qui monachus, statim vt natus est, in eremo viuit, in eremo nutritur, & Christum in solitudine monachus expectauit. Nam sicut difficile est arborem iuxta viam positam fructus vsque ad maturitatem seruare, sic difficile est monachum extra cellam suam cebrò vagantem, & in actibus mundi occupatum, iustitiæ fructus vsque ad finem immaculatos custodire. Recedamus igitur de via secularis tumultus, & plantemus nos in secreto monastichę solitudinis, vt nec mundus habeat nobiscum quicquam commune, nec nos cum illo. Mens enim, quæ curis, & sollicitudinibus mundi concutitur, raro in dei amore veraciter radicatur. Motus etenim corporis statum frequenter alterat mentis: & homo, qui semper in externis mergitur, feruore diuini spiritus nunquam illustratur. Quies nanq; mentis ex solida consistentia corporis nascitur, & vir, qui solitudinem pro dei amore diligit, fortior, & sibi vnitus in sancto exercitio consistit. Quisquis igitur in vobis est, fratres, salutis propriæ studiosus amator, discat quietus in cella consistere, & quantum potest studeat se in operibus diuini amoris cum desiderio iugiter occupare. Esto autem quietus in cella, non ociosus; tranquillus, non somnolentus; spirituali semper exercitio deditus, non torpore animi dissolutus. Instrumenta vero spiritualium in cella exercitiorum sunt quatuor, legere, scribere, orare, ac meditari: quintum vero paucis conceditur, qui post veram cordis puritatem in montem contemplationis domini eleuantur. Deniq; quatuor ista monachorum exercitia in solitudine cellæ manentium, ita sunt moderanda, vt neque tædium generent, neque mentis torporem, sed cuique actioni tempus congruum deputetur, vt dum vicissitudo mentem alleuiat, vltra vires corpusculum non grauetur. Habeat igitur horam suam conuenientem studio diuinarum lectio scripturarum, quæ cum senserit deuotionis adesse desiderium, mox in orationem feruidam commutetur. Manualis autem labor qui monacho commoranti sub tranquillitate solitudinis indicitur vtilis est valde, ne perniciosa in mente tepiditas oriatur. Nam lectio sanctarum

Ioannes Baptista princeps monachorum.

Exercitia spiritualia in solitudine & silentio, quinque.

ctarum scripturarum ad dei charitatem monachum excitat; meditatio autem passionis dominicæ, ac beneficiorum dei mentem ad feruorem amoris ardentissimi inflammat; oratio vero infirmum animum confirmat, & manualis labor temperatè continuatus, à torpore, & tædio conseruat. Cum oramus instanter, & deuotè, cum Deo nostro vbique præsente loquimur: dum vero in sanctis scripturis legimus, quid nobis sit appetendum, aut fugiendum, ab ipso domino edocemur. Oratio, si fuerit ardens in dei amore, mentem à peccatis, & vitiis purificat; lectio autem instruit, & informat, sancto dicente Isidoro. Orationibus, inquit, mundamur: lectionibus instruimur. Vtrunque bonum est, si licet: si non licet vtrunque, melius est orare, quàm legere. Monachus ergo, qui tempus suum in cella cupit vtiliter, & fructuose expendere, his iugiter exercitiis per vices studeat mentem, & corpus occupare: quoniam animus qui tantis laboribus inuigilat, nullum peruersis cogitationibus aditum præstat. Hinc diuus Hieronymus monachum admonens dicit: Semper aliquid boni facito, vt diabolus inueniat te occupatum. Minus enim pulsatur illecebris carnis, qui semper occupatus vtiliter nullum admittit fastidium mentis. Enimuero dum cautus animæ suæ custos monachus quisque ab vnius boni operis exercitio in aliud cum desiderio feruoris sancti per vicissitudinem rapitur, ad constantiam omnium virtutum roboratur, & tanto minus tædium incidit, quanto magis variari studium, & alternis contra fastidium vti consueuit. Vnde rursum Hieronymus ait: Lectionem frequenter interrumpat oratio, & animam iugiter adhærentem grata vicissitudo sanctæ operationis accendat. Monachus, qui non amat cellæ secretum, verus Christi miles non est: quoniam nomen monachi, & habitum portat sine operibus: & qui solitarius esse pro dei amore debuerat, mente reuersus ad sęculum, vanitatis studium amat. Hinc diuus papa Gregorius ait: Qui corpore remotus ab hominibus viuit, sed tumultibus conuersationis humanæ, terrenorum se desiderio cogitatione immergit, non est solitarius, quamuis in solitudine commoretur. Si vero prematur aliquis corporaliter popularibus turbis: & tamen nullos secularium curarum tumultus in corde patiatur, non est in vrbe, etiam si in medio hominum conuersetur. Et hoc est quod contra Iouinianū sanctus dicit Hieronymus: Sapiens, inquit, nunquam solus esse potest Habet enim secum omnes, qui sunt, & qui fuerunt boni, & animum liberum,

& quæcunque vult, profert, & transfert se, quocunque voluerit. Quod enim corpore non potest, mente complectitur: & si hominum inopia fuerit, loquitur cum deo. Nunquam ergo vir bonus solus erit. Itaque consistens in cella tua, semper ocium caueto: quoniam nihil ita vires mētis eneruat omnes, sicut ocium; posteaquam ex se produxerit acediam. Si deum ardenter amaueris, nunquam eris ociosus, quia verus Christi amor non sinit in animo nasci torporem, sed impellit semper ad voluntatem dilecti amantem. Et sicuti quidam carnaliter sapiens veraciter dixit; qui non vult fieri desidiosus, amet, ita nos docuit experientia in amore spirituali, quia mentem, quam inhabitare cœperit, torpescere ocio, & ignauia non permittit. Semper enim ad meliora diuinus amor impellit, & quanto plus ardendo profecerit, tanto sui maius incrementum sumit. Huius vero ergasterium amoris est conscientia mūda, quā si monachus, & quòd habere, & cōseruare mundā desiderat, necesse in primis est, quod mundi vanitates, & rerum temporalium negocia contemnat. Non enim possibile est, quòd geminus in vno resideat pectore amor, nec preualet homo diligere Christum, qui non vult contemnere mundum. Deus nanque in trinitate personarum cum sit in essentia substantiæ vnus, aut solus à nobis diligitur, aut cum socio non amatur. Vt igitur conscientia in omni puritate permaneat munda, vtque deum amare mens valeat super omnia, secretum cellæ monachus diligat, & nunquam ab internæ dulcedinis exercitio recedat. In cella enim boni, & sapientis monachi summa tranquillitas est: & si vspiam est paradisus terrestris, in monasterio est eorum, qui ad puritatem institutionis cœnobiticæ conseruantur. Est ibi pax, pietas, bonitas, lux, virtus, honestas: est ibi gaudium, puritas, dulcedo, & magna vitæ tranquillitas: vbi monachus orator deuotus cum domino loquitur, & futura cælestis regni suauitas à contemplatiuo milite prægustatur. O cella monachorum deo veraciter seruientium paradisus: tu certe ortulus es honestissimæ voluptatis, in quo mens deo per amorem coniungitur, & per desiderium dulciter eleuatur. Monachus, qui te diligit, veneratur, & colit, verus Christi miles est, & domino in plenitudine virtutum deseruit. Ille vero, qui cellæ secretum abhorret, & deserit, salutis propriæ officinam cōtemnit. Vos igitur, fratres mei charissimi, precor, vt secretum cellæ incipiatis cum desiderio mentis incolere: sine cuius amore nullus ad perfectionem virtutum in cœnobio poterit peruenire.

Vir bonus nunquam solus.

Amor dei nunquā ociosum sinit esse hominē.

Paradisus in synceris monasteriis

De labore Monachorum manuali. Homilia VII.

LAbores manuum tuarum quia manducabis,inquit propheta domini, beatus es, & bene tibi erit. Si beati censentur omnes, qui proprio manuum victitant de labore: nemo certè panem manducat sine reatu, & crimine ociosus. Omnipotens nanque deus hanc protoplasto Adę pœnam pro mandati originalis transgressione inflixit, denuncians ei,quoniã in sudore vultus sui cibum de terra manibus operaturus esset. Cum autem in Adam peccauerimus omnes,eisdem necessario pœnis subiicimur, quibus illum constat fuisse suppositum. Manibus ille suis laborabat escam,vnde viueret, nec panem ociosus manducabat. Hinc diuus pater noster Benedictus ocium detestans monachorum, in regula,quam nobis tradidit,inquit. Ociositas inimica est animæ, & ideo certis temporibus occupari debent monachi in labore manuum,certisque iterum horis in lectione diuina. Tunc enim verè sunt monachi, si labore manuum suarum viuunt, sicut & patres nostri fecerunt,& apostoli. Vnde & sanctus Christophilus Paulus in epistola dicit: Qui non laborat,non manducet. Erat in primordio monastici status ista consuetudo monachorum, vt nullum sine labore admitterent in sui consortium, non tam propter victus necessaria,quàm propter animę salutē,ne perniciosis cogitationibus per ocium daretur occasio. Non erant monachis illo tempore census, non decimæ,non reditus,non prouentus vlli annuales: sed victum, & vestitum omnes in comuni cōuersantes manibus sibi procurabant,neminem debiti exatione grauantes. Sancti quoque saluatoris nostri apostoli, cum haberent potestatem de prædicatione euangelij viuendi, manibus suis laborare maluerunt, nequem fidelium grauasse viderentur, & vt haberent,non solum vnde ipsi viuerent, sed etiam; quo, indigentibus necessaria ministrarent. Verum posteaquam census monachi habere cœperunt, & reditus, pristina mox simplicitatis studia defecerunt, creuitque paulatim cum diuitiis rerum temporalium superbia, intãtum vt labores manuum omnes cum tempore monachi recusarent. Quandiu fuerunt pauperes monachi, & genere humiles, deum in veritate coluerunt: postea vero quàm diuitiis abundare cœperunt, simplicitatem fugauit duplicitas, & elatio nobilium humilitatem monachorum extirpauit. Integritas nanque obseruantiæ

Psal. 127.

Genes. 4.

2. The. 3.

Nemo olim monachus sine labore manuum.

1. Thes. 2.

Diuitiæ, et census ingens cœnobiorum labes.

tiæ regularis abundantiam peperit rerum temporalium: sed paulatim diuitiæ monachorum puritatem ordinis funditus extinxerunt. Sublata vero integritate obseruantiæ regularis, mox etiam in multis cœnobiis diuitiæ rerum temporalium iusto dei iudicio defecerunt. Ex eorum numero præsens monasterium fuit Spanhemense, neque vltimum, fratres mei, neque primum: quod multis annis in vtroque statu miserabiliter mãsit desolatum vsque adeo, quod quinque in eo duntaxat monachi vitam agentes dissolutam non haberent, vnde sibi vitæ necessaria desumerent. Vnde misericordia dei tandem prouidente, Fridericus dux Transiluanus inuocato patrum ordinis reformati consilio anno Christianorum sexagesimo nono supra quadringentesimum atque millesimum, deformatos vita monachos expulit, abbatem nomine Ottonẽ de Colonia deposuit, & alios de obseruantia Bursfeldensium ex cœnobio montis speciosi nuncupatos quatuor in hoc monasterio collocauit: quibus abbatem præfecit Ioannem ex nobili familia de Budisbach, quam vulgo de Carbonaria domo nuncupant: virum qualem vidistis, & audistis æterna memoria dignum: qui locum hunc in extrema paupertate reperit, & annis fermè quatuordecim in magna patientia præsidens in eum statum, quo nunc viuimus, reuocauit. Vnde cum nos inopia rerum temporalium adhuc grauiter premat, opus continuo esset labore, quo nos victu aleremus necessario, & domum dei, in qua versamur, ab ęre solueremus alieno. Sed qui sunt vestri labores, aut quantum nobis ad tam grandia conducere possunt? Numero sumus pauci, & rustica nos ad labores inepti: nec permittit nos ordinis sacerdotalis institutio totum in agro diem lapides manibus versare, & diuinam intermittere seruitutem. Miseri sumus, & nimia paupertate, inopiaque omnium necessariorum depressi: & si multum laborauerimus, parum exinde proficimus: & si parum fuerimus operati, amplius certe animo deficiemus. Homo enim scriptura testante nascitur ad laborem (quemadmodum auis ad volandum. Ne igitur panem vestrum manduceretis ociosi, semper vos aliquo labore honesto, & vtili oportebit esse mancipatos, quo & mens à tædio releuetur obseruantiæ regularis, & inopia grauis vel in paruo saltem reparetur. Messis tempore ad fœnum, & autumni diebus ad vindemiam vos duntaxat extra monasterium consueuimus occupare, quando videlicet labor, & multum est necessarius, & mercenariorum caritas, precium, mercedemque adauget famulorum.

Puritas vita monastica diuitias peperit, easdem exclusa excludit

Iob. 5.

Reliquo

Reliquo vos tempore in cœnobio decreuimus continere, propterea quòd labores vestri comparatione impensarum monasterij vtilitatibus parum conducunt, & voluntarij ad rusticana studia paucissimi vestrum, vt nobis videtur, libenter occurrunt. Est & alia consideratio, quæ animum concitat meum, ne vos externis operibus manuum de facili occupem sine causa rationabili, & necessitate manifesta: experior etenim, quod labores huiuscemodi operis non conueniunt in vobis obseruantiæ regulari, sed integritatē monasticæ disciplinæ apud vos magis destruunt, quàm promoueant. Erubesco dicere, & nihilominus effari compellor, vestros labores extra monasterium, & cellam plus destructionis afferre puritati animarum, quàm salutis. Quid enim laboratis, & quæ sunt studia vestra in laboribus? Nonne vagari, discurrere, comessationibus indulgere, & poculis, ac reliquū temporis sermonibus occupare vanis, & inutilibus? Nō habetis in vobis illum spiritus dei sanctum feruorem, quo priscos institutionis nostræ monachos legimus quondam inflammatos; qui pro necessitate communi tanto desiderio, tanto studio, tantoque conatu omnes, & singuli manibus suis laborabant, vt putassetis omne monasterij negocium in vniuscuiusque prouidentia locatum. Ita enim laborabant, ac si manibus suis singuli omnem enutrire cōgregationem debuissent. Inter hæc tamen diuini cultus obsequium tanta cum alacritate die, ac nocte persoluerunt, quasi laboribus manuum in nullo penitus fuissent occupati. Quis talium in vobis imitator est, fratres vt inopiam communitatis nostræ totius, vel suam existimet, vel sudore vultus sui laborando pro viribus studeat reuelare? Illi manibus laborantes, continuis deum cordibus exorabant: vos autem fabulis intenti, nec manibus officio satisfacitis, nec monachi mentibus. Tempore quoque ieiunij regularis, illi statutum sibi abstinentiæ modum aut diligenter custodiebant, aut si præ magnitudine laborum nequiuissent, ideo manducabant, quatenus laboribus apti, & idonei redderentur. Vos autem non manducatis, vt laboretis, sed laboratis potius, vt manducetis quando ex regula fuerat ieiunandum. Occasionem ex labore sumitis, vt ieiunium soluatis. Cœterum quàm immunde, & vilissime nonnulli ex vobis tractent indumenta sua, quis regularis disciplinæ studiosus amator æquanimiter ferat? Cuius nam sunt, fratres mei, quæ dispendiose consumitis? Christi patrimonium est omne, quod pertinet ad monasteria seruorum dei, totumque deo dicatum est, nec

Ardor antiquorum monachorum in labore manuū.

rebus

rebus Christi cuiquam licet abuti, vel eas in vsum alium commutare. An nescitis, quid vobis sanctus legislator noster Benedictus dicat in regula? Si quis sordidè, aut negligenter res monasterij tractauerit; corripiatur: Si nō emendauerit, disciplinæ regulari subiaceat. Et in capite de cellario monasterij dicit: Omnia vasa monasterii, cunctamque substantiam ita seruet, ac si altaris vasa sacrata conspiciat. Denique tacere non possum, nec debeo certè, quàm sordide, ac negligenter plerique vestrum tractent omnia, quasi vel non conspiciantur à deo, vel nullum eorum rebus cœnobij pariat detrimentum ignauia. Scitote fratres, quoniam prænuncians annuncio vobis, quod pro his omnibus, sicut & pro aliis peccatis vestris domino deo rationem estis reddituri. Labores extra monasterium propterea vobis minui, ne grauius malè operando peccaretis, & iniunxi vobis opus manuale, scribere, libros ligare, hisque similia: quę cum tranquillitate mentis, & corporis intra septa, monasterij potestis perficere. Vtinam vel ista manuum vestrarum opera cum diligentia pro dei amore faceretis, ne panē in toto comedatis ociosi. Nullum est opus manuale, quod monachum meo iudicio plus deceat, quàm libros sacræ lectionis scribere, & scribentibus aliis necessaria præparare. Hunc enim sanctum laborem oratione plerunque licebit interrumpere, & pro cibo mentis non minus, quàm corporis vigilare. Necessitas etiam nos vrget libris scribendis cum diligentia intendere, si cupimus habere ad manū, vnde nos mutuo possimus in studio spirituali vtiliter occupare. Cernitis enim huius cœnobii bibliothecam omnē, quæ olim fuit insignis, & magna, per deformatos ante nos monachos vsq. adeo distractam, venditam, & alienatam, vt vltra quatuordecim volumina non fuerint hic à nobis inuenta. Industria quidem impressoriæ artis nostris diebus nuper ad Moguntiam inuentæ multa quotidie volumina producit in lucem, sed comparare nobis omnia nequaquā est possibile, qui adhuc maxima deprimimur egestate. Quo circa vos moneo, & hortor, qui ad externos manuum labores non satis libenter occurritis, quatenus ad honorem dei scribēdis voluminibus quàm diligenter laboretis; quia sicut ociositas inimica est animæ, sic labor moderatus spiritualis conseruator est vitæ. Monachus enim, quia miles est regis æterni, nunquam debet esse ociosus. Ocium nanque parit acediam, & illa introducit animæ perniciosæ mortis egestatem. Labores autem monachorū ita sunt moderandi, vt nunquam à diuinis vacent colloquiis, sed

Scriptio librorū opus monachis dignum.

Ars excusoria librorum, Moguntiæ inuenta à quodam Petro.

inter

Inter opera manuũ in corde meditatio ferueat scripturarum: quæ posteaquam in ardorem spiritus mentem perduxerit, mox in orationem deuotissimam commutetur. Sit ergo monachus Christi miles, sicuti animal dei mundum, quod ruminat, habens semper in ore cordis sui sanctarum pabula scripturarũ, ne vanis, & perniciosis cogitationibus mens pateat, aut verbum exore loquentis turpe, siue ociosum erumpat. Memor sit semper inter operandum scripturæ dicentis: Beatus vir qui in lege domini meditabitur die, ac nocte. Omnis enim, qui dominum Iesum in veritate diligit, doctrinam simul, & passionem eius in corde suo cum lacrymis, & orationibus quotidie reuoluit. Verus nanque dei amator non est, qui mandatorum eius vel ad momentum obliuiscitur. Enimuero, sicut ait scriptura, qui diligunt dominum, requirunt que beneplacita sunt illi. & qui timent nomen sanctum eius, replebuntur lege ipsius. Hinc quidam sanctorum dixit ad dominum: In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Excitandus ergo semper animus, & stimulis spiritualibus quotidie renouandus, ne vel ignauia torpeat, vel inerti ocio languescat. Laboris monasticæ institutionis exercitium, lectionis, & orationis studium, & diligens custodia vigiliarum, vera sunt incitamenta virtutum. Nihil autem sancto proposito monachi perniciosius ocio, quoniam & carnem excitat in libidinem, & mentis omnem eneruat virtutem, extinguitque spiritus feruorem. Omnium enim fomes, & nutrimentum malorum in claustro est ocium. Vbicunque igitur fueris, siue in agro, siue in claustro, semper ocium vt perniciosissimam animæ pestem fugito, mentem ornans, & exercitans vel oratione, vel meditatione scripturarum. Cum bonis, & studiosis dei amatoribus conuersare libenter: negligentes vero, & salutis propriæ contemptores deuita. Qui enim picem contingit inquinabitur ab ea: & qui socium se facit peccatorum, non erit immunis à scelere. Sermones tuos diligenter considera, vt nulli detrahas omnino, nec alium auscultes detrahentem: quoniam detractor simul, & libens auditor, vterque dæmoni famulatur, alter loquẽdo, alter vero auscultando. Labora sicut bonus miles Christi Iesu: & diligenter operare manibus, quodcunque tibi ex obedientia iniungitur: nec tibi durum videatur alterius obedire imperio, pro quo spiritui tuo corona æternæ fœlicitatis præparatur in cœlo. Vnde nullus labor grauis, nullum tempus longum, nulla monacho dura videri obseruantia debet, quibus gloria æternæ beatitudinis acquiritur. Breuitatem hu-

Monachus ceu animal mundum, sẽper quidpiam sanctum ruminet.

Psal. 1.

Eccles. 2.

Psal. 118.

ius vitæ fratres mei perpendite,& agite bonum quandiù licet: quo
1. Cor. 9. niam qui nunc parcè seminat, post mortem quoque parcè & metet: & pro suo vnusquisque opere mercedem condignam recepturus est, non pro alieno. Laborandi tempus breuissimum est: mercedis vero, quæ bonis debetur operibus, sempiternum. Considerate
Monachus exemplo secularium excitetur. fratres mei homines mundo implicatos, & omnes huius sęculi amatores, quàm fortes sunt in rebus terrenis, atque caducis, in cœlestibus vero debiles, & infirmi, vt vos intantum deo placere curetis, quantum illi, vt mundo diuites appareant, & gloriosi, continuè laborant. Nam pro temporali gloria multi vsque ad mortem desudare non refugiunt: sed pro spe futuræ fœlicitatis etiã parum vel agere, vel sustinere cõtemnũt. Pro terrenis lucris quaslibet iniurias patientissimè tolerãt: & pro cœlesti mercede substinere vel tenuissimi verbi contumeliam recusant. Regi terreno, principi, vel iudici toto die fortes possunt assistere: in oratione autem coram omnipotente domino ad vnius horæ spacium nequeunt perdurare. Multa pro acquirendis perituris diuitiis aduersa libenter tolerant: superna vero bona quærere tantò magis negligunt, quantò in amore terrestium delectabilius occupantur. Horum vos conuersatio, fratres charissimi, admoneat omnes huius mundi curas tantò amplius fugere, quantò iam vobis licet minus terrenarum rerum negocia pertractare. Omnem sollicitudinem vestram, & curam pro acquisitione celestium bonorum semper impendite, & pro mercede futuræ beatitudinis omni tempore diligentissimè
Iob. 7. laborate. Nam sicut scriptura testatur, militia est vita vestra super
Gala. 6. terram: & quæcunque homo seminauerit, hæc & metet. Scitote, quia mors quotidie properat, & singulis momentis pars vitæ non amplius reuersura extinguitur. Vigilate igitur fratres mei charissimi, vigilate: quia nescitis quando dominus deus noster ad iudiciũ mortis vniuscuiusque; vẽturus sit, sero, an media nocte, an gallicantu, an mane; ne cum venerit repẽte, inueniat vos dormientes. Vigilate itaque omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere mala omnia, quæ futura sunt, & stare cum fiducia ante conspe-
2. Cor. 5. ctum filij dei omnia iudicantis. Omnes enim, diuo testantẽ Christophilo, stabimus ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonum, siue malum. Beatus ille monachus, quem inuenerit dominus in bonis operibus vigilantem, qui se ad nuptias agni cœlestis in vera puritate cordis præparauerit, qui occurrere iudici non formidabit. Sẽper sit illud in cor

dibus

dibus vestris memorabile verbum diui Hieronymi super euangelium catà Matthæum dicentis: Siue comedam, siue bibam, siue aliud quid faciam, semper vox illa videtur sonare in auribus meis, Surgite mortui, & venite ad iudicium. Quotiens diem illum cogito futuri examinis, totus corde, & corpore contremisco. Vnde si qua præsentis vitæ est lætitia, fratres mei, ita agenda est, vt amaritudo illius tremendi iudicij nunquam recedat à memoria. O dies illa magna, terribilis, tremenda nimium, & amara valde: in qua sol & luna obscurabuntur, non diminurione luminis, sed comparatione maiestatis: vbi cessabit omne argumentum excusationis: vbi omnia erunt manifesta: nihilque latere iudicem poterit: quoniã qui nouit occultas cogitationes mentium, tunc palam iudicabit: qui nec gratia præuenitur, nec misericordia flectitur, muneribus, & donis non corrumpitur, precibus non mitigabitur, neç satisfatione iam deinceps aliqua placabitur. In hac igitur vita positi, fratres, agat vnusquisque vestrum pro anima sua, quantum potest: quoniam pœnitentia peccatorum hic facta solum est vtilis, & fructuosa, quandiù locus est veniæ, & sententia adhuc differtur iustitiæ. Qui bene facere, ac pœnitentiam agere differt vsque ad mortem, damnationi est proximus: quoniam bonum, quod sanus, & incolumis negligit, rarò infirmus, & iam moriturus instaurabit. Dicit enim sanctus papa Gregorius: Quisquis pœnitentiæ fructus differre vsque ad mortis horam non metuit, ipse sibi testis est, quòd pœnitere veraciter nunquam in eius mente fuit. Nunc ergo conuertite vos ad dominum nostrum in toto corde vestro pœnitentiam agentes coram illo, & sic viuite, precor, vt cum hinc migrandum fuerit, apparere ante faciem eius non timeatis.

Quod sine intermissione sit orandum. Homilia VIII.

DOminus, ac saluator noster Iesus Christus in euangelio, fratres, catà Lucam volens nos continuos esse in orationibus, ita præmonuit dicens: Oportet semper orare, & nunquam deficere. *Luc. 18.* Hoc domini consilium præ cunctis mortalibus maximè decet monachos, & omnes in quacunque religione claustrales: *Orare sine intermissione præcipue est monachorum.* quorum omnis actio, & tota vita, immo quicquid faciunt, aut oratio esse debet, aut saltem orationi conforme. Dicuntur enim non absque ratione spirituales, quicunque militiam profitentur monasticam quatinus ipso moneantur vocabulo, carnis voluptates

pro dei amore contemnere, & per veram charitatem in ardore spiritus ambulare. Dicit nanque sanctus Christi apostolus: Qui in carne sunt placere non possunt: quoniam, si secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem, spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis: Sciens autem sine orationis instantia feruorem spiritus diu nobis non posse subsistere, iterum ad Thessalonicenses ait: Semper gaudete; sine intermissione orate; in omnibus gratias agite, quoniam hæc est voluntas dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Quis autem sit modus orandi, saluator nos docuit in euangelio dicens: Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito: & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Et in alio loco dixit ad mulierem Samaritanam: Mulier crede mihi: quia veniet hora, quando neque in hoc monte, neque Hierosolymis adorabitis patrem. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu, & veritate. Nam & pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus est deus, & eos qui adorant eum, in spiritu, & veritate oportet adorare. Orationem esse cordis, potius quàm sermonem oris prolixum, ex Christi doctrina constat manifestũ: quia cum deus sit spiritus, non aliter quàm intimo feruore spiritus venit adorandus. Orationis enim cordis in feruore spiritus magna est virtus, multiplicationis vero sermonum sine attentione mentis nulla omnino vtilitas. Hinc sanctus Hieronymus ait: Non in verbis tantum, sed corde orandus est deus. Quapropter melior est quinq; psalmorum decãtatio cum cordis puritate, ac serenitate, spiritualique hilaritate, quàm totius psalterij modulatio cum anxietate cordis, atque tristitia. & diuus papa Gregorius: Vera postulatio est, non in oris vocibus, sed in cordis vocibus, hoc est in sãctis cogitationib⁹. Nã valentiores voces apud dei aures nõ faciũt verba, sed desideria. Exceptis igitur his orationibus, quas dicere vel ex decreto ecclesiæ tenemur, vel ex institutione ordinis monastici, prolixitas ĩ reliquis, & multiplicatio verborũ nihil, aut parum cõducunt ad verã, internamque deuotionem mentis: quoniam vbi non est feruens in dei amore desiderium, superfluè extentio introducitur sermonum. Dicit enim sacer Augustinus: Absit ab oratione multa precatio, sed feruens perseueret intentio: quia multum loqui in orando est rem necessariam superfluis agere verbis. Oratio nanque paucis verbis res multiplices comprehendit, vt cito simplicitas fidei sufficientiã suæ salutis addisceret, & prudentia ingeniosorum profunditate miste-

Rom. 8.

1. Thes. 5.

Matt. 6.

Ioan. 4.

Oratio potissimum est cordis.

misteriorum stupesceret. Illis vero, quibus propter duritiam cordis, interni defuerit feruoris cõpunctio, cum se prosternunt ad orationem, sermone prolixiore, clamore, & lachrymis opus est, vt diuturna excitatione mentis, ignem diuini amoris feruentem in semetipsis tandem excutiant, donec in affectum sanctæ orationis in dei spiritu consurgant. Postea vero quàm feruor diuini amoris, & compunctionis mentem penetrauerit, iam deinceps non opus est exercitatione verborum, sed spiritualis fomenti continuatio requiritur, ne feruor spiritualis incendij extinguatur. In hunc finem sanctissimus pater noster orationem in conuentu abbreuiari voluit: vt si quis in spiritu voluerit orare, seorsum posit. Sunt autem nonnulli, qui vsque adeo sunt duri cordis, vt parum, vel nihil inter orandum spiritualis inueniãt compunctionis: quibus libertas perniciem, & solitudo frequenter parit desperationem. Attendite quæso fratres charissimi his, quæ dico vobis, & pensate, quàm sitis ad sine intermissione orandum obligati. Non satis est monacho in schola Christi regis æterni ad perfectionẽ tendenti orationes canonicas persoluere: nec sufficit homini, deo per votum solenniter dicato preces ordinis cõmunes in conuentu adimplere: quoniam qui semper orare sine intermissione præcipitur, vltra verbales etiã ad spirituales orationes obligatur. Nam orationes ab ecclesia, vel ordine institutæ, sub merito sunt obedientiæ, & lege necessitatis ratione præcepti. ille verò modus orandi, qui spiritualis dicitur omni tempore monacho vtilis, & necessarius ad perfectionem in libertate spiritus roboratur. Vnde notandum, quòd ad orationes, quæ sunt de precepto ecclesiæ, vel ordinis, prolatio verborum de necessitate requiritur, cum intentione satisfaciendi statuto, quo ad orandum quispiam tenetur. Viderint illi, quomodo satisfaciant mandato ecclesiæ, qui orationes septem canonicas verborum prolatione non exprimunt, sed ore clauso seriem precum sola cogitatione oculis ministrantibus percurrunt. In illis autem orationibus, quas non ex mandato, sed propria voluntate ex deuotione sola dicendas assumimus feruor mentis in deum sine prolatione verborum sufficit; quia tales, qui adorent in spiritu, & veritate deus oratores, sicut diximus, requirit. Canonicas vero preces, quas nuncupant horas, dicere tenemur, & non solum cogitare. Vtrobique deuotio mentis ad deum est vtilis; sine qua nullę preces creduntur efficaces. Itaque, fratres mei, quãdo stamus ad orationem, summo studio inuigilare debemus, & intendere precibus, quas fundimus;

Monachus orare semper spiritu tenetur.

ne-

ne ſine fructu internæ compunctionis oremus. Diſcedat igitur procul omnis cogitatio carnis: mentem nulla impediat occupatio rei familiaris: nec aliud quicquam tunc animus cogitet, niſi hoc ſolum, quod precatur. Ideo & ſacerdos præfatione ante ſacrificium de more præmiſſa, mentes fratrum parat dicens: Surſum corda: vt, dum reſpondet plebs, Habemus ad dominum, admoneatur nihil aliud cogitare debere, quàm ipſum, quem inuocat, deum. Claudatur ergo contra aduerſarium pectus, & ſoli domino pateat: nec in tempore ſanctæ orationis quicquam occupationis mundanę penitus admittat. Magna enim orationis puræ vtilitas, quæ veluti nũcius fidelis mandatum feruidę mentis peragit, volanſque aſcendit in cælum, quò caro non pertingit. Duabus etenim alis ſuſtentatur oratio, quatenus in cœlũ euolet, quarum altera ieiunium dicitur, altera eleemoſyna nominatur. Hinc ſanctus Ioannes dicit Chryſoſtomus: Nihil potentius homine orante, qui orat cum ieiunio; quoniam duplices alas habet, & neque oberrat, neque torpet. Oremus igitur in ſummo feruore ſpiritus: & quanta poſſumus cõſcientiæ puritate viuamus, quoniã illius eſt perfecta, & deo placens oratio, cuius & cauſa clamat, & lingua, cuius actus, & ſermo deprecationi cõſentiunt, cuius vita, & cogitatio patrociniũ precibus ferunt. Nam ſine iuſtitia veritatis omnis erit infructuoſa oratio; quoniã ſcimus, quòd deus nõ exaudit peccatores, & quia lõge à peccatoribus ſalus, dicente ſcriptura: Qui auertit aures ſuas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Sanctus quoque in pſalmo propheta dicit: Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo, non exaudiet me dominus. Sicut enim in vulnere nullum proficit medicamentum, niſi prius extrahatur ferrum: ita nihil proficit illius oratio, cuius adhuc dolus in mente, vel odium manet in pectore. Vt autem deus orationem exaudiat tuam, in primis oportet vt conſcientia mundetur ab omni macula peccati mortalis, & verum mens propoſitum ſubeat emendationis. Multum orare ſimul, & in multis offendere, quid eſt aliud quàm deum irridere? Duobus etenim modis oratio intercipitur, ne à domino exaudiatur: altero, cum orator adhuc peccando committit malum: altero vero, ſi debitori ſuo propter deum non dimittit debitum. Tu ergo, qui habere fructum orationum tuarum deſideras; qui venire ad dei miſerationem cum pœnitentibus optas, caue, ne quid mali contra dei voluntatem peragas, & cura diligenter, vt omnia in te commiſſa hominibus ex corde veraciter dimittas. Scis enim dixiſſe dominum:

Orationis alæ duæ.

Ioan. 9.
Pſal. 118.
Prou. 28.
Pſal. 65.

Duo impediũt orationis fructũ.

Dimit-

Dimittite,& dimittemini.Postea vero quàm mũdaueris cõſcientiã *Luc. 6.*
tuam à malo,& remiſeris omne delictum proximo,iam eris ad orandum idoneus, ſi fueris feruore ſancti propoſiti rectè ad deum ordinatus. Iam nunc accede confidenter ad precandum dominum;proſterne te humiliter in conſpectu eius;& ora cum puritate cordis,& feruore ſpiritus,nec deficias ab oratione, quandiù viuis in carne.Sit oratio tua pura,ſimplex,dilucida,& manifeſta;ſit plena grauitatis,& ponderis,& decore ornata veræ humilitatis. Non poſtules quicquam in oratione ſaluti animæ contrarium : neque pro re temporali nimis importunè preceris;quoniam impudentia eſt,vt petas à deo diuitias,quæ maximam occaſionem præſtant ſuperbiæ,& chriſtianam puritatem frequenter commaculant. Non *Quid & quomodo crepẽdum.*
eſt impudentia,ſi petas panem quotidianum : quoniam aliud eſt materiam poſtulare,vnde ſuperbias,& aliud eſt petere alimentum neceſſarium,vnde viuas.Non te iuſtifices orans,ne ſicut Phariſæus exeas condemnatus:nec poſtules quicquam à domino,quaſi tuorum ex debito meritorum;ſed humilia te in omnibus, vt gratiam recipere merearis.Memento humilitatis publicani, & cum tanta humilitate ora,vt veniam peccatorum, & animi iuſtificationem cum illo inuenias.Vberior enim eſt dei gratia,quam oratio ſupplicantis;& plus orantibus nobis tribuit,quàm rogamus.Non in cla *Luc. 18.*
more vocis orabis ad eum,qui nouit abſcondita cordis:ſed in feruore ſpiritus,& intimæ clamore mentis aures pulſa diuinæ maieſtatis.Neque longitudinem protrahas verborum ante eum, qui eſt ſpiritus?quia non in multiloquio,ſed in pura mente orantis placabitur deus.In tempore orationis omnem malitiam, & inquietudinem cordis proiice abs te:&,quod ſæpe dicimus, remitte,ſi quid habes aduerſus proximum tuum. Niſi enim proximo tuo debitum omne pro Saluatoris amore dimiſeris, nihil tuis orationibus à domino impetrabis.Dicitur quoddam eſſe genus ſerpentis, quod cum ire voluerit in aquam ad bidendum,prius euomit omne venenum.Imitare & tu monache hunc ſerpentem in hac parte, omneque venenum iræ,& amaritudinis euome, remittens fratri tuo centum denarios,vt tibi remittat dominus decem milia talentorum.Qualem erga te cupis eſſe dominum,talem te quoque exibeas ad cõſeruum. Inuoca dominum ex toto corde tuo, & inuenies *Matt. 18.*
eum.Sit oratio ardens,atque puriſſima,vt mens tua in eius amore ſanctiſſimo copuletur.Hoc ſtude in omni vita tua, vt orationem puram offeras domino deo in omni tempore. Nunquam deficias

in

in oratione, nec de miſericordia domini deſperes. Deus enim, quod cõceſſurus eſt,& ſi differt, nõ aufert. Nõ leuitate vtitur, nec facile ſententia mouetur. quod promiſit, eſt fixum. ſi oraueris inſtanter, videbis miraculum. Memento te ſub dei ſtare conſpectibus, qui omnia cordium ſecreta intelligit, & mentis abdita nouit. Vigilanter itaque aſſiſte in conſpectu eius, qui omnia cognouit; & quanto poteris feruore ſpiritus ora, vt miſericordiam conſequi merearis. Nam oratione ſancta mundatur conſcientia pœnitentis; &, qui cor ſuum in vera puritate ad dominum erigit, eius oratio vacua non redit O ſi ſciretis fratres chariſſimi, quam gratę ſint deo puræ mentis orationes, & quantam animæ conferant vtilitatem, nullum tranſire tẽpus ſine precibus ſineretis. Oratio enim noſtra, ſi pura fuerit, & ardens in feruore ſpiritus, nuncius eſt fideliſſimus ad deum, pro nobis deo loquitur, & omnia, quę ſaluti noſtræ ſunt neceſſaria, obtinet, dum precatur. Quocirca vos admoneo, & in vera charitate exhortor, vt ſine intermiſſione oretis, nec à ſancti ſpiritus feruore vnquam ceſſetis. Non ſit vobis vllum tempus vacuum, vel in torpore mentis ocioſum. In timore domini ſemper quæſo vigiles, & ſolliciti eſtote, quatenus tentationes imminentes fortiter poſſitis vincere, ac ſuperare. Mox vt cogitationes ſordidæ mentem pulſare cœperint, ad ſtudium orationis recurrite, & minime vobis poterunt prçualere. Oratio nanque grandis munitio eſt animæ; in cuius præſentia deficiunt omnes machinationes partis aduerſæ. Per orationes enim puriſſimas omnia nobis à deo tribuuntur vtilia, & cuncta procul effugantur aduerſa. Mẽs orationibus puris in amore dei valenter accenditur, & quicquid occurrerit leuioris maculæ, orando purgatur. Orationibus ſanctis, & & continuis mundus vincitur: animæ peſtes deuotis precibus ſanantur; lachrymis, & fletu ſuperatur diabolus; &, cui mille cohortes ad pugnandum non ſufficiunt, vnius oratione pauperis infirmatur. Quemadmodum à facie ignis cera liqueſcens reſoluitur, ſic ad orationis purę feruorem omnis dæmonum potentia contrita eneruatur. Si cogitatio turpis animo tuo per dæmones immiſſa fuerit, impreſſo mox fronti ſigno crucis dicito. Salua me Ieſu Chriſte, mediator dei & hominum, & cunctam à me hoſtis antiqui depelle nequitiam per tuam innocentiſſimam paſſionem. Quid hac oratione breuius, quidve potentius eſſe poteſt? Nam ſtatim vt contra dæmonum vel præſentiam, vel ſuggeſtionem cum feruore mentis prolata fuerit, omnis iniquitatis machinatio recedit. Orationis

Oratio pura mentis quã efficax.

Oratio non minus potẽs quã breuis aduerſus omnem tentationem.

tionis enim puræ virtus est maxima, quoniam & cælum penetrat, & sua constantia debellat aerias potestates. Oratio mentem illuminat, affectum purificat, veniam delictorum impetrat, spiritum in dei amore contra omnes aduersarios confortat. Nihil sic mentem à terrenis ad cœlestium amorem eleuat, nihil carnis voluptates tam cito, & valenter exterminat, nihil adeo illustrat intellectum, nihil quoque intantum veritatis confundit aduersarium; sicut oratio pura, quæ cum feruore diuini amoris ad deum funditur, & bonæ testimonio conscientiæ decoratur. Si dæmonibus cupis esse terribilis, si dei vis esse amicus, conscientiam habeto puram, & spiritualem nunquam intermittas orationem. Omnia enim deuota potest oratio, si rectitudine fidei, & vitæ puritate decoretur. Oratio dæmones fugat, virtutem malignantium eneruat, languescentem in tepiditate animi sanat, ac debilem, & infirmum in dei timore spiritum confirmat. Oratio pura deo facit proximum, & eum, quem acceperat seruum, dei facit esse amicum. Oratio pura, & feruens in amore dei cœlum penetrat, intellectum orantis mirabiliter illuminat, infernum claudit, paradisum aperit, animas fidelium introducit. Veritas enim non mentitur, quæ in sancto euangelio promittit dicens: Petite, & dabitur vobis; quærite, & inuenietis; pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim, qui petit accipit; & qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur. Quis vestrum in toto corde suo conuersus ad dominum orauit vnquam, & non est exauditus? Aut quis inuocauit dominum, & elongauit se ab eo? Dicit enim scriptura. Scitote, quoniam exaudiet dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiuniis, & orationibus in conspectu domini. Memores estote Moysi serui domini, qui Amalech confidentem in virtute sua, non ferro pugnando: sed precibus sanctis orando deiecit. Multum enim valet deprecatio iusti assidua, & oratio humiliantis se penetrat nubes. Helias homo erat similis nobis passibilis, & orauit oratione, vt non plueret super terram, & non pluit annos tres & menses sex. Et rursum orauit, & cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum. Oratione, & lachrimis rex Ezechias quindecim annos vitæ longioris obtinuit, & prophetæ sententiam precibus mutauit. Orationibus viri sancti claruerunt miraculis, & supplicantes ad dominum mortuos reuocarunt ad vitam. Orationis etiam puritati subiecta sunt omnia; & nihil est in nobis tam difficile, quod oratio deuota, & feruida nequeat impetrare, Tunc autem orantes fiduciam impetrandi, quod postulamus

Matt. 7. *Iudith. 4* *Exod. 17* *Iaco. 5.* *Ecclesi. 35.* *Isa. 38.*

mus, à domino accipimus; cum precibus nostris vitæ prauitas nulla contradicit. Nam iustę precis exauditor est dominus; quando videlicet orationem vitæ commendat integritas, & reatus conscientiæ nullus hæsitare facit orantem. Inter dissimiles non stabit amicitia, & inter deum & peccatorem nō poterit esse communio, Si vis exaudiri orans, cura in primis vt à dei voluntate non discordes. Viue spiritu persimilis deo, & nullam patieris in oratione repulsam. Enimuero conscientiæ puritas in feruore diuini amoris hominem deo facit intellectu persimilem. similitudo causat amorem, amor vero introducit familiaritatem, familiaritas confidentiam, & confidentia petitionis consequitur facilem impetrationem. Nam sicut inter dissimilia non fit vnio, ita inter deum & hominem malum nihil proficit oratio. Quicunque igitur vestrum orationum suarum consequi desiderat effectum, in primis per veram pœnitentiam cordis sui domicilium ab omni mundet delicto. deinde sanctæ compunctionis semetipsum studeat inflammare exercitio, postea mentem continuè pascat in dei amoris studio, quatenus bonū, quod inchoat, nullo deinceps tempore intermittat. Postea vero quàm crescente sēper in eo diuini amoris desiderio, sāctæ puritatis exercitium longo studio perduxerit in consuetudinem; & mens in bono proposito necessariam conceperit firmitatem, tunc primum similitudo diuinæ communionis paulatim introducitur, & ad statū debitum oratio formatur. Nam quanto mens in dei amore amplius excitata profecerit, tanto citius oratio, quod postulat, à domino impetrabit. Solus etenim dei amor facit orationem esse potentem, in quo mens quanto feruentius arserit, tanto facilius petitionum suarum consequetur effectum. Nam si multum amas, multum potes. Deus enim charitas est, &, qui manet in charitate, in deo manet, & deus in eo. In quo verò manet deus, nihil est illo fortius, nisi deus ipse solus. Sunt inter vos quidam infirmi, & debiles animo, qui se iam fortes in via domini existimant, atque perfectos, quorū est rara, & horaria deuotio, qui sine veste nuptiali regno se appropinquasse gloriantur cœlorum, cum tamen adhuc longe in inferioribus iaceant. His ego, quod sæpius dixi, iterum dico, quoniam nemo repentè fit summus, & nisi monachus omnes passiones suas animales per carnis macerationem domuerit, ad montem diuinæ contemplationis altissimum non pertingit. Quisquis enim in cœnobio sub potestate & obedientia constitutus, voluntatem suā contra monasticam institutionem

sequi-

Habe spiritum Dei, & omnia impetrabis.

1. Ioan. 4.

ſequitur, dignus non eſt, vt in ſuis orationibus à domino exaudia tur. Iſti autem, de quibus loquimur, in oculis ſuis magni ſunt, & ſapientes, qui propriam voluntatem diligentes, ad omnia murmu rant: & quicquid ipſi non ordinauerint, malè factum putant. Actus fratrum ſuorum curioſa inquiſitione diſcutiunt, ſuas verò diſcernere negligentias contemnunt. In moribus ſunt diſſoluti, & incompoſiti, in verbis leues, & clamoſi, ad obedientiam inuoluntarij, & ſemper in bonis operibus tardi, & acedia pleni. Communia ordinis exercitia negligunt, priuatis iuxta voluntatem propriam intendunt. Et quandiu in ſua temeritate permanent, ad verum dei amorem non conſurgunt. Audiant, quid dominus dicat, monachi propriæ voluntatis amatores. Non veni, vt faciam voluntatem meam, ſed eius, qui miſit me, patris. Hunc, fratres, præceptorem attendite, ad cuius imitationem niſi vixeritis, ſine fructu orabitis. Eius nanque orationem libenter exaudit dominus, qui mandata eius in veritate cuſtodit. Qui verò dei mandatum tranſgreditur, qui carnis voluptates, & mundi ſolatia cum deſiderio ſequitur, eius oratio non exauditur. Deus nanque iuſtus, & rectus tunc orationem tuam libenter exaudire creditur, quando mens, & vita bona ſimul deprecantur. Cuius autem conuerſatio deo diſplicet, oratio eius quomodo placebit? Deus enim ſpiritus eſt; & homo, qui non in ſpiritu, ſed in carne ambulat, certè ad deum minimè appropinquat. Tu itaque, monache, qui ad puritatem euangelij, & regulæ nõ ambulas, qui propriam, non dei voluntatẽ amas, ſcito, quoniam orationum tuarum non ſenties efficaciã, niſi prius emendaueris vitam. Niſi enim conuerſatio tuæ vitæ concordauerit orationi, non impetrabis, quod precaris. Tunc magna voce clamas ad dominum, quando etiam lingua tacente, bonis operibus clamas. Orationes enim bonæ, & conuerſatio mala, nihil boni merentur. Fac ergo, quod ſapiens quidam monuit. Et ſi peccaſti, non adiicias iterum: ſed & de priſtinis deprecare, vt tibi dimittantur. Ante orationem præpara animam tuam, & noli eſſe quaſi homo, qui tentat deum. Sit mens pura, & ardẽs in amore domini, ſit conſcientia mũda, & in ſanctæ conuerſationis propoſito roborata, & erit oratio diuinis auribus grata. Si aliter oraueris, nihil impetrabis. Bene orat, qui bene viuit: & facilè impetrat, qui ſanctis operibus orat. Denique oratio multum redditur efficax, & grata in cõſpectu dei, ſi fuerit omni tempore conſonans paſſioni domini noſtri Ieſu Christi. Chriſtus enim deus eſt & homo, mediator inter

Humilitas parendi nihil non obtinet

Ioan. 9.

Ioan. 4.

Eccleſ. 21.

Bona uita, bona oratio.

Ora per ym

meus crucifixus est. Suspiriis coniũgit suspiria, & Iesum, quem toto corde suo diligit, non oculis, sed spiritu præsentem cernit. Vrgente amoris desiderio quotiens crucifixum intuetur, mox in lachrymas resoluitur, & æstuans charitatis incendio vociferatur. O amor cunctis fortitudinibus fortior, quàm dulciter ardet, qui Christi desiderio inflammatur? Rectè locutus est, qui dixit: Fortis est, vt mors, dilectio. Quid enim fortius esse potest amore Christi, cuius ardore sancti martyres tot milia genera mortis contemnentes superauerunt? O amor crucifixe meus miserere mei, da mihi eam, de qua loquor, dilectionis tuæ sentire dulcedinem, vt semper in corde meo circumferam tuam amarissimam passionem. Scio, fratres mei, scio, quòd non est efficacior modus orandi, nec vtilior nobis, qui adhuc sumus infirmi, quàm in memoria, & virtute passionis domini nostri Iesu Christi. Vnde cum sit manifestum, quòd sine mediatore non est ascensus mentis ad deum, omne opus bonum in Christi nomine est inchoandum; quia tunc preces ad deum vtiliter effundimus, cum purificata conscientia per eius vnigenitum filium oramus.

Amor meus crucifixus est.

Amore Christi nihil fortius.

Canti. 8.

De custodia & origine cogitationum.
Homilia IX.

SAlomon rex ille quondam sapientissimus in libro, quem prouerbiorum prænotauit, filium ad veram cohortans sapientiam, inter cætera dixit: Fili mi attende sapientiam meã, & prudentiæ meç inclina aurem tuam, vt custodias cogitationes, & disciplinam labia tua conseruent. Non enim minima sapientiæ pars est, fratres charissimi, si sciat monachus cogitationes suas prudenter discernere, & earum motus omni tempore sollicitè custodire. Magna res est nihil cogitare mali, sed non minoris prudentiæ malas ab exordio cogitationes posse repellere. Humani etenim cordis profunda sententia; mobilis, varia, multiplex, & instabilis semper; cuius obseruare principia, & refrenare motus, summa prudentia est, & magnum sapientiæ signum. Molam si dixero perpetuo motu agitatam cor hominis, à veritate non aberraui, maximè si quis eius inquietudinem adamussim pensiculare voluerit. Quid nam aliud est cor humanum, quàm mola quædam in motu semper conterens aliquid? Nunquam est ociosum cor humanum, nunquam sine motu quiescit, sed agit semper aliquid: & sicut mola semetipsam

Prou. 5.

Cor hominis mola est perpetuo motu.

metipsam consumit vacua motu proprio, ita cor hominis à semetipso turpiter defluit, dum illud boni cogitatio non constringit. Semper mouetur in aliquod obiectũ cum amoris sui desiderio, semper molit, semper agit, semper circa aliquid occupatur delectabile, siue bonum sit, siue malum. Sicut corpus non mouetur sine anima, sic mens hominis non manet fixa in bono, nisi continuè restricta fuerit per sãcta exercitia. Propterea dixit in Ecclesiasti

Eccles. 30. co vir sapiens: Iucunditas cordis hæc est vita hominis, & thesaurus sine defectione sãctitatis, & exultatio viri est longęuitas. Miserere animæ tuæ placens deo, & contine, & congrega cor tuum in sanctitate eius, & tristitiam longe expelle à te. Quid est congregatio cordis, nisi diligens custodia cogitationis? Cor etenim suum in sanctitate domini congregat, qui motus cogitationum suarum in

Prou. 4. timore dei iugiter obseruat. Et ideo scriptura dicit: Omni custodia serua cor tuum, quoniam ex ipso vita procedit. Sumunt autem cogitationes motuum suorum principia ex his, quæ offeruntur à sensibus, quæ tanto euagantur periculosius, quanto minus iudicio rationis ab exordio considerantur. Quisquis igitur cogitationum suarum vigilans esse desiderat, quisquis congregare cor suum in sanctitate domini optat, sensus suos exteriores in primis diligentissimè custodiat, & frenum prudentiæ singulis imponat.

Cogitationes ex sensibus oriuntur.

Eccles. 28. Hinc de auditu, & visu scriptura sic præcipit. Sepi aures tuas spinis, linguam nequam noli audire, & ori tuo ostia, & seras auribus tuis. Beatus homo, qui obturat aures suas, ne audiat sanguinem, & claudit oculos suos, ne videat malum. In sancto quoque

Esa. 33. *Iob 31.* Iob sic legimus: Pepigi fœdus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de virgine. In eos vero qui ministerio sensuum corruerunt in foueam peccatorum, sic dominus contestatur per prophetam

Hier. 9. Hieremiam: Quia ascendit mors per fenestras vestras, ingressa est domos vestras disperdere paruulos deforis, & iuuenes de plateis. Mors per fenestras domos nostras ingreditur, quotiens iniqua cogitatio per ministerium visus, vel auditus ad mentem intromittitur. Domus enim conscientia est, de qua scriptura dicit: Nisi te in-

Eccles. 27. stanter tenueris in timore domini, cito subuertetur domus tua, quæ est conscientia. Domus hæc fragilis est multum, & cito subuertitur, nisi continuo exercitio timoris domini muniatur. Nisi

Psal. 126. enim dominus custodierit domum, frustra vigilat, qui custodit eam. Timore igitur domini munienda est domus conscientię. Sensus quoque diligentissimè refrenandi sunt; quia custudire cogitationes

tiones suas non sufficit, qui aures, & oculos ab occasione mali nō auertit. Itaque, si vis cogitationum tuarum custos esse prudens, & verus congregator cordis in sanctitate domini, sepi aures tuas spinis compūctionis timoris dei, ne audiant malum, & oculos auerte tuos, ne per visum introducant peccatum. Quod tibi non licet concupiscere, noli cum desiderio videre: & quod habere non expedit, noli cogitare. Multi perierunt ministerio sensuum; & qui videre incautè pergunt externa, sæpius interiora sua bona turpiter amittunt. Qui non timet periculum, iam certè propè interitum est: &, qui de sua virtute præsumit, ad ruinam peccati festinanter currit. Qui oculum vibrat in choruscationem fulguris, excæcabitur ad horam: & qui considerat speciem mulieris, non erit immunis à periculo. Illius laudo prudentiam monachi, qui in medio turbarum est solus, & sensibus suis præponit censorem, ne quid intromittat mali ad dominam. Statuit iuxta portam custodes, qui gladio, & fuste repellant incompositè irruentes. Timor enim domini sanctus nunquam deserit mentem viri sapientis, sed tanquam pugil fortis, & vigilans semper ad latus stat principis, ita custodit dominam cordis. Auertit aures suas ab omni scurrilitate verborum, & claudit oculos suos, ne videant malum. Semper incedit iuxta duodecimum humilitatis gradum defixis in terram aspectibus, orans cum propheta ad dominum: Auerte oculos meos, ne videant vanitatem, in via tua viuificā me domine. Ita vos moneo, fratres, sensus vestros in timore domini dirigite, vt cordis domicilium semper mundum, & inuiolatum possitis custodire. Mementote scripturæ dicentis: Mundamini, qui fertis vasa domini. Considerate precor, quanta oporteat vos nitere munditia, & puritate mentis, qui non solum ratione ordinis sacerdotalis vasa domini fertis, sed quod est amplius, etiam vos ipsi vasa domini estis. Dicit enim sanctus Christophilus Paulus: Nescitis, quoniam corpora vestra membra sunt Christi; Et iterum dicit: An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis à deo, & non estis vestri, Ac alibi: Templum enim deum sanctum est, quod estis vos. Et de ipso Paulo in actibus apostolorum dominus dixit ad Ananiam: Vade, quoniam vas electionis est mihi iste. Monachus, qui ordine sacerdotali in dei ecclesia fungitur, duplici ratione ad sanctissimæ puritatis obseruantiam tenetur. Oportet enim Christi militem propter votum, quod deo fecit, esse purum, sanctum, & in bonis operibus iugiter infatigabilem, & ratio-

Psal. 118. *Esa. 52.* *2. Cor. 6* *2. Cor. 6.* *Act. 9.*

cti examinis censetur obnoxium, quid respondebit, qui tam facilè loquitur malum, & perniciosum? Ociosum verbum est omnis locutio hominum, quæ sine iusta vtilitate prolata est, ratione carens legitimę necessitatis. Propterea fratres considerate sermones vestros; & nemo loquatur verbum ad rem non pertinens, vel iustæ vtilitatis, vel necessarię rationis. Audiuistis enim formidabilem domini sententiam, & diui legislatoris nostri præceptum nō ignoratis in regula dicentis. Scurrilitates, verba ociosa, & risum mouentia, æterna clausura in omnibus locis damnamus, & ad tale eloquium discipulum aperire os non permittimus. Tria hic verborum genera sanctus pater Benedictus monachis interdixit, & ęterna clausura in oībus locis damnauit. Scurrilia videlicet, ociosa, & risum mouentia. Quid autem sit scurrilitas, grammaticorum nobis interpretatio declarauit. Est enim scurrilitatis vitium vrbanitati, & modestiæ oppositum, & iucularitas quędam lasciua risum prouocans auditorum sine verecundia, vel honestate immoderatum per verba, & gestus, qui non congruunt rationi, nec virum decent bonum, nec sapienti conueniunt. Dicitur autem scurrilitas à scurra, qui domos sequitur diuitum, lasciuis & inhonestis verbis, & gestibus auditores præmij, vel stipis gratia prouocans ad risum. Et hoc genus verborum monachis diuus pater Benedictus interdixit, & penitus damnauit, quoniam qui deo seruiunt, meritò abstinere in cōspectu eius perpetuò à verbis turpibus, & inhonestis iubentur. Inter scurrilitatem verò, & multiloquium hoc interesse videtur, quòd illa excedit ratione inhonestatis, & ista causa superfluitatis. Illa est turpis, & inhonesta, ista verò sine vtilitate superflua. Stultiloquium his rectè coniungitur, quoniam non solum monachis, verum etiā omnibus interdicitur christianis. Hinc sanctus Christi apostolus dicit: Fornicatio autē, & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpitudo, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet, sed magis gratiarum actio. Verbū ociosum similiter monachis cunctis interdicitur, quoniam à domino, sicut audistis, in sancto euangelio prohibetur. Risum quoque mouentia verba non decent homines christianos, & multò minus cōueniunt claustralibus. Monachus enim, qui mortuus est mundo, sua nouissima semper cogitare præcipitur; risum verò, & omnem præsentis vitæ insolentiam pro dei amore vbique locorum contemnere iubetur. Est autem risus vox confusa, internam animi

Ociosum verbum quid.

Tria loquutionum genera D. Benedictus dānat.

Scurrilitas quid.

Ephes. 5.

Risus monacho omnino interdictus.

lętitiam hilaritate immoderata denuncians. Nihil autem quod modestiam, & temperantiam excedit, monachis adesse permittitur, quorum vita, & conuersatio non carni, & sanguini, sed angelicæ puritati comparatur. Risus autem intempestiuus, & immoderata leuitate profusus, dissolutæ mentis indicium est, & ostēdit hominem moderatæ honestatis, & modestiæ oblitum. Monachus verò, qui Christum imitari iubetur, & ea conditione sęculo renunciat, vt maiore puritate viuere possit, ab omnibus cauere debebit, quę statum mentis virilem subuertunt, & vana huius mundi gaudia pro cœlestis patriæ desiderio cuncta despicere, seque in omni maturitate mētis, & corporis perpetuò insuperabilē cōseruare. Et quemadmodū risus immoderatus monachis in omni tempore, & loco interdicitur, ita & loqui verba risum auditoribus mouentia prohibentur. Hic iam fratres charissimi vosmetipsos attendite, &, quō refrenare linguas debeatis vestras, sedulò cogitate.

Psalm. 38. Quid propheta dicat in psalmo ad memoriā sępius reuocate: Dixi custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiā, obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis. Recogitate vos in omni loco astare domino deo, qui vbique est pręsens omnia audit, omnia videt, omnia nouit, omnia intelligit, à cuius notitia nihil absconditur, cuius districto examini omnia reseruātur: in cuius aspectu sic viuite, vt venire ad eius iudicium securè valeatis. Quotiens de licentia nostri, vel prioris conuenitis ad colloquium, à verbis scurrilibus, ociosis, & risum concitantibus iuxta præceptum legislatoris nostri summopere caueatis. Sint eloquia vestra modestiæ plena, non clamosa, non friuola, non temeraria, non contentiosa, ne rationi exactæ reddantur obnoxia. Multiloquium similiter fugite, quoniam non est sine peccato,

Prou. 10. & monachum facit cunctis hominibus onerosum. Seniores loquantur non quælibet, sed verba doctrinæ salutaris, quibus animos iuniorum ad semitam iustitiæ instruant, & ad dei amorem peramplius incendant. Nam sancto legislatore nostro dicente loqui, & docere magistrum condecet, tacere, & audire discipulum. Et ideo seniores loquantur vtilia, & doceant; iuniores autem tacendo audiant, & discant. Et si qua requirenda sunt à priore, cum omni humilitate, reuerentia, & subiectione requirātur, ne quis videatur plus loqui, quàm expedit. Ex verbis suis cognoscitur vir, &, qui multiplicat locutiones in ore suo, insipiens est corde. Conscientiæ testis est sermo viri, & qui pudicitiam; & innocen-

nocentiam cordis diligit, illius pudicos, & sine vanitate oportet esse sermones. Dei nanque viuentis ministri estis o fratres mei, omnis sermo vanus, inutilis, & ociosus non exeat de ore vestro, sed si quis bonus est ad ædificationem auditorum, vt charitatem augeat mentibus ad illustrationem cordis in cognitionem, & amorem summæ veritatis. Preciosa lingua monachi, quæ nihil omnino loquitur, nisi sanctum, & os benedictione dignum, de quo nihil profertur, nisi diuinum. Cor suum vnusquisque mundum custodiat ab omni cogitatione iniqua, quoniam, qui bonus est corde, malum non loquitur verbum: & qui deum veraciter diligit, sermonem non profert ociosum. Omnem sollicitudinem, & considerationem adhibete cogitationibus vestris, quoniam ibi præcipua intentione obseruandum est malum, vbi suorum processuum sumit exordium, quatenus, mox. vt oriri cœperit, radicitus amputetur. Nulla enim tam debilis cogitatio mali, quæ tempore non crescat, si consensu nutriatur cogitantis. Mox igitur à principio vincendum est adhuc debile malum, quia dum mora interponitur, vires accipit malum, quantumlibet paruum in exordio videatur. Magnum ex parua scintilla sæpe oritur incendiũ, & de minuta cogitatione grande nonunquam surgit peccatum. Cogitatio dum parit delectationem, mox in consensum solet irrumpere, & consequenter in opus etiam, si potest, semetipsã præcipitem dare. Dum autem cogitationi malæ in opus per delectationem præstiterit voluntas consensum, etiam si non perficiatur, quod concupiscit animus, iam tamen consumatum est corã deo peccatum. Sed quid dicit scriptura? Peccatum, cum fuerit cõsummatum, generat mortem. Omnipotens etenim deus voluntatem hominis respicit, siue bonum, siue malum velit. Propterea in sancto euangelio dicit: Qui viderit mulierem ad concupiscendũ eam, iam mœchatus est eam in corde suo. Voluntatem deus pro facto computat, quotiens homo non potest in effectum deducere, quod volebat. Id circo iterum, atque iterũ moneo fratres, & quãta possum sedulitate contestor, vt iuxta sanctum Apostolum cautè ambuletis, non quasi insipientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Insidias dæmonis mali cautissimè obseruate, malisque, & immundis cogitationibus statim à principio resistite, quoniam serò nimis cogitatur de remedio, cum morbus inualuit tẽpore diuturno. Assuescite omni tẽpore bonis, & sanctis cogitationibus insistere, & malarum insolentiam facilè poteritis superare.

Nascentes mala cogitationes opprimenda.

Iac. 1.

Matt. 5.

Ephes. 5.

Nam sicut vasa bonis liquoribus plena, nihil corrumptionis externæ suscipiunt, ita mentes repletæ cogitationibus bonis, malarum intemperantiam non admittunt. Mundi cordis oculus est, quo deus cernitur, & per puritatem conscientiæ, ad gloriā æternæ fœlicitatis peruenitur. Dicit enim in sancto euangelio dominus: Beati mundo corde, quoniam ipsi deum videbunt. Cor mundum spiritus sancti habitaculum est; & vbi mala cogitatio non admittitur, deus proculdubio moratur. Cor mundum sedes est sapientiæ, & vbi custoditur puritas mentis, nulla nocebunt pericula aduersitatis. Memores estote scripturæ dicentis: Peruersæ cogitationes separant à deo, probata autem virtus corripit insipientes. Quoniam in maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum, & auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu. Peruersa verò cogitatio est, quæcunque admittitur euangelicæ puritati contraria, cuius commercio mens cogitantis polluitur, quotiens in his, quæ deo aduersantur, cogitando, & reuoluendo delectatur. Et istæ cogitationes peruersæ mentem cogitantis à deo separant, & paulatim in profundum malorum præcipitant. Mala enim, atque peruersa cogitatio mentem, quam penetrauerit, primò per delectationis venenum intoxicat, deinde rationem obnubilat, postea voluntatem ad consentiendum suggestioni malæ pertrahit, postremò peccatum in opere consumat. Iam deinceps malum semel præsumptum licentius agitur, & omnis verecundia, seu timor per consuetudinem aufertur. Peccatum peccato coniungitur, & paulatim consuetudo malefaciendi roboratur. Dum verò consuetudini malæ tempus conceditur, quædam mox peccandi necessitas generatur. Hic durissimum mortis imperium, hic extrema profunditas malorum. Quicunque hanc semel abyssum peccatorum intrauerit, sine speciali dei gratia & maximo labore pœnitendi ad puritatem cordis raro, immo non facilè consurgit. Voluntate sua peccator in hanc foueam mortis cecidit, resurgere autem sine dei miseratione non valebit. Durissimū est iugum consuetudinis malæ, cui si quis collum semel submiserit, ad pristinam libertatem spiritus rarò conualescit. Hæc omnia operatur cogitatio peruersa, cum ad mentem intromittitur, & per delectationem in consensum, & opus commutatur. Nulla enim cogitatio tam parua est, quæ paulatim non crescat, si à mente non repellitur. Beatus igitur ille monachus, qui omnē cogita-

Matth. 5.

Sapi. 1.

Consuetudo mala durissimū telum.

tum

tum suum iactat in dominum, qui prauis cogitationibus semper, & vbique denegat locum, qui omnes mundi perituras diuitias despicit, qui cuncta corporis solatia contemnit. Cordis munditiam sui domino præparat; nihil in hoc mundo præter dominū amat; omnes cogitationes suas ad gloriam saluatoris ordinat, & mandata illius diligentissimè obseruat. Quid illo fœlicius monacho, qui se non ciuem, sed peregrinum exhibet mundo? In mundo viuit, quasi non sit in mundo: immo maior est mundo, cuius conuersatio tota in cœlo. Considerate nunc igitur fratres charissimi huius breuitatem temporis, & semper mementote quia mortales, & citò transituri estis. Non enim habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus; &, qui tot millia hominum per mortem nos præcessisse cognoscimus, quàm citò simus necessariò, & ipsi morituri, cogitemus. Tempus nunc quidem breue, sed acceptabile nobis multum conceditur, in quo fructus æternæ vitæ operemur. Nunc enim laborandi est tempus: nunc hora seminandi bonum, quia post mortem vnusquisque mercedem laborum suorum recepturus est, cum laborandi iam facultas nulla conceditur. Id circo fratres mei hanc mortis horam sanctis præuenite operibus, & nolite nunc in semine laboris deficere, vt in æterna retributione possitis sine fine gaudere. Nulla prætereat dies, in qua vnusquisque vestrum se melior non enaserit, & ad ea quæ præmisit opera bona, nouum aliquid non addiderit. Semper cogitate futuræ precium messis, & nulla vos terrebit magnitudo laboris. Heb. 13. Iob. 7.

De quotidiano certamine tentationis. Homilia X.

Hesterno sermone admonui charitates vestras dilectissimi fratres, principiis malarum cogitationum obsistere, & vos bonis, ac sanctis operibus ad futuræ mercedis præmium totis viribus præparare. Sed cum, scriptura testante, tentatio sit vita hominis super terram, necessarium duxi de hac ipsa materia, quantum dederit dominus, in auribus vestris disserere, vt præmoniti fortius contra aduersarium inuisibilem possitis dimicare. Verba non ignoratis viri sapientis, qui in Ecclesiastico dicit: Fili accedens ad seruitutem dei, sta in iustitia, & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Nemo se liberum à tentatione existimet, fratres, quandiu in hac mortali conuersatione graditur, sed quantò in dei timore quisque amplius profecerit, Eccles. 2.

tantò

tantò sibi nouerit cautius esse viuendum. Dicit enim sanctus papa Gregorius: Hostis noster, quantò magis rebellari sibi conspicit, tantò amplius expugnare contendit. Eos enim pulsare negligit, quos quieto iure se possidere sentit. Fugientem à se diabolus persequitur, & eum, qui rebellat suo imperio, subuertere conatur. Vos o viri quantò amplius in spirituali conuersatione proficitis, tantò maiore instantia contra aduersarium salutis vestræ oportet vigiletis. Nam vt sanctus Ioannes Chrysostomus ait: Nunquam dormit noster aduersarius, sed in perniciem semper vigilat generis humani, cui nemo nostrum potest resistere, nisi qui omni tempore in timore domini didicit vigilare. Et sanctus Leo papa vrbis Romæ, in quodam sermone dicit. Non desinit antiquus hostis tentationum laqueos vbique prætendere, vt quoquo modo fidem credentium corrumpendo valeat denigrare. Nouit enim, cui illecebras carnis ingerat, cui vires inuidiæ infundat, cui incitamenta luxuriæ apponat. Nouit, quem mœrore conturbet, quem gaudio fallat, quem metu opprimat, quem admiratione seducat. Omnium discutit mores, omnium scrutatur affectus. Et ibi quærit causas nocendi, vbi viderit quenquam studiosius occupari. Nulla sunt sine tentationum experimento opera virtutis; nullum sine hoste certamen; nulla sine congressione victoria. Hinc sanctus Iacobus apostolus in epistola dicit: Beatus vir, qui suffert

Iaco. 1. tentationem, quoniam, cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit deus diligentibus se. Hinc iterum dicit

Ecclesi. 27. scriptura: Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis. Sed ne quis putaret diabolo permissum tentare homines, quantum desiderat, sanctus Christophilus clamat:

1. Cor. 10. Fidelis autem deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere. Et sanctus Augustinus. Tantum, inquit, permittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest, vt exercearis, vt proberis, vt qui te nesciebas, à te ipso inueniaris. Potest enim diabolus permittente deo excitare tentationis motum, sed in tua est liberrima potestate, si velis tentanti dare, vel negare consensum. Vnde, cum tentaret in deserto dei filium, non impulit, non tetigit, non coegit, sed tantum dixit, Mitte te deorsum, vt intelligas, quoniam non potest vincere nisi volentem. Idcirco diuus Christi archiapostolus dixit:

Matt. 4.

Iaco. 4. Resistite diabolo, & fugiet à vobis. Potest enim suggerere malum diabolus, cogere non potest, nec superare, nisi consentias. Vita no-

ſtra ſancto teſtante Auguſtino, in hac peregrinatione non poteſt eſ ſe ſine peccato, & tentatione: quia profectus noſter per tentationes augetur; nec ſibi quiſquã innoteſcit, niſi tentatus; nec põt coronari niſi vicerit; nec poteſt vincere, niſi certauerit; nec poteſt certare, niſi inimicũ, & tẽtationes habuerit. Dicit nanque ſcriptura: Qui nõ eſt tẽtatus, qualia ſcit? Nemo enim coronabitur, niſi qui legitimè certauerit. Accedentes igitur ad ſeruitutẽ dei fratres chariſ ſimi ſtate in iuſtitia, & timore, & quandiu poteſtis vinci ab aduerſario, & ſubiici, de ſecuritate nolite gloriari. Sẽper vigilate, sẽper timete, qm̃ hoſtis cum quo iniſtis certamen, nunquam dormit, nõ quieſcit, non ceſſat à perſecutione: vobiſque inſidians ſemper, nũquã fatigatur. Quòd ſi aliquando ſuperatus fuerit, mox ad nouum certamẽ conſurgit, nec deſiſtit ab impugnatione bonorum, donec victus omnino ſuccumbat, aut certè importuna perſeuerãtia concertantem vincat. Vnde & ſanctus papa Gregorius, dicit: Antiquus hoſtis ex primo certamine dum ſe ſuccumbere conſiderat, alia tentationum bella reſtaurat. Intuetur humani generis cauteloſus aduerſarius, vniuſcuiuſque mores, & cui ſint vitio propinquiores, illa ponit ante faciem cordis, magniſque vtitur viribus, vt ſubuertat ſtatum mentis. State in timore domini firmiter radicati, & cunctas facile ſuperabitis tentationes inimici. Scriptũ eſt enim in lib. prouerb. In timore domini fiducia fortitudinis. Et iterum: Per miſericordiam, & fidem purgantur peccata, per timorem autem domini declinat omnis à malo. In Eccleſiaſtico vero ſapiens dixit: Timor domini expellit peccatum. Nam qui ſine timore eſt, non poterit iuſtificari. Iracundia enim animoſitatis illius ſubuertit eum. Idcirco Salomonis teſtimonio beatus ille dicitur homo, qui ſemper eſt pauidus: qui verò mentis eſt duræ, corruet in malum. Animas quoque veſtras per ſtudium ſanctæ conuerſationis præparate ad tentationem, vt cum venerit poſſitis reſiſtere, & eo fortiores ſtare. Nam facile ſuperabitis diabolum, ſi præparati ſemper acceſſeritis ad bellandum. Ecce aduerſarius veſter tanquã leo rugiens circuit quærens quẽ deuoret, cui vos oportet in fide domini noſtri Ieſu Chriſti reſiſtere, ſi victoriam cupitis obtinere. Nullus hic fugiendi locus conceditur, nulla ſecuritatis morula pugnantibus indulgetur, ſed congrediaris neceſſe eſt ſuperaturus hoſtem, ſi fortiter ſteteris, aut vincendus ab eo, ſi malè pugnaueris. Hac lege mundum intrauimus omnes, vt pugnando vincamus; hac ſumus conditione homines facti, vt ſuperatis illecebris

Eccleſ. 34.
2. Tim. 2.
Prou. 14.
Prou. 15.
Eccleſ. 1.
Prou. 28
1. Petr. 5.

cebris carnis, pares angelis sanctis euadere debeamus. Nunquam desunt monachis certamina, quoniam, quandiu versamur in carne, tentationibus necessariò sumus expositi. Dicit enim scriptura: Multæ tribulationes iustorum, & de omnibus his liberabit eos dominus. In omnibus autem tentationibus nostris illud Esaiæ prophetæ ad memoriam sedulò reuocemus dicentis: Qui ablactati estis à lacte, qui abstracti ab vbere, tribulationem super tribulationem expectate, spem super spem adhuc pusillum propter malitiam labiorum, propter linguā malignam. Ablactati & abstracti ab vbere sunt viri ætate prouecti, quorum est tribulationem super tribulationem propter deum suscipere, vt super spem mereantur reportare, sacra dicente scriptura. Sed & gloriamur in tribulationibus nostris, scientes quòd tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem. Spes autem non confundit: quia charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis. Per multas enim tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Tentationibus nanque nobismetipsis innotescimus, & experimur, si deum veraciter timeamus. Hinc dominus per Moysen ad populum loquitur dicens: Tentat vos dominus deus vester, vt sciat, si diligatis eum de toto corde vestro, & de tota anima vestra. Mundus iste, fratres charissimi, fornaci comparandus est, in qua continuè ardet ignis tentationis, & aduersitatis, per quam necessariò nobis est transeundum. In hac fornace tribulationis palea comburitur, aurum verò & argentum ab omni macula purgantur; Palea in cinerem vertitur, aurum ad ornatum, & decorem regalis palatij reseruatur. Fornax inquam est mundus, ignis tentatio, siue tribulatio, aurum homines iusti, palea verò iniusti, & peccatores: artifex qui purgat aurum, ipse est omnipotens deus, qui nostris profectibus fauet, & ad virtutis meritum cooperatur per gratiam. Quod ergo vult deus faciamus, quod imponit patienter pro eius amore toleremus, quoniā vt sacer Christophilus inquit. Non sūt condignæ passiones huius temporis ad superuenturam gloriam, quę reuelabitur in nobis. Hinc sanctus Hieronymus ait. Quis non tribulari velit, quis se maledici non desideret, vt mereatur Christi voce laudari, & cœlesti, copiosaquè mercede munerari? Vtinam propter domini mei nomen, atque iustitiam, cuncta infidelium turba me persequatur, & tribulet. Vtinā in opprobium meū totus hic mundus consurgat, tantum vt merear à Christo laudari, & ad

Margin notes: Psalm. 33. — Rom. 5. — Acto. 14. — Deut. 13. — Mundus hic fornax quædā est iustis. — Rom. 8.

& ad suę pollicitationis properare mercedem. Et sapiens in ecclesiastico dicit. Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis. Quisquis igitur vestrum, o fratres mei, ad regnũ cœlorum peruenire desiderat, quisquis deo placere super omnia curat, pro eius amore tribulationes tentationum libenter discat suscipere, & quicquid occurrerit aduersi, gaudenter sustinere. Nemo enim est nostrum, qui purgatione quotidiana nõ indigeat, nemo qui singulis momentis fermè non delinquat. Si ergo propriam salutem diligimus, si nobis remitti nostra delicta, & purgari ab omni cordis macula flagitamus, patienter sustineamus quicquid aduersi nobis acciderit, quoniam plus animam purgant mala tribulationis, quæ pro dei amore patienter tolerat, quàm opera bona, quę nunc in hoc mundo sua sponte patrat. Magna nobis in hoc loco patiendi materia relicta est, quos inopia grauiter premit, paupertas deprimit, æris quoque alieni debitum constringit. Quid in hoc monasterio non experimur aduersi? quas non procellas, & tempestates patimur fratres? quibus non exagitamur incommodis? Quàm fuerint omnia desolata huius cœnobij bona, cum ante annos quindecim obseruantia introduceretur regularis, nullus vestrum ignorare potest. Sed in me grauius debacchatur inopiæ cõmunis tribulatio, qui vobis vitæ necessaria prouidere debeo: & sæpius, vnde reddam, non satis scio. Consolatur autem spiritum meum patientia vestra, & spes, quam in domino saluatore humilium concepistis, vt non dubitem eius misericordiam cum tempore affuturam, & audio mihi dicentem per Esaiam prophetam. Ecce excoxi te, sed non quasi argẽtum, elegi te in camino paupertatis. Libenter autem habebo patientiam in paupertate, quam deo sic ordinante nunc patimur, vt venire post mortem ad æternitatis diuitias mereamur. Quantò enim in hac peregrinatione nostra iam persecutionibus, paupertate, inopia, laboribus, & tribulationibus fuerimus afflicti, tantò in futura remuneratione iustorum domino largiente maiora pręmia consequemur. Mecum itaque fratres mei tolerate patienter, quicquid omnipotens deus pati nos præordinauit, quoniam sicut diuus papa Gregorius ait. In omnipotente deo tunc certa est fiducia, quando pro opere bono aduersitas additur, & in hoc mundo flagellum dei cum gaudio recipitur, vt pulchrior merces in retributione sanctorum futura seruetur. Iterum quoque dicit. De spe sempiternæ hęreditatis gaudium sumunt, quos aduersitas vitæ temporalis humiliat, quia nõ

Eccles. 27.

Magis purgãt tolerata mala quàm bene peracta.

Esa. 48.

Variis modis tētat ac seruat Deus homines. saluandos in perpetuum cerneret, si erudiendos sub disciplinæ regimine diuina di pensatio non frenaret. Affliĉti terrena perdimus, sed afflictionem humiliter sustinentes bona nobis cælestia multiplicamus. Via quippe est vita præsens, qua ad patriam tendimus, & idcirco frequenter in ea perturbationibus tangimur, ne hic esse patriam arbitremur. Gaudeat ergo in aduersitate sua monachus, lætetur tentatus, cui crucifixus est mundus: ad dei se consortium fidat pertinere consortium, qui pura conscientia bonum semper operatur, & recipit in tribulatione contrarium. Verissimum enim diuinæ miserationis indicium est, si homo Christianus variis aduersitatibus in hoc mundo percutitur, qui pura conscientia deo seruiens in vera humilitate sine offensione conuersatur. Frequenter enim misericors deus eos, quos diligit, variis modis in hoc mundo percutit, quibus æterna præmia in cœlo preparauit, Quosdam verò sciens multum posse peccare, ne peccent, infirmitate corporis præoccupat, & in salutem eorum misericorditer flagellat, cernens eorum animabus vtilius esse languoribus frãgi ad salutem, quàm viuere incolumes ad damnationē. Alios vult esse pauperes, quos prænouit diuitiis vti non posse ad salutem. Multis enim huius mundi opes, atque diuitiæ causam æternæ damnationis præbuerunt. Vnde sanctus papa Gregorius iterum dicit. Multos sua peius fœlicitas strauit, multos diuturna pax victos reddidit: eòq; illos inopinatus hostis grauius percellit, quo longo quietis vsu negligentes inuenit. Vnde sancti viri cum multa se proficere virtutum prosperitate considerant, quodam supernæ dispēsationis moderamine exercerii se etiã tentationibus exultant, quia tantò robustius acceptam virtutum gloriam custodiunt, quantò tentationis impulsum concussi infirmitatem suam humilius agnoscunt. Cōpendiosum iter ad Christum est via tribulationis, & citius quàm in tranquillitate in eo reperitur. Dicit enim sanctus p̧sul Ambrosius. Multi sunt, qui in ocio quærunt Christum, & non inueniunt: & sunt, qui quærunt in persecutionibus, & citò inueniunt. In periculis fidelium suorum adest, quēadmodum in psalmo de iusto loquitur dicens. Cum ipso sum

Psal. 90. in tribulatione. eripiam eum, & glorificabo eum. Custodiatur in aduersitate conscientiæ puritas, seruetur vitæ inuiolata semper integritas, & erit nobis proculdubio ad salutis meritum quæcunque aduersitas. Neminem antiquus hostis cōcertando potest deiicere, nisi quem inuenerit prius à semetipso defecisse. Ocio quærit

torpentem, incautum supplantat militē, illumque prosternit facillimē, quem armis inuenerit denudatum. Propterea fratres mei semper vigilate in orationibus sanctis, semper instate operibus bonis, vt quotiens tentator accesserit, nunquam inueniat ociosos. Mementote verborum saluatoris nostri Iesu Christi in sacro euangelio dicentis. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando reuertatur à nuptiis, vt cum venerit, & pulsauerit, confestim aperiant ei. Vigilat, qui solidus in timore domini consistens nunquam torpore mentis dormitat. Vigilat, qui animam suam contra quælibet huius mundi aduersa per sancti constantiam propositi infatigabilem conseruat. Vigilat, quisquis proficere quotidie in amore domini non cessat. Lucernam in manibus baiulat, quisquis sanctitatis propositum condignis operationibus exornat. Lucernam quoque tenet in manibus, quisquis mente, & corpore purgatus proximo lucet operibus sanctæ pietatis. Hinc sanctus Christi amator Paulus in epistola dicit: Obsecro vos, charissimi, per misericordiam dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, deo placentem. Qui corpus suum per sanctæ abstinentiæ studia castigans in seruitutem spiritui redigit, viuentem domino hostiam consecrauit. Quisquis autem cor suum ab omni pollutione peccati mundum, & purum conseruare iam didicit, sanctam proculdubio hostiam domino immolauit. Quisquis verò in sanctitatis proposito perseuerauerit vsque ad finem, hostiam sine dubio obtulit placentē. Lumbos autem præcingimus, dum nos ab omni specie libidinis puros, & immaculatos corpore, & mente custodimus. Magni apud deum meriti virtus est sanctæ castitatis, & pro magnitudine certaminis singulari præmio in retributione iustorum donanda, dicente domino per Esaiam prophetā. Hæc dicit dominus eunuchis. Qui custodierint sabbata mea, & elegerint, quę ego volui, & tenuerint fœdus meum: dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius à filijs, & filiabus. Nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. Et de his in sancto euangelio dicit dominus. Sūt enim eunuchi, qui de matris vtero sic nati sūt, & sunt eunuchi facti ab hominibus; & sunt eunuchi, qui se ipsos castrauerunt propter regnū cœlorum. Qui potest capere, capiat. Quare aūt dixit, qui potest capere, capiat; Puto, quòd ista eunuchorum illatio, qui seipsos castrant amore regni cœlorum, non ad ex

Tentationibus quomodo resistendum.

Lu. 12.

Rom. 12.

Esa. 56.

Mat. 19.

Felices eunuchi qui.

cisionem genitalium referenda sit membrorum, quod plerique existimantes errauerunt à veritate euangelij, sed potius ad mentis imperium, quo castitas seruatur integra, Christi amore concepta. Seipsos enim propter regnum dei castrant, qui veram mentis, & corporis castitatem pro dei amore inuiolabilem obseruant. Et sicut corporaliter nemo facilè castratur sine magni cruciatu doloris, ita nemo sine maximo laboris studio peruenire sufficit ad perfectionem castitatis. Et certè nemo castus viribus suis; nemo pudicus meritis propriis. Deus est, qui dat bonam voluntatem, ipse est etiam, qui voluntati, vt possit, connectit virtutem. Quoniam verò non est multorum cœlibes viuere, suo relinquit vnumquenque arbitrio, dicens. Qui potest capere, capiat. Abscissio membrorum castam non efficit mentem, quoniam radix luxuriæ interior est, quem vt pudendorum amputatione possit auferri. Mēs verò si casta, & integra fuerit, facile membrorum insolentiam refrenabit. Nihil enim fortius mente hominis deum puro corde super omnia dulciter amantis. Cogitate nunc fratres charissimi futura præmia pulchritudinis, & non grauabit vos labor castitatis. Ad magna enim præmia celsitudinis, ardui peruenitur instantia laboris. Quicunque igitur laborem subterfugit certaminis; nunquam perueniet ad celsitudinem honoris. Breue nunc tempus est, in quo laboramus resistentes diabolo, sed veniet quantocyus æternum, quo regnantes sine fine exultabimus cum Christo. Castigetur corpus abstinentia discreta, ne mentis imperio recalcitret; frāgatur concupiscentia carnis sanctis exercitiis, vt semper obediat consiliis rationis. Si quando lasciuis mentem pulsare motibus cœperit, etiam coerceatur verberibus, quia melius est, vt liuor plagarum humiliet dorsum, quàm carnis petulantia animam præcipitet in infernum. Dicit enim scriptura. Qui delicatè a pueritia sua nutrit seruum suum, postea sentiet eum contumacē. Caro seruus est mentis, quę semper imperio debet obedire rationis. Quod si caro nimis licenter nutrita fuerit, ferre spiritus imperium iam voluptatibus assueta recusabit. Seruus enim domino suo contumax efficitur, quotiens delicatè ab eo per consuetudinem nutritur. Difficilè autem est seruum rebellem, & contumacem ad humilem obedientiam reducere, postea quàm longo tempore consueuit recalcitrare. Scriptum est enim. Seruus verbis non potest erudiri, quia, quod dicis intelligit, & respondere contemnit. Propterea sapiens in ecclesiastico dicit, Cibaria, & virga, & onus asino, panis,

Caro castigetur.

Prou. 29.

Prou. 29.
Eccles. 33.

&

& disciplina, & opus seruo. Operatur in disciplina, & quærit requiescere: laxa manum illi, & quærit libertatem. Iugum, & lorum curuant collum durum, & seruum inclinant operationes assiduę. Si hęc scripturarum testimonia ad moralem sensum à literali mutuare cœperimus, omnia, quę de seruo, & asino sunt dicta, quàm rectè cōueniant carni pigrę, ac delicatę, inueniemus. Verè etenim caro seruus est animę, quę semper contra dominam erigitur, nisi disciplina, & opere quotidie fatigetur. Hanc enim, qui in ocio, & voluptatibus omni tempore delicatè nutrit, contra spirituales instinctus necessariò sentiet contumacem, quia dum caro in superbiam erigitur, spiritus ocio languescens, & tepidus infirmatur. Nisi ergo hunc seruum tuum, videlicet carnem, o frater monache per opus, & abstinentiam continuè humiliaueris, nisi motibus eius illicitis frenum continentię, ac sobrietatis imposueris, totus illo pręeunte in præcipitium ibis. Scimus enim sancto dicente apostolo, quoniam caro concupiscit aduersus spiritum, & nisi spiritu mortificauerimus opera carnis, in eius corruptione moriemur. Nihil amplius pręcipitat animam in foueam peccati, quàm insolentia carnis, quę dum suo viuere arbitrio permittitur, domino seruus contumax reluctatur. Caro infelix, quę concupiscentia vanitatis præcipitas animam, non tibi cedet impunè, si quid te suggerente mali commiserit, quoniam deus vtranque iudicabit. Væ tibi, cum illa peccauerit, quia dum Adam de paradiso transgressor mandatorum expellitur, Eua incentrix malorum necessariò miserum comitatur. Esto consentiens spiritui caro, quia dicit apostolus: Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis, & concupiscentiis. Et vos, o viri fratres, qui Christi militiam profitemini, qui in legem monasticæ conuersationis voluntariè iurastis, qui saluatoris imitari vestigia promisistis, attendite vocationem vestram, vt cautè ambuletis non quasi insipientes, qui omni vento agitantur, sed tanquam veri amatores Iesu Christi, qui spiritu facta carnis mortificarunt. Vos inquam, commilitones mei amantissimi, semper in bonis operibus vigilate, mortificantes pro Christi amore corpora vestra, quę sunt super terram, in ieiuniis, & orationibus assidui, & in meditatione diuinarum scripturarum iugiter occupati. Semper vos in anteriora extendite, quotidie feruorem sancti propositi nouo studio reformate. Ocium, & omnem desidiam fugite, &, quàm breue sit huius vitę tempus, sedulò cogitate. Non vos terreat breuis, & modicus

Gala. 6.

Gala. 5.

cus labor duri certaminis, non reddat pusillanimes improbitas hostis, quoniam labor omnis importunitate voluntaria citò vincitur, & diabolus quantumlibet sæuiat, mox vt Christum inuocauer itis, superatur. Mementote verborum domini, & saluatoris nostri Iesu Christi in sancto euangelio dicentis. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Crux autem nostra, fratres mei, quid est, nisi vita tentationibus, & aduersitatibus plena, & onus disciplinæ regularis, sub quo die fatigamur, & nocte? Sed congregemus corda nostra, fratres charissimi, & sustineam⁹ pro dei amore gaudēter quicquid ille nos voluerit sustinere, vt dicere in eius iudicio mereamur. Transiuimus per ignem, & aquam, & induxisti nos in refrigerium. O quàm gloriosa merces in regno cœlorum seruis dei reponitur, qui in hoc breui stadio certantes nunc pro eius amore fatigantur. Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, illius immensitas boni, quod omnipotens deus suis amatoribus in æterna fœlicitate præparauit sine fine perpetuò mansurum. Huius autem boni summa fœlicitas humilitate acquiritur, puritate cordis, & diuini feruore amoris possidetur. Illò festinemus, fratres charissimi, illò quanta possumus deuotione mentis curramus, vbi creatori suo per fruitionem dulcedinis coniungitur spiritus, vbi in cognitionem summi boni, quod est deus, perficitur intellectus. Ibi est gaudium sempiternæ fœlicitatis, quod nō minuitur; ibi lętitia, quæ non terminatur; ibi laborum omnium perpetua requies; ibi tribulationum, & iniuriarum pro Christo gloriosa merces. Quicquid boni nūc agimus, ibi procul dubio inueniemus repositum: quicquid pro amore Christi patienter sustinuerimus aduersi, ibi recipiemus præmio copiosissimo remuneratum. O monache, monache, qui tempus infructuosè expendis tibi ad bene operandum à domino deo misericorditer concessum, quid metes, aut quid mercedis recipies in illa terribili hora, qui nunc tam piger, & inuoluntarius es ad seminandū; An scriptum de sanctorum laboribus non legisti? Euntes ibant, & flebant, mittentes semina sua; Venientes autē venient cum exultatione portantes manipulos suos. Iam tempus est operandi agrum cordis tui, o monache, nunc hora seminandi bonum semen cum hilaritatis benedictione, quoniam qui parcē nunc seminat, in illa quoque futuræ mercedis retributione parcè & metet. Laborandum nunc est, & nunquam à bono opere cessandum, quoniam, quicquid

Luc. 9.
Crux monachorū qua.
Isa. 64.
1. Co. 2.
Psal. 125.
1. Co. 9.

quicquid iam hic operati fuerimus, ibi procul dubio recipiemus. Si quis ergo fidelis inter vos est monachus, si quis propriæ salutis studiosus amator semper horam futuræ mercedis, quam nemo potest subterfugere, cogitet, semper ad reddendum villicationis suæ rationem se paret. Nulla dies vnquam prætereat, in qua non fecerit aliquod opus bonum singulariter, quod ad futuram retributionem præmittat. Illum se diem expendisse inutiliter existimet, in quo non præmisit bonum opus, quod remunerandum expectet. Agrum cordis sui monachus bonus omni tempore studeat excolere, & omnes sentes, ac tribulos malarum affectionum penitus, quantum præualet, extirpare. Discat dominum Iesum sibi per omnia pura mente diligere, & quicquid mandauit ille, diligentissime custodire. Seminet in lachrymis deuotionis, & constantiæ, quod metat cum omnibus sanctis in exultatione. Non de terreat mentem laborandi difficultas assidua, nō frangat animum carnis decertatio dura, quoniam qui parum laborat, parum fructus in messe colligit: & qui nunc multum pro Christi amore in lachrymis seminat, fructum in illo die copiosissimum reportat. Hæc enim destinatio nostri est itineris, fratres, quod in præsenti peregrinatione agimus, vt continua laborum, & aduersitatum exercitatione purgati, hinc mundi, & puri ad patriam exeamus.

De fugiendo prauorum consortio, Homilia Vndecima.

PRauorum consortia multos à via domini, & saluatoris nostri Iesu Christi retraxerunt. Propterea, fratres mei amantissimi, non cessamus admonere vos, quatenus cum bonis & sanctis in via domini ambuletis, quorū institutione, & exemplo quotidie meliores euadatis. Nam sicut diuus ait Christi apostolus, Menandri cuiusdam græci senarium imitatus, corrumpunt bonos mores colloquia praua. Bonus esse veraciter non desiderat, quem prauorum conuersatio delectat. Nemo enim praua loquitur, nisi qui prius in corde suo contra puritatē euangelicę traditionis corruptus, & deprauatus inuenitur. Qualis vnusquisque est, & qualia in secreto cordis sui ruminando, & cogitando peragit, talis ab eius ore sermo frequentius procedit. Cordis enim testis veracissimus est sermo loquentis, domino, ac saluatore nostro in sancto euangelio dicente. Quoniā ex abundantiā cordis os loquitur. Nā bonus homo de thesauro cordis sui profert bona; & ma

1. Co. 15.

Index pectoris sermo

Lu. 6.

lus

lus profert similiter mala. Cum ergo bonus non sit, qui malè loquitur cauendi nobis sunt omnes, qui prauis scurrilibus, & pernitiosis vtuntur sermonibus, in quorum locutione turpiora quædã frequenter resonant, sanctitatis autem verba aut nunquam, aut rarissimè audiuntur. Turpis sermo impudici cordis indicium est, etiam si opera non sequuntur. Vos igitur, fratres mei charissimi, qui non solum in opere castitatem, & omnimodam pudicitiam seruare vsque ad mortem implicita professione simul, & expressa secundum regulam, & statuta diuorum patrum ecclesiastica promisistis, verumetiam ab omni cogitatione immunda longè debetis esse alieni, consortia prauorum hominum fugite, & conuentus malignantium: & qui loquuntur iniqua, turpia, seu ociosa, omni tempore declinate. Mementote scripturę dicentis. Qui teti-
Eccles. 13. gerit picem, inquinabitur ab ea, & qui comunicauerit superbo, induet superbiam. Hinc sanctus papa Gregorius dicit. Infirmi vitare debent societatẽ prauorũ: ne mala, quę frequẽter aspiciunt, & corrigere nõ præualent, delectẽtur imitari. Et diuus Ioannes episcopus, Bonus, inquit, malo si cõnectitur aut pares reddũtur, aut cito ab inuicẽ separãtur. Amicitiæ.n. pares aut quęrũt, aut faciũt. Rerum etenim natura sic est, vt quotiẽs bonus malo coniungitur, non ex bono malus melioretur, sed ex malo bonus contaminetur. Diuersitas enim rerum nunquam potest habere concordiam, & multos sollicitat nefanda societas. Sunt inter vos quidam, fratres, gemens dico, regularis disciplinæ multum obliuiosi professores, quibus cella carcer est, chorus obsidium, oratio nausea, silentium pœna, scripturarum lectio fastidium. Amor dei corda eorum aut nunquam, aut rarò sursum erigit, quorum conuersatio tota in inferioribus consistit. Quotienscunque me cõtingit esse absentem, mox inter se conueniunt, nõ de Christo, neque de dulcedine regni cœlestis, neque de integritate obseruãtiæ regularis, sed longum de vanis, & inutilibus huius mundi negocijs sermonem proferunt, & de quibus monacho nõ licet cogitare, fabulis, regumque bellis se colloquẽdo intromittunt. Quicquid autem his loquor, quicquid dico, quicquid iniungo pœnitẽtiæ, nihil proficit, quos mala consuetudo ab initio suæ institutionis deprauauit. Nihil autem deterius consuetudine mala. Monachus enim, qui nouitius, & iuuenis negligitur, omnibus vitæ suæ diebus in torpore, & igna-
Prouer. 22. uia conuersatur. Dicit nanque scriptura. Adolescens ambulans iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Propterea

rea vobis dico, venerandi senes, vos precor, vos moneo, & per dei misericordiam, qua possum instantia rogo, ita iam deinceps viuite, ita conuersamini, ita ambulate, quatinus annis conueniant mores senectutis: & qui iam longe processistis in senium, exemplum sanctitatis institutioni præstetis iuniorum. Vobis proculdubio ascribitur, quicquid deesse iuniorum moribus inuenitur. Vos enim iuniores in omni sanctitate, in verbo, & in opere debetis præcedere; vos illis exemplum totius perfectionis iubemini exhibere, vt dum omnium in vobis opera virtutum perfecta conspiciunt, quasi verecundiæ quodam impulsu prouocati, ad imitationem sanctitatis vestræ concitentur. Mores etenim seniorum, iunioribus viuendi præbent exemplum, sicuti prouerbio dicitur, Quod cecinere senes, hoc & iuuenes didicerunt. Vos autem iuniores reuerentiam cum humilitate senioribus illorum considerando caniciem, exhibete: & quos in obseruantia regularis disciplinæ feruentiores cognoscitis, eorum vos consortio habere præceptores gaudeatis. Cauete illos, qui vel inquietè ambulant, vel puritatē regularis disciplinæ negligentius obseruant. Non oēs qui dicuntur seniores, iuniorum imitatione sunt digni: nec monachū anni faciunt venerabilem, sed mores in dei amore cum prudentia constituunt venerandum. Propterea quicunque in vobis, fratres charissimi, verus dei cupit esse amator, quicunque proficere in sancta cōuersatione monastica desiderat, quam profitetur, indisciplinatorum fratrum consortia semper fugiat, & suo proposito consentientes in bonum commilitones quærat. Dicit nanque propheta in psalmo. Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris. Multis enim nocuit societas mala: & qui delectatur habitare cum reprobis, non erit immunis à contagione peccati. Omnis quippe, qui cum malis cōuersatur, & reprobis, necesse est, vt eorum peruersitate aliquantulum eius vitietur integritas. Aut enim diligit illos, & similis eorum efficitur malus, aut odio habebit, & erit inimicus multorum, & ob id necessariò inquietus. Quod si multitudine prauorum deuictus, eorum delectari consortio semel cœperit, iam & ipse deprauatus est, & paulatim amplius deprauabitur. Si vero malorum opera detestatus fuerit, grauimentis incommodo laborabit, & erit in proficiendo ad melius tantò tardius in ipso desiderium, quantò inquietatur amplius cō sortio peruersorum. Ago tamen gratias omnipotenti deo pro vobis,

Adhortatio ad senes.

Ad iuuenes.

Psal. 17.

Paterna so

dulcitudinis imago. bis, quoniam & si non omnes in dei charitate, vt optarem, estis feruidi, à magnis tamen, vt confido, peccatis & superbiæ temeritate omnes procul viuitis alieni. Exhortationes meas, & paternas admonitiones, quas vobis facio, vt teneor, quotidie libenter suscipitis, quamuis illas in opere nec dum perfectè omnes exhibeatis. Spero autem in domino Iesu, quoniam perficiet in vobis bonum quod cœpit, vt impleatur gaudium meum, & videam vos omnes vno studio, vno proposito, vno sancti feruoris incendio flagrantes, in ergasterio delectari, & exerceri diuini amoris. Cum autem hoc desiderium meum non nulli vestrum differant, animum plenioris emendationis necdum assumentes, quem cupio, iuxta necessitate compellor admonere proficientes, quatenus consurgentes animo virili, societates priuatas, & nocentes fugiant tepidorum. Adhuc enim paruus in eorum cordibus est ignis diuini amoris, adhuc nouitium, & debile sancti feruoris ardet incendium, & nisi quotidianis fomentetur augmentis, facile sentiet detrimentum. Idcirco iterum atque iterum admoneo vos, qui amoris interni cœpistis experiri feruorem, pergite constanter animo, quo domino inspirante destinastis, & si quos in hoc itinere sancto vobis opere, vel sermone inueneritis contrarios, vt pestiferum virus declinate. Nam sicuti aqua extinguit ignem, cui infunditur, sic nouitiorum sanctum propositum exemplis tepidorum violatur. Cauete illorum interesse colloquiis, quos in obseruantia mandatorum dei, & monasticæ puritatis conspicitis negligentes: quia cum sint passionibus agitati carnalibus, ex abundantia cordis nihil aliud quàm vana, & carnalia loquuntur. Corrumpunt enim mores iuuenum bonos, senum colloquia praua. Vana sunt cuncta illorum studia, & inutiles, immo pestiferi sermones, qui carnaliter sapientes diuini amoris exercitia non nouerunt. Enimuero sicut vna ouis morbida paulatim vniuersum corrumpit ouile, ita vnus in congregatione monachus acediosus, & peruersus, multarum sæpe fit causa trāsgressionum. Quemadmodum, sancto Christophilo testante, modicum fermentum totam farinę massam, cui miscetur, suo corrumpit odore, ita monachi iuuenes, atque nouitij, qui cum tepidis, & accediosis conuersantur senioribus, illorum prauis moribus imbuuntur, & nunquam deinceps ad sancti feruoris integritatem reformantur. Quocirca vobis senioribus dico, Estote bonis operibus, castisque, & semper pudicis sermonibus iuuenū forma viuendi, vt quotiens pro suis emendantur delictis, seniorum

1.Cor. 5.

rum

rum se non tueantur exemplis. Turpissimum est enim seniores in illis esse culpabiles, pro quibus meritò corripiuntur iuniores. Ita precor senes viuite, vt coram vobis nihil, quod videatur esse reprehensibile, iuniores aut loqui præsumant, aut facere. Iudices vos timeant malorum, non patronatus vicem agentes; quoniam quot quot exemplo vestri peccauerint, vestro perisse magisterio reputantur. Non sit inter vos tepidus quisquam, aut desidiosus, quoniam & desideria occidunt pigrum, & perimit vanitas omnem monachum ociosum. Non sit in vobis homo verbosus, girouagus, circumcellio, murmurans, & inquietus, quoniã quisquis talibus delectatur studiis, & se malo perdit opere, & fratrem suum occidit exemplis. Non sit inter vos irrisor simplicium, non humilium contemptor, aut temerarius quisquam taxator; quoniam, qui ad ridendum est promptulus, in stultitia sua consumabitur, & non erit gloriosus. Os suum aperit contra humilem, semper quærit iurgia, & gaudet se factis aliorum esse loquacem. Non prosperabitur in consilio suo, & si fuerit aliquo sublimatus honore, cito corruet in profundum. Odibilis est deo superbia eius, quoniam, cum sit stultus, & fatuus, eruditum se gloriatur, & sapientem. Citò denudabitur insipientia eius, & grauis eum occupabit interitus. Cor eius meditabitur stultitiam, & non est pax in circuitu eius. Odio erit proximis, atque vicinis, & nullus illũ fidelis prosequetur amicus. Vitã ducit in hypocrisi asſũptę simulationis, & multos sua stultitia trahet in auersionem. Pacem odit, discordiã diligit, in ignauia mentis suæ capietur, & non erit, qui cõdoleat. Afflictione duplici conteretur, pro eo quòd habentibus pacem non permisit. Diabolus in lingua eius nidum composuit, & satanas in mente illius fixit domicilium. Propterea non est amor fratrum in corde ipsius, quoniã dissiminat inter pastorem, & oues discordiam. Amicum se dei gloriatur, & similem in obseruantia regulari neminem accipit, sed maximum ornamentum monachi humilitatem non intelligit. Os suum ad verba spiritualis ædificationis non aperit, & ex corde illius nihil aliud quàm vanitas procedit. Diem totam mente dissolutus, & corpore vagus discurrit in cœnobio, sermoni vacat inutili & penitus ocioso, nihil de salute animę cogitat, ventrem pro deo curat. Custodi mentem tuam ab eius eloquio, & in viam sermonum eius pedem tuum ne posueris. Quisquis te monachum, & dei ministrum exhibere desideras, quisquis dominum Iesum in toto corde veraciter

Prou. 21.

Aduersus irrisores bonorum operum.

amas, esto cautus, & vigilans in omnibus operibus tuis, & consortiá semper eorum fugito, in quorum vita nihil doctrinæ cœlestis cōspicitur. Humilium, & perfectionem sectantium monachorum comes esto, & socius, & eum, quem in dei timore cognoueris esse fundatum, libenter admitte preceptorem, atque magistrū. Cum his, qui amant disciplinam, & mentis puritatem, libenter ambula, & noli esse quasi homo, qui omni vento cedit agitatus, sed confirma in bono proposito animam tuam, ne prauorum decipiaris consilio. Optimum est enim gratia stabilire cor, & nec posse decipi, nec velle decipere. Fratrem disciplinatum habeas tibi amicum, & eum, qui te verbo corrigit à malo, & exemplo instruit ad bonum, ama, & venerare vt patrem. Cum fratre inquieto non habeas aliquod familiaritatis commercium, nequando eius confortatus prauo exemplo, in rebellionem incidas superborum. Monachus iracundus, & murmuratione plenus non sit in latere tuo: & eum, qui maioribus recalcitrat, nunquam arbitreris amicum. Quem videris sine benedictione senioris canonem violare ieiunij, vt hostem fuge salutis: &, qui loquacitate velox est nō existente causa, subuertit pacem, & suscitat lites. Quasi à facie cōlubri fuge monachū rebellem, & inobedientem senioribus: quoniam veneno malitiæ plenus æstuat, & in elatione mentis perdidit animam suam. Qui non obedit mandato senioris; peruersus est: & qui correptus nō humiliatur, apostatas est. Qui fratri suo detrahens obloquitur, non sit in colloquio tuo, quoniam longè est fure deterior. Quem omni studio in obseruantia regulari videris sollicitum, vt patrem amabis, & veneraberis vt amantissimum præceptorem. Eius familiaritate confidenter vtaris; cuius amicitia semper in dei amore te faciat meliorem. Viros toto studio imitare bonos, & illorum sequere mores, qui viuunt monasticæ perfectioni conformes. Fratrem bonæ voluntatis habe amicum: ab eo autem, qui duri cordis est, auerte aures tuas. Qui leuis est animo, & moribus dissolutus, sit tibi quasi homo, qui sepes in agro dissipat. Noli socius esse illius, qui regulam, & silentium contemnit, qui loca non discernit, nec tempora, qui sine benedictione prioris vbique verba multiplicat: Monacum vino, & potationibus communem monasterij canonem crebrius excedentem, vt fomentum luxurię, & scaturiginem deuita omnium vitiorum. Monachus, qui consilio capitis sui contra senioris mandatum innititur, perditioni est proximus, & festinus, anhelat in periculum animæ suę.

Ne

Ne communicaueris operibus monachi pertinacis, & ne habeas illius amicitiam, qui sua temeritate maiorum factis cachinnans obloquitur. In medio disciplinatorum esto continuus, & libenter cum humilibus ambulet anima tua. Qui enim viris coniungitur bonis, virtutem illorum participat: &, qui cum malis gradi tur, cadet in foueam. Monachus autem peruersę voluntatis seducit plurimos, &, qui contemnit obedientiam, nunquam exaltabi tur. Qui vocem loquens extollit, & clamat in altum vociferans, stultitiam cordis sui non potest abscondere, & in vanitate sua glo riabitur. Amicitia bonorum virorum firma salus est animæ, & in societate prauorum, simplicium innocentia corrumpitur. Societas illorum est optima, quorum dei timor confirmauit bonorum operum exempla. Nihil preciosius amico timente deum; & nihil periculosius socio, qui prauæ est voluntatis. Frater timens deum in toto corde suo, pro muro fortitudinis erit amico suo: &, qui tali cum sanitate mētis coniungitur, benedictione dei spiritus omni tempore sanctificatur. Qui in medio timentium deum graditur, quasi muro in circuitu fortissimo, ne deficiat, sustentatur. Ex verbis sui cognoscitur seruus altissimi, & monachum bonum opera indicant sanctitatis. Omne verbum turpe, scurrile, & ociosum ab ore timentis dominum non egreditur: &, qui verus amator est Iesu, nihil, quod offendat bonitatem, operatur. In ore monachi deum amantis semper Christus résonat: &, qui verus est dei cultor, sermonem iustitiæ in ore simul, & in opere demonstrat. Qui timet deum, consiliarius est optimus: &, qui ad canonem ambulat, iudex est prudens cogitationum. Senior timens deum, & in obseruantia regulari multo tempore probatus, & expertus, director est iuuenum: & qui non habet in veste maculam, bonus institutor fit nouitiorum. Qui diuinarum est intelligens doctor, & explanator scripturarum, custodiēs in humilitate animam suam, omnia verba oris eius, tanquam sint aurea, libenter excipe, quoniam neruos habent, & soliditatem futuræ fœlicitatis ęternæ. Qui verè doctus est, infirmanti compatitur, & qui Iesum diligit, fluctuantem animo ad fortitudinem cohortatur. Qui cum homine verboso graditur, non euadet contentionem: &, qui delectatur mendacio, nunquam erit sapientiæ amicus. Qui assiduus est in externis, non erit proficiens, & sine causa gloriatur se monachum. Citò propositum sanctitatis corrumpitur, quando monachus extra cellam cum desiderio frequentius euagatur. Qui secretum cel-

læ

læ suæ sine mandato senioris deserit, ad perfectionem sancti propositi non contendit. Bonorum virorum, ac deum timentium pulchra societas: & qui consueuit habitare cum eis, non sentiet confusionem. Tabula munda est cor monachi iuuenis, in qua seniorum conuersatio nunquam delenda inscribitur. Cordis pulchri scriptor est pessimus senior, qui turpia coram iuuene vel agit, vel loquitur. Qui sermone temerario mentes iuuenum ínficit, quasi Herodes impius, qui pueros interfecit. Malum, quod iuuenis à sene stulto, & negligente recipit, etiam presbyter factus non emendabit. Omne vas, quod impletur aceto, corrumpitur: & monachus, qui in nouitiatu negligitur, cum senuerit, non emendatur. Maledictus senex cuius mala conuersatione pereunt iuuenes. quoniam, qui sequentibus relinquit mala vestigia, quasi qui cæcum sua manu præcipitauit in foueam. Apud internum iudicem tot quisque mortibus dignus est, quot innocentes prauo exemplo eius perierunt. Senem vitæ moderatorem tuæ requírito iuuenis: non qui multos compleuit annos in sua conuersatione dissoluta, & tepida, sed quem timor domini, & scripturarum dei scientia commẽdat. Melior est societas monachi adolescentis, qui timet dominum, quàm senis doctoris contubernium, cuius vita nõ habet lumen amoris diuini, & regularis obseruantiæ integritatem. Senex moribus incõpositus, indigens munditia mentis, & carẽs disciplina, quasi qui læsus in tíbia claudus ducitur ad sepulchrũ. Monachus senex, & dissolutus, similis est homini fatuo, qui nesciens finem cum latronibus in conuiuio potantium capitur. Senior sine maturitate, quasi fistula sambuci contrita pedibus ludentiũ. Vanè gloriatur se multis diebus extitisse monachum, qui conuersationis internæ non percepit initium. Qui cordis sui munditiam diligit, à consortio indisciplinatorum fratrum se omni tempore custodit. Sicut adhærens vestibus saltantíum macula picis contristat virgines, ita, qui bonus est iuuenis, ad turpia verba seniorum erubescit. Lasciuus sermo non est hominis deum timentis, quoniam ex abundantia cordis os loquitur: & qui turpia profert eloquia, non est mundus coram altissimo. Si odire te cœperint peccatores propter timorem dei, non contristeris, quia nisi malis displiceas, bonorum perfectionem non apprehendes. Malis enim displicere propter iustitiam laudabile est, & diuini amoris manifestum indicium. Si diligis animam tuam, fuge consilia indisciplinatorum, & cum derisoribus ne communicaueris. Cum bonis ambu-

la, & qui timet dominum, fiat consiliarius tuus.

De monachis in viam directis. Homilia XII.

MOnachorum est mundum fugere, & hominum turbas amore solitudinis, quantum præualent, omni tempore declinare. A solitudine monachus dicitur, sicut ab vnitate vnus nominatur. Monachus esse non potest, qui frequentiā sectatur populorum: & qui delectatur in vrbibus, monasticam necdum gustauit dulcedinē. Qui monachus es; cœnobij solitudinem sine causa rationabili non debes deserere: & qui obligaris ad silentium, noli colloquiis oblectari mundanorū. Quisquis amat vagos in vrbe discursus, conscientiam suam deseruit: &, qui frequens est extra monasterium suum, puritatem interni profectus non custodit. Qui domos parentum circuit, & epulis delectatur proximorum, se non considerat monachum: & qui pergit ad conuiuia potantium, interficit animam suam. Qui dormit in domo cognati sui, quærit solatia: & qui declinat religiosorum conuentus, perniciosam sequitur libertatem. Monachus in domo patris, & matris quasi agnus in medio luporum, & quasi lepus, qui venatorum circundatus est canibus. Si monachus es, si dei seruus, & miles, quid facis in domo parentum? aut quid requiris in medio populorum? Monachus extra cœnobium diu manens in medio secularium, quasi homo, qui sub aquarum profundo seppeliuit vnigenitum suum. Nam sicuti piscibus non est vita in arido, ita monachis non est salus animæ in sęculo. Extra flumen piscis moritur, & monachi in conscientiæ puritas citò extra monasterium violatur. Monachorum vita in cœnobio, & mors animorum in medio negociorum secularium. Magna virtus animi est turbas hominum fugere, aut quibus interesse fuerit omnino necessariū, mente tamen declinare. Compellimur necessitate iter nonnunquam per mundum agerē, sed tantò minus ex hominum occursu puritas conscientię polluitur, quantò mentis desiderium à cellæ secreto minus elongatur. Monendus igitur nobis est monachus quisque bonus, vt, quotiēs pro cuiusque rei necessitate præcepto senioris in viam dirigitur; nunquam foris animo euagetur. Qui sensus suos non custodit; obiecto malo citò corrumpitur: & qui timorem domini abiicit, ad monasterium impurus necessariò reuertetur. Cum effluit Rhenus, limositate sua pulchritudinem pa- *Monachus animo nunquam extra cœnobium sit.*

tentium

tentium in circuitu pratorum commaculat: & dum fabulis secularium intendit monachus, puritatem conscientiæ deturpat. Antequam ergo de monasterio ponas pedem tuum, sanctis te orationibus munias; & priusquam egrediaris, viam domino precibus commendare non omittas. Deinde, quod legislator mandauit, exequere, & orationibus tam abbatis, quàm fratrum omnium tuendum te committe. Canonem seueritatis obseruantiæ regularis tibimetipsi præscribito, sub cuius memoria stabili ab omni animum defluxu occurrentium custodias vanitatum. De cœnobio nusquam progrediaris sine benedictione abbatis, quia, cum debeas esse mortuus, atque sepultus huic seculo non licebit tibi quicquam vlterius absque senioris imperio. Militem te regis Iesu Christi agnoscito, tuum imperatorem sequaris oportet, sine quo non est salus. Ille cruci affixus, non suis, sed aliorum manibus deponitur: & tu, si cupis saluari, necesse est tua voluntas abbatis imperio gubernetur. Monachus enim, qui cœnobiũ sine permissione abbatis quoquam egreditur, quasi ouicula in tenebris quæ domus incendio concrematur. Verus autem Christi monachus etiam extra cœnobium existens corpore in claustro mentis remanet, & non minus est solus cum multis, quàm in cella consueuit esse solitarius. Amator Christi etiã in medio multitudinis Iesum cogitat: &, qui verus est operator virtutum, in omni loco cor suum in dei timore solidum conseruat. Nam & si corpore nõ sit in monasterio, corde tamen propter vigorem animi semper consistit stabilis, quasi solus in claustro. Corporis motu spiritus non polluitur, quando mentis solitudo custoditur. Eadem tibi sanctitate viuendum est in itinere, o monache, qua conuersari iuberis in cœnobio, & maiore quadam gradiendum cautela, ne quempiam remissiore scandalizes exemplo, vbi tot monachorum sunt iudices, quot inspectores adesse videntur. Omnium oculi secularium in monachos suspiciunt, & sanctitatem, quam illos audiunt professos, in operibus exquirunt. Plus offendit monachus in vno temerario verbo, quàm homo seculo deditus in decem milibus. Quantumlibet enim leuis, & scurrilis homo videatur mundanus, monachorum tamen insolentiam æquanimiter tolerare non didicit, quoniam omnes claustrales non quales sunt, sed quales esse deberent, rustica simplicitate credit. Vnde malum verbum, aut factum apud illos monacho ad damnationem ascribitur, quod mundano homini ad veniam imputatur. Nec immeritò.

Synterus monachus semper monachus est hoc est, solus.

In seculo, monachorũ tot sunt iudices, quot spectatores.

Mo-

Monachus enim, qui sanctum, & approbatum canonem professus est, omnem conatum suum tenetur ad perfectionem dirigere, & conuersationem hominum secularium verbo, & opere in omni puritate mentis, & corporis longè superare. Verbum etenim leue, seu ociosum, quod secularibus ad veniam cōceditur, claustralibus ad interitum æstimatur. Omnibus metallis aurum preciosius est, & amplius à mortalibus concupiscitur, & in nullo citius macula, vel corruptio falsitatis accusatur. Et vitium, quod in auro iudiciaria seueritate discernitur, in cæteris metallis pro vilitate naturæ dissimulatur. Aurū sua pulchritudine lętificat oculos, & confortat in virtute sua præcordia vitæ. Aurum conflatum in igne nō minuitur: & verus dei monachus in tribulatione persecutionis à sanctitatis proposito non mutatur. Parua in aureo vase macula multum in conspectu potentis displicet: si curuum sit fictile, nemo detestatur. Monacho delinquente in modicis, clamor multorum contra illum ingens oritur, quoniam auro conuersatio eius comparatur. Aureum est speculum, canonica vita monachorum. Aurum in medio luti nullam naturæ suæ maculam recipit, sed omnem pulchritudinem suam inuiolabilem custodit. Monachus quoque verus Christi amator, qualis in secreto cellulæ suæ conuersari didicit, talis etiam directus in viam cum hominibus consistit, quia purus tam mente, quàm corpore coram domino incedit. Nam, si verus est monachus, puluere alienæ conuersationis non polluitur, nec à rectitudine sancti propositi cuiusquā, vel præsentia, vel colloquio mutatur. Inter mundanorum tumultuarias fabulationes aliunde cogitat, & aliorum dissoluta conuersatio eius mentem non oblectat. Qui secum est corde, etiam in medio tumultuantium non diuiditur. Idcirco monache, qui cupis esse bonus, mentem ad te tuam collige, & priusquam egrediaris cellam, ad iter cor tuum dispone. Timor domini semper tui sit comes itineris, & custodia monasticæ disciplinæ nunquam discedat de latere tuo. Sepi aures tuas nouissimorum memoria, ne sermonis vani auditus mentis tuæ polluat integritatem. Oculos humiliter in terram deprime, ne inspiciant, quod concupiscere dei seruum non deceat. Colloquiis noli interesse carnalium, quorum si nequiueris declinare præsentiam, caueto, ne accommodes mentem. Etiam in medio improborū tuum non transgrediaris canonem, & consuetam ne deseras maturitatem. Contumelias, & opprobria petronum ne timeas, & à verbis tenebrionum non turbe-

Monachus auro similis

Monachus scōmatib. et

dicteriis secularium non moueatur. itur cor tuum. Conseruatio monasticæ disciplinæ iustitia, & qui despiciunt simplicem, risu persequuntur innocentem. Sanctum in omnibus conserua propositum, & altissimus vindicabit iniuriam. Non dicas in corde tuo, vim patior, neque verecunderis ad verba deridentium. Gloria monachi sustinere contumeliam: & corona pulchritudinis gaudere in opprobriis. Qui patiens est ad iniurias: Atlante est fortior: & qui non contristatur irrisus, maior est omnibus. Si in cœlo fixeris desiderium tuum, nihil te conturbabit in terra: & si monachus es verus, ad iniurias exultabit cor tuum. Est iudex in cœlis, qui nouit omnia, & est altissimus deus, qui curat vniuersa. Iustus retributor est meritorum; & pauperum suorum recordabitur. Quantò animam tuam nunc in hac vita pro eius amore deieceris in profundum humilitatis, tantò in futura gloria super cæteros exaltaberis. Patientia enim ascenditur cœlũ; & humilitate peruenitur ad regnum. Nam & ipsum oportuit pati Christum, & sic intrare in gloriam suam. *Lu. 24.* Delicatus est miles, qui contumelias, & irrisiones patiente imperatore, quærit delicias: & illo pendente in patibulo crucis pro suo exercitu, sequitur voluptates. Miles, qui sine armis ad bellum nudus egreditur, & monachus qui patientiam, & humilitatem in contumeliis amplecti dedignatur, velox amborum interitus. Qui syncerus Christi amator est monachus, ad iniurias non irascitur, inferentibus contumeliam non comminatur, in sancto stat fixus proposito: & quantumlibet irruant improbi, non mouetur. Quemadmodum in pratis auget opportuna pluuia fœnum, ita monacho crescit meritum ex humili tolerantia iniuriarum. *Humilitas omniũ virtutũ neruus.* Omnium neruus virtutum humilitas; & minera bonorum operum constans ad iniurias pro dei amore patientia. Egressurus itaque in viam de monasterio præpara cor tuum ad tolerantiam iniuriarum, & mentem corrobora aduersum insolentias derisorum. Cum inclamauerint post tergum tuum nebulones, nomen ingeminantes monachi, Christum memento irrisum, & consputum ante præsidem, qui non respondit verbum, sed tacitus conseruabat patientiam. Hunc imitare ducem o monache: hunc semper ausculta præceptorem, qui mitis extitit, & humilis corde. Non respondeas te irridentibus verbum, non intorqueas faciem tuam retrorsum, sed dicito cum propheta: Qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur: Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum. Et factus sum si-

cut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones. Hoc Christus fecit; hoc Iesus docuit: hoc rex omnium præcepit, cuius si vis esse discipulus, ad omnes iniurias semper oportet esto paratus. Constitutus in itinere, qua potes deuotione orationes tuas canonicas dicere non negligas, & semper aliquid boni tecum in mente vel orando, vel meditando reuoluas. Dominus tecum graditur, & sancti angeli eius te ambulantem comitantur. Et ideo cor mundum conserua in omnibus, ne tantorum offendas comitum maiestatem. Dominus oculus est totus, & auris, à cuius notitia nihil absconditur. Sermonibus tuis iugem adhibe custodiam, & præueniat omne verbum oris deliberatio cordis, vt nihil, de quo pœnitere possis, omnino loquaris. Os monachi loquitur & pauca, & rationabilia, & labia eius nunquam excedunt in sermone. Omnis conuersatio eius in ædificationem ponitur proximorum; &, qui moribus docet plurimos; etiam tacens vtilia loquitur. Qui amator verus est dei, humilimè in via graditur: & qui timet altissimum, os suum à cachinno temperat. In omni vita tua mortalem te cogita, & quasi qui iam vltimum emittit spiritum, moriens viuito. Felix regnum, & diues apud deum prouincia, in quibus cum Boote consurgunt monachi, quoniam vbi non est timor dei, replentur theatra claustralibus. Monachus in via quasi vir, qui dormiens loquitur: cum euigilauerit de somno, nihil eorum quæ somniauerat, meminit. Sic enim canon monasticus præcipit. Nec præsumat quisquam aliis referre, quæcunque foris monasterium viderit, aut audierit, quia plurima destrutio est. Quod si quis præsumpserit, vindictæ regulari subiaceat. Similiter & qui præsumpserit claustra monasterij egredi, vel quocunque ire, vel quippiam quanuis paruulum sine iussione abbatis facere. Hanc vitæ normam voluntariè suscipientes in eius verba iurauimus, nō licet alicui nostrum retrocedere, vel aliquid in contrarium attentare. Quæ foris vel audisti, vel vidisti, foris maneant; noli reuersus de via fratribus inferre nouitatem, ne mentium patias distractionem. Qui timet dominum, regulæ mandata custodit: & qui amator est disciplinæ, semper maturus incedit. Stultus in via gradiens verba multiplicat, & omnium montium vocabula inquirit. Frater autem humilis cum deo loquens in abscondito cordis, tacenti est similis, & in sua simplicitate exultans graditur. Quicquid patrum constitutio mandauit, diligentissimè considerat; & vbicunque fuerit, omnia studiosè conseruat. Monachus, qui dire-

ctus in viam, & mundum, & purum custodiuit ab omni macula culpæ, lætus ad monasterium reuertitur, & quasi maris euaserit periculum, ad portum quietis suspirans festinat. Qui autem perdidit verecundiam, insolens factus est, & quasi iturus ad carcerem, tristis, mœrensque regreditur. Amicitiam secularium hominum verus Christi monachus non quærit, nec amat, sed despicit: qui autem familiaritatem dissimilium multiplicat, paulatim dedicit à proposito sanctitatis. Maledictus homo claustralis, qui ponit in hominibus confidentiam suam, & recessit à domino deo cor eius. Non quæras amicitias hominum, sed cura, vt inuisibilium consequaris consortium angelorum. Non conueniunt monacho frequentes amicitiæ mortalium, per quas & vigor mentis resoluitur, & vanæ occupationes ingeruntur. Nam sicut stillicidium longo tempore cauat lapidem quanuis durum, & solidum; sic nimia secularium hominum familiaritas paulatim rigorem emollit monasticum. Charitatem habeto ad omnes, familiaritatem vero ad paucos. Qui deum habet amicum, facilè hominum contemnit familiaritatem: & qui cùm angelis loquitur, mortalium colloquiis minimè delectatur. Quotiens in via signum dominicæ passionis, aut crucifixi conspexeris, non prætereas, nisi dicas. Ago tibi gratias, domine Iesu Christe, pro dolore vulnerum tuorum, pro sanctissimi sanguinis tui effusione, & pro morte tua innocentissima, quam in ara crucis sustinuisti pro nobis: & rogo te per amaram passionem tuam, miserere mei nunc, & in tremenda hora mortis meæ. Hanc orationem breuissimam sæpius inter eundum replica, & nunquam prætereas imaginem crucifixi, nisi gratias egeris saluatori. Non contendas cum eo, qui tecum in via graditur, ne contra te reuersus ad monasterium mali quicquam mentiatur. Qui socium itineris ad impatientiam prouocat, quasi qui canem furiosum verbere compellit ad latrandum. Mansuetudine vincitur improbus, & qui humilis est corde, mitigat animo concitatũ. In medio secularium hominum non effundas sermonem, ne forte contra te sumant irrisionem. Mesopolium loqui bona concedimus inter iuuenes, qui autem minor est ordine, audiat illum. Arator lassus festinat ad requiem, & monachus integer animo, currens de via ad cellam suam cum desiderio reuertitur. Comprimatur in ore verbum, donec ratio sententiam æquitatis proferat, & sermo, qui potest instruere audientes, non abscondatur. Non credideris carminibus palponum, qm̃ cùm exbalistrauerint innocentem,

Monacho nihil sit neque amicitia neque commercij cum secularibus.

Actio gratiarum quoties in via occurret signũ crucis.

centem, aures mulcent sermonibus incompositis. Mancipiti simi lis est monachus, qui contentionibus alitur, & quasi homo spati cus, qui sub nomine religionis iurgia suscitat. Coram eruditis non adiicias loqui, ne forsitan cum non intelligis parabolam, irri dearis à circunstantibus. Qui monachum se recognoscit, profun do sermone non vtitur: & qui docet paruulos, enodem facit quæ stionem. Cum vadis ad homines proposito tuo dissimiles, non glorieris in aliquo, sed si fueris interrogatus, paucis responde hu militer. Constitutus in itinere semper deum cogita, & senioris tui reuerentiam existima comitantẽ. Nihil facias omnino, quod illi velis non esse manifestum, quoniam, vt sacer inquit Hierodulus, Christi vices in cœnobio agere creditur, & ideo ab omnibus meri tò honoratur. Sic ergo viue, quasi eum semper habeas ante oculos præsentem, & quod agere, vel dicere illo inspectante non præsu meres, neque absente vllatenus attentes. Stulta enim cõsolatio est, conscientiam mordente reatu, homines latere peccatum, & iudi cium fugere pastoris, qui se ad mortem nouit ægrotantem. Mona chus, qui facit malum, quod suum cupit latere prælatum, mona stici canonis integritatem violauit, & in quintum humilitatis gradum enormiter deliquit. Sic enim præcipit: Quintus humilita tis gradus est, si omnes cogitationes malas cordi suo aduenientes, & mala à se in abscondito facta, per humilem confessionem abba ti non celauerit suo. Hæc Benedicti patris sunt monita; hæc sancta monasticæ institutionis documenta, quæ si tu monache contem pseris, vel neglexeris, immemor salutis propriæ conuinceris. Cer tum humilitatis indicium est, si monachus aperire seniori cor' sit um non recusauerit, nihilque malorum, quæ commisit, suum cu piat latere pastorem. Qui confitetur delictum suum cum humili tate, contra aduersarium salutis suæ confortabitur: & qui abscon dit cogitationes, proficiet in malum. Nulla enim tam parua cogi tatio malorum, quæ paulatim nõ crescat neglecta, & nullum tam exile vitium, quod vires non sumat, si fuerit dissimulatum. Sta- *Progressus impietatis.* tim igitur à principio cogitationes malæ sunt repellendæ, quia cũ praua non subito extinguitur cogitatio, parit delectationem, de lectatio verò cõsensum, consensus autẽ præcipitat in operationẽ. Deinceps actio mali sæpius iterata generat consuetudinem, con suetudo necessitatem, necessitas autem inducit desperationem, de speratio contemptum, contemptus obstinationem, & illa mortẽ animę parit æternam. Dicit nanque scriptura: Impius cum vene

rit

Prou.18. rit in profundum malorum, contemnit. Nonne abbas tuus o monache pastor, & medicus est animæ tuæ? Nonne, fratres mei charissimi, ego post deum ille sum, qui pascit mortalia corpora vestra necessario alimento? Nonne verbum salutis ministrare vobis ego compellor? Si oues pastorem fugitis, quæ sunt pascua spiritus, quæ à nobis expectatis? Qui medicum fugit infirmus, propriam salutem despicit, & animam suam voluntariè occidit. Monachus ergo ambulans in via malitiæ, & declinans à semitis iustitiæ, morti est proximus, & tantò magis in profundum vitiorum labitur, quantò minus iudicium corrigentis reueretur. Ille autem verè est monachus, qui ab omni iniquitate custodit animam suam, & nihil agit penitus, quod suum vellet ignorare pastorem. Qui occultat viam suam, non est purus: & qui fugit præsentiam iudicis, auget suspicionem. Quasi ouis in deserto ambulans, quæ à lupo rapitur, monachus negligens, & impurus, qui se à notitia subtrahit pastoris, & à demonibus deuoratur. Ouis morbida currens in interitum, & monachus abscondēs omne peccatum, non est salus eorū, nisi reuertantur ad medicum. Reuertentesq; de via monachi statim ipso die, iuxta monasticum canonem fratrum omnium prouoluantur conspectibus, quatinus communibus orationibus expietur, quicquid in via per negligentiam delinquitur. Multum enim valet ad diluendum peccata communis oratio plurimorum, si fuerit cum deuotionis feruore profusa ad dominum.

Probus monachus nihil celat abbatem suū.

De quotidiana peccatorum expiatione. Homilia XIII.

QVandiú in hac vita corruptibili sumus constituti, fratres charissimi, quotidie in multis offendimus, & quantumlibet sanctè conuersari videamur, peccato non caremus.
Sapi.9. Corpus enim, quod corrumpitur, ággrauat animam; & déprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Dicit nanque scri-
Eccles.7. ptura: Non est homo iustus in terra, qui faciat bonum, & non pec-
1.Ioan.1. cet. Diuus quoque euangelista Ioannes, Si dixerimus, inquit, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Commertio nempè carnis nimium delectata peccat anima, & fortitudo imminuitur desperatione spiritus. Mens enim obiectione sensibilium decipitur, & delinquendi promptitudo longa consuetudine roboratur. Infirmitas carnis feruorem spiritus debilitat, & sancto mentis proposito voluntatis fragilitas

repugnat. Hinc Salomon rex sapientissimus in libro Prouerbiorum dicit: Septies in die cadet iustus, & resurget, impij autem corruent in malum. Huius sententiæ testimonio admonemur in sanctitatis proposito non tepescere, etiam si nos contingeret septies in die cecidisse. Quotiens o monache per peccatum à sanctitatis proposito cecideris, totiens resurgere ad feruorem pristinum non pigriteris. Humanæ fragilitatis est cadere, sed pertinaciæ diabolicę deiectum in luto sceleris permanere. Semel peccauerunt dæmones, & facti sunt in sua obstinatione indurati, & pertinaces, ad pœnitentiam deinceps nunquam reuersuri. Homines autem quotiensc unque ceciderint, semper ad pœnitentiā possunt resurgere, & dei gratiam, quam perdiderant peccando, lachrymis, & orationibus impetrare. Cor etenim hominis flexibile in vtranque partem moueri potest: quia nunquam homo in carne tam malus fieri posse credēdus est, quin valeat, si velit à malitia sua resipiscere, & deo largiente ad bonitatem mentem suam reformare. Rursus quoque nemo tam bonus in hac vita mortali efficitur, qui non fieri malus possit, si gratia domini abutatur. Quæ cum ita se habeant, fratres mei, hodierna mihi cohortatione fueritis admonendi, quatinus caute ambuletis, vt qui conscientia testante iam in semitis iustitiæ graditur, in ipsa proficiendo quotidie perseueret: & qui reum se coram domino intelligit, vitam quantocyus emendet. Si te humana fragilitas quotidie impellit, siue, vt proprius dicam, præcipitat, facitque delinquere, incitet etiam te amor dei, & propriæ salutis quotidie culpam tuam per veram contritionem humiliter expiare. Sic enim septies in die cadit iustus, & resurgit, quoniam & si ex humana fragilitate labitur, semper tamen in sanctitatis perseuerans proposito, magis, ac magis animo in dei amore cōfortatur. A' grauibus nanque peccatis conscientiam suam conseruans immunem, quotidianis negligentiis inuitus polluitur; & cū se viuere sine delictis non posse conspicit, suam humiliter infirmitatem agnoscens, amplius ingemiscit. Quod si etiam grauiore delicto præoccupatus fuerit, mox ad emendationem per pœnitentiā resurgit. Vnde considerantes humanæ fragilitatis conditionem prisci monasticæ disciplinæ moderatores varia expiationis genera instituerunt, quibus & bonę voluntatis monachi quotidie proficiant in melius, & improbi ad obseruantiam regularis vitæ compellantur. In regula nanque sanctus pater Benedictus sic pręcipit dicens: Omni sollicitudine curam gerat abbas circa delinquentes

Prouer. 24

fratres,

Marc. 2. fratres, quia non est opus sanis medicus, sed male habentibus. Quã obrẽ primi obseruãtiæ regularis principes prouida cõsideratione instituerũt, vt quotidie post primas in loco deputato cõuentus celebretur culparum, in quo præsidente vel abbate, vel priore, omnium actus fratrum æqua discussione proferantur in medium. Locus iste, fratres mei typum gerit purgatorij animarum, quoniam hic non solum peccata expiantur præterita, sed etiam præmunimur contra futura. In hoc etenim loco, quem vocamus capitularem, quicquid in aperto deliquistis, corrigitur, & per salutarem pœnitentiam expiatur. Hic quotidie legem vestram monasticam, ad cuius integritatem viuere promisistis, paraphraste pronunciante cognoscitis; hic verbum salutis exhortatorium diebus singulis auditis; hic martyrum Christi victorias, multimodasque pro fide orthodoxa passiones breuiter recitatas auscultatis. Hæc est monachorum schola pro consideratione disciplinæ regularis necessaria, in qua totum discitur, quod obseruandum claustralibus mandatur. Duo sunt, fratres mei dilectissimi, quæ à vobis iste locus exigit; alterum, vt in correptione humilem semper teneatis patientiam; alterum vero, vt nostram qualemcunque libenter suscipiatis exhortationem. Ad primum cupientes vos esse paratos sancti legislatores nostri fortia martyrum gesta, quorum imitatores fieri debeatis, legẽda præcipiunt; ac deinde, vt sitis dociles animo, passum ex regula vnum subiungere mandauerunt. Itaque, vt sitis imitatione sanctorum martyrum fortes, & patientes ad increpationes necessarias, series passionis eorum in auribus vestris legitur: & quatinus ad salutarem doctrinam præparetis animos, lectio vobis de regula, quam profitemini, vna recitatur. Sancti martyres Christi exemplo vos suo cohortantur ad patientiam, & vt sitis etiam ad iniurias parati, diuus vos admonet Benedictus per doctrinam. Nemo igitur vestrum, amantissimi fratres, in hoc loco pœnitentiam recuset pro suis negligentiis quotidie humiliter suscipere, nemo dedignetur. Hic locus est publicum expiandi peccatum, in quo sic iudicij temperatur seueritas, vt pietas discretionis non violetur. Medicus enim esse cupio animarum vestrarum, non peremptor: idcirco ad iudicij nostri examen securi accedite, & vosmetipsos de commissis in aperto negligentiis humiliter proclamate. Nolo vos grauare supra regulam, vt secretissima conscientiæ delicta de confessione sacramentali ad publicum transferam examen culparum, quod nouimus fecisse quosdã

Capitulum locus expiatorius.

Duo in capitulo necessaria fratribus.

in graue

in graue animarum detrimentum suorum subditorum. Sic enim dicit legifer noster Benedictus in regula: Si verò animæ peccati causa fuerit latens, tantum abbati, aut spiritualibus senioribus patefaciat, qui sciant curare sua, & aliena: non detegere vulnera, seu publicare. Duo sunt in monasterio loca expiationis peccati, alter eorum, quæ sunt manifesta: & alter eorum, quæ sunt occulta. Manifesta enim peccata in proclamatione culparum quotidiana publice coram omnibus expianda sunt: occulta vero, & quorum manifestatio scandalizaret infirmos, ad confessionem sunt remittēda. Nam, cuius peccatum est manifestum, oportet, vt publicè quoque puniatur: & qui deliquit in occulto, etiam in secreto emendetur. Sunt quidam claustralium rectores, qui latentia subditorum peccata ad publicum exāmen referre non verentur, qui iudicio quidem meo non satis prudenter iura prælationis exequuntur suæ, dum subditis viam præcludunt salutis, & confessionem liberrimam constringunt sub vinculo malæ voluntatis: quod quàm sit periculosum, nemo vel mediocriter sapiens, qui non intelligat. Hanc enim pastoris temeritatem sanctus institutor monachorum ita redarguit dicens: Magnopere sollicitudinem gerat abbas, & omni sagacitate, & industria curet, ne aliquam de onibus sibi creditis perdat. Nouerit se infirmarum curam suscepisse animarum, non super sanas tyrannidem. Ordinauimus vobis ex senioribus quatuor spirituales confessores, vt si quis vestrum aliqua fuerit occulta tentatione præoccupatus, & nostram habuerit inexpertam iuuentutem suspectam, ad illos pro consolatione sui securum possit habere recursum. Quanuis neminem in tota congregatione hactenus inuenerimus ista, quem nobis fidem tam in confessione, quàm extra detraxisse notauerimus. Omnes enim cognoscitis, & aperte videtis, quòd nihil in vobis amplius quæro, nihil plus desidero, quàm vestram salutem, & spiritualis profectus quotidianum incrementum. Vos enim corona mea, vos honor meus, vos gaudiū meum: quia, tunc me fœlicem existimo, cum vos in dei profecisse amore cognosco, Magnam proficiendi opportunitatem consecuti estis fratres charissimi, quoniam & locus, in quo militamus domino, ab omni strepitu remotus est, & quotidiana vos admonitione ad meliora promouere non cessamus. Quotiens verò quispiam vestrum in aliquod peccatum per humanam fragilitatem cociderit, iacere in deiectione animi diutius non permittitur, vbi alter ab altero in vera charitate fraterna pro suis negligentiis quoti

Peccata publica abbati, occulta confessionario aperiantur.

N die

die proclamatur.Hęc est officina salutis, in qua mens pabulo cœlestis doctrinæ pascitur, & anima satisfactione publica quotidie à delictorum maculis emundatur. Hic locus est purgatorij terrestris, in quo monachus pro suis negligentiis discretè corripitur, & per humilem patientiam pro Christi amore quotidie longo martyrio creatori suo immolatur. Nostrum est, fratres, in hoc consilitorio culparum proclamatos discretè corripere: vestrum est omnia patientissimè sufferre. Oportet enim, vt pro nostris satisfaciamus peccatis: quod, si facere in hac vita neglexerimus, in futura compulsi necessariò faciemus. Sunt inter vos non nulli correctiones grauiter ferentes, quibus denunciamus, quod sæpe diximus, quoniam necesse est, vt in futuro grauissima sustineant, qui parua hic sustinere, ac leuia recusant. Ego autem considerans eorundem infirmitatem, & ignorantiam penes meipsum grauiter crucior, quia mentes eorum saucias video, & tamen adhibere necessaria medicamina pertimesco. Nam, si conuenientia morbis applicauero remedia, vereor, ne pusillanimes effecti desperationem incidant, vel certè in reprobum sensum dati pęnitus à sancto proposito recedant. Quanta igitur possum discretione vtor, sicut vos omnes mihi testimonium perhibebitis, malens infirmos per patientiam cum charitate mittere ad purgatorium, quàm ex iusta seueritate desperatos descendere ad infernum. Quis enim in hac mortalitate satisfacere pro peccatis vnquam potuit, qui bonam pœnitentiæ non adhibuit voluntatem? Sola nanque voluntas bona pœnitentium opera commendat. Cum autem plures puniantur inuiti, adhuc sunt remoti à perfecta satisfactione: Credite mihi fratres mei dilectissimi, quoniam patiendo magis, quàm agendo commendatur satisfactio pro peccatis. Nam & ipse dominus, ac saluator omnium nostrum Iesus Christus patiendo totius mundi peccatum in ara crucis expiauit. Vtinam sciretis, quàm sit efficax animæ peccatis sauciatæ medicina, proclamationes, & correptiones cum humili patientia suscipere, & etiam in augmentum perfectæ satisfactionis iniurias, & contumelias æquanimiter tolerare? Certus sum, quòd omnia satisfactionis genera procul excedit humilis in aduersitate patientia; & quantò mens ad tolerandas pro Christi amore contumelias, & iniurias prōptior fuerit, tantò facilius, & citius omnium peccatorum suorum veniam, & pleniorem indulgentiam à domino consequetur. Locus enim iste, in quo nunc loquimur, purgationis, & expiationis ergasterium est in quo zelus disci

Prælatus, circunspectissimus sit.

In patientia magis quā actione consistit pœnitentia.

disciplinæ regularis principatum obtinet, discretio examini præsi der, charitas omnia dirigit, & complet. Vnde in hoc ipso loco patientia vobis multum est necessaria, sine cuius præsentia nulla erit satisfactio consummata. Qui salutis suæ studiosus amator est monachus, hūc locum vt officinam expiationis diligit, & nunquam seipso non melior factus inde procedit. Locus enim iste dæmonibus metuendus est, atque terribilis, sanctis autem dei angelis charus, & multum venerandus, in quo humilium monachorum culpa diluitur, & quicquid in aperto delinquitur, etiam publicè coram omnibus expiatur. Si quid verò latentis culpæ à quoquam vestrum commissum fuerit, occulta similiter confessio pœnitentiꝭ expurgabit. Vtrobique pura confessio cum humilitate requiritur, & tam hic, quam illic patientia vobis necessaria iudicatur. Quisquis igitur monachus cupis esse bonus, in omni patientia præpara animam tuam, vt tam in aduersis, quàm in prospetis constantissimam teneas mentis tranquillitatem. Cum pro negligentiis tuis ab aliquo confratre proclamatus fueris, patienter feras cum omni humilitate fideliter inducens ad memoriam, quàm innocenter dei pro te filius fuerit accusatus. Nam si passus est ille contumelias iustus, & innocens, qui peccatum non fecit, quare tu non feras patienter increpationes à seniore, qui in multis quotidie offendis? Innumeras ille pro salute tua patientissimè sustinuit iniurias, & tu pro tuis peccatis cur non sufferas humiliter, patienterque breues, & pauculas admonitiones? Nam si iuste proclamaris in iudicio culparum, necessariò es patiens quoniam, quod sustines, ipse meruisti, & imputabitur tibi humilis increpationum tolerantia in satisfactionem peccatorum. Quod si non meruisti proclamationem in iudicio, sustineas tamen pro Christi amore patienter: nam non solum reputabitur tibi ad satisfactionem præcedentium peccatorum, sed multo amplius ad iustificationem. Siue ergo iustè proclamatur monachus, siue iniustè, causam non habet iustæ defensionis, quoniam si deliquit, merito suo patitur: si verò est innocens, magis ad patientiam obligatur. Nemo enim nisi patiens, & humilis Christum poterit imitari: sed cum monachus Christi maxime teneatur esse discipulus, & imitator, maxime illum conuenit esse patientem. Sine ferro, & igne martyr esse potest monachus, si veram vbique patientiam in animo pro dei amore custodierit. Verus etenim monachus nec laudibus extollitur, nec vituperio contristatur, ad iniurias patientem se exhibet, ad contumelias,

Multum nobis prodest, si Christum amamus, siue iustè siue iniustè deferri.

tumelias, & opprobria lætus humiliter tacet, Nemo fortior patiente, qui nouit semetipsum vincere, & quælibet contraria pro dei amore tranquilla mente humiliter tolerare. Omnis autem impatiens superbus, & arrogans est, quoniam præceptorem humilitatis Iesum non sequitur, & idcirco ad iustas increpationes, quas meruit, indignatur. Quemadmodum fornax probat aurum, ita contumeliæ, & iniuriæ probât monachum, si veraciter diligat Christum. Humilitas, & patientia in aduersis vera sunt insignia monachorum: quorum ornatu quicunque non induitur, frustra de nomine gloriatur. Qui humilis nō est, monachus veraciter esse non potest: & qui patientiam non custodit in aduersis, verus Christi non potest esse discipulus. Hinc Salomon rex in libro
Prou. 16. Prouerbiorum dixit: Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo expugnatore vrbium. Doctrina enim viri per patientiam dignoscitur, & gloria eius est iniqua prætergredi. Va-
Eccles. 27. sa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis. Ad omnes iniurias patiens est monachus, qui Christum in veritate sequitur: & qui dominicæ passionis meditator est non obliuiosus, in contumeliis exultat animo, & lætatur. Omnes enim, vt sa-
2. Tim. 3. cer Chistophilus inquit, qui pie volunt viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur: & quicquid eis acciderit mali, summa constantia peruincunt. Et quanuis patientia monacho in omni loco, & tempore sit necessaria, in quotidiano tamen examine culparum præcipua est intentione diligentius custodienda, vbi de correctione morum agitur, & quicquid fuerit contra normam monasticæ puritatis commissum, in vnoquoque per seniorem emendatur. Prius ergo quàm hunc locum ingrediamur, mane cogitanda sunt omnia, & animus aduersus ea, quæ possunt euenire, firmandus est, vt, si durior forsitan increpatio euenerit, mentem à statu tranquillitatis non subuertat. Nam & si nulli vestrum contumeliam inferre, siue iniuriā facere statuerimus vnquam, fieri posse non negamus, vt vltra demeritum se correptum existimet, quisquis paternam in nobis correptionem verbis potius, quàm animo pensat. Vestram salutem, sicut deus nouit, in omnibus, & nihil aliud quærimus: amputare vitia radicitus iuxta religionis nostræ instituta, non lædere quenquā sincere cogitamus. Non possumus omnibus complacere in omnibus, sed illis displicere maxime compellimur, qui peccantes in canonem, quotidie impunitatem sibi scelerum pollicentur: de quibus rex Salomon dixit: Doctrina

mala

mala deserentium viam vitæ, & qui odit, increpationes, morietur *Prou. 15.*
Non amat pestilens eum, qui se corripit, nec ad sapientes grăditur. Qui male operatur, ex proposito fugit lucem, & odit correptionem, quia stultus est: qui autem sensatus est animo, gratias aget suo correctori. Propterea in hac parte non vereor odia murmurantium subditorum sciens me curam infirmarum suscepisse ouium, quibus & volentibus, & nolentibus salutis teneor adhibere remedia. Si fieri posset, fratres, optarem summopere neminem vestrum, in aliquo vel tenuiter perturbare, sed in medio vestri cum summa tranquillitate conuersari, & domino deo nostro in pace mentis, & corporis hilariter deseruire. Sed quia non omnes, quæ dei sunt, in veritate quæritis, oportet me corripere, & aliquando turbare inquietos, ne impunitas paruorum scelerum audaciam præbeat grauiorum. Scio enim, quam patiar necessitatem periculi curę pastoralis, & ideo silere nec possum, nec debeo vobis peccātibus, ne ab aliquibus iudicer cōsētiēs. Libēter suffero, si me propterea contingat odio haberi: quod cum fieri sine grauissimo animarum vestrarum periculo nequeat, rogamus vos per dominum nostrum Iesum Christum pro nobis crucifixum, vt paternas, & necessarias increpationes nostras pro dei amore in remissionem peccatorum vestrorum omni tempore patienter, & cum vera humilitate sustineatis. Cogitet vnusquisque apud se nullum esse diem, in quo omnia bene faciat, & non offendat in aliquo, sciat que se mercedem suorum operum in breui recepturum, pro bonis bona, & pro malis similiter mala. Studeat ergo, quantumcunque potest, in hac vita pro delictis satisfacere, & omnes iniquitates suas quotidiana castigatione corporis humiliter expiare. Scitote fratres mei, quia non est aliquod peccatum tam paruum, quod omnipotentis dei iustitia dimittat impunitum. Propterea cum nemo sit nostrū, qui non offenderit in multis, armate vos precor patientia, & humilitate, vt quotiens pro peccatis correpti fueritis, cum omni mansuetudine sustineatis. Nam in hoc tempore libertatis arbitrij cum parua expiatione satis potestis facere pro debitis multis, quā do post mortem in purgatorio anima etiam pro paruis diu, & grauissime cruciabitur. Enimuero multum valet satisfactio volunraria: quæ autem fit ex necessitate, minus promeretur ad gratiam: Omnino, fratres, cōuenit, & oportet animam purgari à delicto, si debeat in cęlis regnare, & gaudere cum Christo. Anima verò, quæ purgationem delictorum in pręsenti vita neglexerit, grauius in futuro

Non potest abbas multorum fratrum, quin molestus sit nonnullis.

turo punietur. Nemo vestrum dicat, fratres mei charissimi, quod plures imperiti homines dicere consueuerunt. Sufficit mihi, si anima mea purgatorij pœnas consecuta fuerit. Credite mihi fratres, quicunque hoc verbum ex animo dixerit, quid futurum sit purgatorium, non perpendit. Nescit enim quid petat, qui purgatorium desiderat. Quemadmodum stultus est, qui cum posset soluere debitum liber, contemnit, & libens vadit ad carcerem, ita stultissimus omnium hominum est meritò iudicandus, qui satisfacere in hac vita cum possit deo pro peccatis, differt ad futuram. Huius vitæ fructuosa est pœnitentia, & voluntaria satisfactio, multum quoque meritoria: post mortem vero non erit locus pœnitendi, sed vnusquisque tunc recipiet, prout gessit in corpore suo, siue bonũ, siue malũ. Hęc fratres cogitate, dum sani viuitis, ne mortis imperio prҫoccupati sero tandem doleatis. Dubium non expectet crastinum salus hodierna, & qui debitum potest cum gratia in libertate soluere, non se patiatur ad carcerem trahi cum tortura. Quantum quisque potest in omni vita sua, tantum curet satisfacere pro peccatis, quoniam securus ad dominum spiritus reuertitur, qui adhuc in corpore existens per ignem diuini amoris quotidie purgatur. Habetis hic locum, in quo publicorum reatuum quotidiana expiatio agitur, si veram, & humilem tenueritis in animo patientiam, certam proculdubio consequemini omnium remissionem. Pro secretis verò, & occultis quid agere debeatis, non solum regula vos admonet, sed etiam quotidiana confessio sacramentalis ad omnia informat. Ad altare nanque dei filium quotidie singuli deuotè immolare consueuimus, ad quod sacrosanctum mysterium nemo nostrum accedit, nisi prius ex more confessus, quoniam summa puritas requiritur, vbi salus per missam totius mundi renouatur. Quis inter hęc nostrum, fratres amantissimi, quotidie in dei amore non proficiat, nisi omnem proficiendi appetitum turpiter, ac pęnitus deponat? Audeo namque dicere, quia monachus, qui in hac sancta congregatione non proficit, salutis proprię pęnitus conuincitur oblitus. Credite mihi fratres, neminem deus saluabit inuitum: si vos profectum neglexeritis proprium, non illi, sed vobis imputabitur. Deus enim lumen est intellectuale, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, sicut altiuolans inquit Ioannes: qui autem lumen non recipiunt, in tenebris necessariò permanserunt. Qui mentem suam auertit à fide; quæ est in filio dei, manet in tenebris: & qui non facit

Purgatoriũ desiderare non liceat.

2. Co. 5.

Ioan. 1.

facit opera lucis, nihil fides ei proderit ad salutem. Extra fidem domini nostri Iesu Christi non est salus, & qui aliter sentit, non est Christianus. Non te seducat o homo pietatis stultæ considera-tio, vt credas aliquem extra fidem Christi in qualibet religione saluandum, quantumlibet viuat innocenter, vel ad legem naturę: quoniam sicut extra Noe arcam non fuit hominibus vita, sic extra fidem Christianam non est alicui salus ad vitam æternam. Christus enim dei filius vnicus, & solus saluator est mundi, in quem quicunque non crediderit, ira dei manet super illum, & cum diabolo condemnabitur. Vos autem, fratres mei, qui iam in dominum nostrum Iesum Christum creditis, ita precor deinceps viuite, vt nomine, & opere Christiani, ad eius consortium perueni rẽ valeatis, qui viuit, & regnat cum deo patre in vnitate spiritus sancti deus, per omnia sæcula sæculorum.

Extra fidẽ Christi non est salus.

De vera pœnitentia monachorum. Homilia XIIII.

QVanuis tota conuersatio nostra, fratres mei charissimi, rectè pœnitentia nominari posit, quippe qui & nobis mortui, & mundo iam sepulti videmur; quia tamen carne mortali sumus circundati, & peregrinamur in medio nationis peccatricis, fieri nõ potest, quin fragilitatis propriæ impulsu quotidie in aliquo delinquamus, pro cuius expiatione non solum generaliter, sed etiam specialiter fuerit pœnitendo satisfaciendum. Est enim pœnitentia cunctis mortalibus necessaria, qua & commissa mala deplangant cum emẽdationis proposito, & deinceps, quantum fieri potest, viuere statuant sine peccato. Monachorum est proprium, sine intermissione pœnitentiã agere, & tam pro suis, quàm pro alienis peccatis iugiter orare. Non enim docentis officium habet monachus, vt sacer Hieronymus inquit, sed plagentis, qui vel se lugeat infirmus, vel mundum perfectus, & domini pauidus præstoletur aduentum. Si perfectus es monachus, pœnitentiam agito pro peccatis alienis: si vero infirmus, oportet vt amplius pœniteas pro propriis. Semper itaque pœnitendum est monacho, qui non solum pro suis, sed etiam pro delictis aliorum intercessor ad deum constituitur. Sed quis in vobis est fratres, qui proprio non grauetur delicto? Quis, inquam, est vestrum, qui non indigeat pœnitentia? Video vos in multis quotidie offendere, & doleo: cerno, quàm præteritorum negligatis pœnitentiam, &

contremisco. Nunquid non agnoscitis vos esse mortales? Et quare vocabulo monachi non satisfacitis, vt pœnitentiam in tempore necessariam agatis? Mementote quæso comminantis scripturæ dicentis. Ne tardes cõuerti ad dominum, & ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. Non enim præteribitis mortem, quæ vobis, o senes, in ianua est, & iunioribus latet in insidiis, sed, quando minus cogitatis, de corpore compulsus exiet spiritus. Vnde si vos esse peccatores recognoscitis, si venire ad dei misericordiam desideratis, amodo iam pœnitentiam precor assumite, & mores vestros in omnibus secundum regulę puritatem emendate. Satis sit hactenus veram neglexisse pœnitentiam, & nimis tepidam tantò continuasse

Sapi. 11. tempore conuersationem. Deus etenim, qui dissimulat peccata hominum propter pœnitentiam, differentibus pœnitere non promisit vitę prolongationem. Considerate longanimitatem dei, qui vos peccantes quotidie tam diu misericorditer distulit, & agite pœnitentiam, quatinus optatam inueniatis remissionem. Dicit

Ezec. 18. enim dominus per prophetam: Nolo mortem impij, sed vt conuertatur à via sua mala, & viuat. In sancto quoque euangelio di-

Matt. 3. cit. Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. Magnum est bonum pœnitentia mortalibus, quæ sordidas purgat animas, & mentes ab interitu reuocat destinato. Hinc diuus dicit Augustinus; Pœnitentia languores sanat, leprosos curat, & mortuos suscitat, sanitatem auget, gratiam conseruat. Pœnitentia claudis gressum, cęcis visum, aridis copiam debilibus restituit firmitatem, vitia fugat, virtutes exornat, mentem munit, & corro-

Pœnitentia vera, quæ. borat. Illa autem vera est pœnitentia, fratres, quam necessariæ partes vt totum veraciter commendant; vbi contritio mentem penetrat, vbi latens peccatum humilis, & pura confessio reserat, vbi pro viribus satisfacit obedientia, vbi sic pœnitens dolet de præteritis, vt veraciter omni tempore caueat à futuris. Vera pœnitentia est, quam dei amor gemitibus exornat, & lachrymis: vbi plus dolet peccator de offensa dei, quàm timeat de cruciatu inferni. Et quis nostrum non doleat, fratres amantissimi, quis non ingemiscat monachorum, in legem se deliquisse altissimi, à quo habemus non solum viuere, sed etiam expectamus promissionem fœlicitatis æternę? Væ nobis, fratres, si veram agere pœnitentiam in hac vita neglexerimus, quam vt semper ageremus, monachi facti sumus. Nostra enim conuersatio in solo crucifixo Iesu Christo debet esse

bet esset occupata, & à mundi solatiis pęnitus aliena. Non decent te mundi solatia o monache, non voluptates, non delicię, non risus, non cachinni, non aliqua consolatio carnis, sed mœror, & amaritudo cum lachrymis: quibus si non indulseris continuè, monachi vocabulum amisisti. Non licet tibi gaudere cum sęculo, qui mortuus es mundo: nec debes aliqua præsentis vitæ solatia quærere, qui domino promisisti secundum regulam monasticam in solitudine seruire. Tuum est, monache, vniuersa huius mundi gaudia pro dei amore semper, & vbique contennere, & nulla aduersa, vel dura subire pro honore saluatoris tui recusare. Sic enim te canon monet, sic institutio monastica iubet, sic ratio salutis necessaria suadet. Omni vilitate, & extremitate iuberis esse contentus, & semper ad omnia pauidus. Sed video plerosque vestrum regulam salutis peruertere, & aliter, quàm oportet, in cœnobio conuersari. Delicias monachi nunc quærere in cœnobijs non metuunt, qui ad conuersionem pauperes, & mendici de sæculo venerunt. Nam quæ foris habere non poterant, iam si defuerint in monasterio, quasi contumeliam passi grauissimam, contra humilitatem rebellisant. Væ monachis, quos non dei amor, sed inopia fecit claustrales, quorum deus venter est, & nihil minus, quàm paupertatem cogitant. Nō est vestrum, o monachi, delicias in monasterio deinceps quærere, quas regula præcipit omnino abnegare. Vobis conuenit, omnes voluptates præsentis vitæ sperne re, & præter deum nihil in hoc mundo pęnitus amare. Tota enim conuersatio vestra diuinis semper debet esse mancipata obsequiis, qui viuere spiritu, & nō secundum carnem promisistis. Nunquam sine pœnitentia viuit, qui verus est monachus; sed quotidie corpus suum per abstinentiam macerat, quisquis ad æternæ fœlicitatis epulas veraciter anhelat. Non enim fieri potest, vt præsentis vitæ deliciis vtatur monachus, & æternis, sed necesse est si ad illas an helat, istas contemnat. Christi nanque saluatoris esse discipulus iu betur monachus, qui canonem profitetur cœnobiticum: cui si pla cere in veritate desiderat, necesse est, vt eius imitator fiat. Sic enim in sancto euangelio dicit: Qui vult meus esse discipulus, me sequatur. Quid vero sit, me sequatur, sanctus Ioánes apostolus in epistola quadam edocet dicens: Qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare. Et ipse dominus iterum in euangelio dicit: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui amat parrem,

In monachos voluptarios.

Matt. 10.

1. Ioan. 2.

Luc. 9.

O aut

aut matrem plus quàm me, nõ est me dignus. Et, qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus. Et, qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Non est obscure locutus magister tuus, o monache, neque sententiam ænigmatibus inuoluit, sed enodem protulit sermonem, quò nullam prætendere queas excusationem. Ipse namque Christus est exemplar, & norma conuersationis bonæ, & perfectæ omni Christiano, & præcipue monacho, quem homo claustralis, qui pro viribus in toto corde non sequitur, de fidei professione frustra gloriatur. Nam sicut à Christo dicitur Christianus, ita nominatur ab imitatione magistri discipulus. Moribus igitur imitare magistrum, vt verum te Christi probes discipulum. Dominus enim Iesus Christus, cuius te profiteris discipulum o monache, cum esset diues, pro nobis pauper factus est: tu autem cum sis vilis, & inops, in schola paupertatis omnium rerum abundantiam quæris: &, quem præceptor iubet omnia pro sui amore contemnere, rursus omnia cupis in monasterio possidere. Dominus, & magister tuus patri vsque ad mortem crucis obediens pro nobis extitit; tu vero superbia, & impatiẽtia plenus obedire maioribus pro eius amore, aut renuis, aut inuitus, & cum indignatione obedis. Ille propter salutem tuam non solum verba, & opprobria improborum hominum patientissimè in omni vita sua sustinuit, sed etiam verbera, plagasque liuidas, & horrenda vulnera sui amore tolerauit. Mortem quoque subire turpissimam non renuit, vt animam tuam ab errore mortis ad vitam lucis æternę reuocaret. A die natiuitatis suæ in mundo pauper vixit, & humilis, multisque tribulationibus saturatus, & opprobriis, vt te perditissimum hominem ad dei cognitionem, & amorem doctrina, & beneficiis repararet. Quid enim essemus, si dei filius non apparuisset homo, nisi perditissimi? & quid sumus, si non imitemur magistrum pro viribus, nisi ingrati? Væ nobis ingratis mortalibus, qui dominum, & saluatorem nostrum humilimum sequi contemnimus. Intueamur conuersationem nostram, fratres, & comparemus discipulos ad magistrum, cuius nomen inuocatum est super nos, &, quàm longe recesserimus à semitis benignissimi præceptoris nostri, manifeste intelligemus. Sed reuertamur ad eum in toto corde precor, & agamus pœnitentiam, quia procul à via salutis recessimus, carni potius, quã spiritui seruientes. Nemo semetipsum spei vanitate decipiat, nul lus vltimã huius vitæ horam, quando iam nequeat peccare, pro

Quàm dissideat multorum vita, etiam monachorum, à Christo.

2. Cor. 8.

Philip. 2.

pœ-

pœnitentia expectet, quia nec vitæ quantitas habet certitudinem, nec dilatio pœnitendi securitatem. Qui sanus non pœnitet, stultus est: & qui non emendat vitia, cum potest, iusto dei iudicio dilatam amittit potestatem. Tunc enim fructuosa est pœnitentia, cum arbitrij libertate fuerit voluntaria: sed mortis iam instante periculo videtur potius esse necessaria, quàm propria pœnitentis electio ne assumpta. Nemo dicat in corde suo, fratres mei, nemo cogitet durum esse pœnitendi laborem, & idcirco vsque in vltimam huius vitæ particulam differendum. Nimis est periculosa ista cogitatio, quoniam vitæ certum terminum, quem vnicuique diuina prouidentia statuit, sicut latere omnes voluit, ita nulli pœnitentiam differenti ex intentione prolongabit. Si volumus esse conscientia tuti, atque securi, agamus pœnitentiam, dum sani sumus, dum peccare possumus, dum adhuc nulla mortis necessitate instantis vrgemur. Valde namque dubia res est pœnitentiam agere, cum iam necessitas compellit, & mortis te instantia facit non amplius posse peccare, quando videlicet non tu peccata, sed illa impotentem te sui dimiserunt. O quàm multi spe vitæ longioris decepti ad barathrum damnationis æternæ descendunt, qui pœnitentiam agere sani contempserunt. Quantò enim diutius pœnitentiam distuleris, tantò semper ad pœnitentiam minus dispositus inuenieris. Sumit nanque malitia cum tempore vires, & nullum est peccatum tam paruum, quod non crescat neglectum. Pœnitentiam igitur amplectere, dum sanus es, nec differas de die in diem, quoniam quid hodie possis, intelligis: quid autem futurum sit crastino, ignoras. Affert enim sua quæque noua incommoda dies, & qui hodie ad pœnitentiam non est dispositus, cras forsitan minus aptus erit. Nemo autem dicat vestrûm, quid peccaui, vt mihi necessaria videamur pœnitentia, cum vita mea tota nihil sit aliud, quàm dura quædam, & prolixa pœnitendi necessitas? Audistis scriptura testante, quoniam non est homo super terram, qui benefaciat, & nō peccet, cum nemo sit mundus coram deo. Nam & si non committatis grandia humanæ impietatis scelera, vt sunt homicidium, furtum, adulterium, fornicationes, & his similia, quia tamen in ea estis vocatione constituti, in qua viribus totis ad statum perfectionis omnem debetis eleuare conatum, peccata, quę mortalibus in mundo viuentibus parua sunt, vobis certè grauiora imputantur. Cauenda sunt enim claustralibus, quantum fieri potest, omnia peccata, non solum, quæ salutem impediunt, sed

Eccles. 7.
Nemo se dicat non egere pœnitentia.

etiam, quæ commaculant indictam perfectionem. Et quis vestrũ tanta puritate viuit, quantum perfectio monastica requirit? Grande peccatum est monacho, si à perfectione conatum suum deposuerit, si negligenter in monasterio vixerit, si vel vnum canonis, & euangelij mandatum transgressus fuerit. Et quis in vobis est fratres, qui dominum deum tanta sinceritate, tanta charitate, tanto que diligat feruore amoris, sicut homo factorem, & redemptorem suum tenetur diligere? Aut quem dabitis mihi ex omnibus vobis, qui non excedat aliquando vel in cibo sumendo, vel in potu, plus quàm integritati congruit monachorum? Quis vestrum non offendit in verbo? aut quis non vexatur aliquando cogitationibus malis? Quem in vobis non percussit acedia? & quem tristis non turbauit pigritia? Quis est ille, quem in hac parua congregatione vestrum non tangat elatio, & quem non facit impatientia frequentius murmurantem? Consideret vnusquisque vestrum semitas conuersationis suæ, & inueniet se in multis quolibet etiã momento delinquere. Quid enim si nihil mali commiserit monachus? Quid si mundum se custodierit ab hoc sęculo nequam? Perfectus esse non poterit, nisi & à malo declinauerit, & bonum fecerit, quod eius perfectio requirit. Alterum enim sine altero non sufficit, sed ex vtroque perfectio in homine consurgit. Summo igitur studio nobis semper inuigilãdum est, fratres, vt satisfaciamus institutioni sanctorum patrum, secundum quam viuere nos professione publica solemniter obligauimus, quatinus ad perfectionem nobis propositam conatum nostrum sine intermissione dirigamus. Non retrahat nos à sancto conatu propriæ infirmitatis nostræ consideratio, quia non minus adiuuamur gratia creatoris quàm nostro curramus desiderio. Sicuti quotidie in multis quidem negligentius conuersando qualibet occasione delinquimus, ita singulis quoque momentis à torpore mentis resurgentes, sanctum conatum in bono proposito renouemus. Coniungamus sanctis orationibus lachrymas, & dei semper auxilium deuotis supplicationibus inuocemus. Charitatem in omnibus custodiamus inuiolabilem, quoniam ipsa est, quæ multitudinem operit peccatorum.
1. Petr. 4. Singulis diebus bonus Christi miles, qui domino suo cupit esse fidelis, conscientiam suam ad minus semel discutiendo examinet, & quantum in sancto profecerit desiderio, vel defecerit eo die, diligentius penset. Quotiens vero deprehenderit se deliquisse in aliquo, confestim agat pœnitentiam, & cum lachrymis à

domino postulet miserationem. Non dubium expectet crastinum salus hodierna, & qui statim potest inuenire veniam, nullatenus interponat dilationem. Corde mox doleat se peccasse contra dominum, sanctum quoque nouo feruore innouet propositum, illum que diem se perdidisse penitus existimet, in quo se melior proficiendo non euaserit. Semper in ore monachi versetur oratio, in corde sit iugis compunctio, ab oculis lachrymæ deuotionis continuè defluant, & interni amoris exercitia nunquam ab eius memoria recedant. Crebo sit in mente hominis claustralis dominicæ passionis amarissimæ recordatio, & omnes preces, quas facit ad patrem, in virtute sanguinis, & vulnerum domini nostri Iesu Christi porrigantur. Semper in ore sint verba compunctæ mentis indicium præ se ferentia, & vel oratio porrigatur ad deum, vel sermonum eius meditatio reuoluatur. Declinet à malo deuotus monachus, & faciat bonum, quod potest, cum hilaritate & discretione spiritus dei, quoniam sicut est dictum, ad pœnitentiam agendam non sufficit mores commutare in melius, & à malefactis recedere, nisi etiam bonis operibus conscientiam suam studeat exornare. Ad veram igitur pœnitentiam quatuor, vt scitis fratres mei, requiruntur. Primum est contritio vera pro peccatis, quæ est dolor cordis voluntariè assumptus in eorum detestationem malorum, quæ commisit. De qua scriptura dicit: Cor contritum, & humiliatum deus non despicies. Et iterum: Qui seminant in lachrymis, in exultatione metent. Comes enim pœnitentiæ dolor est contritionis. qui quantò maior fuerit, tantò pœnitẽtia fructuosior erit. Contritio nanque vera est, quam & dolor mentis commendat, & lachrymarum mundatio continua testatur. Magna est vtilitas lachrymarum, quia nullum est tam graue peccatum, quod contritio lachrymis non deleat comitata. Hinc sanctus doctor Augustinus dicit: O humilis lachryma quàm potens es, & virtuosa, quia tuum est regnum, tua est potentia. Aspectum iudicis non vereris: inimicis accusantibus silentium imponis: sola intras ad regem, sed sola nõ recedis: vincis inuincibilem, & ligas omnipotentem. Idem quoque ait: Quantò est quilibet sanctior, & desiderij sancti plenior, tantò est in orando fletus vberior. Vera compunctio dolorem habet, dolor autem lachrymis ostenditur, & his pœnitentia quasi quibusdam ornamentis decoratur. Vera compunctio facit animum horrescere peccatum, quæ cum cœperit à timore, suis aucta incrementis paulatim consurgit in amorem, cuius magna est virtus,

Monachus quotidie se melior fiat.

Pœnitentia vera quatuor necessaria.

Psal. 50.

Psal. 125.

Contritio quid, & quæ germana.

virtus, & verè admiranda potestas, vt cui mox cedit omnis peccatorum enormitas. Quemcunque enim vera cordis compunctio supplicare fecerit, mox hunc misericors dominus exaudit. O felices lachrymæ, o salutaris afflictio, & verè dulcis amaritudo, quā diabolus metuit, per quam anima compuncta ad dei misericordiam consurgit. Nam, vt sanctus inquit papa Gregorius, quò vberius culpa defletur, eò altior cognitio veritatis attingitur, quia ad videndum internū lumen polluta dudum conscientia lachrymis baptizata renouatur. Secundum, quod ad pœnitentiæ veritatem pertinet, est firmum emendationis propositum, quoniam quisquis verbum confessionis in ore habet, & in corde non habet emendationis propositum, aut dolosus est, aut vanus. Qui vero in corde, & non in ore, aut superbus est, aut timidus, & nequaquam ad veram pœnitentiam idoneus. Dicit enim scriptura: Corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Quæ Christophili sentētia, & si de fide domini nostri Iesu Christi principaliter intelligenda sit, rectè nihilominus ad veram pœnitentiam videtur applicanda. Nam sine confessione oris non sufficit ad pœnitentiam sola contritio cordis, ex eo maxime tempore, quo statutum ecclesiæ confessionem decreuit necessariā ad salutem. Tertium igitur oris confessio est ad veritatem pœnitentiæ necessariū, sine qua nec contritio sufficit, nec emendationis futuræ propositum. Qualis vero debeat esse hæc salutaris confessio, neminem vestrum latere scio. Dico tamen, quia fortassis non erit inutile, quoniam oportet confessionem esse propriam, integram, liberam, humilem, spontaneam, & verecundam. Dicit enim præsul sanctus Ambrosius, quoniam plurimum suffragatur deo ad remittendum peccata hominibus verecunda confessio, & pœnam, quam euitare defensione non possumus, pudore humili releuamus. Magna res est confessio debita peccatorum, quoniam & sauciam delictis animam confitentis mox ad sanitatem reformat spiritualem, mentem quoque humiliatam iustificat, & veniam peccatis donat. Omnis enim spes nostra post lapsum peccati consistit in humilitate confessionis, quoniam culpa non dimittitur, nisi deo scienti omnia per sacerdotem in confessione reueletur. In confessione nāque locus est mir, sicut Salamon dicit in libro Prouerbiorum: Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. In psalmo quoque scriptum est: Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam

Institutum rectioris vitæ.

Rom. 10.

Confessio qualis sit.

Prou. 28.

Psal. 31.

meam domino: & tu remisisti impietatē peccati mei. Sāctus etiam euangelista Ioannes in epistola prima dicit: Si confiteamur pecca ta nostra, deus fidelis est, & iustus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundabit nos ab omni iniquitate. Et sanctus præsul Augustinus ait: Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, restauratrix virtutum, expugnatrix dæmonum, & cumulatrix omnium bonorum. Os claudit inferni, & portas cœlestis aperit paradisi. Cassiodorus quoq; virtutem commendans veræ confessionis, ita dicit: O beata confessio, quæ sempiternum tollit opprobrium, quoniam quicquid reatuum inuenerit pœnitentia, perpetuis seculis reddit absolutum. Quartum ad veram pœnitentiam necessarium satisfactio est, qua videlicet omnes causas peccatorū excidentes auferimus, & pro his, quæ commisimus perperam, sanctis operibus dominum placamus. Hinc diuus papa Gregorius ait: Nequaquam satisfacimus, si ab iniquitate cessamus, nisi voluptates quoque, quas dileximus, oppositis è contrario lamentis insequamur. Sanctissimus etiam papa Leo in sermone dicit: Oratione dei propitiatio quæritur, ieiunio concupiscentia carnis extinguitur, eleemosynis peccata redimuntur, simulque per omnia dei imago in nobis renouatur. Est autem confessio delinquētis voluntaria accusatio ex erubescentia, & per claues ecclesiæ satisfactoria pro peccatis cum obligatione per pœnitentiam ea, quæ protulit, castigandi in semetipso iussione sacerdotis. Oportet autem confessionem esse simplicem, humilem, puram, fidelem, frequentem, nudam, & apertam, discretam, voluntariam, propriam, verecundam, integram, secretam, lachrymis plenam, debitis temporibus factam, fortem, & seipsum ex animo veraciter accusantem, quoniam hæc omnia requirit vera pœnitentia, quæ sic peccata deflet præterita, vt deinceps non committat amplius plangenda.

1. Ioan. 2.

Satisfactio.

De abstinentia, & ieiunio monachorum. Homilia XV.

Magnum, & necessarium bonum est monacho, fratres charissimi, abstinentia cum ieiunio, vt mente videlicet non delinquat in concupiscentia carnis, & cogitationibus malis, & corpore abstineat ab escis, & potibus lasciuiam animi generantibus. Cito enim concupiscentia mentis in libidinem accenditur, si corpus nimis accuratè nutriatur. Huius boni vtilitatem maximam considerantes olim sanctissimi patres, qui monachis

chis viuendi præcepta tradiderunt, vna omnes sententia ieiuniorum nobis certam statuere mensuram, sub cuius moderamine tantum corpus ciborum refectionem sumeret, quantam natura requireret, non quantam intemperies concupisceret voluntatis. Sancta quoque scriptura ieiunium nobis multipliciter commendat, cuius totiens cum laude facit mentionem. Dicit enim dominus deus per os prophetæ sui Iohelis: Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio, planctu, & fletu. In libro quoque Iudith sic legitur: Scitote, quoniam exaudiet dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiuniis, & orationibus in conspectu domini. In Tobia similiter legimus: Bona est oratio cum ieiunio, & eleemosyna magis, quàm thesauros auri recondere: quoniam eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata. Dominus quoque noster Iesus Christus in sancto euangelio dixit ad discipulos: Beati, qui nunc esuritis, quoniam saturabimini. Optimum vero monachorum ieiunium est abstinere à cunctis, quæ animum polluere possunt, hoc est ociosum non proferre sermonem, vanas, inutiles, seu turpes nullas admittere cogitationes, nihil committere, quod dei non deceat seruum, & nihil ommittere, quod ad iustitiæ pertinet consummationem. Nisi enim mens à vitiis, & peccatis ieiunauerit, corporalis abstinentia nihil ad animæ proficiet salutem. Hinc diuus presbyter Hieronymus ait: Abstinentia tua, atque ieiunium eò magis deo grata sunt, quò cum moribus sanctis offerentur, vt, quæ in aliis sunt vmbracula vitiorum, in te fiant ornamenta virtutum. Nam quid prodest attenuari corpus abstinentia, si animus intumescit superbia? aut quid virtutis habet vinum non bibere, & ira, luxuria, odio, atque inuidia inebriari? Aut quid nobis conducet ad æternam salutem, fratres, quòd iuxta regulam diui patris nostri Benedicti carnes non comedimus, si carnis vitia non domamus? Dicit enim ter sanctus papa Gregorius: Incassum corpus per abstinentiam atteritur, si in ordinatis moribus diuisa mens vitiis dissipatur. Vnde benè dicit scriptura: Sanctificate ieiunium. Ieiunium sanctificare, est adiunctis aliis bonis operibus, dignam deo carnis abstinentiam ostendere. Enimuero si abstinentia sola ciborum, hominem virtuosum efficeret, non opus fuisset adiungere sanctificate: sed quia ieiunium ad sanctificationem animæ solum non sufficit, necessarium est, vt virtutum ornatu omnium decoretur. Nam, qui à cibis abstinent, & mala peragunt, dæmones imitantur, quibus & semper est ieiunium, & nunquam

Ieiunium in sacris literis commendatissimũ. Iohel. 2. Iudith. 4. Tob. 12. Luc. 6. Ieiuniũ monachorum quod optimum. Iohel. 11. Sanctificare ieiunium, quid.

quam deest peccatum. Acceptabile deo ieiunium est corpus per abstinentiam à concupiscentia malorum restringere, & facta carnis per spiritum compunctionis pro Christi amore iugiter mortificare. Sit mens ieiunantis in dei charitate feruida, sit conscientia semper à vitiis munda, & placebunt altissimo seruorum humilium ieiunia. Sint monachis quotidiana ieiunia, sicut canon sancti pręceptoris Benedicti instituit: sint munda corda, sicut dominus Iesus in sacro euangelio praecepit: sit moderata refectio satietatem fugiens, quoniam sicut ex nimia saturitate corpus diuersis, & variis morbis corrumpitur, ita libidinis, in compositus motus in eo concitatur. Modicus nanque, ac moderatus cibus, & corpori est medicina, & animę virtutis adminiculum. Dicit enim sanctus Ioannes, os aureum, episcopus: Nihil sic iucundum est, sicut cibus bene digestus, atque decoctus; nihil sic salutem, nihil sic acumen operatur sensuum, nihil sic aegritudinem fugat, sicut moderata refectio. Sufficientia enim cum nutrimento moderata sospitatem simul procreat, & voluptatem. Abundantia vero morbum facit, molestiasque ingerit, & aegritudines varias generat. Quod enim fames nimia facit, hoc etiam plenitudo immoderata ciborum consueuit operari. Fames quidem in paucis diebus aufert hominem, & liberat eum de hac vita pœnali; excessus verò ciborum consumit, & computrescere facit corpus humanum, & macerat aegritudine diuturna, tandemque morte crudeli consumit. Vt ergo mente viuatis, & corpore sani fratres mei dilectissimi, hanc normam viuendi tenete, quam vobis sancti patres verbo praescripserunt, & viuo praemonstrarũt exemplo, vt omnem ciborum, potuumque luxuriam fugientes, corpori tantum indulgeatis, quantum requirente natura bonae valetudini satis est. Cibus famem sedet, non corpus incitet ad libidinem: potus extinguat sitim, non mentem subuertat, aut sensum: vestis arceat frigus, non faciat in vanitatis amore mollescere animum. Memores semper estote fratres, quoniam gula primos parentes nostros de regno paradisi, & innocentiae turpiter expulit, qui non auem, non piscem, non vitulum deuorauerunt, aut porcum, vt cibum aestimaretis in culpa, sed vilissimum pomum contra dei mandatum pręsumpserunt, quò non escam, sed appetitum sciatis obnoxium esse vitio peccati. Saepe nanque fieri potest, vt aliquis homo lautiores cibos sine culpa sumat, dum appetitũ regulat, qui viliores non sine conscientiae reatu percipit, cum tem-

Matt. 5.

Repletio fame perniciosior.

Non tam cibum, quàm mentem expedit domimus, nec tã qualem ſed quantum ſumus.

perantiæ modũ per immoderantiam excedit. Vnde nemo veſtrum ſe à vitio gulæ propterea exiſtimet ſecurum, quia nec lauta cibaria comedit, nec delicata, cum non cibus, ſed appetitus cibi habeatur in culpa. Valde nanq; poſsibile eſt manducantem fabas, & olera peccatum reatus contrahere, & aues in cibo ſumentem alium delicatiſsimas non peccare. Hinc quidam ſanctorum patrum dicit: Quibuſlibet eſcis repletus venter ſeminaria luxuriæ parit: nec præualet mens diſcretionum gubernacula moderari ciborum pondere pręfocata. Non enim ſola crapula vini mentem inebriare conſueuit, verum etiam cunctarum eſcarum nimietas vacillantem, ac nutabundam eam reddit, omniq́ue integritatis, ac puritatis contemplatione omnino deſpoliat. Propterea magna diſcretione opus eſt, vt & corpori cibus duntaxat impendatur ad vitæ ſuſtentationem neceſſarius, & nullus indulgentiæ fiat exceſſus. Hinc ait diuus papa Gregorius: Magnus diſcretionis labor eſt exactori ciborum corpori & aliquid impendere, & aliquid denegare, & non dando naturam enutrire. Per abſtinentiam quippe vitia extinguenda ſunt, non caro: & per cibum corpus alendum eſt, non peccata. Sic ergo neceſſe eſt, vt artem continentiæ monachus in victu teneat, quatenus non carnem, ſed vitia occidat. Sępe enim dum in carne hoſtem perſequimur, ſpiritum deuotionis, quẽ diligimus, per immoderatam abſtinentiam ſeuerè trucidamus. Sępius etiam dum carni nimium compatientes quaſi conciui parcimus, ad prælium contra nos hoſtem enutrimus. Dominante autem gulæ vitio, omne, quod homines fortiter egerunt, perdunt, quia, dum venter non reſtringitur, ſimul omnes virtutes obruuntur. Nam ad conflictum ſpiritualis agonis non aſſurgitur ſi non intra noſmetipſos poſitus hoſtis, gulæ videlicet appetitus, per nos iuuante deo prius edometur: quoniam niſi ea, quæ nobis ſunt viciniora ſuperauerimus, inaniter ad ea, quæ ſunt longius poſita, pugnaturi feſtinamus. Incaſſum nanque contra extraneos inimicos bellum in campo geritur, ſi intra vrbis mœnia ciuis inſidians habeatur. Dęmonum inſultus nunquam vincimus, niſi gulam prius in nobiſmetipſis ſuperemus. Nemo ſe fratres, inani perſuaſione ſeducat, vt inter fabas, & olera credat non eſſe peccatum, ſi animus nimia laxet voluptate percipiendi appetitum. Nam vbique poteſt in ſumendo eſſe reatus, dum vltra naturæ normam extenditur appetitus. Ecce carnem ſiue in monaſterio, ſiue extra nunquam comedimus: piſces hic in rure campeſtri rariſſimè

mè videmus. nemo inter nos vnquam lautiora vidit cibaria; delicata habere nec possumus, nec quidem debemus esculenta. Cibaria autem nostra sunt ordeum, auena, fabæ, pisa, & olera, lac quoque, caseus, & oua. Ex his vitæ nostræ quotidiana percipimus sustētacula, quorum ne consurgat fastidium, fames incitat appetitū. Pisces extra tempus ieiunij quadragesimalis nobis vsque adeo sunt rari, vt vix in mense semel pauci afferantur ex Nabo flumine, atque minutissimi. Nullum est in tota Bursfeldensium reformatione cœnobium minus in piscium necessitate prouisum. Sed nunquid propterea non possumus gulæ vitium incidere, quoniam lautiora cibaria non possumus inuenire? Enimuero cum non cibus in vitio sit, sicut iam dictum est; sed appetitus, non minus pisorum, aut fabarum comestor in edendo potest delinquere, quàm ille, qui cibos lautissimos, & exquisitos consueuit manducare. Non facit nos inopia pęnitus à gula securos, quanuis causas minuat indelicatioribus delinquendi. Habemus quidem victum simplicem, & rusticanum, quoutcunque sustentetur natura, hoc precor, fratres mei, curemus ne in illo, quod nauseam delicatis generat, conscientia nostra per excessum polluatur. Sumamus cum patientia, & gratiarum actione de eo, quod dominus donauit, quantum necessitas ipsa requirit; nec putemus diaboli nobis non posse nocere insidias, qui primos in paradiso homines non lautiore cibo, sed modico, & vili pomo supplantauit. Non enim in cibo vitium est, sed in appetitu, cum aut interdicta nobis concupiscimus, aut concessis auidè inhiantes aliter vtimur, quā debemus. Neminem plus decet abstinentia, quàm monachum, qui cum sit ad Christi militiam specialiter vocatus, non conuenit eius professioni quibuslibet vacare deliciis. Paupertas nostra abstinentiæ nobis quandam necessitatem indicit, quia tantò nos facilius ad temperantiam possumus restringere, quantò nos quo defluamus deliciarum minus possumus inuenire. Vertamus itaque precor grauamina egestatis in arma salutis, vt quò minus lautioribus reficimur cibariis, eò purius in sanctitate animi ieiunemus. Facilius enim in paupertate seruatur temperantia, quæ in diuitiis quidem periclitatur citius. Qualis autem debeat esse cibus monachorum, beatus manifestat Hieronymus dicens in epistola quadam ad Paulinum: Sit vilis, & vespertinus tibi cibus, olera videlicet, & legumina, interdumque pisciculos edere paucos pro summis ducas deliciis. Qui Christum desiderat, & illo cę'esti pane vescitur, non

Quàm frugaliter Spāhemenses monachi uixerint, qui ne triticum quidem aut siliginem esitarent.

Penuria et vilitas ciborum facit ad temperātia ac sobrietatis virtutem.

quærit magnopere, quàm de preciosis cibis stercus conficiat. Amator Christi abstinentiam diligit, ieiunium vt vnicum animæ, corporisque remedium colit, summo cauet studio, ne cor eius grauetur crapula, nec plus sumit ciborum, quàm contenta paucis expostulat natura. Monachus autem, qui ieiunium abiicit, qui nutricem virtutum abstinentiam odit, qui cibos cum auiditate ingurgitat, qui vinum, aut siceram, & quicquid inebriare potest, ad satietatem potat, ipso monachi nomine indignus est, & Christi non potest esse discipulus. Væ temporibus nostris, in quibus iam clerici, & monachi complures virtutem abstinentiæ turpiter abiecerunt, & qui populo dei non minus exemplo, quàm verbo iter salutis præmõstrare debuerant, commessationibus dediti, continuisque potationibus, & voluptatibus contra omnem honestatem clericorum immersi, eum in perditionem æternæ mortis præcedere festinant. Dicit autem scriptura: Initium vitæ hominis panis, & aqua. At nunc monachi, & claustrales nostri quicquid preciosius venditur, quicquid lautius inuenitur, sibi magnis sumptibus comparant, suis ventribus ingurgitando sepeliunt, animam simul, & corpus per intemperantiam corrumpunt. Inter epulas de ieiunio disputant, & cum inebriati fuerint, temperantiam laudant. Ibi vnusquisque victorem se gloriatur vitiorum, cum à gula, & ebrietate iã fuerit superatus. Videte, inquit dominus noster Iesus Christus in sancto euangelio secundum Lucam, ne grauentur corda vestra in crapula. Non decet hominem deo dicatum ad satietatem comedere, vel bibere, nec licet monacho plus quàm natura exigit manducare. Sedet famem comestio, non inducat repletionem: absint procul ructus, quos epulonibus consueuit generare satietas: vomitus, & indigeries nunquam inter monachos audiantur. Magno discretionis moderamine omnes vtamur claustrales oportet, quatenus ita corpus nutriatur esculentis, & poculis, vt spiritui subseruiens possit viuere, non autem vt incrassatum contra mentis imperium incipiat lasciuire. Procul semper absit satietas, quoniam nihil sic inflammat corpus, & concitat membra genitalia, sicut indigestus cibus, & venter æstuans vino, siue ceruisia. Hinc diuus Hieronymus monens Eustochium ad virtutum omnium conseruatricem temperantiam in quadam epistola dicit: Sponsa Christi vinum fugiat pro veneno, quoniam aduersus adolescentiam arma sunt vinum, & ipsa iuuentus procliuior ad gulã. Non sic auaritia quatit adolescentiam, nec inflat superbia, neque delectat

Ecclesi. 29.

Aduersus luxum monachorum.

Luc. 21.

Satietas in victu semper vitãda.

delectat ambitio, sicut illa, quæ nobis videntur concreta volupta ti, vitia carnis. Facile aliis carebimus vitiis, si in timore domini vel mediocriter vigilemus. Hic aũt hostis noster intus est sẽper inclusus: quòcunque pergimus, hũc nobiscũ aduersariũ portamus. Vinum, & adolescentia duplex incendium voluptatis. Quid oleũ flammæ adiicimus, aut quare ardenti corpusculo fomenta ignea ministramus? Multos castè ambulantes in medio itinere prostrauit ingluuies, & quos suis instinctibus vincere diabolus non potuit, in profundũ luxuriæ vini potatio nimia proiecit. Idcirco sanctissimus vitæ nostræ institutor Benedictus instrumenta bonorum enumerans operum inter præcipua reposuit, corpus castigare, vigilias amplecti, ieiunium amare. Nemo enim Christum in veritate sequitur, qui carnem suam delicatè nutriens sine quotidiana absti nentia in monasterio conuersatur. Abstinentia quippe moderata, ac deo placens multa in nobis bona operatur, si vsque ad finem vi tæ religiosa intentione fuerit continuata. Auget enim in primis meritum, & nutrit in nobis omnium genera virtutum. Quænam fuit causa, vt primis parentibus nostris omnipotens deus esum po mi sub interminatione mortis interdiceret, nisi vt eis meritorum causam per obedientiæ bonum ostenderet? Creauit enim testante scriptura duos intellectus ab initio, angelicum videlicet, & humanum, quibus ad fruitionem ęternę felicitatis per gratiam com municaret semetipsum. Quanuis tamen vtrunque ex gratiæ suæ dono condidit, fieri perpetuò felices etiam ex merito eorum proprio rectissimè ordinauit; quatinus in eis, & miseratio locum, & conuersio necessarium ad salutem consequeretur meritum. Angelicus vero intellectus statim bifariam diuisus est, cum aliis per ela tionem sua sponte corruentibus, alij suo per amorem principio humiles, & subiecti adhęserunt. Et illi quidem apostatantes à suo principio, infelices recesserunt, isti autem pro adhęsionis merito sempiterna beatitudine sunt donati. Humanus vero intellectus in carnem demissus est, qui mox persuadente diabolo mandatum dei transgreditur, & de interdicto sibi cibo epulatur. Hinc totius humani generis perditio sequitur, quam auferre alius, quàm dei filius homo factus ex virgine pro nobis, potuit nemo. Quid enim damnauit protoparentes nostros, nisi mandati transgressio; quoniam non fuit deo cura de cibo, sed de obedientia. Nam si abstinuisset homo, sicut ei præceperat omnipotens deus, certe per hãc obedientiam meruisset in sua innocentia fruitionem æternæ felici tatis.

Abstinentia multum addit meriti.

tatis. Constat enim traditione scripturarum hominem sine merito liberi arbitrij non posse saluari, quoniam & si gratia dei omnia operatur in omnibus, neminem tamen saluabit sine cooperatione propriç voluntatis, exceptis duntaxat in trinitatis nominè baptizatis infantibus, & qui liberum habere nequeunt vsum rationis. Nam sicut arbitrium liberum nihil operatur ad salutem sine gratia saluatoris, sic dei gratia non saluabit adultum sine merito bonæ voluntatis. Primus autem homo in paradiso positus, mandatumque dei per intemperantiam transgressus, meritum obedientiæ in bona voluntate non habuit, propterea miser, & infelix proiectus fuit. Sed omnipotentis dei miseratio collapsum ex infirmitate reformare ab çternitate statuit, quem deceptũ inuidi suggestione serpentis potius, quàm propria malitia, non ignorauit. Condonauit hunc reatum passioni, & morti vnigeniti filij sui, in tempore nascentis de virgine, vt qui propria temeritate periit, mediatoris obedientia reformaretur ad salutem. Impossibile nanque fuit perditum per inobedientiam genus humanum ad misericordiam creatoris peruenire, nisi per obedientiam talis mediatoris, qui deus esset, & homo, in quo & virtus esset potentiæ, & innocentia naturæ. Eramus enim cæci per ignorantiam, & muti per taciturnitatem. Venit mediator dei, & hominum Christus Iesus, destinatus vt illuminaret omnem hominem venientem in hunc mundum, dei mortalibus cognitionem tradidit, mortuusque pro perditis maximam causam amoris redemptis consignauit. Intellectum erudiuit per fidem, qua deum cognoscimus; affectum concitauit per passionem, quo ipsum super omnia meritò diligamus. Itaque, si dominum, & redemptorem nostrum integra sinceritate diligimus, dignum est plane, vt corpus nostrum pro eius amore castigemus. Conducet enim nobis abstinentia nostra duplici ratione ad meritum: dum videlicet ieiunantes per obedientiam statutis patrum satisfacimus: & abstinentes per charitatem dei, nos redemptori nostro, qui nostri causa mortem sustinuit, gratos exhibemus. Abstinentia meritum auget, obedientiã commendat, sapientiam, & eruditionem præstat, affectum purgat, intellectum illuminat, victoriam contra dæmones tribuit, religionem perficit, veniam peccatorum impetrat, motus carnis illicitos domat, orationibus efficaciam conciliat, exemplum virtutis proximo declarat. Abstinentia mentem purificat, animam virtutibus ornat, infirmum corpusculum sanat. Qui diligit abstinentiam, sapiens

Ioan. 1.

piens est: & qui ieiunium amat, dominator fortis. Mens sobria domicilium sapientiæ: qui autem sectatur conuiuia, in egestate animi morietur. Difficile est hominem euadere sapientem, qui vitam agit in deliciis. Paucis contentatur natura; & in modicis vitæ sanitas conseruatur. Multis nocuit diutius continuata voracitas, & plures crapula, quàm gladio perierunt. Consuetudo enim naturam alterare videtur, & quantò diutius conualuerit, tantò iam fortior in quolibet negocio erit. Est apud Heluetios homo Nicolaus nomine, cuius abstinentia totius Germaniæ homines conuertit in admirationem, & hodie, sicut audiuistis, in ore omnium cum sanctitatis titulo nominantur. Is quondam ruricola in quodam Heluetiorum vico existens, more paganorum inter quatuordecim ius dicere consueuit altercantibus villanis. Contigit eum quodam tempore sententiam non posse reuocare sociorum, quam putabat iniquam, metuensque salutis animæ suæ periculum relictis domo, vxore, filiis, & cunctis mundi negociis, ac rebus, solus in vicinum nemus pro dei secessit amore, in quo vitam solitarius agit. Et ecce annus hodie vicesimus, ex quo solitudinem ingressus cibum non sumpsit humanum. Omnibus notissima loquor; nec hominem in Germania viuere puto, qui famam huius miraculi non adierit. Et ne quis forsitan in posterum simulatione deceptos nos credat. Heluetianos vnà cum præsule Constantiensis ecclesiæ in testimonium citamus, qui mores, & vitam eius curiosissimè obseruant. Acutissimus ingenio vir est, qui cum sit literarum penitus ignarus, tamen quasi alter eremita quondam Antonius sensū optime callet scripturarum. Vidimus, quæ disertissimè cum quodam disputauit magistro de sacramento altaris, quæ satis mirari non poterit, qui cælestia per contemplationis studium minime gustauit. Hæc ideo introduxerim, fratres, quò intelligatis nihil esse tam difficile, quod consuetudo multo tempore continuata non efficiat leue. Sanctus iste homo, sicut ipse confitetur, non subito ad huius abstinentiæ celsitudinem peruenit, sed cum tempore successiue per gradus, paulatim videlicet sibi de cibo subtrahens modium, quousque tādem abstinere potuit per totum. Abstinuit enim sicut diximus, ab omni corruptibili cibo iam in annum fermè vicesimum. Huius viri exemplo, fratres mei, vnusquisque vestrum discat sibi quotidie aliquid de cibo, & potu pro dei amore subtrahere, & assuescat corpori suo, nō quantū pōt, sed quātū satis est ad naturę sustētationē, ministrare. Paucis.n. minimisque Boetio testā te na-

Nicolai cuiusdā Heluety mira abstinentia.

Natura cōtēta paucis.

te natura contenta est, cuius satietatem si superfluis tentet vrgere alimentis, aut iniucundum fiet, quod infuderis, aut nociuum. Multas ægritudines multa fercula pariunt, & ventris ingluuies mentem hebetat, & vitam cruciat. Dicit enim vir sapiens: Dulcis est somnus operanti, siue parum, siue multum comedat; saturitas autem diuitis non sinit eum dormire. Sine satietate implendus est venter, & sine fastidio de mensa surgendum, vt videlicet edamus, non quantum possumus, sed quantum postulante natura debemus. Monachis autem maxime vitāda est ciborum varietas: nam qui esculentis variis vtitur, plus quam natura exigit, ingerere stomacho tentans, non sine gulæ vitio epulatur. Vires enim corporis nostri moderato, & simplici sunt cibo reficiendæ, non autem variis, & multis turpiter opprimendæ, quia non corpus propter escam, sed esca propter corpus creata est. Quòd enim varios corpori morbos afferat ciborum varietas, antiquorum temperantia probamus, quos vniformis esculentorum simplicitas in hac vita diutissime conseruauit. Sanctissimus autem institutor noster, principum monachorum omnium modestissimus hierophantes Benedictus canonem nobis præscripsit summa discretione decoratū, in quo mensuram, ciborum cupiens ostendere monachis, dicit. Sufficere credimus ad refectionem quotidianam tam sextæ, quam nonæ omnibus mensis cocta duo pulmentaria, propter diuersorum infirmitates, vt, qui forsitan ex vno non potuerit edere, ex alio reficiatur. Ergo duo pulmentaria cocta omnibus fratribus sufficiant. Et, si fuerint ibi poma, aut nascentia leguminum, addatur es tertium. Si mentem legislatoris nostri sanè intelligo, monachis duo pulmentaria cocta indulsit, vbi necessitas expostulat infirmitatis, non ad sanorum repletionem appetitus. Monachus enim, qui sanus est, ab hac indulgentia merito excipitur, vt vno duntaxat pulmentario cocto reficiatur. Infirmus autem refici de vtroque mea sententia iure permittitur, cum excessus in nullo timeatur, Verùm cum non omnia possimus ęqualiter omnes, & vnus plus indigeat ciborum, alius vero minus, impossibile est vnā abstinentiæ formam præscribere cunctis, sed relinquitur vniuscuiusque discretionis iudicio, vt tantum sumat, quantum expostulat necessitas, non quantum imperat appetentiæ voluptas. Hoc maxime cauendum, ne subrebat immoderata ciborum satietas, quæ tunc animam commaculat, cum aut fastidium refectionem sequitur, aut grauis accedia mentem. Vomitus de saturitate procedens, canum

Eccles. 5.

est po

eſt potius, quàm monachorum. Religio chriſtiana virum maxime deteſtatur epulonem, quoniam deliciꝗ ſeruorum dei, non eſca & potus, ſed pietas, & iuſtitia ſunt, quia & deus fidei puritate colitur, & vnicuique, quod ſuum eſt, iuſtè miniſtratur. Quiſquis igitur deo placere in toto corde tuo deſideras, quicunque peruenire ad æternæ fœlicitatis gaudia feſtinas, ieiunandi modum tibi iuxta menſuram virium tuarum indicito, & curam adhibe maximam, vt ieiunans ſis in oratione continuus, in iudiciis iuſtus, in fraterna dilectione præcipuus, in iniuriis patiens, in increpationibus humilis, in ſermone circunſpectus, in conſcientia mundus, in amore dei feruidus, & in cunctis actionibus tuis comitante prudentia timoratus. Verba inutilia, & ocioſa fugito, & eſto perſeuerans in operibus bonis omni tempore, habens in aduerſis conſtantiam, in tentationibus vigilantiam, in refectione continentiam, & ſimplicem in corde puritatem. Sint moderata, & ſancta in omni mentis humilitate ieiunia, quæ ita corpus attenuent, vt mentē in ſuperbiam non eleuent, ne humilitatis exercitium materia fiat vitiorum. Ieiunium otium deteſtatur, verboſitatem non amat, ſecretum diligit, orationibus, & lachrymis intendit. Ieiunium ſancto teſtante Ambroſio mors culpæ eſt, excidium delictorum, remedium ſalutis, radix gratiæ, fundamentum caſtitatis. Hoc gradu iuſtus ad deum Moyſes peruenit: hoc munere Helias in cęlum, priuſquam moreretur, curru aſcendit. Qui ſpiritu ambulant, ieiunium diligunt: & qui caſtitatem profitentur, affluentiam neceſſariò fugiunt deliciarum. Fames enim amica virginitati eſt, inimica laſciuię. Saturitas vero prodit caſtitatem, & nutrit laſciuiam. Ardentes enim diaboli ſagittas ieiunium extinguit, orationis inſtantia reprimit, & vigiliarum in Chriſti amore continuatio omnes dæmonum inſidias repellit. Hinc ſanctus Leo papa in quodam ſermone dicit. Quid poteſt eſſe ieiunio efficacius, cuius obſeruantia appropinquamus deo, & reſiſtentes diabolo vitia blanda ſuperamus? Semper enim virtuti cibus ieiunium fuit, & abſtinentia ſanctæ caſtitatis alimentum. De abſtinentia quippe cogitationes caſtæ procedunt, rationabiles generat voluntates, pudica quoque conſilia, & per voluntarias afflictiones caro concupiſcentiis moritur, virtutibus ſpiritus innouatur. Amemus igitur ieiunium, fratres mei, virtutis amore, propter eum, qui mortem pro nobis ſubire non abnuit, & abſtineamus non ſolum ab illicitis, ſed etiam, quantum fieri poteſt, à conceſſis, vt, qui contra mandata ſalutis in

Deliciæ ſeruorum dei, quæ.

Quæ tādem ſalutaria ieiunia.

multis offendimus, in recompensam satisfactionis ab omni nos deinceps voluptate restringamus. Ieiunemus ab omni peccato; nullum sumamus malitiæ cibum, nullas epulas voluptatis deuoremus; nec vino luxuriæ inebriemur; Ieiunemus à prauitatibus cunctis; abstineamus à malis operibus: verba inutilia, vana, ociosa, scurrilia, & perniciosa non loquamur; & à nociuis peruersisque cogitationibus, quæ separant à deo, semper caueamus. In orationibus dei semper studiosissimè vigilemus, scientes illum nobis vbique præsentissimum, quem precibus inuocamus. Semper in ore nostro sit laus eius, &, cum laudare magnificentiam eius sermone non possumus, amoris castissimi desiderijs ipsum in corde adoremus. Tunc enim grata sunt illi nostra ieiunia, cum sanctis fuerint

Eccles. 35. operibus, & continuis orationibus adornata. Oratio enim iusti, sacra testante scriptura, penetrat cælos: quæ tantò fit efficacior, quantò charitate, ac ieiunio decorata inuenitur. Iūgamus ei veluti alas binas, ieiunium & charitatem, & impetrabit nobis à domino quicquid ad salutem conducibile petierimus.

De quadragesimali ieiunio monachorum. Homilia XVI.

QVia largiente domino nostro Iesu Christo, fratres charissimi, quadragesimale ieiunium inchoauimus, ratio expostulat, vt de illius obseruatione aliquid breuiter dicamus. Quanuis enim plura sanctorum patrum scripta de hac sacrosancta exercitatione ieiuniorum habeatis, quia tamen experior in vobis sermones meos non penitus infructuosos, libenter ædificationi vestræ impartior, quod largitus est dominus. Habet nanq; beato testante Hieronymo viuæ vocis actus latentem quandam intus operationem, quam Græco sermone ornatius energìam nuncupauit, & oratio præceptoris ore prolata fortior est ad persuadēdum. Ego autem solo nomine pastoris in medio vestri segregatus confiteor me iuuenem indoctum, & necessaria pro regimine animarum experientia simul, ac discretione carentem, quo fit, vt loquar cum rubore quodā, & verecundia, iuuenis inter senes, ignarus inter doctos, discipulus inter magistros. Vnde precor nemo vestrum simplicitatē sermonis mei cōtemnat, nemo loquentem me grauiter ferat, quoniā & si ad dicendū nō sum idoneus, tamē ratione commissi pastoralis curæ officij ad monendū vos corā deo me fateor obligatū. Charitas mihi vestra loquendi præbet audaciam, & quantò

vos promptiores ad audiendum ostenditis, tantò me amplius vt loquar prouocatis. Nec erit labor mihi grauis, quātūlibet magnus videatur, quo salus animarum vestrarum perficitur. Vos me orationibus adiuuate, vt dominus Iesus in ore meo loquatur, concedatque pusillo vires ingenio proferendi ad medium, quicquid in vobis producere potest sancti feruoris incrementum. Nam, quantū cupio, prodesse charitati vestræ sermonibus meis nequeo, propterea quòd cura rei secularis nimium compellor occupari. Vnde festis solum diebus, & in ea parte noctis, quam post laudes nocturnas ducere soleo insomnem, vobis exhortandis inseruio in schedulis concipiens, quæ mihi dicenda occurrunt. Itaque hodiernā collocutionem de regula sanctissimi patris nostri Benedicti introducere volui, qui de quadragesimali obseruatione sic dicit; Licèt omni tempore vita monachi quadragesimæ debeat obseruationem habere, tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus istis diebus quadragesimæ omni puritate vitam suam custodire, omnesq; pariter sordes, & negligentias aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Quod tunc digne fit, si ab omnibus vitiis temperemus; orationi, cum fletibus, lectioni, & compunctioni cordis operam demus. Si paucorum est ista virtus, vt omni tempore vitā obseruantiæ agant quadragesimalis, manifesto iam constat paucos in religione viuere monachos ad euangelii puritatem, cum teneātur omnes, qui Christi profitentur militiam, ad perfectionis apicem conatum suum dirigere. Monachus enim iuxta nominis sui interpretationem solitarius, in cœnobio tunc rectè viuere ad euāgelium, & regulam, quam professus est, creditur, cū sęculi rebus, atque honoribus pro dei amore contemptis in omni puritate cordis coram deo, & hominibus conuersatur, in opere strenuus, in cogitatione mundus, in sermone parcus, atque pacificus. Hæc est vita monachi quadragesimalem in omni tempore habens obseruantiam, corpus pro dei amore castigare per abstinentiam, & mentem alere per internam compunctionem. Rectè viuit, qui iuste viuit, qui deum diligit super omnia, qui summo studio, summaque diligentia uerbis, & factis illius obseruat mandata. Ille enim Christi uerus est monachus, qui Christum totis uiribus imitatur. Si autē uolueris imitari Christum o monache, quæ sum dicturus, diligentissime obserua. Fuge mundum, & omnia solatia carnis, ut uere solitarius esse merearis. Cogitationes uanas, inutiles, turpes, atque nociuas, nunquam in corde tuo morari permittas, sed cogita

Tota vita monachi propriè quadragesimi ieiunij obseruatio est.

semper aliquid boni, & dominicæ passionis memoria de animo tuo nunquam recedat, quo minus pendentem in cruce dominum quotidie cum gratiarum actione speculeris. Deum tibi præsentem ubiq; considera, qui uidet, nouit, & intelligit quicquid uel cogitaueris, uel operatus fueris, quoniam nihil est illi occultum. Cor mundum custodi ab omni inquinamento peccati, & puram habeto conscientiam semper in uero Christi amore feruentē. Nullū tibi ociosum auolet tempus, sed in bonis operibus semper inueniat te cogitatio implicatum. Somno ne torpeas multo, & ab omni teporis acedia procul te facias alienum. Ciborum, & potus temperantiam capesse, & quantò licet parcius uiuito, ut corpus moderate sustentatum spiritui semper in humilitate subseruiat, & minime contra rationis imperium consurgat. Mox ut senseris in te aliquem oriri torporem, ad amarissimæ passionis domini nostri Iesu Christi memoriam confugito, & quicquid acediam depellere uelocius potest, in mentem reducito. Moras rumpito precor omnes, quoniam torpor mentis subito crescit dissimulatus, & acedia, quæ nouo feruore mentis non statim extinguitur, in grauem animæ perniciem confestim roboratur. Omnium enim malorum in monacho est pessimum, si per torporem, & acediam locum in corde suo præstiterit seminario uitiorum. Et uobis, o monachi, non solum quotidie, sed omni hora, atque momento contra hanc bestiam uigilandum est, quoniam admissa in cor, nunquam sola ingreditur, sed eam tota congeries, & scaturigo omniū uitiorum commitatur. Non est perniciosior pestis monachi, quā torpor acediæ, per quem omnis feruor deuotionis extinguitur, & pro fideli obsequio intermisso ignauia, & ocio mens in foueam desperationis agitata præcipitatur. A sanctitatis proposito velociter deficit, quisquis moram acediæ permittit. Quo contra Salomon te admonet in libro Prouerbiorum dicens: Vade ad formicam o-piger, & considera vias eius, & disce sapientiam: quæ cum non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in æstate cibū suum, & congregat in messe, quod comedat. Et iterum dicit: Desideria occidunt pigrum, quia noluerunt quicquam manus eius laborare. Nihil sanctitatis propositum professis deterius est ocio, quia non solum nihil boni accumulat, sed etiam consumit, & dissipat omnia prius accumulata. Nam sanctæ deuotionis feruor processu gaudet, ac proficit, cessatione vero torpescit, & paulatim (ne dicā subito) euanescit. Radix enim desperationis est ignauia,

Monacho ociū in primis fugiendum.

Prou. 6.

Prou. 21.

uia,& omnium mater,ac nutrix vitiorum. Nam ſicut veſtimentũ tineam & generat,& nutrit,ita pernicioſiſſima peſtis acedia & parit,& fouet deſperationem. Neminem hæc beſtia plus vexare conſueuit,quàm monachos,& eos præcipue, qui vitam ducunt in ſolitudine abſtractam. Cauendum ergo ſummopere vobis eſt, o monachi, ab hoc hoſte ſalutis animarum, & non fugiendo, ſed reſiſtendo fortiter dimicandum, ſeduloque cogitandum,quia torpore,& ignauia nemo ſanctitatis honorem conſecutus eſt,neque aliquis regnum æternæ felicitatis ſine magno, & continuo labore promeruit. Quotidianis igitur,ac recentibus virtutum ſemper incrementis inſtauranda mens eſt, & viuendi hoc periculoſum iter non de tranſacto,ſed potius de reliquo metiendum. Nemo ſecuritatem ſibi promittat in hac vita, quæ tota tentatio nominatur, tot periculis plena, quot ſunt affectiones in anima, ſed caueat vnuſquiſque, vt qui potuit fieri ex deteriore melior, non fiat ex meliore deterior. Et his ſanctis maxime diebus curemus omnes, quantum poſſumus, fieri meliores adiicientes nobis conſilio diui præceptoris noſtri aliquid ad ſolitum penſum ſeruitutis noſtræ, orationes videlicet peculiares, ciborum, & potus abſtinentiam, vt vnuſquiſque ſuper menſuram ſibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio ſancti ſpiritus offerat deo, id eſt ſubtrahat corpori ſuo de cibo, de potu, de ſomno, de loquacitate, de ſcurilitate, & cum ſpiritalis deſiderij gaudio ſanctum paſcha expectet. Parum enim religioſus aliis temporibus eſſe monachus conuincitur, qui ſanctis diebus iſtis non religioſior, & in dei amore feruentior, deuotiorque inuenitur. Hinc diuus papa Gregorius ait in quadam Homilia: Quadrageſima ſumma obſeruatione eſt obſeruanda, vt ieiunium in ea præter dies dominicos, qui de abſtinentia ſubtracti ſunt, niſi quem infirmitas impedierit, nullatenus ſoluatur, quia ipſi dies decimæ ſunt anni, quas offerre domino iubemur. Sanctus quoque Ambroſius dicit. Ille quadrageſimam facit, qui ieiunando, & vigilando aſcendit ad paſcha. Nam ſicut reliquo tempore anni ieiunare præmium eſt, ita in quadrageſima non ieiunare peccatum. Illa enim voluntaria ſunt ieiunia, & iſta neceſſaria: illa de arbitrio veniunt, iſta vero de lege. Ad illa inuitamur, ad iſta compellimur. Et ergo qui conſtitutum numerum vna die manducando præterit, non vt violator vnius diei accuſatur, ſed vt tranſgreſſor totius quadrageſimæ arguitur. Refrenanda ſunt his ſacris diebus omnia deſideria carnis, caſtigandum eſt per abſtinen-

ſcurilitate

tiam corpus, vt si forsan aliis temporibus minus temperate vixi-mus, hoc quadragesimali ieiunio vtcunque recompensemus. Sequamur ergo monita sanctissimi patris nostri Benedicti, fratres charissimi, & quanta possumus nos sedulitate in sanctis operibus exercitemus, subtrahentes corpori nostro aliquid pro dei amore de cibo, & potu quotidie, quatenus veros nos dei seruos comprobemus, Consequenter autem sanctus institutor noster subiungit dicens: Hoc ipsum tamen, quod vnusquisque offert, abbati suo suggerat, & cum eius fiat oratione, & voluntate, quia, quod sine permissione patris spiritalis fit, præsumptioni deputabitur, & vanæ gloriæ, non mercedi. Ergo cum voluntate abbatis omnia sunt agenda. Aperta sunt verba sancti legislatoris nostri, fratres, ne quis ad ignorantiæ velamen posset habere recursum. Nam si omnia cū voluntate abbatis agenda sunt, ergo sine permissione eius nihil omnino est faciendum. Enimuero quantò bonum aliquod opus à pluribus decoratur virtutibus, tantò maioris apud deum esse meriti non erit dubitandum. Cum igitur monachus de licentia, & benedictione sui abbatis corpori suo aliquid ciborum, aut potus pro dei amore subtrahit, non solum de abstinentia ipsa mercedem promissam à domino recepturus est satietatis æternæ, sed etiam pro humilitate regnum, & pro sanctæ obedientiæ merito sanctorum omnium in cælo consequetur sine fine consortium. Monachus enim, qui caput suum monasticis institutionibus semel professus subdidit, voluntatem suam Christo in manibus abbatis resignauit, quam si arbitrio deinceps iterum suo vsurpauerit, Christū iam turpiter abnegauit. Quid enim aliud est monachus vsurpator voluntatis propriæ, nisi rei possessor iniustus alienæ? Sit ergo monachus abbati suo humiliter subiectus pro Christi amore semper in omnibus, nihil omnino præsumat agere contra eius imperiū, nihil omittat, vel negligat quod sibi ab eo fuerit iniunctum. Caueat summopere, ne pastorem suum inquieta conuersatione aut contristet, aut perturbet, nec aduersus eum murmuret, nec illi detrahat, nec malum quodcunque in eum dicat. Reuereatur eum potius syncero affectu charitatis tanquam Christi vicarium; & non contristet animum eius aut verbis, aut factis importunis siue incompositis. Subueniat autem, & quantum potest eius laboribus, & continuis apud deum pro eo precibus intercedat. Valde peccant in deum monachi, qui suis importunis detractionibus, ac reprobis moribus abbatem suum contristare non verentur.

Monachus præfecto suo per omnia morem gerat.

Quisquis

Quisquis ergo monachus cupit esse bonus, quisquis in domino verè vult esse deuotus, abbatem suum vt vicarium in monasterio Iesu Christi pura dilectione semper,& vbique veneretur, mandatis eius in omnibus humiliter obediat,& ab eius directione nulla tenus recedat. Abbas verò se monachis suis dignum in omnibus studeat exhibere pastorem; qui oues Christi sibi commissas verbo pascat simul, & exemplo in omni mansuetudine charitatis. Non conturbet fratres sine iusta,& rationabili necessitate, non sit contemptor sanctæ communitatis; dispensatorem se rerum monasterij agnoscat,non dominum. Nō sit derisor subditorum suorum, non turbulentus, non importunus, non tyrannus,sed amator eorum syncerus,sermone placidus,moribus lenis,& integer,conuersatione sanctus,conscientia mundus,mente in deum semper deuotus.Curam gerat animarum sibi commissarum omni tempore sollicitam,& nihil eorum negligat, quæ ad saluté eis videntur posse conducere. Non se propterea in altum extollat, quoniam rector aliorum positus est, sed meminerit sibi tantò metuendum amplius,quantò ad reddendam pro omnibus rationem in tremendo iudicio dei certissime est obligatus.Superbos, rebelles, & contumaces quasi dominus corrigat: humiles,obedientes,& dirigibiles vt pater mansuetissimus benigne foueat, & vnicuique sine personarum acceptione ius suum sapienter distribuat. Matrem se, ac nutricem monachorum semper existimet: & ideo,quos mansuetudine potest ad meliora reducere, importunis verbis, & duris inuectionibus non debet exacerbare.Infirmorum semper curam gerat sollicitam: & ita prouideat omnibus,vt iustam non habeant causam murmurandi. In suis discat infirmitatibus, quemadmodum oporteat eum subditis misereri. Bonus enim pastor animarum esse non potest, qui necessitatibus infirmantium subditorum ex animo compati dedignatur. Ille verò bonus inter monachos abbas fieri potest,qui se personis infirmantium ita nouit comparare, vt quotiens aliquid frater ab eo postulat, personæ formam in se postulantis assumens in corde suo dicat: Quid mihi fieri vellem in hoc negocio secundum rectum iudicium rationis, si essem in persona postulantis? Enimuerò si abbas imaginetur se subditum, nullum à se dimittet abire contristatum. Diximus iam, fratres, quales vos deceat esse pro dei amore ad nos, vt monachi existétes boni domino Iesu in veritate placeatis. Audistis nihilominus, qualem ego me vobis debeam exhibere pastorem: quod vtrum faciam,

Qualis esse debeat praefectus.

nécne,

nécne, vos ipsi melius, quàm ipse, iudicabitis. Frustra enim ieiunabimus, & nullum quadragesimalis obseruantiæ fructum inueniemus, nisi omnes in vera charitate fraterna cum puritate cordis in dei amore permanserimus. Quidnam prodest ad æternam salutẽ, per abstinentiam, & ieiunium affligere corpus, & in vera charitate ecclesiasticæ vnionis coram deo non esse concordes? Aut quid conducet à cibis abstinere lautioribus, & conscientiam fœdare operibus, siue cogitationibus malis? Vt enim deo sint grata, quę inchoauimus, ieiunia, necessarium est, vt sint non solum aliena, & remota à vitiis, atque peccatis, sed etiam virtutum plenitudine omnium decorata. Dicit enim sacer Ambrosius: Quid prodest ieiunare visceribus, & luxuriari venationibus? abstinere à cibis, & errare peccatis? An putatis illum ieiunare fratres, qui primo diluculo non ad ecclesiam vigilat, non beatorum martyrum sancta loca requirit, sed mane surgens congregat seruulos, disponit retia, producit canes, saltus, siluasque perlustrat, seruos inquam secum protrahit fortassis magis ad ecclesiam festinantes? Voluptatibus suis peccata accumulat aliena, nesciens reum se futurum tàm de suo delicto, quàm de perditione seruorum. Et sanctus Leo papa. Non in sola abstinentia cibi stat nostri summa ieiunij. Haud enim fructuose corpori esca subtrahitur, nisi mens ab omni iniquitate reuocetur. Diuus quoque Hieronymus ait: Quid prodest corpus tenuari abstinentia, si animus intumescit superbia? Quid virtutis habet vinũ non bibere, & ira, odio, cæterisque animæ venenosis inebriari poculis? Nemo igitur vestrum de sola sibi ciborum abstinentia promittat sanctitatem, quoniam quicquid ad veram pœnitentiam requiritur, etiam ieiunio necessarium iudicatur. Contritis enim pro peccatis in vero emendationis proposito ieiunia ad salutem proficiunt, qui bonis, & sanctis operibus feruidè insistunt. Vnde ieiunantibus à cibo, & potu, à cunctis etiam abstinendum est vitiis, quatinus mens virtutum ornata decore in Christi amore dulciter ferueat, & ab intimæ cõuersationis profectu minime tepescat. Abstinentiæ nanque virtus nulla, si charitatis non fuerit operibus decorata. Idcirco meum audio monache consilium, si vis ieiunium facere coram deo fructuosum: in primis expurga conscientiam tuam ab omni macula peccati, vt nulla in te remaneat concupiscentia mali, vt mens in exercitio fiat diuini amoris feruida, & in cunctis virtutibus laudabiliter exornata. Per contritionis, & confessionis remedium peccata dilue præterita: & orationibus instando cum

do cum lachrymis mentem contra omnes tentationes in dei adiutorio confirma, Ad deum, quantum potes, in amoris exercitio esto feruidus, ad teipsum in conscientia pura benè tranquillus, ad confratrem tuum in vera charitate ordinatus. In humilitate semper esto præcipuus, constantia, & obedientia firmus, castitate mentis, & corporis nitidus, mansuetudine pius, actione monachus, perfectionis desiderio iugiter accensus. Si hoc munditiæ, ac puritatis genere abstinentiam tuam commendaueris, rectè ieiunabis. In meditatione passionis domini, & saluatoris nostri Iesu Christi diligenter exercita mentem tuam, ita vt nulla prætereat dies, in qua vitam, & mortem eius cum gratiarum actione ad minus semel non percurreris meditando cum lachrymis. Rudis enim, & nimium indeuotus, ne dicam, ingratus est christianus, qui ita vel rebus temporalibus immergitur, vel carnis voluptatibus occupatur, vt redemptoris sui amarissimæ passionis quotidie non semel ad minus gratias agendo recordetur. Monachus autem, qui beneficiorum domini nostri Iesu Christi obliuiscitur, qui passionis eius non semel quotidie cum gratiarum actione reminiscitur, qui non omni die in lege domini euangelica meditatur, ingratissimus meritò omnium hominum censetur. Nihil est enim illa oratione potentius, quæ deo patri offertur in vnione, ac virtute dominicæ passionis. Iustè nimirum damnandus ille est spiritus, qui preciosissimo Christi sanguine redemptus, à carnis suæ voluptatibus seducitur, vt tantorum erga se beneficiorum dei non recordetur. Nulla enim causa fuit, vt dei filius homo fieret, nisi quia nos peccatores voluit iustificare, pro nobis natus in mundo, pro nobis passus in mundo, & pro nostris sceleribus crudeliter mortuus in ligno. Ille iustus venit in mundum, vt nos iustificaret, qui eramus peccatores: pius venit ad impios, vt pietatem, humilitatem, & patientiam ab eo disceremus. Venit medicus ad infirmos, vita ad mortuos, miseratio ad desperatos, quem non nostra merita de cęlo traxerunt in mundum, sed peccata. Dignum est igitur, fratres mei vt tota deuotione hoc ieiunium quadragesimale sacratissimæ passioni eius dicatum celebremus, qui tanta pro nostra salute facere prior est dignatus, qui vt nos de interitu mortis eriperet, semetipsum pro nobis dare in mortem non dubitauit. Agamus Christi amore quicquid boni possumus, perferamus intuitu passionis eius, & mortis omne, quod nobis aduersitatis in hoc mundo acciderit, quoniam dominus Iesus, qui pati pro nobis

Monacho saltem semel per diē reminiscendum passionis dominicæ.

Aduersus ingratos redemptori.

Adhorta-

tio ad meditandam dominipassionem

nobis ex charitate voluit,vt eum toto corde diligamus, veraciter se dignissimum ostendit. Nam si peccatorem te frater agnoscis, sua te Christus morte saluauit. In cruce quomodo decet contemplare pendentem, & ab omni morsu peccati sanaberis. Nihil enim in hoc mundo reperitur efficacius ad curanda conscientiæ vulnera, nihil potentius ad purgandam aciem pauidæ mentis, quàm sedula vulnerum Christi meditatio. Fusus enim preciosissimus sanguis domini sufficiens factus est medicina peccati. Hinc sanctus dicit præsul Augustinus: Fratres, vt vulnerati à peccato sanemur, Christum crucifixum intueamur. Quomodo enim, qui intuebātur serpentē æneū in deserto, nō peribant morsibus serpentū, sic, qui fide, & deuotione intuentur mortē Iesu Christi, sanantur à morsibus peccatorū. Si aūt iustificatū te confidis à peccato, eo magis, atq. feruentius tibi Christus in cruce pēdens intuēdus est, sine cuius merito passionis nemo viuit iustus in terra. Nam extra fidē Christi non est iustitia: & quantumlibet homo viuat religiose, si non credit in dominum nostrum Iesum Christum, æternam nullatenus consequetur salutem, sed ira dei manet super eum, & necessariò peribit in æternum. Mors Christi ianuam salutis aperuit, per quam nemo alius potest ingredi, nisi qui in Christum fideliter credit. Propterea enim Christus damnationi se mortis humiliter subdidit, vt credentes à iugo damnationis perpetuæ liberaret. O charitas infinita, o pietas sine mensura, quis credentium in te maiestas æterna non miretur tam stupenda nobis indulta beneficia? Passio enim tua, domine Iesu, nostræ salutis est precium, vltimumque peccatorum refugium, infirmarum mentium singulare remedium, fons, origo, & finis omnium bonorum. Recolamus, nunc igitur, fratres charissimi, & sedulo ad memoriam reuocemus dominicæ passionis amaritudinem, vt, quia necessariò peccatores nos esse recognoscimus, iustificari tandem per meritum ipsius saluatoris nostri valeamus. Meditatio enim dominicæ passionis præcellit omnia huius mundi exercitia, si cum deuotionis intimæ feruore diutius fuerit continuata. Mens illa monachi, quæ studio diuini amoris succensa passionis domini nostri Iesu Christi memoriam habere cum lachrymis quotidie ad horam saltem modicam consueuit, dæmonum suggestionibus non facile patescit. Cor etenim illud, quod amor Iesu possidet, omnibus cogitationibus malis semper inaccessibile, & clausum manet. Fœlix nimirū ille monachus, & nunquam præter honorem nominandus, qui in doctrina, &

na, & passione domini nostri Iesu Christi cum amoris studio meditatur die, ac nocte: qui saluatoris sui nunquam obliuiscitur: qui siue comedat, siue bibat, siue aliud quid faciat, semper dominum Iesum in cruce pendentem oculis mentalibus intuetur. Nullæ uersantur in eius corde perniciosæ cogitationes: verbum ex ore eius malum, vel ociosum non procedit: nihil, quàm crucifixum pro nobis Iesum cogitat: et quicquid loquitur, Iesum, vel iustitiã sonat. Mox vt imaginem depictam Iesu viderit crucifixi, in lachrymas resoluitur: & præ nimio mentis desiderio quasi stupidus effectus amaritudine dulcissima repletur. Nullas vitæ præsentis consolationes potest admittere, quia, cum dominum suum in cœlo residere cogitat, suum in terra prolongatum exilium plorat. Nihil in hoc mundo pręter Iesum diligit: nihil aliud, quàm crucifixum quęrit. Diuitię si adsint, cor suum penitus dedignatur apponere: si autem defuerint, eas minimè quærit inuenire. Cum enim se pauperis Iesu agnoscat esse discipulum, optimè intelligit huius mundi diuitias magnum christianæ perfectionis esse impedimentum. Victum habens tenuem, & vilem corporis amictum cum suo domino contentus est, qui pauper factus pro nobis beatos iustitiam pędixit esurientes. Fœlix inquam ille monachus, qui dicere veraciter cum sancto martyre Christi Theophoro potest. Amor meus crucifixus est, & ideo cor meum nullam huius mundi recipit consolationem. Et illud Christophili Pauli. Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. *Gala. 9.* Nunc ergo fratres mei charissimi audite consilium meũ, & per iugem dominicæ passionis memoriam inchoatum sanctificate ieiunium. Dico enim vobis, quod inter omnia exercitia monachorum nullum potest esse sanctius, nullum deo acceptabilius, nullum vobis salubrius, quàm illud, quod in meditatione passionis domini nostri Iesu Christi quotidiana sedulitate cum interni amoris compunctione practicatur. Hoc enim salutaris passionis exercitium subitò de peccatore facit pœnitentem, de tepido, & arido mirabili compunctione deuotum, de impio iustũ. Multitudinem peccatorum operit; vires spiritui contra dæmones tribuit; vitiis cunctis dat terminum; & sanctis animæ virtutibus validum confert incrementum. Dominicæ passionis deuotè continuata memoria conscientiam meditantis purificat, intellectum in omni cognitione veritatis illuminat, affectum in dei amore suauiter inflammat. Passionis Christi deuota meditatio facit omnia huius mundi oblectamenta contemnere, & nulla quantumlibet

dura,vel contraria formidare. Libidinem exterminat: luxuriam tam mentis,quàm corporis edomat:inuidiam fugat:gulam refrenat:auaritiam sedat;acediam inflammat,iram mitigat;superbiam radicitus extirpat.Mentem insuper hominis,quam passio Christi veraciter occupat,nulla rei carnalis passio fatigat.O quàm suauiter ardet,quem passionis Iesu memoria dulciter inflammauit: & quàm feliciter mens æstuat,quæ mortis Christi iugem amplectitur meditationē.O bone Iesu amor crucifixe meus,qui salus, & salutator fidelium es animarū, da nobis continuā passionis tuæ memoriam agere, concede famulis tuis inchoata ieiunia bonis semper operibus commendare, quia tunc abstinentia nostra maiestati tuæ incircunscriptibili erit gratissima;cum sanguinis tui preciosi fuerit meditatione decorata, qui viuis, & regnas cum deo patre in vnitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum.

De somno,& vigilia monachorum. Homilia XVII.

Monachus,qui se moriturum semper cogitat, nullum tēpus ociosum transire permittit. Dicit enim scriptura: *Ecclesi.7.* Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis, Quo contra de obliuiosis, & inertibus est scriptum: Gens absque *Deut. 32* consilio est,& sine prudentia,vtinam saperent,& intelligerent, ac nouissima prouiderent. Memoria mortis animo inducit vigilantiam, & omnem extinguit inordinatam mentis cogitationem. Qui mortem rectè metuit,nunquam in bono opere torpescit. Dicit nanque vir sapiens: Quodcunque facere potest manus tua, in- *Ecclesi. 9.* stanter operare,quia nec opus;nec ratio,nec sapientia nec scientia erunt apud inferos,quò tu properas. Monachus enim, qui verus dei cultor est, nullum temporis momentum inutiliter expendit, sed noctibus, atque diebus in exercitio boni operis semper vigilā mentis cum summa deuotione peragit, & corpore dormiens in *Canti.5.* animo constanter ad dei nuncios dicit: Ego dormio,& cor meum vigilat. Somnus imago est mortis, & sensuum corporis ligatio: qui autem verus amator est Christi,etiam dormiens corpore,mente vigilat, oransque indesinenter ad dominum charitatis affectu *Psal. 37.* clamat: Ante te est omne desiderium meum, te somnians cogito, Iesu crucifixe amor meus. Erubesco, fratres mei, & vehementer confundor de vigilantia monachorum afferre sermonem: quia dū præcedentium sanctorum patrum consuetudinem vigilandi ad memo-

memoriam reuoco, quàm longè ab illorum perfectione distet nostra infirmitas, mœrens recognosco. Illi diuino succensi amore in dei laudibus noctes integras frequenter duxerunt insomnes: nobis autem horarum octo spacium dormiendi vix interdum videtur sufficere, quarum ante matutinum quinque, postea vero tres breuitatis accusare non cessamus. Vera enim monachorum abstinentia non solum in ciborum, & potuum parsimonià consistit, sed etiam in vigiliarum ad dei laudem continuatione, quia stulta est maceratio carnis, in qua venter ab escis restringitur, & totum corpus per somnolentiam impinguatur. Non solum quippe corpus cibo, & potu in sui subsistentiam reficitur: sed etiam somni quiete reformatur. Qualénam est illud monachorum ieiunium, cibis, & potibus abstinendo parcere, & somno ad satietatem indulgere? Parùm refert cibo, an somno reficias corpus, cum in vtroque satietas sit vitium. Propterea veteres, & primi monachorum principes non minus dormiendi, quàm comedendi, atque bibendi temperantiam custodientes in vtroque continentissimi perdurarunt. Eorum aliqui stantes in pedibus suis, aliqui vero super nudam terram iacentes parcissimum naturæ somnum concesserunt. Quorum non infimum sanctitatis merito quendam nouimus dixisse, Sufficit vna hora monacho ad dormiendum, si pugnator fuerit, & aduersarius vitiorum. Non enim minus luxuriam nutrit somnus, quam cibus, & potus. Alius quidam sanctorum duas ad dormiendum horas, vel tres monacho volebat sufficere, vt parcitatem ciborum quietis etiam temperantia commendaret. Recentiores autem ordinis nostri reformatores, qui nobis sub nomine vnionis de Bursfeldia per Germaniã viuendi modum ad puritatem regulæ tradiderunt, considerantes infirmitatem humanæ conditionis vigiliarum rationem modestissimè ordinarunt. Quinque etenim horarum spacium ante nocturnas laudes monachis in conuentu misericorditer indulserunt, & duarum, vel semitrium post matutinas dormitioni similiter addiderunt. Cui hoc tempus, videlicet septem horarum, ad quiescendum non sufficit, nimis se pigrum, & acediosum monachũ ostendit. Vnde monemur vigilare non solum mente, sed etiam corpore; quoniam cor suum vix in vera puritate conseruare sufficit, qui corporaliter in dei vigilare obsequio contemnit. Vigilemus igitur, dilectissimi fratres, maxime his sanctis quadragesimæ diebus, in quibus vitiis bellum indiximus, & antiquum hostem diabolum vincere,

Somnus non minus obest, quàm cibus.

Septem ad summum horas etiam monacho dormisse, abunde est.

1. Petr. 5. cere, & superare fortiter parati sumus. Audistis enim sanctũ apostolorum principem his verbis admonentem. Fratres sobrij estote, & vigilate. Quare hoc monuit? Quia, inquit, aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit quærens, quem deuoret, cui resistite fortes in fide. I taque, fratres mei, vigilemus, quandiu sumus in bello constituti, nequando somnolentia depressi, vel ocio, ab aduersario salutis nostræ superemur. Quandiu enim in carne viuimus, necesse est, vt vigilantia, & castigatione corporis nostri contra inimicum fortiter pugnemus. Non deterreat vos labor certaminis; quoniam et si aduersarius noster sit importunus, vsque adeo tamen infirmus, & debilis est, vt neminem possit superare, nisi volentem, & eum, qui omnem custodiam sui penitus abiecit. Dominus autem Iesus Christus adiutor, & protector noster est fortis: qui virtutem præstat alacriter dimicantibus, & victores immarcescibili corona cũ omnibus sanctis suis donabit in cęlis. Quemadmodum puluis à vento dispergitur, sic aduersarius noster diabolus à voce psallentium cum humili deuotione confusus, & territus effugatur. Nemo igitur vestrũ, dilectissimi fratres, negligenter agat; nemo in tempore orationis pigritia mentis, & somnolentia torpescat; nemo diaboli concertationem in ordinato pauore timeat. State viriliter pro salute animarum vestrarum perpetuò contra infirmum aduersarium pugnantes: & non minus carnem propriam, quàm dęmones habete suspectam. Scitis enim testante non solum scriptura, verum etiam longa experientia docente, quoniã caro concupiscit aduersus spiritum: & ideo monachus, qui propriæ carnis petulantia non leditur, raro in certamine à dęmonibus superatur. Spiritu igitur ambulate, & carnis desideria non
Gala. 5. perficietis. Qui vigilans, & pugnator est fortis, infirmiorem, & torpentem à deuotione fratrem excitet, eumque tam verbis, quàm exemplis ad sanctum feruorem spiritus pro viribus reformet. Qui spiritualis est inter vos, inordinatum fratrem suum non despiciat, sed per humilem admonitionem eum potius ad pietatis studium reducat. Dicit enim scriptura. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi. Enimuero, si consentientes in fraterna dilectione ad inuicem per fidem Iesu Christi semper vnanimes fueritis, aduersarium vestrum diabolum facile sine dubio vincetis. Nam vbi vera charitas Christi habitantes in cœnobio monachos facit vnanimes, ibi deus in omni sanctitate colitur, ibi sanctorum angelorum præsentia inuisibilis esse creditur, per quos

mali-

malignorum spirituum temeritas refrenatur. In tali congregatione sanctorum deus habitat; quem cælestis regni exercitus vnà cũ psallentium monachorum vocibus collaudat. Paradisus est deliciarum cœlestium multitudo in dei amore feruentium monachorum. Ciuitas multitudine ornata turrium congregatio est idipsũ in domino sentientium monachorum. Vigilate fratres mei precor, vigilate in orationibus sanctis, & eo maxime tempore somnolentiam, & mentis torporem excutite, quando in ecclesia coram domino statis ad psallendum. Nam, si coram deo stantes in psalmodia feruentes in oratione fueritis, eius proculdubio gratiam vobis adesse sentietis. Nimis enim alienus est à monachi proposito, qui inter orandum aliunde cogitat, & mentem suam non diuinis, sed caducis rebus, vel occupationibus agitandam præstat. Scitis enim, quid sanctus institutor noster Benedictus dicat in regula. Si cum hominibus, inquit, potentibus volumus aliqua suggerere, non præsumimus, nisi cum humilitate, & reuerentia, quanto magis domino deo vniuersorum cum omni humilitate, & puritatis deuotione supplicandum est? & non in multiloquio, sed in puritate cordis, & compunctione lachrymarum nos exaudiri sciamus. Quoniam vero nobis psallentibus deum vbique credimus esse præsentem, magna in oratione reuerentia opus est, vt mens nostra voci per omnia concordet. Cogitemus ergo, fratres, cui assistimus, & cui in conspectu angelorum psalmos orando recitamus: quoniam monachus, qui orationis tempore vanis cogitationibus cor suum occupat, quasi homo qui astans ante regem, vel cæsarẽ, & loquens cum eo de his, quæ ad salutem corporis sui valde sunt necessaria, vocatus autem à seruo suo regẽ dimittit, seque ad confabulationes famuli vanas, & inutiles conuertit. Verè, stultus iudicaretur ab omnibus, quicunque hoc faceret, & meritò pœnis videretur grauissimis puniendus. Monachus autem quid meretur, qui stans coram summo rege vniuersorum, & loquens cum eo de salute animę suę oculos, repente interiores conuertit ad occupationes inutiles, & neglecta æterni regis præsentia vanas admittit, vel etiã perniciosas in mentem cogitationes? Si terreni regis illusor, atque contẽptor amputatione capitis plectitur, cęlestẽ cõtemnẽs imperatorẽ quid meretur? Quocirca moneo vos, fratres, & quanta possũ sinceritate rogo, quatinus purificetis corda vestra maxime in tempore orationis à cogitationis iniquæ macula, vt hoc solum reuoluatis in animo, quod in ore decantatis. Sicut angeli cum timore, &

Vnanimitas orantiũ ad exauditionem necessaria.

Mens illi nacet quem oras.

Nota simile.

re, & summa reuerentia deo semper assistunt hymnum laudis per petuum decantantes, ita curemus & nos fratres mei, puro corde, conscientia munda, & feruentissima illi deuotione assistere, vt multò magis spiritu, quàm corpore laudes ei possimus decantare. Segregemus ergo mētes nostras ab omnibus negociis terrenis: purgemus conscientias nostras à cunctis illecebris carnis: induamus feruorem sancti spiritus; & omnem à nobis pigritiam, & ignauiam longè repellamus. Nam sicut onus graue dorsum hominis acediosi deprimit, ita somnolentia tempore psalmodiæ monachorum mentes opprimere consueuit. Nihil plus nocet monachis, quàm acedia, quæ paulatim eneruat omnes vires mentis, totumque feruorem spiritus extinguit. Mox enim vt monachus à feruore sanctæ deuotionis cœperit deficere, mentem subintrant innumeræ cogitationes malæ, quas tantò minus iam potest repellere, quantò longius à feruore pristino conuincitur recessisse. Hinc sōnolentia in diuinorum exhibitione obsequiorum oritur, mens, tristitia, & melancholia nimium grauatur, quam monachus tepescens animo, non spiritualibus, sed terrenis, atque carnalibus con solatiunculis releuare omni studio meditatur. Cumque diutius in hac alienatione mentis progreditur, ad compunctionis exercitiū iam quasi insensibilis obduratur, & quantò consolationibus carnis inhiat, tantò longius ab interno feruore spiritus aberrat. Quid enim vos in tempore psalmodiæ facit somnolentos, nisi acedia? quoniam mens, quæ torporem incidit, mox corpus dormitare facit. Sed iterum vos moneo, fratres, vt crebrius consueui, quatenus ignauiam, & somnolentiam tempore orationis maximè fugiatis, quoniam sicut ebrietas obliuionem inducit animo, sic etiam somnolentia mentem insanam, & fatuam efficit coram deo. Cauete hoc somnolentiæ vitium o vos iuuenes, quo ex senioribus quosdā longa iam consuetudine dolemus infectos, quibus in choro familiaris est dormitatio, & nimis rara mentis ad deum compunctio. Cauete inquam hanc malam dormiendi consuetudinē, quę, postquam monachum semel captiuum abduxerit, ratò liberum permittit. Propterea in exordio conuersionis maxime iuuenibus contra hunc perniciosissimum hostem religionis pugnandum est, sicut quidam in carmine dixit: Principiis obsta: serò medicina paratur, Cum mala per longas inualuere moras. Sed propera, nec te venturas differ in horas, Qui non est hodie, cras minus aptus erit. Difficile nanque est longam, & diuturnitate inueteram curare infirmitatem.

Nulla pestis exitialior monachis, quàm segnities.

firmitatem. Regibus, & principibus terrenis quanta diligentia, & sedulitate famuli assistant videamus, vt, quemadmodum coram deo, qui solus est rex omnium, & dominus vniuersorum, in orationibus astare nos deceat, non ignoremus. Oculi omnium in dominum respiciunt, & ad nutum eius omnes & singuli diligentissimè pendent, ne quid illo iubente per negligentiam fugiat assistentes. Hinc igitur consideremus, quanta nos oporteat domino deo puritate in orationis synaxi die, noctuque assistere, à quo regnum cupimus æternæ fœlicitatis impetrare. Non vox, non clamor, sed feruens in dei charitate intentio meretur exauditionem. Somnolentiam ergo, & torporem mentis, vt letale venenum fugite, quia somnus, & ocium scaturigo sunt omnium vitiorum. Oculus autem vigilans minister est internę deuotionis, & monachus, qui Iesum Christum veraciter diligit, ab omni immoderantia se custodit. Qui vigilans est, mentem acuit intelligentia, multũ vero dormiens monachus turpiter excæcat animam suã. Vigilans in oratione, & ieiunio monachus formidabilis est diabolo: qui autem cibo satiatur, & somno, à spiritu fornicationis non permittitur quiescere. Vigilia enim orationibus dicata feruorem frangit luxuriæ, ignem quoque valenter extinguit concupiscentiæ, intima cordis purificat, mentem illuminat, affectum ad amorem cælestium inflammat. Vigilia est bonarum cogitationum parens, nutrix, atque custodia, tentationum antiqui hostis certa victoria, phantasmatum fuga, mors vitiorum, vita, & fons omnium virtutum. Sõnus autem multus comes, & fotor libidinis, raptor vitæ hominis, imago mortis, obliuionis conciliator, inertiæ coniunx. Somnus immoderatus stomachum corrumpit, cerebrum lædit, corpus simul, & animam dissoluit. Monachus frequenter somno deditus, sapientiam spernit, castitatem prostituit, animæ salutem negligit, tempus preciosum perdit, mentem interficit, vitia nutrit. Quisquis igitur vestrum, amantissimi fratres, ad supernæ fœlicitatis requiem peruenire desiderat, omnem à se torporem, & ignauiam mentis fortiter repellat, discat in primis semetipsum vincere, vt hostem salutis suæ diabolum deinceps valeat superare. Enimuero nisi malũ, quod in te est, prius exterminaueris, illud, quod aduenientium est, quando superabis? Disce passionibus imperare tuis, & omnia, quæ foris accidunt, adiuuante domino faciłè superabis. Purga mentem ab omni concupiscentia inordinata, vt solum Iesum in veritate super omnia diligas, cum quo gaudere in æternum speras.

Vigilantia quos fructus afferat

speras. Nemo autem cum Christo regnabit in cœlis, qui eum sanctis moribus non imitatur in terris sancta dicente scriptura: Qui
1. Ioan 2 dicit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulauit, & ipse ambulare. Dominus etenim Iesus, qui sua nos morte ab interitu dānationis ęternæ liberauit, ipse mediator dei, & hominum voluntariè factus est, ipse via, per quam nobis vitæ trames est continuandus, ipse dux potens itineris, ipse norma, & regula Christianis est salutaris conuersationis. Nemo venit ad deum nisi per Christum patrem, nemo videbit nisi per filium. Vnde, si vultis venire ad salutem, oportet vt transeatis per saluatorem. Ipse nanque in sancto euangelio dixit: Nemo venit ad patrem, nisi per me. Et illud, Ego
Ioan. 10 sum ostium: per me si quis introierit, pabulum vitæ æternæ inueniet. Ac iterum: Ego sum via, veritas, & vita. Per hanc viam piis, &
Ioan. 14 sanctis moribus viuendo precor fratres mei semper incedite. hanc veritatem puro corde freuenter diligite: ad hanc vitam, quæ sola est permanens, ardenter festinate. Doctrina Christi nunquam de cordibus vestris recedat, sed omni tempore in memoria permaneat, quoniam verus imitator eius fieri renuit, qui non die, ac nocte in meditatione verborum eius exercitatus fuit. Semper itaque in orationibus vigilantes tanta puritate mentis viuite, quatinus vocantem vos in mortis hora cum lætitia mereamini audire Iesū Christum dominum nostrum, qui viuit, & regnat cum deo patre in vnitate spiritus sancti deus omnipotens vnus per omnia secula seculorum. Amen.

De patientia, & mansuetudine. Homilia XVIII.

INter omnes fidei Christianæ professores nullum hodie genus est hominum, cui virtus patientiæ magis videatur esse neces-
Mar. 24 saria, quàm cœtui monachorum. Nam refrigescente his no-
Monachi huius seculi fabula. 1. Co. 4. stris diebus charitate multorum, vt Pauli vtamur eloquio, spectaculum facti sumus mortalibus, vt, quocunque monachus inter homines mundanos deuenerit, digitis fermè omnium, à quibus cernitur, subsannandus, & irridendus denotetur. Cur hoc dixerim, scitis: quid factum in oppido nuper Bingionum non ignora-
Monachi cuiusdam mira patientia. tis. Excepit iuuenum, ac puerorum ebria turba monachum quempiam via transeuntem publica, & quasi pluuiæ causam præstitisset itinerans, proiecit in lutum, tractansque iniuria virum, impudentiæ suæ miserandum effinxit spectaculum. Nemo, qui conpesceret

ſceret inſolentes, affuit: vicit tamen patientia monachi furentes, & Chriſti plenus amore, nihil aliud, cum male tractaretur, quàm deo gratias, reſpondit. Vnde quantò ſe magis exhibuit mente, & animo tranquillum, tantò plus nebulones inſontem traxerunt, vino illum æſtuare putantes, quem amor Chriſti iucundum fecerat, & lætum. Reliquit monachis cunctis magnum patientiæ documentum: qui cum poſſet ſe vindicare, non voluit, iniuriatum. Vtinam fratres mei tam patientes pro dei amore, peccatiſque noſtris eſſemus in minimis, quā ille bonus vir in maximis fuit. Sunt inter vos quidam, inuitus loquor, nimium proterui, & impatientes, qui verbo quamuis non iniurioſo mouentur ad iram: atque, dum pro ſuis negligentiis iuſtè corriguntur, iniuſtè murmurant, peccatum per impatientiam peccato adiicientes. Sed in quem finem patientiam illis memorati hominis propono in medium, qui omnium virorum patientiſſimū non attendunt Ieſum Chriſtum? Enimuero quiſquis exemplo regis cœlorum patientiam, & humilitatem non amplectitur, nullius imitatione hominis ad manſuetudinem reuocatur. Summum namque, & ſupremum patientiæ, & humilitatis exemplar eſt dei filius, cuius recordatione paſſionis quiſquis ad ſufferentiam non flectitur, induratus, & dæmonum ſocius, meritò cenſetur. Verba domini noſtri Ieſu Chriſti eſſe vera bonus nemo dubitat chriſtianus: dicit autem in ſancto euangelio Chriſtus: Beati mites: quoniam ipſi poſſidebunt terrā. Si mites beati ſunt dicendi: quid prohibet ne rancoroſi, iracundi, & immites nominentur maledicti? Certe nihil. Et ſi teſtante ipſo domino, & ſaluatore noſtro Ieſu Chriſto animas noſtras in patientia poſſidemus, non eſt dubiū, quin eas per impatientiam amittamus. Maxime igitur cōuenit monachos eſſe mites, manſuetos, & patientes, qui ſe Chriſti, & apoſtolorum imitationi ſolenniter deuouerunt. Chriſtus autem omnium mitiſſimus ſuis in euangelio diſcipulis & imitatoribus præcipit dicens. Diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Hinc ſanctus præſul Auguſtinus: Si cum Chriſto vis regnare in cœlis, diſce prius ab eo vt ſis mitis, patiens, humilis, & māſuetus, quoniam niſi ad eius imitationem vitæ in hoc mundo conuerſatus fueris, nullatenus cum eo in perpetuum regnabis. Diuus quoque Ambroſius dicit: Cum depoſuero omne peccatum, & exuero omnem malitiam, & ſimplicitate contentus fuero inops malorū ſupereſt vt mores temperem. Quid enim mihi prodeſt carere ſceleribus,

Chriſtus vnicum, & ſingulare patientiæ exemplum.

Mat. 5.

Lu. 21.

Math. 11.

ribus, nisi fuero mitis atque mansuetus? Ille autem mitis est: qui cedit improbitatibus, & non resistit in malo, sed vincit in bono malum. Mansuetus est autem testante Chrysostomo, qui cum iniuriis prouocatus fuerit: nec malum cogitat facere, nec facit. Cassiodorus vero dicit: Mansuetos appellamus manu consuetos, id est patientes & mites, qui alienas iniquitates tolerant, nec aliquem grauare præsumunt, de qualibus in psalmo dicitur: In domino laudabitur anima mea, audiant mansueti, & lætentur. Non dixit in lege periti, non ieiunantes, non psallentes, sed mansueti lætentur, qui cum charitate præcipue habere omnium rerum temperantiam consueuerunt. Illi autem vere sunt mites, mansueti, & patientes, qui neminem lædunt, nemini iniuriantur, neminem penitus offendunt, sed in sua simplici humilitate consistentes omnes iniurias contumelias & irrisiones pro Christi amore semper æquanimiter tolerant, & contra lædentes nullo animi dolore mouentur, quemadmodum fuisse monachum illum iam diximus, quem apud Bingiones pueri furentes nimis contumeliose tractauerunt. Facile autem est esse mitem, patientem, & mansuetum quandiu nihil dicitur vel agitur nisi pro voluntate & arbitrio patientis. Patebit autem quàm sit longe à vera mansuetudine, si leuis oriatur occasio. Magna est virtus si non lædas à quo læsus es: magna fortitudo animi, si pro dei amore iniuriam remittas inferenti: magna gloria si Christi mandatum obseruas, & preces pro iniuriantibus fundis. Nemo vires animi cognouit sui, quem contumelia necdum adussit insignis. Nemo se glorietur mitem vel patientem, qui non fuit saturatus opprobriis. Non est sine aduersitate patientia, nec sine improperio mansuetudo, quoniam si debitas tolerantiæ metas custodire volueris, oportebit in primis contumeliam adesse inferentem. Si fuissem, inquit monachus piger, & animalis, in diebus martyrum, nulla pœnarum genera subire pro Christi amore timuissem, corpus voluntariè obiecissem tortoribus, vt coronam martyrij reportassem. Magna stultitiæ temeritas. Verbum pro dei amore patienter sufferre nunquam potuisti, & constantiam sanctorum martyrum polliceris? Leuem correptionem metuis, qui corpus te daturum pro Christo promittis. Si martyrium te delectat, audi quid beatissimus papa Gregorius dicat: Si adiuuante nos Christo virtutem patientiæ seruare contendimus, & in pace ecclesiæ viuimus, & martyrij palmam tenemus. Nam sine ferro & flamma martyres esse possumus, si patientiam in ani-

Psal. 33.

In impatientes sed iactabundos.

in animo veraciter custodiamus. Morià persequente, martyrium in aperto opere est. ferre autem contumelias, & odientem diligere, martyrium est in occulta cogitatione. Patientia vero est aliena mala æquanimiter perpeti, & contra eum qui malum intulit, nullo dolore morderi. Quid nunc piger dices o monache, qui martyriũ verborum sufferre leuissimum impotens, de constantia fundendi sanguinis tam proteruè gloriaris? Disce miser in leuibus habere patientiam, & considera, quoniam, dicente scriptura: qui in modico infidelis est, ei quod maius est quis crederet? Ad omnia quæ fiunt in cœnobio murmuras, increpatus quantumlibet leniter pro grauibus delictis & negligentiis tuis, impatientissimè toleras, nemo tibi rectè in monasterio gráditur, nemo præter te in tua æstimatione religiosè conuersatur. Tu, quantum tibi videtur, solus in cœnobio sanctus, tu omnium doctissimus hominem scire consentis quod tu solus ignóras. Super omnes te honoribus cunctis existimas dignum, quia non solum patientia cares, sed neque humilitatem veram neque obedientiam retines. Non est hæc via per quam itur ad regnum cœlorum, quando in schola humilitatis superbit monachus, & moribus Christo viuit contrarius Christianus. Monachus autem Iesu Christi solenniter iuratus minister, vt dominum possit imitari suum, non debet esse superbus, sed humilis: obediens, non rebellis: mansuetus, non crudelis, neque proteruus, sed mitis. Monachus vero superbus, iracundus, contentiosus & propriæ voluntatis amator, quales proh dolor vt frequenter sunt in temporalibus constituti, quos apud nos cellarios secundum regulam nuncupamus, quorum elatio multis viam ad interitum fecit. Compellit me dolor ad loquendum, & prohibet verecundia, quanuis casum noueritis omnes, quo nos in fratre diabolus pridem confudit. Quis illo in tota congregatione nostra superbior? quis maiore proteruia plenus incessit? Quia vero maiorem inter nos rerum temporalium experientiam habere videbatur, cunctis ob id se præstantiorem existimauit. Permisit omnipotens vt cáderet, quatinus qui suam infirmitatem reputatus agnoscere noluit, confusus tandem non sine multorum scandalo aduersariũ intelligeret deum superborum. Doleo vehementer, & plus quàm dici potest, culpa ruentis mihi grauior videtur, quoniã illo ruente confundimur omnes. Det illi deus pœnitentiam agere veram, vt qui eius lapsu scandalizati fuerant, satisfactione coram deo, & hominibus ædificentur. Semper monachis perniciosa fuit elatio, & men-

Luc. 16.

Superbus quidã monachus fœde lapsus.

& mentem hominis; quam semel inuaserit, in foueam vitiorum omnium demergit. Cauete superbiam fratres mei, quoniam ipsa est omnis peccati exordium: ipsa est, quæ per inuidiam diaboli mortem introduxit in orbem terrarum. Superbia virtutum est mors omnium, & cunctorum fons & scaturigo vitiorum. Humilitas autem virtutum nutrix maximè decet monachos, quoniam & mites facit & mansuetos. Omnis enim superbus impatiens, & omnis arrogans mansuetudinis inimicus. Qui humilis est corde, habet in aduersis pro dei amore patientiam: & qui ad iniurias animo tranquillus est, duplicem meretur coronam. Vir patiens in aduersis, deo proximus: qui autem superbus & immitis est, lætificat inimicos. Dicit nanque scriptura, Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo, expugnatore vrbium. Sanctus quoque præsul Augustinus. Paratus debet esse homo iustus & pius, patienter eorum malitiam sustinere, quos fieri bonos cupit, vt potius numerus crescat bonorum, & non pari malitia se quis numero addat malorum. Est enim nobis patientia multum necessaria fratres, vt voluntatem dei facientes, sanctam in Christo reportemus promissionem. Nobis quotidie adsunt, quibus exercitemur, aduersa, propterea sicuti tolerantiæ nunquam deest causa, ita precor necessaria sēper adsit patientia. Inopia & paupertate necessariarū rerū opprimimur, carnis infirmę commercio grauamur, tentat præterea nos mundus, vt alliciat, tentat diabolus, vt seducat. Inter tot salutis nostrę aduersarios necessarium est fratres, vt in omni patiētia, & humilitate vigilemus, quoniam in hac peregrinatione quandiu viuimus, in medio, vt ita dixerim, malorū positi sumus. Sufficiat nobis paupertas nostra oportet, quia non est monasticæ religionis in temporalibus exaltari, sed potius deprimi, vt monachi pauperes Christum imitantes pro nobis pauperem factum, in perpetuum cum eo in cœlis mereamur gloriari. Quid si malos & peccatores quosdam in seculo videamus abundare diuitiis? Si boni homines, & iusti in hoc mundo sunt diuites, eorum non fortitudini, sed infirmitati per dei prouidentiam consulitur, vt beneficiis ad meliora prouocentur. Iunior fui, dicit propheta, & senui, & non vidi iustum derelictum, nec semen eius mendicans. Iacta inquit cogitatum tuum in domino, & ipse te enutriet, non dabit in æternum fluctuationem iusto. Nouit dominus Iesus quid vnicuique seruulorum suorum ad salutem conueniat, & ideo munera præsentis vitæ pro captu singulorum inæqualiter dispensat.

Prou. 16.
Heb. 16.
Psal. 36.

Non

Non enim omnibus omnia conueniunt, propterea iustorũ in hoc mundo rebus temporalibus alij sunt pauperes, alij vero locupletes. De pauperibus dominus Iesus in sancto euangelio dicit. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Et per prophetam loquitur dicens. Ecce excoxi te, sed non quasi argentum, elegi te in camino paupertatis. Non enim conducit ad æternam salutem omnibus, huius mundi possidere diuitias, sed quosdam expedit esse pauperes, quosdam vero locupletes, prout dominus vniuersorum cuique prouidit esse vtilius. De iustis, & bonis diuitibus Salomon dicit in libro Prouerbiorum: Benedictio domini diuites facit, nec sociabitur ei afflictio. Si autem mali, & reprobi diuitiis abundauerint in hoc seculo, non debent bonos mouere ad indignationem: sed magis timeant eum: qui nullum bonum dimittit irremuneratum, & nullum malum impunitum. Malos enim, quos propter iniquitatem eorum remunerare in cælis non potest, pro eorum bonis in hac vita remunerat: & bonis, quos hic in paupertate nutrit, pro iustitiæ merito æterna in cœlis præmia conseruat. Verum sicut non omnes in hoc mundo pauperes sunt iusti & boni, ita non omnes rerum temporalium diuites in hac vita sunt mali. Malorum remuneratio in terris meritò sine indignatione ferenda est, quam non amor dei sed iustitia voluit esse præsentem. Vnde sicut mali nihil habent in cœlo, ita vos qui monasticam paupertatem estis professi, nihil habere debetis in terra, sed spe illius boni ad quod tenditis, quicquid in via contingerit aduersi tolerare patientissimè debetis. Nam, vt sanctus Christi amator Paulus ait, non sunt condignæ passiones huius temporis ad superuenturam gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Qui diuites sunt in Christo, coniungant humilitati misericordiam: qui vero sunt pauperes, sumant cum innocentia pro dei amore patientiam. Miles etenim Christi nec paupertate deiicitur, nec diuitiis eleuatur, sed in se firmus consistens animo, regi cœlorum tranquillus militat, & nihil de rebus transitoriis curat. Ita, qui verus est monachus, nec laudibus extollitur, nec vituperatione frangitur, non intumescit necessariarum rerum affluentia, nec contrahitur paupertate, læta simul contemnit, & tristia, quoniam sicut propheta dixerat, sol eum non vret per diem, nec luna per noctem. Nos autem, fratres charissimi, faciamus de necessitate virtutem, & voluntatem bonam; & de paupertatis incommodo, quod necessariò patimur, bonum nobis, & vtile magnum cõparemus, quod

Math. 5. *Esa. 48.* *Prou. 10.* *Mali nihil in cœlo, boni nihil in mundo possident.* *Rom. 8.* *Psal. 120.*

quod tunc demum fieri potest, si pro dei amore hanc ipsam viriliter, & animo tranquillo toleremus inopiam. Antecessorum nostrorum deformata conuersatio eam, quam patimur egestatem, huic monasterio induxit, quā omnipotentis dei miseratio, si mandata eius corde perfecto custodierimus, cum tempore procul dubio releuabit. Ab annis retro fermè ducentis, quemadmodum cōiectura simul, & litteris præcedentium assequi possumus, puritas monasticæ institutionis in hoc Spanhemensi monasterio, sicuti & in aliis penè omnibus defecit, & inordinatio vitæ monachorum omnem terrenarum rerum substantiam penitus dissipauit. Enimuero cum anno Christianorum nono & sexagesimo supra quadringentesimum atque millesimum Fridericus comes Palatinus, ac Bauariæ dux Christianissimus, qui morabatur in Semeren, reprobam monachorum vitam in suo principatu nimis haberet exosam, tria cœnobia monachis deformatis expulsis reformauit, & optimè institutos ex aliis monasteriis introduxit. Et primò quidem duo canonicorum regularium sancti Augustini monasteria ad obseruantiam regularis disciplinæ reduxit, Rauengirsburg videlicet apud Cynotos, & Svvabenheim apud Stauronesios in pago Nagauiensium. Nouissimè anno domini prænotato etiam hoc præsens cœnobium nostrum Spanhemense ad reformationē ordinis reuocauit, eliminatisque abbate cum monachis quinque alios de obseruantia quatuor in locum restituit, quibus prædecessorem meum Ioannem de Colenhusen nunc in Selgenstat abbatisantem præfecit. Tanta vero locum paupertate oppressum, & ære grauatum alieno inuenerunt, vt nemo fuerit, qui illum crederet posse restaurari, quoniam prouentus annui omnes aut venditi, aut sub redemptionis titulo fuerunt alienati, nihil etiam de quo viuerent, penitus fuit relictum. Adest eorum, quæ dicimus, relator, & testis frater noster Heinricus vnus ex primis quatuor reformatoribus de Maguntia missis, ex cuius ore plenius omnia cognoscetis. Et ecce iam annus decimus & septimus agitur, ex quo locus iste sub capitulo reformatæ vnionis de Bursfeldia instauratur, & adhuc paupertate non modica excoquimur. Hæc propterea dixerim, fratres, vt sciatis quoniam necessitatem, quam patimur, non soli portamus; cum illi quatuor viri, qui monasterium reformauerunt, primi sustinuerint grauiora, quibus faba, & pisū satiauerant ventrem, & potum in mensura pyracium tenue præbuit. Vocauit nos miseratio dei ad hunc locum, in quo salutis nostræ an-

Fridericus Bauariæ dux Sphanhemense monasteriū repurgauit.

ſtræ antidicum per patientiam vincamus, vt iuxta conſilium diui apoſtoli victum habentes tenuem, & quo tegamur veſtimentũ, contenti, domino gratias agentes in hilaritate mentis ſeruiamus. Non enim ſumus vocati ad epulas carnis, neque ad delicias huius mundi, non ad voluptates, neque ad vitæ pręſentis ſolatia, ſed ad militandum domino, & imperatori noſtro Ieſu Chriſto in abſtinentia omnium delectabilium huius ſeculi, in conſcientia pura, & humilitate cordis. Attendite nunc igitur vocationem veſtram o monachi, & nolite propoſitum ſanctitatis corrumpere, ſi ad dei gloriam cupitis peruenire. Vę tibi monache infidelis, qui vocationis tuæ contemptor, ac voti tranſgreſſor factus in monaſterio non monaſticè viuis: qui ad tribulationem patienter tolerandam vocatus es dei pro amore, & de refrigerio percunctaris. Iubet enim te tua profeſſio in omni vilitate, & extremitate veſtimentorum humiliter contentum incedere, & tu curioſitati veſtiũ non metuis ſtudium adhibere. In ſitim vocatus es, & tu aquam bibere contemnens vinum vſque ad ſatietatem potare contra monaſticum canonem delectaris. Ad dimicandum contra ſalutis tuę aduerſarium fortiter, monachus factus es, & tu proiectis à te virtutum armis piger, iners, & nudus, immo, quod grauius eſt, carens vitiorum comitante incedis. Ad vigilandum in orationibus ſanctis inuitatus es, & tu ſomno inerte, & ignauia turpi reſolueris. In ſubiectionẽ humilis obedientiæ vocatus es, & tu inflatus ſuperbia ſeniorum præceptis obtemperare contemnis. In charitatem vocatus es, & tu contra fratrem tuum odium in pectore geſtare non formidas. In fletum, & lachrymas vocatus es, & riſus cum inordinato profundis cachinno. Ad pœnitentiam te dominus vocauit in monaſterio, & tu reſolutus in laſciuiam peccato coniungis peccatum, Ad meditandum die, ac nocte in lege domini noſtri Ieſu Chriſti vocatus es, & tu poſt vanitatem ambulans fabulis, & rebus caducis intendis. Ad cœlum vocatus es, & tu mundũ diligens terrena ſectaris. In manſuetudinem humilitatis vocauit te dominus, & tu rancore, & ſuperbia plenus incedis. Ad perfectionem puriſſimæ conuerſationis monaſticæ à domino vocatus es, & tu vt iumentum in ſtercore vanitatis, & negligentiæ computreſcis. Ad obſeruantiam mandatorum dei vocatus es, & tu voluptatibus carnis deditus nihil minus, quàm Chriſtum cogitas. Ad amandum dominum Ieſum ſuper omnia inuitatus es, & tu ambulas poſt deſideria cordis tui mala ingratum te exhibens re-

1. Tim. 6

In ſecus omnino ſe gerẽtis in cœnobiis, quanqua de cauſa illuc ierint ac vouerint.

demptori tuo. Qui spiritu viuere debueras, terrena sapis, & omnia spiritualis conuersationis sancta exercitia submersus in superbia contemnis. Et quid in illa die iudicij responsurus es iudici, qui ingratissimo tibi dicturus est: Ego, qui dominus sum vniuersorum, propter te humiliaui memetipsum, formam serui accipiens, & habitu inuentus vt homo, sanguinem pro te meum effudi, pro te verbera sustinui, & mortem pro te nimis amaram spontanea voluntate subiui. Ego, te, o monache, in toto corde meo dilexi; ego te in sanguine meo de morte perpetua redemi: ego te, si mandata custodiuisses mea, ad cœleste regnum ex amore vocaui, Tu autem vixisti præceptis meis contrarius, & quod grauius est in verba mea iuratus cum esses, apostatam, & impium te traditorem contra me dominum tuum exhibere non timuisti. Nunc igitur da rationem villicationis tuæ. Quid tunc responsurus es o monache piger, & deses, qui tempus nunc acceptabile tam infructuosè consumis, & viuere in vera puritate monastica secundum regulam contemnis? Quid inquam respondebis? Negabisne prauitatis opera, quæ commisisti ostensurus per fallaciam bona, que nunc operari spernis, quatinus mendacio circunuenias iudicem, sicquè debitam euadas tuis demeritis pœnam? Sed ignorare non debes, quoniam omnia, quæ fecisti, dixisti, vel cogitasti per omnem vitā tuam, bona, & mala in conspectu iudicis sunt manifesta, & nihil eum latere potest, qui solus omnia nouit. Omnia enim in libro dei scripta sunt: & conscientia tua omnium aduersum te malegestorum apertum perhibebit testimonium: ita quòd nec minima quidem cogitatio poterit latere. Dicit enim ad deum scriptura prophetarum: Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi. Ad tribunal omnia scientis iudicandus es, ante cuius terribile iudiciū omnis creatura cum metu nimio, & tremore stabit, vbi nulla penitus admittitur excusatio, sed singuli recepturi sunt debitam suis meritis semota appellatione sententiam. Milia milium, & decies centena milia sanctorum spirituum assistent ei, & tu mendacio te fallere iudicem posse confidis? Sed audi consilium meum, & surgens ab inertia tua perniciosa tandem expergiscere, & per veram pœnitentiam ad dei misericordiam in tempore à iustitia recurre. Non differas de die in diem, quoniam nimis est periculosum in peccatis manenti confidere, & salutis remedium, quod offertur, refutare. Memento, quoniam moriturus es, & quando non cogitas, ad iudicium vocaberis. Cogita precor dubium viuendi tempus,

Quid exprobraturus sit dominus monacho ingrato.

Phil. 2.

Psal. 75.

tempus,quomodo labitur,& omnia,quæ mortalia sunt,quàm citò corrumpuntur. Nihil in humanis stabile,nihil fixum,nihil firmum,sed omnia,quæ cernimus, corruptibilia sunt, & cum tempore mutantur.Considera etiam,vbinam sunt fratres nostri Valentinus,Martinus,& Ioannes,qui anno pręsenti nobiscum viuentes sani,incolumes, ac læti fuerunt, nobiscum pariter loquebantur, mãducabant, bibebant, & laborabant,nihil minus,quàm hoc anno se morituros cogitantes. Ecce, quando non putabant, venit mors rapuit eos, statuitque animas eorum ad tribunal tremendi iudicis, qui reddidit vnicuique secundum opera manuũ suarum. Ecce nunc iam disce fratrum tuorum exemplo, quoniam & tu moriturus es, & forsitan multò transibis ab hoc mundo citius, quàm poteris æstimare.Resipiscito miser,quando iam potes: age pœnitentiam in tempore sanitatis tuæ, quando iudex pollicetur misericordiam,& noli differre bonum hodiernum in dubium crastinum. Consurge, vel nunc sero tandem ab ignauia negligentioris transactæ conuersationis, in qua hactenus turpiter computruisti;& expurga coscientiam tuam ab omni macula peccati; lachrymis exterge,quod commisisti malum,& iam deinceps viue innocenter, vt condecet monachum. Perfectum emendationis capesse propositum, & intellige quoniam non incipientibus bonũ, sed perseuerantibus vsque in finem repromittitur regnum cœlorum.Scito etiam,quòd non peruenitur inertia, & torpore ad cœlum,sed labore magno,conatu voluntatis proficiendi maximo,& studio exercitij spiritualis indefesso. Volens igitur domino seruire, ac placere in veritate semper consiste apud temetipsum pauidus in timore,& præpara animam tuam ad tentationem.Resistendum est fortiter inordinatis motibus, & concupiscentiis carnis: reluctandum est animo constantissimo blandimentis, & vanitatibus seculi cunctis: per orationes & magnanimitatem spiritus fugandus est demon nostrę aduersarius salutis. Nemo somnolentus, piger, acediosus vnquam dei peruenit ad regnum: nemo sine labore continuo, & multis sudoribus obtinuit cœlum. Dicit enim in sancto euangelio dominus: Regnum dei vim patitur,& violenti,hoc est,qui malis concupiscentiis carnis nouerunt resistere constanter, rapiunt illud.Reuoluite omnium gesta sanctorum, & nusquam inuenietis aliquem sine magno, & continuo labore sanctificatum.Nam & si nemo fiat sanctus viribus suis,tamen omnipotentis domini gratiosa miseratio, quæ,& voluntatem benefa- *Math. 24.*

T 2 ciendi

ciendi certantibus præstat, & vires, neminem sanctificat sine operibus bonæ, & rectæ voluntatis. Cum ergo deus velit saluos fieri
1. Tim. 2 omnes homines, & neminem perire, nobis, fratres mei, summopere cauendum est, ne gratiam eius in vacuum recipiamus, sed enitendum potius viribus totis, quatenus tanti satoris gratuitis donis veluti ager fertilis ex operibus bonæ voluntatis fructibus semper respondeamus condignis. Armemus nos igitur scuto fidei, & induamus loricam constantiæ, ac patientiæ salutaris, vt præparati aduersus omnia, quæ nobis accidere possunt, per humilitatem, & feruorem sancti spiritus adiuuante domino nostro Iesu Christo vincamus. In omnibus his patientia nobis multum est necessaria, sine cuius adminiculo nulla vnquam fuit, vel esse potuit in operibus bonis, & sanctis perseuerantia, Neque enim via sanctis ad cœlum fuit alia, quàm patientia: neque sanctificari vnquã potuit, qui patientiam abiecit. Enimuero quot quot omnipotenti deo placuerunt ab exordio mundi vsque in hanc nostram ætatem, non aliter, quàm per patientiam contra mundi principem
Psal. 43. triumpharunt. Vnde illud psalmistæ omnes dicere quàm rectissimè potuerunt: Propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oues occisionis. Sanctissimus quoque apostolus Christi Paulus veterum commemorans patientiam sanctorum, inter cætera
Heb. 11. dicit: Circumierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus, in speluncis, & in cauernis terræ. Omnes
2. Tim. 3 enim, qui volunt pie viuere in Christo, persecutionem patientur,
Psal. 33. quoniam, sicut ait propheta, multæ sunt tribulationes iustorum, & de omnibus his liberabit eos dominus. Necessaria est igitur cunctis mortalibus patientia, & maximè decet claustrales, quoniã sicuti nunquam desunt iustis in hoc mundo contraria: ita nemo
Patientiæ gradus tres iustificabitur sine patientia. Sunt autem gradus patientiæ principales, quemadmodum veterum distinxit industria, tres. Primus quidẽ, ac infimus illorũ est hominũ, qui aduersa neque inquirunt neq; libenter sufferunt, sed cũ acciderint, grauãtur animo, & deiiciuntur mœrore, conqueruntur etiam quandoque, & murmurant contra inferentes ad horam, sed postquam inflammata transierit concitatio mentis, ad se redeunt, & irrogatam sine vindicta contumeliam patienter tolerare videntur. Horum tamen non magnę virtutis patientia semper vitio inquietæ mentis est proxima, & propterea sæpe nullius, interdũ vero minoris meriti æstimanda.

Et quanuis hi tales nostris temporibus virtute patientiæ dicantur insignes, comparati tamen veteribus sanctis hoc venerabile nomen Christianæ longanimitatis, & tolerantiæ non merentur. Non enim patientia videtur esse vera, quæ amaritudine, & indignatione mentis concitatæ fuerit obfuscata. Secundus patientiæ gradus illorum esse hominum dicitur, qui licet mala perpeti non quærant, attamen, cum venerint, vltro benignè suscipiunt, & quasi donum à deo missum patientissimè amplexantur. Et hi tales veraciter dicendi sunt patientes, qui diuino succensi amore, quicquid aduersi prouenerit, equanimiter tolerant & eandem, quam prius habebant in prosperis animi tranquillitatem, etiam in tribulatione conseruant. Horum ex numero fuisse sanctissimum illũ Iob Idumæum non dubitauerim, qui non solum aduersitate percussus extrema patienter omnia tulit, sed etiam in voragine malo rum positus gratias agens domino benedixit. Dominus inquiens dedit, dominus abstulit: sicut domino placuit, ita factum est, sit nomen domini benedictum. Hunc patientiæ gradum omnes custodire conuenit Christianos, & præ cęteris maximè claustrales. *Iob.1.* Dicit enim vir sapiẽs. Doctrina viri per patientiã dignoscitur. Nã quãtò vnusquisq; in lege dñi, & cognitione institutionis naturæ rationalis doctior fuerit, tantò in aduersis patientior erit. Quid si audentius loquar veritatis amator, quoniam plus nobis prosunt aduersa, quàm prospera si docti sumus, & propriæ conditionis non obliuiosi pensiculatores? Tertius vero patientiæ gradus reliquorũ certè & supremus, & perfectissimus illis meritò conceditur, qui contraria non solum, cum opus fuerit, pro dei amore, & vtilitate fratrum æquanimiter tolerant, sed etiam feruentiore spiritu charitatis inflammati vltrò se ingerentes ad contumelias, & iniurias suscipiendas alacriter festinant. Et hoc genus patientiæ bifariàm diuiditur, sicuti duplex ratio martyrij sanctorum inuenitur. Nã quidam, cum latere potuissent in persecutione credentium, ardente in eis charitate Christi nemine compellente, sed spontanea se voluntate tribunalibus persequentium ingesserunt, & Iesum publicè confitentes redemptorem mundi, illata sibi tormenta cum gaudio susceperunt. Alij vero, quanuis se vltrò non ingesserint, martyrium tamen gaudenter susceperunt oblatum, parati semper sustinere pro fide Christi, quicquid crudelitas tyrannorum inferre potuisset. His gradum obtinent lucidissimi confessores meritò viciniorem, quos & si crudelitas impiorum persequendo nõ abstulit, *Prou.19.*

lit, gloriam tamen martyrij nullatenus amiserunt. Enimuero crucifigens pro Christi nomine carnem suam in hoc mundo & voluntarium, & diuturnum martyrium pertulerunt: qui per abstinentiam, & humilitatem gloriosi facti sunt, animo constantes, ac patientissimi semper existentes, & ad martyrium corporaliter suscipiendum paratissimi. Quorum vos, o monachi pro viribus imitatores esse curate, vt, quoniam hostes, qui corpus interimant pro Christo, iam desunt, concupiscentiis carnis reluctantes, & aduersa patienter pro dei amore sustinentes vos martyres mente, & spiritu exhibeatis. Martyrij genus in pace sanctorum est optimum carnem pro dei nomine per abstinentiam affligere, nihil in hoc mundo concupiscere, in operibus bonis semper proficere, & si quid acciderit mali, cum hilaritate mentis gratanter, ac patienter in omnibus tolerare. Ad hanc normam patientiæ fratres charissimi deinceps viuite, si cum Christo in æternum cupitis regnare. Alter Alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi, vt, quod sibi fieri quisque desiderat, etiam fratri suo hilariter impendat.

Isto modo christiani omnes martyriũ debemus Christo

De vera humilitate monachorum, Homilia decimanona.

Omnium fermè doctorum sententia est, fratres charissimi, summam, & præcipuam monachorum virtutem, non aliam esse quàm humilitatem, propterea quod ipsa mater, & nutrix sit omnium virtutum. Humilitas nanque monachũ facit, superbia destruit, & corrumpit. Hinc dominus per Esaiam dicit: Ad quem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos? Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam: quia initium omnis peccati superbia est, & sine vera humilitate nemo salutem consequi potest. Quod cum ita sit, necessarium mihi fore existimo, fratres, sine intermissione cohortari vos, vt superbiam fugientes in omnibus operibus vestris profundam semper custodiatis humilitatem. Nullum quippe opus bonũ domino deo placere creditur, quod sine condimento humilitatis præsentatur. Humilitatis enim medicina est animarum fidelium saluberrima, quæ omnibus consulit, quoniam tumentia spiritus vlcera comprimit, rabescentia reficit, deprauata corrigit, excrescentia tollit. O mater, & parens omniũ virtutum humilitas, tu patientiam confirmas, compunctionem excitas, charitatem illuminas, castitatem ornas, orationem fœcundas,

Humilitas, summa & præcipua virtus monachorũ.

Iaco: 4.
Eccl. 10

das,ieiunium,& abstinentiam commendas. O sancta, & vere deo dilecta humilitas, tu per pœnitentiam iustificas impium, tu in sanctitatis proposito conseruas iustum, tu amatoribus tuis potenter aperis cœlum, tu pœnitentibus claudis infernum. O veneranda,& nimium deo grata humilitas, tu filium patris æterni de cœlis in vterum Mariæ castissimæ, atque perpetuæ virginis compulisti descendere, tu illum nobis fecisti visibilem apparere, tu pannis inuolutum vilibus reposuisti in præsepio, vt nos ornamentis perpetuæ fœlicitatis decoraret in cœlo. Tu dei filium circuncisionẽ carnis impulisti suscipere, vt mente circuncisi nos ad promissam hæreditatem sanctorum possemus introire. O magnæ potestatis humilitas, quæ regem cœli, & terræ à facie vnius vilissimi homuncionis fecisti recedere,& septenni exilio in terra Aegyptiorum habitare. Tu Christum Iesum vnigenitum dei filium, quem corpus humanum pro salute nostra compulisti assumere, amarissimam quoque passionem, & mortem fecisti spontanea voluntate subire. Magnum est imperium tuum, o veneranda sanctitatis humilitas, quoniam tibi regnum cœlorum promittitur, tuis cultoribus beatitudinis sempiternæ munus conceditur,& quisquis tua custodit vestigia, ad angelorum celsitudinem sublimatur dicente in sancto euangelio Christo: Omnis qui se exaltat, humiliabitur:& qui se humiliat, exaltabitur. Te rex cœlorum docuit, qui suis imitatoribus dixit: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Beatissima quoque genitrix intacta virgo Maria, in suo cantico laudis dulcissimo de domino deo sic loquitur. Deposuit potentes de sedibus, & exaltauit humiles. Et propheta dicit in psalmo: Respexit dominus in orationes humilium, & non spreuit preces eorum. Oratio nanque humiliantis se nubes penetrat, & donec propinquet, non consolabitur, & non discedet, donec altissimus aspiciat. Monachum in cõscientia sua purum humilitas deo facit gratissimum, & quantò se pro dei honore amplius humiliando deiecerit, tantò gloriosior in regno apparebit. Monachus, qui veraciter se humiliat, filius altissimi per gratiæ participationem efficitur, & cum rege cœlorum Iesu Christo in æternum lætabitur. Qui verè Christum imitari desiderat, humilitatem quoque veram assumat, qua circumamictus,& munitus quasi lorica fortitudinis magna faciat, de se non nisi humilia sentiens vanæ gloriæ maculam non incurrat. Hæc enim vera monachorum perfectio est, propriā semper

Math.2. *Lu.18.* *Mat.11.* *Lu.1.* *Psal.101.* *Eccles.35.* *Vera humilitas non*

quid adsit, sed quid desit sibi, considerat.

semper imperfectionem humiliter recognoscere, & potius, quid ei desit boni, quàm quid habeat, sedulò cogitare. Vera nanque humilitas in anteriora per desiderium charitatis semper extenditur, & præteritorum causa memoratrix, ne perdat habita, metuit, & cupiens nondum habita per studium deuotionis acquirere in sanctitatis feruore non tepescit. In quantis adhuc deficiat, studiosissimè considerat, & in quibus profecerit, non pensat. Enimuerò quisquis se iam esse aliquid existimat, adhuc longius à vera humilitate distat, quoniam vera humilitas magna facit, & de se sentit minima, & quantò amplius profecerit, tantò infirmitatem suam profundius recognoscit. Sic etenim scriptura præcepit dicens. Quantò maior es, humilia te in omnibus, & coram deo inuenies gratiam. Iterumque dicit: Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij ignis, & vermis. Humilitatem igitur fratres mei assumite veram, non illam, quæ foris in gestu, & voce coram hominibus à simulatoribus quandoque ostenditur, sed Christianam, quæ puro cordis affectu possidetur. Aliud est enim virtutem habere humilitatis, & aliud imaginem similitudinis. Vera humilitas ad omnes iniurias, & contumelias tranquillo corde semper est patiens, ad præcepta quoque non solum maiorum, sed etiam æqualium est sine disceptatione obediens, in aduersis seruat constantiam, in corporis necessitate moderantiam, in moribus continentiam, in conuictu honestatem. Hilaris est, non dissoluta: grauis est, non melancholica: larga in miserationibus, non prodiga: infirmis compatiens, non remissa. Humilitas Christiana sine intermissione in amore dei compungitur, in spiritu deuotionis feruens iugiter lachrymis rigatur, suum principem Iesum Christum videre semper desiderat, cuius mónita sequens in spiritu præ dolore suspirat. Dolet enim se peccatorem quicunque humilitatem veram complectitur; ingemiscit se non posse tantum proficere, quantum cupit, quisquis dei filium imitatur. Nihil excellentius humilitate Christiana, nihil præclarius cognitione propria, quæ semper in eminentiori posita nunquam extollitur: & subiecta omnibus vniuersis dominatur. Qui enim paruus est in oculis suis, magnus coram deo efficitur: & qui se magnum aliquid esse in hoc mundo existimat, coram deo nullius momenti iudicatur. Nam tantò erit quisque apud internum indicem preciosior, quantò bene faciens, & nunquam deficiens fuerit in æstimatione sua despectior. Humilitas enim stabile fundamentum

Vera humilitas cum faciat maxima, de se sentit minima.

Eccles. 3.

Eccles. 6.

Humilitatis maxima commendatio

tum

tum est omnium virtutum, quoniam omne spirituale ædificium, quod in altum Christianæ perfectionis erigitur, sola humilitatis petra sustinetur. Enimuero, si vera desit humilitas, nihil erit aliud virtutũ cæterarũ congregatio, quàm ruina quędã constructæ sine fundamẽto in sabulo domus. In spirituali siquidẽ ædificio funda mentũ stabile ponit humilitas, latitudinẽ vero ipsius domus ordi nat charitas, in altum paries cõtinuatione bonorũ operum in fer uore spiritus erigitur, in fide domini nostri Iesu Christi, & spe firma promissionis æternæ protectionis, & fœlicitatis tectum in vertice collocatur, & longitudo in longanimitate patientiæ pulcherrima ordinatione disponitur. Vnde, fratres mei, vos iterum atque iterum moneo, contestor, & oro, quatenus ædificium spiritualis exercitationis in humilitatis imo fundare curetis, quoniã nullum deo placet opus bonum, quod extra veram hnmilitatem fuerit oblatũ. Sunt autẽ multa, quæ seruos dei ad verã consueuerunt humilitatem prouocare. Nam aliquos propriæ vilitatis con sideratio in semetipsis coram deo humiliat, quia dum se miseros, & infirmos esse iam sępius experti considerant, omnem spem suã, & confidentiam in deum humiliati locant. Alij vero multitudinem erga se beneficiorum dei pensiculantes iudicium ingratitunis metuunt, & ideo in conspectu dei cum magno timore, ac reuerentia gratitudinis semper humiles incedunt. Et quis nostrum est, fratres, cui omnipotentis dei miseratio non multa etiam singulariter præstiterit beneficia? Cui, si volumus esse grati, maximè simus humiles oportet. Alij post multitudinem peccatorum ad pœnitentiam diuina pietate conuersi, quanta contra legem omnipotentis mala commiserint, ad memoriam sedulò reuocant, & pro his in amaritudine spiritus humiliati, suas impietates cum horrore detestantur. Nos autem in multis offendimus, vnde necessariũ est, vt nos mente, & coram semper etiam corpore humiliemus, vt superabundet gratia, vbi peccatum prius abundauit. Sæpius autẽ diuinæ miserationis prouidentia quosdam enormiter ad tempus permittit delinquere, vt postea conuersi ad pœnitentiam in vera discant humilitate permanere. Melior est pœnitens humilis eo, qui non peccauit, superbo, quoniam humilitas pœnitentes iustificat, & superbia arrogantes etiam si aliud nihil malè fecerint, quàm id solum, quòd superbi sunt, in æternum damnat. Alij Christi Iesu amaram passionem quotidiana meditatione in corde suo portantes tantò se magis humiliant, quantò se tantis, tamque mi-

Ad humilitatem quæ res prouocent.

Sui ipsius cognitio.

Consideratio beneficiorum Dei.

Peccatorũ recordatio.

Passionis Christi meditatio.

rificis ipsius redemptoris sui debitores nimis insufficientes beneficiis non ignorant. Humiliauit semetipsum dei filius homo factus pro nobis, multisque saturatus opprobriis mortē crucis turpissimam voluntariè subiuit, vt nos de mortis perpetuæ interitu liberaret. Quis homo christianus, & monachus maximè, non humiliabit deo valde animam suam, cum tantam creatoris, & redēptoris sui humilitatem ad memoriam reuocauerit? Enimuero, quem Christi humilitas ad mansuetudinem non prouocat, nullæ hominum admonitiones in eo proficient. Frustra dicimur monachi, nisi Christum pro viribus humiliter fuerimus secuti. Propterea nanque viam se esse dixit in sancto euangelio, vt eius humilitatem imitemur: & tanti conuersatio magistri fieret spiritualis forma discipuli. Nos itaque, fratres, quantum possumus totis viribus elaboremus, vt omne, quod in nobis tumidum superbia reddidit, humilitas meditatione amarissimæ passionis Iesu Christi concepta complanet, instauret, ac reformet. O quātum nos conuenit humiliare animas nostras amore Iesu Christi, fratres mei, cum ipse deus, & creator omnium homo factus in tantam se pro nobis deiecerit humilitatem. Summa igitur medicina est ad inducendam veram seruo dei humilitatem, si quotidie, sæpiusque ad memoriam reuocauerit amarissimam Christi Iesu passionem. Multos etiam tribulationes, aduersitates, & infirmitates cum paupertate, vel inopia fecerunt humiles, qui forsitan in prosperis, & secundis perissent elati. Et nobis confidimus, quod sæpius dicere solemus, ad salutem nostram conducere paupertatem, dum causam humilitatis habemus magnam, elationis vero, & superbiæ materiam nullam inuenimus. Alij continua exercitatione virtutum, & memoria mortis, quam breui necessario sunt passuri, ad magnam humilitatem peruenerunt. Quem non etiam superbissimum humiliet intenta meditatio mortis? Aut quis tam ferox animo, qui non demittat paulatim tumorem, si diligentius cogitauerit in breui se moriturum? Proinde conscientia monachi nunquam debet memoriam à se mortis futuræ depellere, quatinus & humilis permaneat, & tristis, vt consistens in humilitate non superbiat, & mœror cōtinuus omnem cordi lasciuiam interdicat. Non nullos etiā gratuita dei miseratio præuenit, & spiritus sancti cohabitatione humiles facit. Omnis, qui spiritu dei agitur, superbiam summè detestatur. Qui seipsum in veritate cognoscit, sapientissimus est, & non potest ab humilitatis mansuetudine facere discessum. Omnis autem

Io. 14. Christus se viam dixit, vt eum sequamur.

Humilitas passionis christi, summa humilitatis nostræ occasio.

Aduersa & molesta mundi huius.

Mortis memoria.

Spiritus diuini inhabitatio.

autem superbus, & arrogans ignarus est, etiam si magnus inter mortales, & inclytus videatur. Vera enim sapientia in domicilio requiescit sanctæ humilitatis, & ipsa per patientiæ documentum clarior ostenditur. Ex cognitione dei, & suiipsius humilitas nascitur, & hæc vera sapientia meritò nuncupatur. Qui seipsum cognouit veraciter, iam non habet, vnde superbiat, quoniam sciens vilitatem suam, nihil altum cogitat, sed in mœrore animi positus ad dominum clamat: Quid est homo, quòd memor es eius, aut filius hominis, quia reputas eum? Homo vanitati similis factus est, dies eius sicut vmbra prętereunt. Quid ergo superbit terra, & cinis? Quid tumet contra deum spiritus hominis caduci, atque mortalis? Humiliamini igitur ò fratres mei charissimi, sicut scriptum est, sub potenti manu dei, vt vos exaltet in tempore visitationis. Valde nanque placet domino deo in seruis suis cum timore casto humilitas, quippe qui nullam sine ea virtutem hominis approbat ad salutem. Vnde, si cupimus solium excelsi scandere regni cœlorum, oportet nos multum esse humiles, quia non est aliud iter ad cœlum, nisi profundissimæ humilitatis, per quod & ipse dei filius, & omnes sancti ascenderunt. Omnes autem, qui per aliam portam ad regnum intrare conati sunt, repercusso in limine humilitatis superbiæ capite ingredi minimè potuerunt. Non enim capit superbos ianua humilitatis: & angustum iter mansuetudinis amatores non recipit auaritiæ, & elationis. Quicunque igitur venire ad celsitudinem regni cœlestis desiderat, per gradus humilitatis ascendat, sine quibus ascendere quisquis incipit, in profundum perditionis, & mortis indubitanter cadit. Humilitas enim scala est cœli duodecim pulchrè distincta climatibus, de cuius ascensu legislator noster Benedictus dicit in regula: Si humilitatis summæ volumus culmen attingere, & ad exaltationem illam cœlestem velociter peruenire, illa nobis erigenda est scala, quæ in somnis Iacob apparuit, per quam ei ascendentes, & descendentes angeli demonstrabantur. Non aliud sine dubio descensus ille, & ascensus à nobis intelligitur, nisi exaltatione descendere, & humilitate ascendere, sicut scriptura nobis indicat diuina: Omnis, qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Scala vero ipsa erecta nostra est vita in hoc seculo, quæ humiliato corde à domino erigitur in cœlum. Latera enim eiusdem scalæ dicimus nostrum esse corpus, & animam: in quæ latera diuersos gradus humilitatis, & disciplinæ euocatio diuina ascendendos inseruit.

Pro.11.
Vbi cognitio Dei & suiipsius, ibi sapientia
Vbi sapientia ibi humilitas.
Psal.8.
Psal.143.
Eccl.10.
Iob.15.
Gene.28.
Luc.18.

Consequenter vero ipsos duodecim gradus per ordinem pulchra satis distributione enumerat, qui cum vobis sint omnino notissimi, superfluum fuerit in eis recensendis hac vice diutius occupari. Sufficit enim hoc loco meminisse canonis sancti, in cuius verba omnes voluntariè dudum iurastis, vt sciatis vobis humilitatē non minus ad salutem necessariam, quàm dei simul, & proximi charitatem. Monachi etenim virtus maxima esse humilitas dicitur, & in tantum est suæ professioni necessaria, vt sine ea nequeat saluari. Monachus elatus animo, atque superbus non Christi, sed diaboli mancipium est, & partem cum dei filio non habebit in cœlis, sed cum dæmonibus in inferno sine fine cruciabitur. Nam Christus magister, & præceptor humilitatis omnes detestatur superbos, & in sui consortium non admittit nisi humiles, mites, & mansuetos. Diabolus autem caput, & inuentor superbię est, cuius serui, atque discipuli sunt omnes, qui superbiam eius, & elationem sequuntur. Ipse nanque rex superborum humilitatem ferre non potest, fugit mites, & in conspectu mansuetorum cordesta re non præsumit. In conuentu enim seruorum dei humilium Christus habitat: in medio autem superborum contentiones, & iurgia discordantium diabolus concitat. Vbi fuerit humilitas, ibi pax est vera, & summa tranquillitas: vbi autem dominatur superbia, ibi rancor, ira, turbatio, & discordia sine intermissione confundunt vniuersa. Cauete igitur fratres mei superbiam, quoniam si angelos de cœlo proiecit elatos, pauperes quando non damnaret claustrales? Dæmones fecit ex angelis: & socios dæmonum proculdubio facit ex monachis Humilitatem sequamini omni tempore totis viribus, & quantum potestis fugite omnem superbiam, & ostentationem, quoniam nisi humiliaueritis valde animas vestras, nō intrabitis in regnum cœlorum. In simplicitate cordis vestri coram domino Iesu semper ambulate, puram in omnibus conscientiam habentes, ne humilitas vestra fiat bestialis, quia nihil confert ad salutem peccatorem se publicè recognoscere, & in malo perseuerando culpam non emendare. Verus etenim Christi seruus humilitatem suā bonis operibus sanctificat: & omnem vitæ reatum transactæ per continuam pœnitentiam emendat. Ad memoriam quotidie reuocat malum, quod se commisisse meminit: & se offendisse dominum grauiter ingemiscit. Cautè multum ambulat, & ita commissa deplangit pręterita, vt nequaquam committat amplius plāgenda. Monachus, qui veraciter est humilis, dominum

Humilitas quàm necessaria potissimum monacho.

Iob.41.

num Iesum in pura conscientia sequitur; & nihil in hoc mundo metuit amplius, quàm præceptorem offendere, quem imitatur. Quicquid agit, & quocunque incesserit, præsentem dominum Iesum semper cogitat, & quemadmodum illi complaceat soli, continua meditatione explorat. Hæc etenim vera, & Christiana humilitas, & humilis est christianitas, peccatum in vera compunctione diluere, & conscientiam in omni puritate non solum metu pœnarum, sed Christi potius amore omni tempore conseruare. Vera monachorum humilitas quicquid potest boni pro dei honore operatur continuè, & nihil operaturam se cogitat, quod nouit Christo displicere. Vera monachorum humilitas nihil eorum, quæ deus mandauit, negligit, & quæ prohibuit ille, semper vt mortifera fugit. Monachus pœnitens in compunctione lachrymarum humilis, & domino seruiens in feruore charitatis sanctorum est socius angelorum, cœlique amicus ciuibus, & dæmonibus multum formidabilis. Nihil enim plus metuunt, & fugiunt dæmones, quàm humilitatem seruorum Iesu Christi, quia, cum sint ipsi vitiosa voluntate sua superbissimi, humilium deuotione vehementissimè cruciantur. Nam vbi vera est humilitas, dæmones subsistere nequeunt, quoniam sicut glacies ab igne resoluitur, ita maligni spiritus à præsentia humilis monachi dissipantur. O veneranda mater, & conseruatrix omnium virtutum, humilitas, tuum est regnum, tua potentia: tu regnum confers humilibus: tu gloriam felicitatis æternæ tribuis mansuetis: sine tuo ducatu nemo venit ad cœlum: qui te sequitur, non timet infernum. Qui sine te virtutum opera congregat, quasi qui puluerem in ventum portat. Tu condimentum bonorum operum es omnium, quoniam sicut, cibus in ore comedentis absq; sale non est sapidus, ita sine tuo comitatu dei nullus constituitur amicus. Humilitas filium dei hominem fecit: humilitas seruum Christi sancto angelo comparabit. Angelus per superbiam arbitrio proprio factus est diabolus: & homo christianus per humilitatem fit angelus. Humilitas mãsuetis dei seruis aperit cœlum: & superbia homines elatos demergit ad infernum. Humilitas dei facit amicos: & superbia dæmonum efficit socios. Humilitas mentem ad veram sapiẽtiam illuminat: & superbia intellectum illius, quem possederit, obcæcat. Humilitas purgat à cunctis inordinatis affectionibus hominem, quem possidet: & superbia suum cultorem omnibus sceleribus, & spurcitiis adimplet. Humilitas amatorem

Humilitatis pugna cum superbia.

suum

suum dei seruum efficit: superbia vero diaboli mancipium facit. Humilitas sapientem facit in lege domini, superbia autem stultũ reddit hominem à cognitione altissimi. Humilitas introducit pauperem ad consortium dei: & superbia diuitem membrum facit diaboli. Humilitas mater, & nutrix virtutum est omnium: & superbia cunctorum est scaturigo vitiorum. Humilitas multitudinem peccatorum mediante charitate operit: superbia vero sola omnium plenitudinem vitiorum introducit. Humilitas bona monachorum opera deo facit esse gratissima; superbia autem creatori elatorum studia reddit ociosa. Humilitas quicquid postulauerit à domino suscipit; superborum vero precibus deus omnipotens resistit. Humilitas in miserationibus domini piam semper habet cum hilaritate mentis fiduciam; superbia autem cum desperationis aculeo generat in homine perturbationem. Humilitas in Christi amore semper habet gaudium spiritus; superbiam vero perniciosus semper occupat metus. Humilitas bonorum operum fotrix nihil spiritualium exercitiorum negligit; superbia autem omnia salutis studia contemnit. Humilitas peccatores iustificat; superbia vero suos sectatores damnat. Humilitas deo facit proximum; superbia autem à gratia dei efficit alienum. Humilitas mandatis dei placida voluntate studiosa obsequitur; superbia præceptis altissimi reluctatur. Humilitas merita sempiternæ fœlicitatis accumulat; superbia autem sibi grauissima inferni tormenta parat. Humilitas securitatem præstat in mortis articulo; superbia vero horribilem metum, & calamitatem affert morituro. Humilitas animam sui cultoris in tremendo dei iudicio ab omni angustia liberat; superbia autem omnes elatos, quos decepit in mundo, coram iudice accusat. Humilitas dei seruos iudicis locabit ad dexteram; superbia vero damnandos constituet ad sinistram. Humilitas causam aget pro suis, & obtinebit in iudicio; superbia autem nimium confusa tradet elatos diabolo. Humilitas præmium æternæ fœlicitatis suis rependet amicis; superbia vero tormenta perpetuæ damnationis omnibus dabit elatis. Humilitas in cœlo sine fine coronabitur; superbia autem apud inferos inæstimabilem cruciatum cum dæmonibus perpetuò patietur. Humilitas coronata cum Christo regnabit in cœlis; & superbia contempta cum diabolo cruciabitur in pœnis. Humilitas læta, & gloriosa in æternum sedebit ad dexteram dei; superbia autem tristis, & ignominiosa sine fine iacebit in tormentis inferni. Tunc humiles exultabunt

bunt in gloria;& superbi omnes præ nimio dolore perpetuis tem poribus clamabunt in pœna. Ibi stabunt humiles in conspectu dei,& sanctorum omnium in lętitia magna, & exultatione sempiterna recipientes pro voluntaria huius vitæ inopia diuitias immarcescibiles,pro mansuetudine regnum, pro tristitia gaudium, pro dei amore imperium,pro contemptu mundi,& carnis maceratione spontanea cœlum. Videntes autem superbi, & arrogantes in inferno constituti tantam gloriam humilium, quos in mundo despexerunt, mirabuntur in tam subita mutatione sanctorum, turbabunturque timore horribili præ nimia spiritus angustia ge mentes, & dicentes in furore superbiæ : Hi sunt monachi paupe- *Sap. 7.* res,& humiles, quondam vilibus induti, sequestrati ab hominibus, ab esu carnium, & omni spurcitia carnis abstinentes, quos habuimus aliquando in derisum, & similitudinem improperij: nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo inter filios dei computati sunt, & inter sanctos sors illorum est. Ergo errauimus à via veritatis, & iustitiæ nobis lumen non illuxit, & sol intelligentiæ non est ortus nobis. Quid nobis iam prodest superbia, qua tunc inflati contēpsimus humiles?& quid nobis confert habita in seculo diuitiarum iactantia? Pręterierunt omnia,& nos pro contumacia inter dæmones computati sumus, quoniam humilitatē odio semper habuimus,ac sine fine patimur inæstimabiles cruciatus.Humiles autem in perpetuum viuent, & apud dominum est merces eorum, & cogitatio illorū apud altissimum. Hæc fratres mei semper præcogitate; quoniam indubitāter ita futura sunt, veramque propterea mentis humilitatem assumite;peccatum omne fugite;conscientiam puram conseruate, quatinus æternæ præmia vitæ mereamini obtinere. Amen.

De monachorum obedientia vera. Homilia XX.

HVmilitas monachorum, si vera, & perfecta fuerit, omnē plenitudinem sanctarm virtutum parit. Quod si virtu- *Humilitas obedientia mater.* tum splendore caruerit, vera in mente humilitas nunquam fuit.In primis etenim veram parit obedientiam,& profundam in cunctis pro dei amore subiectionem.Monachus enim qui verè humilis peregrinatur in carne, saluatoris nostri Iesu Christi studiosum se in omnibus præbet discipulum, pro cuius amore

omni

omni vilitate, & extremitate contentus, abbati suo in cunctis obediens se gloriatur subiectum. Magna virtus est humilis pro Christi amore obedientia, quæ monacho cœlum aperit, & infernum sua fortitudine claudit. Obedientia viam paradisi reparat, & pacem inter deum, & hominem reformat. Hæc autem est obedientia monachi vera: quæ non seruili metu, sed internæ charitatis affectu mandatis superiorum impenditur: quæ non timore pœnę, sed amore iustitiæ vsque ad mortem perseuerans in hilaritate mentis bonum operatur. Duę sunt alæ mentis pulcherrimæ, quibus à terra monachus in cœlum euolat: quarum altera humilitas dicitur: altera subiectionis obedientia nominatur. Monachus, qui his alis ornatus non fuerit, & nomen, & meritum suæ dignitatis penitus amisit. Nec monachus est dicendus, sed mendax, & fallacissimus apostata, quisquis in cœnobio viuit, & conuersatur sine humilis subiectionis obedientia. Monachus enim sine obedientia est monstrum diaboli, & qui præceptis maiorum reluctatur, pœnas hęreditabit inferni. Vitam ęternæ fœlicitatis inobedientia primi hominis ab initio perdidit, quam obedientia Iesu Christi reparauit. Ipse nanque factus est pro nobis patri obediens vsque ad mortem, & sua passione innocentissima nobis amissam restituit fœlicitatem. Vnde iter ad salutem est humilis obedientia sancto legislatore nostro Benedicto clamante in regula. Ausculta o fili præcepta magistri, & inclina aurem cordis tui, & admonitionem pij patris libenter accipe, & efficaciter comple, vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ desidiam recessisti. Obedientia est arbor æternæ salutis, quæ crescit in orto monasticæ humilitatis. Obedientia est spiritus sancti domicilium, & quietum voluntatis propriæ sepulchrum. Obedientia est supernæ fœlicitatis meritum, & vnicum monasticæ disciplinæ documentum. Obedientia est elationis, & superbiæ omnis exterminium, & cunctorum persecutrix vitiorum. Obedientia omnem vincit malitiam, & cunctam extinguit carnis inordinatam voluptatem. Obedientia puram, & mundam facit conscientiam, & veram in mente conseruat humilitatem. Obedientia est animæ vulneratæ remedium, & totius obseruantię monasticæ fundamentum. Obedientia est omnium bonorum operum fidelis custodia, & syncerę mentis disciplina. Obedientia est mortificationis principium, & gloriosum monachi ornamentum. Obedientia est conseruatrix pacis, & concordiæ, sine qua vigor perit monasticæ disciplinę. Obedientia

Humilitas & obedientia alæ duæ quibus itur in cœlum.

Philip. 2.

Obedientia precium.

dientia

dientia mentis aciem ad deum semper dirigit, & qui vere mortificatus est animo, cuncta huius mundi solatia contemnit. Obedientia monachum facit deo proximum, & à cunctis animæ sordibus procul alienum. Obedientia est animæ decor, & indumentum pulchritudinis, sine qua nemo ad regnum perueniet æternæ claritatis. Obedientia est mater victoriæ, & qui nouit pro dei honore subesse humiliter, martyrij coronam in cęlis consequetur. Obedientia monachum discernit à seculo, & qui eam sequitur in toto corde suo, magnus erit coram altissimo. Obedientia est christianæ perfectionis consummatio, in cuius humili ergasterio quantò monachus amplius profecerit, tantò sanctior euadit. Obedientia est certa in hora mortis securitas, quoniam tanto monachus hinc migraturus euolabit securior, quanto fuit ad obedientiam mandatorum paratior. Obedientia est remuneratrix humilium, & pręcipuum insigne meritorum. Obedientia est norma christianæ mansuetudinis, & fortissimum internæ nutrimentum charitatis. Obedientia est castitatis vmbraculum, & innocentiæ puritatis ornamentum. Obedientia est monachorum sapientia, & acquiescere mandatis prælatorum summa claustralium philosophia. Obedientia, & humilitas monachorum sunt opes, atque diuitiæ: & memoriam dominicæ passionis in mente iugiter possidere super omnes mundi epulas dulcedo est maxima. Obedientia monachum facit, & humilitas: qui autem rebellis est, & superbus, habitum sine causa portat monasticum. Obedientia est in mente viua membrorum voluntaria mortificatio, cuius tantum est dignitatis meritũ, vt homo nihil habeat maius, quod sit in dei honorem offerendũ. Offerat vnusquisque pro dei amore, quod potest, ille proculdubio plus omnibus obtulit, qui voluntatem propriam propter deum per obedientiam mactauit. Magnum quidem est bonum facultates suas propter Christi amorem in vsus pauperum distribuere, & inopiam egentium eleemosinis releuare. Verum quanto parti præponderat totum, quanto necessitate nobilius est liberum voluntatis arbitrium, quantum à terra distat cœlum, tanto magis ille obtulit, qui semetipsum pro dei amore spontanea voluntate perpetuò abnegauit. Quicquid enim substantiæ temporalis obtuleris deo, non tuum, sed alienum est, & minoris, que proprium, tam æstimationis, quã mercedis. Vnum habes proprium, quod super omnia deo placet oblatum. Quid hoc nisi voluntas libera, quam omnipotens creator in tua potestate collocauit? Voluntas autem

Obedientia nihil maius aut acceptius potest offerri deo.

bona cunctis est maior diuitiis, qua nihil deo offertur ditius, nihil consecratur acceptius. Hoc deo munus preciosissimum fratres mei semel obtulistis, quando vosmetipsos, & omnia mundana pro eius honore abnegantes monasticum habitum induistis. Mementote verborum precor sanctæ professionis vestræ, & nunquã recedat à memoria solennis illa promissio, quam vnusquisque vestrum in conspectu dei coram nobis emisit dicens, Ego frater Ioannes promitto stabilitatem, & conuersionem morum meorum, & obedientiam secundum regulam sancti Benedicti coram deo, & sanctis eius in hoc monasterio, quod constructum est in honore beati Martini, in præsentia domini Ioannis abbatis. Ecce vinculũ quo nos ad obedientiam voluntariè astrinximus, ecce militia, quam professi sumus. Hæc enim sunt vota, quæ distinxerunt labia nostra: hæc sunt, quæ obtulimus deo, piæ deuotionis sacrificia. Certè fratres mei magna sunt, quæ promisimus, & maior incumbit nobis necessitas custodire, quod professi sumus Nisi enim fideliter seruauerimus omnia, quæ nobis regula diui patris nostri Benedicti præcipit, omnipotentis dei iustitia nos, vt periuros, & impios transgressores grauiter iudicabit. Valde nanque periculosum est promissum deo non reddere, & per obliuionem sanctæ institutionis propositum violare. Propterea satisfacturus pastoralis curę officio, vos ad obseruantiam regularis disciplinæ quotidie soleo admonere: nec deinceps vnquam deerit vobis necessarius sermo salutis, quandiu spiritus meus perseuerauerit in hoc ergastulo carnis. Vos autem curate precor, ne sitis infructuosi auditores, quoniam res pro anima geritur, quæ semel perdita nunquam recuperatur. Quicunque igitur vestrum ad intellectualis stadium certaminis currendũ conuenistis in monasterio, quicunque pro Christi amore propriæ voluntati semel renunciastis, & sæculo, pro galea salutis assumite sanctam obedientiam, & certam de hoste reportabitis victoriam. Obedientia enim armatura est monachorũ fortissima, cui nulla poterunt nocere aduersa. Dicit nanque scriptura. Qui custodit præceptum, nõ experietur quicquam mali. In prouerbiis quoque sic dicitur: Vir obediens loquetur victorias. Obedientia monachum in cunctis tentationibus reddit inuincibilem: & qui sequitur in omnibus senioris sui consilium, nunquã sentiet animæ salutis detrimentum. Obedientia enim est via breuis, & aspera, per quam cito ad perfectionis culmen ascenditur. Monachus autem, qui verus est miles Christi, suo nunquam confi

dit

Professionis nunquam suæ immemor sit monachus.

obedientia armatura est monachi.

Eccl. 8.

Prou. 21.

dit iudicio, sed in omnibus directionem sui sequitur, & obseruat pastoris. Enimuero, qui verus est Christi amator, qui monachus omnino cupit esse fidelis, abbatem suum tanquam dei vicarium diligit, eiusque mandatis, consiliis, & ordinationibus in cunctis semper obediens hilariter acquiescit. Quod facere monachus confidenter vt possit, non puer, non indoctus, non carnalis, non indigens discretione, nec animo leuis, vel inexpertus spiritualium certaminum in abbatem ordinandus, sed vir moribus canus, in diuinis scripturis eruditus, spiritu ambulans in vera conuersatione sanctitatis, pius, mansuetus, mente tranquillus, atque discretus, qui & improbis iudiciũ, & beneuolis nouerit exhibere miserationem. Quotiens enim homo inquietus, turbulentus, indiscretus, & imperitus abbas monachorũ præficitur, mox regularis disciplinæ integritas naufragatur. Necesse est subiectionem perire simul, & humilitatis obedientiam, quando subditi confidentiam nequeunt habere firmiter ad pastorem. Nam, si abbas irrisor est fratrum suorum, vel importunus contemptor infirmorum, quis aperiet illi cordis sui quodcunque arcanum? Maxima igitur sollicitudine in principio vigilandum fuerit, vt pastor destitutis ouibus talis ordinetur prælatus, qui nihil aliud quærat, quam dei honorem, & animarum salutem. Monachus, qui talem fuerit assecutus pastorem, gratias agat deo, quoniam his nostris temporibus rarus occurrit, qui se dignum, & idoneum in omnibns nouerit exhibere prælatum. Amandus est meritò à subditis omnibus, & vt Christi vicarius in monasterio continua veneratione honorandus. Aperiantur ei securè cogitationes omnium, quoniã nihil quęrit aliud quàm profectum singulorum. Si medicum ægrotantium corporum oportet esse prudentem, expertum, & summa discretione præditum, quanto magis abbatem decet esse virum optimum, qui medicus est animarum? Felices monachi, quibus vtilem, & idoneum pastorem dei miseratio contulit, si tamen, vt hoc ipsum intelligant, etiam non negauit. Alioquin malarum ouium pastor bonus in sua rectitudine non agnoscitur, sed prauorum ingratitudine cum dño potius cruciatur. Frequẽter enim cæca sunt iudicia monachorum, quotiens de prælatis sententia quæritur: & qui moribus corrumpunt integritatem ordinis, rarò de pastoribus verum, & rectum iudicant. Propter ingratitudinem subditorum rectores plerunque mutantur in deterius: & monachi, qui bonum, & vtilem pastorem in vita præsentem despiciunt, successorem stul-

Quis designari debeat abbas.

Felices monachi bonum nacti abbatem.

tum,& inutilem iusto dei iudicio susceperunt, Qui in simplicitate subditi sunt, recte ambulant: & qui Christum veraciter imitantur, non discernunt præsidentem. Habemus enim, quem sequamur pastorem fideliũ animarum dominum nostrum Iesum Christum, in quem animo fideliter prospicientes pastorem visibilem temere nõ discernemus. Supra cathedrã Moysi, inquit, sederũt scribæ,& pharisęi: quæ vobis dicũt facite: quæ aũt faciunt, nolite imitari. Audi hæc ò monache,& qui propriæ salutis amator es studiosus, formã obedientiæ, quã sequaris, cõsidera. Abbas Christi vicariũ gerit in monasterio: qui, siue bonus sit, siue malus, obediẽtiam nõ suo merito, sed Christi nomine meretur omnium subditorum.

Math. 23.

Neque enim de solis apostolis intelligimus dictũ. Qui vos audit, me audit;& qui vos spernit, me spernit, sed de quolibet dei ecclesia prælato, qui custos,& rector cõstitutus est animarũ. Ergo, si abbatem habes bonũ, idoneũ,& sanctum, audi vocem eius tanquam mãdatum dei vicem gerentis,& quicquid tibi præceperit, esto obediẽs in omnibus. Sit autem tibi doctrina eius norma viuendi,& conuersatio sancta purioris institutionis exemplum. Amicus enim dei est,& Iesu Christi vicarius: altero meretur, vt diligas; altero vero, vt in omnibus præcipienti obedias. Quòd si pastorem assecutus rudem, imperitum, vel certe minus idoneum, caueto precor, ne actiones eius temere velis discutere, sed cogita potius, quod peccata tua merentur pastorem inutilem habere. Considera eum, non quod est, sed quod dicitur: & honora pastorem propter illius amorem,& reuerentiam, cuius vicariatu insignitur. Obediẽntiam, quam deo promisisti, eius vicario pure,& simpliciter exhibendam omni tempore memineris, quoniam, si abbas in sua conuersatione malus fuerit, vicariatum tamen Christi, nisi iure deponatur, non amittit. Nec te absoluit à promissa religionis obedientia pastoris tui reproba vita. Metuenda est vsitati prouerbij nostri sententia: Monachi reprobi non merentur abbatem habere bonum. Non de vobis hoc paradigma vibratum existimetis fratres charissimi, neque enim pastorem me malum confido, quamuis rudem,& imperitum negare non possum: sed neque mali de vobis suspicionem admisimus vnquam, quippequi nihil magis quærimus, quàm fraternam in omnibus nutrire,& ampliare charitatẽ. Frequenter veniunt ad nos monachi vel cum ratione, vel sine causa peregrinantes, qui materiam instabilitatis suæ vt plurimum retorquent in abbates. Ego autem, qui vos ad omnia, quæ sancta,&

Lu. 10.

Peccata plebis inutilẽ pastorẽ merentur.

vtilia cupio esse instructos, charitates vestras paternè exhortor, & moneo, vt his circuncellionibus aures de cætero non porrigatis, qui moribus pastorum suorum detrahunt, & propria scelera delationibus alienis abscondere contendunt. Non est hæc monasticæ institutionis necessaria integritas, causam rebellionis, & inobedientiç subditorum in caput retorquere pastoris. Qui verus est monachus, aliena temere non iudicat: & qui humilis obedientiæ filius est, causas rebellionis non explorat. Qui autem passionibus carnis indulget consensum, nunquam potest quiescere: & qui vitam scrutatur alienam, contemptor salutis est propriæ. Monachus in dei amore fundatus non diiudicat mandatum senioris: & qui Christum semper intuetur præsentem, suum, vt angelum dei, veneratur pastorem. Audacia monachum degenerat: & præsumptio multos in carcerem præcipitauit. Monachus petulans, lasciuus, & proteruus sanctitatis amisit propositum: & nisi reuocetur ad mentem dura castigatione carnis, pedem iam posuit ad infernum. Qui mandatum senioris curiosa temeritate discernit, non est obediens, & qui contristatur ad imperium, non est verus Christi discipulus. Vera nanque obedientia non murmurat, non hæsitat, non tristatur, non quærit diuerticulum, non tardat, non excusat, nec ostendit minimum irresignationis signum. Ad mandatum senioris pro Christi amore semper exultat, occurrit lætè, & cum festinatione obedit hilariter. Quid enim aliud est monachus, quàm certator assiduus, qui virtutibus armatus humilitatis, & obedientiæ semper in stadio certaminis vigilat, & sub triplici acie victor contra semetipsum fortius pugnat? Beatus ille monachus, qui vim sibi ipsi faciens voluntatem carnis superare didicit, & per continuum spiritualis militiæ vsum montem veræ obedientiæ arduum conscendit. Vere monachus ille beatus, qui contemptis omnibus mundi solaciis se totum in amore Iesu Christi reposuit, & nihil iam visibiliũ amplius cõcupiscit. Non est monachorũ diuitias, honores & voluptates in hoc mũdo quærere; nec decet militẽ Christi aliud, quam Christum cogitare. O monachum ter, quaterq; felicem, qui voluntatem pro Christi amore propriam vsque ad vltimum vitæ mortificat, & in vera obedientia humilis perseuerat. Quantum sit bonum coram deo humilis obedientia, fratres mei, nemo sufficienter potest edicere, quam cunctis victimis diuina protestatio voluit præferre. Obedientia est, quæ animam deo reconciliat, & propter effusionẽ sanguinis martyres coronat. Monachus.n. qui se pro-

In instabileis monachos.

1. Re. 15.

Monachus, diuturnus martyr. se propter deũ spontanea voluntate perpetuã religionis obediẽtiã obligat, si iuxta votũ recte viuit, prolixũ certe martyrium portat. Obedientia igitur est sine sanguinis effusione martyriũ; & subiicere se homini propter deũ voluntariè, carnis ingẽs est tormentum. Anima, quę humilitatẽ, & obedientiã veraciter diligit, ad coronã martyrij sine dubio pertingit. Arduũ est opus, & nimis laboriosum certamen, liberum hominẽ semetipsum despicere, & se totũ, & voluntatem suam omnem sub imperio, & potestate alterius perpetuò resignare. Intueamur autem fidelibus oculis huius mercedem certaminis, & reputabimus omnia dura, & aspera huius vitæ quasi ludum esse quendam puerilem, qui iam ad horam cernitur, & nusquam postea comparebit. Nam, vt Christi amator dicit apostolus, non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriã, quæ reuelabitur in nobis. *Rom. 8.* Coronã, quam sãctis martyriũ pro Christo quondã contulit, hodie veris Christi amatoribus humilis obediẽtia præparabit. Monachus enim pro Christo verè humilis, & obediens sine pauore securus moritur, vtpote qui sub imperio senioris sui fideliter militãs ab omni rationis exactione liberatur. Nam, qui ad nutum pastoris sui viuens, in omnibus mandatis dei recte graditur, nihil potest committere, quod ad iudicem deferatur. Abbatis enim testimonio defenditur, ad cuius directionem sine querela rectè conuersatur. Considerate fratres legem obedientiæ, secundum quam viuere promisistis, & scitote, quoniam necessarium fecistis, quod voluntarium fuerat, quãdo in sententiam monasticæ traditionis solenniter consensistis.

Mascula et digna viro admonitio. Non licet vobis iam à sancto proposito recedere, nec potestis votum semel emissum reuocare. Si feceritis omnia secundum sanctum euangelium Christi, & normam Benedicti patris, quæ vouistis, non sit vobis hæsitationis dubium, beati eritis, & mercedem sanctis debitam à domino recipietis. Si autem promissionum vestrarum immemores, votum sanctæ puritatis deo factum violaueritis, si conseruatione spirituali contempta secundum carnem vixeritis, iam nunc denuncio vobis ex lege vestra, quoniam certissimè condemnandi estis à domino nostro Iesu Christo iudice omnium, quem irridendo contempsistis. Multo enim melius est nihil promittere, quàm votum violare. Salutis igitur vestræ conditio in hoc vno ponitur, vt, quemadmodum semel promisistis deo, secundum regulam sancti Benedicti vsque ad mortem in omni puritate mentis, & corporis conuersando perseueretis. Homo enim

Chri-

Christianus, qui non vouit conuersionem monasticam, saluari potest rectè viuendo secundum euangelium: qui autem semel factus est monachus, nó saluabitur, nisi omnia seruauerit vsque ad mortem, quæ ad monasticum requiruntur institutum. Ausculta igitur o monache verbum breue, solidum, ac verum. Monachus es, si monachus vixeris, saluus eris: sin vero aliter vixeris, non saluaberis, sed portionem tuam recipies inter spiritus apostatas, quoniam deum, cui mentitus es, irridens contempsisti. Reuoca nunc igitur temetipsum ad te, conscientiam tuam de omni vita tua diligenter examina, quomodo impleueris eatenus vota tua, quæ promisisti, examussim pensa. Veruntamen sit tibi suspecta propriæ examinationis sententia, nisi té confirment etiam iudicia aliena. Horam semper cogita illam, in qua monasterium conuersionis causa primum ingressus es, vt, quotiens à feruore sanctitatis torpétem offenderis animum, ad pristinũ nouitiatus renouare queas institutum. Cito poteris fieri monachus bonus, si obedientiam, & humilitatem in omnibus semper vbique custodieris. Obedientia monachi vera multas in eo virtutes congregat; humilitas autem ne defluant congregatas seruat. Omni tempore paratus esto mandatis obedire pastoris, & quãtumcunque in agone certaminis sancti profeceris, non extollas animam tuam in aliquam profectus æstimationem. Quid enim sunt iustitiæ nostræ corã domino? aut quid boni facere possumus, quod ille non dederit? Quoniã deus, qui est omnia in omnibus, sibi sufficiens, & solus perfectus, bonorum nostrorum non eget, quippe qui est summum, & incommutabile bonum, in cuius comparatione minus sũt, quàm nihilum omnes iustificationes nostræ. Monachus igitur sub abbate constitutus in humilitate veràciter obediens, securè graditur, & si perseuerauerit vsque in finem pugnans, & vincens, gloriosè remunerabitur. Verè delectat me, fratres, humilitas obedientiæ vestræ, quã omnipotenti domino vt fideles exhibetis; nec me vobis in hac parte prælatum intueor, sed socium, & omnium vestrum humilem, quamuis inutilem ministrum. In his ergo, quæ vestram cõcernũt salutem, non meam precor loquentem respiciatis personam, sed omnium potius dominum communem, pro cuius amore me indignum hominem vobis præfecistis abbatem. Ego enim vobis bene currentibus non ero molestus: si quis autem declinauerit à via veritatis, compellor obuiare pro viribus etiã inuitus. Semper cogitet monachus introitum suum ad cœnobium, & nunquam obli

uiscatur primum institutionis suæ propositum. In omnibus quoque operibus tuis o monache semper cogita, quoniam non es diuturnus super terrã, sed in breui ab hac vita migraturus es, & quando forsitan non existimas, moriturus. Custodi ergo inuiolatum sanctitatis propositum, & semper esto vigilans in operibus bonis, vt cum venerit dominus, & te vocauerit, inueniat præparatum. Memento, quoniam peregrinus es in terra, nec habes hic manentẽ ciuitatem, sed quemadmodum viator festinanter ad itineris terminũ properat, ita mors ad te quotidie sine intermissione appropinquat. Dum ergo sanus es, dispone domum conscientię tuæ, vt mortem non timeas, quoniã raro bene moritur, qui non vt quotidie moriturus pręparatur. O quàm secure de hac vita monachus egreditur, qui conscientiam in omni puritate custodiens mũdam ad integritatem regulæ sanctissimi legislatoris nostri vsque ad mortem sine reprehensione omni tempore conuersatur. Dominũ nostrum Iesum Christum quasi pręsentem, immo nusquam absentem, mens tua iugiter habeat in memoria; & non transeat hora, in qua patientem pro te cum gratiarum actione non cogites. Sta in humilitate, & vera obedientia, & nulla tibi vnquam pręualebunt contraria. Quemadmodum arbor multas, & magnas radices in terra mittens non facilè de loco suo euellitur, sic monachus charitatem, & obedientiam in humilitate cum cæteris virtutibus possidens, nequaquam à demonibus superatur. Obedientia magna virtus est, fratres, quæ menti cæteras virtutes inserit, insertasque per humilitatis ministerium custodit. Ipse dominus noster Iesus Christus, qui factus est pro nobis obediens vsque ad mortem crucis, corda vestra per gratiam suam illuminet, & mentes vestras ad obseruantiam regularis vitæ omni tempore dulciter inflammet, qui viuit, & regnat cum deo patre in vnitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum. Amen.

Heb. 13. Phil. 2.

De continentia & vera castitate. Homilia. XXI.

MAxime optarem, fratres mei charissimi, eam me gratiam consecutum à deo, qua vobis pastor dignus, & idoneus opere simul essem, & sermone. Scio enim, nec me fugit, quàm periculosa res sit homini iuueni, & inexperto, qualis ego sum, regimen animarum, quando is, qui nec dum semetipsum dirigere, & gubernare ad iustitiæ normam didicit, accedere ad aliorum

rum magisterium præsumi? Erubesco in medio vestrum os meum aperire ad docendum, qui breui tempore discipulus, ante maturitatem cogor esse didascalus. Verum, quoniam ita placuit vobis, & voluistis me iuuenem habere magistrum, parcite mihi, quoniam necessitas me compellit commissum pro viribus adimplere officium. Vestris mihi subuenite orationibus precor fratres, vt vires, quas ætatis imperitia denegat, dei miseratio impendat. Cupio enim vos coram deo ambulare in omni puritate mentis, & corporis, vt ei complaceatis, cui vos ab initio tradidistis. Ducem itineris assumpti ad cœlum intueamini dominum nostrum Iesum Christum, qui natus de virgine Maria semper pudicissima, mentis, & corporis perfectissimam castitatem perpetuò conseruauit. Hunc sequamini præceptorem, in cuius militiam manus consecrastis, vt non solum corpore seruetis indictam vobis continentiam, sed etiam mente lucidam super sapphirum, & carbunculum custodiatis perpetuò castitatem. Castitas enim virtus pulcherrima præcipuè decet claustrales, per quam sub iugo rationis impetus omnis refrenetur libidinis, & furia extincta vitiorum habitudo corporis seruetur totius honestatis. Monachus incontinens, & lasciuus, qui spurcam carnis libidinem sequitur, cum dæmonibus, qui recesserunt à domino, computatur. Tria sunt enim, sine quorum obseruatione perpetua nemo inter monachos censetur nominandus. Horum primum est humilis, & veræ subiectionis obedientia; secũdum omnis abdicatio proprietatis, vt præcipit regula; tertium perpetuę continentiæ, & castitatis inuiolata custodia. Quodlibet istorum violauerit monachus ordinis sui propositum corrupit. Duobus castitas sustentatur comitibus, ieiunio videlicet, ac temperantia, quibus si aliquando destituta fuerit, cito proculdubio labascit. Castitas monachorum ornamentum est maximum, qua decorati ad consortium introducentur angelorum. Castitate nihil est pulchrius, quæ conceptum de immundo semine facit mundum, de hoste quoque efficit domesticum, & de homine terrestri angelum. Castitas virtus est omnium virtutum speciosissima, quę dum pro Christi amore vsque ad mortem seruanda promittitur, inæstimabili premio remuneratur. Castitas angelorum societati est proxima, & summa Christianæ mentis medicina. Castitas est Iesu Christi æterni regis amabile domicilium, & futuræ incorruptionis mirabile principium. Castitas est plenitudo cœlestis gratiæ, per quam redintegratur omnis corruptio

Castitas in primis monachos decet.

Castitatis laus.

ruptio naturæ. Castitas est virtus omnium potentissima, per quam in vase fragili mirabili certamine vincitur natura. Castitas vitam imitatur angelicam, & nescit in medio luti aliquam maculæ conspersionem. Beatus homo, qui veræ donum castitatis à domino deo suscipere promeruit, & ipsum inuiolatum vsque ad mortem in humilitate christiana custodiuit. Castus est, qui amore Iesu Christi mente, & corpore purus, ab omni carnis coinquinatione se abstinet, qui feruore sancti spiritus in charitate dei dulciter ardet, qui nihil omnino cocupiscit in hoc seculo, qui esse, & viuere semper desiderat cum Christo. Castus est, qui memor professionis militiæ spiritualis motus carnis ratione comprimit, & omnes prurientes libidinis scintillas mox à principio fortiter restringit. Castus est, qui mox vt cogitatio carnalis mentem pulsare cœperit, diuinum cũ lachrymis implorat auxilium, nec quiescit à precibus, donec incendium purientis ardoris penitus senserit extinctum. Castus est, qui fugit omnem materiam, & occasionem luxuriæ, qui pepigit fœdus cũ oculis suis, ne quidem cogitet de fœmina, & ponit custodiam sensibus suis, ne qua ingerantur fœda, vel impudica. Castus est, qui lasciuorum declinat consortia, & semper auertit oculos suos, ne conspiciat vana. Castus est, qui omniũ mulierum detestatur frequentiam, & qui suam fragilitatem cum timore, & vigilantia omni tempore habet suspectam. Castus quidem est, qui mente, & corpore naturam imitatur angelicam, & qui sanctis moribus nullam admittit corruptionem. Castitas donum est gratiæ, & non opus naturæ, vel industriæ humanæ. Castitas monachum humilem deo facit esse gratissimum, quoniam, qui viuit in carne mortali sine corruptione, socius est angelorum. Qui castitatem assecutus est veram, semper est humilis: & qui naturam eius intelligit, non sibi eius possessionem arrogat, sed domino, qui dedit. Nemo enim castus viribus suis, quoniam naturã vincere homo fragilis non sufficit, nisi dederit ille, qui naturam, & omnia creauit. Nam quotiens natura per castitatem vincitur, deus homini manifeste cooperatur. Habet autem ipsa castitas in pubescentibus difficile principium, quousque motus illicitæ cogitationis ducatur in contemptum. Castitas fornicationem fugiendo potius, quam concertando, exuperat, quoniam tot subtilibus armis luxuria circumcingitur, vt vltro sit declinanda priusquam congrediatur. Quotiens ergo cunque animus luxuriæ motibus tangitur, diuinum sine mora auxilium inuocetur, non

Castus quis.

Iob. 31.

Vincenda libido omnis, non pugna, sed fuga.

non detur immundæ cogitationi deliberationis spaciū, sed, mox vt sentiri cœperit, per obliuionis remedium ducatur in contemptum. Cum hoste fraudulento, & qui semper vtitur insidiis, nulla sunt penitus commiscenda colloquia, & cum immundis cogitationibus carnis non sunt tractanda consilia. Enim uero nisi caput serpentis conteras, labitur: & nisi motus luxuriȩ mox comprimas à principio, roborantur. Monet sanctus Christi apostolus Paulus contra quælibet vitia pugnandum, fornicationem solam præcipit fugiendam. Materiam contra nos victoriæ circumferimus, propterea vult, quòd hostem fugiamus. Castitas ieiunio alitur, gula naufragatur. Vnde si castitatem diligis, ama ieiunium, vt necessarium habeat alimentum. Qui castus est, apis industriam sequitur: & qui vere est monachus, quasi omnibus floribus exornatus, cunctis virtutibus decoratur. Castus est non omnis, qui nescit luxuriam, sed qui in carne pura, & munda pro Christi amore solius, etiam mentis obtinet sanctitatem. Alioquin quid prodest domicilij puritas, si habitator sit fœdus, & immundus? Habuit & virgines suas quondam Vestæ sacrificantes cæca gentilitas, sed quia non deo vero pudicitiam corporum immolarunt, nec fidem rectam mente tenuerunt, cum suis dæmonibus, quos coluerunt, in profundum inferni descenderunt. Castus est enim, qui amore creatoris & carnem ab omni cohibet luxuria, & mentem sanctis virtutibus ipsi deo immolat omnifariam decoratam. Extra fidem Iesu Christi hodie non est castitas vera, neque ad salutem æternam meritoria. Viue castus o monache, conuersare purus & sanctus, & quandiu manet in corpore spiritus, de luto non prȩsumas confidentiam habere castitatis. Cibus castitatis est ieiunium & abstinentia, & in omni actione salubris continentiæ firmamentum. Sed cum omnia fueris assecutus, noli confidere, quia de cœlo lapsus est, quem scimus nihil manducasse. Maceratio corporis ad conseruandam pulchritudinem castitatis necessaria est valde, & vtilis, sed quantumcunque in vtraque profeceris, noli tibimetipsi confidere, sed vigilans semper, & sperans in auxilium domini, time. Nisi enim continuè & instantissimè tenueris te in timore domini, cito subuertetur domus conscientiæ tuæ. In vanum currit, qui castitatem suis viribus custodire præsumit. Nisi enim dominus ædificauerit castitatis domicilium, frustra laborat, qui abstinentiæ construit murum. Et nisi tu viribus totis gratiæ diuinæ cooperator extiteris, castitatis pulchritudinem nullatenus obtinebis.

1. Cor. 6.

Amas castitatem, ama & ieiunium.

Eccl. 27.

Castitas maximè donū dei. Nemo potest esse continens, nisi Deus det.

bis. Neque enim castum te faciet deus sine tua voluntate, neque tu donum hoc magnum consequêris, nisi succurrat ille per suam miseratione tuæ infirmitati. Tuum ergo fuerit o monache in bona voluntate castitatis offerre desiderium, & in humili confidentia certum à domino expectare incrementum. Adhibe tuum, & non deerit domini auxilium. Castitas donum est gratiæ non naturæ, & præter carnem in carne viuere, angelicæ fortitudinis est, non humanæ. Veruntamen non est difficile seruare castitatem homini bonæ voluntatis, qui maxime segregatur à tumultu secularium, & viuit solitarius in medio monachorum. Monachus etiam, qui iuuenis, & innocens bonæ reformationis cœnobium ingreditur, si mentem suam in timore domini continuè occupauerit; minus à luxuria impugnatur. Perniciosa enim est libidinis experientia, quoniam sicut quidam veraciter dixit, Vincere vult animos non satiare venus. Monachus autem propriæ salutis studiosus, amator, libidinis ardorem de facili potest extinguere, si ocium, & saturitatem fugiens, in spirituali exercitio se continuè voluerit occupare. Inter omnia quippe vitia, nullum amplius, & periculosius castitatem impugnat, quàm saturitas & ocium. Si hæc duo mala superauerit monachus, castitatem facile custodiet. Hinc sanctissimi principes monachorum, cupientes amputare libidinis causas, victum nobis parcum, ac tenuem constituerunt ad certam mensuram, quò corpus sustentetur ad necessitatem, & non incrassetur ad libidinem. Somni quoque parcitatem monachis vtilem sanxerunt, quia requies, immoderata carnem non minus extendit, quàm gula. Ocium vero tanquam animæ perniciosissimam pestem longe voluerunt esse à claustralibus, partientes sapientissimè tempus, vt monachus nunquam inueniretur ociosus. Audite hæc fratres, & mente percipite, qui thesaurum magnum in fragili corpusculo portatis. Ocium fugite, semper aliquid boni facite, vt quotiens tentator diabolus accesserit, vtiliter vos inueniat occupatos. Enimuero qui ociosus est, insidiis patet tentantis: qui autem occupatur in opere bono, aditum clausit omnem insidiis. Continua igitur exercitatione occupandus est animus, vt nunquam inueniatur ociosus. Beatus ille monachus, qui mentem suam in omni tempore in bonis exercitiis occupat, & nunquam in somno torporis & ignauiæ dormitat. Beatus est miles Christi spiritualis, qui semper in timore domini vigilat, & omnes inordinatos motus carnis statim à principio refrenat. Veram enim castitatem illæsam custo-

Aestum libidinis quo modo extinguas.

dire

dire non sufficit, quisquis cum immundis cogitationibus quasi de liberans ludit. Primis motibus iniquarum cogitationum reluctandum est, quoniam vbi mora generat periculum, statim fortiter est pugnandum. Semper est vigilandum contra salutis nostræ aduersarium, qui nunquam citius vincitur, quàm si mox à principio suffocetur. Continua exercitatione opus est fratres, quia mens in sāctis studiis sēper occupata, est quasi turris altissima fortitudinis, in qua cōstitutus miles Iesu Christi vigilātissimus, nullas metu it insidias hostilitatis. Obsecro vos igitur fratres mei charissimi, ne ocio tempus consumatis, ne materiam in vobis vitiorum auxeritis, qui maligni spiritus astutias non ignoratis. Continentiam seruate in omnibus, & directricem virtutum temperantiam adhibete cunctis operibus vestris. Semper cogitate quemadmodum oporteat vos in omni religione, & sanctitate ambulare coram domino deo, in cuius verba iurastis, & sic viuite, vt comparere in eius iudicio non timeatis. Monachi estis, in ministerium domini nostri Iesu Christi voluntaria promissione segregati de mundo, vnde oportet sub necessitate salutis altiorem & sanctiorem vos cæteris conchristianis ducere vitam, & omnem carnis, & animæ de uincere prauitatem. Oportet enim vos mente simul, & corpore semper esse castissimos, & nulla corruptibilis carnis spurcitia maculatos. Monachus incontinens apostata est: & qui carnem suam coinquinat spurcitia mulierum, similis est violanti iuramentum. Lacus inferni luxuria, & desperatio semper incontinentiæ est proxima. Monachus, qui semel in foueā carnis labitur, rarò ad veram compunctionem cordis inflammatur. Nam fornicationis vitium consuetudine diuturna conualescens, de facili non vincitur, nisi contrariis remediis per violentiam emendetur. Maioris difficultatis est post lapsum carnis ad veram castitatem resurgere, quàm in habita continentia permanere. Facilius est à statu rectitudinis in quodlibet vitium cadere, quàm roboratum consuetudine peccatum emendare. Nam, vt veraciter quidam ait gentilis, Facilis est descensus auerni, sed reuocare gradum superasquè euadere ad auras, hoc opus hic labor est. Consideremus illos qui foueam hanc turpissimam inciderunt, & postea maiorum auctoritate ad pœnitentiam compulsi sunt, quemadmodum in medio fratrum conuersantur. Veræ compunctionis non habent signa, sed in ariditate cordis vitam agunt inquietam. Nulla mentis deuotio apud eos conspicitur, sed carnis vbique solatia sequuntur.

Aenei. 6.

Non temere compun-

O quàm

guntur, qui sese libidini permiserũt. O quàm rarò ad interni amoris dulcedinẽ conuertitur, quisquis in lacum fornicationis semel præcipitatur. Nisi enim priusquam in hanc miseriam deueniat, fundatus in timore domini fuerit, lapsus difficillimè ad veram compunctionem recurrit. Sobrie igitur viuite fratres charissimi, & semper vigilate in orationibus sanctis, quoniam nisi cautissimè in omnibus ambulaueritis, laqueos dæmonum nequaquam poteritis euadere. Abstinentiam diligite, humilitatem super omnia custodite. Nemo enim carnis suę motus potest deprimere, qui gulam, & superbiam cõtempserit edomare. Fornicationis insolens dęmoniũ nunquam melius vincitur, quàm si vera cordis humilitas in plenitudine virtutum omnium conseruetur. Nam sicut omnipotens deus superbis resistens, humilibus dat gratiam, ita diabolus fugiens humiles, superbos præcipitat in fornicationem. Qui ergo gulosus ad satietatem manducans & bibens, vincere spiritum fornicationis desiderat, quasi oleum ad incendium portat. Et qui cum sola abstinentia luxuriæ motus contendit extinguere, similis est homini, qui cum vna manu in medio fluctuum cernitur natare. Coniungatur abstinentiæ continua ad deum oratio, & in naui sanctæ humilitatis securè nauigabitur. Semper sit in ore monachi oratio, & memoria passionis, & mortis domini Iesu nunquam ab eius meditatione recedat. Nihil enim sic mẽtem aduersus dęmonem fornicationis confortat, & animã, sicut deuota meditatio passionis domini, & saluatoris nostri Iesu Christi. Quotiens ergo motum carnis inordinatum senseris, quotiens hostem adesse inuisibilem ad nocendum perceperis, mox ad pendentem in cruce filium dei confugito, flexisque in terram genibus talis ad eũ formetur oratio. O Iesu crucifixe amor meus, per dolorem vulnerum tuorum miserere mei, per sanctissimi sanguinis tui effusionem adiuua me in isto certamine, & per virtutẽ innocentissimæ mortis tuæ libera me ab omni mentis, & corporis contagione. Nihil hoc orationis modo salubrius, in qua passionis Christi memoria colitur, & in virtute saluatoris omnium petitiones solidantur. Nihil antiqui hostis insidias magis extenuat, nihil vires malignitatis eius citius infirmat, quàm si deuotus Christi seruus in meditatione amarissimæ passionis domini humiliter perseuerat. Quemadmodum fur quispiam fugit ante faciem iudicis persequentis, sic diabolus velociter euanescit à conspectu monachi meditantis cum attentione passionem & mortem saluatoris. Cito motus iniquæ cogitationis extinguitur, vbi passionis Christi

Iaco. 4.

Nota simile.

Oratio, quoties libido mentem pulsauerit.

sti

ſti amaritudo ad mentem reuocatur. Quemadmodum nix incaleſcente ſole reſoluitur, ita diabolus à meditatione paſſionis dominicæ fugatur. Maximum caſtitatis præſidium eſt, auxilium ſemper inuocare diuinum. Et niſi mox à principio tentationis recurras ad dominum, ſenties paulatim ex mora detrimentum. Nam ſi moram in cogitationibus pernicioſis admiſeris, inſenſibilem mox dæmones ingerunt cæcitatem mentis. Niſi enim mens prius excæcata fuerit, voluntas dæmoni non ſuccumbit. Fornicationis vero ſpiritus mentem in primis grauiter obtenebrat, poſtea donec præcipitauerit in peccatum obcœcatum, pugnat. Poſtea vero quàm monachum in lutum nefandi ſceleris præcipitauerit, ne conſurgat iterum ad pœnitentiam, duobus ſe modis interponit. Aut enim peccati grauitatem ſubtiliter alleuiare conatur, vt pœnam grandem non metuat: aut diſtrictionem iudicij lapſo reducit ad memoriam, vt deſperationis foueam incurrat. His laqueis capitur peccatrix anima, & quantò diutius iacuerit in profundo miſeriæ, tantò redditur magis obdurata. Fugite o clauſtrales ociũ, & gulam ſatietatemque ventris ſummopere declinate, quoniam monachus, qui ventrem cibo & potu ſatiat, fornicationis dæmoni materiam nocendi præſtat. Cordis veram contritionem aſſumite, & illicitos motus carnis per lachrymas orationis refrenate. Nemo enim corpus ſuum rectè vincere ſufficit, qui contritionis aculeum prius non aſſumpſit. Ad ſanctæ autem contritionis gratiam non poteſt pertingere, qui ſeipſum perfectè cõtempſerit abnegare. Quiſquis autem ſeipſum pro Chriſti amore perfectè abnegauerit, iam carnis impetum ſuperans gratiam contritionis facilius conſequetur. Nam qui voluntate mortificatus eſt, nihil carnale, nihil turpe concupiſcit. Sed quis eſt noſtrum fratres, qui ad hanc mortificationis gratiam dicere ſe audeat perueniſſe? Quis noſtrum ſe neſciat infirmum? In ſtadio ſpiritualis militiæ currimus, & quotidiano certamine contra vitia pugnamus. Fiduciam pacis nullam accepimus, etiam ſi pacem interdum habeamus. Quanto nobis familiarior eſt infirmitas carnis, tanto ſunt duriora prælia caſtitatis. Hinc nobis maximè vigilandum eſt, quando hoſtem familiarem circũferimus, & quaſi domeſticum impulſorem mali ſuſtinemus. Quouſque igitur in hac mortalitate viuimus, corruptorem caſtitatis ſemper timeamus. Caueamus omnia quæ libidinem excitãt, & quantum poſſumus acediã & ocium fugiamus. Sunt enim verè caſtitatis fortiſſimi hoſtes ſaturitas panis, & ocium, qui niſi per

abſti-

abstinétiam,& operationem salutaris exercitij procul expulsi fuerint, proximum castitati minantur naufragium. Omni custodia seruate corda vestra charissimi fratres mei,& contra nunquã dormientem aduersarium vestrũ semper animo vigilate. Armate vos lorica perfectæ fidei Iesu Christi, quatenus opere,& credulitate sitis veri christiani. Omnes in fraterna charitate semper estote vnanimes,& in vera regularis disciplinæ obseruantia sine fictione concordes. Ieiunium,& continentiam diligite,sine intermissione semper orate. Ocium velut animæ peste perniciosam fugite,& in sanctis operibus vos iugiter exercete. Amate silentium, & solitudinẽ monasticam nolite fugere, si veram mentis & corporis mũditiam cupitis obtinere. Oculorum, aurium, & sermonum continuam habete custodiam, ne per fenestras mors ingrediatur ad animam. Mulierum alloquia fugite, & cõtactus etiam sanctarũ velut ignis incendium declinate. Nemo tuto libenter intuetur, quod mortis affert aculeum cupitum. Dominum nostrum Iesum Christum morientem pro vobis in cruce fidelibus oculis mentis per amorem semper aspicite, in eius doctrina euangelica vos salubriter quotidie occupate, passioni eius simul,& morti gratias humiliter agite. Hæc si continuata perseuerantia in vera simplicitate cordis vsque ad mortem feceritis,confidimus quod sanctorum consortio eritis præmiandi.

De fraterna charitate monachorum. Homilia XXII.

AVdiuimus fratres mei charissimi dominum nostrum Iesũ
Math.7. Christum in sancto euangelio præcipientem: Quæcunque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis similiter. Breuis quidem,sed solida fraternæ charitatis commendatio,sine qua nemo ad dei amorem potest ascendere. Nemo enim potest deum diligere, qui conchristianum suum conuincitur
1.Ioan.3. non amare. Hinc beatus Ioannes dicit apostolus: Omnis,qui odit fratem suum,homicida est,& scitis quoniam omnis homicida nõ habet vitam æternam in se manentem. Vnde si quis dixerit quoniã
1.Ioan 4. diligo deum,& fratrem suum odit,mendax est. Propterea sanctus
Gala.6. hortatur nos Christophilus Paulus dicens: Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi. Et princeps apostolorum ita nos admonuit Petrus: Ante omnia, inquit, mutuam in
1.Petr.4. vobismetipsis charitatem continuam habentes,quia charitas operit mul-

sit multitudinem peccatorum. Quàm sit necessaria fraterna charitas ad salutem, dominus vniuersorum Iesus Christus aperuit dicens: Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est primum, & maximum mãdatum. Secundum simile est huic: Diliges proximum tuum sicut temetipsum. In his duobus mandatis vniuersa lex pendet, & prophetæ. Quicquid enim in tota serie scripturarum vsquam præcipitur, ad hæc duo mandata sine dubio refertur. Proximum hic non sanguinis necessitudine iunctum intelligimus, sed omnem hominem societate rationis, maxime vero christianum, quẽ vnusquisque tamquam seipsum iubetur diligere, cum quo æternam salutem cernitur expectare. Vos autem fratres maximè decet alterutrum in vera charitate saluatoris Iesu Christi diligere, quibus professio indicit monastica totis viribus ad perfectionis culmen anhelare. Nam sicut radix omnium malorum est cupiditas, ita radix omnium bonorum est charitas. Deum in primis propter seipsũ, quia summum bonum est, super omnia corde puro debetis diligere, ac deinde proximum syncera charitate propter dominum amare. Hæc duo charitatis præcepta Christi auctoritate coniuncta sunt, vt alterum impleri sine altero nullatenus possit. Nam qui deum veraciter diligit, proximum suum odire non potest. Si oderit proximũ, nõ verè diligit deum. Parit enim dei amor dilectionẽ proximi, & per amorẽ proximi nutritur amor dei. Si alter amorũ defuerit, alter minime conualescit. Nam qui proximũ suũ perfectè nõ diligit, se dei amore vacuũ ostendit. Tũc ergo deũ veraciter diligimus, quando proximum nostrum, hoc est omnem hominem christianum syncera intentione diligentius amamus. Charitas nãque fraterna est vinculum pacis, quæ sola nutrit in habitatione cõcordiam, & conseruat inter fratres christianam vnitatem. Charitas est genitrix mansuetudinis, & generosa mater catholicæ pietatis. Charitas fraterna dæmonibus est formidabilis, quoniam victoriosos facit omnes, quorum circumplectitur atrium cordis. Charitas extinguit libidinis incendium, & omnem multitudinem operit peccatorum. Charitas hominem deo reddit charissimum, & sanctorum socium facit angelorum. Charitas in vnitate sanctorum conseruat ecclesiam, extra quam salutem nullus consequitur æternam. Charitas fraterna mores componit claustralium, & deũ habitare facit in medio monachorum. Charitas nulli facit iniuriam, sed omnibus ministrat auxilium per miserationem. Chari-

Luc. 10.

Rom. 13.

1. Tim. 6.

Charitatis vires.

1. Petr. 4.

tas exterminat omne vitium, quia nutrix est vnica omnium virtutum. Charitas fraternitatis reformationem in vigore conseruat claustralium, & magnam operatur salutem animarum. Charitas mutua confirmat obediētiam, & fructuosam facit fraternam correctionem. Charitas veram inter fratres nutrit concordiam, & tā mentium quàm corporum bene redolentem conseruat castitatē. Charitas monachos in domo dei facit esse vnanimes, & in omni bono opere laudabiliter concordes. Charitas mutua rigorem ordinis alleuiat, & omnia quæ dura & aspera videntur carnalibus, per consuetudinem quasi leuissima quædam in naturam commutat. Charitas pulchritudo est monachorum pulcherrima, quę cūctis est virtutibus adornata. Charitas odium, & inuidiam de cœnobiis seruorum dei penitus exterminat, & reliqua mortis crimina procul sua præsentia fugat. Charitas fratrum est spiritus sancti decens habitaculum, & serenæ conscientiæ fortalitium. Charitas est ministra iustitiæ, & vnica in monasterio conseruatrix regularis disciplinę. Charitas mentem à crudelitate seruat innoxiam, & placidam cunctis subministrat animi lenitatem. Charitas fraterna salutem quærit omnium, & non sinit habentem se torpescere ociosum. Charitas non detestatur inopiam, sed parata est fratrum amore omnem sufferre paupertatem. Charitas est aqua cælestis dulcedinis, quam si quis in feruore spiritus sancti potauerit, in se ei perpetuam sitim non expauescit. Charitas fraterna, carnis non quærit illecebras, sed affectiones dirigit in proximum puras, sanctas, & impollutas. Charitas nomen habet castę pulchritudinis, quod communicari non potest rebus vel actionibus impurissimę voluptatis. Charitas puritatem diligit, atque munditiam, & non admittit aliquam impuritatem. Charitas in operatione dilectionis non carnē proximi considerat, sed animam, quam ad imaginem dei non dubitat esse creatam. Charitas fraterna piis admonitionibus delinquentē proximū erigit, & oēs actiones suas ab omni malitia puras, & innoxias custodit. Charitas in pace, & tranquillitate mentis ambulat, & neq; verbo, neq; facto, neq; signo proximū cōtristat. Charitas quātum pōt se in cunctis humiliat, & infirmāti proximo quasi dei filio diligentissime ministrat. Charitas neminē temerè iudicat, sed peccantem proximum mansuetissimis admonitionibus humiliter emendat. Charitas terribilis, & metuenda est reprobis, sed pia, & benigna mansuetis. Charitas aliena incommoda, veluti propria computat, & pro fratrum tribulatione, quasi

patiatur

patiatur ipsa plorat. Charitas omnibus in necessitate positis compatitur, & non minus pro malis alienis, quàm pro suis contristatur. Charitas proximo nihil improperat, sed infirmitates omniũ pro dei amore semper æquanimiter portat. Charitas in bonis operibus est assidua, & quandiu manet in corde nunquam est ociosa. Charitas nihil eorum ad quæ obligatur negligit, sed omnia quàm diligentissime custodit. Charitas fraterna legis est consummatio, quoniam quicquid post dei cultum pręcipitur, ad dilectionem proximi refertur. Hinc sanctus Christi amator dicit: Qui diligit proximum, legem impleuit. Nam non adulterabis, non occides, non furaberis, non falsum testimonium dices, non concupisces rem proximi tui, & si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur, diliges proximum tuum, sicut teipsum. Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Itaque fratres mei charissimi, rogamus vos per dominum, & saluatorem nostrum Iesum Christum, qui iudicaturus est viuos, & mortuos, quatenus fraternam charitatem semper custodiatis illæsam, sine qua nec deum veraciter potestis diligere, nec aliquod mandatum eius adimplere. Tam enim necessaria est vobis ad salutem fraternę charitatis custodia, quàm corporibus ad vitam conseruandam ciborum, & potus alimenta. Corpus nanque sine nutrimento necessariò moritur, & omnes animæ virtutes sine fraterna charitate dissipantur. Charitas etenim fraterna multitudinem monachorum conseruat in vnitate spiritus, quoniam sine vinculo dilectionis mutuæ nullus claustralium perseuerat sine perturbatione conuentus. Monachus, qui fratrem suum odio persequitur, à dei charitate procul elongatur. Dicit enim sanctus euangelista Ioannes: Qui odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quò eat, quia tenebræ obcęcauerunt oculos eius. Amator autem proximi castus, & prudens in lumine spiritus sancti securus ambulat, & nec ipse perturbatur ab aliquo, nec quemquam alium perturbat. Est enim proximi verus amor mitis, dulcis, ac pientissimus, & in omni conuictu suo mansuetus, pacificus, atque tranquillus. Dirigit tamen vigor disciplinæ apud rectores mansuetudinem, & clementia fraternæ considerationis pulchrè temperat vigorem. Oportet enim vt sic alterum temperetur ex altero, quatenus nec vigor sit rigidus, nec amor dissolutus. Amator fraternę charitatis viam iustitiæ non deserit: & qui rectè diligit proximum suum, nihil corruptionis interponit. Verus nã-

Rom. 13.

1. Ioan. 2.

Vera charitas nihil quod corrumpi queat, moratur

que proximi amor nec aurum concupiscit, nec ministrantium requirit obsequia, sed contemptis omnibus, quae animi statum subuertere possunt, solius animę sectatur incrementa. Non enim syncera est charitas proximorum, dona corruptionis appetere, aut more puerorum propter munusculorum distributiones concurrentem affectu similitudinis amare. Monachorum amicitia inter bonos eiusdem propositi zelatores debet esse communis, & procul remota ab omni affectione carnis. Sit pura, simplex, recta, & sine cuiusquam iniuria durabilis, nec habeat in se quicquam suspectae conspirationis. Non est haec norma fraternę charitatis, priuata consolationis interdictę conuenticula quaerere, & sine benedictione prioris, furtiuis, immò prohibitis locutionibus vacare. Amorem vestrum proximo non rectè, sed potius perniciosè impē ditis, quotiens contra normam regularis obseruantiae ad carnis solatia conuenitis. Dilectio monachi debet esse solida, & ab omni transgressione disciplinae regularis remotissima, quoniam nisi charitas muta fuerit à colloquiis carnalibus, ignem in se non habet diuini amoris. Examinate nunc fratres, vestra colloquia, & si corda habeatis etiam in vera charitate radicata. Charitas enim quę consolationes spiritui nocentes vel dat proximo, vel recipit, nunquam syncera fuit. Curate igitur mentis oculum non ad carnis pulchritudinem, sed potius ad animę contemplationem dirigere, si rectè vultis proximum & laudabiliter amare. Caro enim dum sine respectu animę diligitur, non syncera, sed carnalis, & impura dilectio generatur. Considera fratrem tuum animam tibi habere consimilem, & semper cogita, quoniam foelicitatem ambo expectatis ęqualem. Mente siue anima intelligimus, anima non corpore immortales sumus. Quod immortale est, alter iubetur in altero diligere, & ad animam potius quàm ad corpus respectum charitatis ordinare. Nam sicuti ratione, & intellectu à brutis animalibus discernimur, ita dilectionis nostrę intuitus ad mentem, qua intelligimus, non ad corpus, quod cum bestiis habemus commune, referatur. Procul sint à monachis sanctis omnes affectiones carnis, qui mutuam & synceram non ignorant regulam charitatis. Sit amor in alterutrum purus, rectus, & dei solius timore conceptus, quatinus nullum interueniat commodum rei corruptibilis, sed permaneat simplex intentio charitatis. Charitas verò simplex, & pura malae conspirationis non quęrit diuerticula, nec se armát contentiónis murmure ad iniquitatis machinamenta. Qui veram

charitatem fraternitatis in corde suo possidet, pacem custodit in omnibus, & nullam excitat materiam, vel causam perniciosæ dissensionis. Charitas vnicuique ius suum impēdens, nulli facit iniuriam, & omne quod sibi non vult fieri, nunquam in alterius transfundit personam. Non existimetis vos veram charitatem habere fraternam, quādo alterutrum diligitis intuitu carnis, vel commodi rei cuiuslibet temporalis, quoniam vbi causa dilectionis non est dominus, semper affectus diligentis est, vel in parte, vel in toto vitiosus. Rectè autem diligit fratrem suum, qui diligit eum amore dei, & propter communem, quam expectamus participationē regni. Propterea, vt sanctus Ioannes dicit episcopus, in vnum corpus baptizati sumus ecclesiæ, quatinus non dissoluamur, sed in ea quę adinuicem est conuenientia, & amicitia corporis vnius charitatem, & conuenientiam mutuam perpetuò conseruemus. Quemadmodum nemo extra vnitatem ecclesiæ catholicæ salutem potest consequi, ita nullus sine fraterna charitate posse creditur saluari. Charitas ergo vobis ante omnia est ad salutem necessaria, sine qua reliqua virtutum opera penitus sunt infructuosa. Nihil enim boni esse potest, nihil meriti salutaris ad vitam, quod ex illa non duxit originem. Charitas via quædam est ad virtutis cōpendium, per quam si quis recto ingreditur tramite itineris, nulla egebit directione ducis. Charitas pura simplex, & recta non proximum consueuit lædere, nec malum alicui inferre. Charitas affectum, quem commodis præstat propriis, impendere consueuit omnibus: & quicquid sibi ad salutem sperat conducere, hoc vniuersis hominibus in Christo Iesu cupit esse commune. Charitas absque vlla perturbatione officio dilectionis vtitur, & cum omnes homines maximè diligat, pro nullo tamen ad zelum amaritudinis prouocatur. Semper est solida, semper constans, semper stabilis, & firma, quia nec passionibus tangitur, nec motibus inquietudinis agitatur. Communem se præbet omnibus, & ita suam dilectionem impendit singulis, vt tamen proxima videatur vniuersis. Charitas in his quę pertinent ad rationem mentis, & animæ, seipsam non negligit: in illis vero; quæ commodum respiciunt corporis, sæpe causas aliorum propriis vtilitatibus prępouit. Magnum est veræ charitatis imperium, quod alienum incommodum compellit hominem facere suum. Vos itaque fratres mei, qui vos solenniter ad Christi præcinxistis militiam, qui per arduum iter obedientię ad v

Charitas vnum deū respicit.

certaminis stadio frustra currere, curetis ante omnia hortamur, fraternam in vobis charitatem semper inuiolabilem custodire. Nisi enim synceram, & perfectam charitatem adinuicem habueritis, sine fructu in obseruantia regulari laboratis. Nihil vobis abstinentia ab esu carnium, ad animarum salutem conferet, nihil abdicatio peculij omnis ad æternæ fœlicitatis adeptionem proficiet, si locum in cordibus vestris fraterna dilectio non tenet. Cupientes ergo saluari cum Christo, in veritate vos mutuo diligite, & sicut Christus dilexit vos, ita precamur alterutrum amate. Quod sibi fieri vnusquisque vestrum desiderat, hoc ipsum fratri suo sine inuidia propter dei amorem omni tempore impendat. Vincat in vobis omnia carnis iurgia, & quaslibet contentiones amor diuinus, nec inueniat locum perniciosa carnis dissésio, vbi commorari iugiter debet fraternæ charitatis plenitudo. Nam si omnes in monasterio secundum legem christianæ institutionis viuitis, alter ab alterius læsione necessariò semper abstinetis. Si vero per contentiones & iniurias mutuo vos læditis, nec monachi certè, nec veri christiani estis. Decet enim claustrales, & monachos omnes, in obseruãtia charitatis esse pręcipuos, ab inuidiæ odiiique rancore longius esse remotos. Sit ergo monachus in proposito sanctitatis vsque ad mortem stabilis, sit in dei ministerio fidelis, quatenus, & in amore creatoris dulciter ferueat, & nunquam à puritate conscientię recedat. Quisquis enim dominum deum ex toto corde suo perfectè diligit, & conscientiam suam ab omni pollutione peccati mundam conseruat, & puram, & synceram proximo suo semper exhibet charitatem. Eum vero, quem vel inuidia vrit, vel odium contra fratrem excitat, manifestum est, nec deum veraciter diligere, nec puram à peccato conscientiam habere. Omnis ergo quī fratrem suum odio, & indignatione persequitur, nec monachus est verus, nec dignus nomine christiani, sed merito, & conuersatione dæmonum minister, & socius. Procul igitur hinc à sancta congregatione vestra cedant odia, nulla sint in medio vestrum contentionis perniciosæ certamina, non reperiatur isthic zelus amaritudinis, sermo nullus audiatur displicentis elationis. Iugiter hic vigeat fraternæ vnitatis concordia, singulorum conscientias exornet christianæ puritatis innocentia, vt sic viuamus in hoc breui tempore, quatinus post mortem cum Christo gloriamur in æternitate.

De charitate hominis in deum Homilia XXIII.

NIhil tam iustũ, nihil tam sanctum, nihil in humanis actionibus tam potest esse honestum, quàm deum ex toto corde, & in tota mente, & in tota virtute super omnia semper diligere, & pro eius amore nec mortem, nec pœnarum quælibet genera formidare. Nullius actionis maior in nobis est causa quam diuini amoris, quia cum deus sit auctor omnium, nihil eo diligitur iustius: & cum bonorum cunctorum sit maximum, eo nihil amatur fructuosius. Prior deus dilexit nos, infimos summus, maximus paruulos, omnipotens infirmos. Nos igitur fratres mei, dominum deum toto corde, tota anima, totaque virtute diligamus, à quo suauissimè diligimur, qui nos non solum ad imaginem, & similitudinem suam condidit, sed quod indicium est amoris maximi, per doctrinam, & mortem vnigeniti filij sui domini nostri Iesu Christi ad regnum æternæ fœlicitatis misericorditer vocauit. Nunquàm sic tenertimè dulciter & fortiter aliqua mater carnalis dilexit vnigenitum filium suum, quemadmodum nos dilexit omnipotens deus, qui non solum homo fieri ad nostram eruditionem voluit, sed etiam mortem subire in assumpta carne pro salute nostra dignatus fuit. Nulla dilectio maior vnquam extitit, si rectè pensiculemus, quis fuerit, qui tanta pro nobis tolerauit. Nostri quippe amore liber a mortis debito, voluntariè moritur, & qui ab omni peccato semper immunis extitit, innocens, & iustus pro nostris peccatis volens condemnatur. Iustissima ergo ratione nobis præcipitur, vt dominum deũ nostrum ex toto corde diligamus, qui nos cum non essemus, ex sola bonitate condidit: & cum perissemus, misericorditer liberauit. Omniũ virtutũ dilectio dei est maxima, qm̃ quicquid boni, quicquid virtutis in hoc mũdo agitur, si nõ fit ex charitate in deũ, mercede vacuatur. Charitas in deum conscientiam ab omni delicto purificat, quoniam is, qui dominum deum suum ex tota anima sua, & in toto corde, & ex omni fortitudine sua veraciter diligit, procul dubio nullum in sua conscientia locum vitiis concedit. Cor etenim, quod amor dei occupat, nulla uitiorum immundities subintrat. Thesaurus indeficiens est amor dei, quem qui possidet, cunctis mundi locupletibus est [illegible] caret, omni-

Nihil nequam que iustius neque vtili quàm cum deum diligimus.

Diligentibus deum, omnia cooperantur in bonum, quoniam nihil deest timētibus illum. Felix homo, in cuius corde præter amorem Christi, nulla co[illegible]atio terrenæ dilectionis inhabitat, qui ad nullius hominis memoriam suspirat, in cuius conscientia puritas residet, & diuinus amor semper ardentissimè feruet. Amate illum o fratres mei, qui amore vestri descendit in virginis vterū. Illum semper portate in cordibus vestris, qui vobis sua morte aperuit cælum. Sit in vobis omni tempore fratres, vt mors fortis Christi dilectio, quatinus vita vestra, Christi doctrinæ sit conformis, & si quando fuerit necessarium, mori pro eius amore non timeatis, sicut ipse prior subire mortem pro nobis placidè ac benignè dignatus est. Amor enim Christi monachum deo facit proximum, & qui semper est feruens in charitate domini, consortium assequetur angelorum. Amor Christi facit hominem contra omnes dęmonū insultus esse fortissimū, & non minus in aduersis quàm in prosperis longaminem simul, atque tranquillum. Amor Christi docet mundum veraciter contemnere, & omnes delicias eius, carnisque solatia cuncta pro nihilo reputare. Amor Christi motus carnis illicitos cito deprimit, & mēti castitatem purissimā inducit. Amor Christi mentem ad cælestia cum desiderio dulciter éleuat, & segregatam à terrenis in spirituali exercitio conseruat. Amor dei omnia dura léuigat, & aspera, quoniam vbi Christus in veritate diligitur, tribulationes, & quælibet aduersa pro deliciis computantur. Amor dei semper in bonis operibus est assiduus, & nunquam est ociosus. Amor dei contemnit pręsentia, & mentem fortiter eleuat ad æterna. Amor dei nec honores ambit, nec quærit diuitias, sed Christo coniunctus per desiderium, nihil omnino concupiscit præter illum. Amor dei multitudinem peccatorum operit, & omnia delicta pœnitentibus remittit. Amor dei subito iustificat impium, & quanto magis dilectio creuerit, tanto perfectio animę citius ac fortius consurgit. Amor dei est turris fortitudinis, cui nequeunt appropīquare omnes ministri diabolicę prauitatis. Amor dei est consummatio totius iustitiæ, & finis monasticæ disciplinæ. Amor dei perficit monachum, & facit eum in omnibus bonis operibus consummatum. Amor dei est suaue iugum internæ dulcedinis, per quod eliminatur à mente omnis spurcitia terrenæ corruptionis. Amor dei honorificat animas, & facit eas à cunctis sordibus puras & [illegible] Amor dei mentem in omnem co[illegible]

ctum à cunctis immundis vanitatibus purgat. Amor dei habenté se veraciter facit doctiſſimum, & in omni ſcriptura mirabiliter eruditum. Amor dei monachum reddit cunctis hoſtibus formidabilem, & confert perſeuerantibus angelicam poteſtatem. Amor dei hominem defendit in periculis, quoniam quicumque deum veraciter diligit, nulla contraria pertimeſcit. Amor dei, habentem ſe in mortis hora ſecurum facit, ac tutum à dæmonibus, & coniũgit animam cæleſtibus turmis. Amor dei poſſeſſorem ſuum cæleſtem reducit ad patriam; & confert amantibus deum gloriam ſempiternam. Amor dei omnium bonorum operum eſt maximum, & cunctarum virtutum in fide Chriſti vnicum fundamẽtum. Amor dei vnguentum eſt optimum, in quo ſanantur omnia vulnera languentium animarum. Amor dei, paupertatis & inopiæ eſt abundans remedium, & conſolatio efficax ſupra omnem poſſeſſionem diuitiarum. Amor Chriſti omnem huius mundi doctrinam procul exuperat, & perfectiſſimè habentes ad omnem ſcientiam ſaluti neceſſariam informat. Amor dei ſpiritui ſancto manſionem delectabilem in corde hominis præparat, eumquè perſeuerantem in omni puritate conſeruat. Amor dei omnium doctorum eſt velociſſimus, quoniam quod carnales cum tempore diſcunt, & multo ſtudio, hoc ſpiritus ſanctus deum amantibus tradit in momento. *Amor dei docet omnia.* Amor dei ſcientiam dat paruulis, & ruſticos doctiores facit eruditis. Amor dei fortior eſt omnibus, & ſua virtute dominatur vniuerſis. Amor dei ſolo verbo dæmonibus imperat, eoſquè de obſeſſis hominum corporibus per crucis ſignaculum fugat. Amor dei ſanctis in cœlo ſpiritibus æternam beatitudinem contulit, quos gratia conditoris amantes confirmauit. Amor dei homines in fide Ieſu Chriſti baptizatos, in ęterna fœlicitate beatificat, quia nemo ad conſortium angelorum vnquam potuit pertingere, niſi quem dei amor perſeuerans probaretur inflammaſſe. Amor enim dei ſolus eſt qui opera, & bona facit, & meritoria, quoniam hoc ſolum deus oblatum à nobis munus boni operis ſuſcipit, quod flãma charitatis dignum in eius conſpectu fecit. Quicquid extra charitatem agitur, indignum dei conſpectui iudicatur. Attendite nunc fratres mei admonitionibus noſtris, & diligenter conſiderate, quàm neceſſarium ſit vobis deum ſuper omnia diligere, ſi ad eius regnum peruenire cupitis, & in æternum feliciter cum eo triumphare. Nemo veſtrum inanibus verbis ſeducat animam ſuã, vt credat ſe deum veraciter diligere, cuius mandata vel negligit

Ioan. 14. custodire. Audistis dominum Iesum in sancto euangelio dicentes: Qui diligit me sermones meos seruabit. Et sicut diuus papa Gregorius dicit, exhibitio praecepti operis, probatio est indictae dilectionis. Tunc enim dominum deum nostrum ex toto corde veraciter diligimus, quando contemptis mundanis voluptatibus mādata eius omnia vsque ad mortem perfectè custodimus. Item tūc eum super omnia diligimus, quando illius amore, non carne, sed secundum spiritum innocenter ambulamus. Veraciter deum diligit, qui semper bonis operibus intentus, purum, & immaculatū se ab hoc seculo custodit. Ille autem dominum deum rectè diligit, qui nihil in hoc mundo pénitus concupiscit. Deum ex toto corde suo veraciter diligit, qui mundi honores, diuitias, voluptates, & omnia carnis solatia pro eius amore fortiter contemnit. Ille deū in tota anima sua diligit, qui in obseruatione mandatorum eius omni tempore solicitus, nihil eorum, quae illi sunt placita, facere omittit. Amor etenim dei nihil négligit, sed omnia, quae mandauerit ille, diligentissime seruare, & implere consueuit. Qui deum Rom. 13. in vera charitate diligit, legem, prophetas, & euangelium impleuit. Ex operibus igitur vestris dabitis testimonium, si veraciter diligitis deum. Omnis enim, qui diuini amoris radium suscipére meruit, & magna, & manifesta semper dilectionis indicia ostendit. Ignis quippe diuini amoris possidentem, in omnibus pium, castum, mansuetumque facit, atque humillimum, & tam in aduersis, quā in prosperis sine perturbatione semper in eadem mentis cōstantia tranquillum. Monachus, qui dominum deum veraciter diligit, secundum regulam sanctissimi patris nostri Benedicti mandatis seniorum semper in omnibus hilariter obedit, in duris, & contrariis amplectitur patientiam, & veram vbique conseruat humilitatem. Amor dei cunctis operibus bonis possessorem suum facit esse ditissimum, ipsumq; à vitiis quibuslibet procul reddit alienum. Amator dei ad imperium obedientiae non murmurat, in increpationibus se témerè non excusat, contra proximum suum felle amaritudinis non tangitur, nec laesus etiam perturbatur. Qui dei verus amator est, vitam suam in omni puritate mentis & corporis conseruat irreprehensibilem, & non solum verbo sed etiā opere & veritate, feruentem in se demonstrat charitatem. Quicquid in mundo pulchrum, quicquid iucundum, vel delectabile cernitur, quicquid lasciuientis carnis petulantiae blanditur, dei verus amator totum constantissimè déspicit, & nihil aliud, quàm

Christo

Christo placere,& cum illo viuere quantocyus concupiscit. Magna & incredibilis nescientibus est vis diuini amoris, quæ hominem semper impellit ad bene operandum, & nunquam finit viuere ociosum. Quid enim est aliud internus amor dei, quàm dulcis ebrietas animæ? per quam homo à cunctis consolationibus mundi rapitur,& quasi nihil sentiat, quid agant mortales, in solo spiritus sancti conuiuio epulatur. Qui verus dei amator est, monachus,omnem mundi curiositatem, mundialiumque rerum sollicitudinem propter Christum deposuit, & quasi non sentiat, omnes curarum punctiones animo transcendit. Mihi, cum apostolo clamat,mundus crucifixus est, & ego mundo. O vinum diuini amoris,quàm dulciter inebrias,quàm innocenter satias,quàm sapienter infatuas,quàm caste inflammas. Omnis enim,qui tuo sapore inebriatus fuerit, ab omni tumultu carnalium voluptatum segregatus in vmbra sancti spiritus dulciter quiescit. Propter nimiam spiritus ebrietatem, carnalibus & mundanis aliena loquitur, & nihil ex ore eius deo contrarium auditur. Hæc est vini spiritualis immaculata satietas, quæ per desideriũ tantò magis extenditur, quantò diutius continuatur. O sancta,& veneranda Christi amatoris simplicitas,quæ etsi multis,qui terrena sapiunt, videatur esse stultitia,coram deo tamen, & omnibus sanctis eius maxima,& verè summa est sapientia. Habeat mũdus prudentiam suã, habeat honores,dignitates,atque diuitias, ego aũt eligerem vnius simplicis monachi deum veraciter diligẽtis meritũ, potius quàm totius mundi principatũ. Amor dei & sũma voluptas est animi, & sẽper castissima, cuius incendium mentem illuminat, eius etiã affectũ suauiter inflammat. Amor dei fons cœlestis est gratiæ,quia mentem, quam charitas Christi orando purificat,gratia sancti spiritus fructibus virtutum omnium fœcundat.Amor Christi,omnipotentis dei amicitiam hominibus conciliat, & voluntatem summæ maiestatis mortalibus reuelat. Amor dei monachũ deo facit acceptabilem,quia non scientiam,non eruditionem,non eloquentiam requirit à nobis,sed charitatem. Monachus ergo, qui se domino deo publicè immolauit, nihil debet curare nisi deum, ne cor videatur habere diuisum,quoniã sicut deus est vnus, ita amor in deum non debet esse diuisus. Hinc sacer inquit præsul Augustinus: Minus te,domine,amat,qui aliquid tecum amat,quod propter te non amat. Sicut deus perfectus est, ita etiam à nobis est tota fortitudine amandus, quoniam non rectè diligitur, quotiens

Amor nihil aliud quàm dulcis ebrietas animæ.

Gala. 6.

Nota saluberrimum votum.

pręter ipsum cum ipso aliquid amatur. Amor dei tunc rectè progreditur, quando ei nihil, quod eum debilitare possit, admiscetur. Vnusquisque vestrum, quantum potest, in tota fortitudine mentis suæ dominum deum suum super omnia diligere studeat, quia solus in deum amor est, qui vobis ianuam paradisi reserabit. Quantò enim nunc deum ardentius diligitis, tantò maiorem gloriam in patria cœlesti recipietis. Felix ille monachus, in cuius conscientia præter amorem Christi, nullius occupationis imaginatio residet, qui vigilans nihil aliud, quàm Christum cogitat, dormiens Christum somniat, viuens, & moriens ad Christum constantissimè suspirat. O quam bene, secureque moritur, qui in exercitio diuini amoris semper fuit solicitus, & in obseruantia mandatorum dei omni tempore studiosus. Solus enim dei amor ad regnum cœlorum intromittitur; & quanto in diligendo mens fuerit feruentior, tantò merces in regno cœlorum erit maior. Qui multum diligit, multum recipit: & qui nunc minus diligit, etiam tunc minus est recepturus in gloria. Quantum ergo quisque potest, ex toto corde suo, & ex tota anima sua, & ex tota fortitudine tantum diligat, quia non tepide, non segniter deus noster amandus est, sed feruenter, sapienter, & dulciter. Amor autem dei spiritualibus crescit, & augmentatur exercitiis, quemadmodum fomento lignorũ ardens extenditur ignis. Enimuero, si ligna subtrahantur, ignis extinguitur: & si spiritualia intermittantur exercitia, mox charitas naufragatur. Amor autem dei verus nunquam est ociosus, sed omni tempore in his, quæ charitatem nutriunt, & conseruant, delectabiliter occupatus. Amator enim dei, sui amati nunquã obliuiscitur, sed eius præsentiam, & pulchritudinem semper meditatur, & iam in orationibus deuotissimis ad Iesum loquitur, iam in scripturis sanctis loquentem illum sibi admiratur. Verus Christi amator die, ac nocte meditatur in lege domini, & omnia quę deo placere intelligit, cum summa diligentia facit. O quàm dulciter ardet, quem dei amor veraciter inflãmauit? quàm suauiter æstuat, cuius mentem spiritus sancti flamma incendit? Beatus ille monachus, qui plenus diuini amoris à terrenis vanitatibus se totũ subtrahit, & in vmbra cœlestis desiderij quiescit. O si amorem haberemus ad deum tam fortem, integrum, & vehementem, sicut insani, & stulti amatores ad suas possident corruptibiles amatrices, quarum desiderio frequenter æstuantes, turpiter insaniunt, & nulla huius mundi scandala pertimescunt. Amor autem dei fortior

Amor dei spiritualibus exercitiis vires colligit.

est

est omnibus, si fuerit in nobis veraciter radicatus. Quicunque dominum deum veraciter diligit, sẽper in memoria sua retinet eius amarissimam passionem; quia nihil ita perfectum in corde hominis dei causat amorem, nihil sic veram inducit compunctionem; sicut beneficiorum dei nunquam intermissa recordatio. Semper itaque sit in memoria tua passionis Christi cõscripta series, & hoc verbum de ore tuo nunquam recedat: O Iesu crucifixe amor meus, per innocentissimæ mortis tuę virtutem miserere mei, & fac me seruum tuum fidelem.

Amabis deum si ex corde frequẽter apud te repetes, quanta pro te & fecit & passus est.

De serenitate conscientiæ. Homilia XXIIII.

MAgna nobis solicitudine vigilandum est, fratres charissimi, & continua meditatione curandum, vt conscientiam nostram, cuius testimonium subterfugere nõ possumus, ab omni contagione peccati mundam semper, & immaculatam custodiamus. Nihil enim pulchrius, nihil iucundius, nihil denique preciosius conscientia bona; quoniam, vbi mens rectitudinis in se suæ manifestum habet testimonium, nullum inquietudinis perniciosæ patitur remorsum. Conscientia recta, & bona est incredibile mentis tripudium, & certum in omni aduersitate solatium. Monachus, qui bonæ conscientię assecutus est testimoniũ, nec viuere quidem recusat, nec mortis futuræ metuit aduentum. Bona conscientia semper est lęta, semper iucunda, semper intrepida, & in pace Iesu Christi veraciter tranquilla. In bona conscientia semper est pax, pietas, bonitas, lux, virtus, honestas, gaudium, lætitia, dulcedo, & sine dissolutione iucunditas. Conscientia gazophylacium est animæ, quoniam, quicquid in ea reponitur, ad cõmeatum futuræ vitæ reseruatur. Conscientia bona thesaurus est optimus; quem si quis habere neglexerit, omnium hominum misertimus, & infelicissimus est iudicandus. Conscientia bona spiritus sancti est habitaculum, & paradisus terrestris omniũ gratiarum. Conscientia bona impiorum detractiones non metuit; & mens recti conscia famæ mendacia contemnit. Conscientia bona semper est hilaris: & qui operatur iustitiam dei, non est inutiliter tristis. Conscientia bona semper in amore domini proficit: & qui viuit innocenter, periculum non pauebit. Conscientia bona cum omnibus habet in deo pacem, & concordiam, & suam curat in humili simplicitate salutem. Conscientia bona confirmat animam:

Conscientiæ bonæ dotes.

mam: qui autem assiduus est in malis, corruet in desperationem. Conscientia bona confidenter increpat stolidum: qui vero malus est, amarum conseruat silentium. Conscientia bona lætificat animam: qui vero sibi malorum est conscius, continuam patitur mẽtis desolationem. Conscientia bona tuto repræhẽdit impium: qui autem rectitudinis amisit testimonium, semper timet redargutionem. Conscientia bona pulcherrimus ornatus est animæ: & qui non curat in hac vita sapientiam, in egestate morietur. Conscientia bona virtutum est domicilium, & vera mansio cœlestium arcanorum. Conscientia bona totius est philosophiæ consummatio, & omnium scientiarum plenitudo. Conscientia bona virtutum doctrix est optima, & disciplina omnium studiorum consumata. Conscientia bona fructum sanctitatis fert optimum, & stans fundata in timore domini, nullum admittit peccatum. Conscientia bona cunctis mũdi opibus est preciosior, & omnibus desiderabilibus, quæ in hac vita possunt haberi, multum suauior. Conscientia bona Christianæ perfectionis est meritum, & futuræ felicitatis humiliter præsumptibile principium. Conscientia bona virtutũ ager est fertilis, & odor paradisi dei dulcis, atque suauis. Conscientia bona huius vitæ comes est dulcissimus, & mediator inter deũ & hominem gloriosus. Conscientia bona dæmonibus multum est formidabilis, sed amica placẽs angelis sanctis. Conscientia bona morientem securum facit contra insidias dæmonum, & commeatum habere meretur angelorum. Conscientia bona non timet apparere in conspectu iudicis, nec synderesis iudicium metuit accusantis. Conscientia bona spem habet in deum, & sine hæsitationis inquietudine optimam confidentiam; quoniam qui se nihil mali commisisse meminit, ad examen iudicis confidenter venit. Conscientia bona copiose à domino deo remuneratur, & in gaudium sempiternum commutatur. Conscientia bona est, non quæ nihil mali perpetrat, sed quæ pro dei amore munditiam conseruans ab omni peccato, bonorum quoque operum exercitatione omnium se decentissimè ornat. Conscientia enim bona secundum prophetæ monitionem à malo penitus declinat, & bonum studiosissima intentione semper, & continuè operatur. Conscientia bona maxime decorat monachum, eumq; facit à secularibus actionibus procul alienum. Conscientia bona dominum Iesum in simplici puritate sequitur, & nullis errorum maculis inquinatur. Conscientia enim quæ bona est, & quandiu bona est, non potest

Psal. 33.

test esse erronea, sed manet semper in veritate sancti spiritus fundata. Conscientia vero, quæ fuerit erronea, non est bona. Error enim & veritati repugnat, & nullatenus cum bonitate participat. Conscientia autem errante periculum est proximum, & valde præceps descensus ad infernum. Sunt multi inter claustrales infirmi, & nimium imbecilles animo, qui conscientiarum suarum non semper recto diriguntur iudicio, causis variis præoccupati. Et sæpe quidem conscientiæ vel paruus, vel magnus error consurgit ex ignorantia, quotiens videlicet dubitat minus in spirituali exercitatione peritus, bona sit via, quam considerat in animo, an mala. Quis enim recte ambulans in sua simplicitate intelligit omnia? In dubiis maiorum sunt requirēda consilia: & quod illi decreuerint, monachus non dubitet amplectendum pro veritatis sententia. Aliquando conscientia errat ex negligentia, quando monachus negligit semetipsum per examen rationis discutere, & non laborat in dubiis veritatem indagare. Hinc error in conscientia perniciosus oritur, per quem ratio paulatim obnubilatur. Frequenter etiā superbia conscientiam facit erroneam, & à cognitione veritatis procul alienam. Superbus enim quanuis se nescire intelligat, sapiens tamen, & doctus videri ab omnibus appetit, propterea fateri ignorantiam suam erubescit. Nonnunquam vero error consciētię de singularitate oritur, cui præsumptio semper admixta perhibetur. Et hęc pestis frequenter infesta est monachis, & his, qui sanctitatem profitētur sine fundamēto necessario humilitatis. Quis enim, quæ vias singulares graditur, citius à lupis capta strangulatur. Aliquando etiam affectus nimium inordinatus conscientiam in errorem præcipitat; quando scilicet homo plus, quam expedit, suam voluntatem amat. Quisquis enim affectu proprię sensualitatis ducitur, frequenter in veritatis iudicio excęcatur. Hinc fieri non est dubium, quod multi conscientias habent erroneas, quia nimium diligunt carnis proprię voluptates. Omnis autem superbus, luxuriosus, immundus, & magnis, vel publicis sceleribus innodatus, conscientiā suā studiosa peruersitate obnubilat, & quàm erroneè de futura retributione meritorum sentiat, & verbis, & operibus frequenter manifestat. Affectus malitiosus, rectitudinis peruertit iudicium, & carnis inordinata concupiscentia, obnubilat intellectum. Aliquando insuper conscientiam facit errare nimia, & immoderata pusillanimitas, quod malum partim ex ignorātia nascitur, partim ex sensualitate propria generatur. In hac autem

Conscientia bona dotes.

Error conscientia vnde.

Pusillaminitas in cōsciētia unde oritur.

tem scrupulositate monachus vel abbatis vel senioris alicuius magis experti sequatur consiliũ,& temerè nō defendat proprij capitis sentimentũ.Periculosa est nimia scrupulositas;quia conscientiã in errorem præcipitat,& multos infeliciter supplantat. Omne quippe,quod cōtra conscientiã agitur, ad infernum ædificare perhibetur.Nimia etiam perplexitas animi pluribus nocuit, eosq;in varios errores præcipites dedit. Qui autem vere monachus est humilis,ad examen se confert sui rectoris.Nam,quicunq;superioris sui consilio in dubiis occurrentibus vtitur, non facile dæmonum insidiis supplantatur.Conscientiæ enim monachorum,quanto magis prælati sapientis discussioni expositæ fuerint,tanto securiores, ac magis lucidè nitescent. Curandum igitur in primis, fratres charissimi,vt conscientias habeatis ab omni errore liberas, ac deinde à cunctis vitiis puras, & postremo virtutum omnium sanctis odoribus decoratas. Omni ergo custodia seruet cor suum monachus in veritate cupiens proficere, & quantum fieri potest clausuram sensibus adhibeat, nec aliquid mortiferum ingredi permittat. Quod si qualibet occasione se in aliquod peccatum cecidisse cognouerit, mox illud per verã pœnitentiã delere studeat, nec tēpus cōcedat semini prauo,quo in deterius cōualescat.Dum paruũ est vulnus,adhibeatur remedium; quoniã,si negligitur, crescit in immensum.Primis igitur motibus demoniacæ suggestionis fortiter fratres mei resistite,& hostem,quando paruus, & infirmus est, superate.Si vero corporis sensualitas omnino lasciua fuerit, dura maceratione reducatur ad obedientiam, quemadmodum diuum patrem nostrum Benedictum fecisse nouimus cum lubricam carnis petulantiam,vrticarum, vepriumq; punctionibus extirpauit. Denique,si horrendas impiorum futuras pœnas ad memoriam sedulo reuocaueris, illicitos motus carnis facile superabis. Nemo enim est,qui non plus dolorem timeat,quàm diligat voluptatem. Gaudia quoque supernæ felicitatis, ad quæ peruenire desideras, ad mentem sæpius reducito, quoniam, si ea fideliter cogitaueris, carnis incendium fortiter mitigabis. Quicquid in mundo delectat,corruptibile,& momentaneum est, æternæ autem voluptatis gaudia sine fine permanent in æternum.Stultum est ergo,& extremæ dementiæ,transitorium commodum eligere, & illud bonum quod in æternum manet,contemnere.Stultus apud homines iudicatur, qui auro præfert scoriam; sed insipientissimus apud deum habetur,qui bonis sempiternis temporalem anteponit voluptatē.

Venienti occurrendũ tētationi,idq; quomodo.

Magis timetur dolor, quam diligitur voluptas.

Qui

Qui serenam conscientiam diligit, ocium fugiat; quoniam, sicut scriptura dicit, in desideriis est omnis ociosus; & multam malitiā docuit ociositas. Occupandus est bonis exercitiis animus, & sanctæ conuersationis, qui charitate ferueat ignis, vsu continuo nutriendus. Ociosus enim nec sibi viuit, nec proximo, sed ventri semper est deditus, aut somno: mentem aperit vitiis, & clausam, vacuamq; tenet virtutibus. Ociositas incentrix libidinis, cito extinguit feruorem spiritualis deuotionis. Abstinentia quoque monacho valde in primis est necessaria, vt conscientia permaneat munda. Nam, vt diuus Hieronymus ait, repletus venter facile despumat in libidinem: & qui seruum suum nutrit delicatè, sentiet eum contumacem. Amator serenitatis conscientiæ, in sanctis orationibus sit continuus; quoniam sicut canis lapidem, ita dæmones fugiunt deuotam, & continuam orationem. Acediam quoque diligenter caueat, simul & mentis tristitiam; moxq; vt aliquam serpere tentationem senserit, ad consolationem scripturarum habeat recursum. Enimuero mentem, quam dei sermo repleuerit, turpis cogitatio nō intrabit. Quicquid agimus, quicquid cogitamus, quicquid operamur, dei semper sciamus adesse præsentiam, & inordinatam facile superabimus delectationem. Conscientia bona dei præsentiam nunquam obliuiscitur, sed iudicem semper adesse suū meditatur. Agite nunc fratres mei, vt conscientias habeatis puras ab omni scelere: & si quis grauatum se in aliquo delicto senserit, per veram pœnitentiam sine mora reuertatur ad necessariam puritatem. Nisi enim conscientias omni tempore mundas, & bonas habueritis, apostatæ, non monachi viuitis.

Eccli. 33.

Prou. 29.

De ad mortem præparatione continua. Homilia XXV.

SVmma claustralium philosophia, fratres mei charissimi, continua est meditatio mortis. Hinc quidam sapiens vtilitatem considerans huius philosophiæ, quemlibet admonuit mortalem dicens: Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Meditatio mortis hominem à voluptatibus carnis retrahit, & contemptum omnium corruptibilium inducit. Meditatio mortis, præsentia, volūtaria paupertate despicit, & mentem ad futurorū desideriū impellit. Meditatio mortis superbiā procul eliminat, & verā humilitatem in corde meditantis plantat. Meditatio mortis monachū circa obseruantiā regularis disciplinę facit sollicitū,

Eccles. 7.

Meditatio mortis quā plena fru gis bona.

& nunquam permittit esse ociosum. Meditatio mortis omnes mundi vanitates amputat, & mentem in summa temperantia cõseruat. Meditatio mortis vanos, & transitorios mundi honores facit contemnere, & nihil aliud, quàm futurum dei iudicium cogitare. Meditatio mortis paupertatem huius vitæ non metuit; quoniam sempiternas diuitias toto desiderio concupiscit. Meditatio mortis omnia huius mundi aduersa pro Christi amore patientissimè tolerat; quia nihil aliud, quàm supernam retributionem sperat. Meditatio mortis monachum facit humilem, & in cunctis mandatis rectitudinis obedientem. Meditatio mortis monachũ quietum facit, & in congregatione stabilem, & cum omnibus in Christo bene concordantem. Meditatio mortis monachum quietum facit, atq; pacificum, & sine mentis perturbatione aliqua tranquillum. Meditatio mortis omnes dissolutiones, & leuitates exterminat, & monachum maturum; & salubriter tristem in omnibus præseruat. Meditatio mortis monachum facit solitarium, & in sanctis orationibus continuè deuotum. Meditatio mortis accelerat pœnitentiam, & veram inducit compunctionem. Meditatio mortis desiderium ab omni vanitate subtrahit, & conscientiam serenam, & purissimam custodit. Meditatio mortis hominẽ facit omnia huius mundi solatia contemnere, & ad exitum se quotidie præparare. Meditatio mortis ocium docet fugere, & facit hominem in timore domini iugiter vigilare. Meditatio mortis nulli facit iniuriam, quia districtam semper metuit iudicij rationem. Meditatio mortis iracundiam, & omnes motus inordinatos mitigat; quia, dum se homo citò moriturum cogitat, mentem nihil extrinsecum perturbat. Meditatio mortis cor contritum facit, & humile; quia futurorum intenta memoria neminem permittit superbire. Meditatio mortis continua tutum in extremis facit exitũ; quoniam ex multo tempore meditantem constituit præparatum. Meditatio mortis claustrales maximè decet, ac monachos; quos omnium terrenorum abdicatio, & ipsa professio regularis mundo iam fecit mortuos, atque sepultos. Meditatio mortis monachum facit in stadio spiritualis militiæ prudenter currere, & propositum sancti feruoris quotidie innouare. Meditatio mortis continua valde vtilis est claustralibus; quoniam & carnis vitia potenter reprimit, & nullum peruersis cogitationibus mentis aditũ concedit. Dicit enim sanctus præsul Augustinus. Timor de futura morte mentem necessario concutit, & quasi clauus carnis om-

nes

nes motus superbię ligno crucis affigit. Et sanctus Ecclesiæ pugil Hieronymus dicit: Nihil æque tibi proficiet ad temperantiam omnium rerum, quàm frequens cogitatio breuis vitæ, cuius finis certus est, hora vero incertius nihil est. Meditatio igitur mortis omnem intemperantiam corrigit, & mores meditantis pulchra varietate stabiles componit. Meditatio mortis veram pręstat homini sapientiam, & summam in claustralibus perficit philosophiam. Nam & Platonis sententia fuit, omnem sapientum vitam, meditationem esse mortis, propterea quòd ea conditione omnes nascimur, vt hinc rursus per mortem egrediamur. Dicit enim scriptura: Omnes morimur; & quasi aquæ in terram dilabimur, quæ amplius non reuertuntur. Et sanctus Christi apostolus Paulus, Statutum est, inquit, hominibus semel mori. Meditatio necessariæ mortis continua facit hominem nunquam in terrenis rebus confidere, sed exitum suum in omni loco, & tempore cum prouidentia expectare. Meditatio mortis terminum viuendi semper in omni loco expectat, propterea quòd moriendi punctum penitus ignorat. Qui mortis futuræ quotidie meditatur aduentum, quanta potest diligentia omni tempore se disponit ad moriendum. Nihil enim morte nobis certius est, quamuis horam moriendi omnes ignoremus. Vnde charitates vestras, fratres, qua possumus instãtia monemus, vt vos semper cogitetis morituros, taliq; vos prouidentia ad moriendnm sedulo præparetis, vt cum venerit hora, egredi non timeatis. Nemo vitam sibi polliceatur in hoc mundo prolixam; quia nihil sic decipit mortales, quomodo spes ęui longioris. Quid enim operatur in hominibus prolixior ætas, nisi quòd pluribus delictis facit obnoxios, & ad moriendum semper minus dispositos? Quanto viuimus in hoc mundo diutius, tanto mortem amplius formidamus. Accumulat longior ętas maiora spiritualis obligationis debita; & tanto venire ante conspectum districti iudicis homo senex amplius metuit, quanto se in pluribus ad reddendam rationem obligatum coram domino recognoscit. Animus enim de corpore suo inuitus egreditur, qui conscientiæ suæ grauioribus stimulis agitatur. Qui autem ab omni malitia iniquitatis est purus, & necessariarum decore virtutum ad salutẽ ornatus, mori non metuit, quia per mortem ad vitam sempiternam vadit. Qualis ergo mori vis o monache, talis nunc viuę; quia mala mors esse non poterit, quàm vitæ bonæ integritas præcessit. O quàm secure moritur, quisquis dominum Iesum super omnia diligit, & omnia huius

2. Re. 14.
Hebr. 9.
Satis diu ui xit, qui vixit satis bene.
securus quis moritur.

huius mundi bona pro illius amore contemnens, eius sermones veraciter custodit. Securus ab hac vita egreditur, qui sine macula conscientiæ semper in dei amore conuersatur. Secure moritur, cuius vita nullis huius mundi voluptatibus inquinatur. Mors enim sanctorum, somnus est dulcissimus, & ad vitam ęternam tranquillus introitus. Mors auté peccatorũ pessima, quorũ vita mala, & diuinis institutionibus præcessit contraria. Qui viuit in peccatis deo cõtrarius, fit illi mors ad infernũ horrendus introitus. Male nõ moritur, qui bene vixit: & raro bene moritur, qui sẽper male vixisse demonstratur. Securus moritur, qui deũ pura mẽte super omnia diligit, & se ab hoc seculo nequã mundũ omni tẽpore custodit. Mors bonis, & rectis corde optabilis, quia terminum imponit exilio, & vitã reddit in cœlo. Mors est relictio corporis, euersio tenebrosi carceris, & depositio sarcinę grauis. Mors est prę sẽtiũ malorũ terminus, tristitię finis, & omnis sepulchrũ terrenę voluptatis. Mortem bona vita in fide, & charitate Iesu Christi facit preciosã & dei seruo maxime optabilem. Curate nunc igitur fratres mortẽ, sanctis præuenire operibus, & vobis facite virtutum studio iucundum, quod natura cunctis voluit esse necessarium. Mementote, quoniam omnes necessario sumus mortales, & quando non putamus, ex hoc mundo transibimus. Nam, vt præsul quidam dixit venerandus, tollimur è medio fatis vrgentibus omnes, & trahimur, quò nos vita peracta vocat. Quodcumq; igitur possumus bonum, operemur fratres mei, dum tẽpus habemus, ne mortis pręueniẽte imperio, nos fuisse negligentes nimium sero doleamus. Tempus solum est nostrum, cætera vero aliena sunt omnia. Labor militiæ nostræ spiritualis, & si durus aliquantulum tepidis mentibus videatur, tamen breuissimus est, & cũ vita cito terminabitur: sed merces bonorum operum, quæ dabitur nobis, manet in æternũ. Meditatio cito futuræ mortis nunquam vos deserat; sed consideratione districti iudicij, quod nemo subterfugere potest, mentes vestras in dei amore iugiter compungat. Ecce quot monachi nos in hoc Sphanhemẽsi cœnobio per annos ferme quadrigentos à prima fundatione sui viuendo, & moriendo præcesserunt, quorum apud nos hodie nulla penitus superest memoria. Quod nos sumus illi fuerunt: quod illi sunt, post breue tempus erimus. Homines fuerunt mortales, quod sumus: mortui sunt, & reuersi in puluerem terræ, quod erimus. Abbas ego sum huius monasterij Sphãhemensis quintus atq; vigesimus. nisi quatuor & viginti præcessisen-

ſent ad mortem, ego certe vigeſimus quintus non perueniſſem ad hanc abbatiam. Locum alteri quoq; breui daturus ſum, vt ſextus atq; vigeſimus abbatum numerus impleatur. Poſt illum rurſus ordinabitur alius; & mors vnius inſtitutio fit alterius; & dum alter ſuccedit alteri, mortis imperio ſubiiciuntur vniuerſi. Vbi ſunt ergo, fratres, qui nos in hoc monaſterio præceſſerunt? Quemadmodum nulla eorum memoria eſt apud nos qui præceſſerunt: ita & nos in obliuionem erimus ſempiternam apud illos, qui ſequẽtur. Hæc præcogitemus, fratres chariſſimi, dum viuimus, ne imparati mortẽ incidamus. Sicuti quotidie properamus ad mortẽ, ita quotidie pro viribus præparemur: qm̃ ſecurus moritur, qui bonis, & ſãctis operibus in vita decoratur. Non vos decipiat ſpes vitę lõgioris; quoniam quanto diutius in hoc mundo viuitis, tanto breuius victuri eſtis. Ecce quotidie ad mortẽ tendentes morimur; quotidie vna pars vitæ nobis amputatur; & quanto vita noſtra diutius protrahitur, tanto reliquum viuendi tempus abbreuiatur. Omne, quod viximus, tempus, totum amiſimus, quia præterijt: quod hodie viuimus momentaneum, cum morte diuidimus: quantum viuendi de futuro reſtet nobis temporis, ignoramus. Quid igitur in vanitate huius vitæ confidimus, qui cito morituri ſumus? Itaq; aſſiduè cogitemus, fratres, eò nos cito peruenturos, quò nos omnes maiores noſtri dudum præceſſerunt. Omnes hac lege naſcimur, vt breui moriamur. Mors illis videatur terribilis, quorum vita in carnis voluptate tota polluitur, & nihil in cœlo bonorum reſeruatur. Nos, qui ſpem noſtram in dominum Ieſum Chriſtum ſaluatorem omnium collocantes, mũdi voluptates pro eius amore contepſimus, mortẽ quare timeamus? Veruntamen, cũ omnium terribilium terribiliſſimum ſit mors, indiſcretum moriendi timorem ita propulſare poterimus, ſi nos quotidie quaſi iam morituros prępatemus. Aliud tamen eſt pauorem mortis habere, aliud tremorẽ. Nam & dominus Ieſus pauorem mortis pręſenſit non tremorem, vt duarum proprietates naturarum oſtenderet. Meditatio igitur mortis continua nobis infirmis omnino eſt neceſſaria, vt mens necdum in charitate Chriſti perfecta, quaſi violento quodam impulſu ad compunctionis gratiam excitetur. Memoria enim futuræ mortis, quaſi clauus qui ligno infigitur, ita mens pauore vtili penetratur. Memoria mortis arduam introducit pœnitentiam, & veram mentis ſobrietatem. Memoria mortis neceſſaria eſt inſipientibus; quorum conuerſatio à ſeruili timore incipit, vt per filialem

Aduerſus ſpem vitæ longioris.

lem succeſſiue in charitatem eleuetur. Memoria mortis, & diſtricti examinis futuri iudicij dei maxime illis eſt neceſſaria, qui mala conſuetudine ac diuturna, trahuntur ad peccandum. Et ſunt inter vos quidam in militia ſpirituali nimis tepidi, & negligentes, quos monentes exhortamur paternè, quatenus ſe recordentur eſſe mortales, taliterq́; viuant deinceps, vt mori non timeant. Valde enim periculoſum eſt in eo ſtatu viuere, in quo mori quis formidaret. Ita viuendum eſt, vt mortem expectemus ſecuri: quod tunc demũ fieri poteſt, ſi nos in omni puritate mentis, & corporis conſeruantes, in exercitiis diuinæ charitatis iugiter ferueamus. Viuamus, quantum fieri poteſt innocenter, ſecundum diui patris Benedicti regulam, quam profeſſi ſumus, & ſpem habebimus bonam, quoniam miſerebitur noſtri omnipotens deus, qui perire hominem non permittit bonæ voluntatis. Deum ſemper cogitemus nobis vbique præſentem, qui omnia videt, omnia nouit, omnia intelligit, omnia remunerat: & ea puritate viuamus, qua nos ſuæ maieſtati ſanctiſſimæ militare polliciti ſumus.

FINIS.

¶Libri primi exhortationum ad monachos finis adeſt manu mei propria Ioannis Tritemij abbatis Spanhemenſis ſcripti 9. die menſis Iunij. Anno Chriſtianorum 1486. Indict. 4. Anno ætatis meę 24. Hoc opus dicaui antecesſori meo nunc abbati Selgenſtatenſi chariſſimo.

Margin. affectioni internali, cum scilicet quis affectat ... [illegible] ... in honorem Dei, et salutem proximi — S. Anton. p. 3. tit. 2. c. 9.

EPI-

EPISTOLA.

OANNES Tritemius abbas monasterij Spanhemensis licet indignus, reuerendo patri domino Ioanni de Colenhausen abbati Selgenstatensi, quondam vero Spanhemensi antecessori meo chariſsimo cum orationibus animũ complacẽdi promptum, atq. paratũ. Miseram nuper ad te praeceptor venerande librum meum exhortationũ ad monachos primum quinq. & viginti continentem Homilias, quę postea quam tuo examine comprobatum intellexi, etiã hunc secundum, quem nũc mitto, nomini tuo duxi confidenter inscribendum. In illũ ad institutionẽ fratrum Homilias XXV. quas corã eis habueram, comportaui: in isto sermones numero septem, secundũ ordinem, quo dicti sunt in eorũdem praesentia, ordinaui. Examen paternitatis tuae subire non vereor, quoniã te praeceptorem semper mansuetum habui, et veritatis syncerum amatorem dudum expertus sum. Ingenio quippe viges, & miti, & profundo, qui facile inter verũ & falsum potes discernere, & vbi requirit necessitas, omnia sufficienter emendare. Vnde secundum innatam tibi mansuetudinem patienter feras ingenij mei ruditatẽ precor, qui & in scientia scripturarum sum paruulus, & in ordine praelatorum nouitius. Dabit mihi, sicuti confido, in scripturis exercitatio vsum, & cõtinuata scribendi sollicitudo profectũ. Occupatio rei familiaris, & inopia loci saepius me à salutari studio retrahunt, & animum contra voluntatis propositũ aliorsũ transponunt. Diebus tantummodo festis, atq; dominicis mihi ad scribendum conceditur ociũ, in quibus ob dei reuerentiã nullas soleo admittere causas rusticorũ. Interdum et post decantatas ex cõsuetudine laudes matutinas, quod reliquũ est noctis, studio literarum soleo impendere, & aliquid pro fratrum meorũ institutione, prout possum, lucubrare. Cupio n. tua in omnibus sequi vestigia, & laudabilem docendi subditos consuetudinem, quam introduxisti, perpetuo, si possum, obseruare. Scio me ad hoc obligatũ ex officio, &, quanuis sim rudis, & indoctus, libenter tamen volo pro viribus in discendo simul, & docẽdo esse sollicitus. Sermones istos examini tuo subiicio, quos vt magisterij tui lima corrigat, humili supplicatione expostulo. Paucos è pluribus cõportaui in ordinem, quoniã nec oẽs commendaui literis, nec videbatur mihi nimia libri extensio vel necessaria, vel vtilis. Festis enim diebus, quãdo feriamur à tumultu negociorũ mundialiũ, lectioni vacamus iuxta regulam scripturarũ. Et ne frustra locũ videar occupare pastoris, quod noctibus lucubraui, soleo post nonas loco regularis studij dicere, & coram fratribus in conuentu ex chartula recitare. Experior enim, quòd haec sollicitudo mea non solũ fratribus ad aedificationem proficit, sed et mihi ad dictãdi peritiã cõducit. Vale praeceptor venerãde, et ora pro nobis. Ex Spanheim duodecimo die mẽsis Septẽb. Anno Christianorũ Millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto.

Tritemij etiam tunc adolescentis feruens erga bonas literas studiũ.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI

INCIPIT LIBER EXHORTATIONVM ad monachos secundus Ioannis Tritemij abbatis Spanhemensis, postea Peapolitani, Quòd cautè sit monachis viuendum.

Sermo primus.

VLTA quidem sunt, fratres dilectissimi, vobis ad
considerationem in hac vita necessaria, si ad æter-
1.Petr.5. næ salutis gloriam cupitis peruenire. Scitis enim,
scriptura testante, quoniam aduersarius vester dia-
bolus, sicut leo rugiens circuit, quærens, quem deuo
ret, cui magna vigilantia in fide domini nostri Iesu Christi per cha
ritatis opera nouimus resistendum. Nemo igitur de suis viribus
præsumat, ne in vanitate confidat: quoniam, nisi vos in timore do
Eccles.3. mini humiliter continueritis, cito in laqueum diaboli cadetis.
Iaco.4. Quanto magnus es (scriptura præcipit) humilia te in omnibus:
quoniam deus resistit superbis, & & gratiam cōcedit humilibus.
Monachum etenim decet esse humilem, & verum huius mundi
contemptorem. Monachum oportet in obseruantia regularis di-
sciplinæ semper esse sollicitum, & in timore domini continuè stu
diosum. Monachum oportet castum, & pudícum esse mente, si-
mul & corpore, vt deo seruiat, quemadmodum promisit, in omni
puritate. Monachus non debet viuere secundum voluntatem pro
priam, sed secundum regulam, & pastoris sui conformem normæ
institutionis cœnobiticæ directionem. Monachus negociosum,
& sanctum debet amare silentium, & mentem suam occupare vti
liter in lectione scripturarum. Monachus omni tempore vsque ad
Series quadam virtutum ac veluti gradus ad regnum cælorum. mortem debet esse solicitus, quatinus in obseruantia mandatorū
dei, & regulę sit perfectus. Vt autem sciatis, quæ vobis in sancta re
ligione conuersantibus ad perfectionem sint necessaria, describam
vobis quendam virtutum tramitem, per quem ad regnum cælo-
rum viam oportet dirigere. Virtutes autem omnes mutuo cohę-
rent necessitudinis glutino, vt, qui vnam perfectè possidet, omnes
Fides prima & origo omnium virtutum. habere videatur: & qui vel vna caret, nullam penitus dicatur pos
sidere. Omnium virtutum prima ad salutem necessaria est sanctis
sima fides catholica, ab omni errorum, & hæresum pollutione se-
gregata, & doctrina domini nostri Iesu Christi originaliter radi-
cata.

ceta. Nam, scriptura testante, sine fide impossibile est placere deo: Hebr. 1.
& qui non credit in vnigenitum filium dei, iam iudicatus est, & Ioan. 3.
ira dei manet super eum. Omnium ergo virtutum origo fides est, de qua omnia salutis studia oriuntur. Fides in deum vera, & recta timorem domini generat; quoniam si deum credimus iustum, meritò confitebimur esse timendum. Fides recta spem parit, & confidentiam; quia, dum misericordem deum credimus, mox de bonitate illius salutem nos posse consequi speramus. Fides charitatem generat; quia, si deum esse summum bonũ credimus, ipsum sine dubio amamus. Quis enim non amaret, quod summè bonũ non dubitat? Fides est substantia rerum sperandarum, argumentũm non apparentium, & vnicum salutis nostræ fundamentum. Heb. 11.
Fides deo coniungit animã, & facit eam in medio charitatis æterni regis amicam. Dicit enim sanctissimus præsul Augustinus: Nullæ maiores diuitiæ, nulli thesauri, nulli honores, nulla huius mundi maior est substantia, quàm est fides catholica; quæ peccatores homines saluat, cæcos illuminat, infirmos curat, catechumenos baptizat, fideles iustificat, pœnitẽtes reparat, iustos augmẽtat, martyres coronat, virgines, viduas, & coniugales casto pudore conseruat, clericos ordinat, sacerdotes consecrat, credẽtes cum sanctis angelis in æterna hęreditate cœlorum collocat. Vbi autem sana fides non est, non pōt esse iustitia, quia iustus ex fide viuit; & Abac. 2.
qui caret iustitiæ merito, portionem nullam habebit cũ Christo. Fides est humanæ salutis initiũ, sine qua nemo ad numerũ filiorũ dei potest pertingere, nec partem aliquam in regno dei possidere. Fides fundamentum virtutum est omnium: quicquid extra fidem agitur, proculdubio ad gehennam ædificatur. Fides christiana lãpas est pulcherrima, illuminans animam, & per obseruantiam mãdatorum introducens eam ad fœlicitatem æternam. Fides in primis mentem reducit ad dei scientiam, postea dat præcepta viuendi ad obedientiam: & cum homo dei mandata custodierit, spes consequendæ salutis erigitur, deinde charitas in cordibus firmatur. Fides cognitionem dat animæ; cognitio parit actionem in charitate; & his duobus beatitudo repromittitur in æternitate. Cauẽdum summopere, ne sit error in cognitione; quia, dum fides recta hæresum falsitate corrumpitur, ad salutis portum actione nulla peruenitur. Sit ergo in fide rectitudo, & veritas; in actione iustitia, & synceritas, & nulla dominabitur iniquitas. Fides enim sine ope Iacob. 2.
ribus mortua est, & nihil merętur ad salutem felicitatis æternæ.

Cc Fidem

Fidem habere sine operibus charitatis, est imitari dæmones, qui cum ab omni charitate procul sint alieni, deum tamen esse iustum & credunt, & contremiscunt. Hinc de credulis, qui opera
Esa.29. non exhibent charitatis, dominus loquitur per prophetam Esaiã,
Mat.15. & postea per semetipsum in sancto euangelio dicens. Populus hic labiis me honorat; cor autem eorum longe est à me. Qui Christũ ore laudat sine opere, quasi vir qui dubitat in fide. Nam si veraciter crederet, deum vtique timeret. Fides sine operibus quasi corpus sine spiritu mortuum, quod à viuorum sublatum conspe-
Iacob.4. ctibus abiconditur in sepulchrum. Si bene credis, & male viuis, propter te gladio perimis: quia scienti bonum & nõ facienti, peccatum est illi. Cauete fratres mei, ne quem errorem admittatis in fide, & curate summopere, vt nulla sit nequitia in operatione. Sequamini fidẽ quam nobis sancta commendat ecclesia; agite vitã, sicut euangelium præcipit, & norma cœnobitica. Deinde spem habeatis in dei miserationem omni tempore certissimam, sed nun-
Spes quid. quam à timore domini alienam. Spes est futurorum bonorum certa per gratiam miserentis dei expectatio, & merendi per charitatis exercitium iustitiæ coronam sollicitudo. Spes est certa expectatio futuræ beatitudinis: quam gratia dei operatur in nobis comitante rectitudine bonæ voluntatis. Spes est, qua quis venire ad vitam æternæ felicitatis sperat, quam desiderat, & mediante gratia dei suam etiam volũtatem in occursum componit, & aptat. Spes est bonorum arduorum futurorum, & possibilium, quibus nemo sperat contrarium. Neque enim malum quis sperat, neque leue, neque quod præsens est, siue præteritum; nec ignoramus spem non esse impossibilium. Spes moderatrix laborum est omnium, & vnica consolatrix in medio tribulationum. Spes enim futurorum bonorum laborantibus pro Christo in hac vita parit requiem, sicut in agone certantibus mitigat dolorem vulnerũ coronæ expectatio per continuam victoriam. Spes in tormentis roborauit martyres, & fecit eos in virtute Christi omnibus persecutoribus fortiores. Spes æternæ beatitudinis conseruat ecclesiam, & dedit sanctis confessoribus atque virginibus veram in Christo charitatẽ Spes deiectum mœrore fortiter erigit animum; & quanto se per amorem altius sustulerit, tanto minus contraria huius mundi sẽ
Hie.7. tit. Beatus vir, qui confidit in domino, quia spes non confundit, si
Rom.5. cut sanctus promisit Apostolus, qua salui facti sumus. Vt autem
Rom.8. spes nõ erumpat in præsumptionẽ, timor domini ad salutem nobis

bis est necessarius; vt, quem pium, & misericordem credimus, iustum etiam, & rectum non dubitemus. Dicit enim beatissimus papa Gregorius. Nobis nihil securius, quàm sub spe timere, ne incauta mens vel desperando se in profundum vitiorum deiiciat, vel extollendo de donis præsumptuosa ruat. Nam, quanto ante oculos districti iudicis sub spe humilius trepidat, tanto in illo robustius stat. Timor dei mentem corrigit, & puram ab omni malitia custodit. Timor domini initium est sapientiæ; quoniam in via dei à timore incipitur, vt paulatim ad charitatis fortitudinē perueniatur. Timor domini componit monachum, & facit eum in obseruantia regularis disciplinæ studiosum. Timor domini custodit regulam, & seruat veram mentis, & corporis puritatem. Timor domini nihil eorum, quæ præcepta sunt negligit, sed omnia sollicite custodit. Timor domini nullum admittit ocium, sed continue occupatur circa bonum, vt excludat peccatum. Monachus, qui abiecit timorem domini, quasi ciuitas in medium deueniens hostiū, cuius omnes destructi sunt muri. Vrbs sine murorum custodia citò ab inimicis capitur; & monachus, qui non habet dei timorem, facilè à dæmonibus superatur. Solus enim dei timor est, qui mentes corrigit, fugat crimina, innocentiam seruat, & facit monachū in sanctitatis proposito perseuerantem. Ex timore paulatim oritur charitas, quæ cum iuuante deo veraciter in mente radicata fuerit, seruilem timorem superans iam foras mittit. Radix omnium bonorum est charitas; quoniam quicquid in hac vita boni agitur, vt deo placeat, per solam charitatem temperatur. Charitas omnium virtutum est maxima, sine qua nihil sunt cuncta mortaliū facta. Dicit enim sanctissimus Christi apostolus, Si linguis hominum loquar, & angelorum, charitatem autem non habuero, factus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam; & si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperū omnes facultates meas; & si tradidero corpus meum, ita vt ardeā, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Considerate diligenter iam nunc fratres mei vosmetipsos, & conscientias vestras interrogate, si veram habeatis charitatem dei, sine qua nihil cætera omnia proficiunt ad salutem. Audiuistis enim sententiam apostoli manifestam, qua charitatem dicit ad salutem esse necessariam. Nemo in sapientia huius mundi confidat; nemo de acceptis

Timor spem non destituat.

Psal. 110.

donis naturalibus inaniter se extollat; nemo de continentia corporali præsumat, quoniam, si charitas defuerit, nihil ad salutem reliquorum obseruantia conducit. Verum, ne quis falsam de se æstimationem præsumeret, sanctus Apostolus signa quædam, & operationes charitatis exposuit, dicens, Charitas patiens est, benigna est; charitas non æmulatur, non agit perperam, non non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati. Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam excidit. Habete charitatem dei in vobis fratres mei; quam nisi custodieritis, frustra certando laboratis. Humilitatem vobis sæpius diximus omnem esse necessariam, quæ non solum virtus est magna, sed reliquarum quoque virtutum nutrix, & custos omnium præcipua. Dicit enim magnus papa Gregorius: Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi puluerem in ventum portat. Maxima enim monachorum virtus humilitas est; quoniam, tantò esse humiliores tenentur, cæteris in mundo vitam agentibus, quantò ex professione ad maiorem perfectionem conari, & tendere sunt adstricti. Virtutũ stabile fundamentũ est humilitas; super quo quicquid cõstructum fuerit, nullo tempestatis turbine subuertetur. Per superbiã diabolus de cœlo cecidit; per humilitatem homo ascendit. Frustra nominamur monachi, si non fuerimus humiles: quoniam sicut ignis, si fomento careat lignorum, extinguitur: ita monachus sine humilitate suo nomine valde indignus iudicatur. Humilitate Christiana diabolus vincitur, & quasi clauo percussus fugiens superatur. Nulla splendidior gemma in ornatu monastico humilitate cernitur: quàm si monachus contempserit, & professionem suam, & Christum humilem negauit. Humilitati succedit prudentia; quæ omnia semper ad normam rationis dirigit, & nihil præter rectum, honestum, & laudabile facit. Prudentia nouit, quid virtuosè debeat appetere, & probè scit, quæ secundum rectum rationis iudiciũ debeat vitare. Prudẽtia vera, & perfecta est, qua summum illud incommutabile bonum appetimus, & omnia ad finem debitum, & rectum ordinamus. Prudentia regularis disciplinæ obseruantiam in vigore conseruat stabilem, & reducit aberrantes monachos ad amissi propositi integram reformationem. Prudentia monachum in recta salutis via dirigit, & in neutram partem declinare sinit. Prudentia inter fratres pacem conser-

Argumenta præsentis charitatis.

Humilitas quanta virtus.

Prudentia christiana quid.

uat, &

uat,& concordiam,& rectam ordinat in singulis actionem. Prudentia vobis,o fratres mei, valde est necessaria;qua noueritis in omni actione,quæ vobis assumenda sint,& quæ rursus fugienda. Vera prudentia non carnis,sed spiritus docet vos mundum contemnere,& solum ea,quæ futura,& ęterna sunt, desiderare. Prudentia docet hominem in semetipso stabilem consistere, & neque in prosperis,neque in aduersis à sanctitatis proposito declinare. Prudentia docet pulchre ordinare pręsentia, ad memoriam pro informatione reducit pręterita, & ne quid inopinatè accidat, prouidet futura. Prudentia delinquentes vtiliter, & fructuosè corripit,omnia,quę vel agit,vel dicit, aut cogitat, secundũ rationis iudicium ad finem debitum componit. Estote igitur prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbę: quia prudentia sine bonitate malitia est;& simplicitas sine prudentia rationali,stultitia nominatur. Dicit enim sanctissimus Paulus Christi apostolus: Prudentia carnis,mors est. Prudentes estote,ne fraude aliorum circumueniamini: simplices vero,ne quem circumueniatis. Hoc enim prudentis officium est,nec falli posse,nec aliquem velle decipere. Vir prudens iudicium rationis non deserit, & nihil,de quo sit pœnitẽdum,agit. A prouidendo enim prudens dicitur. Prudentiam comitatur iustitia: quę omnium virtutum est splendidissima. Nam sine iustitia nihil sunt reliquę virtutes omnes. Iustitia est conseruatrix religionis,mater gratię,obseruantię nutrix,veritatis alitrix, genitrix pacis,& origo pietatis. Iustitia est virtus, quæ distribuit, & conseruat vnicuique,quod suum est; quæ propriam vtilitatem negligit, vt communem seruet vtilitatem, & æquitatem,sine qua nulla Respublica diu in pace potest subsistere. Dicit enim in Ecclesiastico vir sapiens: Regnum à gente in gentem transfertur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, ac diuersos dolos. Ordo iustitiæ primùm respicit deum,deinde patriam, exinde parentes, postea omnes in communi secundum distinctiones graduum,& merita dignitatum. Deo in primis iustitia dictante debemus religionem,fidem,cultum, deuotionem, & gratiarũ actiones, & veram ex toto corde sub obedientia dilectionem. Nobis deinde puritatẽ mentis,& corporis,continentiam cũ studio perfectionis;quo ad illum nobis per obedientiã redire liceat,à quo creati sumus. Tertio loco patriæ debemus commodum, honorem, & defensionem, eiusque,quãtum possumus,cum ipsa iustitia procurare vtilitatem. Quarto parentibus tenemur exhibere honorẽ, &

Mat.10.

Rom.8.

Iustitia velut epitome quædam omnium virtutum.

Eccli.10.

Iustitia sine charitatis gradus.

& obedientiam, & in eorum necessitate curam, & omnimodam sustentationem. Quinto prælatis, & superioribus nostris debemus obedientiam, & humilem pro amore Christi subiectionem. Sexto debemus prælati doctrinã, & pabulum subditis, correctionemque delinquentibus. Septimo autem loco debemus maioribus, & principibus honorem, & sine crimine pro dei amore subiectionem. Octauo debemus venerabilibus personis reuerentiã, & sacerdotibus honorem. Consequenter æqualibus tenemur præstare amicitiam, inferioribus dignationem, benefactoribus vicissitudinem, amicis communitatem, inimicis patiẽtiam, pauperibus misericordiam, miseris consolationem, omnibus charitatem. Hæc aũt est vera iustitia, qua deum ex toto corde propter seipsum diligimus, & proximum nostrum in deo, sicut nosmetipsos, inimicos autem propter deum; distribuentes vnicuiq; quod sibi iurè debetur, omnium vtilitati prouidentes. Sed cum nimia iustitia facilè incurrat peccatum, temperantia omnibus vobis necessaria

Temperantia. est, quæ sola perfectos facit. Est autem temperantia virtus ratione discernens, & vincẽs animi motus, & omnem libidinem, ne impetus in agendo excedat legis æquitatem. Temperantia virtus optima voluptatibus imperat, & omnia in ordine debito conseruat. Omnibus actionibus, verbis quoque, & cogitationibus vestris adhibete temperantiam, & necessariam virtutibus discretionem.

Discretio. Quicquid boni cum discretione feceritis, virtutis merito vocabulum accipit: quod autem fit sine discretione, vitium est dicendũ. Discretio moderatrix virtutum est omnium, & maximũ prudentiæ, ac iustitię ornamentum. Discretio non solum prælatis, sed ẽt subditis est necessaria; quoniã ipsa virtutibus dat ordinẽ, affectionibus confert modestiã, & cunctis hominum consiliis tribuit decorem pulcherrimũ, & honestatem. Hinc quidam sapiens dixit.

Horatius.

Est modus in rebus; sunt certi denique fines,
Quos vltra citraq; nequit consistere rectum.

Fortitudo christiana quid Ad hoc animi fortitudo vobis necessaria est, fratres; per quam non solum constantes efficiamini in aduersis, sed etiam promptí, & alacres in arduis. Quis enim sine animi fortitudine maxima hunc mundum cum suis voluptatibus posset contemnere, & in sancta religione monastica sub obedientiæ legibus vsque ad mortem perseuerare? Fortitudo animi vires de charitate Christi suscipit, & constans non minus in aduersis, quàm in prosperis virtutis desiderio consistit. Fortitudo viam rectitudinis absque

absque timore graditur, & hostibus quadam sancta superbia terribilis, & formidanda videtur. Fortitudo animi paruulorum contemnit iniurias, & omnes facilè superat carnis voluptates. Fortitudo in prosperis latet, in aduersitate ostenditur, & manifestè per patientiam declaratur. Animo fortis est, non qui vindicat iniurias sibi illatas, sed qui patienter tolerat, & si acceperit in potestatem aduersarium, potuisse vindicare vindictam putat. Monachorum fortitudo est mundum contemnere, carnem vincere, omnes mundi honores, & voluptates spernere, & in solum deum spem omnē, & confidentiam collocare. Mensura fortitudinis est nec timidum esse, nec audacem; quoniam recta incēdens via, neq; ad dexteram declinat, neq; ad sinistram. Monachus ille fortis est iudicandus, qui temperans est in omnibus, moderatusque, & iustus. Hinc dicit sanctissimus papa Gregorius: Iustorum fortitudo est carnem vincere, propriis voluptatibus contraire, delectationem vitæ præsentis extinguere, huius mundi aspera pro æternis præmiis amare, prosperitatis blandimenta contemnere, aduersitatis metum in corde superare. Fortes facti sunt sancti in bello, quia carnem domant, virtutibus coruscant, spiritum roborant, terrena despiciunt, cœlestia appetunt, occidi possunt, flecti non possunt, nec sustinere falsa per infirmitatem metuūt, nec læsi vnquam à veritate cōticescunt. Monachus ergo, qui vera virtute fortis est, nec temerè audet, nec incōsultè timet. Regia enim via est fortitudo simul, atque constantia: à qua temerarius, & pertinax declinat ad dexteram, timidus vero, pusillanimis, pauidusque ad sinistram. Monachus animo constās, & fortis nunquam recedit à sanctitatis proposito, sed nec aduersis deprimitur, nec prosperis eleuatur. Vnde & sanctissimus præsul Ambrosius, Stultus, inquit, vt Luna mutatur: sapiens autem metu non frangitur, potestate non mutatur, non extollitur prosperis, nō mergitur tristibus. Vbi enim sapientia, & virtus, ibi constantia est, & fortitudo animi. Sapiens ergo semper idem est animo, non minuitur nec augetur mutationibus rerū, nec vt paruulus fluctuat, vt circumferatur omni vento doctrinæ, sed manet perfectus in Christo, fundatus charitate, radicatusque in fidei perfectione. Postremo, fratres mei charissimi, perseuerantia vobis in omni opere bono, & virtuoso necessaria est; sine qua nemo vnquam peruenit ad gloriæ coronam. Dicit enim in sancto euangelio dominus: Qui perseuerauerit vsque in finem, saluus erit. Tolle perseuerantiam, & neq; virtus habebit pręmium, nec mercedem obsequium,

Heb. 11.

Eccli. 27.

Perseuerantia colophō est omnium virtutum.

Mat. 24.

nec

nec gratiam meretur beneficium. Sola etenim perseuerantia bonorum operum coronam laudis meretur accipere; sine qua nihil prodest bonum inchoasse. Nullum virtus habet meritum, cui perseuerantia non dedit incrementum. Non incipientibus bonum, sed perseuerantibus in bono vsque ad mortem, regnum æternæ felicitatis repromittitur; quia, non mane, non meridie, sed cum sero factum esset, laborantibus in vinea denarius reddebatur. Non enim,

Mat. 20. qui bene cœpit laudandus est; sed, qui bene continuauit vsque ad finem, honorandus est. Quo circa, fratres mei, sedulo vos admonére soleo; nec vnquam debeo cessare, quatinus diligenter attendatis vocationem vestram, & cautè ambuletis in omni religione, & sanctitate, quemadmodum iuratos decet milites Christi. Nunc enim tempus est benefaciendi; quia, cum mortis hora aduenerit, omnē facultatem operandi funditus amputabit. Et ideo, quandíu viuitis sani, & incolumes, benefacite; futuram retributionem semper cogitate; & quotidie in profectu spiritali crescite. Quærite dominum, dum inueniri potest. Christi saluatoris vita sit imitatio

Esai 55. vestra; quem sequi pro viribus non gressibus pedum, sed similitudine affectionum, ex institutionis vestrę fundamento tenemini. Cautè in omnibus ambulate: timorem dei in vera humilitate semper ante mētis intuitum ponite. Magna enim puritate vobis est opus, qui mente & corpore in sanctam Christi militiam consensistis. Ad vos nunc pertinet, o fratres, mundum, & omnia, quę in mundo sunt propter deum perpetua fortitudine contemnere, omnes carnalium voluptatum motus víncere, peccatum fúgere, in bonis, & sanctis operibus vos iugiter occupare. Vita quoque vestra, quantum fieri humana infirmitas sinit, puritatem debet imitari angelicam, & omnem fugere, ac detestari prauitatem. Angeli autē sancti nūquā sūt ociosi, sed in laudibus dei sēper absque fatigatio-

Monachus Angelum Deo referat ne, vel tædio solliciti. Angeli sancti deum super omnia diligunt, & ab eius charitate nec momentaneè quidem recedunt. Horum imitatione monachus in obsequio Christi debet esse assiduus, & semper in bonis operibus secundum euangelium, & regulam occupatus. Monachus dei charitatem debet habere feruentissimam, & proximi veram, ordinatamque, & synceram dilectionē. Amor etenim feruens in deum perficit monachum, & non sinit esse ociosum. Dicit enim quater sanctissimus papa Gregorius. Amor dei nunquam est ociosus. Operatur enim magna, si est: qui, si operari renuit, verus dei amor nūquam fuit. Nam si de carnali amore verum

rum poeta dixit insanus, qui non vult fieri desidiosus, amet: quanto fortius castissimus dei amor mentem ad ardua impellit, quam possidet. Amate deum fratres in toto corde, quantum se desiderii fortitudo potest extendere; & omnia quę vobis præcepta sunt, facilime potestis obseruare. Nihil enim amanti difficile; sed omnia dura, omnia grauia, & ardua, ardens facilia facit amor.

Quæ sit ordinatio vitæ monasticæ bona, Sermo secundus.

Legimus institutionē sanctissimi patris nostri Benedicti, quā vsitato vocabulo religionē, siue ordinem appellamus, in principio fundationis suę claruisse sanctissimam, & per totam Latinorum Ecclesiā valde, & multipliciter fuisse dilatatam. Vnde annis quamplurimis in hoc ipso ordine multi claruerunt viri sapientes eruditi, atque sanctissimi, qui omnem magnificè illustrauerunt Ecclesiam. Sunt enim qui scribant ex hac monastica religione nostra sanctorū catalogo insertos tam viros, quàm moniales quindecim millia sexcentos. Horum nobis multitudo sanctorum in ordine fratres ad imitationem proponitur, non ad vanè gloriandum. Quid eorum multitudo nobis ad salutem nostrā potest conducere, si conuersationem, qua præcesserunt, non imitamur? Quotiens ordinis nostri viros sanctissimos laudare, vtiliter cupimus, ad eorum consortium venire sanctis moribus festinemus. Tunc etenim de multitudine sanctorum ordinis nostri fructuosè gloriabimur, si rectè viuentes eorum numerum augere sedulò conemur. Propterea nanque tantam vobis multitudinem sanctorum proponimus; vt, cum vicisse mundum, & carnē multos ante vos in hoc ipso ordine conspicitis, de vestra tandem conuersatione tepida resurgatis. Virtutem, quam illis dei miseratio contulit, vobis in vera charitate petentibus non negabit. Vicerunt illi mundum, quia Christum tota deuotione dilexerunt, omnia pro eius amore contemnentes. Contempserunt omnia, & dominus Iesus prouidit illis, quæcunque videbantur eis ad sustentationem vitæ necessaria. Durauit hic feruor deuotionis monachorum post primam ordinis institutionem pluribus annis in magna constantia, & multorum milium hominum animas conuertit ad dominum. Sed nihil stabile in humanis, nihil perpetuum in caducis. Contulit monachis religio sancta diuitias, donec matrem filia ex tempore suffocauit. Nam, vt scriptura dicit, omnes qui vo-

Plures hodie multo numerātur.

Sāctitas antiquorū patrum vsq; ad prodigiū refrixit, vt ne dicam periit in filiis.

1.Tim.6. sunt diuites fieri, incidunt in tentationes diaboli. Incrassatus est
Deut.32. dilectus, & recalcitrauit: impinguatus, & dilatatus terrenis pos sessionibus, dereliquit institutionis primæ sancta studia, abiit post vanitates, & insanias falsas, quem copia rerum temporalium diuitiis spiritualibus inopem, & miserum fecit. Hæc ordinis nostri miseranda deformitas cœpit post diui patris Benedicti transitum annis fermè ducentis, & magis, ac magis cũ tempore creuit, quousque tandem per totum ordinem noxium virus sese diffudit. Hæc autem deformitas ordinem non subitò, sed per multorum successum annorum tandem penè totum occupauit; quamuis omnipotens deus bonis eum viris in toto nũquam destituerit, sed reliquit
Rom.11. sibi semper aliquos, qui genua sua ante Baal minimè curuauerint. Surrexerunt enim viri misericordiæ, quorum iustitiæ nunquam tradentur obliuioni; qui ruinæ ordinis compatientes, humerum submisere labori, & eum, largiente domino suffragium, in multis locis restaurarunt. Multæ quidem variæ reformationes in ordine particulares multotiens diuersis tẽporibus viguerunt; sed nulla fuit vnquam generalis, quæ totum ordinem ad integritatem regularis obseruantiæ reduceret. Denique particulares instaurationes, quas plures fuisse diximus, quasi omnes collapsas iterum videmus. Nouissimè autem, eo videlicet anno Christianorum millesimo quadringentesimo atque vigesimo, quo concilium generale celebratur in Constantia, noua quędam & hactenus vltima reformatio particularis in Alemannia sumpsit exordiũ; quæ à quodam cœnobio in Saxoniæ partibus tunc quidem omnium pauperrimo, quod Bursfeldia nuncupatur, appellationis suæ sortitur vocabulum. Primus vero auctor, & princeps huius reformationis sanctissimæ fuit Ioannes Rode abbas insignis monasterii sancti Mathiæ apud Treuiros: qui generalis visitator ordinis constitutus à præfato Constantiensi cõcilio, ne aliis prædicans ipse iudicaretur reprobus, reformationem primum exhibuit in semetipso. Reformauit enim, & se in primis, & monachos memorati monasterij, constitutiones edidit conformes regulæ, & confirmationem sancti operis impetrauit sedis apostolicæ. Inter omnia vero cœnobia ordinis Bursfeldia monasterium humile, atque pauperculum hãc reformationem primo suscepit, quam postea in Reinhausen, & in pauca Saxonię monasteria sibi vicina dilatauit. Mortuo tandem Ioanne Rode abbate sancti Mathiæ, principe reformationis nostræ, cũ in eodem loco non inueniretur pro dilatatione incepti nego-

Concilium Constantiense reformatio cœnobia sanciuit.

negocij successor idoneus, Ioannes de Hagē abbas Bursfeldensis, qui iam certa monasteria reformauerat, vir sanctus, & multum zelosus pro ordine, instante archiepiscopo Treuirorum Iacobo electus fuit. Qui sua paupertate contentus, Bursfeldiam non consensit dimittere, ne diuitias paupertati videretur pręposuisse. Mansit igitur in suo monasterio, & alius in locum primi reformatoris ordinatus fuit. Qui cum neque doctrina, neque zelo antecessori suo videretur comparandus, parum pro continuatione inchoati negocii potuit efficere, nec reformationem in multos ampliare. Contigit interea Nicolaum Cusanum sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyterum cardinalem, apostolicæ sedis legatum venire in Germaniā: qui cum zelo magno ferueret ordinis nostri, multa pro illius reformatione constituit, & indulsit. Audiens autem præfati abbatis in Bursfeldia famam bonam, & feruentissimum regularis disciplinę propositum, vocatum ad se generalem ordinis reformatorem constituit, & plura per eius industriam cœnobia reformauit: Hac tandem occasione capitulum annale pro conseruatione reformationis instituit, præsidentiam de sancto Mathia in Bursfeldiam transtulit, confirmari omnia, quæ pro bono reformationis instituerat, per sedem apostolicam impetrauit. Primus autem Bursfeldiæ abbas in reformatione fuit Ioannes monachus de Reinhausen institutus, secundus Ioannes de Hagen iam dictus, tertius verò Theodoricus, quem vidimus, & quartus Ioannes qui nunc est in regimine nouiter institutus. Reformationis nostræ originem, fratres charissimi, propterea breuiter perstrinximus, vt, quanto cœperit labore, cognoscatis, & vsq, ad mortem in sancta obseruantia regulari constantes perseueretis. Inter omnes enim reformationes ordinis nostri, quæ præcesserunt, nulla fuit vnquam regulæ diui patris Benedicti magis conformis, & consentanea, & à peregrinis adinuentionibus magis aliena. Omnium aliarum penè reformationū statuta legimus; sed nullam plus, quàm nostra consentanea regulę ad puritatem intentionis Benedicti existimamus. Hæc est reformatio Bursfeldensis in ordine sanctissima; quæ veram & docet obedientiam, & custodit in humilitate subiectionem. Viuunt in hac sancta religione pauperes, & sine peculio monachi, viuunt humiles, viuunt obedientes, viuunt casti. O venerāda monachorum vnio; in qua charitas geminata imperat, obedientia militat, humilitas obtemperat, oratio vigilat, perseuerantia pugnat, castitas sancta triumphat. Hęc est schola disciplinæ regularis, institutrix Chri-

Nicolaus Cusanus vir doctiss.

ſtianæ humilitatis; quæ mores ad rectitudinem dirigit, & carnis vitia reſtringit. Nemo in hac virtutum palæſtra voluntatem propriã ſequi contra regulam permittitur, nemo bene facere prohibetur. Ad puritatem regulæ in hac ſancta vnione viuitur: & ſi quiſpiam à ſemita rectitudinis deuiare cœperit, ſeniorum induſtria mox ad obſeruantiam iuſtitiæ reuocatur. Regula ſanctiſſimi patris Benedicti ter publice in anno legitur, vt nemo ſub ignorantiæ typo ſe de obſeruantia excuſare moliatur. Duo ſunt quæ mihi ſpem magnam de perſeuerantia huius ſanctæ reformationis pollicentur, annale videlicet capitulum, & biennalis diligens viſitatio monachorum. Alterum ſi quodlibet iſtorum intermittitur, mox reformatio periclitatur. Cogitate nunc igitur fratres chariſſimi, & quantum poteſtis, diligentiſſimè curate, ne hoc diui præſulis Martini cœnobium ſub tam venerandæ reformationis titulo inutiliter occupetis, quoniam, niſi ſecundum regulam & ordinis ſtatutã, purè, ſanctè, & inculpatè vixeritis, fruſtra dei nomine confiditis. Dicemus vobis pauca ſalutis veſtræ monita; per quorum ſtudioſam obſeruantiam reformationis noſtræ Bursfeldinę & nomen habebitis meritò, & dignitatem. In primis ante omnia conatum veſtrum totis deſideriis in monaſticam perfectionẽ dirigite; quem quotiens tepeſcentem ſenſeritis, mox per dominicæ paſſionis, & mortis innocentiſſimæ intentam memoriam renouate. Nã & ſi eſſe perfecti non teneamur de neceſſitate ſalutis, tenemur tamen ad perfectionem conari deſideriis totis. Mox enim vt monachus conatum proficiendi abiicit, in foueam defectionis cadit. Secundum quod vobis cuſtodiendum ſancta conſuetudo reformationis noſtræ inſtituit, conatum proficiendi in concepto deſiderio fortiter cuſtodite. Mane igitur, quãdo ſuſcitati, ad primas cõſurgitis, iſta in ſecreto faciatis. Curſum inſtantis diei futurum examinando diſcutite: & quid agendum vtiliter inſtet, prudenter cogitate. Quàm cautè velitis viuere diem totum, in cordibus veſtris proponite: & animos contra omnia, quæ aduerſa poſſent accidere, per patientiam armate. Quicquid agitis, in feruore charitatis perficite: & omnia verba, ac facta ſemper ad dei laudem ordinate. Tertium vobis iudicamus vtile, & neceſſarium, vt per deuotiſſimas orationes auxilium in omnibus ſemper ſtudeatis implorare diuinum. Et valde nobis videtur conueniens, quod ſæpe diximus, & ſemper admonemus, vt quiſque veſtrum ad minus ſemel in die dominicæ paſſionis agat memoriam, & pro multis à deo

per-

perceptis beneficiis vel vna vice dicat gratiarum actionem. Quod vt fieri possit ab vno quoque vestrum vniformiter, formam hanc breuem quam ordinauimus auscultate, & si vultis pro vobis rescribite. Adoro, laudo, benedico, & glorifico te, domine Iesu Christe fili dei viui, saluator, & viuificator omnium fidelium animarum, & ago tibi gratias ex intimo cordis mei pro sanctissima incarnatione, & natiuitate tua ex purissima virgine Maria, pro circuncisione tua pro fuga in Aegyptum, pro septenni tuo ibidem exilio, & pro reditu tuo postea in terra natiuitatis tuæ temporalis. Ago tibi gratias, dulcissime domine Iesu, laudo, benedico, & adoro te pro cunctis laboribus, itineribus, & fatigationibus tuis, pro fame, siti, frigore, nuditate, paupertate, & inopia, & pro necessitatibus, iniuriis, contumeliis, irrisionibus, & detractionibus, quas in omni vita tua sustinuisti pro nobis voluntariè, non coactus. Et quotiens manum mouisti ad operandum, pedem ad ambulandum, vel quotiens aperuisti os tuum ad loquẽdum, totiens te benedico, laudo, glorifico, humiliterque adoro, & ex omnibus cordis mei viribus tibi semper gratias ago, mediator dei & hominum, Iesu Christe dulcissime. Ago tibi gratias, domine Iesu Christe, rex cœlorum clementissime, pro doctrina tua sanctissima, pro institutione fidei tuæ, & sacramentorum euangelica, pro vocatione gentium, pro iustificatione peccatorum, & pro cunctis mirabilibus, atq; virtutibus tuis, & pro beneficiis tuis omnibus, quę vel mihi præstitisti in specie, vel cæteris vniuersis mecum in genere. Ago tibi gratias, domine Iesu Christe, saluator benignissime, pro charitate tua, quam habuisti ad genus humanum, & pro tota passione tua amarissima, & cũctis doloribus quos sustinuisti propter nos miseros. Ago tibi gratias, domine Iesu, laudo, benedico, & adoró te pro mœrore, & tristitia innocentissimi cordis tui, quam imminente passionis tempore sustinuisti pro nobis, quando dixisti ad sequentes te discipulos tuos: Tristis est anima mea vsque ad mortem. Rogo te per hanc cordis tui tristitiam, o domine deus miserere mei nunc, & in hora mortis meæ, & aufer à me omnẽ melancholiam, & inordinatum mœrorem, concedens mihi tristitiã pro peccatis meis omni tempore salutarem. Ago tibi gratias pro mœstitia sanctissimi cordis tui, quando patrem in agonia positus vsque tertio rogasti, vt calicem à te transferret passionis, fusoque præ angustia mirabili sudore, in eius voluntatem te totum resignasti pro nobis. Ago tibi gratias, o rex cœli, & terrę pro tua captiui-

Memoria dominica passionis cũ gratiarum actione quotidie facienda.

tate,

tate, pro contumeliis, iniuriis & irrisionibus, quas toto passionis tempore sustinuisti propter nostram, omniumque salutem. Ago tibi gratias, o domine Iesu, laudo, benedico, & adoro te ligatum ad columnam pro flagellatione tenerrimi corporis tui durissima, & sacrosanctissimi sanguinis effusione, vulnerumque imméso dolore. Adoro te, domine Iesu Christe spinis coronate, & gratias ago tibi pro pũctionibus, & doloribus sanctissimi capitis tui, pro verberibus, sputis, & cunctis irrisionibus tuæ maiestati ab impiis crudeliter illatis. Adoro te, Christe Iesu fili dei viui, crucis tuæ pondus grauissimum baiulantem; adoro te coram multitudine vestimentis nudatum; adoro te clauis ferreis ad crucem manibus, ac pedibus extensum, & nimis crudeliter affixũ. Adoro te, Iesu Christe rex sempiterne, pro me pendentem, ac morientem in cruce; & gratias ago doloribus vulnerum tuorũ. Gratias ago effusioni preciosissimi sanguinis tui; gratias ago innocentissimæ morti tuæ; quam voluntariè sustinuisti pro nostris, & totius mundi peccatis. Gratias ago immensæ bonitati tuę, quòd me tuam vocasti ad fidé, quòd me in nomine sãctæ Trinitatis baptizare fecisti, & quòd me de mundi vanitate ad seruiendum tibi in vera mentis tranquillitate ad hanc sanctam es congregationem vocare dignatus. Rogo te per nomen tuum sanctissimum, ò dulcissime Iesu mediator dei & hominum; rogo te per dolorem vulnerum tuorum, & per meritũ amarissimæ passionis tuæ; rogo te per sanctissimi sanguinis tui effusionem, & per innocentissimæ mortis tuæ, virtutem, cócede mihi peccatorum meorum omnium indulgentiam, infunde cordi meo feruentissimi amoris tui dulcedinem, da mihi cum profectu omnium virtutum perseuerantiam, & miserere mei nũc, & in hora mortis meæ, custodiens me hodie, & omni tempore in misericordia tua pie Iesu ab omni peccato, & periculo mentis, & corporis, in nomine patris, & filij, & spiritussancti Amen.

Quis vestrum est, fratres, qui hanc breuem orationem, aut similem, si habeat meliorem, quotidie semel dicere nequeat? Neque enim prolixa est, neque peregrinis inuoluta dictionibus; sed breuis, & plana, vitam, & passionem Christi stricto complectens epitomate. Deo nimium ingratus est homo Christianus, & maxime claustralis, qui non semel ad minus in die dominicę passionis agit memoriam, gratiarum deuotè referens actiones. Quòd si cui vestrum hæc oratio nimis prolixa fuerit, in Homilia octaua exhortationum nostrarum ad vos nuper diximus breuiorem, ad quam tædio-

tædiosus potest habere recursum. Ante omnia precor cauete, ne tãtis dei beneficiis vnquam sitis ingrati. Fiat hæc gratiarum actio post matutinas; quia tempus orandi aptissimum est, & deuotionẽ consueuit augere nocturnæ quietis silentium. Dico enim, quod verum testantur experti, nullas orationes ad impetrandum efficaciores, quàm illas, quæ cum dominicæ passionis memoria,& gratitudine deo patri offeruntur.

Quartum, quod vobis pro regulari obseruantia iudicauimus necessarium, est, vt in custodia sensuum vigiletis exteriorum; quia nemo ciuitatem cordis sui bene custodire sufficit, qui portas claudere contemnit. Amate silentium; & fugite omnem huius seculi tumultum. Prudentiam sanctam cunctis adhibete, quæ facitis; & secretum amate quietis. Monachus enim, qui publicum, & vagos discursus diligit, verus obseruantiæ amator nunquam fuit. Quinto monemus, vt perniciosum animæ fugiatis ocium; quoniam hoc pestiferum virus grauissima nutrit vitia, & semper immundas parit cogitationes. Quicunque igitur virtutum amator propriam salutem diligit; quicunque peruenire ad ęternam fœlicitatem, quasi à facie diaboli fugiat ocium, si cupit declinare peccatum. Sexto ad puritatem obseruantiæ regularis de salutis necessitate requiritur, vt proprietatis abdicatio vsque ad mortẽ ab omnibus inuiolata custodiatur. Monachus enim habens peculiũ, iter sibi parat ad infernum. Qui autem pecunias recipit, & exponit in cœnobio, minister sit publicus: nemo id pręsumere audeat priuatus. Diuitiarum possessio non decet monachos, qui dominum Iesum in paupertate spiritus imitari iubentur. Audiamus sanctum Christi Apostolorum dicentem: Habentes victum, & amictum, his contenti simus. Prouidemus vobis deo miserante necessaria, non quantum postulat inordinatę voluptatis concupiscentia, sed quantum contenta paucis requirit natura. Itaque sicut vobis habere aliquid sine consensu abbatis non est licitũ; ita cum ministremus omnia, neque necessarium. Septimum quod facit monachum, est humilis obedientia præceptorum. Nõ enim verus monachus esse potest, qui contemnit obedientiam, & negat superioribus suis, quam promisit humilem subiectionem. Hic in obedientię morbus ex elatione, & superbia mentis oritur, quemadmodum ex malo vlcere sanies generatur. Sed quid ait scriptura? Odibilis coram deo, & hominibus est superbia, & omnis transgressionis initium. Militia monachorum est imitatio Christi, qui

1. Tim. 6.

Eccli. 10.

patri obediuit vsq;ad mortem. Octauum locum exornat virtus pulcherrima castitas, qua contempta necesse iam est regularis vt omnis naufragetur integritas. Monachus enim de necessitate salutis suę vsq;ad mortem iubetur castè viuere, & ab omni pollutione venerea perpetuò abstinere. Hæc enim tria sunt vota monasticæ cõuersationis principalia, contra quorum obseruantiam viuere, monachorum est dannatio certa. Monachorum etenim professio sub æternę damnationis sententia præcipit eos viuere sine proprio, sub obedientia pastoris, & in perpetua castitate. Vno ex tribus his ablato, integritas monastica violata est, & damnat transgressio contemnentem. Nono igitur loco admonemus omnem hominem deo dicatum, quatinus tamquam serpentem venenosum, propriam semper caueat voluntatem: quoniam nisi eam omni tempore suspectã habuerit, facile in foueam damnationis cadit. Attendite regulam, quæ monachis nec corporis, nec voluntatis propriæ permittit potestatem. Nemo peccat inuitus. Si voluntatem tuam deo, & abbati tuo in omnibus perfecte submiseris, peccatum facile declinabis. Decimo, quod integritatem obseruantię regularis conseruare potest in vobis fratres mei charissimi, est, vt in omnibus aduersis, & contrariis patientiam habeatis constantissimam propter amorem dei. Est enim patientia virtus magna, quam tolerantiam alio nomine vocamus: sine qua nemo tentationum suarum victor euadet. Propterea dixit in sancto euangelio dominus: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Quid est patientia, nisi & suas, & suorum iniurias, & cætera quæque aduersa pro dei reuerentia, & amore æquanimiter tolerare? Credite mihi fratres, sententiam apostoli dico: patientia vobis est valde necessaria, vt voluntatem dei facientes reportetis repromissionem. Sit vobis patientiæ dominus Iesus viuum exemplar: quem totis viribus sequamini. Vndecimo fratres mei cauete, ne corda vestra grauentur in crapula: quia monachus non debet ad satietatem manducare, & bibere: sed abstinentiæ amore semper cum quodam appetitu, & esurie cessare. Dicit enim vir sapiens. Qui diligit epulas, in egestate erit: & qui amat vinum, & pinguia, non ditabitur. Amate ieiunium: abstinentiam diligite: in omnibus continentiã, & parsimoniam seruate. Hęc arma sunt claustralium: hęc insignia spiritualis militiæ monachorum, sine quibus caro non vincitur, nec dæmones superantur. Affluentiam ciborum sermones comitantur inutiles: & vino repletus venter immundas concitat suggestiones

Lucæ 21

Heb. 10.

Prou. 21.

nes carnis atque libidinis. Si vis esse castus, abstemius esto. Turpissimum est monacho ventri seruire, & gulæ, qui pro dei amore cunctis simul mundi voluptatibus renunciauit. Duodecimum, quod monachum in obseruãtia regulari facit vtilem & strenuum, est, vt sit diligentissimus circa diuinitatis obsequium. Enimuerò qui verus dei est seruus (quod esse monachi omnes debebunt) semper in opere creatoris sui feruidus est, & diligens: & quia deum vbique veraciter nouit esse præsentem, tota se illi deuotione parat in ministerium obsequiosum. Scriptum est enim: Maledictus homo, qui facit opus dei negligenter. Accedentes igitur ad seruitutem summi, & incommutabilis dei fratres charissimi, dulciter sapienter, feruenter, & hilariter psallite: & quanta potestis deuotione, ac puritate mentis creatorem, & saluatorem vestrum sedulò collaudate. Absit procul à cordibus psallentium omnis pigritia: non admittatur vlla inter laudandum somnolentia; quoniam, cum deus sit præsens in medio psallentium, decet omnino feruorem adesse deuotionis animorum. Omnia tempore diuini obsequii sint mũda, omnia pura, omnia feruore charitatis plenissima; quatinus improbæ cogitationes locum nõ habeant, & omnia debitè fiant. Per acto die, completorioque ex more decantato, mox vt monachus ad secretum cellæ peruenerit, examinet conscientiam suam, quibus se negociis occupauit. Hæc fratrum consuetudo est Bursfeldinæ reformationis, optima, atq; laudabilis, vt se nullus post completorium super stratum suum præsumat reponere, nisi prius conscientiam suam super commissis in die culpis, vel negligentiis diligentissimè studeat examinare. Quod si offendisse vos habito examine per diem in aliquo deprehenderitis, quid faciendum sit, docti longa consuetudine, scitis. Occulta mox in crastinum per contritionem, & humilem confessionem delenda sunt; manifesta verò ad capitulum culparum, quod seruatur quotidie, referenda. Hic mos reformati est ordinis; hæc sanctæ institutio reformationis, vt culpas delinquentium fratrum nunquam permittamus crescere; sed, mox vt oriri cœperint, eas curemus amputare. Quotidie purgandus est animus; quotidie propositum sanctitatis renouandum; quia, sicut in eodem statu non possumus sine mutatione consistere, sic necessarium est nobis mentem ad pristinum charitatis feruorem continuo exercitio crebius excitare. Hie. 48.

Quæ sint veræ humilitatis indicia. Sermo Tertius.

NEmo se vestrum, amantissimi fratres, propia sui æstimatione decipiat; nemo cor suum stulta, & inani præsumptione seducat. Non omnes, qui videri cupiunt, coram deo sunt humiles: nec qui tacent ad iniurias, semper verè patientes. Verarum etenim virtutum radices consistunt in abscondito cordis; & non in sola exterioris demonstratione exhibitionis. Cernimus quosdam in vobis, qui humiles reputari potius, quàm esse veraciter appetunt, & superbiæ signa multa, humilitatis verò aut nulla, aut certissimè paucissima ostendunt. Compatimur vehementer nimium errantibus, sicut iure debemus, qui nomen virtutis habere cupiunt, sed virtutem contemnunt. Quem rogo decipitis miseri? Nonne vosipsos turpiter seducendo perimitis, qui contempta veritate, mendacium amatis? Vt autem sciatis, quàm superbè viuitis, indicia, & signa veræ humilitatis per ordinem dicemus; quorum quædam in corde duntaxat manent abscondita, quædam verè etiam foris erumpentia, cunctis intuentibus fiant oportet manifesta. Sit hoc monacho verum perfectæ humilitatis speculum, in quo singulis diebus respiciens examinet semetipsum.

Primum igitur veræ humilitatis indicium vnusquisque in semetipso potest agnoscere, quando se potest cunctis hominibus inferiorem, & viliorem, non sermone fucato, sed humili cordis iudicio reputare. Hoc signum profundæ humilitatis est maximum, vt monachus ad meliorem conuersationem semper proficiens, inutilem se dei seruum credat, & indignum. Cordis est vera humilitas, non sermonis: mentis est studium, non solius corporalis demonstrationis. Monachus ille veraciter est humilis, qui deum super omnia diligit, qui se ab omni transgressione mandatorum dei, & regulæ purum in omnibus semper custodit, qui magna pietatis, & iustitiæ facit opera, & de se apud se vera æstimatione sentit humilia. Secundum veræ, ac profundæ humilitatis indicium ille cõsequitur, qui benè currens in timore domini, ac perseuerans, suas negligentias omni tempore coram deo, & hominibus confitetur. Quantò enim plus in bonis operibus profecerit, tantò magis peccata sua, & negligentias ante mentis oculos ponit. Contritionem pro suis delictis in corde gerit continuam; & semper compũctus animo, orans, & gemens à domino cum lachrymis petit veniam, &

& miserationem. Nec solum pro suis, sed etiam pro totius mundi orat peccatis. Maximum contra mentis elationem remedium pro priorum est memoria delictorum. Tertium humilitatis indiciũ, omnia quæ facit opera bona penes se in secreto conseruare deside rat; & suum profectum propter humilitatis studium occultat. Non enim vanè gloriatur, qui humilis est; nec laudem quærit ab hominibus, qui gloriam sperat æternæ felicitatis. Quicunq; se vestrum humilem esse, & verum monachum existimat, hoc signum profundæ submissionis, & abiectionis propter deum non contem nat. Quartum veræ humilitatis indicium, in abyssum cõtemptus suiipsius voluntariè descendens, omnes confratres suos etiam apertè peccantes coram deo se meliores existimat; sua mala bonorum oblitus sapienter considerat; aliorum vero mala silentiò tran siens, quæ fecerint bona, opportunè manifestat. Hæc est veræ humi litatis conditio, vt semper aliorum opera bona miretur, & prædicet; sua vilipendat propter euitationem superbiæ, prudenter, & oc cultet. Quintum veræ humilitatis signum consecutus, in sua simplicitate quietus est: & de aliorum defectibus non loquitur, nisi vel ratione officij, vel charitatis imperio compellatur. Seruat tamen in correctione prudens humilitas modestiam; vt eum, quem corripiendo seuerius, meliorem non potest efficere, leniter, & man suetè studeat admonere. Increpationes etiam interdum sapienter dissimulat; & magis oportunum tempus expectat, & obseruat. Sextum humilitatis signum ostenditur, quando monachus ad arguẽ dum, & reprehendendum aliorum peccata humilitatis amore tar dus, & non facilis inuenitur. Qui etenim veraciter est humilis sem per propriam infirmitatem considerat, & quanta commiserat ipse contra dei iustitiam mala, tacitus in occulto pensat. Hinc aliorũ facta reprehendere valde metuit; quoniam se peccatorem, & prop terea iudicare alios indignum recognoscit. Monachorum prælatos, atq; rectores ab hac norma humilitatis pro tanto excipimus, pro quanto eos fore obligatos ad correctionem subditorũ scimus.

Septimum veræ humilitatis signum, correptiones, & emendationes pro culpis, & negligentiis suis libenter suscipit; & nullo cõ tra reprehendentem se dolore amarescit. Quotiens vero humilis ab aliquo corripitur, cum propheta in spiritu lętatur dicens: Corripiat me iustus in misericordia, & increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. De superbis verò dicit scriptura: Oderunt corripientem in porta. Qui verè humilis est,

corripientem se diligit, adulantem verò fugit. Octauum veræ humilitatis indicium manifestè ostenditur, quando correptus culpā non defendit, non negat, non palliat, non excusat, sed simplici verecundia confitetur. Monachus verè humilis dum corripitur, nō murmurat, se mensurā æquitatis excessisse nō reclamat; sed mox cadens in terram coram iudice mansuetissimè clamat, Peccaui, culpam fateor, veniam precor, emendam polliceor. Nonum monasticæ humilitatis indicium habentem facit eloquio mitem, dulcē, modestumq; & in voce non clamosum. Monachum, quem in loquendo clamosum, & præcipitem videritis, non humilem, sed superbum, & temerarium iudicabis. Humilis autem modestè, & quasi sub silentio loquitur; & semper audire paratior, quàm loqui coram aliis inuenitur. Turpe est monacho vocem nimium exaltare, dū loquitur: quippe qui mundo crucifixus amare silentiū iubetur. Decimum perfectæ humilitatis indicium ille possidet, qui omnia quęcumq; audierit de proximo, interpretari ad meliorem partem solet. Dicit enim saluator noster in sancto euangelio: Nolite

Matt. 7. iudicare, & non iudicabimini. Et iterum: Qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Sanctus quoque apostolus dicit: Nolite

1. Cor. 4. ante tempus iudicare, quoad vsque veniat dominus, qui & illuminat abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordiū.

Rom. 14. Tu quis es, qui iudicas alienum seruum? Suo domino stat, aut cadit: non autem tibi. Vndecimum sanctæ humilitatis indicium, nullum hominem propter quoscunque excessus in corde suo despicit: sed omnes sibi sanctitatis merito præponit. Omnes etiam delinquentes publicè, meliores se fore existimat; & propterea neminem condemnat. Quid ipse fecerit mali, semper in corde secum cogitat: aliorum vero bona præponderare suis humiliter pensat. Vnde neminem spernit; neminem vilipendit; neminem contemnit, qui saluos fieri omnes in domino concupiscit. Duodecimum perfectum verę humilitatis signum, laudari ab hominibus non appetit; sed, quotiens commendatur ab aliquo, cum dolore mentis ingemiscens erubescit. Cum verò laudes aliorum recitari in conuentu audierit, congaudens proximi laudibus, exultansque animo hilarescit. Suas audire laudes sine cordis amaritudine non potest, qui perfectè humilis est: quoniam, qui spem suam in dominum Iesum reposuit, omnem huius vitæ gloriam contemnit. Tertium verò supra decimum veræ humilitatis indicium est, laudes, & fauores non solum in veritate mentis contemnere, sed eos etiā,

a quibus laudari se conspicit, prudenter declinare. Qui vere humiles sunt, laudatores suos fugiunt; & quotiens laudantur, nihil respondentes obmutescunt. Grauis est humili, magnæ reputationis æstimatio: & tanto plus in semetipso confunditur, quanto ab hominibus amplius prædicatur. Vera nanque humilitas vituperata proficit, laudata periculum incurrit. Quartum post decimum perfectum humilitatis monasticæ signum, in correptionibus, & detractionibus, si quas patitur, spirituale concipit gaudium, & magnũ diuini amoris incrementum. Iniuriatus compungitur, & peramplius ad mundi contemptum prouocatur. Quotiens iniuriosè ab aliquo reprehenditur, si humilis est, se iustè correptum arbitratur. Non enim suam innocentiam in obiectione considerat: sed, quia deum grauiter in aliis offenderit, humiliter, & compunctus pensat. Quintum vero post decimum perfectæ humilitatis indicium; nunquam se corripienti recalcitrat; sed in omni tranquillitate animi silentium seruat. Vitia reprehensori suo etiam notissima in faciem non proiicit; nec aliquas argumenti causas quærit. Non querulatur sibi fieri contumeliam; nullam opponit contra temerariũ excusationem; nec verbis verba consueuit rependere, sed velut mutus ad omnia tacere. Sextum supra decimum profundæ humilitatis signum, cuncta mundi solatia despicit, & nullas mortalium amicitias requirit. Vera etenim humilitas, quę pro Christi amore assumitur, non aliunde, quàm in solo Christo delectatur. In Christi autem amore nõ potest consistere, nisi qui & suam voluntatem, & mundum cum omnibus inordinatis voluptatibus didicit abnegare. Sic enim dicit in sancto euangelio dominus: Si quis venit ad me, & non odit patrẽ suum, & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc animã suã, non põt meus esse discipulus. *Luc.* 14.

Septimum vero post decimum humilitatis signum, in plura se non diuidit, hominum subuentiones, & beneficia magnopere nõ requirit; sed in sua mediocritate, vel etiam extremitate humiliter consistit. Pro beneficiis hominum acceptis non multum consueuit applaudere, sed verbis paucis, atq; simplicibus se gratum exhibere. Munuscula infirmorum dissoluunt animos, & incautos multotiens in sermone inutiles reddũt, atque superfluos. Enimuero, qui verè humilis est, mundanorum non delectatur colloquiis; quoniam sæpe impediunt propositum puritatis. Amor Christi nõ diligit publicum. Octauum supra decimum humilitatis signum; omnibus patientibus propter Christi amorem ex corde compatitur;

tur. Humilitas alta fugit; quæ humilia sunt, quærit. Tertium vltra vicesimum humilitatis monasticę signum ostendit monachum seruilem fratribus, & obsequiis voluntariè deditum, & ad omnia, quæcunque iussus fuerit, paratum. Vera etenim humilits etiam inferioribus promptissima voluntate obsequitur, & nunquam cõtra præcipientem indignatur. Quantum præualet, omnibus famulari pro Christi amore desiderat, qui deum in toto corde fideliter amat. Quicquid enim seruitij fratribus impenderet, Christo exhibitum firmiter totum credit. Quartum supra vicesimum humilitatis signum tunc monachus in veritate consequitur, quãdo propter dei amorem viliora in monasterio curare officia, quæ cæteri contemnunt, delectatur. Hunc veræ humilitatis gradum plures quondam ascendisse legimus, quos magni apud deum esse meriti non dubitamus. Dicit enim in sancto euangelio dominus: Omnis, qui se humiliat, exaltabitur, quoniam deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humilis monachus imitatur Christum, superbus diabolum. Quintum atque vicesimum monasticę humilitatis signum est, in conuentu quorumlibet hominum semper inferiorem sedendi locum quærere, & nec æquali, nec inferiori se præferre. Non est monachorum de loci præminentia superbè contendere; nec decet militem Christi honore alios velle superare. Verus etenim monachus, qui humilitatem diligit, omni extremitate contentus, neminem præcellere concupiscit. Sextum supra vicesimum humilitatis indicium, illi maximè conuenit, qui cum sit doctus, & eruditus, propter demissam sui humiliationẽ, omnem doctrinam, & scientiam abscondit. Monachus enim, qui verè humilis est, semper ad audiendum inuenitur paratior, quàm ad loquendum. Dicit nanque diuinus presbiter Hieronymus: Monachus non docentis, sed plãgentis habet officium: qui vel se lugeat, vel mundum, & domini pauidus præstoletur aduentum. Arrogantia monachorum & deo, & hominibus odiosa est, & peccato semper obnoxia. Septimum post vicesimum humilitatis signũ, ille perfectè consequitur, qui amore disciplinæ regularis tacere magis, quàm loqui delectatur. Humilis Christi amator silentium diligit: & ne offendat in sermone, loqui paucissima consueuit. Raro inuenitur apud loquaces humilitas: & qui velox est ad loquendum, præcipitat animam suam. Monachus loquax, & garrulus nõ caret superbia: & qui stultus est, multiplicat verba. Quisquis in spirituali certamine aduersarium suum per humilitatem superare desi-

Luc. 18.
Iaco. 4.

desiderat, linguam suam, à multiloquio, & ab omni sermone ocio
Prou. 10. so refrenare non omittat. Scriptū est libro Prouerbiorum; quoniā in multiloquio non deerit peccatum. Octauum post vicesimum perfectæ humilitatis signum quisquis adeptus fuerit, risum, & omnes inordinatos cachinantium gestus euitabit. Monachum planctus maxime decet, non risus; vtpote qui cunctis mundi leuitatibus est mortuus. Dicit autem vir sapiens: Fatuus in risu exaltat
Eccles. 21. vocem suam: vir autem sapiens vix tacitè ridebit. Nonum supra vicesimum perfectæ humilitatis indicium à timore domini sumit exordium, pro cuius honore, quantum præualet, omne fugit, & detestatur peccatum. Omnis enim, qui peccare non metuit, humilis veraciter non fuit. Monachus autem, qui Christum pro viribus in vera humilitate sequitur, omne peccatum consueuit fugere, & quantum potest, se in virtutum studio exercere. Confitetur peccatum suum humilitas, & quotiens etiam in minimis offenderit, donec emendauerit omnia per veram pœnitentiam, non quiescit. Qui veraciter est humilis, pro seruanda conscientiæ munditia semper etiam inuenitur studiosus. Humilitatis enim nutrimentum est charitas, quę habentem non permittit ociosum. Tricesimum veræ humilitatis signum confirmatum in proposito sanctitatis ostendit monachum, & facit eum cunctis fratribus etiam iunioribus subiectū. Quicquid mandauerit pastor obedit simpliciter: nunquam pręcepta senioris discutit: causam, cur ita iubeat, non requirit. Ad impossibilia, si pręcipiantur, animo est promptulus; ad quæcunque dura, & ardua sine contradictione paratus. Cō silio pastoris sui dirigitur; illi credit, illi confidit; illi obsequitur; illius imperio volens gubernatur. Audistis iam fratres mei charissimi triginta veræ humilitatis indicia; ò bone deus, vbi sunt opera? Quis nostrum gloriabitur veram se habere humilitatem, vt
Matt. 24 in his signis nullum patiatur defectum? Hæc prò pudor sunt nostra tempora; in quibus charitas multorum refriguit, periit sanctæ religionis integritas, deuotio penè omnium expirauit. Monachi nostri sanctitatem quęrunt sine virtutum merito; meritum habere volunt sine laboris exercitio, propterea sanctus hodie non reperitur in monasterio. Feruor sanctæ compunctionis in multis nimiū est aut rarus, aut tepidus, quoniam, vbi carni, & sanguini viuitur, feruor internæ charitatis non habetur. Non satis est tibi, o monache, qui de obseruantia gloriaris, nihil habere proprium, fœminā non tangere, sub obedientia pastoris in monasterio residere, non

man-

manducare carnes, & in cæteris, quæ sunt exteriora disciplinæ regularis iuxta monasticam institutionem viuere, nisi cum summa diligentia studeas etiam interiora tua per veram charitatem dei,& proximi exornare. Charitas enim finis est obseruantiæ regularis, ad cuius acquisitionem cætera omnia sunt principaliter instituta. Vnde sine charitate dei nihil tibi prosunt omnia; quoniam ipsa,& vnica est,& sola, quę discernit inter opera bona & mala. O monache, monache, quicunque sine feruore charitatis tepidè conuersaris in monasterio, putâsne, quod exterior apparatus disciplinæ saluum te facere possit? Charitas est, quæ habentem sanctificat, charitas reliquas deo virtutes,& omnia bona commendat. Habeto charitatem;& erunt grata deo cuncta, quæ facis opera pietatis.

Charitas meta est & finis totius regularis uitæ.

De ardua via quæ ducit ad vitam. Sermo. IIII.

AVdiuistis fratres charissimi dominum nostrum Iesũ Christum hodierna lectione in sancto euangelio dicentem: Quàm angusta est porta,& arcta via, quæ ducit ad vitam; & pauci sunt qui inueniunt eam. Nonne ipse Christus est via, qui dixerat; Ego sum via, veritas,& vita? Et quomodo nunc dicit, eam artam esse, & angustam, cum ipse sit, qui dixerat; Tollite iugum meum super vos:& discite à me, quia mitis sum,& humilis corde. Iugum enim meũ suaue est,& onus meum leue Quid aliud est iugum Christi, quàm arta via,& angusta ad regnum dei? Quomodo ergo & leuis & angusta? Audiat charitas vestra. Iugum domini Iesu suaue est bonis, durum, & importabile reprobis. Via Christi ad vitam lata est, & iucunda exercitatis in charitate humilibus, angusta vero & amara superbis. Nihil est enim tam durum, nihil tam terribile, nihil tam arduum, quod amanti deum non sit facile,& iucundum. Rursus nihil est tam leue, nihil tam facile, nihil tam paruum, quod malæ voluntati non sit graue, & onerosũ. Id circo dixit dominus: Discite à me, quia mitis sum,& humilis corde. Si vultis portare iugum meum super vos, primò mansuetudinem,& humilitatem cordis mei discite; quoniam nisi mites, & humiles fueritis, sarcinam meam quasi graue pondus, & importabile onus portare minime sufficietis. Humilis sum via, superbos non capio: angusta sum porta, tumidos non admitto. Nisi omnia quæ mundana sunt, animo spreueritis; nisi carnis voluptatibus vim necessariam intuleritis, quasi onustum peccatis animal, per

Mat.7.
Ioan.14.
Matt.11.

me ad regnum intrare non potestis. Via sum humilis: & mites, humilesque recipio. Ianua sum arcta; pauperes spiritu & corde mundos intromitto. Ad vitam æternam, fratres, per viam veritatis angustam tendimus; oportet, vt nobis omnia, quæ ad tam arduum iter sunt necessaria, in tempore procuremus. Sunt autem viatoribus quatuor in primis necessaria, sine quibus periculosum est iter, & ad scopon raro peruenitur. Primum, quod viatoribus dicimus esse necessarium, cognitionem esse credimus viarum. Nam, qui sine cognitione viarum præuia procul ambulare nititur, periculosis quandoque erroribus implicatur. Aut ergo viam prius discat prudens viator, aut peritum sibi assumat comitem itineris, ne vel in manus latronum incidat, vel à recto itineris tramite recedat.

Viæ ducenti ad cœlum quatuor necessaria.

Ad patriam igitur cœlestis regni cupientes redire per viam nimis angustam, & paucis cognitam, ipsum necesse est itineris habeamus ducem, & comitem, Iesum Christum, qui se viam nominauit, & veritatem. Extra Christum non est vera scientia: & qui Christum sui comitem itineris habere negligit, in vanum & sine fructu currit. Discamus ergo viam vitæ, charissimi fratres, sine cuius scientia nemo pertingit ad patriam, ad vitam nemo perueniet æternam. Credamus firmiter dominum nostrum Iesum Christũ vnicum mediatorem dei, & hominum, verum deum, & hominẽ, extra cuius fidem nemo saluabitur, quantumlibet innocenter cõuersari videatur. Ipse quippe in sancto euangelio dicit: Qui credit in vnigenitum filium dei, habet vitam æternam in seipso manentem. Qui autem non credit in filium, manet ira dei super eum. Quid est, manet ira super eum: nisi quod non remouetur ab eo primum originale peccatum? Nam post institutionem noui testamenti per solam Christi fidem remouetur originale peccatum à credẽtibus in eum. Circuncisio patribus data fuit in signum futuræ salutis; nullus tamen eorum prius intrare ad regnum cœlorum potuit, quàm Christus saluator à mortuis resurrexit. Extra fidẽ ergo Christi non est salus, quoniam, sicut ipse dixit, qui non crediderit, iam iudicatus est, & condemnabitur. Maneamus in Christo per fidem, & amorem; quoniam ipse via salutis est, ipse veritas sine errore, ipse vita sine morte. Si dominum Iesum itineris nostri ducẽ habuerimus, confidenter ambulamus. Secundo viatoribus necessarium est, vt per terras sui itineris transeant sine cuiusquam iniuria; quoniam, si aut furtum, aut latrociniũ, vel simile quodcunq; aliud peccatum in rempublicam commiserint, vltimo venirent plecten-

Ioan. 3.

Ibidem.

plectendi supplicio, & non pertingerent ad propositam itineris destinationem. Nos autem in via positi, fratres, qua tendimus ad patriam regni cœlestis, diligentissimè caueamus, ne quid committamus verbo, facto, vel cogitatu iustitiæ dei contrarium: sed tribuamus vnicuique ius, & debitum suum: deo in primis pietatē, cultum, & charitatem: proximo dilectionem; nobis perfectę puritatis sanctimoniam. Enimuero, si aliter quàm Christus docuit vixerimus, in recta via salutis, quę ducit ad regnum, non manemus. Manebimus autem in via, si mandata dei custodierimus. Ambulabimus in veritate, si ipsum dominum deum nostrum in tota fortitudine mentis dilexerimus. Perueniemus ad vitam, si declinātes à malo in exercitio boni continuè perseueramus. Tertio sumptum itineris habere necessarium est; quia, si viaticum defecerit ambulantibus, ad propositum locum non poterunt peruenire. Viator autem prudens, priusquam domum exeat suam, tempus, & magnitudinem itineris apud se computat, & secundum quod requirit necessitas, viaticum, & sumptus parat. Iter nobis & magnū restat, & arduum, oportet vt sumptus præparemus plures in annos, ne deficiamus in hac via, qua pergimus. Viaticum huius itineris nostri ad patriam supercœlestem, non aurum est, non argentum, non fallaces diuitiæ seculi, sed fides Christi, & amor dei. Sanctæ virtutes ad regnum cœlorum viaticum indeficiens sunt animę, quibus confortata viam dei ambulat in hilaritate. Anima Christo fidelis, & sanctis comitata virtutibus, arduam viam hilariter peragit huius longæ peregrinationis. Deum super omnia diligere, in bonis se operibus iugiter exercere, in omni puritate seruare conscientiam, nulli facere iniuriam, verum præstat animæ viaticum ad patriam in cœlum sempiternam. Quarto viatoribus necessarium consulitur, ne priusquā perueniant ad finem itineris, cœpti propositi obliuiscantur. Stultus etenim viator dicendus est, qui puerorum ludis reuocatur ab itinere, & obliuiscitur, quò tendebat ire. Et nos, fratres charissimi, qui viam religionis monasticæ arripuimus, necesse est, vt semper finem nostrum cogitemus; quoniam nobis etiam nō aduertentibus quotidie mors properat, & imparatos simul, & paratos iudicio præsentat. Agamus interea bonum dum licèt, quantum possumus; & conuerti ad dominum in toto corde non tardemus. Christus est via, per quam ad regnum dei pergimus. Christus est veritas, in qua manentes non erramus. Christus vita est, quam spetamus. Audite, fratres, quid ipse dicat

Matt. 16. in sancto euangelio: Qui vult venire post me, abneget semetipsũ, & tollat crucem suam, & sequatur me. Hæc est via, quam à principio monasticæ professionis estis ingressi; quam si vultis rectè & laudabiliter pergere oportebit vos in obseruantia regulari purè conuersantes, Christum super omnia amare. Vestium est, fratres, nihil in hoc mundo diligere, & carnem pro amore dei castigare. Monachorum est omnes delicias, & voluptates præsentis vitæ cõtemnere, & nihil aliud, quàm sempiternas epulas desiderare. Monachorum est Christum pro viribus imitari, & vitam suã ad euangelicam instituere puritatem. Imitari Christum, summa perfectio

Ioan. 12. est. Minister Christi fidelis dominum suum sequitur; & vbi Christus est, illic & minister eius erit. Quicunque igitur vestrum propriæ salutis amator, ad regnum cœlorum venire post Christum desiderat: quicunque custodire, & seruare vsq; in finem ea, quæ promisit in religionis ingressu, optat, etiam ista custodiat.

Monacho viam salutis aggresso quæ sint necessaria.

In primis quantum præualet, monachus discat per fidem, & deuotionem deum in sinceritate mentis cognoscere, & se omni tempore in scripturis sanctis piè, & sobriè occupare. Ea, quæ sancta fidelium mater ecclesia vel credenda, vel seruanda statuit, fideliter, firmiterque, & credat, & custodiat, nec ab eius determinatione vllatenus recedat. Omnes, qui remanserant extra arcam, diluuium quondam perdidit; solus Noe cum his, qui fuerunt in arca, saluus euasit. Arca figuram ecclesiæ præstitit; & res facta mysteriũ figurauit. Vnde non est hominibus salus extra ecclesiam, quam dominus noster Iesus Christus ędificauit supra petram firmissimam. Infidelis quisq; non est in ecclesia, ergo peribit necessariò; sicut illi quondam, qui non fuerunt in arca. Omnes enim, qui non credunt in dominum, & saluatorem mundi Iesum Christum, Iudæi, Pagani, Gentiles, Saraceni, item hæretici, atque schismatici, qui se ab vnione ecclesiæ catholicæ subtraxerunt, extra salutis arcam sunt positi; & si perseuerauerint in errore, proculdubio cum dæmoni-

Hebr. 11. bus perpetuò dannandi. Cum ergo fides sit fundamentum salutis, sine qua impossibile est placere deo, sciat monachus oportet, quid credere debeat: & ne contingat eum errare, euangelium & constitutiones ecclesiæ concernentes eum discat. Nam qui igno-

1. Cor. 14 rat, ignorabitur. Turpissimum est monacho, fidei regulas nescire christianæ: & quid teneatur credere ad salutem, penitus ignorare. Non dicimus, quòd ea, quæ vobis proponuntur credenda, curiosè argumentando debeatis discutere, cum, vt sanctus dicit papa

Gre-

Gregorius, fides non habeat meritum, cui humana præbet ratio experimentum. Hoc autem monemus, quòd monachus in diuinis scripturis debet esse studiosus, vt sciat, quid eum sancta mater ecclesia iubeat credere, ac possit omnes errores fidei contrarios præcauere. Sit ergo miles Iesu Christi monachus omnis in fide catholica firmus, & stabilis; sit in scripturis sobrius, & studiosus, & in bonis operibus continuus.

Secundum, quod ambulanti monacho in via salutis æternæ credimus esse necessarium, est, vt studeat cognoscere semetipsum. Cognitio enim sui ipsius omnium scientiarum est optima: & ideo cunctis mortalium studiis meritò præferenda. Huius tamen sciẽtiæ salutaris nimium est difficile principium; propterea quòd pauci sunt valde, qui non diligant mundum. Omnis enim, qui mundum sequitur, & diligit vanitates, quæ transeunt, suiipsius cognitor esse non potest. Et nihil plus impedit hominem à cognitione sui, quàm ipse homo. Qui voluptatibus carnis suæ pascitur; qui vana scientia huius mundi, siue diuitiis, siue honoribus in superbiam eleuatur, venire ad cognitionem suiipsius non permittitur. Veruntamen multa scire, & seipsum negligere, non sapere est, sed potius insanire. Ad grauioris damnationis cumulum pertinet multa discere, & semetipsum turpiter ignorare. Cogitet igitur quisq; vestrum, quid sit, vnde sit, & quid futurus sit. Homo per seipsum certè nihil est; sed quicquid est, ex deo est, & propter deum. Quid est homo, nisi viator, & peregrinus quasi vnius diei super terram; qui hodie viuus in mundo cernitur, sed mane raptus per mortem amplius non videtur? Omnis vita nostra, omnis actio, omnis dies, omnis hora, quàm nihil sumus ostendit; qui viuendo morimur, agendo corrumpimur, cum tempore extinguimur, & mutamur. O lachrymosum genus hominum, instabile, miserũ, & infirmum, quàm ventosum cæcum & vanum te conspicio, dum ex illis qui nos præcesserunt ad mortem, ad præsentes nos comparationem facio. Verum dixit, qui te folio arboris comparauit. Ventus de arbore rapiens folium in terram proiicit, in cuius locum aliud nouum postea simili subiectum casui succrescit. Quod autẽ in terram cecidit, in terram resoluitur, & nunquam deinceps ad arborem reuertetur. Hinc quidam Græcorum sapiens dicit: Quale genus folium, tale est genus, atque virorum. Hominum genus foliorum generi simillimum est, quia virescit ad tempus, & in terrã resoluitur: & nec foliũ ad arborẽ, nec homo ad vitã reuertitur.

Iob. 13. *Esa. 94* *in Tale quidẽ genus est hominũ, quale est foliorum.*

Se-

Matt. 16. in sancto euangelio: Qui vult venire post me, abneget semetipsũ, & tollat crucem suam, & sequatur me. Hæc est via, quam à principio monasticæ professionis estis ingressi; quam si vultis rectè & laudabiliter pergere oportebit vos in obseruantia regulari purè conuersantes, Christum super omnia amare. Vestrum est, fratres, nihil in hoc mundo diligere, & carnem pro amore dei castigare. Monachorum est omnes delicias, & voluptates præsentis vitæ cõtemnere, & nihil aliud, quàm sempiternas epulas desiderare. Monachorum est Christum pro viribus imitari, & vitam suã ad euangelicam instituere puritatem. Imitari Christum, summa perfectio est. Minister Christi fidelis dominum suum sequitur, & vbi Christus est, illic & minister eius erit. *Ioan. 12.* Quicunque igitur vestrum propriæ salutis amator, ad regnum cœlorum venire post Christum desiderat: quicunque custodire, & seruare vsq; in finem ea, quæ promisit in religionis ingressu, optat, etiam ista custodiat.

Monacho viam salutis aggresso quæ sint necessaria. In primis quantum præualet, monachus discat per fidem, & deuotionem deum in sinceritate mentis cognoscere, & se omni tempore in scripturis sanctis piè, & sobriè occupare. Ea, quæ sancta fidelium mater ecclesia vel credenda, vel seruanda statuit, fideliter, firmiterque, & credat, & custodiat, nec ab eius determinatione vllatenus recedat. Omnes, qui remanserant extra arcam, diluuium quondam perdidit; solus Noe cum his, qui fuerunt in arca, saluus euasit. Arca figuram ecclesiæ præstitit; & res facta mysteriũ figurauit. Vnde non est hominibus salus extra ecclesiam, quam dominus noster Iesus Christus ędificauit supra petram firmissimam. Infidelis quisq; non est in ecclesia, ergo peribit necessariò; sicut illi quondam, qui non fuerunt in arca. Omnes enim, qui non credunt in dominum, & saluatorem mundi Iesum Christum, Iudæi, Pagani, Gentiles, Saraceni, item hæretici, atque schismatici, qui se ab vnione ecclesiæ catholicæ subtraxerunt, extra salutis arcam sunt positi; & si perseuerauerint in errore, proculdubio cum dæmonibus perpetuò dannandi. *Hebr. 11.* Cum ergo fides sit fundamentum salutis, sine qua impossibile est placere deo, sciat monachus oportet, quid credere debeat: & ne contingat eum errare, euangelium & constitutiones ecclesiæ concernentes eum discat. Nam qui ignorat, ignorabitur. *1. Cor. 14* Turpissimum est monacho, fidei regulas nescire christianæ: & quid teneatur credere ad salutem, penitus ignorare. Non dicimus, quòd ea, quæ vobis proponuntur credenda, curiosè argumentando debeatis discutere, cum, vt sanctus dicit papa

Gre-

Gregorius, fides non habeat meritum, cui humana præbet ratio experimentum. Hoc autem monemus, quòd monachus in diuinis scripturis debet esse studiosus, vt sciat, quid eum sancta mater ecclesia iubeat credere, ac possit omnes errores fidei contrarios præcauere. Sit ergo miles Iesu Christi monachus omnis in fide catholica firmus, & stabilis; sit in scripturis sobrius, & studiosus, & in bonis operibus continuus.

Secundum, quod ambulanti monacho in via salutis æternæ credimus esse necessarium, est, vt studeat cognoscere semetipsum. Cognitio enim sui ipsius omnium scientiarum est optima: & ideo cunctis mortalium studiis meritò præferenda. Huius tamen sciẽtiæ salutaris nimium est difficile principium; propterea quòd pauci sunt valde, qui non diligant mundum. Omnis enim, qui mundum sequitur, & diligit vanitates, quæ transeunt, suiipsius cognitor esse non potest. Et nihil plus impedit hominem à cognitione sui, quàm ipse homo. Qui voluptatibus carnis suæ pascitur; qui vana scientia huius mundi, siue diuitiis, siue honoribus in superbiam eleuatur, venire ad cognitionem suiipsius non permittitur. Veruntamen multa scire, & seipsum negligere, non sapere est, sed potius insanire. Ad grauioris damnationis cumulum pertinet multa discere, & semetipsum turpiter ignorare. Cogitet igitur quisq; vestrum, quid sit, vnde sit, & quid futurus sit. Homo per seipsum certè nihil est; sed quicquid est, ex deo est, & propter deum. Quid est homo, nisi viator, & peregrinus quasi vnius diei super terram; qui hodie viuus in mundo cernitur, sed mane raptus per mortem amplius non videtur? Omnis vita nostra, omnis actio, omnis dies, omnis hora, quàm nihil sumus ostendit; qui viuendo morimur, agendo corrumpimur, cum tempore extinguimur, & mutamur. O lachrymosum genus hominum, instabile, miserũ, & infirmum, quàm ventosum cæcum & vanum te conspicio, dum ex illis qui nos præcesserunt ad mortem, ad præsentes nos comparationem facio. Verum dixit, qui te folio arboris comparauit. Ventus de arbore rapiens folium in terram proiicit, in cuius locum aliud nouum postea simili subiectum casui succrescit. Quod autẽ in terram cecidit, in terram resoluitur, & nunquam deinceps ad arborem reuertetur. Hinc quidam Græcorum sapiens dicit: Quale genus folium, tale est genus, atque virorum. Hominum genus foliorum generi simillimum est, quia virescit ad tempus, & in terrã resoluitur: & nec foliũ ad arborẽ, nec homo ad vitã reuertitur. Se-

Iob. 13. *Esa. 94.* *Homerus in Iliade. Tale quidẽ genus est hominũ, quale est foliorum.*

Sequitur iam tertium, quod monacho in via dei ambulāti valde puto necessarium. Omnis homo, qui semetipsum viatorem huius vitæ breuissimi temporis intelligit, se humilem in omnibus veraciter ostendit. Ad quid enim terra superbiret, & cinis? Elatus esse non poterit, qui seipsum veraciter cognoscit. Nullam fratres mei causam habemus elationis & superbiæ, sed humilitatis multam atque continuam: quippe qui terra sumus, & pulueris quædam compactio, atque post paucos dies iterum in puluerem reuersuri. Sed, quia paucorum est vera humilitas, idcirco via salutis angu-
Luc.14. sta dicitur, & à paucis inuenitur. Humilitate peruenitur ad regnū; quoniam dicente in sancto euangelio domino, omnis qui se propter deum humiliat exaltabitur, & qui se exaltat humiliabitur. Quartò viatori monacho ad cœlum summè est necessarium, quatinus ab omni peccato se faciat alienum; quoniam ad regnum dei nemo intromittitur, nisi qui summa conscientiæ puritate commēdatur. Vnde sanctis virtutibus ac bonis operibus continuè ornanda est conscientia; quia illis duntaxat aperitur cœlum, qui pro dei amore despiciunt mundum. Hinc Petrus Christi sanctissimus archiapostolus in epistola secunda dicit: Vos autem omnem curam subinferentes, ministrate in fide vestra virtutem; in virtute scientiam; in scientia autem abstinentiam; in abstinentia patientiam; in patientia autem pietatem; in pietate amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem. Hæc autem, si vobiscum assint, & superent, non vacuos, nec sine fructu vos constituent in cognitione domini nostri Iesu Christi. Vna est, Firmiano testāte, virtus, ac via bonorum, quæ animas exutas à carne ducit, ac vehit non in
Vna fides christiana saluat fabulosos poetarum Elysios campos, sed in angelicos choros, fides scilicet christiana per opera veræ charitatis decorata, quę omne fugit peccatum. Quinto viatori per ardum iter cœlestis regni præcipitur, vt dei voluntatem seruando, mandata in omnibus sequatur. Quicquid vel dicturus, vel acturus est, prius diligenter examinet, si cum dei, & ecclesiæ ordinationibus concordet. Quod si vel deo, vel ecclesiæ inuenerit esse contrarium, fugiat subitò, ne incidat peccatum. Sapientis enim est viri nihil inexaminatum cōmittere, sed omnia, per prouidentiæ consilium antequam agat, diligenter cogitare. Qui autem in hoc itinere arduo vult esse tutus, atque securus, vitam & mores pro viribus imitetur domini nostri Iesu Christi, qui lux est omnibus in vitam æternam. Sextum quod viatori nostro iudicamus necessarium, est, vt salutare diligat studium

dium scripturarum. Non sis curiosus in lectione, nec vanis superstitionibus deditus, sed animo simplex, purus, & rectus: Monachum non decet scripturis inhęrere gentilium, nec fabulis studiū accomodare turpium poetarum. Qui sectatur vana, nunquam erit sapiens: & qui curiosa quærit, citò defluet in peccatum. Omnem vanæ superstitionis lectionem semper fugiat monachus: & quicquid non conducit ad diuinarum scientiam scripturarum, viatori nostro omni tempore est contemnendum. Septimo viatori nostro iudicamus valde necessarium, quatenus & sensus, & cogitationes suas prudenter dirigat, & ab omni concupiscentia inordinata custodiat. Asellus noster proteruus freno disciplinæ coercendus est, ne sessorem spiritum pręcipitet in infernum. Qui se ambulare in conspectu videntis omnia semper cogitat, conscientiam suam puram, & mundam summa diligentia conseruat. Semper in timore domini vigilat; semper in ieiunio & abstinentia corpusculum pro amore cœlestis patriæ castigat. Monachus, qui se peregrinum agnoscit, & aduenam in hoc mundo, cœlestis patriæ nunquam obliuiscitur; quoniam nihil cernit in via præsentis vitæ, in quo animus delectetur. Viator etenim prudens nulla viarum spectacula considerat, nihil eum in sua peregrinatione rerum transeuntium delectat, sed ad finem itineris omni tempore suspirat. Dulcem semper cogitat patriam, grauiter fert suam prolongari vel retardari peregrinationem; & idcirco nihil in hoc mundo, præter dominum Iesum habere desiderat, in cuius apparere conspectu sedulò festinat. Octauum viatori nostro necessarium, est diuinæ charitatis exercitium, indefessum. Nemo enim ad cœlestem patriam venire poterit, qui à charitatis itinere discedit. Charitas dei ad deum via est: quam si quis in se ardentem habere neglexit, à vero itinere cœlestis patriæ miserabiliter errauit. Deus, inquit scriptura, charitas est: & qui manet in charitate, in deo manet, & deus in eo. Qui autem in charitate non est, iam procul recessit à via salutis, & ambulans in tenebris peccatorum, nunquam perueniet ad regnum. 1. Ioan. 4.

Quemadmodum sit fugiendum peccatum. Sermo V.

AVdistis fratres mei charissimi omnes, quid de peccatoribus dixerit sanctus Ioannes apostolus: Qui facit peccatum, ex diabolo est; quoniam ab initio diabolus peccat. Metuenda 1

tuenda, & nimium formidáda sentétia. Si omnes qui faciunt peccatum, ex diabolo sunt, & in multis offendimus omnes, quantos inueniemus à peccato immunes? Dicit nihilominus consequenter: Omnis qui natus est ex deo, peccatum non facit; quoniam semen ipsius in eo manet; & non potest peccare, quoniam ex deo natus est. Præmiserat autem dicens: Si dixerimus, quoniam non habemus peccatũ, ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est. Quid sibi vult hæc ipsa contradictio, vt nemo filiorum dei sit absq; peccato, & peccatum non faciat qui est natus ex deo? Nulla istic inuenitur contradictio, qm̃ vtrunq; verũ est, quia & nemo sine peccato est in eo, quod nemo est sine lege peccati: & qui est natus ex deo, peccatum non facit; quia per legem mentis, id est per charitatem, quæ dei semen est, peccatum non facit. Charitas enim operit mul-
1. Petr. 4. titudinem peccatorum, sine qua nullum est opus bonum, & ipsa sola potens est delere omne peccatum. Hinc sanctus dicit præsul Augustinus: Nullus sanctus, & iustus caret peccato, nec tamen ex hoc desinit esse iustus, vel sanctus, si cum affectu teneat sanctitaté. Sed ista peccata iustorum non sunt mortalia vel enormia puráda, sed parua & venialia, sine quibus vita præsens vix agitur, quoniã procul à iusto sit omne peccatũ mortale, si nomen iustitiæ debeat retinere, necesse est. Peccatum namq; mortale hominem à deo separat, animam necat, & cum dæmonibus in æternum damnat. Hoc perniciosum genus peccati mortalis cauere per dei gratiam possumus, & per arbitrij rectitudinem sollicitè debemus. Propterea enim facti sumus monachi, vt cautissimè viuentes sub obedientiæ salutaris imperio, mortalis non incideremus foueam peccati. Semper itaq; vigilandum est monacho in operibus bonis, vt à mortali scelere viuat immunis. Quisquis autem in via dei carnem sibi molestam sentit, atq; contrariam, necesse est, vt eam per pœnalium memoriam faciat spiritui subiectam, & quasi per metum obedienté. In primis ergo monachus propriæ salutis amator fallacem huius mundi statum deceptionemq; semper attentè consideret, & quàm citò transeat omnis delectatio carnis, penset. Ille à peccatis animũ suum facilè potest retrahere, qui voluptatem carnis breuissimam, pœnam vero peccantibus debitam sedulò cogitauerit ęternam. Mundus [illegible] sit simul, & cócupiscentia eius; homines quoque moriendo transeunt omnes; & nemo diu in hac vita manere permittitur. Quid enim est mundus nisi mare magnum, profundum, & inquietum? in quo tot sunt malorum reptilia, quot hominum desideria

cteria mala ad bonum ordinata. O munde fallax, deceptor, & immunde, qui tibi adhærentes turpiter decipis, sequentes te omnes in profundum inferni submergis; quàm felices sunt illi, qui te pro Christi amore despiciunt, diuisionemq; facientes vtilem à tuis vanitatibus in tempore discedunt. Quicquid in mundo cernimus, vanum est, & omnis mundi amator vanus efficitur, & in breui corrumpetur. Cogitate vos in breui morituros; quoniam nihil sic hominem à peccato retrahit, quemadmodum frequens & intenta mortis meditatio facit. Dicit enim scriptura: Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Necessitas moriēdi cogitata mentem timore concutit, & à vitio compescit. Secundum, quod peccatum persuadet fugere, est futuri metus iudicij, in quo necesse est omnes homines præsentari. Hoc tremendum iudicium nemo potest euadere, sed oportet nos omnes in eo comparere. Duo nobis metuenda iudicia imminent; quorum neutrum poterimus subterfugere, sed necessitas nos compellit in vtroque comparere. Alterum particulare dicitur; in quo statim post mortem anima pro meritis, vel ad gratiam, vel ad pœnam iudicatur. Alterum vero generale nominatur, quod erit in fine seculi; vbi omnes publicè iudicabimur à filio vnigenito dei. Vtrunq; nimis terribile iudicium, & cunctis mortalibus valde metuendum. Hinc propheta Ioel dicit: Magnus dies domini, & terribilis valde, & quis sustinebit eum? in concionatore quoque rex Salomon dicit: Cuncta quæ fiunt sub sole, adducet deus in iudicium, pro omni errato iudicaturus, siue bonum sit, siue malum. In Esaia quoque sic legitur: Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui, & principibus eius. Et in libro Amos prophetæ sic scribitur: Væ desiderantibus diem domini. Ad quid eam vobis? Dies enim domini ista tenebræ, & non lux. Sophonias quoque propheta domini, amaritudinē futuri iudicij prænuncians dixit: Vox diei domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies iræ dies illa: dies tribulationis, & angustiæ, dies calamitatis, & miseriæ; dies tenebrarū, & caliginis; dies nebulæ, & turbinis. In igne zeli domini deuorabitur omnis terra; quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram. Hunc diem terribilem nimis, & cunctis tremendum mortalibus, quem certò venturum creditis, in memoria fratres charissimi semper habeatis. Dicit enim sanctissimus præsul Ambrosius. Nihil est quod magis proficiat ad vitam honestam, quàm vt eum credamus iudicem futurum, quem nec occulta mentium fal-

Eccle. 7.
Iohel. 2.
Eccle. 12.
Esa. 3.
Amos. 5.
Sopho 1.

fallunt, nec inhoneſtà delectant. Omnes enim nos, vt ſanctus Chriſtophilus inquit, manifeſtari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnuſquiſque propria corporis prout geſſit, ſiue bonum, ſiue malum. Quàm ſit metuenda illa dies futuri terribiliſque iudicij, ſanctus presbyter Hieronimus inſinuat dicens: Siue comedam, ſiue bibam, ſiue aliquid aliud faciam, ſemper vox illa videtur ſonare in auribus meis: Surgite mortui, venite ad iudicium. Quotiens diem iudicij cogito, totus corde, & corpore contremiſco. Vnde ſi qua præſentis vitæ eſt letitia, ita agenda eſt, vt nunquam amaritudo futuri iudicij recedat à memoria. Quid nos miſeri dicemus in illa die, vel quomodo ſtabimus ante diſtrictum iudicem, ſi, vt diuus Petrus dicit apoſtolus, vix iuſtus ſaluabitur? Si Hieronymus vir iuſtus, atq; ſanctiſſimus iudicium futurum timuit, o bone deus, quomodo Tritemius peccator infelix comparebit? Si iuſtus metuit, peccator quomodo ſtabit? Quid enim dicemus, aut quid reſpondebimus vndiq; grauiter accuſati? Omnia elementa ſtabunt aduerſum nos in teſtimonium; accuſabunt terra ſimul, & cœlum: quod ſi etiam tacerent omnia, grauis erit vnicuique conſcientia propria. Nihil ignorat, qui nouit omnia; quoniam ibi manifeſta erunt iudicanti vniuerſa. Erunt ibi; quæ fecimus mala nos grauiter accuſantia; aderunt circumcirca pro teſtimonio cõtra nos infinita dæmonia; apertum videbimus chaos infra nos horridũ; iudicem ſuper nos conſpiciemus iratum; & ex omni parte extremum nobis imminere periculum. Hæc fratres mei futuri examinis pericula ſemper in memoria cordis reuoluite; & quàm ſit horrendum futuram ſententiam iudicis incidere, ſedulò cogitate. In illa terribili hora plus valebunt pura corda, quàm aſtuta rhetorũ verba: plus conducet homini conſcientia munda, quàm totius orbis pecunia; quoniam, qui iudicaturus eſt omnia, non fallitur, immo nec precio, nec precibus immutatur. O quàm incredibilis horror inuadet impios omnes, quàm metuendam ſunt audituri ſententiam; Ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus eſt diabolo, & angelis eius. O malorum omnium peſſimum; ò triſtitia profundiſſima omnium triſtitiarum, à conſortio ſanctorum diuidi, & cum dæmonibus in æternum cruciari. Verè dies iudicij horrenda, omnibuſque metuenda; quia nimis amara, vbi ſynderesis conſcientiæ vermis non moritur, vbi ſemel damnatus ad ſupplicium nunquam liberatur. Monachus ergo ſalutem cupiens aſſequi ſempiternam, ſe quantum poteſt ab omni peccato mundum ſemu-

2. Cor. 5.

1. Petr. 4.

Iudicij ſupremi imago ſemper ob oculos habenda.

Mat. 25.

semper custodiat, & illa vox; Ite maledicti in ignem æternum, nunquam ab eius memoria recedat. Vnde tertiū, quod ad declinandū à peccato, multum æstimamus conducere, est amaritudinem pœnarum æternæ damnationis sedulò cogitare. Nulla enim tam vehemens est carnalis voluptatis tentatio, quæ non subitò victa deficiat, si tentatus, quid iam patiantur in inferno damnati, studiosa meditatione recogitat. Quid nunc diuitiæ quondam habitæ pro sunt damnatis? quid conferunt voluptates transactæ positis in inferno luxuriosis? quid vanissimi honores tumidis? quid potestas quondam lata superbis? Cogitate fratres, quid iam damnati patiātur apud inferos, & ne vos contingant similia, in bonis & sanctis operibus iugiter perseuerate. Si timetis infernum, fugite peccatum. Nihil enim nocebit infernus, si homo in fide Christi permanserit à peccatis alienus: nec ardebit in pœna, qui prius hic non arserit in culpa. Metuendus inferni locus, in quo non est vlla redemptio; sed quisquis illuc damnatus semel intrauerit, ad salutem amplius non exibit. Clamant in tormentis, in angustia miseri, in horrore sempiterno positi dicentes: quid nunc prodest nobis superbia nostra, diuitiæ, honores, dignitates, luxuria, gula, & omnes trāsactæ voluptates carnales? quid nobis iam prosunt in æternum dānatis? Ecce omnia transierunt velut vmbra, & tanquam vnius noctis breue somnium cuncta euanuerunt. Nos autem cruciatibus æternis deputati sumus, in quibus nullam esse redemptionem certissimè scimus. In inferno, sicut Augustinus testatur, & si erit stimulus pœnitudinis, nulla tamen erit in damnatis correctio volūtatis, à quibus ita culpabitur iniquitas, vt nullatenus ab eis possit diligi, vel desiderari iustitiæ æquitas. Ibi tunc edax inferni flamma comburit, quos nunc carnalis delectatio polluit: & tātò amplius quisq; in tormentis vritur, quantò hic in carne contra deum magis delectatur. Apud inferos, contestante Gregorio, frigus erit intolerabile, ignis inextinguibilis, vermis conscientiæ immortalis, fœtor intolerabilis, tenebræ palpabiles, dolores inestimabiles, flagella sine intermissione cędentium, horrenda visio dæmonum, confusio commissorum criminum, desperatio omnium bonorum: sed omnium in inferno pœnarum longe grauissima illa existimanda est, quòd illic damnati lucis æternæ visione perpetuò sunt priuati. Hinc beatissimus præsul Ioannes Chrysostomus ait: Intolerabilis res est gehenna, & omnes homines abhorrent eam. Quis enim nesciat illud supplicium inferni esse multum horribile? Verum si

Gehennæ infernorum forma.

Sapien. 5.

mille quisquam, immò si decem millia ponat gehennas, nihil est totum, quod dicit, comparatum ad illud, animam exosam Christo, repelli à gloria sanctorum, & illam audire terribilem vocem ex ore iudicis omnium, Discedite à me operarij iniquitatis, quoniam nescio vos: & ite maledicti in ignẽ æternum, qui paratus est vobis, & diabolo. O vox omnium terribilium longe terribilissima, ô sententia metuenda, & nimium horrenda cunctis mortalibus, odiri pro demeritis à Christo, exprobari à iudice, separari à consortio gloriæ, & nullam spem recuperationis amplius retinere. Cogitate nunc fratres, certissimè futuras impiorum pœnas; & cõparate quoscunque huius vitæ dolores, quoscunque transeuntis æui cruciatus, omniaque cogitabilia huius mundi tormenta ad illa sempiterna damnatorum supplicia, & erunt sicut nihil ad aliquid, imaginatio ad veritatem, somnium ad vigiliam. Tentationes carnis & legem peccati facile superabitis, si harum rerum cogitationem in memoria continuè retinetis. O æternum, quàm inexcogitabile tempus, æuum sine fine, seculum sine tempore. Beatus qui nunc præuidet in tempore, quomodo post hanc breuissimam vitam bene habeat in æternitate. Quartum quod hominem à peccato potest retrahere; est futuræ sempiternæque felicitatis continuam in corde memoriam habere. Verè non sunt condignæ passiones huius temporis ad superuenturam gloriam, quæ reuelabitur in sanctis; vbi nulla erit discordia, nulla penitus dissonantia; sed erit summa pax omnium, & sempiterna concordia lætantium sanctorum. In cœlesti sanctorum beatitudine gaudium est verum sine tristitia, pax sine discordia, bonitas sine malitia, lætitia sine fine, lux sine tenebris, vita sine dolore perennis. Ibi est dulcedo sine amaritudine, requies sine labore, laus sine vituperio, amor sine vitio, claritas sine nubilo, satietas sine fastidio. Sine tædio manet æternitas; sine defectu exuberat bonitas; sine miseria continuatur felicitas. Nam vbi deus est omnia in omnibus, perfectum, & plenum gaudium aderit vniuersis. Ibi anima, siue mens sancta principio suo per amorem coniungitur, intellectus ad cognitionem summi boni perfectè illuminatur; & ex duobus istis fruitio æternæ felicitatis exultantibus infunditur. Deum in regno æternitatis cognoscere, & diligere, est ipsam felicitatis gloriam fruendo possidere. Ad hoc quippe conditus est homo, vt deum creatorem suum esse summum bonum intelligat, intelligendo super omnia diligat; amando in æternum fruatur, atque possideat. Hic finis est institu-

Luca. 13.

Rom. 8.

Felicitatis æternæ effigies.

tionis monasticæ; hæc destinatio fidei Christianæ, quatenus deum, quem nunc per fidem cognoscimus, & in toto corde per charitatis opera diligimus, in beata vita perfectè intelligentes, obiectum nostræ fruitionis perpetuum habeamus. Pro huius sempiternæ felicitatis adeptione, fratres charissimi, omnia etiam cum maximo labore facienda sunt bona, omnia patientissimè toleranda aduersa; quoniam breuissimum virtutis exercitium, præmium nobis parit æternum. Audite, quid ad hæc sanctus Ioannes dicat episcopus. Si quotidie, inquit, oporteret nos tormenta perferre, si ipsam denique gehennam paruo tempore tolerare, vt Christum videre possemus in gloria regnantem æterna, sanctorumq; eius numero in perpetuum sociari, non erit pari ratione condignum, omne, quod nobis triste potest accidere, vt tanti boni gloriam mereamur possidere. Ad summum verò bonum non peruenitur, nisi per summos labores; quoniam, sicut in sancto euangelio dominus dicit, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Quintum, quod hominem debet à peccato retrahere, est, humanæ conditionis honestatem cõsiderare; quæ naturali ductu rationis detestatur vitium, & virtutis diligit bonum. Virtutis amator est omnis homo, qui viuit secundum imperium rationis. qui autem in stercore vitiorum sordescens voluitur, vt bestia, non vt homo cõuersatur. Vobis autem, fratres mei, maximè detestanda sunt vitia, virtutes amandæ; quippe qui propterea contempseritis mundum, vt in cœnobio vitam ageretis à peccatis alienam, & sanctis virtutibus decoratam. Virtutes igitur vobis colendæ sunt, non imagines virtutum: colendæ dico non thure, non sacrificio; sed amore, & proposito integerrimę voluntatis. Virtutes etenim colere, nihil est aliud, nisi eas animo comprehendere, & pro dei amore vsque ad mortem inuiolatas retinere. Nam, sicut Lactantius ait, omne virtutis officium est non peccare: & ideo non est vera virtus, nisi quæ per fidem Christi ad eum finem tendit, vbi est bonum hominis sũmum, quo melius esse non potest. Virtuosus autem non est, qui deum non diligit, cum omnium virtutum summa sit charitas. Vnde si deum ex toto corde super omnia diligitis, virtuosi veraciter estis. Vna igitur est virtus, ac via bonorum, qua per fidem, & dilectionem Iesu Christi peruenitur ad regnum. Qui deum veraciter amat, virtutis amore non peccat. Considerate vestram dignitatem fratres mei, & fugite peccatum: quoniam omnis, qui superbia inflatur, qui luxuria sordidatur, qui cæteris animæ pestibus inficitur,

Matt. 11.

Hõmo ad virtutem natus.

tur, non viuit vt homo, sed in semetipso confunditur, & in perditionem æternæ mortis progreditur. Quantò enim quisque amplius in peccatum labitur, tantò longius recedit à deo, & magis appropinquat inferno. Cum autem omnes homines naturaliter appetant bonum, turpissimum est amare peccatum; quoniam omnis peccator bonum deserit, & ad malum se conuertit. Sexto mentem à peccato fortiter retrahit si in meditatione dominicæ passionis ex consuetudine semper occupata persistit. Quis enim voluptatibus carnis operam nauare poterit, si mundi rectorem Iesū Christum pendentem pro se in cruce cogitauerit? Mors Christi mundū liberauit à morte perpetua: quod beneficium quisquis in memoria secum portauerit, facilè ab omni scelere vitiorum abstinebit. Denique, si quis deum in omni loco sibi præsentem, omniaque scientem, & intelligentem tota mentis intentione cogitauerit, omne peccatum proculdubio semper abhorrebit. Est autem nobis deus vbiq; non solùm præsens, sed verè intimus, ac præsentissimus: quem nullum latet secretum: cui nihil manet absconditum sed totum ei patet manifestum. Corda scrutatur omnium; secretissima nouit cogitationum, qui veram cognitionem solus habet vniuersorum. Quis enim mortalium in præsentia tantę maiestatis, quam videre omnia credit, peccare sine maximo rubore audeat, si, quis sit, & quantus, qui videt, pensat? Quotiens ergo molestat iniqua cogitatio mentem; quotiens inordinati motus carnis inquietant animam, dominum deum, qui malorum est vindex, præsentem cogita; passionis Iesu Christi amaritudinem ad memoriam reuoca; auxilium gratiæ cælestis deuotus implora. Durior est lapide, quem ista diligentius cogitata nequiuerint è peccandi proposito reuocare. Septimum, quod mentem studiosi monachi à peccandi desiderio reuocat, est, vt lectione continua passiones sanctorum martyrum percurrat. Enimuero quisquis inuincibilem constantiam sāctorum martyrum Christi sæpius ad memoriam reuocat, fieri nō potest, quin ad resistendum peccatis fortior, & robustior fiat. Propterea nāque fortia sanctorum gesta literis demādata sunt, vt, quotiens nos infirmi talia legimus, ad imitationem præcedentium cō surgamus. Non respiciatis in eos fratres, qui sanctorum historiis fidem superba temeritate denegant: & ea, quæ de beatissimis Christi amicis gloriosa narrantur, fabulas putant. Nam virtutes, & bona, quæ in semetipsis non inueniunt, sanctos habuisse dei credere contemnunt. Sunt enim plures, & inter eos potissimè, qui de sua erudi-

In eos qui diuerū historias aut cauillantur.

eruditione se magnos existimant, historias sanctorum patrum temerè nimis refutantes: & cum ipsi arduum virtutis iter aggredi nequeant, neminem, aut raros potuisse ventosa loquacitate confingant. Quicquid coram eis de conuersationibus sanctorum uel ardui, uel magni legitur, confictum, & fabulosum clamitant: & quales ipsi uiuunt in tenebris uitiorum positi, taliter eos, quorum derident historias, arbitrãtur praecessisse. Monachus autem prudens, atq; deuotus non mouetur superborum ignauia, utpote qui probè intelligit uim quandam exhortandi sanctorum in esse historiis efficacem. Nam, ut de me interea quod uerum est fatear, plus ad interni feruoris deuotionem unius sancti conuersatione commoueor, quàm curiosis sermonibus multis: quia sicut papa sanctissimus Leo dicit. Validiora sũt exẽpla, quàm uerba: & plus est opere docere quàm uoce. Verum sicuti non omnia placent omnibus, ita nec omnibus conueniunt omnia: hoc unicuique frequentius, ac studiosius legendum consulimus, cuius lectione mens ad maiorem incitatur profectum. Octauum, quod hominem à peccato retrahit, est charitas. de qua sanctus Apostolus dicit: Charitas patiens est, benigna est, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quaerit, quę sua sunt, non irratur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquã excidit. Qui deum amat, fugit peccatum: qui autẽ seruus est scelerum, profectò non diligit deum. Amator dei non facit peccatũ: & qui dominum suum veraciter diligit, ac semper intuetur praesentem, nõ operatur iniquitatem. Deus est summum, & incommutabile bonum; cuius amore peccatum, & fugiendum est, & detestandum; quoniam, qui timore poenarum duntaxat peccare metuit, ad charitatis praemia non ascendit. Seruus enim non peccat, metu verberum; sed filius recedit à malo, parentis amore, ne animum offendat paternum. Caueamus peccatum, fratres mei, & quanta possumus animi puritate in conspectu domini conuersemur; quoniam sicut letale venenum corpus sumptum interficit, sic peccatum delinquentis animam occidit. Hinc nos vir sapiens admonet in Ecclesiastico dicens: Quasi à facie colubri fuge peccata; quoniam si accesseris ad illa, suscipient te. Dentes leonis, dentes peccati interficientes animas hominum. Quasi romphaea bis acuta hominis iniquitas, plagę illius non est sanitas. In Ezechiele quoque dicitur: Anima quae peccauerit, ipsa morietur. Omni sollicitudine

aut irreuerẽter habent.

1. Cor. 13

Eccles. 21

Ezec. 18

citudine semper nobis vigilandum est, vt ne mediante peccato diuidamur à domino. Nihil autem perfecta charitate in deum est fortius ad superandum omne peccatum; quoniam, sicut Ioannes euangelista sanctissimus dicit, Omnis qui ex deo natus est, non facit peccatum: qui autem peccat, non deum imitatur, sed præmiũ peccati diabolum. Diligamus deum, & non dominabitur nobis in peccatum: amemus Christum, & nihil operabimur saluti nostræ contrarium. Nihil melius, nihil contra peccatum fortius, nihil securius, quàm deum amare, qui prior dilexit nos, & lauit nos à peccatis omnibus in sanguine vnigeniti filii sui. Sumus enim obligati deo, & eum tenemur amare totis viribus cordis multiplici ratione. Primò quidem summè à nobis diligendus est deus, non aliam ob causam, nisi propter semetipsum; qui summum, & vnicum est bonum; in quo solo quies, & salus est animæ; sine quo non est salus, non requies, non beatitudo, non felicitas, neque in cœlo est, neq; in terra. Deus enim cum sit omnium rerum causa, factor atque principium, ipse solus est animæ beatitudinis obiectum, ad cuius sempiternam fruitionem sola charitate pertingitur, solaque mentis puritate ad eius amorem peruenitur. Cum itaque deus vnicum, & summum sit animæ bonum, propter seipsũ a nobis est totis viribus diligendus. Extra deum nihil est bonũ, nihil sanctũ, nihil quod animã lætificare possit in æternum. Solus enim deus est beatitudinis animæ centrũ. Secundò iubemur dominũ deum nostrum diligere, quia se patrem nobis dignatur pientissimum exhibere. Sic etenim orare nos docuit: Pater noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum. Verè deus omnium nostrum est pater, qui nos creauit, omnes nutrit, pascit, & in esse conseruat, ne pereamus. Nunquam fuit aliquis tam indulgens pater super terram, qui tanta charitate dilexerit vnigenitum filium suum, quãta nos deus omnipotens pater noster dilectione pietatis amat, fouet, dirigit, atque prosequitur. Et ideo ipsum tenemur puro corde super omnia diligere, qui dat nobis & esse, & viuere. Ipse enim pater noster est: & Adam, qui omnium hominum creatus est primus, ignorauit nos. Tertiò debemus deum super omnia diligere propter similitudinem; quoniam ad imaginem dei factus est homo, suum intellectu quadam similitudine sequens creatorem. Deus autem intellectus est perfectus, infinitus, ac sempiternus; cuius bonitatem noster intellectus participans per gratiam beatus efficitur in eo, qui creauit omnia. Nam, & si nulla sit inter deum & hominem

Margin notes: 1. Io. 3. — Apoc. 1. — Deus nobis toto animo amandus ob multa. — Mat. 9.

minem comparatio, est tamen ipsius animæ rationalis ad suum principium ex conditionis nobilitate non contemnendæ dignitatis similitudo. Dicit enim propheta: Ego dixi; dii estis, & filij excelsi omnes. Dixit etiam in principio dominus deus: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Magna in genus nostrum diuinæ pietatis dignatio, quam nos decet omni tempore pura mente charitatis obseruantia memorari. Quartò deũ nostrum propter inęstimabilem munificentiam suam debemus super omnia diligere, quem recognoscimus nobis tanta beneficia non merentibus contulisse. Cum non essemus, ipse nos sua bonitate in esse primum condidit, & ad participium suæ gloriæ, quæ nunquam terminabitur, ordinauit. Sic enim dicit de hominis nobilitate scriptura: Minuisti eum paulo minus ab angelis; gloria, & honore coronasti eum; & constituisti eum super opera manuum tuarum. Vultis scire fratres, in quo minus angelo sit homo? his quę dicimus, diligenter intendite. Duo sunt intellectus ab initio creati, angelicus, & humanus. Angelicus statim à principio creationis suæ in omnium scibilium actu factus est plenus, atque perfectus, & omnia quæ scire debuit, à natura nouit, & comprehendit: humanus verò primò quidem in omnium scibilium potentia consistit, omnia ignorans, in fine autem per multas actiones tandẽ omnium scientiam vt angelicus acquiret. Perfecta nanque naturæ consummatio, quæ angelico inest à principio, humano in fine donabitur. Vnde inter hos duos creatos intellectus hoc solùm interesse constat, quòd angelicus est, quod esse potest: humanus verò similitudinem angelicæ perfectionis in fine, hoc est post mortem carnis, recepturus est. Angelicus enim, quando primum fuit creatus, sine vlla sui actione, immobiliter, substantialiter, & à natura, omnium sciẽtia plenus euasit, atq; perfectus: & inter angelos, qui suo principio, deo videlicet, adhæserunt per amorem, in æterna felicitate confirmati sunt: qui autem in semetipsis gloriantes, affectu recesserunt à deo, perpetuò sunt miseri, & infelices. Humanus verò intellectus, quoniam à principio in omnium rerum ignorãtia, & priuatione creatus est, necesse habet vt actione, motu, & arte in propositam sibi rerum notitiam tandem perueniat. Quãdiu sumus in corpore, & peregrinamur à domino, intellectus noster, propter nimium corporis commercium, quasi in tenebris ignorãtiæ positus confunditur, & ad scientiam futurorum perfectam minimè illustratur. Postea verò quam anima fuerit separata de cor-

Psal. 81. Gen. 1.

Psal. 8.

Quid præstat angelus homini.

pore,iam intellectus gaudebit angelica perfectione. Tantum ergo distamus ab angelis, quantum de corporea impuritate participamus. Quintò maximè à nobis diligendus est deus, quoniam ipse prior dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine vnigeniti filij sui. Creator summè diligit creaturam suam, quam de nihilo condidit: dignum est vt ipsa creatura suum maximè diligat creatorem, cuius bonitate in esse producta fuit. Amat nos deus maxima charitate,qua maior dici,vel cogitari non potest; & in tátum nos diligit, quòd amplius diligere nec debuit, nec potuit: quoniam in deo perfecta sunt omnia,& non est apud incommutabilem transmutationis facultas aliqua. Attẽdite nunc fratres mei, quanto feruore mentis,quantoq; desiderio cordis deum suum homo debeat diligere, à quo supremo dilectionis gradu etiam sine meritis amatur. Extendamus animum in eius amorem super omnia,quantum possumus: dignus est enim quem totis viribus diligamus. Quantum enim cunq; amantem nos deum amauerimus, ad illam tamen mensuram qua ipse nos diligit, nullatenus perueniemus.Nam ipse, vt diximus, sũmè nos diligit,nec potest amor in nos eius amplius crescere,quem creaturam suam constat perfectissimè amare. Nos autem quantumcumque dilexerimus illum, semper possumus in amando vlterius proficere, & vsque ad mortem ardentius amare.O nos infirmi,nos tepidi, nos lutoso carceri mancipati,quid retribuemus amatori tanto,qui nos infinitis gradibus præcellit amando, cum facturæ ad factorem nulla sit cõparatio? Sextum quod nos in amorem dei prouocare meritò debuerit, est summæ pietatis in nos eius consideratio, qui tot milibus hominum per orbem latum in errore dimissis, nos in Europa cum paucis ad Christianæ fidei cognitionem misericorditer vocauit.Omnium beneficiorum hoc post Christi mortem existimo esse præcipuum,quòd nos fecit esse in fide Christianos.Nam extra fidẽ Christi nemo saluabitur, siue annuncietur Christus, siue penitus ignoretur.Quot hodie sunt in Asia,& Africa regna, quot gentes, quot insulæ maris,quibus nulla de Christo cognitio est, nullaque fides, sed in errore omnis religio, & sine merito salutis, etiam si qui extra Christianismum vnũ videãtur adorare, & colere deum? Christus enim saluator fidelium est animarum, in quem quisquis non crediderit,iam iudicatus est: & sine dubio condemnabitur. Vnde nunquam deo condignas gratiarum actiones referre poterimus,quòd nos in fide catholica (vt ita dixerim) nasci constituit, & in

1.Ioan.4. *Apoc.1.*

Deus nos quantum potest & debet diligit.

Vocatio nostri,quantũ beneficium.

Ioan.5.

& in sanguine vnigeniti filii sui ab interitu mortis liberauit. Simus ergo huius tanti beneficii memores, & ita curemus viuere, ne iudicemur de ingratitudine. Benedicamus deum patrē in omni tempore, qui dona spiritussancti effudit super nos, & nō permisit, vt remoti ab vnitate catholicæ vnitatis ecclesię nasceremur. Septimum, quod amorem dei producere in cordibus nostris posse creditur, in promissione sempiternæ felicitatis consideratur. Nam si consideremus quanta nobis in cœlo bona se daturum promiserit, amor eius meritò in nostris cordibus dulciter ardebit. Se nobis totum promisit in præmium; qui solus est summum, & penitus incommutabile bonum: qui cum sit indiuisibilis, ita se fruendum præstabit omnibus, vt nihilominus totus possideatur à singulis. Omnes diligit, à quibus diligitur; & singulos diligit à quibus habetur. Quantò nunc deum amplius pura mente diligimus, tantò ibi plus præmii recipiemus.

De cognitione gratiæ spiritualis. Sermo Sextus.

DOcet nos sanctus Christi Apostolus Ioannes, omni spiritui non semper esse credendū, sed examinandos diligenter instinctus, vtrum sint ex deo, qui lumē est verum, ne quid forsitan contra nos insurgat ex parte tenebrarum. Aduersarius etenim noster, cum sit astutus, nunquam dormitat, sed mille modos, quibus nos capiat incautos, excogitat. Aliter tamen iam proficientes aggreditur, & aliter cum illis agit, qui adhuc in torpore negligentiæ conuersantur. Quantò in dei mandatis amplius profecerimus, tantò magis est necessarium, vt contra insidiantem nobis diabolum vigilemus. Dæmon fugere tentantes importunè persequitur, & in eos, qui cupiunt placere deo amore, inuidia debacchatur. Latitans in occulto sub specie boni nescientes consueuit inuadere, quos nouit se aperta congressione non posse superare. Multa consueuit proficientibus, & adhuc minus in timore dei fundatis suggerere, quibus incautas mentes plerunque sub specie boni: conatur supplantare. Contra cuius insidias optimum est remedium, si omnes cogitationes cordis sui monachus examini deferat seniorum. Dæmones nanq; publicum luminis odiunt, & venire in notitiam spiritualium seniorum cogitationes iuuenum, quas suggerunt, erubescunt. Vnde quisquis vestrum se stare in bono existimat, semper sit sollicitus, ne diabolo supplantante ruat. Sunt inter vos 1. Ioan. 4.

quidam & annis,& conuersione iuuenes, qui sensualitatibus suis plus, quàm expedit,consentiunt: quibus dæmones variis modis, quasi sub boni specie illudunt.Sanctitatem quærunt sine merito; meritum habere cupiunt sine virtutum necessariarum exercitio. Videntur sibi coram deo magni deuotione,atq; pręcipui: & in suis passionibus animalibus non sunt mortificati. Erratis ò miseri, & vosipsos turpiter decipitis,qui sine fundamento humilimæ subiectionis, & obedientiæ, sanctitatis turrim ædificare cogitatis. Mortificanda sunt prius inordinata sensualitatis desideria,refrenãdæ sunt passiones animales,ira,murmur,& indignationis liuor,atque omnis impatientia;quoniam, quandiu vobis dominantur vitia, non sunt deo grata, quæcunque priuatę singularitatis offertis muneta.Vana sunt omnia,vbi non pura conscientia est. Suspecta nobis est conuersatio monachi iuuenis,quantum libet videatur esse deuota, quam subiectionis voluntariæ humilitas non commendat.Monachus enim sine humilitate, & obedientia non potest esse bonus,quanuis ieiunio;& oratione quotidie venetur sanctitatem. Multos in occulto elationis,& superbiæ diabolus decipit,quos vigilare,ieiunare, & orare continuè permittit. Nam sicut nulla sine humilitate,& charitate deo grata sunt opera;ita ieiunium,vigilię, orationes,& studia monachorum sine his diabolo non sunt formidanda.Hinc nõ mouetur diabolus vnde nõ torquetur.Non magni pendit vigilias elati neq;ieiuniũ aduertit tumidi;nec orationes metuit superbi. Si autem inuenerit te humilem;si mandatis seniorũ in omnibus hilariter obedientem,si considerauit te magna facere; & de te humilia sentire;si dei, & proximi charitatem in te perpenderit ardere, iam certè contra te mouetur; quoniam tuis virtutibus illius inuidia torquetur: omnia quæ potest in te suæ calliditatis vertit arma, & sanctitatis propositum totis viribus conatur euertere. Nihil enim dæmonibus in monacho plus displicet; nihil eos vehementius torquet, quàm si pro dei amore in omnibus se veraciter humiliauerit, & militiam institutionis monasticæ sub obedientiæ custodia hilari semper animo seruauerit. Cauẽdi sunt vobis instinctus dæmonum, qui vos magnum aliquid esse putatis sine verarum merito virtutum. Ego video vos ad mandata seniorum inuoluntarios,in correctione impatientes, & murmuriosos, ad reprehensionem vitæ alienæ promptulos, sed in considerandis defectibus propriis esse tardissimos.Signa sunt hæc instinctus dæmonum certissima; & contemptæ necessariæ mortificationis volũtatis q

Humilitas vna Satanam proffligat.

tatisq; propriæ indicia manifesta. Religionis magnæ, & internæ de notionis cultores vos esse perfectos, & sanctos creditis; & neque fraternam charitatem, neque veram humilitatem in vobis necessariam monachis habetis. Sensibilem in orationibus deuotionem quæritis, & lachrimantibus oculis iam dei vos amicos existimatis. Quid enim? Faciunt ne sanctum in orationibus lachrymæ, quando oratur cum quadam elatione mentis sine vera humilitate? Dat lachrymas deus: dat contrariis pulsatus animus; dat etiam deceptor elatorum diabolus. Deus mentem in vera charitate humiliatam, quasi pratum dulcibus fœcundat lachrymis; natura plorantem commouet in aduersis; diabolus aquarum riuulos infundit sub deuotionis similitudine superbis. Humilitas est virtus vnica, quæ in latitudine charitatis facit corda hominũ veraciter deuota. Nihil tibi prodest, o monache, quicquid in tua singularitate feceris, si veram humilitatem non habeas cum feruore geminæ charitatis. Nam, ad nocturnas ante alios surgere laudes, longas præter consuetudinem ordinis in priuato dicere orationes, ieiunium vltra constitutum regulæ continuare, aliis licitè manducantibus, in secreto manere, cæteris ad communem laborem egredientibus, duo faciũt meritoria: quę si defuerint, cũcta erũt penitus infructuosa. Enimuero, quicquid operum monachi charitas, & humilis obedientia non commendauerint, vacuum à merito iudicabitur corã deo, & præmio carebit. Vos autẽ, qui præcepta seniorum tumido supercilio contemnitis; non quæ illi iubent, sed quæ vobis placent, propria temeritate facitis; qui communibus ordinis sanctis exercitiis adinuentiones proprias anteponitis, adhuc longe à sanctorum conuersatione remoti estis. Non licet vobis, ea, quæ sunt de institutione monasticæ, propria temeritate deserere, & quæ vobis placent, noua, ac vana necessariis anteferre. Ingratum est deo, quodcunque opus feceritis, cõtempto illo, ad quod obligati estis. Diuinæ inspiratio gratiæ humilitatem docet, obedientiam persuadet, ac veram in omnibus sequitur charitatem, mandatum seruat, nec superbiam admittit, nec spernit aliquem, sed regularis disciplinæ perpetuam sectatur integritatem. Instinctus autem diaboli sub specie boni callidè incautum supplantat monachum, & facit eum proprio iudicio in omnibus subiectum. Omnia enim, quæ ad cõseruationem integritatis monasticæ pertinent, ille male instituta mentitur, & contraria, & suis ob id studiis postponenda. Verum, vt discatis gratiã dei ab instinctibus antiqui hostis sapien-

Fons lachrymarum e diuersis venis scaturit.

Humilis obedientia & charitas duo hæc nisi adsint, nihil prodest.

Ars discernendi gratiam dei à suggestione diaboli.

ter discernere, quæ dicimus, notate. In primis igitur quicunque se dei gratia inspiratum existimat, si quotidie fiat in conscientia purior, decrescente fomite peccati sedulus aduertat. Vbicúque enim spiritus dei munus gratiæ cœlestis effuderit, omnis peccandi mox affectio recedit. Quòd si peccandi horror mentem non inuaserit, profectò manifestum est, quod hominem instinctus diaboli occupauit. Mox enim, vt spiritus sanctus mentem hominis penetrauerit, omne vitiorum incendium, aut mitigat, aut penitus extinguit. Hinc semetipsum vnusquisque vestrum diligenter examinet, & cuius moueatur instinctu, penset. Dei nanq; instinctus peccatum cōsueuit minuere, sed antiqui hostis augere. Vnde, qui aguntur spiritu dei, peccatum in eis quotidie minuitur: qui vero instinctum sequuntur diaboli, raro veraciter emendantur. Secundum instinctus diuini signum ex augumento virtutum cognoscitur, quoniā sancti spiritus gratia semper in homine magnas virtutes operatur. Cum ergo te sentis quotidie in dei amore ac bonis operibus proficere; quando experiris in te peccandi consuetudinem, & vitia quælibet de die in diem minus præualere, dei adesse gratiam humiliter debes agnoscere. Amor enim dei, quem affert gratia nūquam est ociosus, sed in bonis semper operibus vtiliter occupatus; quoniam & multitudinem peccatorum operit, & virtutibus excitans animum, peccare non permittit. Gratia quippe dei stare cū peccatis non poterit, & esse in homine sine virtutum operatione minimè consueuit. Tertium spiritus dei signum in homine ostenditur, quando mens in sanctitatis proposito non fluctuat, sed fortius de die in diem conualescens roboratur. Nam multi sunt, qui horaria compunctione tacti, prima duo signa quandoque suscipiunt, sed perseuerantiam contemnentes, ad tertium non pertingunt. Sine autem perseuerantia nullum est boni operis præmium, domino dicente in sancto euangelio. Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Nouit se diabolus ad breue tempus absentē fingere, & progredientem iuxta duo præscripta spiritus dei signa, quasi nesciat eum, vel timeat, dissimulare. Mox deinde prorumpens ex insidiis, deuotistam incautum aggreditur, & in pristinam negligentiæ foueam præcipitās, miserum, grauius vulnerat. O consuetudinis malæ quàm graue iugum, quàm iniquum, & horrendū dominium, & rarò ante mortem terminandum. Timeat, & horreat, quemcunq; longa consuetudo peccati ligat. Nihil enim difficilius, quàm tempore longo roboratam deuincere consuetudinē ma-

Mat. 24

Consuetudo mala quàm graue malum.

malam. Hinc Salomon dicit in prouerbiis: Adolescens iuxta viã suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Veruntamen si consuetudinem malam non violenter vincimus, semper duriorem, & minus vincibilem sentiemus. Quartum præsentiæ spiritus dei signum perseuerantia boni rectè subiungitur, quoniam affectu purgato mens in cognitionem diuini luminis per gratiã illustratur. Hęc enim est vnctio sancti spiritus, quam nemo intelligit, nisi qui accipit: hæc plenitudo cœlestis doctrinæ, quæ vitia simul, & errores à mentibus excludit. Omnis Christianæ religionis castus amator, qui hoc signum cœlestis benedictionis acceperit, plus, quàm antea, quæ sint veræ charitatis merita, simul & exercitia pietatis, supra cæteros sapit. Status quoq; mentis in rectitudine cœlestis desiderii ponitur, & ad veram scientiam futuræ beatitudinis illuminatur. Habet hoc signum, adeptæ veritatis familiare indicium: quia mens, illuminante deo in scripturis sanctis, & extra incipit altissima sapere, & quãtò plus intelligit, tantò se studet profundius humiliare. Spiritus enim sanctus humilitatem suis muneribus adhibet; quæ si repulsa fuerit, manifestè iam constat, quia spiritus recessit. Quintum gratiæ dei signum accipitur, si mens hominis tota in dei voluntate resignatur, si quotidie in eius amore per desiderium accenditur, si conscientia quantum infirmitas humana sustinet in omni puritate conseruatur. Amor enim dei per acceptam spiritussancti gratiam statim in mente nascitur, bonisque operibus, & spiritualibus exercitiis quotidie roboratur, peccatum horret, detestatur, & refugit, nihilque nisi purum, sanctum, & deificũ admittit. Vbicunq; hoc signum fuerit, nullum peccatum erit. Si peccatum affuerit, signum verum non fuit. Sextum instinctus diuini signum accipiunt, qui semper animo in melius conualescũt. Spiritus enim dei mentem hominis, quam per gratiam suam inhabitat, patientem, & voluntariã ad tolerandas iniurias efficit, & ad faciendum bonum propitissimam reddit. Quicunq; vestrum motu se conuersari diuino existimat; quicunque se ambulare in via rectitudinis putat, conscientiam suam examinet, vtrum ad tolerandas iniurias pro Christi amore fiat quotidie proptior; an videlicet in tribulatione gaudeat, & plus in aduersis, quàm in prosperis animi deuotio crescat. Quòd si ad tolerandas iniurias inuoluntarium se, impatientemque repererit, quàm longe sit à perfectionis gratia positus, facilè agnoscit. Charitas enim sancti spiritus donum, patiens est, benigna est. Septimum gratiæ spiritualis indicium illi accipiunt,

Prou. 22
1. Cor. 13

cipiunt, qui pro Chriſti amore omnes conſolationes præſentis vitæ contemnunt. Anima, quæ deum in ſe per amorem habet præſentem, omnia carnis ſolatia deſpicit, per dura & aſpera venire ad dominum ſuum concupiſcit. Diuitias huius mundi non diligit; honores, & dignitates tranſitorias ſpernit; carnis voluptates fortiter contemnit. Meditatur in lege domini ſemper; & amariſſimæ paſſionis Ieſu Chriſti nūquā obliuiſcitur. Quis in vobis eſt fratres, qui faciat hæc? qui omnes deteſtetur cōſolatiunculas huius ſeculi? qui nihil aliud cogitet, nihil quærat, nihil concupiſcat, quàm charitatem dei? Quicunq; hoc ſignum præſentiæ ſpirituſſancti conſecutus fuerit, ſi perſeuerauerit vſq; in finem vitæ, ſaluus erit. Octauū boni curſus indicium, & verum præſentiæ ſancti ſpiritus ſignum tunc accipimus, quando voluntates noſtras diuinis ordinationibus humiliter in omnibus conformamus. Iſte gradus ſpiritualis profectus monachum ab omnibus curis mundi ſegregat, & totū ad interiora vocat. Eius nanque voluntas diuinæ voluntati placidæ mentis affectu ſubiicitur, & à cunctis deſideriis, quæ militant aduerſus ſpiritum, longe ſeparatur. Quiſquis hoc donum gratiæ ſpirituſſancti acceperit, in primis agat gratias cum humilitate, nec ſe inaniter extollat de munere, ſed quanto profecerit amplius, tanto ſe humiliare diſcat in omnibus. Sæpe autem homo dei gratiam meretur amittere, quam negligit in pyxide veræ humilitatis conſeruare. Propterea omnipotens deus nonnunquam ſenſibilis deuotionis gratiam proficientibus ad breue tempus ſubtrahit, quatenus in mente perſeueret humilitas, & feruor deſiderij ad inquirendum amplius inardeſcat. Verum, cum multæ ſint cauſæ in hominibus, quibus gratia dei quandoq; ſubtrahitur, operæ fuerit precium vt ex ordine dicantur. Primò quidem gratia dei homini propter peccatum ſubtrahitur, quando conſcientia vitiorum turpitudine maculatur. Deus enim noſter (vt ſcriptura dicit) zelotes, aut ſolus diligitur, aut cum ſocio quolibet non amatur. Quotiens ergo mens vel ad ſeipſam, vel ad aliud inordinatè concupiſcendo reflectitur, à ſuo principio, quod deus eſt, alienata remouetur; vnde gratiam, quam habuerat, meretur amittere, quam peccato conſentiens inuiolatam noluit cuſtodire. Hinc hortatur nos ſanctus Chriſti apoſtolus Paulus, ne gratiam dei in vacuum recipiamus; quę tunc quidem fruſtra, in vacuumque recipitur, quando mens recipientis vitiorum ſordibus inquinatur. Vaſculum, in quod gratiam dei recipimus, noſtra eſt conſcientia; quæ dum purgatur à vitiis

Matt. 10.

Humilitas velut pyxis vel penus quadā quæ cæteras omnes virtutes & exprimat & cuſtodiat.

Gratia dei quibus de cauſis ſubtrahitur.

Eſa. 20.

2. Cor. 9.

tiis,& sanctis odornatur virtutibus, dignum fit sancti spiritus habitaculum,& magnum in nobis generat profectum. Quòd si vasculum conscientiæ nostræ per putredinem peccati fœdatum fuerit, mox dei spiritus cum omnibus donis gratiæ recedit. Nonne dñs noster Iesus Christus amator,& spõsus fidelis est animę,quam sibi proprij sãguinis effusione cõparauit?Qua frõte,qua temeritate hunc tantum amatorem,saluatoremque tuum o homo potes contemnere,& aliud in hoc mundo quodlibet amare? Deus te summè diligit,qui tuus est creator, sua te morte ab interitu sempiterno liberauit.Quid illi retribues o homo mortalis, à quo tãta suscepisti beneficia? Nihil à te petit,nihil quærit,nihil postulat,nisi gratitudinẽ,dilectionẽ,& charitatem. Custodi innocentiã,& puritatẽ conscientiæ,ne perdas instinctum gratiæ. Secunda etenim causa propter quam gratia homini subtrahitur,ingratitudinis superbia nũcupatur. Deus autẽ (scriptura testante) resistit superbis, humilibus verò dat gratiam. Iusto nãque dei iudicio gratia spiritussancti amittitur,quotiẽs,eã qui habet,in superbiã eleuatur. Omnis enim qui se humiliat,exaltabitur: & qui se exaltat,humiliabitur. Hinc iterum dicit omnipotens deus: Super quem requiescet spiritus meus,nisi super humilem,& quietum,& trementem sermones meos? Quantò se quisque amplius in vera puritate conscientiæ pro amore Christi humiliauerit,tanto ad recipiendum gratiam spiritus sãcti magis idoneus erit. Quotiens verò mens in superbiã erigitur, merito deuotionis spiritus, quasi ab immundo vasculo aufertur. Nemo igitur,fratres mei,de gratia spiritussancti quam accepit, superbiat; nemo se inaniter extollat; quoniam, nisi fuerimus humiles, miserationum domini nequaquam poterimus esse participes. Nam, vt sacer inquit Christophilus Paulus, qui existimat se aliquid esse,cum nihil sit,ipse se seducit. Tertiò gratia deuotionis homini propter pigritiam, & acediam subtrahitur, quando mens in bonis operibus minimè exercitatur. Nam, sicuti ait scriptura, ociositas inimica est animæ;& omnis qui sectatur ocium, in egestate erit. Dicit enim vir sapiens: Desideria occidunt pigrum; noluerunt enim quicquam operari manus eius. Quemadmodum ignis sine fomento extinguitur, ita spiritus deuotionis sine continuo exercitio charitatis euanescens extenuatur. Nemo igitur de suis viribus in hac vita præsumat; nemo in pristina conuersatione quasi securus confidat; quoniam, quandiu quis potest fieri ex deteriore melior, potest etiam fieri ex meliore deterior. Vita enim

Iaco.4. *Luca 18* *Esai.99.* *Galat.9.* *Pro.12.* *Pro.21.*

Iob.7. nostra tentatio est tota super terram, in qua, qui non progredimur in bono, deficimus; ibiq;, vt sanctus papa dicit Leo, deficiendi periculum incidimus, vbi appetitum proficiendi reuocamus. Acediam igitur fugite; & in bonis operibus semper vigilate. *Psal.29.* Considerate, quid seruo pigro acciderit, qui pecuniam domini sui, quã ad negociandum acceperat, in sudario abscondit. Negociamini precor, dum tempus est; & semper in bonis studiis, quandiu viuitis, estote occupati. Quartò gratia deuotionis vt plurimum illis subtrahitur, qui sub obedientia positi voluntatem propriam sequuntur. Monachus enim, qui suam voluntatem diligit, dei gratiam iustissime amittit. Qui autem se propter deum pastoris obedientiæ in omnibus humiliter subiicit: qui cordis proprii voluntatem spernit, variis donis gratię spiritualis infunditur, & lumine interni feruoris illustratur. Nihil deo preciosius, & acceptius offerre possumus, quàm si propriam voluntatem illius amore abnegemus. Deniq; professio ipsa monasticæ institutionis nobis ex necessitate salutis indicit voluntatem propriam contemnere, & illi, qui nobis prælatus est, humiliter subiacere. Monachus ergo, qui motũ voluntatis propriæ sequitur, quasi vas immundum, & gratiæ spiritualis indignum iudicatur. Vnde meritò gratia dei monacho propriæ voluntatis subtrahitur, qui aliter viuens quàm promisit, domino mentitur. Quintò gratia deuotionis monacho subtrahitur, quam suis meritis habere arbitratur. Quod in se habitat peccatum, non intelligit: si quid boni acceperit, suis meritis adscribit. Contra hanc mentis ignauiam sanctus propheta dixit ad dominum: *Psal.29.* Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutẽ; *Rom.9.* quia non est volentis, neq, currentis, sed miserentis dei. Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Nemo enim deuotus, meritis suis; nemo sanctus, viribus propriis. Omnes autẽ causę subtractionis gratiæ dei, quas diximus, pertinere ad nostram infirmitatẽ agnoscamus. Quantũ verò ad illos pertinet, qui iam in via perfectionis ambulant, alia datur ratio, quandiu perseuerant. Nã illis gratia dei nunquam subtrahitur, licèt sensibilis feruor compunctionis aliquando ad tempus auferatur. Et huius ablationis causas per ordinem dicamus. *Deuotionis sensus quare viris piis subtrahatur.* Et primò quidem omnipotens deus gratiam sensibilis deuotionis interdum suis amatoribus ad tempus subtrahit, vt dum inuocatus adesse dissimulat, amoris interni desiderium crescat. Nouerunt hanc ardoris sancti vicissitudinem omnes, qui diuini amoris senserunt incendium, & qui veri sunt

ęmu-

æmulatores sanctorum patrum. Quandocunque enim se sponsus à sponsa subtrahit, amantis desiderium crescit: Quę dum æstuans quærit, quem diligit, præ amoris desiderio gemit. Secundò hæc gratia deuotis ad horam subtrahitur, ne fragilitas in superbiam eleuetur. Dum gratiam compunctionis etiã nolentes amittimus, nostram infirmitatem, quæ nihil à seipsa potest, humili discussione iudicamus. Vt ergo deuoti cultores dei humiles in sua sublimitate permaneant, necesse est, vt suam fragilitatem agnoscant. Tertiam vero causam requirit meritum: quia consolationes internas quærere non est fortium, sed infirmorum. Gratis seruiendum est domino, quia bonus est: qui autem sensibilem in sua deuotione quęrunt dulcedinem, nimis delicati sunt, & dominum Iesum pro consolatiunculis quęrunt. Viriliter amandus est dominus, & omnes affectiones muliebres, & molles procul ab animo propulsandæ. Vt ergo meritum suis cultoribus in sancta compunctione dominus augeat, interdum sensibilis deuotionis gratiam postulantibus negat. Sed ne tædii amaritudine affecti omnino torpescant à sanctitatis proposito, non procul recedit mœrentium consolator, sed manet in vicino. Ad amicam subitò reuertitur: & quam tristem ad horam dissimulauerat, dulcedine pręsentiæ spiritualis cõsolatur. Quartam his causam coniungimus, qua monemur, vt cautius ambulemus. Nam si compunctionis gratiam timemus amittere, discamus habitam diligentius custodire. Theasurus enim rarus, & preciosus, quanto amplius diligitur, tantò diligentius à possidente custoditur. Monachus igitur, qui gratiam deuotionis à domino meruit accipere, ne perdat eam sua negligentia, summo studio debet vigilare. Vt autem sciatis, quemadmodum de beatis indultam compunctionis gratiam conseruare, ne pereat, ordo dicendorum vobis clarè manifestat. Primò qui gratiam internæ cõpunctionis sibi concessam non vult amittere, studeat se quantum præualet, mundum, & purum ab omni peccato conseruare. Caueat non solum mortalia, horrendaque scelera, sed etiam parua, quę dicuntur venialia, quoniam qui minima spernit, paulatim decidit: & qui non cauet multa parua, frequenter ex consuetudine vnum magnum efficit. Secunda verò cautela pro conseruatione gratiæ necessaria dicitur, vt omnis iactantia caueatur. Si donũ compunctionis à domino meruisti accipere, quantum in te est, studeas illud humiliter occultare. Fugit enim sancti spiritus gratia publicum, & detestatur omne cor iactantia superbum. Nam vt,

Compunctionis gratia quo studio retinentur.

diuus Gregorius dicit, spoliari desiderat, qui thesaurum in publico portat. Tertiò, si gratiam compunctionis internę non vis amittere, quietem solitudinis studeas amare. Dicit enim scriptura diuina; Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & quietum? Et iterum in alio dicit: In silentio, & spe erit fortitudo vestra. Gratia enim compunctionis internæ citò amittitur, quando secretum solitudinis non amatur. Discat ergo monachus in cella secum libenter consistere, qui gratiam dei vult possidere. Quartò cauendum summopere, ne aliquem hominem quantumlibet malum in corde tuo despicias; quoniam gratia compunctionis iusto dei iudicio subtrahitur, quotiens temerarium de proximo iudicium non cauetur. Dicit nanq; in sancto euangelio dominus: Nolite iudicare, & non iudicabimini; nolite condemnare, & non condemnabimini.

Esa.66. *Esa.30.* *Mat.7.*

Quintò monachus, qui gratiam internæ deuotionis non vult amittere, studeat se in cultu virtutum omnium exercere. Semper in timore domini vigilet, semper se in exercitio diuini amoris occupet: in bonis operibus iugiter sit assiduus, & in memoria passionis dominicæ, quantum præualet, omni tempore deuotus. Intenta enim passionis Christi meditatio hominem contra omnia vitia corroborat, & compunctionis gratiam conseruat. Sextò in sanctis orationibus esto continuus; quia compunctionis gratiam custodire non sufficit, qui orationis studium intermittit. Dicit enim Saluator in sancto euangelio: Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem. Auxilium domini præsto est inuocantibus: qui autem orare negligit, gratiam amittit.

Mat.14

Gratia amissa quomodo recipitur.

Quod si gratiam deuotionis quolibet modo amiseris, sequentibus eam sex remediis cito recuperabis. In primis te considera sine dei gratia ad salutem non posse proficere, sed eius miseratione in omnibus, quæ facturus es bona, te maximè indigere. Recognosce igitur te gratia dei ad operandum bonum esse indignum; sed quanuis te propter multitudinem peccatorum tuorum scias indignum, inuoca tamen eum, quoniam prope est: & omne tempus, quod tibi ociosum à cõmunibus fratrum exercitiis conceditur, fac vtiliter, & fructuose expendatur. Gratia dei ad operandũ bonum tibi est necessaria; quæ latitudine charitatis acquiritur, humilitate custoditur, pœnitentiæ salutaris studio recuperatur. Dominus tecum est, quandiu cum eo fueris bona voluntate. Vt autẽ gratiam deuotionis amissam recuperare valeas, oportet deo in ve-

ra te humilitate subiicias. Secundò ad recuperationem gratiæ compunctionis amissę videtur necessarium, quatinus in nullo te contra dominum eleues, sed voluntatem tuam in omnibus diuinæ ordinationi conformes. Vt fiat voluntas eius, in oratione dominica dicimus: dignum est, vt ipsi orationi mente, & affectu voluntariè semper concordemus. Tertiò, qui gratiam deuotionis amissam recuperare desiderat, oportet, quod omnem huius mundi voluptatem propter dei amorẽ fortiter contemnat. Non enim fieri potest, vt spiritum internæ compunctionis recipiat, qui terrenis gaudiis, & voluptatibus cordis habitaculum laxat: oportet ergo, quòd omnem præsentis vitæ consolationẽ abiicias, si spiritum diuini amoris habere cum suis charismatibus optas. Quartò iuberis te à vanis curis, & occupationibus huius mundi perpetuò subtrahere, & mentem omni tempore in dei seruitio delectabiliter occupare. Nam, vt dominus ait, Nemo potest deo seruire, & mammonæ: sed, qui domino in veritate cordis famulari desiderat, necesse est vt omnes mundi occupationes contemnat. Quintò suademus, vt cor tuum in meditatione passionis Christi semper occupare memineris; quoniam non est alia via ad compunctionis gratiam recuperandam compendiosior, nec modus orationis ad impetrandum à domino, quodcunq; postulauerimus, efficacior. Sextò conscientiam tuam quotidie expurgare per veram pœnitẽtiam studeas: & quotiens in aliquã culpam cecideris, mox per contritionem resipiscas. Si hæc bona voluntate custodire curaueris, amissam compunctionis gratiam, deo miserante, recuperabis.

Mat. 6.

Luc. 6.

De nouem ascensionis gradibus. Sermo. VII.

SCalam vobis describimus fratres charissimi, nouem graduũ, per quam fit ascensus humani spiritus in cœlum. Et quanuis alter o sit alter sublimior, tamen ad regnum dei omnes, & singuli dirigunt, & à meritis ascendentium merita discernunt. His ergo, quæ dicturi sumus, diligenter attendite: & quantum in profectu spirituali profecetitis, considerate. Omnes quotquot ad regnum dei peruenerunt, huius scalę gradibus ascenderunt. Quanto verò quisq; in amore dei amplius profecerit, tanto iam altius ascendit. Primus gradus inferno est proximus, & magis à sublimitate cœlestis patrię remotus. Homines enim in eo positi à vitiis recedere

cedere, & in timore dei proficere incipiunt, & venialia negligentes, à mortalibus recedunt. Mentes quidem ad operationem virtutum anhelãtes, grauiora peccata fugiunt: sed infirmitate prauę consuetudinis prægrauatæ, minima non attendunt. Vnde sæpius ex fragilitate, mortalis peccati foueam incidunt, quoniã venialia, grauiorum occasiones, non caueiũt. Nullum enim peccatum tam paruum est, quod maius non fiat neglectum. Nam & si venialia peccata in toto cauere non possumus, omnibus tamen viribus, ne multiplicentur in nobis, attendere debemus.. Qui autem, miserante domino, in isto gradu quotidie ad meliora proficiunt, rarius in peccatum cadunt. Quotiens vero ceciderint, totiens per pœnitentiam resurgunt. Status tamen eorum periculo est proximus; quoniam sicut vestis lacerata sæpius, tandem inutilis redditur: sic homo qui crebrius peccando labitur, mala consuetudine frequenter suffocatur. Si qui tamen ex isto gradu in miserationibus domini ex hac vita decesserint, non sine grauissimis purgatorii pœnis saluabuntur. Ad sublimiora igitur properandum est, quò non solum mortalia, sed etiam venialia pro viribus caueantur. Secundum gradum illi creduntur ascendere, qui venialia simul, & mortalia scelera, quantum præualent, conantur euitare: verum nimio corporis infirmati commercio, non perseuerant in proposito, sed frequenter in varias huius vitæ negligentias incidunt, quanuis mortalia non committunt. Hunc gradum nos tepidi ascendisse vtcunque confidimus, qui sub regularis disciplinæ obseruantia constituti, mentes nostras à grauioribus peccatis, adiuuante domino, custodimus. Quoniam vero nimium sumus tepidi, multum negligenter viuimus, & ad operandum sanctarum virtutum exercitia tardi sumus. Sunt autem plures in climate huius secundi gradus constituti, quos timor seruilis occupat; qui solus si fuerit, regno dei minimè appropinquat. Ad consequendam nempe supernæ felicitatis gloriam, timor seruilis sine charitate non sufficit; quoniam seruus est, qui non peccat, metu supplicii; filius autem malum non facit, amore dei. Bonum est tamen à seruili timore incipere, vt homo paulatim ad filialem, qui castus dicitur, valeat peruenire. Nam & si metu pœnarum recedere à malo, ad consequẽdum dei regnũ minime sufficiat, operantem tamen ad timorem filialem parat. Vnde proficientium gradus est infimus, timore supplicii non delinquere, & ne damnetur perpetuò, non peccare. Sola enim charitas merita discernens omnium, vt apta ingredi ad re-

gnum

gnum dei intromittitur: & quicquid factum extra illã fuerit, indignum dei regno iudicatur. Quisquis ergo secundum hunc gradum meruisti ascendere; quisquis metu pœnarum didicisti non peccare, si vis ad gaudium æternæ felicitatis pertingere, cura quantocyus ad sublimiora properare. Quoniam verò (testante prouerbio) nemo repente fit summus, vt ab inferioribus incipias, rectè quidem permittimus; sed stare in valle tenebrarum diu, periculosum iudicamus. Ascende igitur quantum potes quotidie; & noli cum bestiis in stercoribus fœtentium actionum persistere, quoniam, si non proficis, deficis: si non ascendis, descendis. Tertius gradus ab illis comprehenditur, qui in bono proposito perseuerantes; se ab omni peccato mortali custodiunt, & à venialibus quoque pro viribus recedunt. Conscientiæ puritatem diligunt: & nihil quod eam maculare possit, vllatenus committunt. In vno tamen inferiores sunt sequentibus, quia non simpliciter propter amorem dei recedentes à malo benefaciunt, sed ideo, quòd recepturos se regnum dei pro suis meritis, confidunt. Non sunt in statu perfectionis, qui deo propter mercedem seruiunt, sed cum infirmis adhuc longe à culmine sanctitatis in inferioribus consistũt. Qui deum pura mente veraciter diligit, neque timore pœnarum, neque intuitu mercedis, sed amore ipsius tantum illi famulatur, & seruit. Et propterea gradus præscripti omnes proponuntur incipientibus, per quos paulatim ascendentes, tandem coniungentur perfectis. Bonum est metu pœnarum à malo recedere; bonum est amore mercedis bonum facere; & quanuis nequaquam ad perfectionem sufficiat, initium tamen, & viam proficiendi cupientibus præstant. Timor etenim seruilis continuatus, filialẽ, & castũ generat; de cuius scaturigine perfecta charitas amat. Charitas autem postea quã mentẽ semel accenderit, omnẽ deinceps timorẽ seruilẽ, & metum foras mittit. Quartus gradus viã perfectionis manifestare ascendentibus nititur, & ideo maior prescriptis merito iudicatur. Quicquid enim in illis boni cernitur, in isto perfectius habetur. Ascensores nanque huius quarti gradus omni se studio non solum à mortalibus peccatis, sed etiam à venialibus, quantum est eis possibile custodiunt, bonis, & sanctis operibus diligentissimè insistunt, & deo placere super omnia cupiunt. In vno precedentes superant; quoniam neque metu pœnarum declinant à malo, neque spe mercedis bonum operantur: sed amore dei solius omnia faciunt, & nihil aliud, quàm dei honorem quærunt. Hæc est via

conanti

conantibus ad perfectionem propoſita; hęc eſt vera ſanctæ iuſtitiæ regula, vt deum pura mente diligamus ſuper omnia, & pro eius honore faciamus cuncta opera noſtra. Amator etenim dei verus nec pœnam metuit, nec pręmium cogitat, ſed in amplitudine cordis ambulans, voluntatem ſuam diuinę ordinationi commēdat. Deus enim quia ſumme bonus, non propter mercedem regni cœleſtis, nec propter aliquid aliud, ſed propter ſemetipſum diligendus eſt, & ſemper in omni opere bono principaliter in intentione habendus. Feſtinate fratres mei chariſſimi hunc gradum ſpiritualis ſcalæ quantocyus aſcendere, quatinus ad perfectionis culmen poſſitis aliquando peruenire. Etenim ſi vos, qui ſub obedientia monaſticę perfectionis eſtis conſtituti, ad hunc quartum gradum profeceritis, iam ſine labore quintum aſcēdetis. Nam, qui in quarto ſunt poſiti gradu, opera iuſtitiæ bona ex voluntate propria faciunt; quoniam nec voto, nec profeſſione monaſticis ſe conſtitutionibus ſubmiſerunt. Et in hóc vno ſunt inferiores ſequentibus; propterea quòd opus bonum tantò eſt deo acceptabilius, quantò magis obedientiæ merito commendatur. Quintum igitur gradum illi aſcendunt, qui ſe totis viribus à peccatis cuſtodiunt, & ſub obedientia conſtituti, fortes ſemper, & conſtantes in ſanctitatis propoſito perſiſtunt. Deum pura mente ſuper omnia diligētes, propter eius amorē bona opera principaliter faciūt, & in ſua intentione nec pœnas metuūt, nec pręmia requirunt. Prælatis ſuis propter amorem dei humiliter obediunt; & à puritate regularis obſeruantiæ in nullo penitus recedunt. Ex his ſunt nonnulli, quos infirmitas carnis quandoque mente facit inſtabiles, & in ſuis opinionibus contra obedientiam aliquantulum pertinaces. Exercitia ſua, & priuatas obſeruantiolas contra determinationem prælatorum interdum conantur defendere, & ſe prudentiores in examinatione ſpiritualium ſuis rectoribus æſtimare. Hoc fugite o monachi, quia dæmonium latet in inſidiis: & quos aperta congreſſione non poteſt vincere, occulta machinatione nititur ſuperare. Quanto enim monachus coram deo ſanctior, & perfectior fuerit, tanto prælato ſuo ſine diſcuſſione prōptius obedit. Quòd ſi monachus perfectus abbati ſuo licet imperfecto in licitis, & honeſtis obedire contempſerit, iam certè perfectionis vocabulum amiſit. Ita ergo vnuſquiſque ſtudio proficiendi curet inſiſtere, vt obedientiam in nullo præſumat violare. Dicit enim ſcri-
1. Reg. 15. ptura: Melior eſt obedientia, quàm victimæ; & auſcultare magis,
quàm

quàm immolare adipem arietum. Quicquid obtuleris, alienum est; verus autem obediens offert seipsum. Sextus ergo gradus illis maxime conuenit, qui in omni puritate mentis, & corporis viuētes dominum super omnia diligunt; qui bonum omne, quod possunt, pro dei solius honore faciunt; & qui à mandatis prælatorum non recedunt. Magna est virtus obedientiæ: quę factum opus bonum duplicat: & meritum augens operanti, quasi arborem deo cum fructu repræsentat. Non vos permoueant verba hominum obedientiam contemnentium, o fratres mei charissimi; qui libertatem voluntatis subiectioni monachorum præferunt, & opus bonum ex libertate factum, obedientię meritis anteponunt. Nam, & si monachus ex necessitate professionis suæ obediat, bona tamen voluntas, qua se pro dei amore obligauit ad obedientiam, hanc necessitatem multipliciter commendat. Est autem necessitas, qua homo ad faciedum aliquid compellitur, vbi voluntas non consensit, sed semper reluctatur. Hęc necessitas laudem virtutis minuit, quia bonum opus nunquam in voluntate fuit. Est & alia necessitas ex inclinatione mentis interiori proueniens, quæ laudem boni operis auget, non minuit, propterea quòd voluntatem in ipsum opus intensius accendit. Est necessitas tertia, quæ finem respicit, & voluntatem non compellit. Nam si volueris transire nauigio Rhenum, necessitas conueniens postulat instrumentum. Necessitas autem, qua monachus obedire suo pastori compellitur, non est coactionis primæ, neque inclinationis secundæ, sed tertię potius, quoniam ex pręcedente voluntate ad finem ordinatur. Necessarium ergo est monacho propter finem, illud, quod abbas præcipit, facere, vt votum, quod emisit, pro dei amore valeat implere. Cum ergo finis iste sit multū laudabilis, quo se creatori suo ex amore creatura subiicit, obediendi necessitas in monacho laudem boni operis non minuit, sed ampliorem facit. O fęlix monachorum necessitas; quæ de bonæ voluntatis thesauro sumpsit exordium, & ordinatur ad finem, qui deus est, incommutabile bonū. Maioris est laudis, excellentioris est meriti, & abundantioris est præmii, ratione voti bonum opus ex obedientia facere, quàm si fiat sine voto ex propriæ voluntatis libertate. Monachus autem seipsum totum, & omnem voluntatem suā deo semel obtulit, & sibi nihil penitus reseruauit. Quicquid sub obedientia boni facit, ad finem assumptæ religionis pro Christi amore seruandæ reducitur,

Monachus & si ex necessitate obediat, immēsum inde fructum refert.

Necessitas multiplex.

tur, cui nullum opus post martyrium comparatur. Qui sine voto continés est ab actu venereo, vnam virtutem operatur, quæ nominatur castitas: qui autem obseruat eam ratione voti, altius graditur; quoniam ad perfectionem totius religionis, quam professus est, singulæ virtutes ordinatè referuntur. Plus enim est religio monastica tota, quàm vna virtus priuata. Nam qui offert deo bonum opus, quod sine obedientia fecit, id præstat solùm, relinquens sibi quod maius est, potentiam agendi, simul & propriam voluntatē. Monachus autem, qui ex obedientiæ voto aliquid facit propter deum, excellentioris est meriti; quoniam & actum offert deo, & potentiam agendi. Nemo enim deo plus obtulit, quàm monachus, qui semetipsum dedit. Huius autem sexti gradus nonnulli ascensores quendam in se defectum superbiæ habent absconditū, quia dum ad seipsos incautè respiciunt, diuinæ voluntati, sicut oportuerat, non in omnibus se committunt. Is verò defectus ex quadam subtilissima vanitate sumit exordium, dum animus suæ puritati confidens, reuelari sibi à domino petit aliquod secretum. Et in hoc vno sexti climatis ascensores distant à septimis, qui deo mancipati signa refugiunt vanitatis. Signa enim non fidelibus, sed
1. Cor. 4. infidelibus data sunt: vnde monachus, qui signum à domino postulat, quòd se diuinæ voluntati adhuc perfectè non submiserit, manifestat. Septimum ascendunt gradum, qui omnia præscripta studiosissimè custodiunt, & deo in omnibus subiecti sine macula vanitatis viuunt. Peccatum omne tam veniale, quàm mortale pro viribus fugiunt; opera virtutum pro solius amore dei faciunt; suis in cunctis obediunt pastoribus; nulla petunt miracula vanitatis. Quicquid omnipotens deus ordinauerit super eos, gratâter suscipiunt; de obseruantia monasticæ puritatis in nullo penitus recedunt. In vno tamen sunt inferiores sequentibus, quia patiūtur fortassis aliquem defectum, quem nesciunt, cuius impulsu quandoque sensualitatis propriæ aliquid committunt. Octauum gradum quicunque ascendere meruerit, sensualitati nihil amplius concedit. Hic requies animi dulcissima, hic mentis tranquillitas perfecta. Nihil in hoc gradu pulchritudinis vitiosum relinquitur; nihil hic quod contristare possit animum, inuenitur. Omnia sunt hic mūda, omnia pura, omnia sancta, omnia charitatis feruore suauissimè ardentia. O si hunc gradum contendamus ascendere? ò si in hunc portum tranquillitatis aliquando mereamur peruenire? Quantò magis in hoc sancto climate consistens in

terrę

ternæ suauitatis dulcedinem gustare cœperit, tantò in anteriora se stinans amplius concupiscit. O sancti amoris prædicanda semper desideria; ò venerandæ perfectionis exercitia, vbi munda nitet sine peccatis deū amātis cōscientia, vbi cessarunt vitiorū improba certamina, & successit tranquillitas magna. Nonū gradū ascendūt in octauo iam consummati, qui omnia præscripta purè, & simpliciter propter amorem dei custodiunt; & nihil aliud, quàm deum laudare, benedicere, & glorificare concupiscunt. Quisquis hunc perfectionis gradum ascēderit, quasi oblitus sui, deo se totum resignans, humiliter submittit. Ad omnia dei beneficia indignum se reputat; de seipso nihil penitus curat; quoniam se totum deo iam didicit cōmittere, & eius ordinationi humiliter in omnibus subiacere. Vnde nec miracula petit, nec aliquas in hac vita consolationes postulat; sed cum sancto Christi apostolo veraciter clamat, Mihi viuere Christus est, & mori lucrum. Mundus enim mihi crucifixus. & ego mundo. Verus etenim Christi amator monachus, se totum deo ex charitate obtulit, & mundum cum omnibus diuitiis, honoribus & vanitatibus contempsit. Vnde mundus ei crucifixus dicitur, in quo nihil est, quod eius penetrare mentem posse videatur. Fœlices illi monachi, qui pura conscientia domino deo in vera charitate seruiunt; qui sub humilitatis, & obedientiæ imperio sine offensione currunt; qui gradum perfectionis hunc vltimum ascendunt. Hi sunt veri monachi, qui nihil aliud quærunt, quàm honorem dei. Nempe, fratres mei quanuis monachi non teneantur de necessitate salutis esse perfecti, alioquin paucissimi saluarentur, tenemur tamen omnes bona voluntate ad perfectionem tēdere, & quātis possumus viribus ad nonū hunc gradū anhelare. Monastico si quidē proposito valde contrariū est, nolle proficere; apostasiæ genus, post votū perfectionis, in imperfectione velle permanere. Hostes.n. sunt nostræ salutis vitia, quæ nos impugnant, & donec aut vincant, aut vincantur, nos persequi non cessant. Imitemur veteris pugnę historiam, quando non vno die, sed successiuè hostes suos filij promissionis deleuerunt. Difficile nanque est omnia vincere simul, nisi charitas dei obumbrauerit subitò mentem. Aduersum cuncta nos impugnantia quomodolibet vitia geramus bellum, vincamus hodie gulam; qua ritè prostrata superemus acediam; sicque agamus cum cæteris, vt victores tandem euadamus omnium. Aderit nobis pugnantibus dominus, & dabit victoriā deus amatoribus suis. Amen.

Philip. 1.

Mundus quibus crucifixus.

Monachus contendere debet ad perfectionē.

F I N I S.

IOANNIS DE TRITEMII ABBATIS SPANHEIMENSIS Ordinis S.Benedicti de Obseruantia Burszfeldensi: Liber lugubris.

De statu & ruina Monastici Ordinis partium Germaniæ omnibus religiosis, ac deuotis viris, non minus vtilis, quàm Iucundus.

VENERABILI, ET AMANTISSIMO Patri D. Blasio Abbati Hirszaugiensis Cœnobij F. Iohannes vocatus Abbas Spanheimensis salutem, & charitatem.

Ametsi vires ingenij mei procul excedat petitio tua, fratrumq; tuorum (Dilectissime Pater) malui tamen arduum subire onus, quàm tuæ charitati propósse non satisfacere. Amor enim Dei, zelus ordinis, & feruor disciplinæ dignum te faciunt; vt nihil tibi pro honore Dei postulanti debeam denegare: Rogasti me præsentem verbis, absentem crebrius epistolis, & quodammodo compulisti authoritate Præsidentiæ, quatenus de calamitate ordinis nostri aliquid tibi scriberem; quo patres adunãdos capitulariter apud te ad compatiendum ei prouocares: Sancta petitio, sed grandis obediendi difficultas. Lacerabor inuidorum dentibus: Scio, qui me vel præsumptuosum iudicabunt, vel nimium: sed obturatis auribus probra eorum securus transibo, modò sanctis, & eruditis viris placeat onus, quod porto. Nihil me scripsisse memini, quod æmuli iuste valeant lacerare: sed vera, sed manifesta, & quæ oculis pateant omnium: quæ, si scribi nolunt, doleant etiam facta: Solus in hac editione lepor non aderit dicendi: de quo reprehendi apud religiosos non timeo. Quid enim? Ergóne veritas despicitur? quia facundiæ ornatu non vestitur? Absit. Melior est enim sermo planus, & verus, quàm ornatus, & falsus. sed hæc nihil ad propositum. Hoc ergo sintagma examini tuo subiicio, vt si dignum indicaueris, legatur fratribus: sin autem indignum, oculos fugiat dominorum. Vale An. Dom. MCCCCXCIII. kalen. Maij.

LIBER PENTHICVS DOMINI Ioannis Spanheimensis Abbatis.

De ruina Ordinis Patris nostri sanctissimi Benedicti in partibus Germaniæ. Caput primum.

VM ordinis nostri pristinum decorem ad mentem reuoco, eius, quam modò patimur deformitati, vehementer condoleo, ita vt lacrymas mihi emittere magis libeat, quàm penthicum formare sermonem. Quis enim ruinam eius non defleat, si vetustam illius gloriam penset? O si ad memoriam aliquando reuocemus, huius sacratissimi ordinis aurea quondam sæcula, quando velut paradisi fluuius doctrina, & sanctitate totam per orbem irrigauit ecclesiam; quàm nihil sit pręsens eius status facilè perpenderemus. Obseruantia si quidem nostra (quam regularem vocamus) veterū institutis comparata, inuenitur non solum minor, sed in multis quoq; remissior: Quomodo obscuratum est aurum, immutatus est color optimus? Splendor sanctitatis eximiæ, rutilans olim, terrenorum cupiditate obfuscatus est. Cessit honestatis norma illecebris voluptatum. Iccirco producant oculi mei lachrymas per diem, & noctem, & non taceant: quoniam contritione magna cō trita est religio populi mei, plaga pessima vehementer. Si egressus fuero ad agros, ecce ociosi, & vanij si introiero cænobia, ecce attenuati voluptatibus; Multos enim professores regulæ Benedicti Patris inuenio: paucos ad eius traditionem ambulare cerno: Multiplicasti (ait propheta Domino) gentem, non magnificasti lætitiā; quia dum sancta monachorum exercitia in multis deficiūt, veram lętitiam, quæ de virtute nascitur, praua corda non admittunt, Vtinam euigilemus, vel serò tandem post tot perditionem animarū, quę iugo regularis obseruantię contempto in abissum damnationis descenderunt: Vtinam Benedicti legislatoris nostri metuamus sētentiā, qui toties ad rationem deo reddendam, Abbatis duri ferit insaniam. Ad vos nunc igitur, o Reuerendissimi Patres, sermo meus dirigendus est, qui compellendi ad disciplinam rebelles, potestatem accipitis: qui ordinis nostri Zelum, secundum scientiam habetis. Vos itaq; alloquor; vobis, vt ordini prope labenti, succurratis,

Ex collatione veterum quā remissa sit nostra obseruātia facile perpendetur.

Thr. 4.

Hier. 14.

Esa. 9.

Deficientibus sanctis virtutum exercitiis deficit laetitia quae ex ipsis nascitur.

ratis, perſuadere iuxta vires conabor; quod vt faciatis, quàm ſtudioſè exhortor: Attendite, o Patres. Religionis noſtræ ſtatum miſerabilem, & quantum ſufficitis calamitati eius ſuccurrite, ſi eum cupitis in finem perdurare. Non latet vos multorum improbitas, qui vt ordinis diſciplinam poſſint effugere, ab eo ſe laborant dimēbrare: Horum temeritati, fortiter obuiãdum eſt; ne paucorum impunita malitia multis audaciam præbeat delinquendi, & paucorum nequitia ſemper creſcit dilata. Quamuis vnius malo publica fama corrumpi non debeat, tamen vulgus imperitus ex paucorum delicto omnes vituperat: Malos igitur, qui ſua defor-mitate famam bonorum obnubilant, ſuperiores, qui nō puniunt, confortant: Ad vos itaq; Patres, pertinet Monacos deformatos pro poſſe corrigere: Veſtri officij eſt, ordinem in ſuo vigore conſeruare: Et quia ſtultus ſermone non corripitur, quid hierofantes noſter cōtra incorrigibiles, quaſi monaſticæ poſuit, generaliter, in iſtos referatur: Exurgite nunc Patres, quia tempus eſt: armate vos zelo diſciplinæ regularis: hæreditatem Diui Patris Benedicti, oro, defendite: elatos pellite: rebelles corripite, duros arguite: pro conſeruatione noſtri ordinis fortiter pugnate: Armate vos armatura dei, & amore ordinis; non tam veſtris laboribus, quàm Chriſti auxilio pugnaturi. Illius gratia vobis pręſtabit auxilium ſi in puritate cordis ad eum ſedulas præces effunderitis; Cur ergo diſſimulatis? Cur partem S. Benedicti non defenditis? Quamdiu, contra ordinem ſanctum, iniquorum ſtudia præualebunt? Verè, Patres, verè neceſſitas magna ordinis noſtri citatum expoſtulat remedium. Conuerſationes Abbatum, & monacorum irregulariũ intendite; & quàm iniquè contra diſciplinam ordinis calcitrent, ponderate. Præter habitum, & hunc ipſum in multis diſſolutum, nihil honeſtatis, vel religionis oſtendunt: Sed hæc ſuis deputata locis, reſeruantes, ad intenta properemus.

Impunita nequitia multis audaciam præbet delinquendi.

Superiores qui malos nō puniant confortant.

S. Bened. in reg. Cap. 3.

Eph. 6.

Patres religionis ad eius reformationem hortatur.

De Sanctiſſimo ſtatu ordinis noſtri primitiuo Caput. Secundum.

FActurus ne ſim omnibus rem gratam, ſi priorem ordinis noſtri ſtatum paucis commendem, aliquantulum dubito; quippe qui veterum laudibus monachis noſtri temporis, parum iudicer detuliſſe: Sunt enim, qui ſe vel optimos arbitrentur monachos, vel optimis illis qui nos præceſſerunt patribus, audeant comparare. Vt cunq; autem ſe metiantur, non mihi ſuccenſeant,

ſcant, ſi veterum obſeruantiæ noſtram non audeam adęquare. Nã, ſi recto lumine vitam eorum contemplemur, optimum è nobis ha bitum; vix bono illius temporis monacho poterimus comparare. Sancta quippe illorum conuerſatio virtutibus corruſca, ſignis ap probata, omniumque eruditione ſcripturarum illuſtris gratiam apud Deum promeruit, & homines, Audientes autem vocem do- minicam, ſi quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tol- lat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me; Contempto ſæculo ad cœnobia conuolarunt, ſubdenteſq; colla iugo regulæ, obedientiæ normam humiliter ſuſceperunt, Deum ex toto corde diligentes, nihil in hac vita mundanum quæſierunt; ſed caducis omnibus ſpretis, atque in camino paupertatis probati; ad cæleſte regnum fęliciter peruenerunt. Erant viri, maturi, Zeloſi, atq; doctiſſimi, fide firmi, ſpe robuſti, gemina charitate fulgidi, mente puri, deuo- tione præcipui, omniumq; virtutum honeſtate decori. Nulla illis cura terrenorum; nulla inerat illecebra voluptatum; ſed totis viri bus ad Deum conuerſi, mundum cum ſuis vanitatibus deuice- runt: Vnde Reges & Principes huius ſæculi Viri deuoti; & Deo chari; propter conuerſationem monachorum ſanctiſſimam, ordi nis amatores facti ſunt, eumq; donis & largitionibus magnificè exaltarunt. Gaudebant ſuis temporibus ſancta monachorum ſtu- dia dilatari, & in extremas mundi regiones cum gloria extendi: Sancti etenim monachi quantò plus Deũ amabant, tantò & am- plius ab hominibus amabantur; & quantò minus terrena ambie- bant, tantò in neceſſariis corporis (deo prouidente) amplius abun dabant. Amantibus enim Deum, omnis mundus diuitiarum eſt: O quàm decora facies iuuẽtutis tuę, sãcta religio Benedicti: quàm pulcher aſpectus: quam ornata omnium virtutum ſplendore ma ieſtas: Quis te digne penſiculare ſufficeret? Tu viam trium dierum populo Dei de ſeruitute pharaonis in deſerto liberato exhibes: Dum à Mundi tenebris ereptos, per tria ſubſtantialia religionis vota, homines ad deſertum cœnobiticę conuerſationis, pro dei amore venire perſuades: Beati profeſſores tui, qui de huius ſæculi Aegypto recedentes, per hanc viam trium dierum, ad æternæ pro- miſſionis terram totis deſideriis anhelant: Hic eſt ſanctæ religio- nis triplex funiculus, qui facile non rumpitur; qui obedientiæ, ca ſtimoniæ, & paupertatis fulgore decoratur: qui ſuos amatores ad cæleſtem patriam reuocat; qui cultores ſuos ſummo Impera- tori Chriſto Ieſu, lætos repreſentat: Nam, & ſi ad regularem obſer uantiam,

Veterum patrum conuerſatio omnium virtutum ſplendore, ſignis & doctrina illuſtris.

Luc. 9.

Principes ſæculi ordinem monaſticum ditarunt propter monachorũ ſanctam cõuerſationẽ.

Primordia religionis Benedictinæ Sancta ac ſplendida.

Ex. 5.

Eccleſ. 4.

Nota tria religionis substantialia studiose seruanda. uantiam multa sint necessaria, ausim tamen dicere, quicunq; hæc tria illibata custodierit, vt funiculus triplex, securus in ordine cōsistit. Omnia enim statuta ordinis pro conseruatione istorum substantialium facta sunt: Hoc monachi sancti antiquitus solerter intuentes, viam hanc trium substantialium studiosissime obseruabant: Per contemptum omnium mundanarum spiritu pauperes, per castitatem mentis, & corporis continentes, per humilem subiectionem obedientes, & in omni virtute locupletes, doctrina & sanctitate clarissimi effulserunt, & tam verbo, quam exemplo: multos ab iniquitate ad iustitiam conuerterunt: Vnde proficientibus meritis, ad ecclesiarum gubernacula multi eorum promoti sunt; qui quantò altius positi fuerunt, tantò virtutibus innotuerunt clariores. Quę autem ecclesia non expeteret sacerdotem de ordine Benedicti? Quę gens nomini Christiano deuota, doctorem non cuperet ex collegio monachorum? Multis enim annis in ordine Sancti Patris Benedicti, viri in omni doctrina, & sanctitate prę stantissimi claruerunt, sicut omnes penè testantur, qui veterum cō scripsere historias. Et re vera (vt absq; inuidia loquar) facile præcellit omnes ordines sancta religio Benedicti, si dignitatem, si latum in orbe dominium, si viros doctrina, & sanctitate insignes, si denique multitudinem eorum velis attendere. Protulit enim hæc veneranda plantatio summos Pontifices decem & octo, Cardinales plus quam ducentos, Archipræsules mille sexcentos: Episcopos ter milloquingentos. Si quis autem hanc Illustrium Præsulum sū mam, velut nimiam vocat in dubiū, chronicas, & gesta reuoluat veterum, & paucos designatos, comperiet ex pluribus. Nemo autem ordinis pristinum decorem metiēdum de præsenti existimet, cum nostri ad illum non sit æqua comparatio: quando nostris temporibus monachi, nec scientia scripturarum, nec morum sā ctitate (vt olim) clarescunt. Inuenies forsitan etiam nunc deuotos monachos, licèt paucos, sed simplices, sed idiotas sed omni disciplina bonarum artium expertes: sed ad regimen animarum, hoc tempore deuotio non sufficit, si scripturarum scientia desit: Si autem monachi nostri, nec deuoti fuerint, nec eruditi, ad regimen ecclesiarum meritò censentur indigni: Multi denique subiecti bene ambulant, qui, si ad gubernationem aliorū fuerint sublimati, nunquam in tranquillitate prioris vitæ subsisterent: &, vt breuiter dicam quod sentio, nec monachis ecclesiæ, nec ecclesiis, monachi hoc tempore digni sunt. Causa autem prudenti non est abscon-

Statuta ordinis pro obseruantia triū substātialium ordinata.

Mat. 5.

Monachi ueteres multos verbo et exemplo ab iniquitate cōuerterūt.

Benedicti sacra religio doctrina, & sanctitate illustris.

Pontifices sūmi, Cardinales, Archiepiscopi, Epi quot ex monast. ord. floruerunt.

Deuotio sine scripturarum scientia ad regimen animarum nō sufficit.

abſcondita, quę in lucem poſthac ſuo tempore erit pręferenda. Iam ſi libet pręſentem ordinis noſtri ſtatum, qualis ſit, paucis inquiramus.

De Ordinis noſtri flebili ſtatu praeſenti. Caput tertium.

DEfecerunt præ lachrimis oculi mei: conturbata ſunt viſcera mea: effuſum eſt in terra Iecur meum, ſuper contritione ordinis mei, cum deficeret in eo paruulus humilis, cum abiectus ſine honore manibus pateat inimici. Lugentem me nemo deſpiciat, dolorem meum nemo incuſet: honores non quęro terrenos, dignitates non ambio eccleſiaſticas: ſed doctrinam, & ſanctitatem ab ordine meo defeciſſe ingemiſco: Quid nobis cũ vanis honoribus; qui vitam quęritamus in cęlis? Heu cecidit corona capitis noſtri: deuotio monaſtica tepuit: charitas refriguit: honeſtas regularis diſciplinæ: vt plurimum defecit: Vbi eſt nunc in ordine noſtro ſacratiſſimis illa, doctiſſimiſq; viris opulenta quondam deuotio? Vbi in omni varietate ſcripturarum veneranda eruditio? Vbi Abbatum erga curam Dominici gregis ſollicitudo? Multa cœnobia ſecundum regulam Sancti Benedicti fundata conſpicimus, in quibus præter nomen, & habitum, nullum regularis diſciplinę veſtigium videmus. Super hoc, o Patres lamentum aſſumite, ruinam ſacratiſſimi ordinis noſtri deplorate, ſi forte conuertatur Deus ad veniam, & relinquat poſt ſe benedictionem: Et vos præuaricatores, qui cauſa iſtorum eſtis fletuum, redite vel ſerò tandem ad cor, redite; & Benedicti legiſlatoris veſtri indignationem metuite. Attendite deſolationem ordinis, quã malo veſtro inducitis: timete omnipotentis iram, quam veſtris ſceleribus prouocatis. Vœ nobis: Vrbs religionis noſtræ ab inimicis in circuitu noſtro deſtruitur: diſciplinæ domus in nihilũ rediguntur; & nemo inuenitur qui reſiſtat; nemo qui ſe murum pro domo dei opponat: Omnes, quæ noſtra ſunt, quærimus; omnes communem neceſſitatem ordinis diſſimulamus, donec & nos paulatim deficiamus: Hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos, domus noſtræ ad extraneos: Cœnobia, quæ ad monachorum habitacula conſecrata ſunt, iam ſtabula fiunt clericorũ, & militum fortalitia pugnantium, O quid dicam? Pudet me effari, quod homines ſine conſcientia in clauſtris monachorum non pudet perpetrare? Qui ſecretum religioſorum turbant, domos orationis in

Thr. 2. *Thr. 5.* *Deploratur defectus ordinis Benedictini.* *Ioel. 2.* *Eſa. 46.* *Praeuaricatores ad cor redeant admonitio.* *Ezech. 13.* *Phil. 2.* *Ordinis neceſſitas non diſſimulanda.* *Thr. 5.*

Cœnobia in commendā redacta. *Esa.5.* *Thr.1.*

habitacula negotiatorum commutant: Compatior tuis calamitatibus, o Benedicti veneranda religio; te in direptionem omni transeunti expositam ingemisco. Non est, qui consoletur te, ex omnibus caris tuis; quia, qui tibi possent succurrere, nolunt; qui volunt subuenire tibi, non possunt. O quam pulchra venustate, quondam in ecclesia Dei floruisti: quando viros omni sanctitate, & scientia insignes genuisti, & velut iunior, fortis, & constans, omnem à te inhonestam conuersationem solebas depellere. Nunc autem veluti senectute, & longa dierum oppressione fatigata defecisti, & virtus iuuentutis tuæ ablata est, eo quòd non sit amplius in te fortitudo tua; Vbi est nunc zelus tuus? Vbi est decor vultus tui? Vbi honor? Vbi lata quondam in orbe vniuerso potestas? Vbi est, Deo & angelis venerabile studium literarū, cuius feruor olim

Ordo D.Benedicti in multis olim omnibus sublimior. *Psal.77.* *Thr.2.* *Psal.30.*

super omnes ordines te fecit sublimem? Vbi sunt filij tui in circuitu mensę tuę, viri eruditi, atque sanctissimi? Omnia defecerunt: & tu ad nihilum penè redacta es. Pulchritudinem iuuentutis tuæ amisisti, & fortitudo adolescentiæ tuæ dissipata est. Cui comparabo te, vel cui assimilabo te filia segregata; cui adęquabo te, & cō solabor mater monachorum? Magna est, velut mare, contritio tua, Quis medebitur tui? O si hanc quam modo experiris ruinam cauisses, quàm fęlicem te dicerent omnes nationes: Sed dixisti in abundantia tua, non mouebor in æternum. Inopem te copia fecit; et temporalium abundantia rerum te omni ornatu tuo expoliauit: filios genuisti proteruos, inobedientes, sanctis institutis rebelles; qui sub chlamide honestatis tuæ latentes, te omni decore tuo nudauerunt: Heu mater, & virgo, inueterasti in terra aliena,

Par.3. *Esa.53.* *Benedicti patris imploratio pro restauratione sui ordinis.*

deputata es cum mortuis, nō est species decoris tui. Exurge nunc Benedicte; monachorum sacratissime princeps, & vide ordinem tuum, quem instituisti, & hęreditatem tuam, quam plantasti; aspice monachos tuæ professionis oblitos, terrenis immersos, voluptati deditos, omni scaturigine vitiorum plenos. Tu olim eis optima viuendi pręcepta dedisti; tu à secularium negotiorum curis alienos esse pręcepisti; tu corda eorum ad solius Dei amorem extendi iussisti: Surge inquam ò beatissime Pater, & vide desolatio-

idem infra prox. capite circa finē. *Greg. magnum pon-*

nem ordinis tui; quoniam à suis filiis intus confunditur, & foris ab hostibus dissipatur. Contemnunt instituta pietatis tuæ monachi: rapiunt cœnobia ordinis tui homines alieni: Non est qui honorem nominis tui defendat: Non est qui ordinis tui sacratissimi decorē tueatur. Suscitare & tu o Magno Papa Gregori.

Qui

Qui loca monachorum Deo sacrata in vsus secularium transferri sub anathemate prohibuisti, & vide monachos de cœnobiis expulsos, & clericos mundanos intrusos. Tu quondam omnium ecclesiarum princeps, maximam honestati monasticę curam adhibere solebas, ingenti sollicitudine cauens, nequid in ordine sacro contra regulam Benedicti pręsumeretur. Intuere nunc Monachorum conuersationes, o Reuerendissime Præsul, omni honestate nudas, omni turpitudine plenas. Vide quomodo cœnobia ordinis tui Deo dicata, in manus traduntur clericorum; & quæ olim angelicis choris poterant comparari, modo prostibula fiunt meretricũ: Suscitare Imperatorum gloriosissime, & Christianę fidei defensor inuicte Germanorum decus, Carole, & vide monachorum calamitatem. Qui ordinem Benedicti Patris quondam gloriosum reddidisti, & per vniuersum penè mundum tuo studio dilatasti: Vide nunc, quę olim fundasti cœnobia, omnia in direptionem inimicorum exposita: Qui quondam ordinem monasticum, vt castra Dei veneratus es, iam velut contemptũ ab omnibus, mundata bonis, o Princeps sancte compatere. Tu Abbates, & Monachos olim tepescentes cum ingenti cura ad obseruantiam regularis disciplinę consueuisti reducere, & iam reformatos, ingenti sollicitudine ab omni molestia tuorum, vel quorumlibet defensare. Exurge & tu Berno Cluniacensis antistes cœnobii cum successoribus tuis, qui ordinem sanctum collabentem antiquitus magnificè restaurasti, & ad pristinum decorem in toto orbe reduxisti: Surge, inquam, nunc, & vide quemadmodum monachorum abundet iniquitas, furor dominetur, exuberet scelus, vniuersos penè faciat insanire voluptas: Decor tuæ reformationis ablatus est; disciplina corruit: honestas fugit; Zelus sanctę conuersationis periit; humilitas expirauit. Suscitare Hirsaugiensis cœnobij Abbas Guglielme, Reuerendissime Pater; qui Cluniacẽsem instaurationem, post lapsum in Alemania, reformasti; qui monasticæ cõuersationi copiosa instituta prouidisti; qui tuis precibus infirmo rum artus solidasti: Qui nationem Germanicam doctrina, & Sanctitate, velut sydus fulgentissimum, illuminasti. Surgite, & vos Præstantissimi Patres, diuersarum reformationum authores, & videte labores vestros iam periisse, constitutiones neglectas, exhortationes spretas, protestationes sollicitudinis contemptas. Vos ordinem monasticum vita, & doctrina reddidistis gloriosum; Deo dilectum; Angelis venerandum, vobis sanctum, hominibus reuerendum.

tificem summum exsuscitari per epstas ad ordinis D. Bened. reformationem.

Greg. Papa sub anathemate prohibet monasteria in vsus transferri secularĩũ.

Greg. Papa labores pro obseruantia reg. D. Ben.

Carol. mag. Imperator. Caroli magni studia erga ordinẽ D. Bened.

Berno Cluniacensium Abbas ordinem D. Benedicti ad pristinũ decorem restaurauit.

Guglielmus Abbas ordinis D. Benedicti in Alemania instaurator.

dum? Vbi nunc ista merita? Vbi nunc istæ operationes istorum? Heu Mater veneranda religio, ad quantam calamitatem deuenisti: Qui te olim glorificabant, modò despiciunt: qui honorabant, modò contemnunt. Dereliquisti mandata legislatoris tui, studiũ scripturarum abiecisti, propterea contemptibilis facta es: filii, quos genuisti, fecerunt hoc malum tibi. Mox etenim, vt monachi cœperunt terrena sapere, lectiones sacras negligere, interna post ponere, color tuus optimus in fœdum mutatus est: sed quid? Qui cadit, frequenter apponit resurgere; tu autem semel lapsa, nunquã in toto surrexisti. Quid Cluniacensis? Quid Specuensis? Quid Italiensis? Quid Castellensis? Quid Melicensis? Quid nouissime Bursfeldensis? & siquæ aliæ præter eas reformationes fuerint, quid ad totum ordinem facere potuerunt vniuersò diffusum in orbe? Nã & si Cluniacensis in omnibus mundi prouinciis lumen suæ honestatis effuderit, tamen multa cœnobia in diuersis regnis in pristina deformitate dereliquit: Ex eo enim tempore, quo religio nostra primo cecidit, nulla vnquam generalis reformatio fuit. O quàm facilis descensus Auerni; quam prompta voluntas delinquendi; quam maxima post lapsum resurgendi ad rectitudinẽ difficultas? Omnes (vt ita dicam) ceciderunt; pauci à deformitate sua surrexerunt: multi in suis voluptatibus computrescunt. Doleo super te, ò flos Monastici decoris: Doleo, & vehementer quidem: & si tibi aliter succurrere non valeo, lachrymas, & calidas, & amarissimas pro tua contritione fundo: Sed & vos, o Colendissimi Patres, qui honorem ordinis vestri diligitis, qui contritionem Ioseph nostri mistici doletis, qui ad æternam hæreditatem venire cupitis, attendite statum nostræ religionis, desolationem eius inspicite, de remedio cogitate. Ecce rapiuntur in circuitu de manibus Sancti Benedicti, opulenta cœnobia; ecce claustra monachorum, clericorum fiunt habitacula: & de malis studiis, monachi ad pessima transferuntur: Erras o prudentia mundi; potestas sæculi deciperis; nunquam ex malo monacho bonum canonicum poteris instituere. Sed & vos præuaricatores attendite: apostatæ ordinis auscultate: Quæ vos dementia impellit, vt cœnobia, quæ non extruxistis Sancto Benedicto, destruatis? An putatis vos à damnatione liberos, si abiecto monastico schemate, Clerici peccetis? Saluabit ne vos in districto examine, peccandi præsumpta licentia? Forsitan in alieno habitu dæmonibus eritis incogniti? Videbimus, si Deus translationem vestrã appro-

Spiritualia exercitia religiosi omittentes à sua professione deuiarunt.

Cadens, frequenter resurgit.

Reformatio in toto ordine D. Benedicti nunquam fuit generalis.

Virg. Aeneid. 6.

Resurgere post lapsum magna difficultas.

Canonicus bonus erit nunquam ex malo monacho.

approbet, cum in illo tremendo iudicio transgressionis vestræ rationem reddere fueritis exacti. Timeo autem, ne, modò sine ordine viuentes, inter eos locum recipiatis, vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat: Nam, quam aliam mansionem sit recepturus, de malo monacho Canonicus peior effectus, non satis intelligo: O insensati, ac vobis ipsis inimici, quis docebit vos fugere à ventura ira? Quis causam vestram iniquam contra sanctum Benedictum in illo tremendo examine defensare vel poterit, vel audebit? Quem temeritatis vestræ aduocatum habebitis? Sanctus Benedictus princeps monachorum, stabit in testimonium cõtra vós, accusabit vos, & condemnabit: Quis excusabit vos? Non tibi blandiaris voti regularis contemptor inique, conscientiam tuam ne palpes; si Benedictum habueris aduersarium, nullum sanctorum inuenies amicum. Nam, qui vnum cœlestis patriæ ciuium offenderit, omnes offendit: Vbi enim summa, & fęlix tranquillitas, ibi erit & animorum indiuisibilis vnitas: Quis ergo te liberare poterit de manu Domini, si steterint aduersum te omnes sancti? Inuoca eos, qui te modò decipiunt; qui ordinis à te habitum tollũt; qui te blandis sermonibus abducunt; qui apostasiæ tuæ cooperatores existunt, vt te ab instante tribulatione defendant: Quod si iustus vix saluabitur, Apostata, & ordinis sancti destructor vbi parebunt? Non liberabit impium in illa die iustitia sancti: neque sibi miser alteri feret auxilium. Quin potius eos, quos tantæ collaboratores pręsumptionis nunc muneribus, & donis tibi cõcilias, tunc infęlicitatis tuæ testes habebis, & socios: Nullus defensor prauæ actionis ibi erit; nullus iniquitatis aduocatus: quoniam ibi nuda erunt omnia; ibi ad damnationem vnicuiq; satis erit accusatrix conscientia; ibi stabit exercitus sanctorum aduersus eos, qui monachorum habitacula inique prophanarũt, qui ordinem Diuorum Patrum impie destruxerunt: Sed authores harum rerum, quas mihi iniuste videor dixisse iniquas, factum suum ita excusare nituntur, dicentes. Monachorum improba conuersatio ad extremam paupertatem cœnobia impellens corrigi, & emendari non potest, nisi in alium statum trãsferatur propter multas, quas sibi fingunt rationes: quas etiam in sequentibus, Deo largiente, monstrabimus inanes: Aiunt denique, malos monachos per translationem corrigere, non solũ peccato caret, sed & iustitiæ, & pietatis pars magna est: Sed vbi possunt hæc discerni? Quemadmodum, quæ dicitis, vera docebitis? Malos monachos ad bonitatem con-

Monachi sine ordine uiuentes sortientur locũ vbi nullus ordo.

Math. 3.

Benedictus contra apostatas sui ordinis in extremo iudicio stabit.

Offendes aliquem sãctorum omnes offendit.

1. Pet. 10.

Conscientia accusatrix damnatis grauis pœna.

conuertere, laudabile, & ſanctum eſt, ſed canonicos facere non eſt emendare monachos, ſed deprauare: Nunquam erit bonus canonicus, monachus malus: bonus autem nō exuet ordinem ſuum, ſed diliget, colet, amabit. Nolo iam contendere verbis: nolo nimius eſſe, aut vehemens: tranſlationis huius effectum nolo depingere, quem paulatim non dubito in lucem venire: Si monachos malos voluiſtis canonicos facere, quare bonos in locum eorum non repoſuiſtis? Non eſt ſine voti transgreſſione cōmutatio, quæ in deterius præſumpta mutatur: Væ uobis deſertores, qui vt veſtris voluptatibus ſatisfiat, ordinem contemnitis, votum negatis, æquitatis normā confunditis. Omnes ſtabimus ad tribunal Chriſti, ait Apoſtolus: vt accipiat vnuſquiſq; prout geſſit in corpore ſuo: Quid ibi deſtructores Monaſteriorū accepturi ſunt: qui omnipotenti honorem non deferunt. qui violant pactum, qui ſanctorum euacuant voluntates: qui decreta iuris deſpiciunt? Si bonū eſt fundare cœnobia, malum eſt (nemo dubitet) ea deſtruere. Actio contraria, mercedem non niſi contrariam accipiet. Denique, ſi hominis demortui vltimam voluntatem, in legatis, quamuis homini factis, nemo audet infringere: cur amatores mundi Deo, & ſanctis oblata ſibi præſumunt vſurpare? Si reus eſt criminis, qui teſtamentū hominis violat, qua pœna dignus eſt, qui fundationes cœnobiorū à ſanctis Epiſcopis, & Principibus factas in vſus alienos iniquè commutat? Enimuero Reges, Principes, & Præſules, cæteriq; fideles, qui ad Dei honorem cœnobia fundauerunt: hoc ſummopere voluiſſe comprobātur, vt fundationes huius inſtituti effectum inuiolabilem ſortirentur: Si canonicos habere voluiſſent in cœnobiis, monachos non poſuiſſent. Sed cæca hominū ambitio tantū inualuit, vt nihil minus quam futura cogitet: nihil plus, quam caduca amet: O miſera humanæ fragilitatis conditio, ô damnabilis ſemper mandatorum Dei obliuio: Conſenſere Iura peccatis, &c, cœpit eſſe licitum, quod publicū eſt: Flagrant vbique delicta, & paſſim multiformi genere peccandi per improbas mentes nocens virus dolos operatur, & fraudes: Hic ordinem confundit: ille pœnitus deſtruit. Hic voluntatem ſanctorum ſubducit: ille falſas dimembrationis allegationes conſcribit. Hic arcentur cœnobiis monachi. illic bonis ordinis dominantur alieni: Inimicus iuſtos inſimulat, calumniator impugnat, textis mendax infamat: Eſſe iam inter nocentes innoxium, crimen eſt: Quis illic honeſtatis amor, quæ poſſet eſſe mentibus into-

Voti tranſgreſſio eſt eius cum deteriora mutatio.

Rom. 14.

Actio contraria mercedem contrariam accipiet.

Voluntas hominis vltima à viuis non violanda.

Ambitio facit obliuiſci futurorū & caduca ſectari

Improbis quod publicū eſt; licitū uidetur.

integritas? Vbi propositum ordinis deiicitur. Vbi à Deo facta vocatio reuocatur? Quis maneat illic rerum pudor, quæ virtus posset subsistere. Vbi ius violatur diuinum: vbi nullus de legibus metus est: de iudice pauor nullus? Quid potest inhumanius, quid crudelius dici; quàmuis sibi velle vsurpare diuinum, fas confundere, infringere votum, debitum Deo subtrahere cultum? O dies illa tremenda, cunctisq; horrenda mortalibus, qua diu tolerans hæc mala monachorum vindicabitur ira Dei, qua debitam sentient apostatę pœnam; qua temeritatis suæ sancti ordinis aduersarij, luent vindictam: Quid vobis tunc proderit voti Deo facti negatio? Quid ordinis extinctio sacrati? Quid breuis turpiter empta in carne voluptas? Cum cœperit Dominus suos recésere cultores, pręmiis monachos veros donare promissis, bonos disiunge re malis: veraces diuidere falsis, quem vos locum accepturi eritis, quem habituri successum, qui sanctum religionis propositum abnegatis, qui votum frangitis, qui ordinem spernitis, qui fidem violatis? Vtinam huius vitę breuitatem pensaretis: Vtinam futurę retributionis examen timeretis, vt, salutaribus compuncti doctrinis, Domini vocem per pœnitentiam attenderetis, dicentis: Nolo mortem morientis, sed vt reuertatur; & viuat: Et per Prophetam: Reuertimini ad Dominum Deum vestrum: quoniã misericors, & pius est, patiens & multę miserationis, qui sententiam reuocet, si vos lachrymis culpam velitis abluere: Vos autem iudicium Dei non timetis: clementiam spernitis: patientiam longanimitatis illius contemnitis. Iccirco in quemlibet vestrum, dicit Apostolus Ignoras, quòd patientia Dei ad pęnitétiam te adducit? Tu autem secundum duritiam tuam, & cor impęnitens thesaurizas tibi irã, in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei; qui reddet vnicuique iuxta opera sua. Iustum iudicium Dei, dixit esse, quia serum est, quia diu multum differtur, vt vobis ad vitam longa dei patientia consulatur. Vos autem quemadmodum pœnitentiã agetis, qui culpam non agnoscitis: Dolebitis: sed serò, quando iam locus non erit pœnitentiæ, sed retributio vindictæ. Tunc ergo referetur pœna impio, & peccatori, qñ iam non pôt pœnitentia prodesse peccatori; O quàm rei manebunt, quã miseri, quã infœlices, qui propter breuissimã huius tẽporis voluptatẽ Dei ordinisq; sui deser tores, & contra Deũ rebelles; voluntatẽ fecerunt diaboli, vt eos necesse sit cũ ipso inextinguibili igne torqueri: Vtinam hęc cordibus hęreant eorũ. Vtinã ista cogitarent, qui ordinẽ suũ deserũt, qui votum

Iure diuino violato nulla virtus potest subsistere.

Ezech. 18.
Iohel. 2.

Sententiam mutat dominus cum vitam mutamus.

Rom. 2.

Pœnitentiã agere nõ potest qui culpam non agnoscit.

Diaboli voluntatem hic implentes meritò illic cum il-

lo torquebātur.

votum infringunt, qui & Deo,& sanctis eius tamen audacter mētiuntur: sed frustra nitimur: verba nostra nunquam accipiunt: qui Dei,& Ecclesiæ,& S.Benedicti sermones contemnunt.Iccirco hæc causa ordinis, non verbis, sed rebus gerenda est: Armemur itaq; Patres viribus totis,& paremur ad agonē mente incorrupta, virtute deuota,conscientia firma, contra eos, qui ordinem nostrū delere cupiunt, qui monachum exuunt, qui cœnobia auferunt, qui regulam deserunt,qui suis visitatoribus rebelles existunt: Armemur obsecro Patres zelo disciplinæ regularis, honore ordinis, nullis laboribus,nullis parcentes expensis, ne perniciosa pestis nostro silentio sota totum successiue ordinem inficiat: Nunquam ordini nostro tanta necessitas incubuit;nunquam tot malis inuolutus fuit: Ecce monachi habitum exuunt, in habitacula clericorū cœnobia transferuntur;& dum commodis vacamus priuatis, dū labores fugimus, dum expensis parcimus; dum auaritiæ nostræ consulimus,ordo perit,religio transit, Dei cultus euanescit.Multa iam cœnobia,malitia temporum (ne dicam ignauia nostra) ab ordine translata sunt;& nisi aliter euigilemus, maiora damna nobis inferenda temeritas prauorum minatur: Nimirum,vbi stultorum audacia non statim reprimitur, occasio præsumendi cæteris similia præbetur: Quid dicam de monachis, quos adhuc solo habitu,& tonsura in ordine habemus; Et, ne membra præferamus capiti,quid Abbatibus deformatis hoc tempore infælicius; Nihil minus quàm regulam curant;nihil studiosius sectantur, quàm libidinem,auaritiam,voluptatem, superbiam, & mundi vanitatē. Sic capite infecto omnia membra corporis corrumpuntur: iam in cœnobiis vbi regula despicitur, vbi disciplina non seruatur, quid aliud, quàm quædam scaturigo omnium vitiorum conspicitur?Nulla obedientia,nulla paupertas, nulla castitas apud illos virtutis amore tenetur;inter quos viuere sine crimine, crimen est: Hi sunt homines corrupti, monachi peruersi,doli artifices, fraudis authores, iniquitatis ministri, sceleris amici:qui disciplinam fugiunt, obseruantiam contemnunt, ordinem destruunt? vnitatem confundunt.Et re uera,Patres,nisi his malis cito prouideatis remedio, in breui ordinem videbitis, & dolebitis imminutum. Sed forte dicitis: Nunquam defuit vigilantia: diligentia nostra nunquam cessauit; semper nos malorum temeritati opposuimus: dimenbrationes monasteriorum semper impedire conati sumus, & nihil vnquam profecimus: Quid nostri labores, quid studia,

Arma patrum qualia pro restauratione ordinis.

Audacia stultorum non statim repressa similia præsumendi occasionem cæteris præbet.

Abbatibus deformatis nihil infælicius.

Disciplina ī cœnobiis nō seruata scaturigo omniū vitiorū conspicitur.

Aduerte prudens lector hic authorē de sui tēporis monachis, ac

Quid

Quid expensę graues proficiunt, dum se principes, ecclesiarumq; rectores tam potenter apponunt? Scio, Patres, vera, quæ dicitis: scio facta: Scio continuata. Sed obsecro, ne verba mea in malam partem velitis accipere, si obiectionibus istis ausim respondere. Vigilantia vestra in causis ordinis mihi nota est, labores perspicui, expensarum magnitudo probata, continuatio in his semper adhibita: Sed velim vos reminisci o Patres duorum Horatii versuum, quibus dicit: Est modus in rebus, sunt certi denique fines: Quos vltra citraq; nequit consistere rectum. Aduersarios multos habemus, & diuersos; non est vno contra omnes pugnandum modo, sed diuerso, sed vario, sed discreto. Monachi sumus, professores humilitatis; pugna nobis orationibus, precibus, supplicationibusq; inchoanda est, nō feritate irritandus Iuppiter altus, non præceps in Deo producenda sententia: precibus numina placantur, non minis: sed de hoc satis: Credo enim, vos, Patres, quid velim, intelligere. Neque hæc passim elucidanda sunt omnibus; sed hiis tantum, qui zelum ordinis habent, & exequendi potestatem:

potissimum de his qui in Germania deformati erant loqui.

Horat.

Pugnare debent monachi precibus non minis.

Contra eos, qui se ab ordine transferunt vel iam dudum transtulerunt. Caput Quartum.

IVstḗne satis moueat aduersum illos, qui ab ordine nostro dimembrare conantur, nec satis scio, nec si sciam, facile ausim dicere, quippe quos omnipotentis patiētia tam diu tollerat, tam tardē flagellat. Sed, cum finē illorum intueor, qui se iam dudum ab ordine dimembrarunt, considero hanc longanimitatem patientię Dei districta satis animaduersione vindicatam. Nam, sicut ex eorū relatione accepimus, qui plures illorum nouerunt, pauci ex eis, qui monachū exuerunt, bona morte decesserūt: Quin potius sine pœnitentiæ signis, sine sacramentis ecclesiasticis ex hac vita subitanee vocati manifestum suæ infœlicitatis dedere indicium. Quid ergo dicemus ad hęc? lætabimurne in perditione morientium? Absit: Dominus est; qui peccatores, vt conuertantur, diu hic tollerat, ipse est, qui non conuersos durius damnat: nos autem cum propheta sententiam eius metuimus, dicēres; Iustus es Domine & rectum iudicium tuum; Iustus autem quæcunq; morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit: De impiis autem Propheta dicit: Mors peccatorum pessima: Nos autem prauorum interitum ad mentem iccirco reducimus, vt vel timore cæteros ab

Apostatæ ab ordine rarò bona morte decedunt.

Psal. 118.

Sap. 4.

Psal. 33.

Prauorum interitus ad mentem re-

 ince-

ducendus vt cæteri à lis abstineant.

Hortamēta apud malos non proficiunt, nisi factis confirmentur.

Ecclef. 14.

Solemniter se Deo semel offerens nunquam à voto liber erit

Gal. 6.

Termini, quos posuerunt Patres Sancti, non transgrediendi.

incepto malo reuocemus. Sed, quemadmodum verba nostra suscipient, qui superos, inferosq; derident? Nisi verbis adiiciantur opera, nihil apud maliuolas mentes proficiunt hortamenta. Adhuc populus duræ ceruicis in deserto murmurat; adhuc gens impia legislatorē suū blasphemat; adhuc improba natio in Aegyptū redire deliberat. Timent, ne moriantur in solitudine, qui hoc solū timere debuerant, ne extra solitudinem morerentur. O Dura mens hominum, o libertas perniciosa monachorū, quousq; sæuit crudelitas tua; quæ nec illis parcere nouit, quos authores habet, & amicos. Qui sibi nequam est, cui bonus erit? O monachorum inauditum scelus, ô crimen immane: Deum irridere, promissum illi negare, fidem frangere, debitā seruiturem subtrahere: Quid hac impietate crudelius? quid hoc sacrilegio sceleratius? O monache peruerse, ô Apostata inique, o Periure sceleratissime, quousque Dei benignitatem opponis, quamdiu omnipotentis pietatem derides? Monachus es; Monachus quoque iudicaberis, etiam si pellem cū habitu deposueris. Cur ab ordine sancto discedis? Cur Deo mentiris? Crede mihi: non dabit omnipotens honorem suum alteri; non remittet tibi in æternum, quod solemniter semel accepit oblatum. Antequam Deo promitteres liber eras, & tui arbitrij: postquam autem promisisti, Dei esse cœpisti: iam tibi non licet dimittere, quod iuris Dei est. Vox tua ligauit te Deo; aut monachus saluaberis, aut aliter non saluaberis. Ecce ante oculos tuos est via vitæ, & via mortis, elige, quam volueris: si seruas Deo fidem, si promissum imples, præmium habebis; si negas, pœnam pro contemptu recipies. Hinc Paulus te admonens dicit: Fratres nolite errare, Deus non irridetur. Quæcunq; enim seminauerit homo, hæc & metet: Quid te accepturum præsumis, qui seminas in carne? Ait enim: Qui seminat in carne, de carne & metet: Fructus autem carnis partem non habet in hæreditatem sanctorum: Quid ergo te ipsum decipis? Quid frustra in vanitate confidis? Cur terminos antiquos, quos posuerunt Patres sancti transgrederis? Votum, quod Deo solemniter fecisti, negas: & portionem cum electis Dei, velut iustus expectas? Non est pars impio cum filiis Dei: ecce hæreditatem domini dissipas; extraneos de bonis Sancti Patris Benedicti ditas; promissum negas: &, vt licenter delinquas, falsa pro veris ingeminas: Si bonus es monachus, noli propositum tuum deserere, noli Monasterij secreta declinare: si autem malus es monachus, nunquam bonus canonicus eris. Qui autem bonus non est, malus

lus est: qui autem malus est, non est, vt esse debet, & ideo iniustus est: Iniusti autem partem non habent in regno Dei: & parũ refert, vbi sis, dum vbique malus, vbique iniustus, vbiq; infœlix torquearis. Nisi forte duplici velis damnationi esse obnoxius, vt dum es Monachus malus, & canonicus iniquus, vtrobiq; reus, vtrobiq; mendax, mercedẽ vtriusq; expostules. Nec mihi dispensatione Romani Põtificis obiicias, quam nisi deus approbet, te minime excusabit: Non omnia Deo placent, quæ per summũ Pontificem in terra geruntur: Iam si exclamans mihi succenseas, quasi facta Vicarij Christi diiudicem. Respondeo: Summum pontificem vt Vicarium Christi verum, amplector, colo, & veneror, cuius facta nequaquam reprehendo sed hominem esse scio, qui, vt homo, & falli potest, & fallere: Nec mirum. In tanta quippe sollicitudine omnium ecclesiarum, in tanta occupatione negotiorum, dum pro veris falsa narrantur, mens in multis distracta, facilè decipitur: Tu autem Sancti ordinis Apostata, qui de bulla dispensationis securũ te existimas, vide, ne post mortem (vt vulgò dicitur) illiterato dæmoni occurras, qui litteras nesciat, qui appellationi nõ deferat: qui allegationes immunitatis tuæ contemnat. Crede mihi, non est astutia, quæ possit fallere Deum. O Miser, ò Infœlix, ò insensate apostata. Quid Sancto Benedicto respondebis de professione, quam spernis? Quid omnipotenti Deo de voto, quod contemnis? Quem in illo tremendo iudicio causæ tuæ procuratorem poteris constituere? Vbi nihil poterit latere: omnia ibi nuda, omnia erunt aperta. Vbi locus pęnitentiæ salutaris iam non relinquitur: Vbi excusandi spatium omnibus negatur. Quid proderit ibi, hic temerè pręsumpta dispensatio; quam nec probare licebit testimonio, nec iure defendere. Tunc videbis o Monache peruerse, tunc intelliges quid roboris in se contineat fraudulenter impetrata licentia, cum vindictam æterni Iudicis senseris in pœna: Quid mihi dispensationem allegas, quid licentiam peccandi prædicas? Putásne summi pontificis authoritate iram Dei te posse effugere? Audeo dicere: Nihil tibi proderit dispẽsatio Papę, si fraude, si dolo, si mendacio, si iniustè fuerit impetrata. Non est bonũ; non est iustum, quod malis artibus acquiritur; Ad dispensationẽ, vt iusta sit, quatuor requiruntur, sine quibus dispensatio te minime saluabit: Quæ sunt illa? Necessitas, videlicet, Cõgnitas, Vtilitas, & Honestas: Sed tu, Monache periure, qui sola voluntate duceris: qui deum & ordinem contemnis, necessitatem fingis, con-

Dispensationes summorum Pont. fraudulenter extorta nihil prosunt.

Dispensationem iustam quatuor reddunt.

gruentiam falsam ostendis, vtilitatem mentiris, honestatē fraude componis: Sit necessitas euidens & manifesta; Congruentia vera, Vtilitas non priuata, sed publica, Honestas non ficta sed propria, alioquin dispensatio erit iniusta. Nihil, quo summo Pontifici in hac dispensatione succenseam, profero, nihil in factis illius repre hendo, quem falsis narrationibus monachorum circumuentum non ignoro: Vos estis rei, vos dolosi, vos iniquitate notandi, o per uersi Monachi, Apostatę scellerati, qui mendacio, dolo, & fraude petitis, quod iustis obtinere precibus desperatis: Quæ vos necessitas vrget, ordinē deserere, & in secularis vitę statū transire? Quæ congruentia suadet id infringere, quod semel Deo promissum, nulli licet reuocare? Quę vtilitas habitum monasticum deponere, ordinem deserere, propositum negare, cœnobium transferre. Votum coram omnibus sanctis Deo factum, non frangere, sed & penitus abiicere? Aut quę honestas est, Monachū Deo dicatum ad sęculum redire, fidem frangere; periurium committere, sacrilegiū perpetrare? O pręuaricatores, & impij: quomodo tam nephandā presumptionem vnquam poteritis excusare? Nullū ex his quatuor translationi vestræ consonat; nullum ex eis dispensationem vestrā confirmat: Quæ enim necessitas ad hanc temeritatem vos potuit impellere. Quam coram Vicario Christi potuistis causam huius dimembrationis allegare? Paupertatem, & ruinam cœnobiorum? Sed hanc potuissetis citò instaurare; si secundum Regulam. S. Benedicti viueretis, Vos enim iniquis moribus pauperes facti estis, conuersatione sancta rursum ditaremini: Videte in circuitu vestro monastica ad obseruantiam regularem reducta, quomodo post extremam paupertatem, domino largiente, ad diuitias pristinas denuo proficiunt: & quidem satis iustè: Promisit enim nobis in euangelio Dominus primum, inquiens, quærite regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis: Vos autem Dei amorem postponitis, cultum eius negligitis, ludis, commessationibus, ebrietatibus, & ingluuie vacatis, & opus Domini non respicitis, nihil de obseruantia regulari curatis, Idcirco neglectis spiritualibus, iusto Dei iudicio, etiam temporalia vobis defecerunt: falsa est ergo necessitas, quam fingitis, & insufficiens dispensatio, quam allegatis. Sed fortè dicitis. Nos filij rusticorum non sumus, sed nobilium, nobiles, delicati & infirmi, obseruantiam sutorum, agricolarum, opilionumq; seruare non possumus, Ieiunia, abstinentia, vigilię, disciplinę, ac cętera, quę habent exercitia, nobis impor-

Monachis sanctè viuentibus nihil deerit.

Math. 6.

portabilia sunt, quę imitari non possumus, nec debemus: Quid ergo? Nunquid monachus non es, quia nobilis, quia delicatus, quia tener, quia debilis? Non est, quò te possit contra sanctum Benedictum defendere, qui omni statui, omni gradui, omni ætati, in regula copiosè prouidet: qui delicatis & infirmis maxima discretione succurrit: Vos ne soli estis ex nobilibus, teneris, & delicatis ordinem professi monasticū? Multi nobilissimi iuuenes Imperatorum, Regum, Ducum, ac Principum filii, in ordine nostro sanctitate, & doctrina, sub regulari obseruātia diuersis tēporibus claruerunt; qui vobis nobiliores, delicatiores, & teneriores, disciplinam cęnobiticā inuiolabiliter cōseruantes, stabunt aduersum vos in testimonium, facile amantibus Deum probaturi, quod velut importabile diabolo pleni abiicitis: Nec iubeo te obseruantiam, quam suorum contemnis, imitari; sed regulæ, quam promisisti, quam vouisti, quam seruare Deo, pollicitus es. Sed quid tibi in nostra cōuersatione displicet? Regulam habes, ad eius pręcepta vitam tuā institue: Nemo à te plus exigit, nec plus requirit: Exercitia monachorum quæ in obseruatoribus regulæ damnas, ipsa docet, ipsa iubet, ipsa præcipit: quæ si nolueris imitari; propria te oris tui sententia perimisti: Conuersionem quippe morum secundum regulam sancti Benedicti suis professoribus indicit: Ieiunia, abstinentiam, vigilias, disciplinas, obedientiam, patientiam, humilitatem, paupertatem, cęteraq; exercitia, monasticæ disciplinæ, quæ dura, & grauia iudicas, tam propria sunt regulæ, vt sine his nemo monachus, dici mereatur: Dic mihi oro, transgressor voti, & ordinis tui, dic mihi: Vis etiam beate viuere? Speras etiam ad vitam æternam te posse venire? Respondebis: Stulta est ista, quam facis, interrogatio: Quis non velit beatè viuere? Quis ad vitam æternam non speret venire? Igitur & beatè viuere cupio, & ad patriam cœlestem venire me posse confido: si ergo ita est: si beatam vitam te accepturum confidis, cur viam, quę ducit ad illam deseris, spernis, contēnis? erras miser, Infęlix deciperis: ad regnum non venitur, nisi per humilitatem, ad requiem, nisi per laborem, per abstinentiam, per obedientiam, paupertatem. Ait enim scriptura. Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Tu autem infœlix apostata, qui ordinem reiicis, humilitatem spernis obedientiam renuis, paupertatem odis, patientiam contemnis, qua temeritate tam alta præsumis? si os, quod mentitur, occidit animam; nisi pœnitentiam egeris, non est tibi pars in regno Christi,

Regula D. Benedicti omnibus prouidit.

Nobilissimi & tenerrimi iuuenes multi sub regulari D. Benedicti obseruantia militarunt.

S. Bened. in reg. 58.

Confidentia illa vana est qua quis sperat se cōsecuturum vitam æternā, neglecta via q̄ ad illā perducit.

Cœlorum regnum quibus mediis acquiratur.

Act. 14.

Christi, & Dei; qui non homini, sed Deo mentiris, qui violas pactum, qui fidem negas, qui votum religionis deo factum retractas. Non saluabit te (audeo dicere) dispensatio Romani Pontificis, quam fraude postulas, mēdacio narras, importunis supplicationibus extorques: Quatuor enim, quæ dispēsationem debitā facere diximus, in tuis fraudibus minime concurrisse videmus; Nam illa, quam ab ordine sancto facis translatio, nec vtilis est, nec necessaria, & iccirco incongrua, & inhonesta. In ea enim pro necessitate voluntas, pro vtilitate voluptas, pro congruentia carnalitas, pro honestate supponitur impietas. Hæccine est debita dispēsationis tuæ occasio? Habeto tibi fraude impetratas litterunculas, habeto instrumenta abnegationis & apostasiæ; bonum est mihi sub regula pientissimi Patris Benedicti quiescere, in quā si quid ex fragilitate deliquero, me pium aduocatum apud districtum iudicem habere confido, cuius ordinem diligo, veneror, & ea, qua possum sedulitate custodio. Tu autem, quem sis habiturus patronum nescio; qui ordinem abiicis, omnes sanctos offendis, Deoq; publicè mentiris. Nam qui post professionem ordinis, aliter viuit, quā promisit, hunc regula vt irrisorem Dei omnipotentis, damnandū fore ostendit. Sic enim habet: Iccirco si aliter fecerit, sciat se damnādum ab eo, quē irridet Audite hæc filij Belial: ordinis desertores attendite, & si vllus sensus in vobis est horrete: sciat se, inquit, Monachus peruersus damnandum ab eo, quem irridet: Quæ maior derisio, quod crimen sceleratius, quam promissam Deo fidem negare, votum postponere, illi mentiri, illi famulatum subtrahere, illi sua diripere? Miror, & vehementer quidem, si vnquam, vel ad horam, tam scelerati apostatæ, præ confusione conscientiæ, & remorsu synderesis, veram possint habere lætitiam: Sed, vt fatear simpliciter quod sentio, nullis suasionibus induci possum, vt credam, eos aliquando sine grauissimo conscientiæ suæ tormento, deinceps esse victuros. Probabili enim experimento cognoscimus, quod monachi; de quibus loquimur, post ordinis translationem efficiuntur quasi furiosi, in omne opus turpe procliues, desperati, sine charitate Dei, sine deuotione, sine affectu sine pietate, sine conscientia, sine honestate, sęui, turbati, vecordes, & obstinati, adeò vt de Deo, de regno eius, de purgatorio, de inferno, de morte, de pœnitentia, de virtute, de conuersatione nihil curent, nihil aduertant, nihil audire velint, impleaturq; in eis illud sapientis. Impius cum venerit in profundum malorum con-

Sap. 1. *Act. 5.*
Voti transgressor à regno dei excludetur.
Aduocatū habebant D.P. Benedictum sub eius regula vsq; in finem domino militātes
Viuens aliter, quàm promisit vt irrisor à domino damnabitur.
Bened. in reg. 58.
Conscientiæ stimulis nō carent apostatæ.
Apostatæ paulatim in omnia scelera prolabuntur.
Prouer. 18. *Sap. 17.*

contemnit. Et illud. Semper præsumit sæua, perturbata conscientia: Vnde tales Apostatæ quasi diuturno carcere liberati, audacter in omne vitium se præcipitãt, & tẽporis breuitatem scelerum magnitudine compensant: Offenduntur si quis de amore Dei, de studio scripturarum, de honestate vitæ corãm eis loqui voluerit; Nec mirum, si Dei sermones audire non possint, cum post tam nefandã apostasiam infideles existunt: Oderunt corripiẽtem in porta: Salutis verba non admittunt; pœnitentiæ sermonem contemnunt. Iccirco dicit, vir sapiens: Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere, quem ille despexit: si Deus aliquem hominem vnquam contemnere potuit, illi vel primi sunt, qui post votum infideles ei existunt: Vnde proptèrea despecti a Deo, ad pœnitentiam rarò confugiunt; Idcirco damnandos se nouerint ab eo, quem irrident: duplici enim sacrilegio rei sunt, quia se Deo, & cœnobia Sãcto Benedicto, iniustè auferunt: Et quicumq; his dimembrationibus occasionem, fauorem, consilium, auxiliumq; præstitit, damnum hoc irrecuperabile ordini, & sancto Benedicto fecit: Dicit enim regula Iuris: Qui occasionem damni dat, damnum dedisse videtur. Sancto igitur legislatori monachorum hii tales obnoxij, & ad restitutionem astricti, viderint, quemadmodum in extremo Iudicio, Deo, & sanctis eius respondeant, quorum bona temporalia, sibi, vel aliis iniustè vsurpant: Væ autem illis, qui aliena iniustè tollunt, quæ nec in hac vita, nec in futura vnquam reddere possunt: Væ autem vobis monachis apostatis & abnegatis, qui ius cõfunditis, æquitatem despicitis, fidem, & pactum violatis.

Amos 5. *Ecclesi. 7.* *Voti fracto res à deo despiciuntur.* *Apostata ab ordine rarò ad pœnitentiam redeunt.* *De reg iur. in 6.* *Vsurpantes monasteriorum bona districtè iudicabuntur.*

Contra Abbates qui apostasiæ monachorum suorum, & dimembrationibus monasteriorum non se opponunt Cap. Quintum.

AD vos nunc, o Abbates, meus dirigitur sermo, qui monachorum vestrorum mala studia non corrigitis, qui eorum apostasiæ consentitis, qui & ipsi cum illis ab ordine apostatatis. O Abba pastor & Idolum, qui ex ouibus lupos, ex monachis seculares facis. Quid respondebis summo Pastori, cum ratio nem villicationis tuæ reddere compulsus fueris? Quid Sancto Benedicto oues suas à te reposcenti dicturus es? Monachos à te requiret, non canonicos: Quid illi tunc respondebis? Monachi ne sunt canonici? Cum venerit dies illa cunctis timenda mortalibus, qua iustus Iudex vnicuiq; reddet, secundum operã sua legislator

Zach. 11. *Prælati sub ditorum vitia corrigere negligentes in magno sunt periculo.* *Luc. 16.*

Mona-

monachorum Benedictus, non dubites, te grauiter accusabit, aduersum te producet testes omnes monachos veros ordinis sui. Qui vnanimiter clamabunt ad iudicem: Iuste Iudex Iesu Christe, qui omnia nostri; attende huius apostatæ vesaniam, scelus, sacrilegium, crudelitatem, qui ordinem sanctum destruxit, monachos ad sæculum reuocauit: fidem fregit: Votum tibi factum, & nobis inaudita præsumptione violauit. O Miser quid facies tam grauiter accusatus? Quem sanctorum inuocabis, qui omnes tibi aduersarios fecisti? Quò fugies à facie furoris Domini? Ad quem confugies? Non erit locus fugiendi, sed ante tribunal Christi stabis, duram accepturus sententiam, nisi hic per pœnitentiam & lachrimas, faciem domini præuenire curaueris. Excusationi denegabitur locus, cum accusatus fueris in iudicio, cuncta scientis: Quid quid enim volueris, nihil erit, quia foris accusatus, intus conscientiæ testimonio damnandus iudicaberis: Ea, quæ diuini Iuris sunt, rapis, qui custos eorum positus fueras. Iccirco Dominum
Math. 18. audies dicentem. Redde, quod debes: Hoc est. Redde monachos, quos tuæ fidei commisi, redde cœnobium, quod gubernandum accepisti, redde fidem, redde votum, redde sanctitatem, redde lucrum, redde meritum, redde honorem; Redde, quod debes. Ego te pastorem ouium mearum constitui, vt eas in sancta religione conseruares, doceres, institueres, emendares, corrigeres delin-
Psal. 49. quentes. Tu autem odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum: si videbas furem currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas: Voluptatibus carnis intentus, oues meas non custodisti. Iccirco redde, quod debes: Monachi postquã de sęculo ad religionem venerunt, mei iuris facti sunt; & non licet eis ad sęculum vlterius reuerti: Tu autem minister ouium mearũ constitutus es, nõ dominus, nec licebat tibi aliquid mei Iuris, quo vis modo alienare, vsurpare, vel diripere: Custos mearum rerum eras, non patronus, quęsita seruare, dispersa requirere fideliter debueras: Tu vero mei oblitus, hæreditatem meam dissipasti, oues dispersisti, immo ex ouibus beluas, ex seruis inimicos, ex federatis infideles fecisti. Nunc ergo redde, quod debes: Ego monachos tibi commisi, quos in sancto proposito debueras conseruare; iacentes erigere, infirmos curare: deficientes instaurare, torpentes charitate accendere, negligentes excutere, peccantes arguere, inobediẽtes corripere, dissolutos restringere, peruersos a malis studiis eorum coercere. Sed nihil eorum, quæ tuo incumbebant officio, curasti,

rasti, auaritiæ, luxuriæ, ingluuieq; deditus, monachos non solum ad sæculum redire permisisti, sed etiam curæ pastoralis penitus oblitus, dux, & consors apostasiæ eorum factus es. Iam itaq; redde, quod debes, restitue quod fidei tuæ, (ne dicam) perfidiæ cōmisi: sed quia reddere nō poteris, in carcerem tenebrosum, & opertum mortis caligine proiicieris: inde non exiturus, donec reddas debitum, quod nunquam redditurus es: Ibi non solum pro tuis factis pœnam recipies, sed etiam pro omnium peccatis, quos tuo regimini commissos, corrigere neglexisti: Sic enim sanctus Benedictus dicit in regula. Nouerit Abbas culpæ pastoris incumbere, si quid minus vtilitatis paterfamilias in ouibus suis potuerit inuenire. Igitur, o Abba, quicunq; es, si sapis, si intelligis, si deniq; futurū iudicium credis, si tormenta inferni euadere cupis, noli acquiescere monachorum prauis desideriis, dimembrationibus noli consentire sceleratis. Quid prodest tibi in hac vita breuissima voluptas, pro qua pœnas æternas cogeris recipere? Noli, oro te sancto Benedicto tantam irrogare iniuriam: noli cœnobia illi auferre, quæ nec tu, nec omnes parentes tui, extruxistis. Sufficiat tibi, quod Abbas es, quia de patrimonio eius viuis, noli ordinem deserere, noli suggestionibus diabolicis consentire, noli monachos tuos sęculares facere, noli monasterium tibi commissum in manus alienorum resignare. Cognosce te hominem morti obnoxium, breuis vitæ super terram, noli tam perniciosā rem facere; noli hoc scelus committere: noli tam inestimabile sacrilegium perpetrare. Permane in ordine sancto; & propositum tuum noli deserere, si ad vitam æternam desideras peruenire; Ait nanq; dominus: Qui mittit manum suam ad aratrum, & respicit retro, non est aptus regno Dei: Ecce misisti manum tuam ad stiuam, ecce cum Loth de sodoma egressus es, si respexeris retro, si propositum tuum corrupetis, si ad sæculum reuersus fueris, non es aptus regno Dei & illud nequaquam mereberis accipere: Si autem in uocatione tua perseueraueris: si voluntatem bonam custodieris; si charitatem Dei in corde habueris, Crede mihi, etiam si in aliquibus negligenter vixeris, pium ad Deum intercessorem inuenies sanctum Benedictum, ob cuius amorem ordinē, cum potuisses, noluisti deserere. Memento obsecro fœderis Domini, quod ordinē ingressus, cū illo pepigisti; & noli esse infidelis tuo redemptori, noli votum infringere, noli tam scelerato periurio, pactum violare: Considera pactum, conditionem attende, & caue, ne Deo mendax existas:

Math. 18.

Prælati nō solum pro suis, sed & pro subditorum peccatis, quæ corrigere neglexerunt pœnas luent.

Bened. in reg. Cap. 2.

Luc. 6.

Gen. 19.

Antequam illi promitteres liber eras postquã autẽ promisisti, non amplius liber, sed seruus Dei factus es. Non licet tibi deinceps hanc seruitutem spontaneè assumptam deserere, non licet tibi nec alicui, post professionẽ ad sæculum redire. Quod si propositũ tuum corruperis, si votum negaueris, si ad sæculum reuersus fueris, non habebit te in illo gradu deus, in quo prius habuisset; antequam intrares cœnobium: Nam ante religionis ingressum, eras quasi de familia domini de subditis illius, & agricultoribus: eras, inquam, creatura Dei, eras famulus, eras seruus, sed non eras amicus, misterialis, intimus, secretarius. At postquam monachus factus es, fidelitatem Domino promisisti, vt ei iugiter adhæreres, vt vbi Dominus est, illic sis & tu, minister eius. Elegit te in amicum, & (vt ita dixerim) custodem corporis sui, vt in conspectu eius illi semper ministres, eiusq; in omnibus perficias voluntatem: Hoc enim promisisti. Si ergo recesseris ab eo cui te vouisti, si infidelis, & voti contemptor inuentus fueris, nõ te habebit de familia sua, vt prius, antequam monachus fieres, sed certè fugitiuum, infidelem, præuaricatorem, periurum, & mendacem. Monachus enim, qui votum suum negat, Christum negat: Dicit enim beatus Hieronymus: Ego qui videor esse monachus, si propositum meum corrupero, Christum negaui. Vos autem præuaricatores, qui ordine sacro contempto de monachis facti estis canonici, vos inquam propositum vestrum non solum corrupistis, sed, quod sceleratius est, prorsus destruxistis: Nunc ergo aut vos Christum negastis, aut falsum est, quod dicit Hieronymus; sed quia falsum esse non potest, quod vir tantus edocuit, restat vos Christi negatores esse, periuros, & infideles. Vtinam, vel serò tandem, pœnitentiæ remedia subiretis, qui in tantis periculis constituti estis: Si Christum negauit, qui monasticum propositum violauit; Qui totum ordinẽ, omnes sanctos, deumq; fraudat, quid meretur? Si semper ardebit, qui possessiones hominum iniuste occupat, qua pœna dignus est, qui bona Deo, & sanctis dicata sibi vsurpat? Si iuxta traditionem ecclesiasticam, mortaliter peccat, qui domum, vel agrum alterius iniustè ad vsum suum vendicat, quanto crimine reus est, qui domum, & possessiones Dei, & sanctorum in mansiones sæcularium commutat? Et si ad restitutionem indebitè ablatorum homo homini constringitur, quantò magis Deo, & sancto Benedicto cœnobia aufferentes ad restitutionem tenentur? Si peccatum non remittitur, nisi ablatum restituatur, quãdo à reatu absolui poterunt, qui

Monachus est dei amicus, misterialis, intimus secretarius.

Ioann. 12.

Monachus votum negans Christum negat.

Hieron.

Nota pulcherrimas illationes contra apostatas & vsurpatores monasteriorum.

de reg. iur. in 6.

qui habitationes seruorum Dei in vsus conuertunt alienos? Cenobia enim semel ablata nunquam ad ordinem reducentur: Væ, illis, qui hoc sibi testamentum condere non timuerunt; quod nulla vnquam satisfactione poterint reuocare. O Monache, o Abba, qui votum vestrum deo solemniter factum reuocatis: Qui habitū sanctæ religionis abiicitis: qui cœnobia sancto Benedicto consecrata, in manus clericorum transfertis? Quid accusati coram omnipotenti Deo respondebitis? Forsitan dicetis: Votum in melius commutauimus? Cui hoc persuadebitis? Certe nec Deo, nec hominibus sanis, quippe qui voti drām, non ignorant: Canonicum viuere, bonum & sanctum est, si ad eum statum a deo fuerit vocatus: sin autem ad monasticæ professionis gradum vocatus fuerit nunquam ei licebit ad canonicatum descendere: Nemo enim dubitet, monachis inferiores esse canonicos. Dic mihi, quisquis es qui monachorum prapitati cooperator existis; qui eos ab ordine transfers, qui contra Deum, & sanctum Benedictum causas defendis; qui apostasiæ eorum fautor, & patronus haberis: Dic ergo: Quid tibi videtur? licet monachis canonicos sæculares fieri? si licitum est, cur dispensationem Romani Pontificis, tantis expensis, laboribus, importunisq; precibus impetras? Licita enim dispensatione non indigent: Sin autem illicitū est: Quis licitum faciet? Dispensatio? Vehementer dubito, Vtrum Papa in hac re dispensare possit, vel non possit, non est meum discutere, quem constat plenitudinem potestatis habere. Absit ergo a me vt authoritati summi Pontificis, vel in minimo, derogem? Vicarius enim Christi est, nec licet homini aliquid de illo iudicare. Ergo ne tu securus es, si faciat ille, quod posse videtur? Crede mihi, non es securus, quia causam translationis tuæ falsam narrasti: Vicarium Christi fraudulenter decepisti: Quia & narratio mendax, & supplicatio (ne dicā extorsio) fuit importuna; Deniq; bulla translationis tuæ diligēter, & cautè conscripta, te non absoluit ab ordine, nec votum aufert, nec religionem tollit, nec monasticum schema deponere consentit. Putas, quod summus Pontifex tuis peccatis suam conscientiā, velit inuiolare? Legito bullam attentè; considera verba; Intentionē dispensantis nota & quod etiam post dispensationem, monachus sis, coram deo, & ecclesia inuenies. Ego enim huius translationis bullam & vidi, & legi, in qua Papa consentit vt præbendas, & beneficia monachi habeant, & nihilominus præcipit, vt Sancto Benedicto, quod vouerint, reddant: Habitum canonicatus illis con-

Canonici monachis inferiores.

Author loquitur de plenitudine potestatis Papæ tam magna cautela & reuerentia: Vicarius Christi Romanus Pont. nō est ab homine iudicandus

Dispensari cum causa rationabili licitè possunt ea: quæ sunt iuris positiui.

Vota monastica sunt de iure diuino, ideo sine maxima necessitate Papa ab eis nõ intendit absoluere.

cedit, sed monasticum schema, minime tollit; Ecce quam securus es; qui limites indulti transgrederis, qui pro veris falsa fingis; qui Vicario Christi mentiris: qui bullas non minus extorques, quàm impetras. In hiis, quæ sunt de iure positiuo, dispensatio licitum facit; quod alioquin non licuit, si causa rationabilis exposcat: Votum autem Deo factum, in lege diuina reddere iuberis, a quo Papa sine necessitate te nunquam intendit absoluere: Sed oro dic mihi; quæ est causa translationis tuæ; Respondebis forsitan quod omnes translati sic respondere solent: Causæ multæ sunt, quæ ad hanc rem, me necessario impulerunt. Quæ ergo sunt, Paupertas cœnobij, incursus vastantium, exactio Principum, malum regimen Abbatum. Hæ sunt causæ translationis nostræ.

Contra rationes falsas, & dispensationes subreptitias, quibus apostata suã prætendunt tueri apostasiam. Cap. Sextum.

Prætextus apostatarũ aranearum persimiles, retibus.

Falsa narrãtes non Pontificem sed ipse decipiunt.

Facilè rumpitur rethe aranearum, sanguine fictum, si quid grauitatis fuerit impositum: Vos autem apostatæ pro veris falsa narratis & sub figmento paupertatis vicarium Christi immò vos metipsos decipitis. Vtinam paupertas vera esset, quam allegatis: vtinam de terrena substantia, vt mendaciter fingitis, minus haberetis. Quid paupertatem allegatis, qui diuitias maximas possidetis? Quis nesciat statum cœnobij S. Albani in temporalibus ante translationem fuisse abundantissimum? Quid dicam de eluangensi insigni quondam cœnobio, cuius diuitiæ Principi potuissent sufficere? Nunquid Monasterium Sãcti Burchardi propter paupertatem transferri potuit quid multis diuitiis semper abundauit? Nunquid propter paupertatem cœnobium Cambergense, ab ordine dimembrari debuit, quod in hodiernum diem omnia monastica illius prouinciæ diuitiis excedit? Quid dicam de Selszi; Quid de Clingenmonsterii cœnobiis, quantum ad mediocritatem pertinet, abundantissimis? Nunquid in eorum translatione paupertas veraciter potuit allegari? O præuaricatores ordinis vestri, & voti transgressores, creditis mendacia verba posse latere? Non sunt nobis fallaciæ vestræ abscondità; nec diuitias, quas negatis, ignoramus: si pauperes essetis, quemadmodum fingitis, non alij duo, alij tria, alij quatuor milia florenorum, & non nulli amplius pro translatione vestra possetis exponere: Cur ergo paupertatem allegatis, qui pauperes non estis? Cur dicitis vos nihil habere vnde

possitis monachi viuere, qui tantas pecuniarum summas, vt canonici litis, poteitis exponere? Denique si paupertas cœnobiorum vos opprimit, quare reformationem non assummitis? Cur priuatas contra regulam possessiones ad communem vsum non redigitis? Dum enim vnusquisq; marsupium suum diligit, status communitatis cadit, Si autem secundum regulam, quam professi estis, sine proprio viueretis, Domino prouidente; omnibus abūdaretis diuitiis: Sed vos, neglectis spiritualibus, voluptati carnis operam impenditis, propterea ad egestatem temporalium rerum deuenistis. Hæc dixerim in eos, qui propter contemptum spiritualium, & temporalium inopiam patiuntur. Illi vero, qui se ab ordine transtulerunt, si pauperes fuissent, in eo perseuerassent: Multis enim expensis, sumptibus, & propinis opus est, quas pauperes nunquam potuissent exponere: Mentiuntur ergo, qui paupertatē in causam translationis assumunt: Quod vero guerras, bella, & vastationes inimicorum in patrocinium dimembrationis suæ allegant, quam sit friuolum, vanum, & insufficiens, nemo prudens, qui nesciat. Omnia enim, quæ narrant, non minus canonicis, quam monachis possunt esse infesta. Quod autem regimen Abbatum vocant in causam, eorum culpæ non immeritò ascribitur, quorum electione malus rector cœnobio præficitur. Nec immeritò: Quales Monachi, talis Abbas monachorum: Mali enim monachi, bono Abbate indigni censentur: Deniq; si Abbas malus est quomodo erit Præpositus bonus? Alia vobis fuerant ab expertis, quęrenda remedia, quibus in ordine sine querela proficeretis: Sed occasionem quærit, qui vult ab amico recedere: causas fingit innumeras, qui se ab ordine cupit dimembrare, iam debitis narrat oneratum cœnobium, iam hostilitatis mentitur incommodum, Iam graue fingit dominium iam ignauiam inculpat prælatorum: Omnia quærit, omnia fingit, omnia assumit; vt vel ordinem totum vituperet, vel locum pro regulari obseruantia inhabilem demonstret: si transferatur inquit, Beatissime Pater tale cœnobium in ecclesiam, secularem, maximè cultus inde augetur diuinus, faciet principes Romanæ ecclesiæ semper obnoxios, pacem in circuitu populis, & Christiani nominis maximum parabit honorem: O lingua dolosa, ò labium mendax, ò, concinnator doli, o fraudis, inuentor, ò, Minister iniquitatis, quàm falsa pro veris, quàm mala, pro bonis quàm sacrilega narras pro sanctis? Reges, & principes monasteria ædificare consueuerunt, non etiā de-

Paupertas cœnobiorū non est causa sufficiēs ab ordine apostatādi. Infestationes, et bella nō excusāt apostasiam. Abbatum minus religiosa cōuersatio monachis adquos electio spectat adscribitur. Monachi mali bono Abbate indigni. Prou. 18. Occasionem quærūt apostata ab ordine. retrocedendi. Apostatarū confictas rationes dilnit author.

Reges non gaudent de destructiõe cœnobiorũ. destruere, quos mendaciter patronos tuæ perfidiæ non debueras allegare. Nam si laudem Dei quęrunt, nunquam cœnobia transferri ab ordine Sancto consentiunt. Sin autem vtilitates suas velint attendere, plus de cœnobiis, quam de collegiatis ecclesiis se norunt lucri accipere. *Reges sua quærentes plus lucri de cœnobiis, quã de collegiatis ecclesiis capiunt.* Vnde igitur tibi tam inaudita pręsumptio, vt coram Vicario Christi rem gratam mentiaris principibus, quam constat illis esse contrariam? Sic agis, sic vicarium Christi decipis, magister mali, machinator doli inuentor mendacij, author sceleris, iniquitatis artifex, qui fraude viuis, qui te impietate munis, qui religionem oppugnas, qui lucris inhias, qui voluptate pasceris, cui de scelere totum, de amore Dei nihil constat? Absit a fidelibus principibus, vt Monasteria Sancto Benedicto auferant, quę deuoti quondam eorum progenitores illi construxerunt. Vę tibi, Monache peruerse, qui ordini tantam præsumis inferre contumeliam, vt cœnobia destruas, quæ nec tu, nec parentes tui extruxistis. Væ tibi etiam, qui malis rebus patrocinium contra Deum, & sanctos eius præstas, qui te peccatis alienis inuoluis, qui linguam vendis, qui pro vili pretio indignationem dei, & omnium sanctorum incurris. *Aduocati apostatarũ in die iudicij de illicito patrocinio rationẽ reddent.* Væ tibi inquam, monachorum reproborum aduocate, qui Deo facis iniuriam, qui sanctos eius opere scelerato derides, qui ius æquitatis abnegas, qui monachos ad sæculum redire verbis, & factis cohortaris. O quid respõdebis omnipotenti Deo, quando omnium a te ratio tuorum operum exigetur, quando a S. Benedicto, velut ordinis sui destructor accusaberis? Quid tunc accusationi sanctorum obiicies? Quid respondebis? Quomodo te excusabis? Quis orationem ad iudicem districtum pro liberatione tui habiturus est? *Aduocati prauorum in Dei iudicio aduocatos non habebunt.* Quem aduocatum tunc habere poteris, qui modò contra Deum prauorum aduocatus es? Vtinam saperes, & intelligeres, vtinam nouissima prouideres; alienis peccatis te minime inuolueres. Sed auaritiæ facibus inflammatus, lucra huius vitę tantummodo cogitas, de futuris calamitatibus nihil omnino te sapere manifestas: *Deuter. 32 Psal. 9.* Iccirco sicut aues capiuntur laqueo, sic in peccatis tuis, & eorum, quos ab ordine apostatare fecisti, cum non æstimas capieris. *Sententiam duram accipiens qui cõsulunt monachis apostasiam.* O quàm duram sententiam excipient, quorum consilio monachi suum ordinem contempserunt. Magnam in supplicatione vtilitatem mẽtitus es, qui hoc solum intendis, vt honestatem ordinis turpiter euacuare possis: Siccine Dei cultus augetur? Hæccine est pax illa in circuitu promissa hominibus? Malos Monachos nunquam bonos canonicos *Mercedem*

nicos facies: Qui autem malos facit, quid mereтur, nisi mercedem malorum? Mali sunt Monachi, qui, ordine contempto, ad sæculū reuertuntur. Nisi enim mali, & peccatores essent, ordinem sanctū, nequaquam desererent: Nemo enim odit bonum, nisi malus; nemo recedit a sancto proposito, quod vouit, nisi peruersus: Qui autem peruersis patronum se præbet in causis malis, se participem constituit peccatis alienis. Canonicum esse in ecclesia Dei, bonū & sanctum est: sed monachus pro amore dei esse maioris perfectionis. Canonicus ad monachos transire tanquam ad altiorem gradum permittitur: sed ad canonicos descendere monachus prohibetur: Nec dispensatio faciet licitum, quæ falsis narrationibus fuerit impetrata. Si assit in supplicatione necessitas, in intentione supplicantis integritas, in vsu dispensationis honestas, audacter dico, quod Papa cum monacho possit dispensare, vt fiat canonicus, sic tñ vt ab eo, quo deo noscitur obligatus, sine necessitate non absoluatur: Certus sum etenim, quod summus Pontifex, neminem sine euidenti vtilitate communi, & necessitate manifesta, ab aliqua approbata religione intendit absoluere. Aduocati autē Apostatarum causas falsas narrant pro veris, necessitatem fingunt, vtilitatem mentiuntur, honestatem prætendunt, quam fugiunt. Radix, & causa totius mali huius in sola voluptate, & odio disciplinæ fundata est: Quando autem causa narrationis falsa est, dispēsatio non liberat, sed damnat impetrantem. Summus Pontifex, auditis narrationibus supplicantium, cautè respōdere consueuit: si ita est, inquiens, vt narratur, fiat, quod petitur, eo modo, & forma qua sequitur. Respondet cautè, indulget secretè, & sub certis limitibus dispensat: Sed Monachi effrenati, mox vt bullas acceperint, sub constitutis in ea non manent limitibus, sed modum dispensationis transgrediuntur, non quid impetrauerint, sed quid impetrare voluerint attendentes. O Miseri, O Insensati, O Infœlices, quare vos metipsos decipitis? Cur animas vestras voluntariè perditis? Non absoluit vos dispensantis intentio ab eo, quod sancto Benedicto promisistis. Vos autem plus vsurpatis vobis, quam Papa concessit, immo totum assumitis sine licentia, quod obtinere illicitè concupistis. Verum est, quod de quibusdam è vobis dixit quidam adhuc superstes, cum ex commissione Apostolica illis habitum monasticum exuisset. Et si, inquit, deposuerim eis habitum, tamen iuxta tenorem bullæ, adhuc coram Deo monachi sunt: Infœlices apostatæ, quis liberabit vos de manu dei viuentis?

malorum meretur, qui malos facit.

Monachus nullus à sancto proposito recedit, nisi peruersus.

Canonici ad monachismum tanquam ad digniorē statum licitè trāseunt; non autem è contra.

Apostasia causa, & radix Voluptas fuit & odium disciplinæ.

Quis ab incusatione Sancti Benedicti vos poterit defẽdere? Quid proderit vobis, quod hic sine impetitione, facti estis ex monachis canonici, si in extremo iudicio Dei vos cum reprobis deputari cõtingat? Enimuero nisi translationem vestram omnipotens arbiter approbet, nisi Sanctus Benedictus princeps monachorum consentiat, nulla vos dispensatio excusat: Translatio vestra debitum finẽ non respicit; & icirco inexcusabilis erit. Conscientias vestras interrogate, & qua intentione ab ordine recessistis perpendite: Si amore Dei, si desiderio patriæ cœlestis, si propter salutem animarum, si ob profectum virtutum, & statum vitę sanctioris, habitum exuistis, approbabit deus factum, quod fecistis: Sed omnibus his intentio vestra fuit contraria, icirco translatio ab ordine meritò censetur a voluntate Dei aliena: Nam, vt sine lege viueretis, abiecistis habitum: sine obedientia, sine humilitate, sine paupertate viuere, prima fuit intentio vestra. Non est timor Dei ante oculos vestros: de animarum salute nihil cogitatis; de vita æterna nihil sapitis: in sola voluptate carnis ambulare concupiscitis: Omnes causę, & rationes, quas in supplicatione narrastis, confictæ, & falsę sunt. Quomodo dispensatio legitima erit? Quomodo excusabit vos sũmi Pontificis authoritas, quam mendacio, fraude, dolo, & importunis precibus circumuenire non timuistis? Quid de vobis sentiendum sit, mores vestri inspecti declarabunt. Ait enim de lupis rapacibus in Euangelio Dominus; Ex fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquam veraciter apud vos mens in Deo læta conspicitur; nunquam secura conscientia esse potest: sed semper de reatu suo ansia, semper turbulenta, quippe, qui ad desperationem incentorem habetis diabolum, cuius instinctu ab ordine recessistis. Hinc est, quòd de amore Dei, animarumq; salute nihil estis solliciti: sed terrenis vanitatibus, & desideriis carnalibus intenti, nihil minus, quam vitam æternam cogitatis: Quo spiritu facta sit in vobis ista translatio, conuersatio vestra ostendit: Nam qui spiritu Dei aguntur, carnem suam crucifixerunt, cum vitiis & concupiscentiis: Vos autem non sic: Mox enim vt habitum religionis abiecistis, quasi boues lasciuientes à iugo subiectionis absoluti, in omnem turpitudinem quasi licenter, vos mergitis, omnem honestatem abiicitis, cum vitiis pactum, cum virtutibus geritis bellum: Non est charitas Dei in cordibus vestris: misericordiam, & pietatem cõtemnitis, diligitis vanitatẽ, & vani facti estis. Mali estis bonis omnibus; peiores monachis pessimi vobis.

[Margin: Psal. 13. — Math. 7. — Mens apostata nunquã in Deo læta, nunquam secura conscientia. — Gal. 5.]

Non

Non est translatio facta in melius, quæ aditum vitiis reseravit. Amor Dei, & odium fratris in eodem pectore non morantur. Vos autem transgressores voti, ordinis desertores, honestatis inimici, aduersarij pietatis, si deum diligitis, si boni estis, si religionem amatis, cur monachos oditis? Odistis autem eos maximè, qui in ordine perseuerant, vnde excidistis: Quoniam quos in sua vocatione nunc fortiter stare conspicitis, eorum contra vos in iudicio testimonia formidatis. Stabunt ergo in districto examine contra vos, laturi testimonium, monachi omnes in sancta conuersatione perseuerantes, qui vniuersas narrationes, & causas apostasiæ vestræ, hic iam fraudulentis palliatas sermonibus, falsas & inanes, suis operibus demonstrabunt: Odio habetis ordinis vestri monachos, quia re uera quales vos esse cognoscitis, tales alios esse iudicatis, & bonum quod in vobis non aspicitis, etiam aliis inuidetis: Non miramur cordis vestri aduersum monachos insaniã, cum eam iniuriam, & cõtumeliam cogitamus, quam Deo, & sancto legislatori vestro intulistis: Qui enim Deum non diligit, qui votum illi solemniter factum infringit, qui habitũ religionis abiicit, mirandũ non est, si monachos seruos eius odit. Omnis namque Apostata ordinis sui aduersarius, & contemptor est: Sed oro, sed hortor, sed suadeo omnes, qui ordinem vestrum deseruistis, derelinquire furorẽ, mitigare rabiem, quiescite seuire in monachos, ne, quos odio nunc persequimini, in iudicio contra vos testes habeatis, & iudices: Agite pœnitentiam super hac impietate vestra, dum tempus habetis, ne mors festina vos rapiat imparatos: Nolite obsecro cornua malignitatis contra sanctum Benedictum erigere: nolite vestris translationibus ordinem eius venerandum velle destruere; nolite pœnitentiæ opportunitatem contemnere, si ad vitam æternam cupitis peruenire. Vos nullum sancto Benedicto construxistis cœnobium, oro, & exhortor, ne ab aliis illi condita in vsus sæcularium transferatis: Mementote, quàm breuis sit vita præsens, quàm certa mors, quàm districtus Iudex: & nolite ceruicibus vestris tam graue sacrilegij onus imponere, quod nulla vnquam satisfactione dignè poteritis restituere: Nolite sanctum Benedictum vobis concitare aduersarium, si amicitiam aliorum sanctorum cupitis inuenire: Vno enim offenso, cæterorũ nullus amicus erit: Considerate finem illorum, qui se dudum ab ordine sancto transtulerunt, & de vestro similiter metuite: Vbi sunt Abbates, & Monachi, qui olim ab ordine recesserũt, & Monasteria san-

Translatio vitiis aditum reserãs pessimas

Odium fratris & dei amor insimul non cõmorantur.

Apostata cur persequãtur monachos in ordine perseuerantes?

Qualis quisque est, tales, & alios iudicat.

Sancto vno offenso cæterorum nullus amicus erit.

Transgressores ordinis & huiusmodi transgressionis authores in mortis articulo maxima mentis amaritudine desatigantur.

Idem superiori capite.

Thiergando Treuerorum Archiepiscopo quid contigerit propter occupationem monasterij S. Andreæ in Vrbe.

cti Patris Benedicti, in manus sæcularium tradiderunt? Omnes aut mortui sunt, aut breui morientur; Vos etiam, qui adhuc viuitis, qui præcedentium exemplo ab ordine recessistis, cum non putabitis, ad illos ibitis, quorū imitatores estis; Vtinam alterius periculo, vestrum timeretis: &, dum tempus est, pœnitentiam ex toto corde assumeretis. Audiui à multis, quanta mentis amaritudine in mortis articulo pleriq; ordinis transgressores constricti fuerint, qui de monachis canonici facti fuerunt, vel etiam, qui huiusmodi translationum authores extiterunt: De nullo enim peccato se adeò dolere dicebant, quàm de illo, quod se in translationem ordinis consensum dedisse nouerant, vel auxilium. Si bona est monasteriorū ab ordine translatio, quare factam morituri doluerunt? Sin autem mala est, quare vos eā facitis, & assummitis? Meminerint omnes, qui cœnobia monachorum occupant, quàm duro notentur anathemate à beato Papa Gregorio: qui res monasteriorum deo consecratas in alienos vsus conuertere nō verentur. Sit eis in exemplum Thiergandus Treuerorum quondam Archiēpiscopus, qui cum cœnobium Sancti Andreæ in mansionem ab Adriano Papa in vrbe Roma suscipisset ab eodem Apostolo, & S. Gregorio in visu tertiò monitus, ne habitacula monachorum diutius occuparet, cum inde recedere iussus dissimularet, cum omnibus suis dura morte interiit: Si cœnobia monachorum occupantes coram deo securi sint, eorum cōscientiæ relinquimus. Homo, qui hominis alterius bona sine voluntate ipsius possidet, ad restitutionem tenetur. Qui bona sancti alicuius, contra eius voluntatem occupat, quid mereatur ipse consideret. Longo iam satis sermone in transgressores ordinis nostri vsi sumus; ad ea, quæ restāt, nunc veniamus.

Quemadmodum his dimembrationibus Monachorum apostatantium obuiandum sit. Caput Septimum.

QVamquam & animus, & ipsa necessitas contra destructores ordinis nostri copiam offerant inuehendi, tamen, cū præsentes non sint, qui exhortationibus ad pœnitentiam reuocentur, satis in eos dictum existimo. Insensati sunt enim, quicunq; ordinis sui honorem tam nefariè opprimunt, quibus non verbis tantum, sed operibus censeo resistendum: Nam, qui Deum non timent, nostris cohortationibus minime acquiescent.

Eia

Eia nunc Reuerēdissimi Patres, qui ad decorē ordinis nostri capitulariter conuenistis, qui pro instauratione eius laboratis, ad mentem reducite pristinum illius statum, & in quantam sit deuolutus calamitatem hoc tempore, considerate: Ecce de manibus Sancti Benedicti cœnobia rapiuntur: ordo noster ab inimicis Dei in circuitu destruitur; ad sæculum monachi reuertuntur; religionem nostram lacerant impij; bonis nostris donantur alieni: Quid loquar de bellis intestinis? Quid referam de malis ciuilibus? Mirum non est (Patres attendite) si foris confudimur, qui a nostris intus laceramur. Abbates nostri contra disciplinam calcitrant, vnitatem ordinis lacerant, statuta capitulorum negligunt. Visitationes spernunt, censuras vestras, o Patres, contemnunt. Hos, nisi quantocius ad obseruantiā regularē studeatis reducere, non diu sub ordine poteritis retinere: Quid ergo dissimulatis? Quousq; dormitis? Quādo euigilabitis? Quando pro hæreditate Sancti Benedicti pugnabitis? O Patres, Patres armatē vos Zelo Dei, ordinis, & disciplinæ, quia tempus est; pugnate pro legitimis vestris: Iura sanctitatis defendite; contra translationes ordinis viriliter state. Ecce iam ab ordine nostro in sola prouincia Maguntina, sex monasteria nostris temporibus translata sunt, & nisi aliter vigilemus, grauiora damna in dies patiemur. Sic nobis dissimulantibus (ne dicam torpentibus) ordo paulatim minuitur, quousq; tādem ex toto dissipetur: Cur tantis periculis non obuiamus? An pereuntibus cæteris, nos de securitate sapienter confidimus? Non ne veraciter; dixit Poeta. Tua res agitur, paries cum proximus ardet? Illis heri, nobis simile cras imminebit periculum. Vnusquisq; vestrum (nō dubito) Monasterium suum diligit; & nullatenus consentiret, ab ordine illud transferri, adeo vt non solum præsentem, sed etiam futuram eius fœlicitatem in annos æternos cupiat dilatari: Quare ergo non defenditis cōmuniter, quod singulariter timetis amittere? Vereor, Patres, ne in hac dissimulatione pessima, nostra tenacitas arguatur. Diligimus nummum, & amittimus cœnobium, metuimus paucas expensas, & perdimus latas mansiones: Pecuniam modicā non volumus exponere, & abbundantissima cœnobia patimur ab ordine ad exteros transire. Vtilitati communi priuata commoda præponimus & honorem ordinis conseruare non curamus. Multa dicimus, multa pro vtili defensione ordinis concludimus; sed exponere denarios omnes formidamus: O Zelus debilis, quem tenacitas inutilem facit: Si pecuniam pro fratribus nostris non tribuimus,

Deum non timentes ex hortationibus bonorū non acquiescunt.

Vide quōd vbiq; de cœnobiis, quæ in Germania partibus loquatur.

Ouid.

Expensis nō parcendum vt ordini succurratur.

Vtilitati cōmuni priuata commoda non præponenda.

buimus, quando vitam exponemus? Si pro conseruatione ordinis expensas pauculas non conferimus, quando corpora tribuemus? Qui in modico tenax est; quando liberalis in magno erit? Ad vos nunc loquar, Patres, qui ordini subuenire in tantis periculis constituto dissimulatis: Beatus Benedictus ex pauperibus, vos diuites fecit, iam à vobis eleemosinam petit & (proh pudor) non accipit. Ecce quàm multi reperiuntur è nobis (quod venia dixerim) qui substantiam leuibus partiuntur personis, tuibus, canibusq; conuiuia parant; parentes, & cognatos suos de bonis Monasterij ditant, reliqua in vanis, voluptuosisq; commessationibus dilapidant. Pauci sunt, qui desolationem ordinis nostri doleant; paucio res de remedio cogitant; paucissimi auxilia subministrant: Siccine sacer ordo Benedicti quondam inter omnes excellentissimus ab hostium incursione defenditur? Euigilate Patres, quando vigilantia prodest, ne sero vos dormitasse pœniteat: Intueamini ordinum aliorum professores, quàm sollicitè, quàm Zelosè, quàm constanter Iura, priuilegia, cœnobia religionis suæ defendant, non parcẽtes expensis, neq; laboribus, neq; cõtributionibus, vt ordines suos in vigore conseruent: Nunquid illis inferiores estis? Nunquid mẽdicantibus pauperiores? si numerum cœnobiorum ordinis considerare libeat, plures sumus; si substantiam rerum temporalium, ditiores, si vim & authoritatem, indubiè præstantiores. Quid nobis deest, (præter zelum & constantiam) quod illis adsit? Cur ergo hæsitamus? Cur inerti ocio languescimus? Quare pro defensione ordinis nostri non vigilamus? Nescitis o Patres, quoniam vigilantibus iura subueniunt? Non est bona patientia, qua dei honor negligitur, cultus illi debitus minuitur, integritas ordinis sancti violatur: Quid dicam? Doletis iam trãslata cœnobia, & tamen nõ assumitis seruare transferenda: Anteponitis priuata cõmunibus, iccirco zelus vester parum fructificat: Vnusquisq; nostrum (vt video) se tutum existimat, si ardente domo, proximi, suus non illico paries incalescat: Sed ò fatuitas: sed ò meritò vituperanda stultitia: Qui tot inuolutus periculis de securitate sua modo erigitur, post paululum lapsus, se plangere cogetur: Nos ergo Patres, si domus nostras ab incendio illæsas seruare cupimus, igni cum aqua, si longe distat, occurramus: Nam si flamma vsq; ad vicina trãsire permittitur, de remedio nimis tardè cogitatur. Hinc Poeta dicit, Principiis obsta, sero medicina paratur. Dum mala per longas cõualuere moras: Pericula dissimulata ex tempore roborantur; &

Patientia qua Dei cultus negligitur mala.

Periculorũ principiis obstandum.

Ouid.

quod

quod in principio curam facilè recipit, paulatim incurabile efficitur vulnus. Simul attendite, ne modo neglectus error in immēsum successu temporis crescat: quando nullus inuenietur, qui se pro ordine constanter opponat: Quod si dixeritis dimembrationis authoribus litem semper fuisse oppositam, eosq; nihilominus præualuisse, illud Virgilianum respondeo. Quoniam tardè venere bubulci. Post firmamentum literarum, lata non facilè reuocatur sententia. Nam si Pilatus, quod semel scripsit, immutare non voluit: quomodo summus Pontifex Vicarius Christi semel decretum reuocabit? Facilius impeditur sententia, quam reuocatur. Ius autem suum qui negligit, aduersario concedit: Vigilandum est omnibus in causa, quæ omnes tangit, quia quod ab vno eripitur, omnibus ablatum iudicatur. Quotiescunque Monasterium ab ordine nostro rapitur, hæreditas nostra communis in parte dissipatur: si quis domum, vel agrum tuum occupare tentauerit, coram Iudice mox illum accusas, inhibitionem mox postulas, & donec vincas aduersarium à lite non cessas: Cur ergo nos omnes nō facimus in causis ordinis publicis, quod quilibet facit ī priuatis? Nunquid impossibile erit multis, quod facit vnus? Nisi forsitan vbi multitudo, ibi sit, & confusio, vt quod diuersis committitur, negligentius conseruetur. Libenter enim amplectimur, quod sibi proximus esse quilibet iubetur. Sed dum contracto vndique corpore, quasi Ericius in nobis nostra reuoluentes, curā ordinis abiicimus, capii tandem venatorum insidiis: de remedio fugæ serò cogitamus. Vos iam igitur Patres Reuerendi ea, qua decet beneuolentia monacho, qua possum attentione, requiro, ordini vestro propè labenti succurrite, & his dimembrationibus quantocius obuiate. Nolite pecuniam necessitatibus tantis præponere: nolite denarios plusquam ordinem amare. Turpis est diuitiarum custodia, qua non iuuatur in necessitate res publica. Quid proderit vobis auri insatiabilis cupido, si ordinis vestri tam sancti, tam venerandi, tam gloriosi, præualeat desolatio? Si antecessores nostri, non maiori cura quàm nos, vigilassent pro ordine; dudum in multis cœnobiis nomen religionis nostræ decessisset: Imitemur ergo constantiam, quorum suscepimus hæreditatem. Si Deum diligimus, si honorem ordinis amamus, si conseruare illum cupimus, de remedio in tempore cogitemus. Conferamus ad conseruationem ordinis pauca, vt mereamur multa recipere: expēdamus partem, vt possimus totum conseruare: offeramus vilia, vt preciosa valea-

Verg.

Sententia facilius impeditur quā reuocetur.

Diuersis cōmissum sæpe negligentius conseruatur.

Diuitiarū custodia turpis, qua non iuuatur in necessitate Resp.

In tempore cogitandū de remedio.

Placatur oratione Deus, pecunia homo.

valeamus acquirere demus terrena, vt cœleſtia valeamus poſſidere: impendamus pecuniam: impendamus & orationem, quoniá illa homo, hac Deus placatur. Quidquid habemus ad ius Sancti Patris noſtri Benedicti pertinet, cui pro conſeruatione ordinis, dũ aliquid impendimus, non noſtra damus, ſed ſua illi reddimus. Enimuerò non ſolum pro animabus nobis commiſſis, illi ſumus obnoxij, ſed etiam pro ſubſtantia Monaſterij ad rationẽ obligati. Nunquam autem tutior de cenſu ratio redditur, quàm ſi pecunia in cauſis Domini opportunè exponatur. Si autem pecuniis in neceſſitate Domini parcitur, de infidelitate famuli ſuſpicio generatur. In exordio huius capituli titulum de modo reſiſtendi dimembrationibus prauorum pręſcripſimus, quæ ne intactum pręteriſſe videamur breuiter explicemus. Et quamuis ad me non pertineat iſta tractatio, tamen, cum ſim eiuſdem ordinis veſtri alumnus, & amator capituli, non erit (vt reor) vobis onerosa admonitio diſcipuli: Veſtrum eſt, O Patres, verum à falſo diſcernere, mihi ſufficiat, quod ſentio, explanaſſe. Modus autem obuiandi his monachorum præſumptionibus facilè diſcitur, ſi ab exemplo in praxim conuertatur: Videte ordines cęteros, & ex eorum diligentia quid vobis faciendum ſit, agnoſcetis. De ſuis Procuratores in Vrbe Romana conſtituunt, qui malorum principiis viriliter obſiſtunt, & nihil contra ordinem ſuum conualeſcere permittunt: Et vos, Patres, niſi ſimile feceritis, grauia damna in poſterum ſentietis. Si ergo fieri pôt, ſi placet, eligatur aliquis ex ordine, vir zelo ſus, deuotus, doctus, & expertus, qui non minus fauore, quã zelo pugnet, qui publicis cõmoda ſua non præferat, qui labores non fugiat, qui contra cõmiſſionem ſibi faciendã, nihil ſua temeritate attemptet, qui procurator ordinis conſtitutus in vrbe, pro eodem ſemper ſollicitè inuigilet. Credo ſi talis haberetur, multa pericula ordinis præueniret. Maxima enim prouidentia eſt, ſi procurator in vrbe falſa, & ficta denuntiare coràm Papa potuerit, quę peruerſi monachi pro dimẽbratione ſua, vt vera mentiuntur: Et hoc non magnę difficultatis opus eſt: Omnes enim cauſę, quas allegant, formidine, & mẽdacio plenę ſunt. Vicarius autem Chriſti, qui magis importunitate, quàm fauore tranſlationes monachorũ concedit, cum allegationes eorum diligentia procuratoris noſtri repulſas perſpexerit, gaudebit ſe occaſionem inueniſſe negandi, quod inuitus concedit: Nam & ipſe iudicium Domini ſui pertimeſcit: ſi ergo vigilaremus, defenſorem ordinis noſtri illum habe-

Procuratores congregationum in vrbe, quales eſſe debeant, & quale eorũ officium.

remus,

remus, & aduocatum: solà negligentia nostra arguitur. Sola parcitas damnatur.

Contra eos, qui bona Monasteriorum inutiliter consumunt, & ordini vel in modico subuenire contemnunt. Caput Octauum.

SED libet iam impetum verborum in eos vertere, qui ordini sancto in tantis necessitatibus, nec in modico dignantur subuenire. Isti sunt Abbates mundani, inutiles, voluptatibus dediti, qui (vt verbis Mantuani vtar) Neglecto superûm cultu, spretoq; tonantis imperio, Baccho indulgent, Veneriq; ministrant: Sacra ferunt auro, nummis altaria condunt, Auro vina libant, auro laquearia fulgent: Scorta tegunt gemmis, canibus conuiuia ponunt: Exuuiis inopum culti ditesq; rapinis, Successu elati, superos; Acherontaq; rident: Nulla eis de animarum salute cura est, amor Dei nullus; nulla reuerentia sanctorum, exercitatio nulla virtutum: Hij sunt Abbates capitulo vestro rebelles, qui statuta negligunt, sanctiones spernunt, regulam contemnunt: Ex abiectis magnificati sunt, sed honorantem ordinem impiè contempserunt: Sanctus Benedictus te, ò Abba ingrate, sublimauit, diuitem te fecit, monachum suscepit, fratrum suorum pastorem constituit. Quare ergo nô cognoscis munificentiã legislatoris tui? Quare vicem non rependis beneficiis eius? Quid habes, quod de regula eius non accepisti? Quis tibi cõmissum dotauit cœnobiũ? Nonne deuotio Principum, & eleemosinæ fidelium populorum? Cur ergo beneficiis tantis ingratus es? Ecce nihil minus, quàm obseruantiam regularem cogitas: disciplinam respuis; Deum spernis, eius præcepta contemnis, & de securitate præsumis. Ecce in auibus cœli contra regulam ludis: ecce in canibus immunditiæ contra legem Clericorum venaris: ecce in voluptatibus carnis contra honestatem delectaris: ecce quod turpissimum est, contempto castitatis iuramento, cum meretricibus, & lenonibus, substantiam sancti Benedicti consumis. Triginta, vel quadraginta nummos auri in balneo non times expẽdere, & sancto Benedicto, vel vnum, renuis offerre? Mentior, si non noui Abbates, qui plus quàm quinquaginta florenos in thermis consumpserũt, è quibus nonnulli primi sunt, qui subsidiis capituli resistunt: Alij etiam ex his, qui Obseruantiales dici volunt, secreti, & quietis impatientes, diu in cœnobio non valentes consistere, omnem æstimant occasionem

Baptista Mãtuanus.

Bar. 3.

sionem idoneā, qua possunt cum magnis expensis hinc inde trans-
migrare. Quid dicam de structuris,& curiosis,& superfluis, quę
non minus reprehensioni, quam expensis obnoxiæ sunt? Picturis
ornantur parietes, auro pinnacula fulgent, monimentis fenestræ
notantur; clamant ad ianuam pauperes, ordo sacer angustiatus
petit auxilium,& nullus dignatur subuenire. O Abba, minister
voluptatis,cultor vanitatis, pietatis inimice,qui substantiam Mo
nasterij turpiter effundis,qui auro vina libas,qui ordini tuo subsi-
dium negas,quemadmodum sancto Benedicto rationem villica-
Luc. 16. tionis tuæ redditurus es? Si diues epulo in inferno sepultus est,
quia Lazaro de suo propter deum auxilium non contulit,quo se-
pelietur Abbas,qui aliena suo domino negauit? Si semper ardebit
qui de suo non fecit eleemosinam;quid meretur Abbas,qui fecerit
rapinam? Quid habes o Abba,quod non accepisti? Omnia enim,
quæ possides,ad ius sancti Benedicti pertinent: Morale autem est
omnibus,vt,qui viuet iustitiæ subsidio, nulli,quod iustum est au-
Iustitia de- deat denegare: Diffinitio iustitiæ est, reddere vnicuiq; quod sibi
finitio. iurè debetur. Nos autem in cœnobiis constituti, nihil habemus
Monachi proprium,sed sub bona fide possidemus alienum: Alienum autē
nihil pro- restitutioni censetur obnoxium: Omnia enim, quæ ad monacho
prium possi rum substentationem principes,ac fideles populi cœnobiis contu
dent, sed lerunt, sancto Benedicto tradidisse memorantur. Si ergo substan-
aliena bo- tiam eius dissipaueris, si quod suum est illi reddere contempseris;
na fide possi duplici damnationi subiacebis,quippe qui de infidelitate sacrile-
dent. gus,de negata fide iudicaberis criminosus. Redde igitur vnicuiq;
quod suum est: & tibi non vsurpaueris; quod tuum non est. Da
legislatori tuo,quod iurè postulat: da ordini eius auxilium, quo
subsistat. Quare non impendis religioni tuæ debita subsidia? Qua
re non reddis illi partem, qui tibi contulit totum? Cur illi negas
modicum, à quo multum recepisti? Nunquid cœnobij tui pau-
pertatem allegare poteris, qui tam multa turpiter consumis? Pu-
det me dicere,quod facere Abbates multi non verentur;qui volu-
ptatis carnis non tam summersi,quam furiosi,nihil honestatis mo
nasticæ custodiunt; nihil turpitudinis mundanæ omittunt: Om-
nia sibi licere existimabant,qui non, quid deceat, sed quid libeat,
explorant: Ecce ille monasticam abhorrens quietē,vagis discur-
sibus in mundo quærit solatium; iste secreti regularis impatiens,
pomposus procedit in publicum: alter disciplinam honestatis vi
tuperans, tota die leuibus personis conuiua ebriosus assidet: hic
mansue-

mansuetudinem sanctorum contemnens, se litigantium causis immiscet: ad tabulam ludens alius residet: alius ad tympanum stolidus saltat: Quid non præsumunt Abbates ambitiosi? Quid voluptatis transeunt intemptatum? Cœnanti famulorum curuãtur genua: transeunti ecclesiarum sternuntur tapetia: progredienté in publicum seruorũ ingens sequitur copia. Inuenies (non mentior) Abbatem inter eos, & qui reformationis nomine gloriãtur, cuius tanta sit ambitio, vt Episcopo non velit dici inferior: qui ad mensam cum tanto apparatu residet, vt cuilibet Principi copia vasorum, cibi, potusq; varietas, ac ministrantium multitudo possit sufficere: Deniquè, si procedenti per ciuitatem, huic dederis obuiam, tãta famulorum multitudine vallatum cerneres, vt, non Abbatem, sed Archiepiscopum transire putares: Si pauperes se non fingerent, sed essent, in tanta solemnitate vanitatis minime effluerent: Certus enim sum, quod prędam sequitur ista turba, non hominem; De pauperibus prædã inuenire quis possit aut optet? O Abba, pastor fugitiue, dispensator bonorum domini tui ingrate, & infidelis, qui substantiam monasterij tam inutiliter expẽdis; qui voluptuosè, & turpiter viuis. Quis in extremo examine auxiliabitur tui? Quem rationis reddendæ procuratorem constitues? Ecce bona sancti Benedicti in voluptate consumis: parentibus tuis inde subuenis: turpibus hominibus munera largiris: adulatoribus tuis dona diuidis: ingluuiei, & ebrietati die, noctuq; inseruis. Tu pinguissima terræ commedis, optimaq; vina bibis; monachi pauperes in egestate viuunt, fratres humiles panem doloris edunt; oues tibi commissæ vilibus pascuntur: O Pastor vane, qui gregem Dominicum negligis, qui necessitates fratrum tuorum contemnis, memento, cui rationem redditurus sis, reminiscere quàm horrendum sit incidere in manus Dei viuentis: Qui personam hominis nõ respicit, qui vnicuiq; iuxta opera sua mercedem rependit: Sed audi consilium meum & age pœnitentiam, & peccata tua eleemosinis redime, immo debiti redditionem absolue, quatenus apud internum iudicem misericordiam merearis inuenire. Depone supercilia: fastum abiice, vanitatem derelinque. Esto Abbas fratrum tuorum, secundum regulam; Esto Pastor sollicitudine: Pater charitate. Pasce illos verbo, pasce exemplo: pasce alimento, quorum si vnum ommiseris, pastor inutilis eris: Nam sine spiritualibus ad æternam salutem temporalia nihil faciunt: sine auxilio temporaliũ spiritualia in hac vita diu non subsistunt:

Heb. 10. Math. 23. Rom. 2. Math. 3. Dan. 4.

Pascere suos verbo, exẽplo, alimento boni pastoris officiũ.

Si ergo bonus vis eſſe paſtor, vtriuſq; paſtionis curam, ſpiritualis videlicet, & corporalis, tibi noueris eſſe impoſitam: Debiti, dixeram redditione peccata tua ſoluenda: Cuius debiti? Illius videlicet, quo S. Benedicto cenſeris obligatus; Quod eſt illud; Id totum, quod habes. Ab eo enim habes, quòd monachus es; ab eo quòd locuplex. Nunc itaque is, a quo hæc omnia habes, ad ianuam tuam pulſat; pro neceſſitate ordinis ſui auxilium poſtulat; minima de maximis, quæ tibi commiſit, recipere deſiderat. Cur bona ſua illi denegas? Cur tibi credita; dum exigeris, nō illico reſignas?

Eſa. 58. Scriptura diuina præcipiens dicit: ſi videris nudum, operi eum; & carnem tuam ne deſpexeris: Ecce nudus ordo tuus; ecce lacera clamat religio tua, eleemoſinam petit, ſuum repetit, auxilium quærit: ſi vlla in te ſunt viſcera pietatis, ſi vlla præcordia dulcedinis, ſi vlla tui ordinis dilectio, ſi amor Dei vllus, carnem tuam ne deſpicias, tantam neceſſitudinem publicam ne contemnas. Honora eum, qui te prius honorauit; da illi eleemoſinam, qui te ſublimauit; largire modicum illi, qui te in multis diuitem fecit: Quantūcunq; illi dederis, non minuitur tibi quicquam, ſi bonam tantū modo adhibeas voluntatem: modicum dabis, & multum recipies: terrena largiter tribues, & cęleſtia ſperabis. Nec te lateat (quoniam vt vulgò dicitur) quicquid honori ſubtrahitur, turpidini reſeruatur. Dicit enim ſententiator Iuris, Hoc tollit fiſcus, quod non accipit Chriſtus. Non caret reatu criminis, qui auaritiam præponit ordini pietatis. Sed quid fruſtra nitimur? Non habet locum in cordibus prauis ſermo pietatis. Qui verba Dei deſpiciunt, quid mirum, ſi noſtra contemnunt? Multa licèt eloquar, multa dicam, egregia ſuadeam verbis, ad contribuendum ordini, rebelles nunquam inclinauero. Enimuero, niſi authoritas veſtra, Domini Præſidentes, interueniat, monentis ſermo in vanum laborat: Ad officium igitur veſtrum pertinet rebelles flectere; vobis committitur inobedientes humiliare, noſtrum eſt veſtris ſanctionibus humiliter obtemperare. Si ergo cupitis ordinem noſtrum à prauorum incurſu defendere, curate in primis Abbates rebelles ad obedientiam reuocare, quia niſi ordinis inſtauretur vnanimitas, facilè præualebit aduerſariorū impietas. Ait namq; in Euangelio Dominus. Omne regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur, & domus ſupra domum cadet: Sola diuiſio confundit ordinem:

Glos. 16. q. 1. ca. manur.

Luc. 11. Diuiſiones cōfundunt ordines.

Quem-

Quemadmodum sint cogendi, ad subueniendum ordini Abbates inobedientes & rebelles. Caput Nonum.

SI desit Iudicibus authoritas cohercendi rebelles, frustra legislatio fiet: Semper enim nitimur in vetitum; & nisi coacti præceptis, reluctamur: Nam vbi non est metus potestatis, conditio Iuris citò contemnitur. Conseruatio ergo legis, timor est potestatis. Vbi autem remissio potestatis dissimulat, vigor Iuris vacillat: Constitutio enim quantumlibet sancta, vel necessaria in obliuionem citò rapitur, si desit authoritas, qua contemptus puniatur. Tolle potestatem, & aliud non erit Respublica, quã plena seditionis confusio. Rustica enim feritas ratione non ducitur, mansuetudine non sedatur. Inter nostrates quoq; (Deus emendet) multi sunt Abbates, & monachi rusticis grossiores, bestiis immitiores, qui ad obseruantiam mandatorum dei, & regulæ, mansuetudine non flectuntur, exhortationibus quantumlibet sanctis nũquam persuadentur. His, si authoritas præsidentium non obuiauerit, nulla vnquam obedientia capituli ducerentur: Ob eam causam summi Pontifices, huius sacratissimi Prouincialis capituli fũdatores, multa nobis opportuna statuerunt remedia; quibus ad subuentionem ordinis subiectos capitulo Abbates possumus cõpellere. Habemus authoritatem, de potestate hæsitamus? Et quid valet authoritas sine potestate? Si vultis, ornatissimi Patres, vt apertius dicam quid de potestate authoritatis figurare voluerim, dabitis veniam, si pusillanimitatem vestram (ne dicam negligentiam) notauero: Ecce centum viginti septem Abbatias sub nostro capitulo prouinciali constitutas agnouimus, sed non ab omnibus subsidia contributionis debitæ accipimus: Quare hoc? Authoritatẽ exigendi recipimus: sed potestatem non exercemus. Sponte ablata recipimus, inobedientes, cogere formidamus. Certus sum etenim, quod multi Abbates nostræ prouinciæ ad subuentionem ordinis nihil cõtribuunt, immo, si requirantur, quasi ex præscriptione contradicunt: Quid est, quod facimus? Quare diu tã dissimulamus? Spontè currenti adhibemus calcaria: iacenti, immo recalcitranti, nec verba quidem apponimus. Hinc statutorum nostrorũ contemptus nascitur; authoritas capituli despicitur: hæreditas ordinis vndiq; vastatur. In vos hæc referenda sunt, o Patres, qui rebelles in principio domare negligitis. Considerate, quid paritura

Legis cõseruatio timor est potestatis.

Authoritas sine potestate nihil videt.

Bursfeldensis congregatio quot olĩ Abbatias tempore authoris habuerit.

Rebellis in principio domandi.

sit tandem ista dissimulatio;& si ordinem vestrum diligitis, de remedio quantocius cogitate. Debile corpus est, & dissolutioni proximum, quod solatio membrorum suorum destituitur: Ecce de cētum viginti septem Abbatibus, quam paucos cernitis in præsenti capitulo, qui omnes interesse debuerant ex statuto. Vbi sunt reliqui? Vbi omnium procuratores absentium? Pauci ad necessitatem ordinis contribuerunt; statuta ordinis seruāt pauciores; ad capitulum paucissimi conuenerunt. Vbi sunt litteræ excusatoriæ illorū, qui procuratores nō miserunt? Vbi expēsæ duplices rebelliū? Quis absentium, & rebelliū pœnā duplicē in multis annis vnquā cōpulsus est soluere? Quid prosunt nobis statuta, quid Iura, quid priuilegia sūmorū Pontificū iuuant, si in tēpore necessitatis nō praticātur? Ecce Benedictus Papa Duodecimus nobis oportunè in omnibus prouidit, dū aduersū cōtumaces, & rebelles cēsurarum frena imponenda promulgauit: Quid ergo moramur? Quare contra in obedientes concessa nobis remedia non praticamus? Verè, Patres, nō est laudabilis ista, quam facimus, dissimulatio nostra, paucorū enim dissimulata rebellio: multis reluctandi erit occasio. Si autem per disciplinam paucitas ad obedientiam compellitur, audacia multitudinis timore coercetur. Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur: & omnis relgio à seipsa dissentiens, paulatim dissipatur. Non est venusta species ordinis, vbi tumultuat confusio vnitatis: Prima enim in omni republica desolationis via est in obedientia subditorum. Si ergo (Patres Venerandi) capitulum prouinciale continuare cupitis: si dimembrationibus monachorum obuiare vultis, si deniq; ordinem vestrum ab inimicorum manibus defendere optatis, curate in primis ad obedientiam reuocare contumaces, ne quod foris per industriam acquiritis, intus per diuisionem subditorum amittatis. Quòd quidem in primis suauissimis exhortationibus temptandum est: quas si obdurata ceruice contempserint, durioribus sunt increpationibus feriendi: si vero nec blanda curauerint, nec aspera, iam cōtra eos censura promulgetur ecclesiastica: Stulti enim cohortationibus non emēdantur, sed elati fiunt. In his tamen modus habendus est, & necessaria discretio, sine quibus nulla vnquam mitigatur rebellio: Satius est enim, oues habere debiles, quàm nullas: sed quis tam idoneus vt discretionem, vbiq; custodiat? Difficile est modum omnibus adhibere factis. Oportet autem, eum, qui animas infirmas curare vult, & seuerum esse, & pium, & velut ex vtroq; quodam medio,

Statuta & qualibet cura, nisi executioni mādentur inutilia.

Benedictus Papa 12.

Paucorum rebellio dissimulata, multis est occasio reluctandi.

Luc. 11.

Subditorū inobedientia in omni Rep. prima desolationis est via.

Stulti cohortationibus non emēdantur, sed elati fiunt.

Prælatum, cui anima-

medio temperatum, vt nec seueritas sit nimia, nec pietas remissa. Nam alterum frangit, alterum resoluit: Modus autem coercendi rebelles, & contumaces, ille pulcherrimus est, quem longa experiētia seniorum commendat.

rum cura imminet, seuerum oportet esse, & pium.

De celebrando Capitulo Prouinciali. Caput Decimum.

CONuenientibus vobis in vnū, præstantissimi Patres, quid celebratio capituli prouincialis requirat, solerter indagemus. Maxima enim vis stabilitatis nostræ in ipso ponitur, si ritè celebretur. Nam vnicum ordinis nostri fortalitium est, sine quo tota confunderetur religio nostra, sicut apparet in eis, qui in multis annis nulla celebrauerunt capitula. Capitulū enim est conseruatio ordinis, incrementum disciplinæ regularis, adunatio vnitatis. In eo nanq; moribus datur integritas, mentibus augetur puritas, vitæ regularis instauratur æqualitas: Sed audi illud, quod requiritur, vt ritè celebretur: audi, quid celebratio eius sincera expostulet. Requirit ergo zelum; requirit scientiam, requirit pietatem: sine his tribus, nihil valet celebratio capituli. Nā si desit zelus, quis corripiet delinquentes? si desit scientia, quem fructum eusebia pariet nimia. Rursum si desit pietas, nec zelus amorem recipit, nec scientia disciplinam: Ad omnia enim pietas valet: Zelus acuit; scientia dirigit; fructum pietas producit: Sine zelo, scientia manet frigida, sine pietate infructuosa. Item zelus sine scientia erit nimius, & indiscretus, sine pietate odiosus: Sed pietas ad omnia valet, quamuis sine zelo, & scientia ad animarum regimen non sufficiat. Placet enim cunctis; solis proficit semota humilibus, Summa igitur celebrandi capituli in dispositione prę sidentium consistit: quæ viros zelosos, doctos, & mansuetos requirit: Nam, si remissi, si imperiti (si crudeles) & impij fuerint; quo modo tunc ad pietatem alios reformabunt. Si is, qui sedet crimina vindicaturus, admittit, quos sui similes emēdabit? Ad vos itaq; Patres, hæc culpa referēda est; si Abbates deformatos, & vitiosos ad præsidentiā eligeretis, Maxima igitur sollicitudine curate, vt tales ad præsidendum capitulo deputetis, quos irreprehensibilis vitæ commendet. Zelus sanctæ religionis exacuet, eruditio, scientiæ salutaris distemperet: Oportet enim, præsidentem aliorum, virum esse moribus integrum, conuersatione maturum, zelo feruidum, scientia scripturarum instructum; māsuetudine decorum.

Capitulorū celebratio regularibus necessaria.

1. Tim. 4.

Præsidentes capituli zelosos, doctos & mansuetos esse debere.

Præficiēdus alijs qualis esse debeat

hic

genia: Sed non omnium vna sinceritas; nec morum in vobis apparet æqualitas. Vnde potuit in vno ordine tanta oboriri morũ disparitas; vbi capitularis aspicitur vnitas? Quis diuisit inter vos, & regulam sancti Benedicti o Patres concreto crine comati? Cur ad vniformitatem non aspicitis, qui vnitatis conuentum celebratis? Si ordinem sanctum, quem profitemini diligitis, cur vniformitatem in illo non amatis? Quid vobis criniti capitis vmbra? Quem fert putatis ornatum cirrosi verticis culmen? Credite mihi Patres, dedecus, non honor censetur in monacho crinibus obducta facies: O quam pulchra foret ista conuentio, si in vnam regularis obseruantiæ disciplinam, vt debuerat, conueniret. Quid dicam? laudo conuentum, sed deformitatem in suis reprehendo. Nam propter confusionem ordinis, præsens vilescit vnitas. Exterior habitus indicat, quòd vitam multorum interior amictus reprehendat. Verè, Patres, offendit non mediocriter, prouinciale capitulum morum, habituumq; ista disparitas, quod ob eam causã noscitur institutum, vt præ omnibus, vitæ seruaretur æqualitas. Exterior enim discordia interioris discordiæ indicium est: Vt ergo in obseruantia regularis disciplinæ simus vnanimes, studeamus habitu, & tonsura in primis esse conformes:

Vniformitas habitus & tonsuræ in congregationibus seruanda.

Quam necessaria foret diligens reformatio monasteriorum in nostra Prouincia. Caput Vndecimum.

QVam necessaria sit diligens reformatio monasteriorum in nostra Prouincia, vos ipsi, o Patres cognoscitis; qui statũ monachorum huius temporis non ignoratis. Notum vobis noui, quantis laboribus, expensis, & sudoribus Patres ordinem nostrum, olim reformauerint, de quibus monimenta, & pauca, & debilia, nostra ætate inuenimus. Inter omnes autem reformationes ordinis nostri in nostra prouincia tres præ cęteris nouissimè claruerunt, videlicet Castellensis a Castello, Mellicensis a Mellico, Bursfeldensis a Bursfeldia, sortitæ nomina, Quæ omnes sicut in principio feruebant, ita paulatim tepescentes fini appropinquant: Nam primæ duæ quasi confectæ senio, in paruum numerum contractæ sunt, vltima vero, quæ & posterior est, quia adhuc iunior, etiam videtur esse constantior: quæ & ipsa nihilominus iam in quibusdam membris suis videtur tepescere, & ad laxitudinem vitæ prioris rursum declinare: Sic olim reformatio Cluniacen

betur: sæuit inuicem discordantium rabies, & inter cappas, pace rupta, cœnobium lege contempta litibus iungit insanum. Hasta illic, & gladius, & arcus præstò sunt, vt non cœnobium credas, sed bellantium, quod cernis, defensorium. Testes suæ proprietatis, contra statuta, contra Iura, contra regulam, domus separatas singuli inhabitant, in quibus non monachorum studia, sed clericorum exercent: Deum nec timent, nec amant: de futura vita nihil cogitant, quippe qui causas animæ post ponunt voluptatibus carnis. Regulam monachorum non legunt; statuta non aduertunt, Patrum decreta contemnunt: Votum paupertatis spernunt, castitatis nesciunt, obedientiæ vilipendunt. Et vtinam, quia casti esse renuunt, continentes saltem esse dignarentur, fumant stercora vitiorum in circuitu, & quod omnes norunt, nos soli, qui emendare iubemur, ignoramus: Quid multis vtar? Iam plura, tam magna, tam varia, contra regulam. S. Benedicti committunt illicita, vt facilius existimem a nouo monachum instituere, quam istorum posse vitam emendare. Nil enim monasticæ honestatis inuiolatum apud illos perseuerat; sed omnia neglecta, omnia spreta, omnia contēpta, & lacerata iacent: Iræ, rixæ, dissensiones, inuidiæ, detractiones, maledicta, iuramenta, opprobria, hisq; similia, non iudicantur apud illos esse peccata, quia, cœpit esse licitum, quod publicum est: Vitiis locus patet, atq; criminibus: virtus sola non meretur accessum: Rident; si quis de pœnitentia corā eis cœperit habere sermonem, & sicut Mantuanus ait: superos Acherontaq; spernunt. Nullus de supplicio metus, de Iudice timor nullus est. Cerneres apud eos, quasi in scaturigine omnium vitiorum, abundare superbiam, auaritiam, libidinem, ingluuiē, accidiam, iram, odium, omnemq; voluptatem carnis; quā, si possunt apprehendere, gaudent; si non possunt, tamen sedulo concupiscunt. Computruerunt iumenta in stercore suo, & veluti ratione amissa ad pœnitentiam non volunt reuocari. O bone deus ad quantam calamitatem, deductus est ordo, quondam excelsus, qui omnibus potuit merito præferri ordinibus. O Sancte Pater Benedicte, qui olim tam sollicitus fuisti pro religione tua, cur nos in finem deseris? Cur ad hæreditatem tuam non respicis? Quare ordini tuo iam, iamq labenti non succurris? Nunquid curam illius abiecisti? Aut filios tuos abhominata est anima tua? Succurre, subueni, fer auxilium, quia nunquam fuit religio tua tam grauibus circūdata malis. Ecce a Mundi amatoribus foris destruitur; ecce a

Monachū à nouo instituere facilius est, quā pessimum à malo reuocare.

Bap. Mantuanus.

Ioel. 1.

Imploratio auxilij D. P. Benedicti.

monachis peruersis intus laceratur, vt quid sit maioris criminis, nemo facilè possit discernere: Cœnobia in manus secularium clericorum transferri, an sub manibus tam sceleratorum monachorum diutius haberi. Heu Pater Sancte, quid dicam? Tu Abbates quondam instituens, circa monachos infirmos præcepisti esse sollicitos, Iam pastoribus nulla de ouibus cura est, de animarũ salute diligẽtia nulla: oẽs, quę sua sũt, quęrunt, nõ quę Iesu Christi. Ecce filii tui, Pater, zelum habentes, succurrere cupiunt: sed nihil proficiunt, malorum temeritate præpediti. Quis inter hæc verò subueniat? Episcopus? Sed sua curat, sua quęrit, nostra despicit. Princeps? Sed fauorem vendit, disciplinam respuit, temporalia quærit. Nemo est, qui doleat super contritione ordinis tui: nemo qui subueniat: nemo, qui auxilium impẽdat: Omnes, qui possunt eum instaurare, negligunt, alii, qui zelum disciplinæ habere videntur subuenire conantur, sed nequeunt. O Abbates, Abbates, qui omnium malorum in cœnobiis vestris estis occasio. Qui vanitatibus dediti, monachos delinquentes nõ statim corripitis: quàm duram sententiam damnationis accipietis. Vobis (credite mihi) vobis imputabitur monachorum vestrorum damnatio. Qui rectores eorum positi: mores instruere neglexistis: Væ vobis, Melius esset, si Abbates nunquam fuissetis. Vos auaritiæ, & libidini vacantes, opus domini negligitis, curam animarum despicitis, de obseruantiæ semita nihil cogitatis: Qui vitia monachorũ debetis corrigere, vitia committitis, & ne arguantur vestra, dissimulatis aliena. Cernitis o Patres ornatissimi, quis sit ordinis vestri status, qui Abbates, qui monachi, quoniam, qui corrigant improbos, desunt; soli apud illos, qui corriguntur, occurrunt. Quid ergo moram facitis? Quare de reformatione talium non cogitatis? Cur monachorum iniqua studia non cohercetis? Nos confundit illorum diffamia, nos scandalizant illorum exempla, quoniam quò numero sunt plures, eò creduntur à nescientibus actione potiores. Exurgite Patres, quoniam dies & breues, & mali sunt; reformate pro viribus ordinem deformatum, erigite deiectum, instaurate collapsum. Nisi enim citò apposueritis remedium, graue sentietis in breui detrimentum. Monachi namq; dissoluti; & regularis disciplinæ inimici, ad peiora semper aspirant, & ne in ordine saluentur, illum deserere laborant. Habetis pro reformatione inchoanda Iuris auxilia, habetis regulam, habetis statuta, hoc solum à vobis requiritur: vt illa practicetis. Si ergo diligitis ordinem vestrum,

Bened. in reg. Cap. 2.

Dissimulant vitia aliena, qui de suis argui timent.

ſtrum, imino quia diligitis: nolite negligere, nolite tardare, quia maxima vrget neceſſitas, cum peruerſorum monachorum vbiq; pręſumat impietas. Ecce diuites mūdi cœnobiorū bona violenter rapiunt, ecce poſſeſſiones ordinis auaritię cultores inuadunt, ecce Abbatias S. Benedicti in cōmēdas clerici ſeculares accipiunt: quę omnia nō fierēt, ſi in obſeruātia regulari Abbates, & monachi perſeuerallent. Nobis ergo imputemus, quod patimur, qui malorum temeritatibus non a principio reluctamur. Nobis, inquam, hæc culpa iuſtè aſcribitur, qui noſtris commodis intenti ordinis damna velut aliena non curamus. Exurgamus oro Patres, exurgamus, vel ſerò tādem, poſt tot damna, tot pericula, tot animarum perditionem, & faciamus quod in nobis eſt: Dei miſericordiam de reliquo poſtulantes, vt noſtrum defectum ſuppleat, zelum dirigat, conatus ſanctos perficiat. Et ſi totum ordinem ad vnitatem bonæ cōuerſationis non valemus reducere, ſtudeamus eos ſaltem, qui in noſtra prouincia ſunt monachos pro poſſe reformare. Quòd ſi non poteſt omnimoda conformitas haberi in omnibus, in tribus ſaltem reformentur ſubſtantialibus, ſine quibus vita monachorum nihil aliud cenſenda eſt, quàm animæ infidelis turpe proſtibulum. Reformatio autem ab Abbatibus incipienda eſt; & in monachos deinceps continuanda. Niſi enim paſtor ad ſinceritatem reductus fuerit, ouium ſanitas diu nō durabit: Vulgò namq; dicitur: Dum caput ægrotat, cætera membra dolent: A capite igitur omnis ornatus corporis inchoandus eſt. Sunt quidam Abbates deformati, qui ad reformationem monachos ſuos velint compellere, ſed ipſi obſeruantiæ regulari, nec in minimo volunt ſubiacere, odio habentes in ſe bonum, quod in aliis diligunt, & quod ſubditos prohibent, per ſe facere non erubeſcunt. Talibus, o Patres nolite confidere, ipſi ſunt enim, qui nos confundunt: viſitationes ſpernunt, decreta capitulorum contemnunt, faciat nos experientia cautos, quos zelus aliquando ſine ſcientia fecit pœnitētes.

Regularis obſeruantia neglectus erit cauſa vt monaſteria in commendas redigantur.

Deus non deeſt facientibus quod in ſe eſt.

Quòd viſitatores ad reformationem ordinis noſtri debeant eſſe ſolliciti: Caput Duodecimum.

VIs autem reformationis maxima penès induſtriam viſitatorum poſita eſt. Iccirco dicitur in conſtitutionibus Patrū, vt ad uiſitationis officiū viri deputentur idonei: qui verbo, & exemplo ad honeſtatem conuerſationis viſitandos effica-

Viſitatores quales eſſe debeant.

citer possint instruere. Oportet enim Visitatorem doctum esse in lege diuina. Oportet sanctum, & irreprehensibilem esse vita, vt verbo dociles, exemplo instruat pertinaces. Nam vnum sine altero in rectore animarum non sufficit: Si enim idiota fuerit, quomodo alios informabit? Si conuersatio bonæ actionis exemplum visitandis non præbuerit, quomodo ad reformationem eos cohortabitur. Audiet sane obiectum prouerbij, quo dicitur: Medice cura te ipsum. Nec immeritò. Enimuero qua præsumptione duceris o Visitator Poliloge, vt reformare alios temptes, qui adhuc in deformitate propria iaces? Sordibus vitiorum pollutus es, & alios mundare poteris? Crede mihi, non dabit spiritus Sanctus virtutẽ sermonibus tuis, qui gratiam eius per contrariam vitam offendis.

Rectoribus animarum vita irreprehensibilis, & catholica doctrina necessaria.

Caret efficacia sermo in corde auditoris, quem vituperat conuersatio prędicantis. Quid dicam? Mentior, nisi contumaces contumax sepe increpat, turpis turpem infamat: & euasisse se conscium credit, quasi conscientia satis non sit: Sunt, inquam, inter eos, qui vitia arguunt vitiosi, in publico accusatores, in occulto rei, in semetipsos censores pariter, & nocentes: Damnant foris, quod intus operantur; admittunt libenter, quod cum admiserint, criminantur. Audacia prorsus conuiciosis faciens, & impudentia congruens impudicis. Sæpe cupidum increpat auarus: impudicũ luxuriosus, elatum superbus, turpem criminosus: Quid Patres quid putatis, possunt ne inter ipsos visitatores inueniri huiusmodi deceptores? Non audeo dicere; experior tamen. Multi multa dicunt: pauci, quod loquuntur, factis ostendunt: se suosq; reformare non præualent; & alios ad obseruantiam coarctare nituntur: Magna dicunt; minima faciũt: Stulta præsumptio quæ propriis neglectis, rapitur ad aliena: Qui sibi non sufficit, cui abundabit? Qui se, suosq; ad emendationem vitæ non potest perducere, quãdo alios poterit emendare? Hæc dixerim in eos, qui tales sunt, qui damnant in aliis, quod in se contemnunt emendare. Cœterum zelosis, bonis, idoneisq; visitatoribus, quales plures nouerim, non velim ad iniuriam quidquam esse dictũ: Vos autẽ, Præstãtiss. Patres, qui visitatores habetis eligere; curate ad id officiũ meliores deputare, si monachos ad obseruantiã regularẽ cupitis perducere. Summa enim regularis disciplinæ apud visitatores est: quæ continuata crescit, neglecta deficit: Nempe, si visitatores officium suum diligenter impleuerint: cœnobia reformata in obseruantia regulari conseruabunt, & deformata ad meliorem statum facile reducent:

Sermo inefficax quem vituperat conuersatio prędicãtis.

Disciplina regularis sũma apud visitatores.

Sin

Sin autem negligentes fuerint, etiam, quæ ab aliis bene inchoata sunt, citò destruent: Nihil enim sic vnitatem confundit; nihil sic pacem perturbat; nihil sic ledit charitatem, sicut ignorantia ~~ torum, quæ non ratione, sed voluntate indiscreta feruescit. Experientia nos plerunq; edocuit, quantas turbationes, dissensiones, iras, rixas, obloquutiones, & odia suscitauerint in congregationibus monachorum, visitatores imperiti, quibus de imperio totum, de scientia, & charitate nihil constat. Sed de hoc satis dixerim: ne accusare videar eos, quos honore prosequi, propter officij dignitatem iubemur. *visitatorũ imperitia multorum malorum causa.*

Quam periculosum sit regimen animarum. Caput Decimumtertium

SI consideremus, quam periculosa res sit regimen animarum, quam graue onus curæ pastoralis, quam districto examini obnoxium, mirum, si vnquam in hac vita cor nostrum, de securitate præsumeret: Dicit enim scriptura. Quoniam iudiciũ durissimum fiet in eos, qui præsunt: Nam, sicut Beatus Benedictus protestatur in regula, pro animabus omnium monachorum sibi commissorum Abbas Deo redditurus est rationem. Iccirco dicit. Ordinatus Abbas cogitet semper quale onus suscepit, & cui redditurus est rationem villicationis suæ. Onus certe & graue, & periculosũ, pro animabus multorũ rationẽ reddere, cum vix vnusquisq; pro semetipso valeat respondere. O quid respondebunt summo Pastori Abbates terrenis dediti: qui animas fratrum suorũ, malo exemplo perimunt, & nec verbo, nec opere pascunt? Quid dicam de quibusdam nostri ordinis Abbatibus: Qui regulam. S. Benedicti, quam profitentur, nec legunt, nec si legant, intelligunt? Mentior, si non noui Abbates sub nostro capitulo constitutos, qui tantis ignorantiæ tenebris inuoluti sunt; vt minimam sententiam ex regula nõ intelligant: diuinas scripturas nec sciunt nec diligunt: vanitatibus mundi submersi euanescunt: desideriis carnis, non spiritus inseruiunt: Oportet Abbatem iuxta præceptũ legislatoris nostri, doctum esse in lege diuina, vt sciat vnde proferat noua & vetera: Castum, sobrium, misericordem, &c. Quid isti dicent, quid docebunt, quid exhortabuntur, qui nihil de scripturis sanctis, de regulari disciplina, nihil intelligunt? O bone deus, ad quantam miseriam ordo noster deuenit, qui olim doctissimis, sanctissimisq; viris plenus fuit: Vbi est nunc amor obseruantiæ

Sap. 6. *Bened. in reg. Cap. 64.* *D. Bened. in reg. Cap. 2.*

tiæ regularis; vbi ſcripturarum ſtudium, vbi conuerſatio ſanctitatis? Omnia ſimul perierunt: & vix in paucis priſtinæ honeſtatis inuenimus veſtigia: Abbates noſtri (exceptis paucis) aut auaritię deditі, aut vanitatibus mūdi abſtracti, nihil minus, quàm de ſciētia ſcripturarum cogitant, quamuis ſe doctos multi arbitrentur: ſed ex operibus eorum cognoſcitur eruditionis ingenium. Iam doctus creditur auarus. Iam religioſus dicitur, qui agrum agro copulat, qui lucris terrenis inuigilat, qui congregandis diuitiis appetitum laxat: ſed credite mihi patres, quoniam vera dicturus sū. Diuitiæ temporales non faciunt ſtabilem in ordine diſciplinam: O quam terribilem ſunt ſubituri ſententiam Abbates, qui regulā negligunt, qui monachos ſuos verbo, & exemplo ſanctitatis non præcedunt: qui ſpiritualia exercitia vilipendunt: Qui terrenis lucris incumbunt: qui diſciplinam monaſticæ honeſtatis contemnunt. Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent, & onus tanti regiminis aut ſollicitè gubernarent, aut ſi non poſſent, humiliter deponerent: Fęlix, qui ſollicitus ſtat ſuper cuſtodiam ſuam; qui voluntatem Domini facit ſemper, qui ſine fictione ad puritatem regulæ conuerſatur.

Deut. 32.
Ab. 2.

Sed ad preſens hæc, quæ de ſtatu; & reformatione ordinis noſtri diximus (vt credo) ſufficiunt, quorum lectio cum termino capituli finem quoque ſortiatur: Cęterum omnia, & ſingula, quæ vel in hoc tractatu, vel in aliis ſcripſi, vel ſcripſero, examini ſacro ſanctæ eccleſiæ romanæ ſubiicio, cuius fidem, doctrinam, & diffinitionē, quoad vixero ſeruare, docere, credere, ac defēdere ſemper, & vbiq́, volo: ſi quid autem (quod abſit) aliter à me dictū fuerit, quàm illa tenet, docet, & credit, iam per pręſentes ſimpliciter reuoco, & pro non dictis haberi volo: ſummum Pontificem vicarium Chriſti fidei meę, atque doctrinę iudicem, ac moderatorem hac mea proteſtatione in omnibus eſſe volo, & ſentio.

Hoc in loco author ſubijcit ſe iudicio ſanctæ R. Eccleſiæ, tam in hoc opere, quam in cæteris.

Confeſsio authoris de sūmo Pont. chriſti vicario ac eius poteſtate.

Lectus fuit pręſens tractatus in capitulo prouinciali ordinis S. Benedicti Prouinciæ Maguntinæ, in Hirſzau celebrato, ad menſam. Anno Domini Milleſimo Quadringenteſimo Nonageſimo tertio: Dominica, Iubilate, & diebus ſequentibus vſq; ad finem.

Omnibus autem Abbatibus inibi adunatis, volentibus, & conſentientibus, ſtatutum fuit, vt imprimeretur: & in futuris Capitulis Prouincialibus ad menſam ſemper publicè legeretur: Vt patet in ſtatutis.

INDEX OMNIVM QVAE MEMORABILIA VISA SVNT

In his Tritemij Operibus.

A

Apr-

Cardi-

D.

Diuo-

H.

I.

L.

M.

Monachorum

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

V.

Finis Tabulæ seu Indicis rerum memorabilium, quæ in hoc opere Ioa. Tritemij continentur.

Imprimatur sub die vigesimona Martij, Millesimo quingentesimo septuagesimoseptimo.
F. Franciscus de Pisis Generalis Inquisitor Dom. Florentini.

FLORENTIAE,

In Officina Georgii Marescotti.

MDLXXVII.